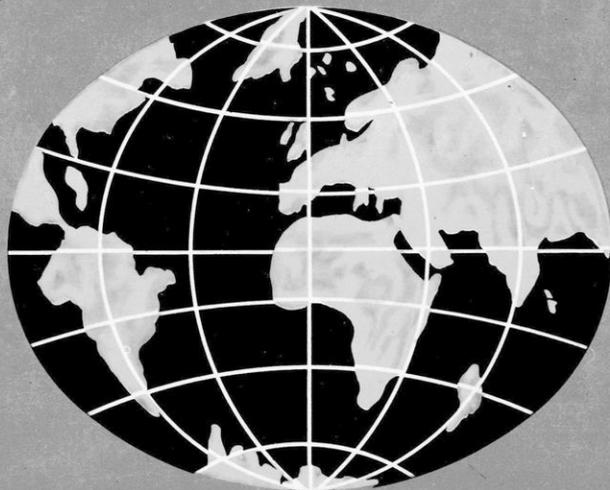

ΠΑΝΑΓ. ΓΑΒΡΕΣΣΑ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ Η ΠΕΙΡΩΝ

Α Σ Ι Α Σ

Α Φ Ρ Ι Κ Η Σ

Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η Σ

Ω Κ Ε Α Ν Ι Α Σ

Α Ν Τ Α Ρ Κ Τ Ι Κ Η Σ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1966

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

17429

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΩΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ
ΚΑΘΥΜΕΝΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΓΑΒΡΕΣΣΑ

Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α
Η Π Ε Ι Ρ Ω Ν

Α Σ Ι Α Σ
Α Φ Ρ Ι Κ Η Σ
Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η Σ
Ω Κ Ε Α Ν Ι Α Σ
Α Ν Τ Α Ρ Κ Τ Ι Κ Η Σ

Σπύρος Ι. Παπασπύρου
Σωγράφος
Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ/ΗΠ.

17429

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1966

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΤΑΒΡΕΖΑ

ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗΣ
ΩΚΕΑΝΙΑΣ
ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΑΦΡΙΚΗΣ
ΑΣΙΑΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ

Καθηγητής Γεωγραφίας ΤΕΜΠΗ
Σωφρόνης
Ινστιτούτο Παιδαγωγικού
Επιστημονικού

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1980
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΑΠΑΝΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

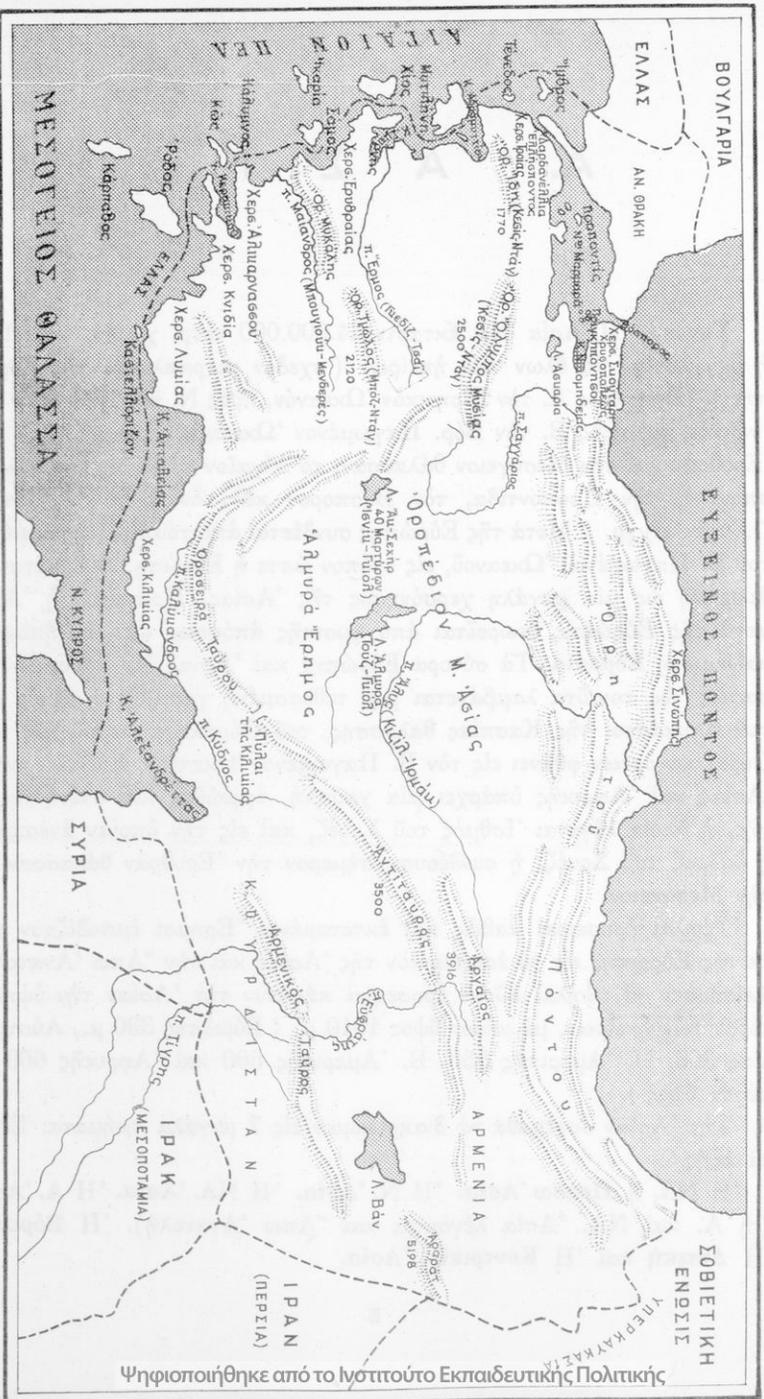
Α. Α Σ Ι Α

Γενικά. Ἡ Ἀσία ἔχει ἕκτασιν 44.000.000 τετρ. χιλιομ. καὶ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἐξ ὄλων τῶν ἡπείρων (σχεδὸν τετραπλασία τῆς Εὐρώπης). Ἔχει πρὸς Α. τὸν Εἰρηρικὸν Ὠκεανόν, πρὸς Ν. τὸν Εἰρηρικὸν καὶ Ἰνδικὸν καὶ πρὸς Β. τὸν Βόρ. Παγωμένον Ὠκεανόν. Πρὸς Δ. ἔχει τὴν Ἐρυθρὰν καὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, τὸν Ἑλλησποντον, τὴν Προποντίδα, τὸν Βόσπορον καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον (Χαρτ. Ἐγγρ.). Μετὰ τῆς Εὐρώπης συνδέεται ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τοῦ Β. Παγωμένου Ὠκεανοῦ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ Εὐρώπη, νὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία μεγάλη χερσόνησος τῆς Ἀσίας. Πράγματι ἡ Ἀσία μετὰ τῆς Εὐρώπης θεωρεῖται ἀπὸ φυσικῆς ἀπόψεως ὡς μία ἡπειρος, καλουμένη **Εὐρασία**. Τὰ σύνορα Εὐρώπης καὶ Ἀσίας δὲν καθορίζονται σαφῶς ὡς τοιαῦτα λαμβάνεται μία τεθλασμένη γραμμὴ, ἡ ὁποία διὰ τοῦ Καυκάσου, τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ Οὐράλη ποταμοῦ καὶ τῶν Οὐραλίων ὄρεων φθάνει εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν. Εἰς τὰ σύνορα Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς ὑπάρχει μία χαμηλὴ, ἀμμώδης καὶ στενὴ λωρὶς γῆς, ἡ ὁποία λέγεται Ἰσθμὸς τοῦ Σουέζ, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεσκάφη ἡ διωρυξὶς τοῦ Σουέζ, ἡ συνδέουσα σήμερον τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν μετὰ τὴν Μεσόγειον.

Ἵψηλαὶ ὄροσειραὶ καθὼς καὶ ἐκτεταμένα Ἔρημοὶ ἐμποδίζουν τὴν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας καὶ τὴν Ἄπω Ἀνατολὴν διεισδυσιν· αἱ ὕψηλαὶ αὗται ὄροσειραὶ κάμνουν τὴν Ἀσίαν τὴν ὕψηλότεραν τῶν ἡπείρων, μὲ μέσον ὕψος 1010 μ. (Εὐρώπης 330 μ., Αὐστραλίας 360, Ν. Ἀμερικῆς 550, Β. Ἀμερικῆς 600 καὶ Ἀφρικῆς 660 μ. μέσον ὕψος).

Τὴν Ἀσίαν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς 7 μεγάλα τμήματα. Εἶναι τὰ ἑξῆς :

Ἡ ΝΔ. ἢ **Πρόσω Ἀσία**. Ἡ Ν. Ἀσία. Ἡ ΝΑ. Ἀσία. Ἡ Α. Ἀσία (ἡ Α. καὶ ΝΑ. Ἀσία λέγονται καὶ Ἄπω Ἀνατολή). Ἡ Βόρειος. Ἡ Δυτικὴ καὶ Ἡ Κεντρικὴ Ἀσία.

Χαρ. 1. Φυσικός Χάρτης Ανατολικής Τουρκίας.

Ι. ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ Ή ΠΡΟΣΩ ΑΣΙΑ

Εἰς αὐτὴν ἀνήκουν, ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία, ἡ Κύπρος, ἡ Συρία, ὁ Λίβανος, τὸ Ἰσραήλ, ἡ Ἰορδανία, ἡ Σαουδικὴ Ἀραβία, ἡ Ὑεμένη καὶ τὰ διάφορα ἄλλα μικρὰ κρατίδια τῆς χερσονήσου τῆς Ἀραβίας καὶ τέλος τὸ Ἰράκ.

Ἀσιατικὴ Τουρκία

Αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν χερσόνησον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀπὸ μέρος τοῦ Κουρδιστάν καὶ τῆς Ἀρμενίας (Χαρτ. 1) καὶ ἀπὸ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Ἰμβρον καὶ Τένεδον καὶ τέλος τὰς νήσους τοῦ Μαρμαρᾶ καὶ τὰς Πριγκηπονήσους εἰς τὴν Προποντίδα.

Ἔκτασις. Ὅρια. Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον τμημα τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας ἔχουσα ἔκτασιν 743.634 τετρ. χιλιομ. (ἐπὶ συνολικῆς ἐκτάσεως 767.980 τετρ. χιλιομ. ἐξ ὧν τὰ 23.485 ἀνήκουν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν ἢ Ἀνατολικὴν Θράκην, ἐξετασθεῖσαν μετὰ τὴν Εὐρώπην). Εἶναι δηλ. ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία σχεδὸν ὅπλασια εἰς ἔκτασιν τῆς Ἑλλάδος (ἔκτασις Ἑλλάδος 132.563 τετρ. χιλ.). Πρὸς τὰ Β. καὶ τὰ ΒΔ. βρέχεται ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, τὸν Βοσπορον, τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἢ Δαρδανέλλια (Χαρτ. 1). Πρὸς Δ. ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Πρὸς Ν. συνορεύει μετὰ τὴν Μεσόγειον, τὴν Συρίαν καὶ τὸ Ἰράκ καὶ πρὸς Α. ἀπὸ τὸ Ἰράν (Περσίαν) καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν (Ὑπερκανκασίαν).

Μορφολογία ἐδάφους. Φυσικαὶ περιοχαί. Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ἓν ὄροπέδιον, μέσου ὕψους 1000 μ., τὸ ὁποῖον περιβάλλεται πανταχόθεν ἀπὸ ὄρη ἀφίνοντα ὀλίγας μόνον διαβάσεις, διὰ τῶν ὁποίων γίνεται ἡ ἐπικοινωνία μετὰ τὴν ἔξω τοῦ ὄροπεδίου ὑπόλοιπον χώραν. Μεγάλου μέρους τοῦ ὄροπεδίου τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν δὲν ἔχουν διέξοδον πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ ἢ συλλέγονται εἰς τὰ χαμηλότερα του μέρη, ὅπου σχηματίζουσι λίμνας κατὰ τὸ πλεῖστον ἄλμυράς, ἢ χάχονται εἰς τὰς ἀμμώδεις ἐρήμους ἐκτάσεις τοῦ ὄροπεδίου, καταπνιγόμενα ἀπὸ τὴν ἄμμον. Βορείως τοῦ ὄροπεδίου ἐκτείνονται αἱ ὄροσειραὶ τοῦ Πόντου ἢ Ποντικαὶ Ἄλπεις, αἱ ὁποῖαι ἢ ἄρχονται ἀμέσως ἀπὸ τῆς πα-

ραλίας ἢ ἀφίνου στενάς πρὸς αὐτὴν πεδιάδας. Ἀρχίζου αἱ ὄροσειραι τοῦ Πόντου ἀπὸ τὴν Προποντίδα καί, βαίνουσαι παραλλήλως πρὸς τὰς ἀκτάς, φθάνου μέχρι τῶν πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν συνόρων. Τὸ ὕψος των ποικίλλει, φθάνον τὰ 3.000 μ., ἔχου δὲ ἀρκετὸν πλάτος. Πρὸς τὰ Ν. καὶ τὰ Α. τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτείνονται αἱ ὄροσειραι τοῦ **Ταύρου** καὶ τοῦ **Ἀντιταύρου** (3.500 μ.), τὸ ἐσβεσμένον ἠφαιστειον **Ἀργαῖος** (3916 μ.) καί, πρὸς τὰ μετὰ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως καὶ τοῦ Ἰρὰν σύνορα, τὰ ἐσβεσμένα ἠφαιστεια μέγα καὶ μικρὸν **Ἀραράτ** (5198 καὶ 3911 μ.), τὰ ὅποια προεκτείνονται καὶ ἐντὸς τῶν ὡς ἄνω χωρῶν. Πρὸς τὰ Δ. τῆς χερσονήσου εὐρίσκονται τὰ ὄρη **Ὀλυμπος τῆς Μυσίας** (2.500 μ.), ἢ **Ἰδη** (1.770 μ.) εἰς τὴν χερσονήσον τῆς Τροίας, ὁ **Τμῶλος** (2120 μ.) καὶ τινὰ ἄλλα χαμηλότερα ὄρη. Τὰ ὡς ἄνω ὄρη ἀφίνου, καθὼς καὶ ἀνωτέρω ἀναφέρομεν, ὀλίγας μόνον διαβάσεις. Ὀνομαστὴ εἰς τὴν ἀρχαιότητα διάβασις διὰ τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Ταύρου εἶναι ἡ καλουμένη «**πῦλαι**» ἢ «**θῦραι**» **τῆς Κιλικίας**· διὰ ταύτης διέρχεται αὐτοκινητόδρομος καὶ ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Κων/λεως—Βαγδάτης. Μεταξὺ τῶν ὄροσειρῶν σχηματίζονται διάφοροι, ἀρκετὰ εὐφοροι, κοιλάδες καί, εἰς τὰ δυτικὰ καὶ τὰ πρὸς νότον παράλια, εὐφοροὶ πεδιάδες.

Ὁ θαλάσσιος διαμελισμὸς εἶναι μεγάλος εἰς τὰ δυτικὰ παράλια, ἀλλ' ἀσήμαντος εἰς τὰ Ν. καὶ ἰδίως τὰ Β. παράλια. Εἰς τὰ Β. σχηματίζεται ἡ χερσονήσος τῆς **Σινώπης** καὶ ἡ χερσονήσος **Σκούταρι** ἢ **Χρυσουπόλεως** (μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Προποντίδος). Εἰς τὰ Δ. σχηματίζεται ἡ χερσονήσος τῆς **Τροίας**. Νοτιώτερον ταύτης σχηματίζονται οἱ κόλποι τοῦ **Ἀδραμυτίου**, τῆς **Σμύρνης** καὶ αἱ χερσονήσοι τῆς **Ἐρυθραίας** ἀπέναντι τῆς Χίου, τῆς **Μυκάλης** ἀπέναντι τῆς Σάμου καὶ αἱ τῆς **Ἀλικαρνασσοῦ** καὶ **Κνιδία** ἀπέναντι τῆς Κῶ. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων χερσονήσων σχηματίζεται ὁ κόλπος τοῦ **Κεραμεικοῦ**. Εἰς τὰ νότια σχηματίζονται αἱ χερσονήσοι τῆς **Λυκίας** καὶ τῆς **Κιλικίας** καὶ μεταξὺ τούτων ὁ κόλπος τῆς **Ἀτταλείας**.

Κλίμα. Αἱ εἰς τὰ παράλια ὑψούμεναι ὄροσειραι ἐμποδίζουν τοὺς θαλασσίους ἀνέμους νὰ προχωρήσουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χερσονήσου καὶ νὰ φέρουσι εἰς αὐτὸ τὴν εὐεργετικὴν τῶν ἐπίδρασιν (δηλ. βροχάς, ὄχι θερμὰ θέρη καὶ ἡπιούς χειμῶνας). Ἐχει διὰ τοῦτο τὸ ἐσωτερικὸν ὄροπέδιον κλίμα ἡπειρωτικὸν μὲ θερμὰ θέρη, ψυχροὺς χειμῶνας καὶ μεγάλην διαφορὰν θερμοκρασίας, ὄχι μόνον μεταξὺ θέρους καὶ χειμῶνος,

ἀλλὰ καὶ μεταξύ τῶν ὠρῶν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Αἱ βροχαὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας εἶναι γενικῶς ὀλίγαι καὶ τὸ ἔδαφος στεππῶδες, καλύπτεται δηλαδὴ ἀπὸ χαμηλὸν χόρτον καὶ εἶναι κατάλληλον μόνον διὰ κτηνοτροφίαν. Εἰς τινὰς περιοχὰς αἱ βροχαὶ εἶναι τόσον ὀλίγαι (κάτω τῶν 0,25 μ. ἑτησίως), ὥστε νὰ σχηματίζωνται ἐκεῖ ἀρκετὰ ἐκτεταμένοι ἔρημοι, ὅπως ἡ **Ἄλμυρᾶ** ἔρημος. Εἰς τὰ δυτικὰ καὶ τὰ νότια παράλια τὸ κλίμα, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Μεσογείου, εἶναι μεσογειακόν, δηλ. μὲ ὄχι θερμὰ θέρη, ἡπίους χειμῶνας καὶ βροχὰς κυρίως κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα. Εἰς τὰ πρὸς νότον ὅμως παράλια ἡ θερμοκρασία εἶναι ὑψηλότερα, λόγῳ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐκ τῆς Ἀφρικῆς πνεόντων θερμῶν νοτίων ἀνέμων, φθάνουσα ἐνίοτε κατὰ τὸ θέρος τοὺς 50° Κ. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ παράλια αὐτὰ καλλιεργοῦνται καὶ φυτὰ θερμῶν χωρῶν, ὅπως τὸ σακχαροκάλαμον καὶ ἡ βανανέα, μερικὰ δὲ ἔτη κατορθώνουν νὰ ὀριμάσουν τοὺς καρπούς των καὶ αὐτοὶ οἱ φοίνικες (χοιρμαδιές). Τὰ πρὸς Β. παράλια ἔχουν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὑγρῶν καὶ ψυχρῶν ἐκ τοῦ Εὐξείνου ΒΑ. ἀνέμων, ἰδιάζον κλίμα. Λέγεται τοῦτο ποντικὸν καὶ προσομοιάζει πρὸς τὸ μεσογειακὸν τοιοῦτον, ἀλλὰ ἔχει ψυχροτέρους χειμῶνας καὶ περισσοτέρας βροχὰς, διὰ τοῦτο δὲ αἱ Ποντικαὶ Ἄλπεις καλύπτονται ἀπὸ δάση.

Ποταμοὶ — Λίμναι. Λόγῳ τῶν ὀλίγων βροχῶν, αἱ ὁποῖαι πίπτουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μ. Ἀσίας, οἱ ποταμοὶ εἶναι γενικῶς ὀλίγοι καὶ μικροί. Ὁ μεγαλύτερος εἶναι ὁ **Ἄλυς** γνωστὸς ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν, διότι παρ' αὐτὸν ἠττήθη ὁ Κροῦσος. Ὁ **Σαγγάριος**, γνωστὸς διὰ τὰς παρ' αὐτὸν μάχας μεταξύ τῶν στρατευμάτων μας καὶ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν (1919 - 1922). Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ποταμοὶ χύνονται εἰς τὸν Εὐξείνου. Ὁ **Γρανικός**, γνωστὸς διὰ τὴν παρ' αὐτὸν ἦταν τῶν Περσῶν ἀπὸ τὸν Μ. Ἀλέξανδρον (344 π.Χ.), ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς τὴν Προποντίδα. Ὁ **Ἑρμος**, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης καὶ ὁ παραπόταμός του **Πακτωλός**, γνωστὸς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, διότι οἱ ἄμμοι του περιεῖχον χρυσόν. Ὁ **Μαϊάνδρος**, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει παρὰ τὴν ἀρχαίαν Μίλητον ἀπέναντι τῆς Σάμου, σχηματίζων κατὰ τὸν ροῦν του πλείστους μαιάνδρους. Ὁ **Κύδνος**, εἰς τὸν ὁποῖον λουσθεῖς ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἠσθένησε, ὁ **Καλύκανδρος**, χυνόμενος εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ ὁ **Εὐφράτης** καὶ ὁ **Τίγρης** εἰς τὰ Ν.Α. τῆς χώρας, οἱ ὁποῖοι χύνονται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Αί μεγαλύτεραι λίμναι εἶναι ἡ Ἐλυμυρὰ λίμνη ἢ Τάτα, τὸ ὕδωρ τῆς ὁποίας ἐξατμιζόμενον ἀφίνει κατ' ἔτος εἰς τὰς ὄχθας τῆς στρώμα ἁλατος, πάχους πολλάκις ἐνὸς μέτρου· ἡ Ἄκ - Σεχήρ, ἡ Ἄσκανία παρὰ τὴν Προποντίδα καὶ ἡ λίμνη Βάν, ἡ μεγαλύτερα ὄλων εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς χερσονήσου.

Γεωργία καὶ Κτηνοτροφία. Κυρία ἀπασχόλησις τῶν κατοίκων εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία. Τὸ ὄρεινόν ὅμως τῆς χώρας καὶ αἱ στέππαι καὶ ἔρημοι, αἱ ὁποῖαι καταλαμβάνουν μεγάλας ἐκτάσεις λόγῳ τῆς ἀνομβρίας, κάμνουν, ὥστε τὸ καλλιεργήσιμον ἔδαφος νὰ εἶναι πολὺ ὀλίγον, μόλις τὸ $\frac{1}{20}$ τῆς ὅλης ἐκτάσεως. Τὸ περισσότερον τοῦ καλλιεργουμένου ἐδάφους εὐρίσκεται εἰς τὰς παραλιακὰς πεδιάδας. Καλλιεργοῦνται (Χαρτ. 2) δημητριακά, καπνός, τοῦ ὁποίου γίνεται μεγάλη παραγωγή καὶ ἐξαγωγή (ἰδίως εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας), βάμβαξ εἰς τὰ νότια, σῦκα καὶ σταφίς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Σμύρνης, ξηροὶ καρποὶ (καρῦδια, ἀμύγδαλα, φουντούκια) καθὼς καὶ βερύκοκκα, κεράσια καὶ κάστανα εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πόντου (ἡ Κερασσοὺς ὀφείλει τὸ ὄνομά της εἰς τὰ ἄφθονα κεράσια της). Εἰς τὰ μεσογειακοῦ κλίματος παράλια καλλιεργοῦνται ἐλαῖαι (ἡ Τουρκία μετὰ τῆς Ἰσπανίας, Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος εἶναι αἱ μεγαλύτεραι παραγωγὸι ἐλαιολάδου). Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀφίον - Καραχισάρ καλλιεργεῖται ἡ μήκων ἢ ὑπνοφόρος (κοινῶς ἀφιόνι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς περιοχῆς), ἐκ τῆς ὁποίας παράγεται ὄπιον διὰ φαρμακευτικούς σκοπούς. Ἐσχάτως ἤρχισεν ἡ εἰς εὐρεῖαν κλίμακα καλλιέργεια σακχαροτεύτων μὲ παραγωγὴν ἐκ τούτων σακχάρους, ἡ ὁποία ἐπαρκεῖ διὰ τὴν ἐπιτόπιον κατανάλωσιν. Ἀντιθέτως εὐρίσκεται εἰς παρακμὴν ἡ καλλιέργεια μορεῶν, διότι ἔχει κατὰ πολὺ μειωθῆ σήμερον ἡ ἐκτροφὴ μεταξοσκωλήκων καὶ ἡ παραγωγή μετάξης, ἡ ὁποία εὐρίσκετο κυρίως εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Κτηνοτροφία ἐπικρατεῖ εἰς τὰς στεππώδεις ἐκτάσεις τοῦ ἐσωτερικοῦ ὄροπεδίου. Διατρέφονται κυρίως πρόβατα (26,5 ἑκατομ.) καὶ αἰγες (11,5 ἑκατομ.), ἀλλὰ καὶ βόες, βούβαλοι, ἵπποι, ὄνοι, ἡμίονοι καὶ κάμηλοι. Οἱ ποιμένες διάγουν ζωὴν νομαδικὴν μετακινούμενοι ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν ἀναλόγως τῆς ὑπάρξεως χόρτου. Κατὰ τὸ θέρος ἀνέρχονται εἰς τοὺς ὑψηλοὺς ὄρεινους βοσκοτόπους. Μία ποικιλία ἐκ τῶν διατρεφόμενων εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἀγκύρας αἰγῶν, αἱ λεγόμεναι αἰγες τῆς Ἀγκύρας, ἔχουν μετάξινον μαλλίον, τὸ ὁποῖον εἶναι

περιζήτητον γίνεται έξαγωγή έξ αὐτοῦ κυρίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν ἔχει καὶ ἡ πτηνοτροφία καὶ γίνεται έξαγωγή ἐτησίως ἀρκετῶν αὐγῶν.

Δάση ἀνευρίσκονται κυρίως εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πόντου καὶ εἰς τὸν Ταῦρον καὶ Ἀντίταυρον εἶναι ταῦτα κυρίως ἀπὸ κωνοφόρα καὶ δρυς.

Ὀρυκτὸς πλοῦτος. Ἐχει ἀνθρακας εἰς ἀρκετὴν ποσότητα εἰς τὴν περιοχὴν Ἡρακλείας (Ἐργελῆ). Ἐχει ἐπίσης σμύριδα, χαλκόν, θεῖον, χρώμιον κλπ. Δὲν γίνεται ὅμως ἀρκετὴ ἐκμετάλλευσις τοῦ ὀρυκτοῦ πλοῦτου τῆς χώρας λόγῳ ἐλλείψεως συγκοινωνιῶν.

Ἡ ἄλιεῖα διενεργεῖται εἰς ὅλα τὰ παράλια, κυρίως ὅμως εἰς τὴν Προποντίδα, ὅπου ἀφθονοῦν οἱ ἰχθύες. Ἀλιεύονται παντὸς εἴδους ἰχθύες, εἰς τὰ νότια δὲ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας καὶ σπόγγοι. Αἱ ἀλιευόμεναι ὅμως σήμερον ποσότητες εἶναι κατὰ πολὺ μικρότεροι ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἠλιεύοντο πρὶν ἐκδιωχθοῦν ἐκ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ ἰδίως ἐκ τῶν παραλίων τῆς Προποντίδος οἱ ἐκεῖ ἀπὸ αἰῶνων διαμένοντες Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐπιδεξιότατοι ἀλιεῖς.

Ἡ Βιομηχανία εἶναι ὑποτυπώδης. Ἡ παλαιότερον ἀκμάζουσα βιομηχανία κατασκευῆς ταπήτων (χαλιῶν) εὐρίσκεται εἰς παρακμὴν μετὰ τὴν ἐκδίωξιν ἐκεῖθεν τῶν Ἑλλήνων, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων κυρίως εὐρίσκετο. Μόνον ἡ βιομηχανία παραγωγῆς σακχάρους καὶ ἡ ὕφαντουργία, ἰδίως βαμβακερῶν ὕφασμάτων, ἐσημείωσαν ἐσχάτως ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν. Ὑπάρχουν σήμερον ἀρκετὰ ἐργοστάσια κατασκευῆς βαμβακερῶν ὕφασμάτων, ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Ἀδάνων, ὅπου παράγεται ἀρκετὸς βάμβαξ.

Ἡ συγκοινωνία καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἡ συγκοινωνία δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη. Αἱ κατὰ μῆκος τῆς θαλάσσης ὑψόμεναι ὀροσειραὶ καθιστοῦν δύσκολον τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν παραλίων μετὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Ἡ ἐλλείψις καλῶν συγκοινωνιῶν καθιστᾷ δύσκολον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου οἱ Τοῦρκοι ἄλλως τε δὲν εἶναι ἐπιδέξιοι ἔμποροι. Ὑπάρχουν σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ, αἱ ὁποῖαι ἐνώνουν τὰς μεγαλύτερας πόλεις μεταξύ των. Σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, ἀρχίζουσα ἀπὸ τὴν ἀπέναντι τῆς Κων/πόλεως καὶ ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς πόλιν Χρυσούπολιν (Χαϊδάγ-Πασᾶ) φθάνει εἰς τὴν Βαγδάτην (Ἰράκ), ἀφοῦ διέλθῃ καὶ διὰ τῆς Συ-

ρίας (Χρυσούπολις — Έσκη Σελίρ — Ίκόνιον — Άδανα — Χαλέπιον) (Χαρτ. 3). Είς τὸ Χαλέπιον ἡ σιδηροδρομικὴ αὐτὴ γραμμὴ διακλαδοῦται ἢ μία διακλάδωσις προχωρεῖ πρὸς Ν. πρὸς τὴν Δαμασκὸν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἰορδανίαν — Ἰσραήλ καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Καῖρου κλπ., ἢ ἄλλη, προχωροῦσα κατὰ μῆκος τῶν συνόρων Συρίας καὶ Τουρκίας, εἰσέρχεται πάλιν εἰς τὴν Συρίαν περὶ τὸ τέρμα τῶν πρὸς Α. συνόρων Συρίας καὶ Ἰράκ καὶ κατόπιν εἰσχωρεῖ εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ Ἰράκ, κατευθυνομένη πρὸς Βαγδάτην καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Βασσόραν καὶ τὸ Κουβέιτ. Ὑπάρχουν διακλαδώσεις τῆς ὡς ἄνω γραμμῆς πρὸς Σμύρνην, Ἀγκυραν, Ἐρεγλῆ, Σαμψοῦντα, Καισάρειαν, Σεβάστειαν, Μαλάτιαν, Διαρβεκίρ καὶ Ἐρζερούμ, ἐκεῖθεν δὲ πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν. **Ἐξάγει** ἡ Τουρκία κυρίως δημητριακά, καπνόν, βάμβακα, σταφίδα, σῦκα, ξηροὺς καρπούς, ζῶα, δέρματα, αὐγὰ καὶ μεταλλεύματα. **Εἰσάγει** καύσιμα καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα.

Πληθυσμός. Κάτοικοι. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶναι 22.496.000 κ. καὶ ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ 29 κατὰ τετρ. χιλομ. (ὁ συνολικὸς πληθυσμὸς τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας, δηλ. τῆς Ἀσιατικῆς καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, εἶναι 24.122.000 κ.). Οἱ κάτοικοι, πλὴν τῶν Κούρδων καὶ τῶν Ἀρμενίων, οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν εἰς τὴν λευκὴν φυλὴν, εἶναι Τουραρικῆς καταγωγῆς καὶ ἀνήκουν εἰς τὴν Κιτρινήν φυλὴν, λόγῳ ὅμως τῆς μεγάλης ἐπιμιξίας των μὲ λευκοὺς ἔχουν πολὺ ἐξησθενημένα τὰ μογγολικὰ χαρακτηριστικά. Εἶναι Μουσουλμάνοι κατὰ τὸ θρήσκευμα καὶ γλῶσσα των εἶναι ἡ Τουρκικὴ, πλὴν τῶν Κούρδων, οἱ ὁποῖοι ἀνέρχονται εἰς 1,5 ἑκατομ. καὶ ὁμιλοῦν ἰδίαν γλῶσσαν, τὴν Κουρδικήν. Διὰ τὴν γραφὴν χρησιμοποιεῖται σήμερον τὸ Λατινικὸν ἀλφάβητον ἀντὶ τοῦ Ἀραβικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιεῖτο πρὶν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν κατοίκων εἶναι συγκεντρωμένον εἰς τὰ πρὸς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον παράλια, τὸ ἐσωτερικὸν δὲ τῆς χώρας εἶναι ἀραιότατα κατοικημένον. Ὀλόκληρος ἡ Τουρκικὴ Δημοκρατία ὑποδιαιρεῖται εἰς 63 Βιλαέτια (Νομούς), τὰ 4 ἐκ τῶν ὁποίων ἀνήκουν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν.

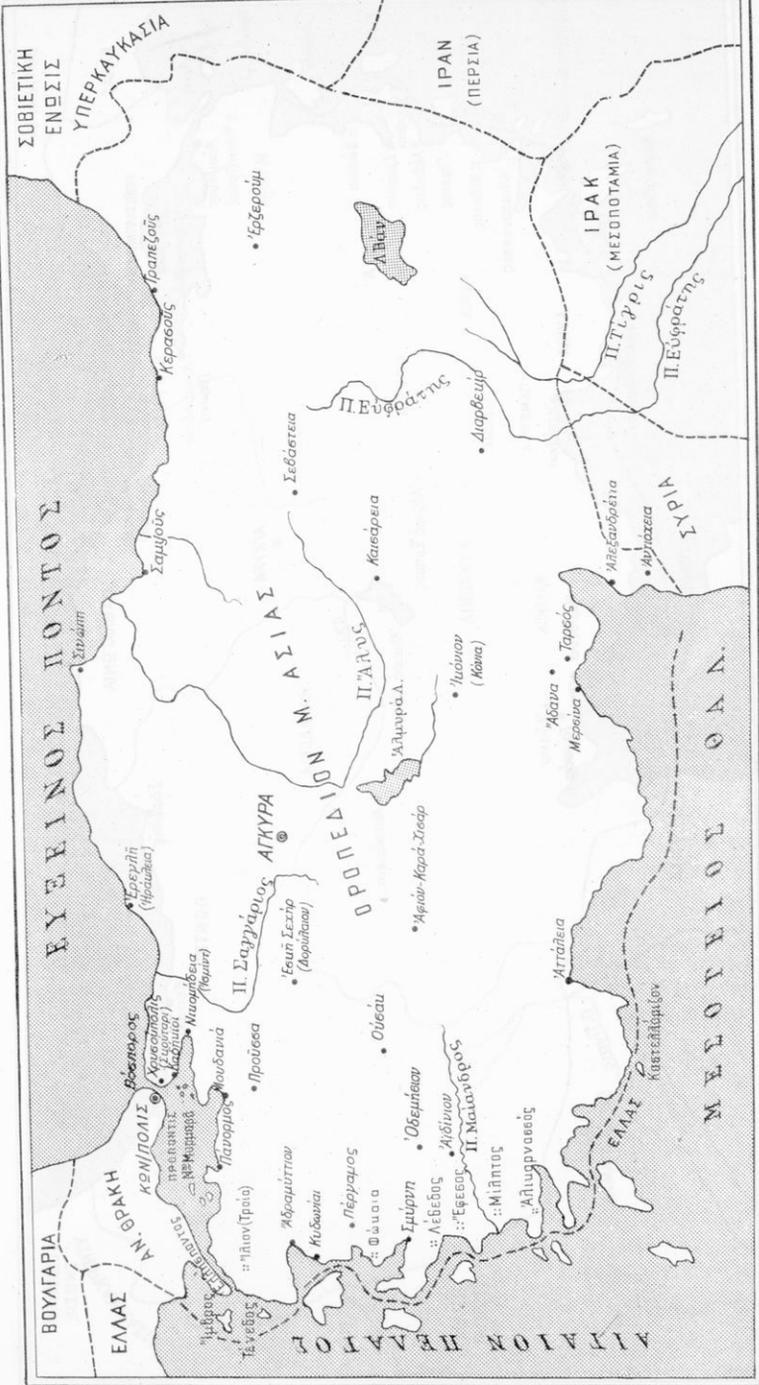
Ἡ Ἄγκυρα (450.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας καὶ εὐρίσκεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὄροπέδιον, εἰς ὕψος 800 μ., περιβαλλομένη ἀπὸ γυμνὰ ὄρη. Εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὰς ὀμώνυμους γαλάς καὶ τὰς αἰγας μὲ τὸ μετάξινον τρίχωμα (Χαρτ. 4) Σμύρνη (286.000

Χαρτ. 3. Ἀσιατικὴ Τουρκία : Σιδηροδρομικαὶ γραμμαί.

κ.), ἡ τρίτη εἰς πληθυσμὸν πόλις τῆς Δημοκρατίας (μετὰ τὴν Κων/πολιν καὶ τὴν Ἀγκυραν) καὶ ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς, ἐκτισμένη εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁμωνύμου κόλπου καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Ἑρμου. Μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς τοῦ 1922 τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἦσαν Ἕλληνες, ὑποχρεωθέντες νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πατρίδα των καὶ νὰ ἔλθουν ὡς πρόσφυγες εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Προύσσα (130.000 κατ.) ἐκτισμένη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου τῆς Μυσίας, ἔχει θερμὰς πηγὰς καὶ βιομηχανίαν κατασκευῆς φημισμένων ταπήτων. **Ἄδανα** (172.000 κ.) πλησίον τοῦ κόλπου τῆς Ἀλεξανδρέττας. **Καδὴ - Κιοϊ** (78.000 κ.) κεῖται ὀλίγον νοτιώτερον τῆς Χρυσουπόλεως καὶ εἶναι ἡ παλαιὰ Χαλκηδών, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγένεν ἡ Δ' Οἰκουμένη Σύνοδος (415 μ.Χ.). Μικρότεραι πόλεις εἶναι εἰς τὰ νότια αἱ : Ἀλεξανδρέττα καὶ ἡ Ἀντιόχεια, ἀμφότεραι ἀνατολικῶς τοῦ κόλπου τῆς Ἀλεξανδρέττας, ἡ Ἀττάλεια καὶ ἡ Μερσίνα, μικροὶ λιμένες εἰς τὰ νότια πρὸς τὴν Μεσόγειον παράλια. Μέχρι τῆς Μερσίνης φθάνει διακλάδωσις τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ΒΑ. δὲ ταύτης εὐρίσκεται ἡ πολίχνη **Ταρσός**, πατρὶς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Εἰς τὴν **Προποντιδα** εὐρίσκονται ἡ **Νικομήδεια** (Ἴσμιντ) καὶ τὰ **Μουδανιά**, νοτίως δὲ τῆς Νικομηδείας ἡ σήμερον μικρὰ πολίχνη **Ἰονίκ**· εἶναι αὕτη ἡ ὀνομαστὴ Βυζαντινὴ πόλις **Νίκαια**, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγένεν ἡ Α' Οἰκουμένη Σύνοδος (325 μ.Χ.). Εἰς τὰ πρὸς τὸν **Εὐξεινον** παράλια σημαντικώτεραι πόλεις εἶναι : ἡ **Σινώπη**, ἡ **Σαμψούς**, ἡ **Κερασσοῦς** καὶ ἡ **Τραπεζοῦς**, ὅλαι πόλεις μὲ ἀκμάζοντας Ἑλληνικοὺς πληθυσμοὺς (ὡς Ποντίους) ἐκτριθόντας ἐκεῖθεν παρὰ τῶν Τούρκων τὸ 1922. Εἰς τὸ **ἐσωτερικόν**

Χαρτ. 4. Άσιατική Τουρκία : Πόλεις.

Χαρτ. 4β. Περιοχή 'Ελλησπόντου κατά την 'Αρχαιότητα.

τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εὐρίσκονται αἱ πόλεις : Ἀϊδίνιον, Ὀδεμήσιον, Οὐσάκ, Δορὺλαιον (Ἔσκη - Σεχίρ), Ἀφιὸν - Καρὰ - Χισάρ, Ἴκόνιον (Κόνια), Καισαρεία (ἡ πατρὶς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου), Σεβάστεια, Ἐρζερούμ, Διαρβεκίρ καὶ Μαλάτια.

Ἱστορία τῆς Μ. Ἀσίας. Ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς διάφοροι λαοὶ κατώκησαν τὴν Μ. Ἀσίαν, διότι αὕτη ἀποτελεῖ τὴν γέφυραν μεταξὺ τῶν δύο ἡπείρων, Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἀφοῦ διὰ τῶν στενῶν τοῦ Βοσπόρου ἦτο εὐκόλος ἡ διάβασις ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἡπειρον. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας, ἡ Μ. Ἀσία διεκρίνετο εἰς μικροτέρας περιοχάς. Πρὸς τὰ παράλια ἦσαν ἡ Λυδία, ἡ Καρία καὶ ἡ Μυσία. Πρὸς τὰ νότια ἡ Λυκία, ἡ Παμφυλία καὶ ἡ Κιλικία. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἡ Λυκαονία, ἡ Καπαδοκία, ἡ Πισιδία καὶ ἡ Φρυγία. Ἐνωρίτατα ὅμως, ἀπὸ τοῦ 14ου π.Χ. αἰῶνος, οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐπεδίωξαν νὰ ἐγκαταστήσουν, εἰς τὰ παράλια κυρίως, ἀποικίας. Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος εἶναι ἀπήχησις τῆς πολεμικῆς προσπάθειας τῶν Ἑλλήνων νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐκεῖ.

Αἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, ἰδρυθεῖσαι καθ' ὅλην τὴν παραλίαν τῆς Μ. Ἀσίας (Αἰολεῖς — Ἴωνες — Δωριεῖς), ἀνεπτύχθησαν οικονομικῶς, πολιτικῶς καὶ πνευματικῶς καὶ ἀπέβησαν πόλεις ἰσχυραὶ καὶ εὐημεροῦσαι, ἀναπτύξασαι λαμπρὸν πολιτισμόν. Εἶναι γνωσταὶ ἐκ τῆς ἱστορίας αἱ

σπουδαιότεραι ἐξ αὐτῶν, ὡς αἱ : Φώκαια (Χάρτης 4α), Σμύρνη, Ἐφεσος, Κολοφών, Ἀλικαρνασὸς καὶ ἡ μεγίστη πασῶν Μίλητος, ἡ ὁποία ἴδρυσε πλῆθος ἀποικιῶν, ἰδίως εἰς τὰ πρὸς τὸν Εὐξεῖνον παράλια τῆς Μ. Ἀσίας.

Ὁ Ὀμηρος, ὁ μέγιστος τῶν ποιητῶν, ὁ Ἡρόδοτος, πατὴρ τῆς ἱστορίας, ὁ Θαλῆς, ὁ μέγας σοφός, ὁ Ἡράκλειτος, μέγας φιλόσοφος, ὁ Ἀναξίμανδρος καὶ πολλοὶ ἄλλοι, εἶναι τὰ ἐκλεκτὰ τέκνα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἀρχ. Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ Μ. Ἀσία ὑπετάχθη ἀργότερον εἰς τοὺς Πέρσας, ἐλευθερωθεῖσα ἀπὸ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον. Περιῆλθεν ὅμως ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ρωμαίων ἀργότερον καί, μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικόν, ἀπετέλεσε τὸν κορμὸν τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας, ἐξελληνισθεῖσα πλήρως. Ἐν συνεχείᾳ περιῆλθεν ὑπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς Τούρκους, παρὰ ὅμως τὴν ὑπ' αὐτοὺς μακρὰν καὶ φοβερὰν δουλείαν, ὁ Ἑλληνισμὸς διετηρήθη ἀκμαῖος εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις, στοιχεῖον πολιτισμοῦ καὶ ἀνθρωπισμοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας.

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Μ. Ἀσίας μετὰ τρισχιλιετῆ ἔνδοξον ἱστορικὴν ζωὴν ἐξεριζώθη ἐκεῖθεν κατὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ 1922 (Μικρασιατικὴ Καταστροφή) καὶ ἡ Ἑλλάς ἐδέχθη, περιέθαλψε καὶ ἐγκατέστησε περὶ τὸ ἓν καὶ ἡμισυ ἑκατομῦριον προσφύγων.

Κύπρος

Ἡ Ἑλληνικὴ Μεγαλόνησος **Κύπρος** εἶναι ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς Α. Μεσογείου καὶ ἡ τρίτη ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν (μετὰ τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Σαρδηνίαν) ὅλης τῆς Μεσογείου. Ἔχει σχῆμα ἐπίμηκες μὲ μεγαλύτερον μῆκος 212 χιλιομ. (ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Δρέπανον μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἁγ. Ἀνδρέας) καὶ μεγαλύτερον πλάτος 96 χιλιομ. (ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Γάτα μέχρι τοῦ ἀκρ. Κορμακίτη, (Χαρτ. 5).

Ἐκτασις. Πληθυσμὸς. Μορφολογία ἐδάφους. Ἡ Κύπρος ἔχει ἔκτασιν 9251 τετρ. χιλ. καὶ πληθ. 549.000 κ., ἐκ τῶν ὁποίων μόνον 80.000 εἶναι Τούρκοι, οἱ δὲ ὑπόλοιποι Ἕλληνες (ὑπερπενταπλάσιοι τῶν Τούρκων).

Μέγα μέρος τῆς νήσου καλύπτεται ἀπὸ δύο ὄροσειράς, ἐκ τῶν ὁποίων ὑψηλότερα εἶναι ἡ πρὸς τὰ νότια λέγεται **Ὀλυμπος** καὶ ἡ ὑψηλότερα τῆς

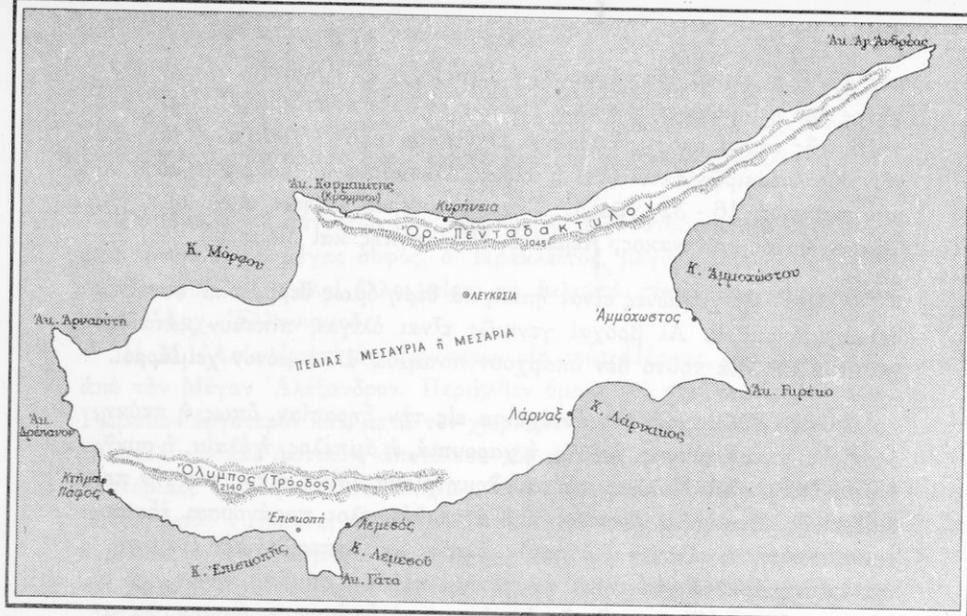
κορυφή είναι εις τὸ ὄρος **Τρόδος** (2140 μ.). Ὁ Ὀλυμπος εἶναι κατάφυτος ἀπὸ πεύκα, ἔχει δὲ ὠραῖα ξενοδοχεῖα πρὸς παραθερισμόν. Ἡ πρὸς τὰ Β. τῆς νήσου ὄροσειρὰ λέγεται **Πενταδάκτυλον** (1045 μ.). Μεταξὺ τῶν δύο ὄροσειρῶν ἐκτείνεται ἡ πεδιάς **Μεσαορία** ἢ Μεσαριά μήκους 96 καὶ πλάτους 16 - 32 χιλιομ. Σημαντικώτεροι κόλποι εἶναι οἱ : τῆς Ἀμμοχώστου, Λάρνακος, Λεμεσοῦ, Ἐπισκοπῆς καὶ Μόρφου.

Κλίμα. Οἱ χειμῶνες εἶναι ἥπιοι, τὰ θέρη ὅμως θερμὰ καὶ συνήθως τελειῶς ἀνομβρα. Αἱ βροχαὶ γενικῶς εἶναι ὀλίγαι, πίπτουν κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχουν ποταμοί, ἀλλὰ μόνον χεῖμαρροι.

Φυτά. Εὐδοκίμοι τὰ ἀντέχοντα εἰς τὴν ξηρασίαν, ὅπως ἡ πεύκη, ὁ κέδρος, ἡ κυπάρισσος, ἡ δρυς, ἡ χαρουπιὰ, ἡ ἄμπελος, ἡ ἐλαία, ἡ συκῆ, ἡ ἀμυγδαλῆ, κλπ. Καλλιεργοῦνται δημητριακά, ἰδίως σῖτος, εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Μεσαριάς, ἄμπελοι καὶ σταφιδάμπελοι παράγουσαι ἐξαιρετικῆς ποιότητος οἶνον καὶ σταφίδα, ἐλαῖαι καὶ ἐσπεριδοειδῆ. Παράγονται ἐπίσης ἀρκετὰ γεώμηλα, ἀμύγδαλα, καπνός, βάμβαξ, λίνον, μὲ τὸ ὁποῖον κατασκευάζονται ὠραῖα ἐγχώρια λινα ὑφάσματα, ὄσπρια, λαχανικά καὶ ἀρκετὰ χαρούπια, ἐκ τῶν ὁποίων γίνεται ἐξαγωγή. Ἡ ἀνομβρία ὅμως καὶ ἡ ἔλλειψις ἀρδευτικῶν ἔργων δὲν ἐπιτρέπει οὔτε τὴν καλλιέργειαν μεγάλων ἐκτάσεων, οὔτε τὴν ἐπίτευξιν μεγάλων ἀποδόσεων ἀπὸ τὰς καλλιεργουμένας τοιαύτας.

Ἡ **Κτηνοτροφία** εὐρίσκεται εἰς καλυτέραν κατάστασιν. Διατρέφονται ἵπποι, ὄνοι μεγαλόσωμοι ἐξαιρετικῆς ἀντοχῆς, ἡμίονοι καὶ χοῖροι. Ἡ πτηνοτροφία καὶ ἡ μελισσοκομία ἔχουν ἐπίσης ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν. Γενικῶς τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα ὄχι μόνον ἐπαρκοῦν διὰ τὴν ἐπιτόπιον κατανάλωσιν, ἀλλὰ γίνεται καὶ ἐξαγωγή των. Ἐκ τῶν ὀρυκτῶν ὑπάρχει χαλκός (σήμερον ὀλίγος, ἐνῶ παλαιὰ ἐφημίζετο ἡ Κύπρος διὰ τὸν χαλκόν της), σίδηρος, γύψος καὶ ἀμίαντος.

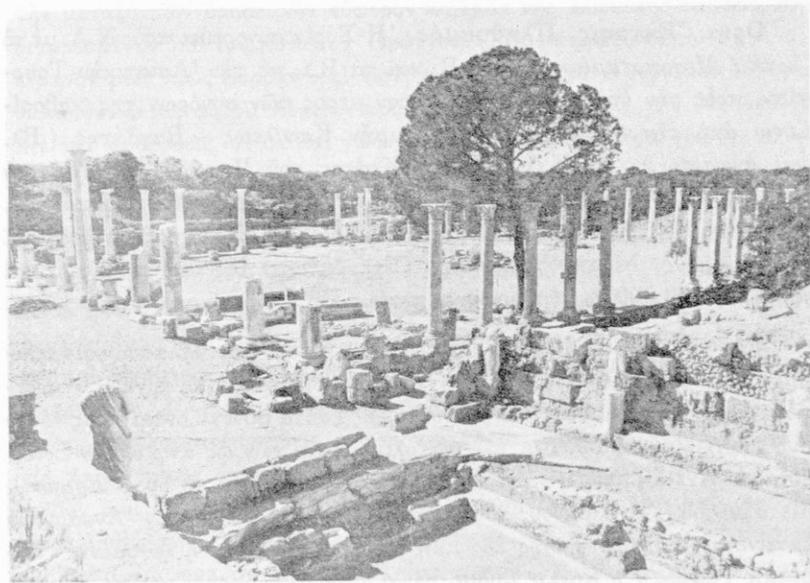
Ἡ **συγκοινωνία** εἶναι καλή. Ὑπάρχουν ἀρκετοὶ δρόμοι, πολλοὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἀσφαλτοστρωμένοι. Λιμὴν ἀξιόλογος εἶναι μόνον ὁ λιμὴν τῆς Ἀμμοχώστου. Κυριώτερα ἐξαγόμενα εἶδη εἶναι μεταλλεύματα, ἀμίαντος, οἶνοι, ξυλοκέρατα (χαρούπια) καὶ γεώμηλα. Εἰσάγονται κυρίως ἄλευρα, ὑφάσματα, μηχαναὶ καὶ μηχανήματα διάφορα καὶ ξυλεία.

Χαρτ. 5. Κύπρος.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κύπρου, πατρίδος τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, ἐδέχθησαν ἐκ τῶν πρώτων τὸν Χριστιανισμόν (45 μ.Χ.) καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου εἶναι αὐτοκέφαλος. Ὁ ἡγέτης αὐτῆς Ἀρχιεπίσκοπος ἀνεγνωρίσθη κατὰ τὴν μακρὰν τῆς νήσου δουλείαν ὡς Ἐθνάρχης. Ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἠργάσθη πάντοτε ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ ἐπρωτοστάτησεν εἰς πατριωτικὰς ἐκδηλώσεις. Μνηθέντες ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν « Φιλικὴν Ἐταιρίαν » οἱ ἡγέται τῆς Κυπριακῆς ἐκκλησίας καὶ ἄλλοι ἐξέχοντες Κύπριοι, ἐπρωτοστάτησαν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος (1821). Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Κύπρου, τρεῖς Μητροπολίται (ὁ Πάρου, Κιτίου καὶ Κυρηνείας) καὶ πλεῖστοι ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ ἀπεκεφαλίσθησαν ἢ ἀπηγχονίσθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Καὶ οὐχὶ μόνον κατὰ τοὺς σκληροὺς χρόνους τῆς Τουρκικῆς δουλείας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς ἐπίσης σκληροὺς χρόνους τῆς Βρετανικῆς κυριαρχίας τῆς νήσου, κατὰ τοὺς ὁποίους μεθοδικῶς ἐπεδιώχθη ὁ ἀφελλισμός τῆς Παιδείας καὶ συνεπῶς καὶ τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος ἐκκλησία ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ κυριάρχου. Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Κύπριοι ἱεράρχαι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Ἐθνάρχην τῆς Κύπρου Μακάριον ἐπρωτοστάτησαν εἰς τὸν 4ετῆ (1955-

1959) σκληρόν ἀγῶνα, εἰς τὸν ὅποιον ἀπεδύθησαν οἱ ἀδελφοί μας κάτωτοι τῆς Μεγαλονήσου, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῆς Ε.Ο.Κ.Α. καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Διγενῆ. Πλεῖστοι Κύπριοι ἐξωρίσθησαν, ἄλλοι ἐνεκλείσθησαν εἰς τὰς φυλακὰς ἢ εἰς στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Εἰς ἑκατοντάδας ἀνῆλθον, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 4ετοῦς ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος τῶν Κυπρίων ἀδελφῶν μας, οἱ φονευθέντες εἰς συμπλοκάς μετὰ τὰ Ἀγγλικά στρατεύματα καὶ οἱ ἀποσταλέντες εἰς τὰς ἀγχόνας ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά δικαστήρια τῆς Μεγαλονήσου, μεταξύ δὲ τούτων καὶ ἔφηβοι 18ετείς. Ὁ 4ετῆς ἄνισος καὶ σκληρὸς ἀγὼν καὶ τὸ ἀκατάβλητον ψυχικὸν σθένος τῶν Ἑλλήνων Κυπρίων, ὠδήγησαν τὴν Κύπρον εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν. Διὰ συμφωνίας ὑπογραφείσης ἐν Λονδίῳ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1959 ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Ἡν. Βασιλείου, τῆς Τουρκίας, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ Ἐθνάρχου Μακαρίου, ἐκπροσωποῦντος τοὺς Ἕλληνας τῆς Κύπρου καὶ τοῦ Κιουτσούκ, ἐκπροσωποῦντος τὴν μειονότητα τῶν Τουρκοκυπρίων, ἡ Μεγαλόνησος Κύπρος ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Πρῶτος πρέεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ἐξελέγη ὁ Ἐθνάρχης Κύπρου Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος.

Ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Σαλαμίνας.

Πόλεις. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Κύπρου εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀγροτικός, κατοικῶν εἰς μικρὰ χωρία. Πόλεις ὑπάρχουν αἱ: **Λευκωσία**, πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας (86.000 κ.). Αἱ ἄλλαι πόλεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι πρωτεύουσαι τῶν ὁμωνύμων τῶν ἐπαρχιῶν, εἶναι αἱ: **Κυρήνεια**, **Ἀμμόχωστος**, **Λάρναξ** καὶ **Λεμεσός**. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Πάφου εἶναι ἡ πόλις **Κτήμα**. Ὅλοι ὅμως αἱ πόλεις αὐτῶν δὲν συγκεντρώνουν ὁμοῦ πλέον τῶν 190.000 κ., μεγαλύτεραι δὲ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ Λεμεσός, καὶ ἡ Λάρναξ.

Συρία

Ἡ **Συρία**, τελοῦσα ὑπὸ Γαλλικὴν Ἐντολήν, ἐγένετο ἀνεξάρτητος Δημοκρατία κατὰ τὸ 1947. Τὸ 1958 ἠνώθη μετὰ τὴν Αἴγυπτον εἰς ἓν Κράτος, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη « Ἡνωμένη Ἀραβικὴ Δημοκρατία » καὶ τοῦ Κράτους τούτου ἀπετέλει ἐπαρχίαν μέχρι τοῦ ὁκτωβρίου 1961, ὅτε, κατόπιν ἐπαναστάσεως, ἀπεσχίσθη, ἀποτελέσασα ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν.

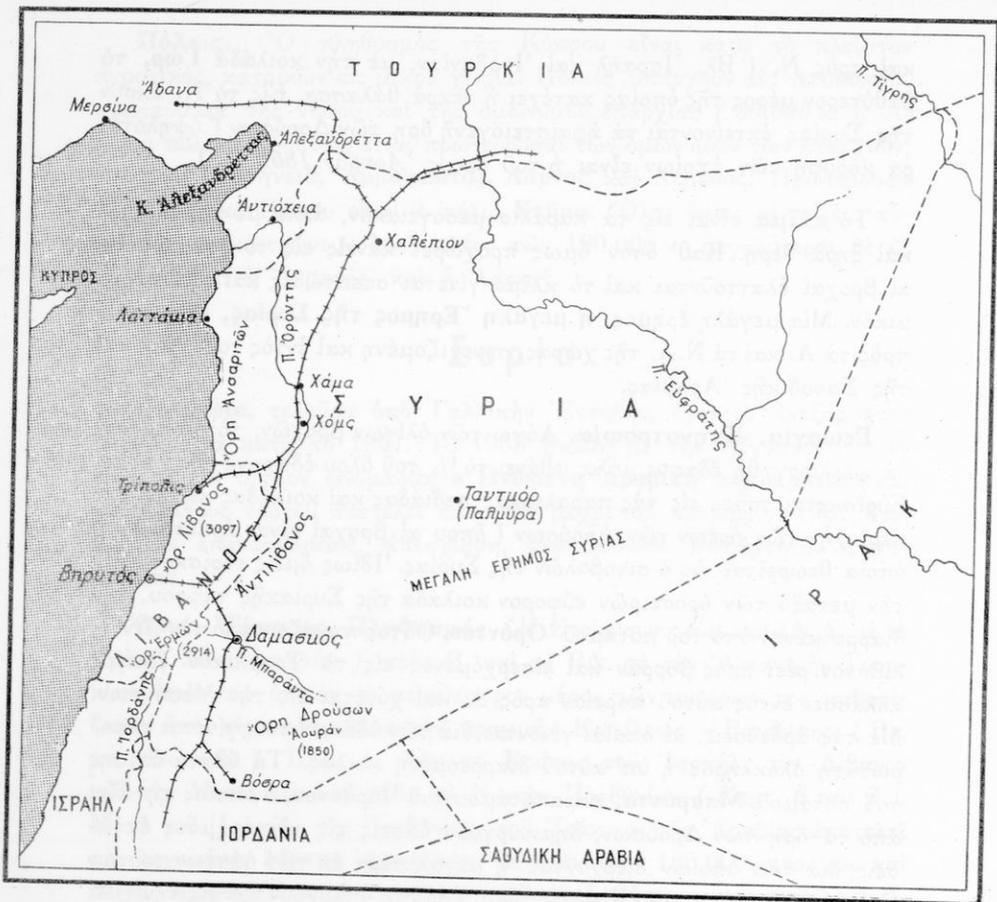
Ὅρια. Ἐκτασις. Πληθυσμὸς. Ἡ Συρία συνορεύει πρὸς Ν.Α. μετὰ τὸ Ἰράκ (*Μεσοποταμίαν*), πρὸς Β. καὶ τὰ ΒΔ. μετὰ τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν συνόρων τῆς καθορίζεται ἀπὸ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Κων/λεως — Βαγδάτης (Βλ. καὶ ἀνωτέρω). Πρὸς Δ. ἔχει τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραήλ, τὸν Λίβανον καὶ τὴν Μεσόγειον καὶ πρὸς τὰ Ν. τὴν Ἰορδανίαν (*Χαρτ. 6 καὶ 7*). Μετὰ τοῦ Ἰσραήλ, τῆς Ἰορδανίας, τοῦ Ἰράκ καὶ τῆς Ἀραβίας ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην **Μέσην Ἀνατολήν**. Ἐχει ἕκτασιν 185.000 τετρ. χιλ. καὶ πληθ. 4.560.000 κ. (πικνότης πληθυσμοῦ 24 κ. κατὰ τετρ. χιλ.).

Μορφολογία ἐδάφους. Ὁ πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν διαμελισμὸς εἶναι ἀσήμαντος, εὐθύς δὲ σχεδὸν ἀπὸ τῆς παραλίας ἀρχίζουσι τὰ λεγόμενα ὄρη τῶν Ἀνσαριτῶν (1500 μ.). Ταῦτα συνεχίζονται πρὸς νότον διὰ τοῦ Λιβάνου (3097 μ.). Ἀνατολικώτερον τῶν ὡς ἄνω ὄρων ἐκτείνεται ὁ Ἀντιλίβανος (ὑψηλοτέρα κορυφὴ 2814 μ. εἰς τὸ ὄρος *Ἐρμών*). Μεταξὺ τοῦ Ἀντιλιβάνου, τοῦ Λιβάνου καὶ τῶν ὄρων τῶν Ἀνσαριτῶν ἐκτείνεται μία ταφροειδὴς ἐδαφικὴ ἐγκατακρήμνισις, ἡ λεγομένη « **Συριακὴ Τάφος** » ἢ **Κοίλη Συρία**. Εἶναι αὕτη μία εὐφορος κοιλάς, ἡ ὁποία διαρρέεται ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ὀρόντην. Ἡ Συριακὴ τάφος συνεχίζεται

και προς Ν. (Βλ. 'Ισραήλ και 'Ιορδανίαν, με την κοιλάδα **Γώρ**, το βαθύτερον μέρος της οποίας κατέχει ή νεκρά θάλασσα. Είς το Ν. άκρον της Συρίας εκτείνονται τὰ ήφαιστειογενή όρη των Δρούσων (ύψηλοτέρα κορυφή των όποιων είναι ή του όρους 'Αουράν 1850 μ.)

Το κλίμα είναι εις τὰ παράλια μεσογειακόν, αλλά με πολύ θερμά και ξηρά θέρη. Καθ' όσον όμως προχωρεί κανείς εις το έσωτερικόν, αι βροχαί ελαττούνται και το κλίμα γίνεται στεπτώδες και τέλος έρημικόν. Μία μεγάλη έρημος, ή μεγάλη 'Ερημος της Συρίας, εκτείνεται προς τὰ Α. και τὰ Ν.Α. της χώρας, συνεχιζομένη και έντός του 'Ιράκ και της Σαουδικής 'Αραβίας.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Λόγω των όλίγων βροχών, το δυνάμενον να καλλιεργηθή έδαφος μόλις φθάνει το 1/5 του όλου έδάφους της χώρας. Εύρίσκεται τουτό εις τὰς παραλιακάς πεδιάδας και κοιλάδας και εις την περιοχην των όρέων των Δρούσων (όπου αι βροχαί είναι αρκεταί), ή οποία θεωρείται ως ο σιτοβολών της Συρίας. 'Ιδίως όμως εύρίσκεται εις την μεταξύ των όρσειρών εύφορον κοιλάδα της Συριακής τάφρου, την διαρροεμένην υπό του ποταμού 'Ορόντου. Ούτος πηγάζων από τον 'Αντιλίβανον ρέει προς βορράν και εισερχόμενος εις το Τουρκικόν έδαφος αλλάσσει έντός αυτού πορείαν προς Δ. και χύνεται εις την Μεσόγειον. Με τὰς άρδευσεις, αι όποιαί γίνονται δια των ύδάτων του, γίνεται εύφορωτάτη όλόκληρος ή υπ' αυτού διαρροεμένη κοιλάς. Τα ύδατα έπίσης του ποταμού **Μπαράντα**, παραποτάμου του 'Ιορδάνου, ο όποιος πηγάζει από τὰ όρη των Δρούσων, δημιουργοῦν δάσεις εις τὰς έρήμους εκτάσεις, δια των όποιων διέρχονται ή μεγαλυτέρα εκ των δάσεων τούτων είναι ή της **Δαμασκοῦ**. Καλλιεργήσιμα έδάφη υπάρχουν και εις την ΒΑ. Συρίαν, όπου είναι δυναταί άρδευσεις με τὰ ύδατα του ποταμού **Ευφράτου** και **Τίγρητος**, οι όποιοι την διαρρέουν. "Ολη ή άλλη Συρία είναι στέπη ή έρημος. "Αν όμως κατασκευασθοῦν τεχνηταί λίμναι και άρδευτικά έργα, μεγάλαι στεππώδεις σήμερα εκτάσεις δύνανται να μεταβληθοῦν εις άποδοτικούς άγρούς. Καλλιεργοῦνται δημητριακά, μεταξύ των όποιων και όρυζα εις τὰ άρδευόμενα έδάφη, σησάμι, βάμβαξ, καπνός, μορέαι δια την έκτροφήν μεταξοσκιαλήκων, άμπελοι, ελαίαι, έσπεριδοειδή και διάφορα όπωροφόρα δένδρα, μεταξύ των όποιων την πρώτην θέσιν κατέχει ή δαμασκηνά (ιδίως εις την περιοχην της Δαμασκοῦ, έξ ου και το όνομα της πόλεως). 'Η κτηνοτροφία έχει, λόγω της ύπάρξεως

Χαρτ. 6. Συρία.

ἐκτεταμένων στεππωδῶν ἐκτάσεων, ἀνάπτυξιν μεγαλυτέραν τῆς γεωργίας. Ἐκτρέφονται κυρίως πρόβατα καὶ αἴγες ἀπὸ κτηνοτρόφους νομάδας, τοὺς λεγομένους **Βεδουῖνους**, οἱ ὅποιοι μετακινουῦνται διαρκῶς διὰ τὴν ἀνεύρεσιν χλόης. Κατὰ δεύτερον λόγον ἐκτρέφονται βοοειδῆ, ἵπποι, ἡμίονοι, ὄνοι καὶ κάμηλοι. Τὰ γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα ὄχι μόνον ἐπαρκοῦν διὰ τὴν διατροφήν τῶν κατοίκων, ἀλλὰ γίνεται καὶ ἐξαγωγή των.

Ἡ ἀλιεία ἔχει ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν, διότι ὑπάρχουν εἰς τὰ παράλια ἀρκετοὶ ἰχθύες καὶ ἀρίστης ποιότητος σπόγγοι.

Ὁ **δρυκτός** πλοῦτος εἶναι ἀσήμαντος, περιοριζόμενος εἰς ὀλίγους ἀνθρακας καὶ ὀλίγον πετρέλαιον. Ἡ **βιομηχανία** ἔχει ἀνάπτυξιν μικράν, περιοριζομένη κυρίως εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ὀνομαστῶν μεταξωτῶν τῆς Συρίας, ταπήτων, ἐγχωρίων ὑφασμάτων, ἐπεξεργασίαν δερμάτων, ἐλαιουργίαν καὶ οἶνοποιίαν.

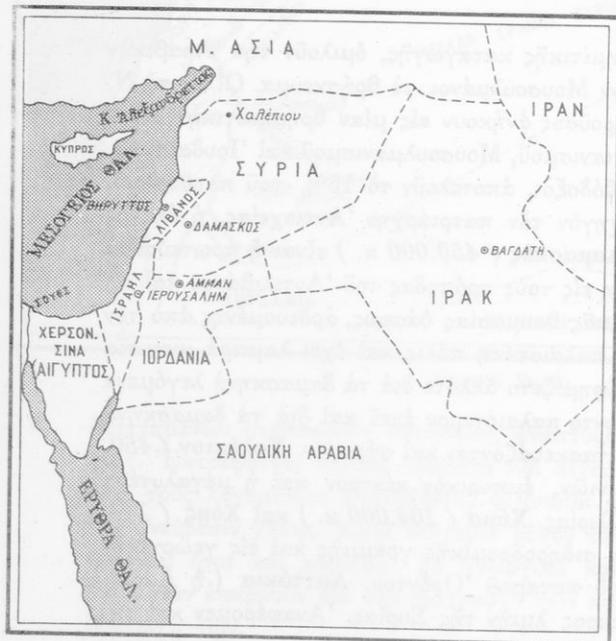
Ἡ **συγκοινωνία** δὲν ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν. Μία σιδηροδρομικὴ γραμμὴ (βλ. καὶ Ἀσιατικὴν Τουρκίαν) προερχομένη ἐκ τοῦ Χαλεπίου φθάνει εἰς Δαμασκὸν καὶ ἐκεῖθεν, διακλαδουμένη νοτιώτερον, προχωρεῖ ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὴν Ἰορδανίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τὸ Ἰσραήλ.

Ἐξάγει ἡ Συρία κυρίως ἐγχώρια ὑφάσματα καὶ μεταξωτά, καπνόν, ἔλαιον, ἐλαίας, πορτοκάλια, ξηροὺς καρποὺς καὶ σπόγγους. **Εἰσάγει** κυρίως ὑφάσματα, μηχανὰς καὶ μηχανήματα διάφορα, χημικὰ καὶ φαρμακευτικὰ προϊόντα.

Οἱ **κάτοικοι** εἶναι Σημιτικῆς καταγωγῆς, ὁμιλοῦν τὴν Ἀραβικὴν καὶ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον Μουσουλμάνοι τὸ θρήσκευμα. Οἱ εἰς τὰ Ν. τῆς χώρας κατοικοῦντες Δροῦσοι ἀνήκουν εἰς μίαν θρησκευτικὴν αἵρεσιν, ἣτις εἶναι κρᾶμα Χριστιανισμοῦ, Μουσουλμανισμοῦ καὶ Ἰουδαϊσμοῦ. Οἱ Χριστιανοί, κυρίως Ὀρθόδοξοι, ἀποτελοῦν τὸ 15% τοῦ πληθυσμοῦ, ἔχουν δὲ θρησκευτικὸν ἀρχηγὸν τὸν πατριάρχην Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος ἐδρεύει εἰς Δαμασκόν. Ἡ **Δαμασκός** (450.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Συρίας. Εἶναι ἐκτισμένη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀντιλιβάνου καὶ εἰς ὕψος 700 μ. εἰς τὸ μέσον μιᾶς θαυμασίας ὁάσεως, ἀρδευομένης ἀπὸ τὸν ποταμὸν Μπαράντα. Εἶναι παλαιστάτη πόλις καὶ ἔχει λαμπρὰ μνημεῖα Ἀραβικῆς τεχντροπίας. Ἐφημίζετο ἄλλοτε διὰ τὰ δαμασκηνὰ λεγόμενα ξίφη, τὰ ὁποῖα κατασκευάζοντο παλαιότερον ἐκεῖ καὶ διὰ τὰ δαμασκηνὰ τῆς ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα κατασκευάζονται καὶ σήμερον. **Χαλέπιον** (450.000 κ.) κόμβος συγκοινωνιῶν, ἐμπορικὸν κέντρον καὶ ἡ μεγαλύτερα καὶ παλαιότερα πόλις τῆς Συρίας. **Χάμα** (104.000 κ.) καὶ **Χόμς** (146.000 κ.) ἀμφότεραι ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καὶ εἰς γεωργικὴν περιοχὴν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ὀρόντου. **Λαττάκια** (ἢ Λαοδίκεια, 60.000 κ.), ὁ κυριώτερος λιμὴν τῆς Συρίας. Ἀναφέρομεν καὶ τὴν πολίχνην **Ταντμόρ** (Χαρτ. 6) κειμένην παρὰ τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Παλμύρας.

Λίβανος

Ὁ Λίβανος ἀνεκηρύχθη εἰς ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν τὸ 1947. Ὅπως καὶ ἡ Συρία, ἦτο τμῆμα τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας μέχρι τοῦ 1920 καὶ κατόπιν ἐτέλει ὑπὸ Γαλλικὴν ἐντολήν. Εὐρίσκεται μεταξύ τῆς Μεσογείου πρὸς Δ., τοῦ Ἰσραὴλ πρὸς Ν. καὶ τῆς Συρίας πρὸς Β. καὶ πρὸς Α. Ἔχει ἔκτασιν 10.400 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 1.425.000 κ. (πυκνότης πληθ. 137). Εἰς τὰ παράλια ἐκτείνεται ἡ πεδιάς τῆς **Φοινίκης** (Χαρτ. 8) καὶ ἀνατολικῶς ταύτης ἡ ὄροσειρὰ τοῦ **Λιβάνου**, πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν δὲ ὁ **Ἀντιλίβανος**, χωριζόμενος τοῦ Λιβάνου διὰ τῆς εὐφορωτάτης πεδιάδος **Μπέκα** (ἢ Μπουκάα). Εὐφορώτατα ἐπίσης εἶναι καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ Λιβάνου ὄροπέδια καὶ οἱ κλιτύες του, κατάφυτοι σήμερον ἀπὸ ὀπωροφόρα δένδρα, τὰ ὅποια ἀντικατέστησαν τοὺς ἄλλοτε ἐκεῖ ὑπάρχοντας κέδρους (κέδροι τοῦ Λιβάνου), ἀπὸ τοὺς ὁποίους σήμερον δὲν ἀπομένουν παρὰ ἑκατοντάδες τινές. Ὅλαι αἱ

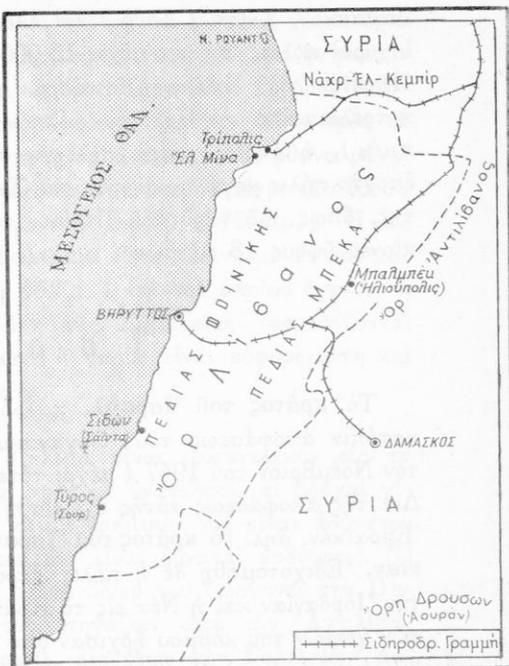

Χαρτ. 7. Κράτη Μέσης Ἀνατολῆς.

κλιτύες τοῦ ὄρους τούτου ἔχουν μεταβληθῆ εἰς ἀγρούς, διατεταγμένους κατ' ἀναβαθμίδας, αἱ ὅποια φθάνουν εἰς ὕψος ἄνω τῶν 1000 μ. Ὑψηλότερον ὑπάρχουν δάση καὶ θερινὰ λειβάδια. Ὑπάρχουν ἐπίσης ὁλόκληροι περιοχαὶ μὲ φυτείας μορεῶν. Καλλιεργοῦνται κυρίως δημητριακά, ἀμπέλοι (οἱ γλυκεῖς οἶνοι τοῦ Λιβάνου ἐφημίζοντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα) ἐλαῖαι, ἔσπεριδοειδῆ (παράγονται πολλὰ πορτοκάλια) καπνός, βάμβαξ καὶ ὀπωροφόρα διάφορα, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ βανανέα.

Ἡ **Κτηνοτροφία** ἔχει μικροτέραν ἢ ἡ γεωργία ἀνάπτυξιν, εἶναι ὅμως ἀνεπτυγμένη ἢ σηροτροφία.

Ἡ **Βιομηχανία** περιορίζεται κυρίως εἰς τὴν κατασκευὴν μεταξωτῶν καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν δερμάτων, ὑπάρχει δὲ εἰς Τρίπολιν καὶ ἐν μέγα διυλιστήριον πετρελαίου, διότι ἐκεῖ πλησίον καταλήγει ὁ πετρελαιοαγωγὸς ὁ μεταφέρων τὰ πετρέλαια τοῦ **Κιρκούκ**, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται παρὰ τὴν Μοσούλην τοῦ Ἰράκ. Ὁ **Λίβανος** **ἐξάγει** ξηρούς καὶ νωπούς καρπούς, ὑφάσματα καὶ δέρματα, **εἰσάγει** δὲ κυρίως βιομηχανικὰ εἶδη καὶ ἄλευρα, διότι ὁ παραγόμενος σῖτος δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὴν διατροφήν τῶν κατοίκων, ἐπειδὴ ὁ **Λίβανος** εἶναι πυκνῶς κατακτημένος.

Χαρτ. 8. Λίβανος.

Ἡ **συγκοινωνία** εἶναι ἀρκετὰ καλὴ, τὰ δροσερὰ δὲ θέρετρα τοῦ Λιβάνου προσελκύουν πολλοὺς παραθεριστὰς ἀπὸ τὰς γειτονικὰς του χώρας καὶ ἰδίως τὴν Αἴγυπτον.

Γλῶσσα τῶν κατοίκων εἶναι ἡ Ἀραβικὴ, ὁ δὲ Λίβανος συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν Ἀραβικῶν κρατῶν, μολοντί ἀρκετοὶ τῶν κατοίκων του εἶναι Χριστιανοὶ (Μαρωνῖται), ἀποτελοῦντες τὰ 61% τοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ ὑπόλοιποι εἶναι Μουσουλμάνοι.

Αἱ **σπουδαιότεραι πόλεις** εἶναι αἱ : **Βηρυτὸς** (500.000 κ.) ἀσφαλῆς λιμὴν, διὰ τοῦ ὁποίου διεξάγεται τὸ πλεῖστον τοῦ ἐμπορίου ὄχι μόνον τοῦ Λιβάνου, ἀλλὰ καὶ τῆς Συρίας. **Τρίπολις** (120.000 κ.) λιμὴν, ἡ δευτέρα εἰς πληθυσμὸν πόλις τοῦ Λιβάνου. Εἰς τὴν Βηρυτὸν καὶ τὴν Τρίπολιν φθάνουν διακλαδώσεις τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Χαλεπίου-

Δαμασκού. Τύρος (Σούρ) και Σιδών (Σάϊντα), άλλοτε μεγάλοι και ισχυραί πόλεις· σήμερον έχει 15.000 κ. ή πρώτη και 45.000 ή δευτέρα. Πλησίον τῆς Σιδώνος καταλήγει μέγας πετρελαιοαγωγός μεταφέρειν πετρέλαια ἀπὸ τὸν Περσικὸν κόλπον (Χαρτ. 9). Ἡλιοῦπολις (Μπααλ-πμέκ), ἡ ὁποία, μικρὰ πολίχνη σήμερον, ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν πόλις μεγάλη και πλουσία. Σώζονται μέχρι σήμερον ἐρείπια ναῶν της, ὅπως τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡλίου, τοῦ ὁποίου περισώζονται μαρμάρεινοι κίονες ὕψους 18 μέτρων.

Ἰ σ ρ α ἦ λ

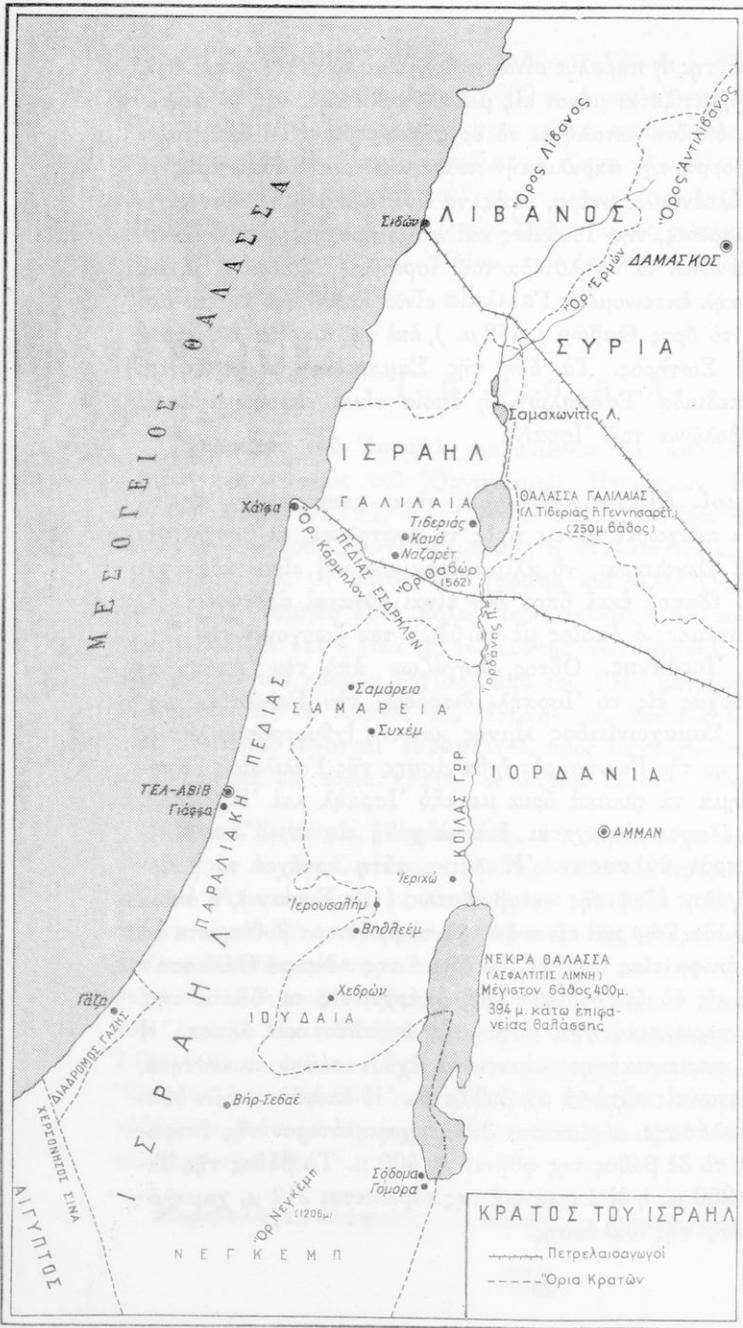
Τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ, καλούμενον και ἀπλῶς Ἰσραήλ, ἰδρύθη κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.) τὸν Νοέμβριον τοῦ 1947 (μέχρι τότε ἐτέλει ὑπὸ Βρεταννικὴν ἐντολήν). Διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἐχωρίσθη ἡ Παλαιστίνη εἰς δύο : ἐν κράτος Ἑβραϊκόν, δηλ. τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ και ἄλλο Ἀραβικόν, τὴν Ἰορδανίαν. Ἐδιχοτομήθη δὲ ἡ πόλις Ἱερουσαλήμ· ἡ παλαιὰ πόλις ἐδόθη εἰς τὴν Ἰορδανίαν και ἡ Νέα εἰς τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραήλ. Ἑβραῖοι ἐξ ὄλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ 1948 μεταβαίνοντες και ἐγκαθιστάμενοι εἰς τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραήλ και ἀπετέλεσαν τοὺς κατοίκους του, οἱ ὁποῖοι λέγονται Ἰσραηλινοί, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοὺς Ἑβραῖους τοὺς ζῶντας εἰς ἄλλα κράτη, οἱ ὁποῖοι λέγονται Ἰσραηλιῖται.

Ὅρια. Ἑκτασις. Πληθυσμός. Τὸ Ἰσραήλ ἔχει πρὸς Δ. τὴν Μεσόγειον, πρὸς Α. τὴν Συρίαν και τὴν Ἰορδανίαν και πρὸς Ν. και τὰ ΝΔ. τὸν κόλπον Ἀκαμπα και τὴν Χερσόνησον τοῦ Σινᾶ (Αἴγυπτον). Μικρὸν τμήμα εἰς τὰ ΝΔ. λεγόμενον **διάδρομος τῆς Γάζης** μετὰ τῆς πόλεως Γάζης, διεκδικούμενον και ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ και ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἀποτελεῖ αἰτίαν διαρκῶν ἐρίδων μεταξύ των (Χαρτ. 9 και 10) Ἡ ἔκτασις τοῦ Ἰσραήλ εἶναι 20.678 τετρ. χιλ. και ὁ πληθυσμὸς ὑπερβαίνει τὰ 2.000.000 κ., ἐνῶ τὸ 1922 οἱ κατοικοῦντες εἰς τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ Ἑβραῖοι ἦσαν 84.000 και τὸ 1948 700.000. Διαρκῶς ὁ πληθυσμὸς αὐξάνεται, διότι μεταβαίνουν και ἐγκαθίστανται ἐκεῖ Ἰσραηλιῖται ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Γῆς.

Μορφολογία ἐδάφους. Ὁ θαλάσσιος διαμελισμὸς εἶναι ἐλάχιστος.

Καθ' ὄλον τὸ μῆκος τῆς ἢ παραλία εἶναι πεδινὴ καὶ εὐθεῖα (χωρὶς δηλ. κόλπους κλπ.). Σχηματίζεται μόνον εἰς μικρὸς κολπίσκος καὶ ἐν μικρὸν ἀκρωτήριον, εἰς τὸ ὁποῖον καταλήγει τὸ ὄρος **Κάρμηλον**. Τὸ ὄρος **Κάρμηλον** κλείει ἀπὸ βορρᾶ τὴν παραλιακὴν πεδινὴν ἑκτασιν· αὕτη πρὸς τὰ νότιά τῆς γίνεται ὁλοῦν πλατυτέρα, πρὸς τὰ ἀνατολικά δὲ φθάνει μέχρι τῶν ὄρέων τῆς **Σαμαρείας**, τῆς **Ἰουδαίας** καὶ νοτιώτερον μέχρι τῶν ὄρέων **Νεγκέμπ**, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ὑψηλότερα τοῦ **Ἰσραήλ** (1260 μ.) Ἡ εἰς τὰ βόρεια τοῦ **Ἰσραήλ** ἐκτεινομένη **Γαλιλαία** εἶναι πεδινὴ μὲ ἐν καὶ μόνον χαμηλὸν ὄρος, τὸ ὄρος **Θαβῶρ** (562 μ.), ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐγένετο ἡ μεταμόρφωσις τοῦ **Σωτῆρος**. Τὰ ὄρη τῆς **Σαμαρείας** τερματίζονται πρὸς **Β.** εἰς τὴν πεδιάδα **Ἐσδρηλῶν**, ἡ ὁποία εἶναι εὐφορωτάτη καὶ ἀποτελεῖ τὸν σιτοβολῶνα τοῦ **Ἰσραήλ**.

Κλίμα. Ποταμοί. Λίμναι. Τὸ κλίμα εἶναι μεσογειακὸν εἰς τὰ παράλια· καθ' ὅσον προχωρεῖ κανεὶς πρὸς τὰ ἀνατολικά, αἱ βροχαὶ γίνονται διαρκῶς καὶ ὀλιγώτεραι, τὸ κλίμα ἐρημικὸν καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ καλλιεργηθῇ τὸ ἔδαφος ἐκεῖ ὅπου δὲν εἶναι δυνατὰ ἀρδεύσεις. Ὁ μόνος ἀξιόλογος ποταμὸς, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ ὕδωρ του ζωογονεῖ τὴν **Παλαιστίνην**, εἶναι ὁ **Ἰορδάνης**. Οὗτος, πηγάζων ἀπὸ τὸν **Ἀντιλίβανον**, ἀνήκει κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ **Ἰσραήλ**, διαρρέων τὴν **Γαλιλαίαν** ἀφ' οὗ διέλθῃ διὰ τῆς **Σαμαχωνίτιδος** λίμνης καὶ τῆς **Ἰχθυοτρόφου** λίμνης **Τιβεριάδος** (ἡ λίμνης τῆς **Γεννησαρέτ** ἢ **θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας**) ἀποτελεῖ ἐπὶ τι διάστημα τὰ φυσικὰ ὄρια μεταξὺ **Ἰσραήλ** καὶ **Ἰορδανίας**, εἰς τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος εἰσέρχεται διὰ νὰ χυθῇ εἰς τὴν **Ἀσφαλτιτιδα λίμνην** ἢ **Νεκρὰν θάλασσαν**. Ἡ λίμνη αὕτη κατέχει τὸ βαθύτερον μέρος τῆς μεγάλης ἐδαφικῆς καταβυθίσεως (βλ. **Συρίαν**), ἡ ὁποία σχηματίζει τὴν κοιλάδα **Γῶρ** καὶ εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ βαθύτερα βυθίσματα τὰ ὑπάρχοντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς **Γῆς**. Τὸ ὄνομά τῆς « **Νεκρὰ θάλασσα** » ἢ λίμνη τὸ ὀφείλει εἰς τὸ ὅτι οὐδεμίαν ζωὴν ὑπάρχει εἰς τὰ ὕδατά τῆς, λόγῳ τῆς μεγάλης περιεκτικότητος αὐτῶν εἰς ἄσφατον καὶ ἄλατα. Ἡ μεγάλη εἰς ἄλατα περιεκτικότης κάμνει νὰ ἔχουν τόσῃν πυκνοτητα, ὥστε αὐτὸν ριπτόμενον εἰς αὐτὰ νὰ μὴ βυθίζεται. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὕδατων τῆς **Νεκρᾶς Θαλάσσης**, εὐρίσκεται 394 μ. χαμηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης τὸ δὲ βάθος τῆς φθάνει τὰ 400 μ. Τὸ βάθος τῆς **Τιβεριάδος** φθάνει τὰ 250 μ. ἡ δὲ ἐπιφάνειά τῆς εὐρίσκεται 212 μ. χαμηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Γεωργία — Κτηνοτροφία.

Τὰ μακρὰ καὶ ξη-
ρὰ θέρη κάμνον
ἀδύνατον τὴν καλ-
λιέργειαν χωρὶς
ἀρδεύσεις. Κατὰ
τὴν ἀρχαιότητα τὰ
ἐκεῖ ὑπάρχοντα
ἀρδευτικά ἔργα ἐ-
πέτρεπον παντός
εἶδους καλλιεργ-
γείας μὲ πλουσίας
ἀποδόσεις. Οἱ ἀρ-
χαῖοι συγγραφεῖς
περιγράφουν τὴν
Παλαιστίνην ὡς
γῆν, εἰς τὴν ὁ-
ποῖαν ἔρρεε «Γά-
λα καὶ Μέλι»
δηλ. ὡς πλουσιω-
τάτην χώραν. Οἱ
ἝΑραβες, μὲ τὰς
ἐπιδρομάς των, τὰς
λεηλασίας καὶ τὴν
καταστροφὴν τῶν
ἀρδευτικῶν ἔργων,
ἔκαμαν, ὥστε οἱ
εὐφροὶ ἀγροὶ νὰ
μεταβληθοῦν εἰς ἀ-
καλλιεργήτους ἐκ-
τάσεις, σκεπασμέ-
νας κατὰ τὸ πλεῖ-
στον μὲ ἄμμιον. Οἱ
νέοι κάτοικοι τοῦ
Ἰσραήλ, οἱ Ἰσρα-

Χαρτ. 9. Τὸ Ἰσραήλ.

ηλινοὶ δηλαδὴ, τὸ πρῶτον τὸ ὁποῖον ἐπεδίωξαν ἦτο ἡ ἀνεύρεσις ὕδατος. Κατεσκευάσαν φρέατα, διὰ τῶν ὁποίων ἀντλοῦν τὸ ἀφθόνως ὑπάρχον ὑπογείως ὕδωρ, καὶ ἀρδευτικά ἔργα διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὕδατος τοῦ Ἰορδάνου καὶ μετέβαλον τὰς πρὶν καταξήρους ἐκτάσεις εἰς εὐφόρους ἀγρούς. Καλλιεργοῦνται εἰς ὅλην τὴν παραλιακὴν ἐκτασιν ἀφθόνως ἐσπεριδοειδῆ (γίνεταί ἐξαγωγή πορτοκαλιῶν καὶ λεμονιῶν, εἶναι δὲ ὀνομαστά τὰ πορτοκάλια τῆς Γιάφας καὶ τῆς Χάϊφας), δημητριακά, ἀρκεταὶ βανανέαι, ἐλαῖαι, ἀμυγδαλαῖ, ἀμπελοι, συκαῖ, βάμβαξ, γεώμηλα, λαχανικά, καπνός, σιγάμιον κλπ.

Ἡ **κτηνοτροφία**, ἡ ὁποία πρότερον ἦτο νομαδική, ἀνεπτύχθη καὶ γίνεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιστημονικῶς εἰς σταύλους καὶ εἰς τεχνητὰ λειβάδια, τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθησαν ἐκεῖ ὅπου εἶναι δυνατὰ ἀρδεύσεις. Ἐκτρέφονται κυρίως γαλακτοπαραγωγικαὶ ἀγελάδες, ἀλλὰ καὶ πρόβατα, αἰγες, κάμηλοι καὶ ὄνοι, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ παλαιοτάτων ἐποχῶν ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς Παλαιστίνην. Μεγάλην ἀνάπτυξιν ἔχει καὶ ἡ πτηνοτροφία, γίνεται δὲ ἐξαγωγή αὐγῶν.

Ἐκ τῶν **δρυκτῶν** ὑπάρχει χαλκός εἰς τὰ παλαιὰ δρυχεῖα τῆς ἐποχῆς τοῦ Σολομῶντος, τὰ ὁποῖα εἶχον καταχωσθῆ καὶ τὰ ἀνεκάλυψαν πάλιν οἱ Ἰσραηλινοὶ ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὴν Γραφήν, εἰς τὴν ὁποίαν ταῦτα ἀναφέρονται. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἤρχισαν ἰδρυόμεναι καὶ διάφοροι βιομηχανίαι· οὗτω ὑπάρχουν ἐργοστάσια παραγωγῆς ποτάσσης καὶ ἄλλων ἀλάτων ἀπὸ τὰ ὕδατα τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης, κονσερβῶν, ἐπεξεργασίας καπνοῦ, ὑποδημάτων, ὑφασμάτων, βερνικίων, σοκολάτας, χημικῶν προϊόντων, τεχνητῶν ὀδόντων, τσιμέντων κλπ.

Ἡ **συγκοινωνία** εἶναι ἀρκετὰ καλή. Μία σιδηροδρομικὴ γραμμή, κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, συνδέει τὴν Χάϊφαν ἀφ' ἑνὸς μὲ τὴν Συρίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν Αἴγυπτον, διακλάδωσις τῆς δὲ φθάνει εἰς τὴν Νέαν Ἱερουσαλήμ (χωρὶς νὰ προχωρῆ εἰς τὴν Παλαιάν, τὴν κατεχομένην ἀπὸ τοὺς Ἀραβας).

Ἐξάγει τὸ Ἰσραήλ κυρίως πορτοκάλια καὶ λεμόνια, τεχνητοὺς ὀδόντας, ὑφάσματα καὶ κατεργασμένους ἀδάμαντας. **Εἰσάγει** κυρίως δημητριακά, σάκχαριν, καύσιμα καὶ βιομηχανικά εἶδη.

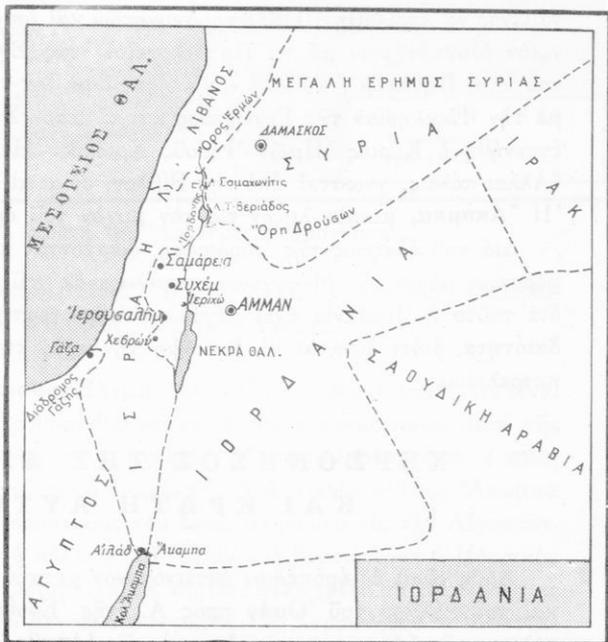
Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : ἡ **Νέα Ἱερουσαλήμ**, δηλ. ἡ ἔξω τῶν

Ίορδανία

Έχει έκτασιν 96.610 τετρ. χιλιομ. και πληθυσμόν 1.607.000 κ. (πυκνότης πληθυσμοῦ 14). Μέχρι τοῦ 1920 ἀνήκειν εἰς τὴν Τουρκίαν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1920 μέχρι τοῦ 1946 ἦτο ὑπὸ Βρεταννικὴν ἐντολήν. Συνορεύει μετὰ τῆς Συρίας (πρὸς Β.), τῆς Ἀραβίας (πρὸς Α. καὶ Ν.), τοῦ Ἰράκ (πρὸς Α.) καὶ τοῦ Ἰσραήλ (πρὸς Δ.). Πρὸς Ν. φθάνει μέχρι τοῦ κόλπου Ἀκαμπα. Ἐπειδὴ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς εὐρίσκεται πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, ἐλέγετο μέχρι τοῦ 1949 Ὑπεριορδανία μετονομασθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1949 εἰς Ἰορδανίαν. Τὸ κλίμα κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τῆς χώρας εἶναι στεππῶδες ἢ ἐρημικὸν λόγῳ τῆς σπανιότητος βροχῶν. Μόνον εἰς τὴν δυτικῶς τοῦ Ἰορδάνου ὄρεινὴν Ἰουδαίαν καὶ Σαμάρειαν (ὅπου εὐρίσκονται τὰ γνωστὰ ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὄρος τῶν Ἐλαιῶν καὶ ὄρος τοῦ Πειρασμοῦ) καθὼς καὶ εἰς τὰ ἐδάφη τῆς κοιλάδος Γῶρ (Χάρτ. 9), τὰ ἀρδευόμενα διὰ τῶν ὑδάτων τοῦ Ἰορδάνου, εἶναι δυνατὰ αἱ καλλιέργειαι.

Γενικῶς ἡ Ἰορδανία εἶναι σήμερον ἡ πτωχοτέρα χώρα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν κατοίκων τῆς χώρας εἶναι πρόσφυγες καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἄστεγοι. Προῆλθον ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ, ἐνθα κατῴκουν πρὸ τῆς δημιουργίας του ὡς κράτους. Εἶναι, σχεδὸν εἰς τὸ σύνολόν των, Ἀραβες ὀμι-

Χάρτ. 11. Ἰορδανία.

λοῦντες τὴν Ἀραβικὴν καὶ εἶναι Μουσουλμάνοι κατὰ τὸ θρήσκευμα καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναλφάβητοι καὶ ἀπολίτιστοι.

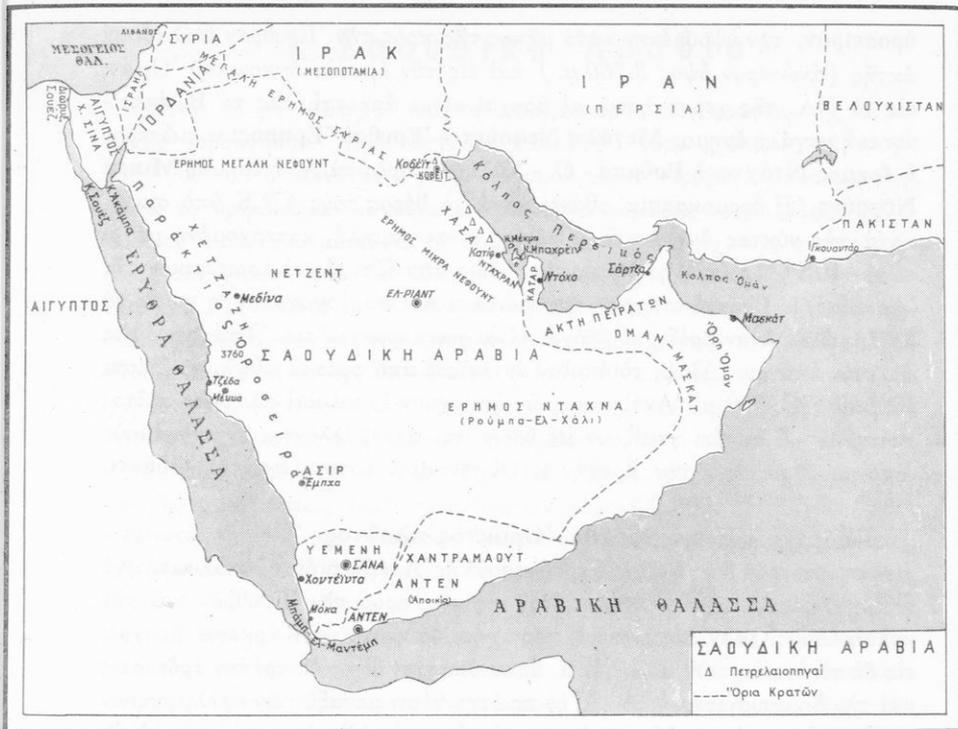
Ἐπιδίδονται κυρίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ εἶναι νομάδες κτηνοτρόφοι (Βεδουῖνοι) μὲ μεγάλα ποίμνια προβάτων καὶ αἰγῶν· διατρέφονται ἐπίσης βοοειδῆ καὶ κάμηλοι. Εἰς τὰ δυνάμενα νὰ καλλιεργηθοῦν ἐδάφη καλλιεργοῦνται σῖτος, κριθή, κέχρος, ὕσπρια, ἄμπελοι, ἐλαῖαι, φοίνικες, λαχανικὰ καὶ εἰς μεγάλας ποσότητας ἀγγούρια καὶ πεπόνια.

Ἡ **βιομηχανία** εἶναι ἀνύπαρκτος καὶ ἡ **συγκοινωνία** ὑποτυπώδης, γινομένη κυρίως διὰ καμήλων. Ὑπάρχει σιδηροδρομικὴ γραμμὴ διερχομένη διὰ τῆς πρωτεύουσας Ἀμμὰν καὶ συνδέουσα τὴν Ἰορδανίαν μετὰ τῆς Συρίας. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ **Ἀμμὰν** (200.000 κ.), πόλις παλαιότητα μὲ ἐρείπια Ρωμαϊκῶν μνημείων, ἡ ὁποία ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν Γραφήν. Ἄλλαι πόλεις εἶναι : Ἡ **Παλαιὰ Ἱερουσαλήμ** (δηλ. ἡ ἐντὸς τῶν μὲ 8 πύλας τειχῶν παλαιὰ πόλις), ἡ ὁποία εἶναι ἱερὰ διὰ τοὺς Χριστιανοὺς. Εἰς αὐτὴν εὐρίσκεται ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως, δυνάμενος νὰ περιλάβῃ 10.000 προσκυνητῶν καὶ ὅπισθεν τούτου τὸ Ἑλληνικὸν Μοναστήριον μὲ τὸ Πατριαρχεῖον, τὰς Σχολάς, τὰ Νοσοκομεῖα τοῦ κλπ. **Βηθλέεμ** (20.000 κ.) ἐπίσης ἱερὰ διὰ τοὺς Χριστιανοὺς πόλις μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Γεννήσεως καὶ τὸ ἱερὸν Σπήλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη ὁ Κύριος Ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ **Χεβρών** (35.000 κ.). Ἄλλαι πόλεις, γνωσταὶ ἀπὸ τὴν Βίβλον, εἶναι αἱ **Ἱεριχώ** καὶ **Σαμάρεια**. Ἡ **Ἀκαμπα**, μικρὸς λιμὴν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου.

Διὰ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἰορδανίας, διέρχονται πετρελαιοαγωγοὶ μεταφέροντες μέχρι τῆς Μεσογείου πετρέλαια ἐκ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἰορδανία ἔχει μεγάλην ἀπὸ στρατηγικῆς ἀπόψεως σπουδαιότητα, διότι δύναται νὰ διακόψῃ τὴν πρὸς τὴν Μεσόγειον ροὴν τοῦ πετρελαίου.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΤΗΣ ΑΡΑΒΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗ ΑΥΤΗΣ

Αὕτη εἶναι ἐν ὁροπέδιον ἐκτεινόμενον μεταξὺ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ὀμάν πρὸς Α., τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἀκαμπα πρὸς Δ. καὶ τῆς Ἀραβικῆς Θαλάσσης πρὸς Ν. (*Χαρτ. 12*). Πρὸς Β. ἔχει τὴν Ἰορδανίαν, τὸ Ἰράκ καὶ τὸ Κουβέιτ.

Χαρτ. 12. Κράτη της 'Αραβικής Χερσονήσου.

Ἡ συνολικὴ τῆς ἔκτασις εἶναι 2.586.000 τετρ. χιλιομ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 13.000.000 π. οἱ κάτοικοι δὲ εἶναι Ἄραβες.

Μορφολογία ἐδάφους. Κλίμα. Ὁ θαλάσσιος διαμελισμὸς δὲν εἶναι σημαντικὸς. Εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἣ ὁποία συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Ἄραβικῆς θαλάσσης διὰ τοῦ πορθμοῦ **Μπάμπ-ἐλ-Μαντέμπ** (πύλη τῶν *Δαικρῶων*), σχηματίζεται ὁ ἐπιμήκης, ἀλλὰ στενὸς κόλπος Ἄκαμπα (ἢ Ἀκάμπα) καὶ ἡ Χερσόνησος τοῦ Σινᾶ, ἀνήκουσα εἰς τὴν Αἴγυπτον. Πρὸς Α. σχηματίζεται ὁ κόλπος τοῦ Ὀμάν καὶ βορειότερον ὁ Περσικὸς κόλπος, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκονται αἱ νησίδες **Μπαχρέν** μετὰ τὰς πλουσίας πετρελαιοπηγὰς των. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Χερσονήσου καλύπτεται ἀπὸ ἐρήμους, διότι αἱ βροχαὶ εἶναι ἐλάχισται. Μόνον εἰς τὴν **Παράκτιον**

όροσειράν, τὴν ὑψομένην κατὰ μῆκος τῆς πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ἀκτῆς (ἀνώτερον ὕψος 3.760 μ.) καὶ εἰς τὸν ὄρεινόν ὄγκον τοῦ Ὀμάν, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς χερσονήσου, αἱ βροχαὶ εἶναι ἀρκεταί. Εἰς τὰ Β. ἐκτείνεται ἡ μεγάλη ἔρημος **Μεγάλη Νεφούντ** ἢ **Ἐρυθρὰ Ἐρημος**· νοτιώτερον ἡ ἔρημος **Ντάχα** ἢ **Ρούμπα** - ἔλ - **Χάλι** καὶ πρὸς τὰ Α. ἡ ἔρημος **Μικρὰ Νεφούντ**. Ἡ θερμοκρασία φθάνει κατὰ τὸ θέρος τοὺς 47° Κ ὑπὸ σκιάν, κατὰ τὰς νύκτας ὅμως τοῦ χειμῶνος εἶναι χαμηλὴ, κατερχομένη μέχρι τῶν -10Κ°. Τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὕδωρ σπανίζει εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς Ἀραβίας, αἱ βροχαὶ πίπτουν σπανιώτατα καὶ παρέρχονται ἔτη χωρὶς νὰ βρέξῃ, ἀλλὰ ὅταν βρέξῃ αἱ βροχαὶ εἶναι καταρρακτώδεις. Ὑπάρχει ὅμως ἀρκετὸν ὑπόγειον ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ἀντλεῖται ἀπὸ φρέατα φθάνοντα ἐνίοτε εἰς βάθος τὰ 100 μ. Ἀντὶ ποταμῶν ὑπάρχουν ξηραὶ καὶ πλατεῖαι κοῖται ποταμῶν, αἱ ὁποῖαι γεμίζουν μὲ ὕδωρ καὶ μεταβάλλονται εἰς ποταμοὺς (μόνον μετὰ ἀπὸ τὴν βροχὴν). Οἱ ποταμοὶ οὗτοι λέγονται **Οὐάντι**.

Γεωργία — Κτηνοτροφία. Ὀρυκτὸς πλοῦτος. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται φανερόν ὅτι εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Ἀραβίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν καλλιέργειαι παρὰ μόνον εἰς τὰς πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν καὶ τὸν κόλπον τοῦ Ὀμάν παρακτίους περιοχάς, ὅπου πίπτουν ἀρκεταὶ βροχαί, εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικόν μόνον ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχει ὕδωρ ἐπιτρέπον ἀρδεύσεις καὶ τὴν δημιουργίαν ὁάσεων. Τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν καλλιεργειῶν κατέχει ὁ καφές, καλλιεργούμενος κυρίως εἰς Ἰεμένην καὶ τὸ Ἀσίρ τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας (Χαρτ. 12)· εἶναι ὀνομαστός ὁ καφές τῆς Μόκας τῆς Ἰεμένης. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης δημητριακά, σιγάμι, βάμβαξ, ἄμπελοι καὶ διάφορα ὄπωροφόρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ φοίνικες (χουρμαδιές). Ἀπὸ τὰς Ἀραβικὰς ἀκακίας ἐξάγεται ἀρκετὸν ἀραβικὸν κόμμι καὶ ἀπὸ διάφορα ἄλλα φυτὰ ἀρωματικὰ ρητίναι (ὅπως σμύρνα, λιβάνι κλπ.). Πολλὴ μεγαλύτεραν ἀνάπτυξιν ἔχει ἡ κτηνοτροφία, ἡ ὁποία διεξάγεται ἀπὸ νομάδας κτηνοτρόφους, τοὺς **Βεδουίνους**, οἱ ὁποῖοι μὲ τὰ ποιμνία τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν των καὶ τὰς καμήλους των εὐρίσκονται εἰς διαρκῆ μετακίνησιν πρὸς ἀναζήτησιν χόρτου. Ἐκτρέφονται ἐπίσης ἀρκεταὶ κάμηλοι (τὸ κατ' ἐξοχὴν τοῦτο ζῶον τῆς ἐρήμου) καὶ μικρὸσώμα βοοειδῆ. **Μεταλλεύματα** δὲν ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν Ἀραβίαν· ὑπάρχουν ὅμως ἀφθόνως πετρέλαια, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸν κυριώτερον πλοῦτον τῆς. Εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Ἀραβίας εὐρίσκονται τὰ κάτωθι κράτη :

1. Σαουδική Άραβία

Είναι τὸ μεγαλύτερον καὶ πολυπληθέστερον τῶν κρατῶν τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου. Ἔχει ἔκτασιν 1.600.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 7.000.000 κ. (πυκνότης 4). Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἀραβες, Μουσουλμάνοι κατὰ τὸ θρήσκευμα· οἱ περισσότεροι εἶναι νομάδες κτηνοτρόφοι (Βεδουῖνοι), περιφερόμενοι μὲ τὰ ποίμνιά των εἰς τὰς ἀχανεῖς στεπποερήμους τῆς χερσονήσου. Ἡ Σαουδικὴ Ἀραβία χωρίζεται εἰς 4 διαμερίσματα : Τὸ **Νετζέντ** εἰς τὸ κέντρον, τὴν **Χετζάζην** καὶ τὸ **Ἀσίρ** πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τὴν **Χάσα** πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον (*Χάρτ. 12*). Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Ἑλ - Ριάντ** (150.000 κ.) περὶ τὸ κέντρον τῆς χερσονήσου, εἰς ὅασιν περιβαλλομένην πανταχόθεν ὑπὸ τῆς ἐρήμου. Ἡ **Μέκκα**, ἱερὰ πόλις διὰ τοὺς Μουσουλμάνους, διότι εἰς αὐτὴν ἐγεννήθη ὁ Μωάμεθ (τὸ 570 μ. Χ.). Ἔχει 150.000 κ., οἱ ὅποιοι φθάνουν τὴν ἐποχὴν μεταβάσεως ἐκεῖ προσκυνητῶν τοὺς 300.000. Ἡ **Τζέδα** (100.000 κ.), λιμὴν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, εἶναι ἐπίνειον τῆς Μέκκας. Ἡ **Μεδίνα** (50.000 κ.) εἶναι δευτέρα ἱερὰ πόλις τῶν Μουσουλμάνων, διότι εἰς αὐτὴν ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ὁ Μωάμεθ. Ἡ Σαουδικὴ Ἀραβία ὀφείλει τὴν μεγάλην σπουδαιότητά της εἰς τὰς πλουσίας πετρελαιοπηγὰς της, ἐκ τῶν ὁποίων παράγει περὶ τὰ 47.000.000 τόν. πετρελαίου ἑτησίως. Αὗται εὐρίσκονται εἰς τὸ πρὸς Α. διαμέρισμά της, δηλ. τὴν Χάσα.

2. Ὑεμένη

Εὐρίσκεται εἰς τὰ ΝΔ. τῆς χερσονήσου, ἔχει ἔκτασιν 195.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 4.500.000 κατ. (πυκνότης 23), οἱ ὅποιοι ἐν τῷ συνόλῳ των εἶναι Ἀραβες καὶ Μουσουλμάνοι κατὰ τὸ θρήσκευμα. Ἡ Ὑεμένη δέχεται ἀρκετὰς βροχὰς καὶ ἔχει εὐφορὰ ἐδάφη καὶ ἀρκετὰ γεωργικὰ προϊόντα, ἰδίως δὲ καφὲν ἐξαιρετικῆς ποιότητος. Καλλιεργοῦνται δημητριακὰ, σησάμιον, ἄμπελοι, καπνός, ἰνδικὸν (λουλάκι), συκαῖ καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα. Ἡ **Σάνα** κειμένη ἐπὶ τῆς ὀροσειρᾶς καὶ εἰς ὕψος 2.200 μ. εἶναι ἡ πρωτεύουσα (80.000 κ.). Ἡ **Μόκα** εἶναι λιμὴν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν καὶ δι' αὐτῆς γίνεται ἐξαγωγὴ καφῆ ἐξαιρετικῆς ποιότητος, ὁ ὁποῖος φέρει τὸ ὄνομά της (καφῆς Μόκας).

3. Τὰ Σουλτανάτα Ὀμάν καὶ Μασκάτ

Τὰ Σουλτανάτα Ὀμάν καὶ Μασκάτ εὐρίσκονται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ὀμάν. Συνολικῶς ἔχουν ἕκτασιν 295 τετρ. χιλ. καὶ πληθ. 630.000 κ. Εἶναι κρατίδια ἡμιανεξάρτητα, ὑπὸ Σουλτάνου, τελοῦντα ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν ἀλιείαν, ἰδίως τὴν ἀλιείαν μαρ-γαριτῶν.

4. Τὰ Ἐμιράτα ἢ Σεϊχάτα

Τὰ Ἐμιράτα ἢ Σεϊχάτα τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου εἶναι : Τοῦ **Κατάρ** (ἕκτασις 22.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 35.000 κ.), τῶν νήσων **Μπαχεϊν**, αἱ ὁποῖαι εἶναι 8 μικραὶ νησίδες εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον (ἕκτασις 598 τετρ. χιλ. καὶ πληθ. 120.000 κ.), καὶ τοῦ **Κουβέιτ** (ἢ Κοβέιτ), τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας καὶ μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Ἰράκ (15.540 τετρ. χιλ. καὶ πληθ. 203.000 κ.). Εἶναι ὅλα τὰ ὡς ἄνω κρατίδια, δηλ. τὸ Κατάρ, τὸ Μπαχεϊν καὶ τὸ Κουβέιτ ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν καὶ ἡ μεγάλη των σπουδαιότης ἔγκειται εἰς τὰς πλουσίας πετρελαιοπηγῶν των, ἀπὸ τὰς ὁποίας παράγονται περὶ τὰ 56.000.000 τόν. πετρελαίου ἑτησίως (Ο.Η.Ε. τοῦ 1936). Κατέχουν τὴν τετάρτην σειρὰν εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν πετρελαίου (μετὰ τὰς Ἠνωμένους Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, τὴν Βενεζουέλαν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσην).

5. Ἀποικία καὶ Προτεκτοράτον τοῦ Ἄντεν

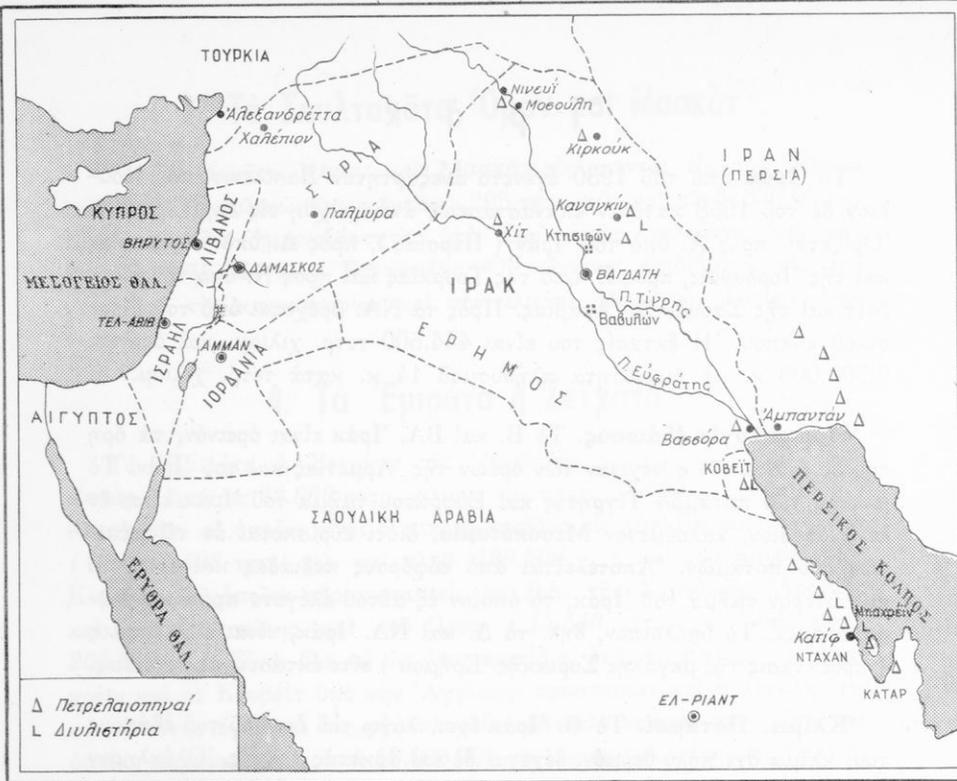
Ἀνήκουν ἀμφοτέρω εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασιλεῖον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Βορείου Ἰρλανδίας. Ἡ ἀποικία Ἄντεν εἶναι μία μικρὰ ἀπόκρημνος καὶ καλῶς ὠχυρωμένη χερσόνησος, εὐρισκομένη πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ πορθμοῦ Μπάμπ-έλ-Μαντέμπ. Ἔχει ἕκτασιν 207 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 140.000 κ., οἱ ὁποῖοι κατοικοῦν τὴν πόλιν—λιμένα Ἄντεν, σημαντικώτατον λιμένα ἐπὶ τῆς θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἄπω Ἀνατολήν. Τὸ Προτεκτοράτον Ἄντεν ἔχει ἕκτασιν 290.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. μόλις 650.000., διότι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρήμους ἐκτάσεις (λέγεται καὶ *Χαντραμόντ*).

Ἰ ρ à κ

Τὸ Ἰράκ ἀπὸ τοῦ 1930 ἐγένετο ἀνεξάρτητον Βασίλειον, τὸν Ἰούλιον δὲ τοῦ 1958 κατόπιν ἐπαναστάσεως ἀνεκηρύχθη εἰς Δημοκρατίαν. Ὁρίζεται πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰράν (Περσίας), πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Συρίας καὶ τῆς Ἰορδανίας, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Τουρκίας καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Κουβέιτ καὶ τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας. Πρὸς τὰ ΝΑ. βρέχεται ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Ἡ ἔκτασίς του εἶναι 444.500 τετρ. χιλιομ. καὶ ὁ πληθ. 6.500.000 κ. μὲ πυκνότητα πληθυσμοῦ 14 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.

Μορφολογία ἐδάφους. Τὸ Β. καὶ ΒΑ. Ἰράκ εἶναι ὄρεινόν, τὰ ὄρη του δὲ ἀποτελοῦν συνέχειαν τῶν ὄρέων τῆς Ἀρμενίας καὶ τοῦ Ἰράν. Τὸ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Τίγρητος καὶ Εὐφράτου τμήμα τοῦ Ἰράκ εἶναι ἐν λεκανοπέδιον, καλούμενον **Μεσοποταμία**, διότι εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο ποταμῶν. Ἀποτελεῖται ἀπὸ εὐφόρους πεδιάδας καὶ εἶναι τὸ κυριώτερον τμήμα τοῦ Ἰράκ, τὸ ὁποῖον ἐξ αὐτοῦ ἐλέγετο πρότερον Μεσοποταμία. Τὸ ὑπόλοιπον, δηλ. τὸ Δ. καὶ ΝΔ. Ἰράκ, εἶναι εἴτε ἐρημος (προέκτασις τῆς μεγάλης Συριακῆς Ἐρήμου) εἴτε ἐκτάσεις στεππῶδεις.

Κλίμα. Ποταμοί. Τὸ Β. Ἰράκ ἔχει, λόγῳ τοῦ ὄρεινοῦ τοῦ ἐδάφους του, κλίμα ὄχι πολὺ θερμὸν, δέχεται δὲ καὶ ἀρκετὰς βροχάς. Ὁλόκληρον ὅμως τὸ ὑπόλοιπον Ἰράκ ἔχει κλίμα θερμὸν καὶ πολὺ ξηρὸν. Αἱ πλησίον τοῦ Περσικοῦ κόλπου περιοχαὶ του θεωροῦνται ἀπὸ τὰς θερμότερας τῆς Γῆς, ἡ δὲ θερμοκρασία τῶν 50°K. κατὰ τὸ θέρος εἶναι τι τὸ σὺνηθες. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Βαγδάτης καὶ Βασόρας καταφεύγουν κατὰ τὸ θέρος εἰς βαθέα ὑπόγεια, διὰ νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ τὸν ἀνυπόφορον καύσωνα καὶ ἡ περιοχή τῆς Βαγδάτης, ἀν καὶ εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος μὲ τὴν Κρήτην, εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ θερμότερα μέρη τῆς Γῆς. Αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλίγαι, πίπτουν ὅμως ἀποτόμως καὶ εἶναι ραγδαῖαι, δίδουσαι εἰς μικρὸν χρονικὸν διάστημα μεγάλας ποσότητος ὕδατος, διὰ τοῦτο οἱ δύο ποταμοὶ τοῦ Ἰράκ, ὁ Τίγρης (ὁ μεγαλύτερος) καὶ ὁ Εὐφράτης, συχνὰ πλημμυρίζουν, προξενοῦντες καταστροφάς. Πηγάζοντες οἱ ποταμοὶ οὗτοι ἀπὸ τὸν Ἀρμενικὸν Ταῦρον καὶ Ἀντίταυρον εἰσέρχονται, διαρρέοντες τὸ ΒΑ. μέρος τῆς Συρίας, εἰς τὸ Ἰράκ, διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι πολύτιμοι, διότι παρέχουν τὸ ὕδωρ των δι' ἀρδεύσεις. Εἰς αὐτοὺς ἄλλωστε καὶ εἰς τὰ ἀρδευτικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα εἶχον γίνει

Χαρτ. 13. Ἰράκ : Πετρελαιοπηγαί, Διυλιστήρια.

ἐκεῖ εἰς παλαιότερας ἐποχάς, ὤφειλε παλαιότερον ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο τούτων ποταμῶν χώρα τὴν εὐημερίαν καὶ τὸ πολυάνθρωπόν της. Ἐπιδρομαὶ ὅμως διαφόρων ξένων λαῶν καὶ ἰδίως τῶν Μογγόλων καὶ τῶν Τούρκων κατέστρεψαν τὰ ὑπάρχοντα ἀρδευτικὰ ἔργα, (ἴσως νὰ ἠλλαξαν μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου κοίτην καὶ οἱ ποταμοί, ὥστε νὰ μὴ δύνανται πλέον νὰ ἀρδεύουν ἐδάφη, τὰ ὁποῖα πρότερον ἤρδευον), μὲ συνέπειαν νὰ μεταβληθοῦν μεγάλαὶ καλλιεργούμεναι παλαιότερον εὐφοροὶ καὶ πυκνῶς κατοικούμεναι ἐκτάσεις εἰς ἐρήμους. Ἄνευρίσκονται σήμερον ἐν μέσῳ ἐρήμων ἐρείπια πολυανθρώπων ἄλλοτε πόλεων, αἱ ὁποῖα ἤκμασαν ἐκεῖ παλαιότερον, ὅπως τῆς **Νινευί** (τῶν Ἀσσυρίων), τῆς **Βαβυλώνας** (τῶν Βαβυλωνίων), τῆς **Κτησιφώντος** κλπ. Οἱ δύο ποταμοὶ πλησιάζουν ἀλλήλους παρὰ τὴν Βαγδάτην καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀπομακρυνόμενοι πάλιν ὁ εἰς τοῦ ἄλλου πλησιάζουν ἐκ νέου συνενούμενοι εἰς ἀπόστασιν 190 χιλιομ.

ἀπὸ τὸν Περσικὸν κόλπον. Σχηματίζουσι οὕτω ἓνα μόνον ποταμόν, τὸν Σάιτ - ἔλ - Ἀράμπ, ὃ ὁποῖος χύνεται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, ὅπου σχηματίζει μέγα Δέλτα, ἀπὸ ἐδάφη, τὰ ὅποια ὑπολογίζονται μεταξύ τῶν εὐφωρωτέρων τῆς Γῆς, ἀποδίδοντα τὸ ἑκατονταπλοῦν.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Τὸ Ἰράκ εἶναι μία χώρα κατ' ἐξοχὴν γεωργοκτηνοτροφικὴ καὶ τὰ 78% τῶν κατοίκων τῆς ζοῦν εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν. Οἱ καλλιεργήσιμοι ἀγροὶ εὐρίσκονται ἐκεῖ ὅπου καθίστανται δυνατὰ αἱ ἀρδεύσεις, δηλ. κατὰ μῆκος τῶν δύο ποταμῶν καὶ τῶν διωρύγων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται μὲ αὐτούς, καθὼς καὶ ὅπου ὑπάρχουν φρέατα. Μόνον εἰς τὸ Β. Ἰράκ, ὅπου πίπτουν ἀρκετὰ βροχαί, ὑπάρχουν ἀγροὶ καὶ εἰς μέρη μὴ ἀρδευόμενα. Καλλιεργοῦνται κυρίως δημητριακά, λαχανικά, βάμβαξ, ὄρυζα καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ φοῖνικες (χουρμαδιές). Τὸ Ἰράκ εἶναι ἡ μεγαλύτερα παραγωγὸς χουρμαδῶν χώρα τοῦ κόσμου. Ἡ κτηνοτροφία ἔχει ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν· διατρέφονται κυρίως πρόβατα καὶ αἰγες καὶ κατὰ δευτέρον λόγον βοοειδῆ, ἵπποι, κάμηλοι καὶ ὄνοι. Τὰ γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα ἔχει μόνον ἐπαρκοῦν διὰ τὴν διατροφήν τῶν κατοίκων, ἀλλὰ γίνεται καὶ ἐξαγωγή των· εἶναι ὅμως πολὺ ὀλιγώτερα ὅσων θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παραχθοῦν, καὶ τοῦτο διότι ἐλλεῖπουν ἔτι μόνον ἀρδευτικὰ ἀλλὰ καὶ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα διὰ νὰ ἀποφεύγωνται αἱ ἐκ τῶν πλημμυρῶν καταστροφαί. Ἐσχάτως ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ ἀρδευτικῶν καὶ ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀξιοποιηθοῦν καὶ θὰ δοθοῦν εἰς τὴν καλλιέργειαν μεγάλαι, στεππῶδεις μέχρι σήμερον, ἐκτάσεις.

Πετρέλαια. Τὸν πλοῦτον ὅμως τοῦ Ἰράκ ἀποτελοῦν τὰ πετρέλαιά του καὶ αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τοῦ δίδουν μεγάλην ἀξίαν καὶ σημασίαν ὡς κράτους. Ὑπάρχουν πλούσιαι πετρελαιοπηγαὶ εἰς **Μοσούλην, Κιρκούκ, Καναγκίν, Χιτ** καὶ πλησίον τῆς **Βασόρας (Χαρτ. 13)**. Τὰ πετρέλαια αὐτὰ ἐξάγονται εἴτε διὰ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, εἴτε διὰ τῆς Μεσογείου, μέχρι τῆς ὁποίας μεταφέρονται διὰ πετρελαιοαγωγῶν (βλ. Συρίαν, Λίβανον, Ἰσραήλ). Ἡ παραγωγή πετρελαίων ὑπολογίζεται εἰς 41 ἑκατομ. τόν. ἑτησίως.

Ἡ **συγκοινωνία** δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη. Ὑπάρχει ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Κων/πόλεως—Βαγδάτης, προεκτεινομένη μέχρι τῆς Βασόρας καὶ ἔχουσα διακλαδῶσεις τινὰς (πρὸς Κιρκούκ, Καναγκίν κ.λ.π.). Οἱ

Ἐν Γέμενος (Τζαμί) εἰς τὴν Βαγδάτην

αὐτοκινητόδρομοι εἶναι ὀλίγοι καὶ οἱ περισσότεροι τούτων δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν μετὰ ἀπὸ βροχὴν.

Ἐξάγει τὸ Ἰράκ πλὴν τοῦ πετρελαίου, σίτον, κριθὴν, ὄρυζαν, βάμβακα, χουρμάδες, δέρματα καὶ ζῶντα ζῶα. **Εἰσάγει** κυρίως ὑφάσματα, μηχανὰς καὶ μηχανήματα διάφορα, αὐτοκίνητα καὶ διάφορα ἄλλα βιομηχανικὰ εἶδη.

Οἱ κάτοικοι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον (περὶ τὰ 6.500.000) Ἀραβες, περὶ τὸ ἓν ἑκατομμύριον εἶναι Κοῦρδοι, ζῶντες κυρίως εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κιρκούκ, οἱ δὲ ὑπόλοιποι εἶναι Τουρκομάνοι, Πέρσαι, Ἑβραῖοι κλπ. Κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι Μουσουλμάνοι (πλὴν τῶν Ἑβραίων καὶ 200.000 Χριστιανῶν). Ζοῦν οὗτοι κατὰ μῆκος τῶν ποταμῶν καὶ τῶν διωρύγων (κατὰ τὰ 70%-80%).

Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Ἡ **Βαγδάτη** (730.000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ Ἰράκ, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Τίγρητος καὶ πλησίον τῆς ἀρχαίας πόλεως Κτησιφῶντος. Εὐρίσκεται εἰς εὐφορον, δυναμένην νὰ ἀρδευθῆ, περιοχὴν, ἣ ὁποία εἶναι ἀπὸ τὰς πυκνότερον κατοικουμένας περιοχὰς τοῦ κόσμου (350 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.). Λόγῳ τῆς εὐφορίας τοῦ ἐδάφους ἤκμασαν εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν μεγάλαι πόλεις, ὅπως ἡ Βαβυλὼν, ἡ Σελεύκεια, ἡ Οὐρ καὶ ἡ Κτησιφῶν, ἣ ὁποία ἐκτίσθη ἀπὸ τοὺς διαδόχους τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου. **Μοσούλη** (133.000 κ.), ἡ δευτέρα εἰς πληθυσμὸν πόλις τοῦ Ἰράκ, κειμένη παρὰ τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας Νινευτ (μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται καὶ τὰ ἑρείπια τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Βασιλέως Σαρδαναπάλου) πρωτεύουσης τοῦ παλαιοῦ Βασιλείου τῶν Ἀσσυρίων. **Βασόρα** (ἢ Μπάρα) (160.000 κ.), εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου, ἀπὸ τὰς πλημμύρας τοῦ ὁποίου ἔχει πολ- λάκις κινδυνεύσει. Λόγῳ τῶν πολλῶν διωρύγων τῆς λέγεται καὶ «ἡ Βενετία τῆς Ἀνατολῆς». **Κιρκούκ** (85.000 κ.) εἰς περιοχὴν ἔχουσαν πλουσίαν πετρελαιοπηγὰς.

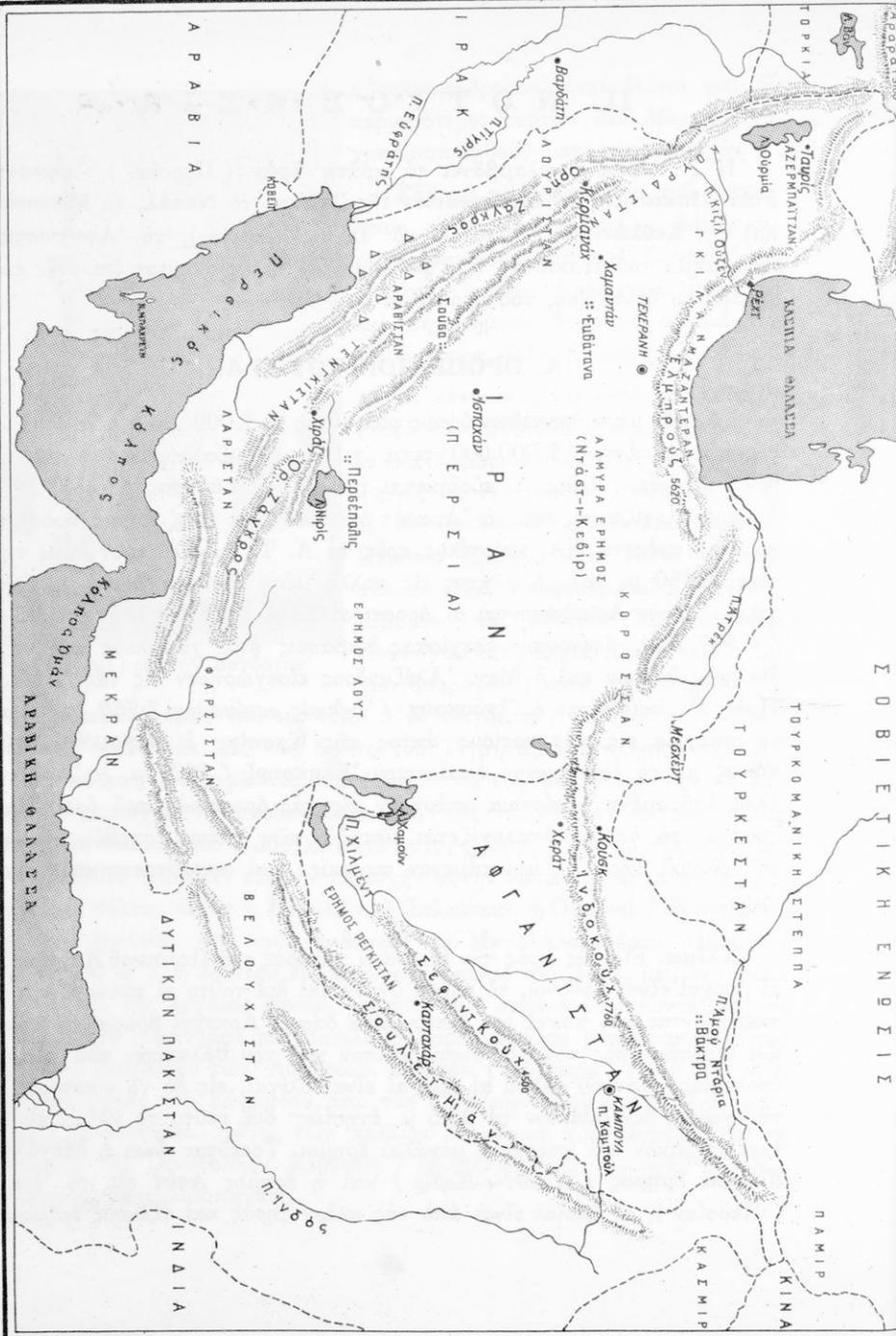
II. Ν Ο Τ Ι Ο Σ Α Σ Ι Α

Ἡ Ν. Ἀσία περιλαμβάνει τὰ κράτη Ἰράν (Περσίαν), Ἀφγανιστάν, Πακιστάν, τὴν Δημοκρατίαν τῆς Ἰνδίας, τὸ Νεπάλ, τὸ Μπουτάν καὶ τὴν Κεϋλάνη. Ἐξ αὐτῶν τὸ Ἰράν (Περσία), τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τμημα τοῦ Πακιστάν (τὸ Βελουιστάν), εὐρίσκονται ἐπὶ ἐνὸς ἐκτεταμένου ὄροπεδίου, τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Ἰράν.

A. ΟΡΟΠΕΔΙΟΝ ΤΟΥ ΙΡΑΝ

Εἶναι ἐν μέγα ὄροπέδιον ὕψους φθάνοντος τὰ 2.000 μ. εἰς τινὰ σημεῖα του καὶ ἐκτάσεως 2.500.000 τετρ. χιλιομ. περιβαλλόμενον πανταχόθεν ὑπὸ ὄρεων. Πρὸς Δ. εὐρίσκεται ἡ ὄροσειρὰ Ζάγκρος (Χαρτ. 14), ἡ ὁποία ἀρχίζουσα ἀπὸ τὸ Ἀραράτ κατευθύνεται κατ' ἀρχὰς πρὸς Ν. κατόπιν πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ τέλος πρὸς τὰ Α. Τὸ μεγαλύτερον ὕψος τῆς εἶναι 5.150 μ. καὶ τὸ πλάτος εἰς πολλὰ μέρη τῆς ὑπερβαίνει τὰ 300 χιλιομ. Πρὸς Α. ὑψώνονται αἱ ὄροσειραὶ Σουλεϊμάν καὶ Σεφίντ - Κούχ (4.500 μ.), ἀφίνουσαι ἐλαχίστας διαβάσεις δηλ. χαμηλοὺς αὐχένας, διὰ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Μεγ. Ἀλέξανδρος εἰσεχώρησεν εἰς τὰς Ἰνδίας. Πρὸς Β. ἐκτείνεται ὁ Ἰνδοκοῦχ (Ἰνδικὸς καύκασος 7.760 μ.), καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰς νοτίους ἀκτὰς τῆς Κασπίας ὁ Περσικὸς Καύκασος μὲ τὸ ἐσβεσμένον ἠφαιστειον Ἐλμπουρς (5620 μ.). Ἀρκετὰ ἄλλα ἐσβεσμένα ἠφαιστεια ὑπάρχουν εἰς τὰς ὄροσειράς τοῦ ὄροπεδίου τούτου, τὸ ὁποῖον ὑπολογίζεται μεταξὺ τῶν πλέον ἀσταθῶν μερῶν τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς ὑφιστάμενον συχνούς καὶ καταστρεπτικούς σεισμούς.

Κλίμα. Εἰς τὰς πρὸς τὴν Κασπίαν πλευράς τοῦ Περσικοῦ Καυκάσου αἱ βροχαὶ εἶναι ἄφθονοι, τὸ κλίμα ὑγρὸν καὶ διὰ τοῦτο αἱ πλευραὶ αὗται σκεπάζονται ἀπὸ πυκνὰ καὶ ἐκτεταμένα δάση. Ἀρκεταὶ βροχαὶ πίπτουν καὶ εἰς τὰς πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ τὴν θάλασσαν τοῦ Ὁμάν ὄροσειράς. Παντοῦ ἄλλοῦ αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλίγαι, εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας δὲν φθάνουν τὰ 0,25 μ. ἐτησίως· διὰ τοῦτο τὸ κλίμα εἶναι ἐκεῖ ἐρημικὸν καὶ ὑπάρχουν μεγάλαι ἐρημοί. Τοιαῦται εἶναι ἡ Μεγάλῃ ἀλμυρὰ ἐρημος (Ντάστ-ι-Κεβίρ) καὶ ἡ ἐρημος Λούτ εἰς τὸ Ἰράν (Περσίαν), αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπὸ τὰς πλέον ξηρὰς καὶ ἀξένους ἐρήμους

Χάρτ. 14. Φυσικός Χάρτης "Ορεινίου Ιράν.

τῆς Γῆς καὶ ἡ ἔρημος **Ρεγκιστάν** εἰς τὸ Ἀφγανιστάν. Οἱ ἄνεμοι εἶναι συχνοὶ καὶ σφοδροί, πνέοντες πολλάκις συνεχῶς ἐπὶ τρίμηνον. Ἡ θερμοκρασία χαμηλὴ κατὰ τὸν χειμῶνα (φθάνει τοὺς -20°K . εἰς περιοχὰς τοῦ Ἰράν, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς μικρότερον Β. Γεωγραφικὸν πλάτος ἀπὸ τὸ Κάζιρον), φθάνει κατὰ τὸ θέρος ὄχι σπανίως τοὺς 50°K . Ἔχει δηλ. τὸ ὄροπέδιον τοῦ Ἰράν κλίμα ἠπειρωτικόν. Αἱ ὑψηλαὶ ὅμως θερμοκρασίαι δὲν εἶναι καταθλιπτικαὶ εἰς τὴν Περσίαν, ἐξαιρουμένων τῶν ὑγρῶν παρὰ τὴν Κασπίαν περιοχῶν τῆς, λόγῳ τῆς μεγάλης ξηρότητος τῆς ἀτμοσφαίρας (ἐνῶ εἰς ὑγρά κλίματα καὶ ἡ θερμοκρασία τῶν 30°K . γίνεται ἀνυπόφορος)· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ ἀτμόσφαιρα (ἐπεὶ δὲν ἔχει ὑδρατμοὺς) εἶναι διαυγής, ὥστε νὰ βλέπη κανεὶς πολὺ μακρὰν, τὰ δὲ σιδηρᾶ ἀντικείμενα δυσκόλως ὀξειδοῦνται (σκουριάζουσι) ἐκτιθέμενα εἰς τὸ ὑπαιθρον.

Ποταμοί. Λίμναι. Ποταμοὶ ὑπάρχουν εἰς τὰς πρὸς τὴν Κασπίαν ὄροσειράς καθὼς καὶ εἰς τὰ ὄρη Ζάγκρος, διότι ἐκεῖ πίπτουν ἀρκεταὶ βροχαί. Γενικῶς οἱ ποταμοὶ αὗτοὶ εἶναι μικροὶ καὶ χύνονται εἰς τὴν Κασπίαν, ἢ εἶναι παραπόταμοι τοῦ Τίγρητος, ἢ χύνονται εἰς μικρὰς λίμνας, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὄροπεδίου. Αἱ μεγαλύτεραι τούτων, ἔχουσαι ἄλμυρὸν ὕδωρ, εἶναι: Ἡ **Οὐρμία**, εὐρισκομένη εἰς τὸ Ἀζερμπαϊτζάν τῆς Περσίας (εἰς ὕψος $1330 \mu.$), με ὕδωρ ἄλμυρῶτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης. Ἡ **Νιρίς** εἰς τὰ Ν. τῆς Περσίας, ἢ ὁποῖα εἶναι καὶ αὐτὴ λίμνη με ἄλμυρὸν ὕδωρ. Καὶ ἡ **Χαμοὺν** εἰς τὰ σύνορα Περσίας καὶ Ἀφγανιστάν.

Οἱ **κάτοικοι** τοῦ ὄροπεδίου, λεγόμενοι **Ἰράνιοι**, ἀνήκουν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν λευκὴν φυλὴν. Εἶναι οἱ Πέρσαι, οἱ Ἀφγάνες, οἱ Κοῦρδοι καὶ οἱ Βελούχοι. Εἰς τὰ Β. τοῦ ὄροπεδίου κατοικοῦν κατὰ πλειοψηφίαν Τούρκοι, Τουρκομάνοι καὶ Τουρκαρμένιοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν.

Κυριαρχοῦσα **γλῶσσα** εἶναι ἡ Περσικὴ με διαφόρους ὅμως διαλέκτους ὀμιλουμένας ἀπὸ τοὺς Κούρδους, Ἀφγάνες καὶ Βελούχους.

Θρησκεία εἶναι ὁ Μουσουλμανισμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ κάτοικοι προσηλυτίσθησαν ἀπὸ τοὺς Ἀραβας, ὅταν οὗτοι κατέλαβον τὴν χώραν. Οἱ περισσότεροὶ ὅμως Μουσουλμάνοι τοῦ Ἰράν ἀνήκουν εἰς τὴν αἰρεσιν τῶν **Χιϊτῶν**, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἴδιον Θρησκευτικὸν ἀρχηγόν.

Θέσις. Ἑκτασις. Πληθυσμός. Τὸ Βασίλειον τοῦ Ἰράν, τὸ ὁποῖον παλαιότερον ἐλέγετο Περσία, καταλαμβάνει τὸ κέντρον καὶ τὸ Δ. μέρος τοῦ ὄροπεδίου. Ἐκτείνεται μεταξύ τοῦ Βελουχιστάν (τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸ Δ. Πακιστάν) καὶ τοῦ Ἀφγανιστάν πρὸς Α., τῆς Τουρκίας, τοῦ Ἰράκ καὶ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου πρὸς Δ., τῆς Κασπίας καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως πρὸς Β. καὶ τῆς Ἀραβικῆς θαλάσσης, τοῦ κόλπου τοῦ Ὀμάν καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου πρὸς Ν. (Χαρτ. 14). Ἔχει ἑκτασιν 1.630.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 21.146.000 κ. Εἶναι χώρα ἀραιῶς κατοικημένη (πυκνότης πληθ. 13) λόγω τῶν μεγάλων στεππωδῶν ἐκτάσεων, τῶν ἐρήμων καὶ τῶν ὄρέων, τὰ ὅποια κατέχουν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς χώρας. Μόνον αἱ ὀλίγαι περιοχαί, αἱ δεχόμεναι ἀρκετάς βροχὰς καὶ αἱ δυνάμεναι νὰ ἀρδευθοῦν, εἶναι καλλιεργήσιμοι εἰς τὸ Ἰράν.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Αἱ εὐφορώτεραι περιοχαί τοῦ Ἰράν εἶναι : 1) Αἱ πρὸς τὴν **Κασπίαν** ἐπαρχίαι ὅπου αἱ βροχαί εἶναι πολλαί, τὰ δάση πυκνά καὶ μεγάλα καὶ ὑπάρχουν μεγάλα ἐκτάσεις, καλλιεργούμεναι κυρίως μὲ ὄρυζαν, σακχαροκάλαμον καὶ ὀπωροφόρα δένδρα. Πολλὰ ἐκ τῶν εἰς τὴν Εὐρώπην καλλιεργουμένων ὀπωροφόρων προέρχονται ἀπὸ τὴν περιοχὴν αὐτήν. Τὸ κλίμα ὅμως τῆς περιοχῆς εἶναι ὑγρὸν καὶ ἀνθυγιεινόν, ἡ θερμοκρασία δὲ κατὰ τὸ θέρος ἀνυπόφορος λόγω τῆς ἐπικρατούσης ὑγρασίας. 2) Αἱ μεταξύ τῶν ὄρέων **Ζάγκρος** εὐφοροὶ κοιλάδες καὶ 3) Ἡ μεταξύ τῶν ὄρέων **Ζάγκρος** πρὸς Δ. καὶ τῆς ἐρήμου πρὸς Α. ἑκτασις, ἡ ὁποία συγκεντρώνει καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἔχει τὰς μεγαλυτέρας πόλεις τοῦ Ἰράν. Εἰς αὐτὴν ἤκμασαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μεγάλαι πόλεις, ὅπως τὰ **Ἐκβάτανα**, ἡ **Περσέπολις** κλπ.

Καλλιεργοῦνται εἰς τὸ Ἰράν κυρίως δημητριακά, σακχαροκάλαμον, μήκων ἢ ὑπνοφόρος, διὰ τὴν παραγωγὴν ὀπίου, ἄμπελοι, ἐλαῖαι, καπνός, βάμβαξ, μορέαι, διὰ τὴν διατροφήν μεταξοσκωλήκων καὶ πολλὰ ὀπωροφόρα δένδρα. Αἱ ὀπῶραι εἶναι πάμφθηνοι εἰς τοὺς τόπους παραγωγῆς των, ἀκριβαὶ ὅμως καὶ εἰς τὰ γειτονικὰ ἀκόμη μέρη ὅταν ταῦτα δὲν ἔχουν παραγωγὴν, διότι στοιχίζει πολὺ ἡ μεταφορὰ των λόγω ἐλλείψεως συγκοινωνιῶν. Εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πόλεως **Χιράς** ὑπάρχουν ἐκτεταμένοι ροδῶνες καὶ παράγεται ἐξαιρετον ροδέλαιον, εἰς τὰ Ν. δὲ τοῦ Ἰράν καλλιεργοῦνται καὶ φοίνικες (χουρμαδιές). Ἡ **Κτηνοτροφία** ἐπικρατεῖ

εις τὰς ὄρεινὰς καὶ τὰς στεππώδεις ἐκτάσεις· εἶναι νομαδικὴ καὶ ἐκτρέφονται κυρίως πρόβατα (15.000.000) καὶ αἴγες (7.500.000) εἰς μικρότερον δὲ ἀριθμὸν βοοειδῶν, ἵπποι, ἡμίονοι, ὄνοι καὶ κάμηλοι. Τὰ γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα πλεονάζουν, ὥστε νὰ γίνεταί καὶ ἐξαγωγή των, θὰ ἦτο δὲ δυνατόν νὰ εἶναι ταῦτα πολὺ περισσότερα ἂν ἐκαλλιεργεῖτο ὅλον τὸ δυνάμενον νὰ καλλιεργηθῆ ἔδαφος καὶ οὐχὶ μόνον τὸ 1/2 αὐτοῦ.

Ἡ **συγκοινωνία** εἶναι ἀνεπαρκεστάτη καὶ εἰς τοῦτο συντείνει καὶ τὸ ὄρεινὸν τοῦ ἐδάφους καὶ αἱ ὑπάρχουσαι μεγάλοι ἔρημοι. Σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἀξία λόγου ὑπάρχει μόνον μία, ἥτις ἀρχίζουσα ἀπὸ τὸν Περσικὸν κόλπον καταλήγει εἰς τὴν Κασπίαν, ἀφοῦ διέλθῃ ἐκ τῆς Τεχεράνης. Μία ἄλλη σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, μικροῦ αὐτῆ μήκους, εἰσχωρεῖ εἰς τὸ Ἰράν, προερχομένη ἀπὸ τὸ Πακιστάν καὶ τέλος τρίτη, προερχομένη ἐκ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, φθάνει μέχρι τῆς Ταυρίδος.

Ὄρυκτά. Βιομηχανία. Τὸ Ἰράν ἔχει ἄφθονα πετρέλαια καὶ πλὴν τούτων ἄνθρακας, σίδηρον, χαλκόν, πολυτίμους λίθους κλπ. Λόγω ὅμως ἐλλείψεως συγκοινωνίας, ὁ ὄρυκτὸς πλοῦτος τῆς χώρας μένει σχεδὸν τελείως ἀνεκμετάλλευτος. Γίνεται κυρίως ἐκμετάλλευσις μόνον τῶν πετρελαιοπηγῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας παράγονται περὶ τὰ 18 ἑκατομ. τόν. ἔτησίως (1956). Ἡ **Βιομηχανία** ἐπίσης εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτος, ἂν ἐξαιρέσῃ κανεὶς τὴν βιομηχανίαν κατασκευῆς τῶν περιφῆμων Περσικῶν ταπήτων, τοῦ ὀπίου καὶ τοῦ ροδελαίου. Εἶναι, ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως, τὸ Ἰράν μὲ τὰ πρωτόγονα μέσα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῖ διὰ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, μὲ τὴν ὑποτυπώδη του συγκοινωνίαν, τὸ ἀνεκμετάλλευτον τοῦ ὄρυκτοῦ τοῦ πλοῦτου καὶ τὴν ἔλλειψιν βιομηχανίας, μία ἐκ τῶν πλέον καθυστερημένων χωρῶν τῆς Γῆς· ἔχει ὅμως μεγίστας δυνατότητας διὰ νὰ γίνῃ χώρα πλουσία καὶ εὐημεροῦσα. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Ἰράν ζῆ εἰς χωρία καὶ εἰς πλινθοκτίστους οἰκίας μὲ στέγας ἐπιπέδους ἢ θολωτὰς ἀπὸ ἀργιλλόχλωμα, τὸ ὁποῖον συμπιεζόμενον γίνεται ἀδιαπέραστον ἀπὸ τὴν βροχὴν.

Μεγάλαι πόλεις εἶναι : Ἡ **Τεχεράνη** (1.150.000 κ.), πρωτεύουσα τοῦ Ἰράν, ἐκτισμένη κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον. Ἔχει μεγαλοπρεπῆ τεμένη (τζαμιά). Τὸ **Ἰσπαχάν** (250.000 κ.), παρὰ τὰ ἀρχαῖα Σοῦσα, πρῶτην πρωτεύουσα τῆς Περσίας. Ἡ **Μεσχέντ** (250.000 κ.), πρωτεύ-

ουσα τῆς ἐπαρχίας Κοροσάν εἰς τὰ ΒΑ. τῆς χώρας. Εἶναι ἱερά πόλις διὰ τοὺς Χιῖτας Μουσουλμάνους (ὅπως ἡ Μέκκα διὰ τοὺς ἄλλους Μου- σουλμάνους). **Ρέχτ** (120.000 κ.), εἰς τὰς ὄχθας τῆς Κασπίας. **Ταυρίς** (300.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, πλησίον τῆς Οὐρμίας λίμνης· συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. **Κιρμανάχ** (100.000 κ.) εἰς πετρελαιούχον περιοχὴν. **Ἄμπαντάν** (250.000 κ.), εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Περσικοῦ κόλπου μετὰ μεγάλα διυλιστήρια πετρελαίου (τὰ μεγαλύτερα τοῦ κόσμου). Μικρότεραι πόλεις εἶναι ἡ **Χαμαντάν** παρὰ τὰ ἀρχαῖα Ἐκβάτανα καὶ ἡ **Χιράζ** παρὰ τὴν ἀρχαίαν Περσέπολιν, φημιζομένη διὰ τοὺς ροδῶνας καὶ τὸ ροδέλαιόν της.

Ἄφγανιστάν

Τὸ Ἄφγανιστάν εἶναι βασίλειον ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ 1921, κατέχει δὲ μετὰ τοῦ Βελουχιστάν (τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸ Δ. Πακιστάν) τὸ Α. μέρος τοῦ ὄροπέδιου τοῦ Ἰράν. Εἶναι ὄρεινὴ χώρα, συνορεύουσα πρὸς Β. μετὰ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, τὰ μετὰ τῆς ὁποίας φυσικὰ σύνορα καθορίζονται, ἐπὶ τοῦ μεγαλύτερου μήκους των, ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ἄμοῦ - Ντάρια (τὸν Ὡξον τῶν ἀρχαίων). Πρὸς Ν. συνορεύει μετὰ τὸ Δ. Πακιστάν, πρὸς Α. μετὰ τὴν Κίναν, τὸ Κασμίρ καὶ τὸ Δ. Πακιστάν καὶ πρὸς Δ. μετὰ τὸ Ἰράν. Ἔχει ἔκτασιν 650.000 τετρ. χιλ. καὶ πληθ. 13.500.000 κ. (πυκνότης πληθ. 19). Τὰ ὑψηλὰ ὄρη Ἰνδοκοῦχ (Ἰνδικὸς Καύκασος), Σεφίντ - Κοῦχ καὶ Σουλεϊμάν διασχίζουν τὴν χώραν.

Ἔχει κλίμα ἠπειρωτικὸν μετὰ δριμυτάτους χειμῶνας, θερμὰ θέρη καὶ ὀλίγας βροχάς. Ἡ κτηνοτροφία κατὰ τὸ πλεῖστον νομαδική, ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν ἀπασχόλησιν τῶν κατοίκων· ἐκτρέφονται κυρίως πρόβατα καὶ αἰγες, ἀλλὰ καὶ κάμηλοι, ἵπποι καὶ ζῶα γιάκ (εἶδη βοοειδῶν), τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ὡς ὑποζύγια. Οἱ Ἄφγάνες ἀνήκουν εἰς τὴν Λευκὴν φυλὴν, ἔχουν ὑποστῆ ὅμως μεγάλην ἐπιμιξίαν. Τὴν περιοχὴν τοῦ Ἄφγανιστάν κατέλαβεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος καὶ ἴδρυσεν εἰς αὐτὴν διάφορα βασίλεια, ὅπως π.χ. τὸ βασίλειον τῆς Βακτριανῆς μετὰ πρωτεύουσαν τὰ Βάκτρα· Μογγόλοι, Τοῦρκοι, Τουρκαρμένιοι καὶ Ἄραβες ἐγκατεστάθησαν ἐπίσης διαδοχικῶς εἰς τὴν χώραν αὐτήν. Ἐρησκεία τῶν Ἄφγάνων εἶναι ὁ Μουσουλμανισμὸς καὶ πρωτεύουσα ἡ Καμποῦλ (250.000 κ.) εἰς τὰς ὄχθας ὁμωνύμου ποταμοῦ καὶ εἰς κοιλάδα ἀρδευομένην καὶ εὐφορον.

Πακιστάν και Δημοκρατία τῆς Ἰνδίας

Γενικά. Τὸ Πακιστάν καὶ ἡ Δημοκρατία τῆς Ἰνδίας εἶναι δύο κράτη δημιουργηθέντα μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον. Ταῦτα (ἐξαιρουμένου τοῦ Βελουχιστάν, τὸ ὁποῖον ἀνήκει σήμερον εἰς τὸ Πακιστάν καὶ εἶναι τμῆμα τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Ἰράν) ἀπετέλουν μίαν ἀπέραντον χώραν, τὰς Ἰνδίας, ἡ ὁποία εἶχε τὸ ὄνομα Βρεταννικαὶ Ἰνδίαὶ καὶ ἦτο Βρεταννικὴ ἀποικία. Τὸ 1947 αἱ Βρεταννικαὶ Ἰνδίαὶ ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των καὶ ἀπετέλεσαν, βάσει τοῦ θρησκευήματος τῶν κατοίκων των, δύο χωριστὰ ἀνεξάρτητα κράτη. Οἱ Μουσουλμάνοι τὸ θρησκεύμα κάτοικοι ἀπετέλεσαν τὸ **Ὁμόσπονδον κράτος τοῦ Πακιστάν**, ἀποτελούμενον ἀπὸ δύο τμήματα : τὸ ἀνατολικῶς τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἰνδίας, τὸ ὁποῖον λέγεται **Ἀνατολ. Πακιστάν**, καὶ τὸ δυτικῶς ταύτης, τὸ **Δ. Πακιστάν** (εἰς τὸ ὁποῖον συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ Βελουχιστάν). Τὸ ὑπόλοιπον τμῆμα τῶν Ἰνδιῶν, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Α. μέχρι τοῦ Δ. Πακιστάν καὶ κατοικούμενον ἀπὸ κατοίκους πρεσβεύοντας τὸν Ἰνδουϊσμὸν ἢ Βραχμανισμὸν καὶ τὸν Βουδισμὸν, ἀπετέλεσε τὴν **Δημοκρατίαν τῆς Ἰνδίας**. Τόσον ὅμως τὸ Πακιστάν ὅσον καὶ ἡ Δημοκρατία τῆς Ἰνδίας δὲν ἀπέκοψαν τελείως τοὺς δεσμοὺς μετὰ τῆς πρώην Μητροπόλεως, διότι περιλαμβάνονται μεταξὺ τῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν **Βρεταννικὴν Κοινοπολιτείαν**. Ἀναγνωρίζουν δηλ., τύποις, ὡς ἀνώτατον ἄρχοντα τὸν βασιλέα τοῦ Ἡν. Βασιλείου τῆς Μεγ. Βρεταννίας καὶ Βορ. Ἰρλανδίας.

Τὰς Ἰνδίας δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς τρεῖς φυσικὰς περιοχάς. Ἦτοι: Τὸ **μέγα ὄρεινὸν τεῖχος τῶν Ἰμαλαίων**. Τοῦτο, (μήκους 2414 χιλιομ. καὶ πλάτους 240), εἶναι ἡ ὑψηλότερα ὄροσειρὰ τῆς Γῆς· ἡ ὑψηλότερα δὲ κορυφή της καὶ ὑψηλότερα τῆς Γῆς, ἡ κορυφή τοῦ ὄρους **Ἐβερεστ**, φθάνει τὰ 8882 μ. Τὸ Ἐβερεστ εὐρίσκεται εἰς τὰ σύνορα Νεπάλ καὶ Θιβῆτ (βλ. Νεπάλ), ὑπάρχουν δὲ ἀρκετὰ ἄλλα κορυφαὶ τῶν ὁποίων τὸ ὕψος κυμαίνεται περὶ τὰ 8500 μ. Ἡ κορυφή τοῦ Ἐβερεστ κατεκτήθη τὸ πρῶτον τὸ 1953 ἀπὸ τὸν Νεοζηλανδὸν **Χίλλαρου** καὶ τὸν ἐκ Νεπάλ ὁδηγὸν του **Τένσινγκ** (βλ. Νεπάλ).

Τὴν πεδιάδα τοῦ **Ἰνδογάγγη**, ἥτις εἶναι μία ἀπέραντος πεδινὴ ἑκτασίς διαρροεμένη ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς **Ἰνδόν, Γάγγην, Βραχμαπού-**

τραν και τούς παραποτάμους των· τὸ ὕψος τῆς πεδιάδος οὐδαμοῦ ὑπερβαίνει τὰ 280 μ. και ἡ ἐπιφάνεια τῶν δέλτα τῶν ποταμῶν (Ἰνδοῦ, Γάγγη) εἰς μεγάλην ἔκτασιν τῆς εἶναι μόλις ὀλίγα ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου ὑψηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Τὸ **ὄροπέδιον τοῦ Δεκάκν**, τὸ ὁποῖον, ἔχον σχῆμα τριγώνου, ἐκτείνεται νοτιῶς τῆς πεδιάδος και περιβάλλεται πανταχόθεν ἀπὸ χαμηλὰ ὄρη. Ταῦτα εἶναι : πρὸς Β. τὰ ὄρη **Βίντα** και **Σατπούρα** (1350 μ.), πρὸς Δ. τὰ δυτικὰ **Γκάτ** (2600 μ.) και πρὸς ἀνατολὰς τὰ **Α. Γκάτ** (1850 μ.).

Κλίμα. Εἰς οὐδεμίαν χώραν ἀνευρίσκεται ἡ ποικιλία τοῦ κλίματος, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὰς Ἰνδίας (Παικιστάν και Δημ. τῆς Ἰνδίας). Ὑπάρχουν περιοχαί, ὅπως οἱ πρόποδες τῶν Ἰμαλαίων και τὸ δέλτα τοῦ Γάγγη, ὅπου πίπτουν περισσότεραι βροχαί παρὰ εἰς οἰοδῆποτε ἄλλο μέρος τῆς Γῆς (ἡ βροχόπτωση εἰς τὸ δέλτα τοῦ Γάγγη φθάνει τὰ 12 μ. ἔτησίως). Ὑπάρχουν ὅμως και περιοχαί, ὅπως π.χ. εἰς τὰ ΒΔ. τῶν Ἰνδιῶν, ὅπου ἡ βροχόπτωση εἶναι τόσον μικρὰ ὥστε νὰ δημιουργοῦνται ἐκεῖ ἔρημοι, ὅπως ἡ ἔρημος **Θάρ** (Χαρτ. 15 και 16). Αἱ περισσότεραι βροχαί πίπτουν ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅτε πνέουν οἱ ἀπὸ τὴν θάλασσαν πρὸς τὴν ξηρὰν ἄνεμοι (φορτωμένοι μὲ ὕδρατμούς), οἱ ὁποῖοι λέγονται «**θερινοὶ Μουσσῶνες**» (χαρτ. 17). Τοῦναντίον ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Μαΐου πνέουν ἄνεμοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἠπείρου πρὸς τὴν θάλασσαν, οἱ ὁποῖοι λέγονται «**χειμερινοὶ Μουσσῶνες**». Εἶναι οὔτοι ψυχροὶ και ξηροὶ (Χαρτ. 18), καθ' ὄλην δὲ τὴν διάρκειάν των ἐπικρατεῖ μεγάλη ἀνομβρία. Εἰς τὰς περιοχὰς ὅπου πίπτουν πολλαὶ βροχαί, ὀργιάζει ἡ βλάστησις και τὰ δάση εἶναι μεγάλα και πυκνὰ (πρόποδες Ἰμαλαίων, δέλτα τοῦ Γάγγη). Ἡ βλάστησις εὐνοεῖται και ἀπὸ τὴν θερμοκρασίαν, ἥτις εἶναι ὑψηλὴ καθ' ὄλην τὴν ἔκτασιν τῶν Ἰνδιῶν, πλὴν τῶν ὑψηλῶν ὄροσειρῶν, φθάνουσα κατὰ τὸ θέρος τοὺς 46° Κ, ἐνῶ κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς τὰ πεδινὰ τῆς χώρας οὐδέποτε κατέρχεται αὐτὴ μέχρι τοῦ 0° Κ. Ἡ περιοχὴ **Πεντζάμπ** (Πενταποταμία) θεωρεῖται ὡς μία ἀπὸ τὰς θερμότερας περιοχὰς τῆς Γῆς.

Ποταμοί. Διαρρέουν τὰς Ἰνδίας τρεῖς μεγάλοι ποταμοί, οἱ ὁποῖοι πηγάζουν ἀπὸ τὰ Ἰμαλάια και τὸ ὄροπέδιον τοῦ Τιβέτ, εἰς ὕψος ἄνω τῶν 5.000μ.. Οὔτοι εἶναι : Ὁ **Ἰνδός**, ὁ ἐπιμηκέστερος ποταμὸς τῶν Ἰνδιῶν· πηγάζει οὔτος ἀπὸ τὰ Ἰμαλάια και δεχόμενος εἰς τὸ Πεντζάμπ,

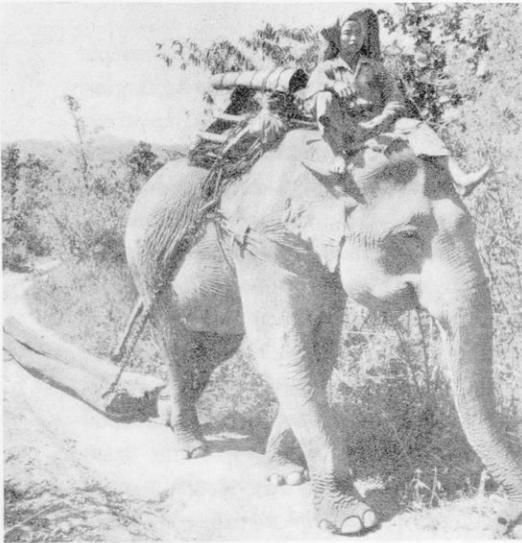
τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὸ ΒΔ. τῶν Ἰνδιῶν, 5 παραποτάμους (διὰ τοῦτο ἡ περιοχή αὐτὴ λέγεται *Πεντζάμπ*, δηλ. Πενταποταμία) χύνεται εἰς τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν. Διασχίζει τὸ τμήμα τῶν Ἰνδιῶν, τὸ δεξιόμενον τὰς ὀλιγωτέρας βροχὰς καὶ εἶναι διὰ τοῦτο πολύτιμος, διότι μὲ τὰς ἀρδεύσεις του καθιστᾷ εὐφορα καὶ ἀποδοτικὰ τὰ ἐδάφη διὰ τῶν ὁποίων διέρχεται. Μέχρι τοῦ ποταμοῦ τούτου ἔφθασεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείαν του. Ὁ **Γάγγης**, ἱερὸς ποταμὸς διὰ τοὺς Ἰνδοῦστὰς καὶ ὁ μεγαλύτερος τῶν Ἰνδιῶν, εἶναι καὶ οὗτος πολύτιμος διὰ τὰς Ἰνδίας, διότι τὰ ὕδατά του, διοχετεύόμενα διὰ διωρύγων, ἀρδεύουν μεγάλας ἐκτάσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀποζοῦν πλέον τῶν 100.000.000 ἀνθρώποι. Εἰς ἀπόστασιν 480 χιλιομ. ἀπὸ τὴν θάλασσαν ὁ Γάγγης χωρίζεται εἰς πολλοὺς βραχιόνας σχηματίζων μέγα δέλτα καὶ τέλος χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης. Εἶναι πλωτὸς διὰ ποντοπόρα πλοῖα μέχρι τῆς Καλκούτας καὶ διὰ μικρότερα μέχρι τῆς Κουανπούρ (*Χαρτ. 19*).

Τρίτος σημαντικὸς ποταμὸς τῶν Ἰνδιῶν εἶναι ὁ **Βραχμαπούτρας**, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὸ Θιβέτ. Συμβάλλει οὗτος πλησίον τῶν ἐκβολῶν του μὲ ἓνα ἐκ τῶν βραχιόνων, εἰς τοὺς ὁποίους χωρίζεται ὁ Γάγγης, σχηματίζων μέγα δέλτα κατὰ τὰς ἐκβολὰς του.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Τὸ Πακιστάν καὶ ἡ Ἰνδία εἶναι χώραι καθαρῶς γεωργικαὶ καὶ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ των ζῆ εἰς τὴν ὑπαιθρον. Τὰ ἐδάφη των εἶναι εὐφορα καὶ εἰς τὰ δυνάμενα νὰ ἀρδευθοῦν ἐξ αὐτῶν ἐπιτυγχάνονται δύο καὶ τρεῖς ἐσοδεῖαι κατ' ἔτος, ἂν καὶ αἱ καλλιέργειαι γίνονται πολλάκις μὲ πρωτόγονα μέσα π.χ. μὲ ζύλινα ἄροτρα. Αἱ μὴ ἀρδευόμεναι ὅμως ἐκτάσεις οὔτε μίαν ἐσοδεῖαν δύνανται νὰ δώσουν, ἂν παραταθῇ ἡ ἀνομβρία· τότε ἐπακολουθεῖ λιμὸς μὲ συνέπειαν νὰ ἀποθνήσκουν χιλιάδες ἀνθρώπων ἐκ πείνης. Ὁ κίνδυνος τοῦ λιμοῦ λόγῳ ἀνομβριῶν ἦτο συχνὸς ἄλλοτε, σήμερον ὅμως μὲ τὰς κατασκευασθείσας διώρυγας καὶ τὰ ἄλλα ἀρδευτικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα διαρκῶς πληθύνονται, ὁ κίνδυνος οὗτος ὀλοὸν καὶ ἀπομακρύνεται. Τὰ τεράστια ἀρδευτικὰ ἔργα καὶ μία τῶν μεγαλυτέρων τεχνητῶν λιμνῶν τοῦ κόσμου μετέβαλον τὸ ἄλλοτε ἄγονον καὶ διαρκῶς ὑφιστάμενον τὸν κίνδυνον λιμῶν Πεντζάμπ, εἰς μίαν τῶν ἀποδοτικωτέρων εἰς γεωργικὰ προϊόντα περιοχῶν τῶν Ἰνδιῶν. Τὰ καλλιεργούμενα φυτὰ εἰς Ἰνδίας εἶναι κατὰ σειρὰν ἐκτάσεως καλλιεργειῶν τὰ : **Ὅρυζα**, τῆς ὁποίας ἡ καλλιέργεια

καλύπτει τὸ 1/3 τῶν καλλιεργουμένων ἐδαφῶν καὶ εἶναι ἡ κυριώτερα τροφή τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας (τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἰνδίας καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ Πακιστάν). Καλλιεργεῖται περισσότερο κατὰ μῆκος τῶν ποταμῶν καὶ εἰς τὰ δέλτα των, εἰς ἐδάφη δηλ. δυνάμενα νὰ πλημμυρισθοῦν μὲ ὕδωρ. Ὁ **κέχρος**, καλλιεργούμενος κυρίως εἰς τὸ ὀλίγας βροχὰς δεχόμενον Δ. Πακιστάν, ὅπου ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων. Ὁ **σίτος**, καλλιεργούμενος κυρίως, εἰς τὰ δυνάμενα νὰ ἀρδευθοῦν ἐδάφη τοῦ Δ. Πακιστάν, τὸ ὁποῖον κάμνει ἐξαγωγὴν σημαντικῆς ποσότητος σίτου ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ **Καράτσι**. Ὁ **βάμβαξ**, καλλιεργούμενος εἰς μεγάλας ἐκτάσεις, ὥστε ἡ Ἰνδία νὰ εἶναι ἡ δευτέρα (μετὰ τὰς Ἡν. Πολιτείας) βαμβακοπαραγωγὸς χώρα τοῦ κόσμου. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης τὸ σακχαροκάλαμον, τὸ τεϊόδενδρον (ἰδίως εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀσσάμ τῆς Ἀνατολ. Ἰνδίας, ἡ ὁποία θεωρεῖται πατρὶς τοῦ τεϊοδένδρου), ἐλαιόσποροι (ἰδίως ἀραχίδες), καφέες, γιούτα (εἶδος καννάβεως χρησιμοποιουμένης διὰ τὴν κατασκευὴν σάκων κ.λ.π.), κιγγόνη (εἰς τὰς ὄρεινὰς περιοχὰς) διὰ τὴν παραγωγὴν κινίνης, καπνός, ἡ ἰνδικοφόρος (ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς ὁποίας παράγεται τὸ φυτικὸν λουλάκι), ἡ ἔβρα (καουτσουκόδενδρον), μήκων ἡ ὑπνοφόρος καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐσπεριδοειδῆ, δαμασκηναί, φοίνικες (χουρμαδιᾶς) καὶ κοκκοφοίνικες (παράγοντες τὰς Ἰνδικὰς καρύδας).

Ἡ **κτηνοτροφία** δὲν ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν, διότι λόγῳ τῆς πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καλλιεργεῖται ὅλον τὸ δυνάμενον νὰ καλλιεργηθῆ ἔδαφος. Ἡ θρησκεία ἄλλως τε τῆς πλειονότητος τῶν κατοίκων (Ἰνδουϊσμός καὶ Βουδισμός) ἀπαγορεύει τὴν σφαγὴν ζῶων καὶ τὴν χρῆσιν κρέατος, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον φυσικὰ δὲν εὐνοεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν μεταξὺ τῶν διατρεφόμενων ζῶων ἔρχονται τὰ βοοειδῆ (200.000.000), ἐξ ὧν 30 ἑκατομ. εἰς τὸ Πακιστάν καὶ τὰ ὑπόλοιπα εἰς τὴν Δημοκρατίαν τῆς Ἰνδίας, ἥτις ἔρχεται πρώτη εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὰ διατρεφόμενα βοοειδῆ. Εἰς ταύτην αἱ ἀγελάδες θεωροῦνται ἱερὰ ζῶα καὶ ἀφίνονται νὰ κυκλοφοροῦν ἐλεύθεραι εἰς τοὺς δρόμους, πολλάκις δὲ εἰσέρχονται καὶ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν ἀναζητοῦσαι τροφήν. Εἰς τὸ Δ. Πακιστάν διατρέφονται καὶ ἀρκετὰ πρόβατα, παντοῦ δὲ οἰκόσιτοι αἴγες ὑπολογιζόμεναι εἰς 100 ἑκατομ. Διατρέφονται ἐπίσης ἵπποι, ὄνοι, ἡμίονοι, κάμηλοι καὶ ἐξημερωμένοι ἐλέφαντες, χρῆσι-

Ἐξημερωμένος ἑλέφας μεταφέρειν κορμούς δένδρων.

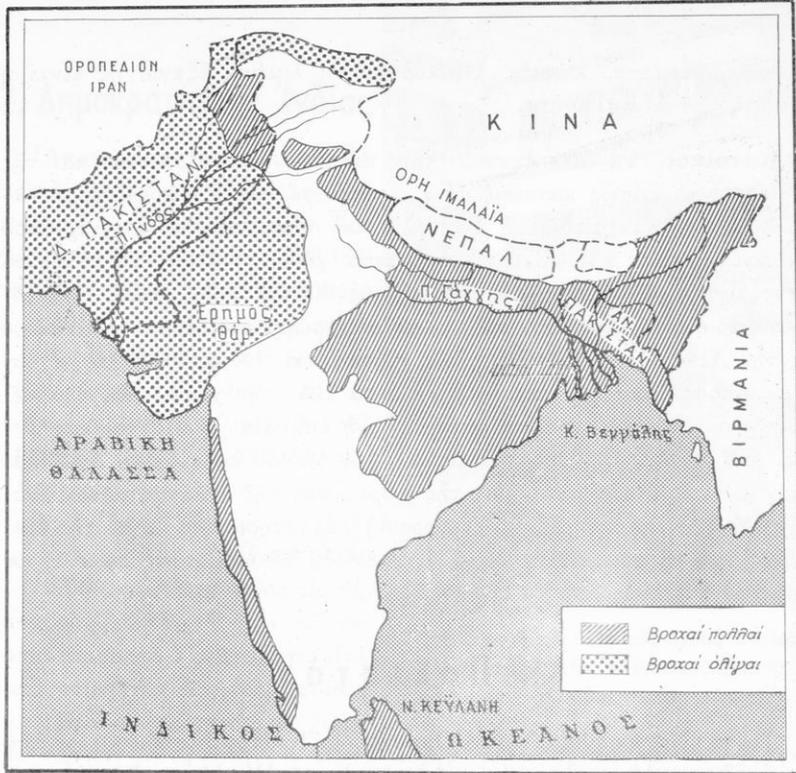
μποιοῦμενοι κυρίως διὰ τὴν μεταφορὰν μεγάλων κορμῶν δένδρων ἀπὸ τὰ δάση.

Τὰ δάση καταλαμβάνουσι τὰ 15% τοῦ ἐδάφους τῆς Δημ. τῆς Ἰνδίας καὶ μόλις τὸ 5% τοῦ Πακιστάν. Τὰ πυκνότερα καὶ μεγαλύτερα εὑρίσκονται εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ἰμαλαίων καὶ τὰ δέλτα τῶν ποταμῶν. Εἰς ταῦτα ζοῦν πολλὰ ἄγρια ζῶα, ὅπως τίγρεις, πάνθηρες, λεοπαρδάλεις, ἑλέφαντες, πλήθη πιθήκων, πτηνὰ διαφόρων εἰδῶν καὶ πλῆθος ἔρπετων, πολλὰ τῶν ὁποίων εἶναι δηλητηριώδη. Μεταξὺ τούτων

εἶναι καὶ ἡ Ναϊὰς (*Κόμπρα*), τὸ δῆγμα τῆς ὁποίας προξενεῖ τὸν θάνατον εἰς χιλιάδας Ἰνδῶν ἑτησίως.

Ὄρυκτὰ αἱ Ἰνδαίαι ἔχουσι: ἄνθρακας, γραφίτην, ὄρυκτὸν ἄλας, ὀλίγον πετρέλαιον εἰς τὸ Δ. Πακιστάν, ἄργυρον, χρυσὸν καὶ πολυτίμους λίθους.

Βιομηχανία. Οἱ Ἰνδοὶ εἶναι πολὺ ἐπιτήδειοι εἰς τὴν κατασκευὴν χειροποιήτων εἰδῶν καὶ δὲν ὑπάρχει οἰκία χωρὶς ἀργαλεῖόν διὰ τὴν ὕφανσιν βαμβακερῶν ὕφασμάτων. Ἔχουσι μεγάλην ἐπιτηδειότητα εἰς τὴν ὕφανσιν μεταξωτῶν, εἰς τὴν κατασκευὴν σανδαλιῶν καὶ εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ξύλου, τοῦ ἑλεφαντοστοῦ καὶ τῶν μετάλλων. Σήμερον ἀντικαθίστανται ὅλοσιν καὶ περισσότερον τὰ χειροποίητα εἶδη διὰ τῶν ὑπὸ τῆς βιομηχανίας κατασκευαζομένων, διότι τὰ δευτέρα κοστίζουν πολὺ ὀλιγώτερον. Ὑπάρχουσι μεγάλα ἐργοστάσια κατασκευῆς βαμβακερῶν ὕφασμάτων, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται πολὺ δι' ἐνδυμασίας, διότι αἱ Ἰνδαίαι εἶναι θερμὴ χώρα καὶ τὰ μάλλινα μόνον εἰς τὰ ὄρεινά διαμερίσματα χρησιμοποιοῦνται. Ὑπάρχουσι ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας τῆς γιούτης, μεταξουργεῖα, ἐργοστάσια κατασκευῆς μαλλίνων ὕφασμάτων, ταπήτων καὶ περιωμιῶν (*σάλια*) διὰ τὰ ὁποῖα φημίζεται τὸ Κασμίρ. Ὑπάρχουσι ἐπίσης μεγάλα χαλυβουργεῖα, πριονιστήρια ξυλείας, ὄρυζόμυλοι, ἀλευρόμυλοι κλπ.

Χαρτ. 16. Κατανομή βροχῶν εἰς Ἰνδίας.

Ἡ **συγκοινωνία** βασίζεται κυρίως εἰς τοὺς σιδηροδρόμους καὶ τὰς ποταμίας ὁδοὺς, διότι ὁδοὶ οὔτε πολλαὶ οὔτε καλαὶ ὑπάρχουν. Ὑπάρχει ὁμως πυκνὴ ἀεροπορικὴ ἐπικοινωνία, τόσοσ μεταξὺ τῶν πόλεων τοῦ ἐσωτερικοῦ, ὅσον καὶ μετὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Τὸ **εἰσαγωγικόν** καὶ **ἐξαγωγικόν** ἐμπόριον διεξάγεται κατὰ πλεῖστον διὰ θαλάσσης, κυρίως δὲ μετὰ τὰς Ἡν. Πολ. τῆς Ἀμερικῆς, τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον, τὴν Αὐστραλίαν, τὸν Καναδᾶν, τὴν Ἑνωσιν Σοβ. Σοσ. Δημοκρατιῶν καὶ τὴν Κίναν. Τὸ **Πακιστάν** **ἐξάγει** κυρίως πλεονάσματα τῶν τροφίμων, τὰ ὁποῖα παράγει καὶ ἰδίως σῖτον, ἀκατέργαστον βάμβακα καὶ γιούταν, δέρματα, τέϊον καὶ ἐλαιοσπόρους. Ὁ κυριώτερος ἐξαγωγικὸς λιμὴν εἶναι τὸ **Καράτσι**. Ἡ **Δημοκρατία τῆς Ἰνδίας** **ἐξάγει** ἀκατέργαστον βάμβακα, γιούταν, τέϊον, ἐλαιοσπόρους, μεταλλ-

λεύματα, δέρματα, καπνόν. Οί κυριώτεροι λιμένες εξαγωγῆς εἶναι ἡ **Βομβάη** καὶ ἡ **Καλκούτα**.

Κάτοικοι. Τὰ 464 ἑκατομ. τῶν κατοίκων τοῦ Πακιστάν καὶ τῆς Ἰνδίας εἶναι ἀνίσως κατανεμημένα εἰς τὴν χώραν. Τὰ πυκνότερον κατοικούμενα τμήματα εἶναι ἡ Βεγγάλη καὶ ἡ κοιλάς τοῦ Γάγγη, ὅπου ἡ πυκνότης εἶναι 158 - 376 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ. (*Χαρτ. 19*). Εἰς τὸ Πεντζάμπ ἡ πυκνότης μόλις φθάνει τοὺς 80. Οἱ Ἰνδοί, παρὰ τὸ σιτόχρον, τὸ ἐνίοτε ἀποκλῖνον πρὸς τὸ μέλαν, χρῶμα τοῦ δέρματος, ἀνήκουν εἰς τὴν Λευκὴν τὴν καλουμένην ἐκ τούτων καὶ Ἰνδοαριαν φυλὴν, ἔχουν ὅμως ὑποστῆ μεγάλην ἐπιμιξίαν. Εἰς τὰ ΒΑ. τῆς χώρας καὶ τὴν περιοχὴν τῶν Ἰμαλαίων εἶναι καταφανῆς ἡ ἐπιμιξία μετὰ Μογγολικὰς φυλάς. Εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Δεκάν (οἱ ὅποιοι καλούμενοι **Δραβίδοι** ἦσαν οἱ παλαιότεροι κάτοικοι τῆς χώρας πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐκεῖ τῶν Ἀρίων) παρατηροῦνται Νεγροειδῆ χαρακτηριστικὰ λόγῳ τῆς ἐπιμιξίας των μετὰ τοὺς αὐτόχθονας Νεγροειδεῖς, οἱ ὅποιοι σήμερον ἔχουν ἐξαλειφθῆ τελείως ἀπὸ τὸ Δεκάν.

1. ΠΑΚΙΣΤΑΝ

Τοῦτο εἶναι ἓν ἀνεξάρτητον Ὁμόσπονδον Κράτος ἀποτελούμενον ἀπὸ 5 αὐτοδιοικουμένας ἐπαρχίας. Αὐταὶ εἶναι : Ἡ Ἐνατ. Βεγγάλη, ἡ ὁποία εὐρίσκεται πρὸς Α. τῆς Ἰνδίας, τὸ Δ. Πεντζάμπ, ἡ Βορειοδυτικὴ ἐπαρχία, τὸ Σιντ καὶ τὸ Βελουχιστάν (ἡ Δ. Βεγγάλη καὶ τὸ Ἐνατ. Πεντζάμπ ἀνήκουν εἰς τὴν Δημ. τῆς Ἰνδίας). Αἱ 5 αὐτοδιοικούμεναι αὐταὶ ἐπαρχίαι ἔχουν μίαν ὁμόσπονδον Κυβέρνησιν. Ἔχει τὸ Πακιστάν ἕκτασιν 945.000 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 93.440.000 (πυκνότης 97 κ. κατὰ τετρ. χιλ.).

Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Ἡ Ραβαλίντι (240.000 κ.), πρωτεύουσα τοῦ Πακιστάν. Τὸ Καράτσι (1.300.000 κ.) τέως πρωτεύουσα εἶναι σημαντικὸς λιμὴν. Λαχώρη (850.000 κ.). Πασαβάρ (152.000 κ.), πλησίον τῶν πρὸς τὸ Ἀφγανιστάν συνόρων. Ντάκκα (410.000 κ.), πρωτεύουσα τοῦ Ἀνατολ. Πακιστάν. Τὸ ὄρεινόν καὶ ἀραιότατον κατοικούμενον Βελουχιστάν (2 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.) ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Κέττα.

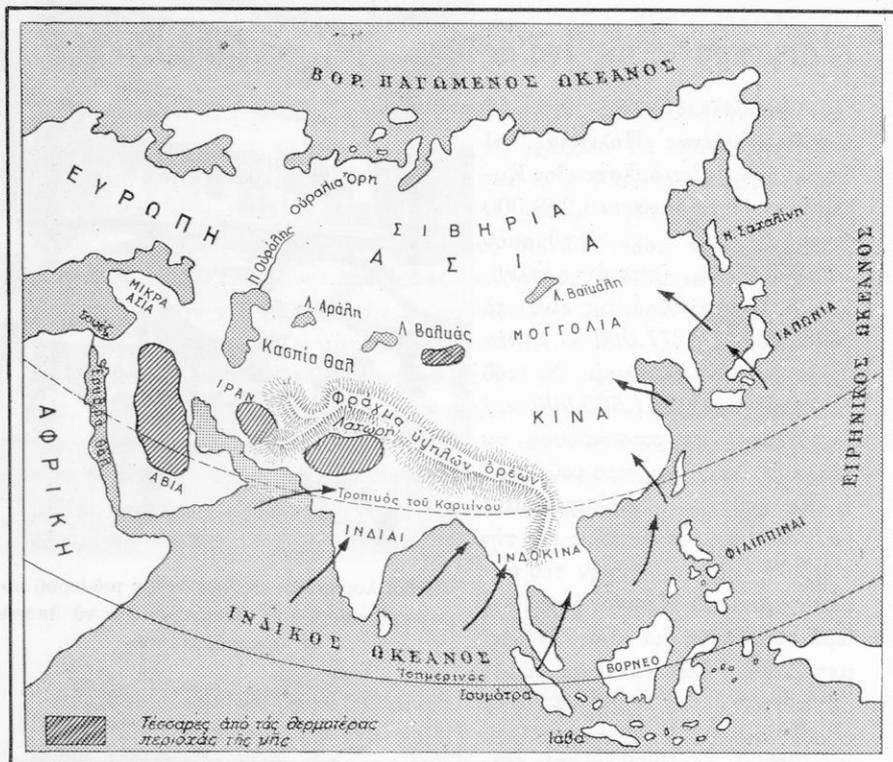
2. Δημοκρατία τῆς Ἰνδίας

Ἀποτελεῖται αὐτὴ ἀπὸ 14 αὐτοδιοικουμένας Πολιτείας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν μίαν ὁμόσπονδον Κυβέρνησιν. Ἔχει ἕκτασιν 3.288.000 τετραγ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 440.000.000 κ. (πυκνότης πληθ. 125). Πρωτεύουσά τῆς εἶναι τὸ **Νέον Δελχί** (277.000 κ.), νέα πόλις κειμένη 8 χιλιομ. Ν. τοῦ Παλαιοῦ Δελχί (1.600.000 κ.) (πρότερον ἦτο πρωτεύουσα τὸ Παλαιὸν Δελχί καὶ πρὸ τοῦ 1911 ἢ Καλκούτα). Ἄλλαχαμπάντ (312.000 κ.), ἱερὰ πόλις εἰς τὴν συμβολὴν μὲ τὸν Γάγγην τοῦ παραποτάμου τοῦ **Τζάμνα**, ἥτις εἶναι ἱερὰ τοποθεσία διὰ τοὺς Ἰνδοὺς μεταβαίνουν ἐκεῖ κατ' ἔτος χιλιάδες πιστῶν διὰ νὰ λουστοῦν εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ἱεροῦ ποταμοῦ καὶ ἐξαγισθοῦν ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματά των (ἰδίως ἀνὰ 12ετία, ὅποτε τὰ ὕδατα θεωροῦνται ἱερώτερα). Τὸ Ἄλλαχαμπάντ εἶναι διὰ τοὺς Ἰνδοὺς ὅ,τι ἡ Μέκκα διὰ τοὺς Μουσουλμάνους καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ διὰ τοὺς Χριστιανούς. Ἱερὰ πόλις διὰ τοὺς Ἰνδοὺς εἶναι ἡ **Μπεναρές** (360.000 κ.) καὶ μεταβαίνουν εἰς αὐτὴν Ἰνδοὶ διὰ νὰ λουστοῦν εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Γάγγη. **Καουνπούρ** (705.000 κ.). **Ἄγκρα** (334.000 κ.) παλαιὰ πόλις, ἄλλοτε πρωτεύουσα τῶν Μογγόλων, μὲ ἀρχαῖα ἐξ ἐρυθροῦ μαρμάρου Ἀνάκτορα καὶ μεγαλοπρεπῆ παλαιὰ οἰκοδομήματα καὶ ναοὺς. Ὅλαι αἱ ὡς ἄνω πόλεις ἀνήκουν εἰς τὴν Πολιτείαν **Οὐνάρ Πραντές** (Χαρτ. 19), τὴν πυκνότερον κατοικουμένην καὶ πολυανθρωποτέραν Πολιτείαν τῆς Δημοκρατίας.

Βομβάη, χειμερινὴ πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας Βομβάης, ἡ δευτέρα εἰς πληθυσμὸν πόλις καὶ ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Δημοκρατίας (2.840.000 κ.). Εἶναι μέγα κέντρον βαμβακουργίας. **Πούνα** (480.000 κ.) ἐπὶ τῶν ὁρέων Δ. Γιάτ, θερινὴ πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας. Ἄχμενταμπάντ

Ἰνδοὶ λουόμενοι εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ἱεροῦ ποταμοῦ Γάγγη παρὰ τὴν Μπεναρές διὰ νὰ ἀποπλύνουν τὰ ἁμαρτήματά των.

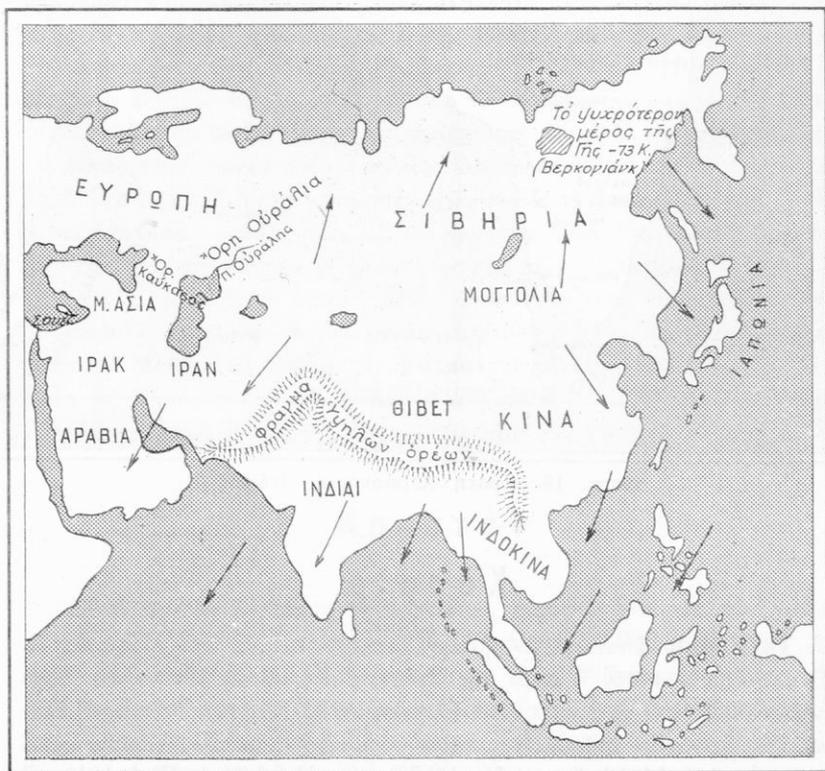
Χαρτ. 17. Θερινοί μουσσάνες.

(794.000 κ.) κέντρον συγκοινωνιών και βιομηχανίας βαμβακερών ύφασμάτων.

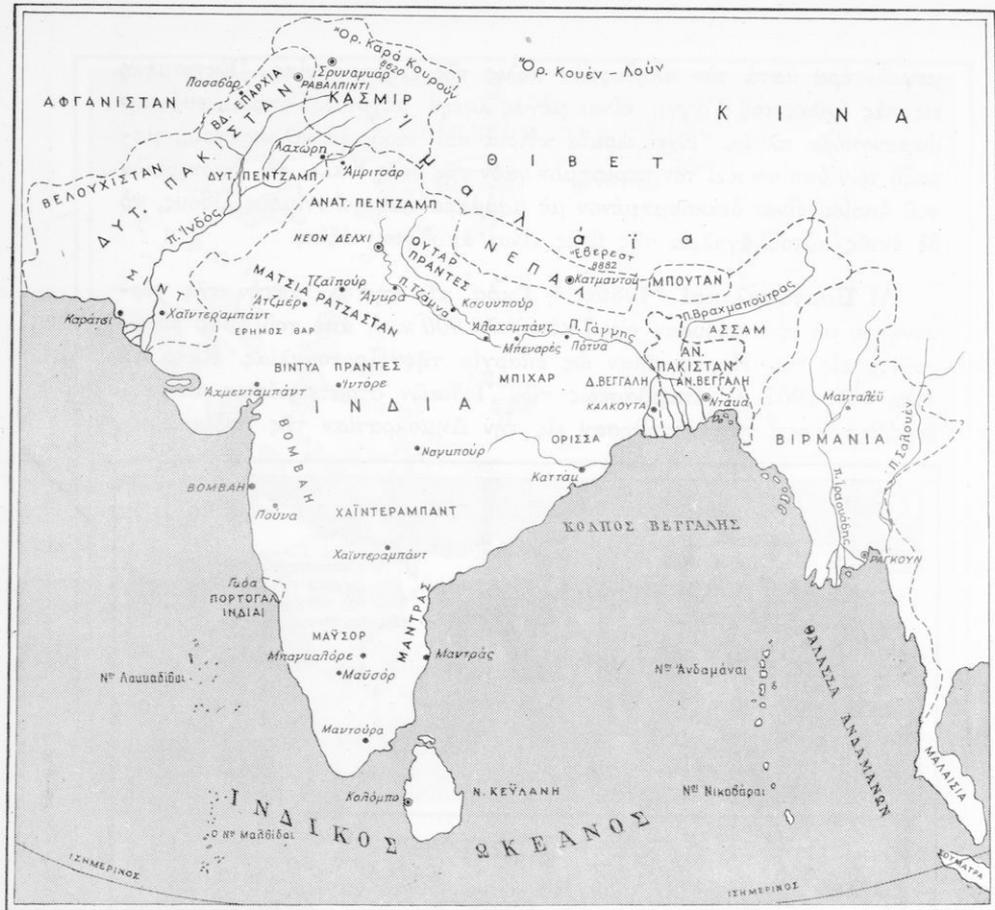
Εἰς τὴν **Πολιτείαν Μαντράς** αἱ : **Μαντράς**, πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας (1.416.000 κ.), τρίτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Δημοκρατίας καὶ σημαντικὸς λιμὴν. **Μαντούρα** (361.000 κ.) μὲ ὠραίους Ἰνδικῆς τέχνης ναοὺς. **Μαῦσὸρ** (245.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου Πολιτείας, μεγαλυτέρα πόλις τῆς ὁποίας εἶναι ἡ **Μπαγκαλόρε** (780.000 κ.) **Χαῦντεραμπάντ** (1.085.000 κ.) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου Πολιτείας καὶ ἡ τετάρτη ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Δημοκρατίας. **Ναγκποῦρ** (450.000 κ.) **Καλκούτα** (2.550.000 κ.) καὶ μὲ τὰ προάστια (4.578.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας τῆς Δ. Βεγγάλης, ἡ

μεγαλύτερα κατά τὸν πληθυσμὸν πόλεις τῆς Δημοκρατίας. Ἐκτισμένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Γάγγη, εἶναι μέγας λιμὴν μέχρι τοῦ ὁποίου φθάνουν ὠκεανοπόρα πλοῖα. Ἔχει ὠραία κτίρια καὶ ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν περίφημον ναὸν τῆς θεᾶς **Κάλι**, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὁποίου εἶναι διακοσμημένον με μάρμαρα καὶ πολυτίμους λίθους, τὸ δὲ ἐντὸς αὐτοῦ ἄγαλμα τῆς θεᾶς εἶναι ἀμυθῆτου ἀξίας.

Αἱ Πορτογαλικαὶ Ἰνδίαὶ ἢ Γκόα, εἰς τὴν Δ. ἀκτὴν τῆς χερσονήσου με πρωτεύουσιν τὴν **Γκόα** (73.000 κ.), ἀπὸ τοῦ 1946 ἐθεωροῦντο εἰς τὴν Πορτογαλίαν ὡς ἐπαρχία τῆς Πορτογαλίας. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1961 δι' ἐπεμβάσεως τῶν Ἰνδικῶν στρατευμάτων ἀπλευθερώθησαν καὶ προσηρτήθησαν εἰς τὴν Δημοκρατίαν τῆς Ἰνδίας.

Χαρτ. 18. Χειμερινοὶ μουσσῶνες.

Χαρτ. 19. Κράτη Χερσονήσου Ίνδιων.

Κασμίρ

Τὸ **Κασμίρ** ἀποτελεῖ ἐν ἡμιανεξάρτητον κράτος ὑπὸ Μαχαραγιᾶν. Τὸ διεκδικοῦν τόσο ἡ Δημ. τῆς Ἰνδίας ὅσον καὶ τὸ Πακιστάν. Ἔχει ἔκτασιν 220.000 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 3,5 ἑκατομ. κατ. καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ μίαν ἀρδευομένην καὶ εὐφορωτάτην κοιλάδα, ἡ ὁποία περιβάλλεται ἀπὸ ὑψηλὰ ὄρη (Καρὰ - Κορούμ, Ἰμαλάια). Εἰς τὰ ὄρενα

τῆς χώρας διατρέφεται ἐν εἶδος αἰγῶν (αἱ αἰγες τοῦ Κασμίρ), αἱ ὁποῖαι ἔχουν μετάξινον τρίχωμα, ἐκ τοῦ ὁποῖου κατασκευάζονται τὰ περίφημα περιώμια (σάλια) τοῦ Κασμίρ. Διὰ τὸ Πακιστάν ἔχει τὸ Κασμίρ μεγάλην σημασίαν, διότι εἰς αὐτὸ εὐρίσκονται αἱ πηγαὶ τῶν ποταμῶν, οἱ ὁποῖοι ἀρδεύουν καὶ δίδουν ζωὴν εἰς τὸ Πακιστάν.

Νεπάλ

Τὸ **Νεπάλ** εἶναι ἀνεξάρτητον κράτος, ἔχει πολίτευμα μοναρχικὸν (διοικεῖται δηλ. ἀπὸ ἓνα ἀνώτατον Ἄρχοντα, τὸν Μονάρχην, ἔχοντα ἀπεριόριστα δικαιώματα). Εὐρίσκεται Β. τῆς πεδιάδος τοῦ Γάγγη, ἔχοντα πρὸς Β. τὸ Θιβέτ (Λαϊκὴν Δημ. τῆς Κίνας) καὶ πρὸς Ν. καὶ τὰ Δ. τὴν Δημοκρατίαν τῆς Ἰνδίας. Τὸ ἔδαφός του κατὰ τὰ 9/10 εἶναι ὑψηλὰ ὄρη, εἰς τὰ πρὸς τὸ Θιβέτ δὲ σύνορά του εὐρίσκεται καὶ τὸ **Ἐβερεστ**. Μεταξὺ τῶν ὁρέων ὑπάρχουν ἀρκετὰ μικρὰ μὲν ἀλλ' εὐφοροὶ κοιλάδες. Ἡ ἔκτασις τοῦ Νεπάλ ἀνέρχεται εἰς 140.750 τετρ. χιλ. καὶ ὁ πληθυσμὸς εἰς 8.500.000 κ. (55 κ. κατὰ τετρ. χιλ.). Εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τῆς χώρας κατοικεῖ ἡ φυλὴ τῶν **Σέρπα**, ἡ ὁποία δίδει ὁδηγούς θαυμασίους διὰ τὴν κατάκτησιν τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν τῶν Ἰμαλαίων. Ὁδηγὸς ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Σέρπα ὀνομαζόμενος **Τένσινγκ** μετὰ τοῦ Νεοζηλανδοῦ **Χίλλαρν** εἶναι οἱ πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι ἀνῆλθον εἰς τὴν κορυφὴν Ἐβερεστ (τὴν 29 Μαΐου τοῦ 1953). Ἡ **Κατμαντοῦ** εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ ἡ μόνη ἀξιόλογος πόλις τοῦ Νεπάλ (200.000 κ.), διότι τὸ Νεπάλ ἔχει κατοίκους κατοικοῦντας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς χωρία.

Μπουτάν

Εἶναι μικρὸν ἀνεξάρτητον κρατίδιον, εὐρισκόμενον εἰς τὰς νοτίας κλιτύς τῶν Ἄνατολ. Ἰμαλαίων. Ἐχει ἔκτασιν 50.000 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 623.000 κ. Οἱ κάτοικοί του εἶναι Θιβητιανῆς καταγωγῆς καὶ Βουδισταὶ κατὰ τὸ θρήσκευμα. Διοικοῦνται ἀπὸ ἓνα θρησκευτικὸν καὶ ἓνα πολιτικὸν ἀρχηγόν. Εἶναι χώρα κατ' ἐξοχὴν ὄρεινὴ μὲ ὄρη τῶν ὁποίων τὸ ὕψος ὑπερβαίνει τὰ 6.500 μ.

Κεϋλάνη

Ἡ Κεϋλάνη, πρότερον Βρεταννική ἀποικία, εἶναι ἀπὸ τοῦ 1957 ἀνεξάρτητος Δημοκρατία, ἀνήκουσα ὅμως εἰς τὴν Βρεταννικὴν Κοινοπολιτείαν. Ἔχει ἑκτασιν 65.000 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 9.600.000 κ. (πυκνότης 145). Εἶναι μία νήσος κειμένη ΝΑ. τοῦ ἄκρου τῆς χερσονήσου τοῦ Δεκαν καὶ ἔχει κλίμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν, διότι εἶναι πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ· λόγῳ τούτου ἔχει ἄφθονα δάση ἐκ τῶν ὁποίων παράγει ἄφθονον ξυλείαν, μεταξύ τῆς ὁποίας καὶ πολύτιμον τοιαύτην, ὅπως ἔβενον καὶ τὸ δυσκόλως σηπτόμενον ξύλον **Τήκ**, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται πολὺ εἰς τὴν ναυπηγικὴν. Εἰς τὰ δάση της ἀφθονοῦν τὰ ἄγρια ζῶα παντὸς εἶδους (ἐλέφαντες, λεοπαρδάλεις, κροκόδειλοι, παντὸς εἶδους ὄφεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ δηλητηριώδεις κ.λ.π.).

Οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν. Καλλιεργοῦνται μεγάλαι φυτεῖαι δένδρων, τὰ ὁποῖα δίδουν τὰ λεγόμενα μπαχαρικά, ὅπως τὸ κινάμωμον (κανέλλα), μοσχοκάρει (αἱ ὁποῖαι δίδουν τὰ μοσχοκάρυα), πέπερι, καθὼς καὶ βανίλιαι, ἀρτόδενδρα καὶ κοκκοφοίνικες, ἅπαντα ἰθαγενῆ φυτὰ τῆς Κεϋλάνης. Ἀπὸ τὰ ἐξωθεν εἰσαχθέντα φυτὰ ὑπάρχουν φυτεῖαι ἀπὸ κιγγόνας, τειόδενδρα, κακαόδενδρα καὶ ἔβρας (καουτσουκόδενδρα). Καλλιεργεῖται ἐπίσης πολὺ ἡ ὄρυζα, ἡ ὁποία μὲ τὰ ἰνδικὰ κάρυα, τὰ παραγόμενα ἀπὸ τοὺς κοκκοφοίνικας, ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων.

Τὰ ὄρυκτὰ εἶναι ἄφθονα καὶ ποικίλα, ὅπως μεταλλεύματα χαλκοῦ, νικελίου, σιδήρου, γραφίτης κλπ. δὲν ἔλλειπει δὲ καὶ ὁ χρυσὸς καὶ ὁ λευκόχρυσος.

Ἐξάγει ἡ Κεϋλάνη κυρίως τέτον, ἰνδικὰ κάρυα καὶ (κόπρα), κακάο, ἔλαστικὸν κόμμι καὶ μπαχαρικά, διὰ τὰ ὁποῖα φημίζεται. Εἰσάγει ὄρυζαν (ἡ παραγομένη δὲν ἐπαρκεῖ) καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς τὴν Λευκὴν φυλὴν, ἔχουν ὅμως χρῶμα βαθέως σιτόχρουν (μελαφὸν) ὄχι ὅμως μέλαν. Τὸ **Κολόμπο** (430.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ πολὺ καλὸς λιμὴν. Εἰς τὴν Κεϋλάνην ἀνήκουν καὶ αἱ πρὸς τὰ δυτικὰ της νῆσοι **Μαλδίβαι** καὶ **Λακαδίβαι**, αἱ ὁποῖαι ἔχουν περὶ τοὺς 100.000 κ. ἀνήκοντας εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν.

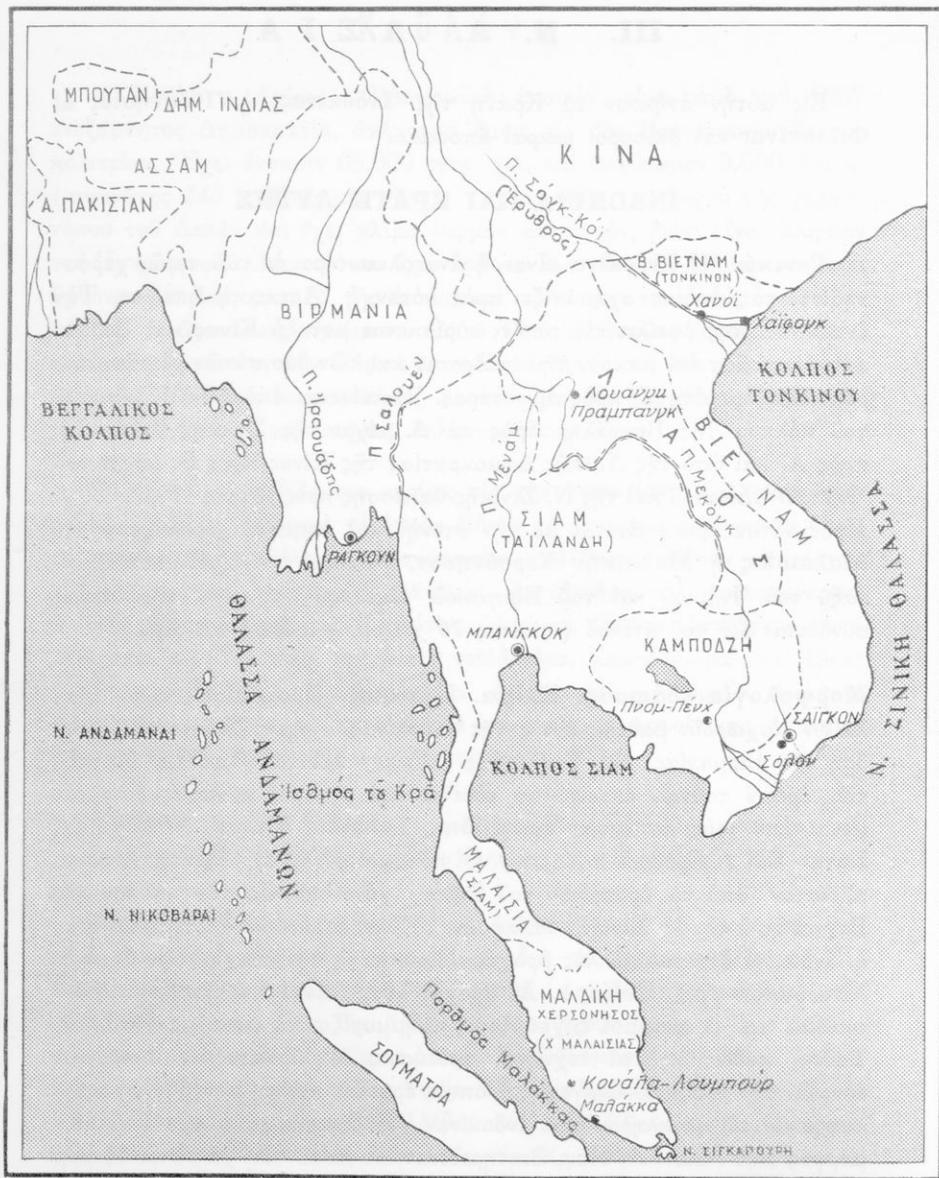
III. Ν. Α. Α Σ Ι Α

Εἰς αὐτὴν ἀνήκουν τὰ Κράτη τῆς Ἰνδοκίνας, ἡ Ἰνδονησία, αἱ Φιλιππῖναι καὶ διάφοροι μικραὶ ἀποικίαι.

ΙΝΔΟΚΙΝΑ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗ ΑΥΤΗΣ

Γενικά. Ἡ Ἰνδοκίνα εἶναι ἡ ἀνατολικωτέρα ἐκ τῶν τριῶν χερσονήσων, τὰς ὁποίας σχηματίζει πρὸς νότον ἡ Ἀσιατικὴ ἡπειρος. Τὴν ὀνομασίαν της ὀφείλει εἰς τὸ ὅτι εὐρίσκεται μεταξύ Κίνας καὶ Ἰνδιῶν καί, ὑποστῆσα ἐπὶ μακρὸν τὴν ἐπίδρασιν καὶ τῶν δύο αὐτῶν χωρῶν, παρουσιάζει ὁμοιότητα πρὸς ἀμφοτέρας. Ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τοῦ κόλπου τῆς Βεγγάλης πρὸς τὰ Δ. μέχρι τῆς Σινικῆς θαλάσσης, πρὸς Α. καὶ ἀπὸ τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Κίνας πρὸς Β. μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Ν. Σινικῆς θαλάσσης πρὸς νότον (Χαρτ. 20). Πρὸς νότον προεκτείνεται μὲ τὴν στενὴν καὶ ἐπιμήκη χερσόνησον τῆς Μαλαισίας ἢ Μαλαϊκὴν Χερσόνησον, ἡ ὁποία προχωρεῖ βαθέως μετὰ τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ μετὰ τῆς ὁποίας συνδέεται διὰ τοῦ στενοῦ (πλάτος 70 χιλιομ.) ἰσμοῦ τοῦ Κρά.

Μορφολογία ἐδάφους. Κλίμα. Ποταμοί. Προεκτάσεις τῶν Ἰμαλαίων εἰσχωροῦν βαθέως ἐντὸς τῆς Ἰνδοκίνας, σχηματίζουσαι τὰ ὑψηλά ὄρη τῆς Βιρμανίας, τῆς Ταϊλάνδης (Σιάμ) καὶ τοῦ Βιετνάμ. Μεταξὺ τῶν ὄρων τούτων ἐκτείνονται εὐρεῖαι καὶ εὐφοροὶ κοιλάδες, διαρρέομεναι ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς Ἰραουάδην, Σαλουέν, Μενάμ, Μεκόγκ καὶ Σόγκ - Κόϊ (Ἐρυθρὸν ποταμόν). Οἱ ποταμοὶ οὗτοι, πηγάζοντες κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὸ ὄροπέδιον τοῦ Θιβέτ, χύνονται εἰς τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης ἢ τὴν Ν. Σινικὴν θάλασσαν. Εἶναι πολύδροι, διότι ὀλόκληρος ἡ Ἰνδοκίνα δέχεται πολλὰς βροχάς, ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν θερινῶν Μουσῶνων (βλ. Ἰνδίας). Αἱ βροχαὶ αὗται εἶναι πολλάκις κατακλυσμαῖαι καὶ οἱ ποταμοὶ ἐκχειλίζουσι, πλημμυρίζοντες μεγάλας ἐκτάσεις. Τοῦτο, καθὼς καὶ αἱ τεχνητὰ ἀρδεύσεις δι' ἀρδευτικῶν διωρῶγων εὐνοοῦν τὴν ὀρυζοκαλλιέργειαν, ἡ ὁποία ἔρχεται πρῶτη μετὰ τῶν καλλιεργειῶν εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἰνδοκίναν. Ἡ θερμοκρασία, σχεδὸν ὁμοίομορφος καθ' ὅλον τὸ ἔτος, διατηρεῖται καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα ὑψηλὴ, διότι ἡ Ἰνδοκίνα εὐρίσκεται πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Χαρτ. 20. Ίνδοκίνα καί Κράτη αὐτῆς.

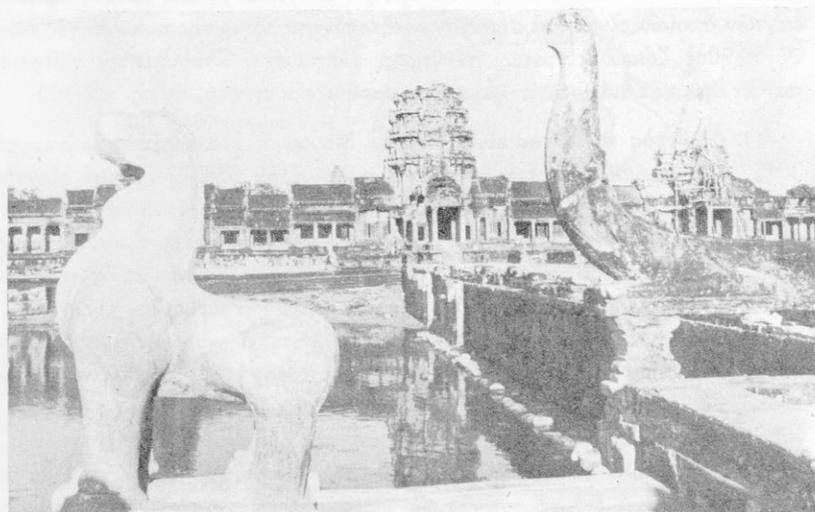
Γεωργία. Κτηνοτροφία. Άλιεία. Ἡ Ἰνδοκίνα εἶναι μεγάλη παραγωγὸς καὶ ἐξαγωγὸς ὀρύζης : (Βιρμανία 6 ἑκατομ. τόννοι ἑτησίως, Ταϊλάνδη 8 καὶ ἀναλόγως αἱ λοιπαὶ χώραι τῆς Ἰνδοκίνας). Καλλιερгоύνται ἐπίσης βάμβαξ, ἀραχίδες, κέχρος, σησάμιον καὶ ὑπάρχουν μεγάλαι φυτεῖαι ἑβέας (καουτσουκόδενδρον) ἰδίως εἰς τὴν Μαλαισίαν, μορεῶν διὰ τὴν ἐκτροφὴν μεταξοσκωλήκων, σακχαροκαλάμου, κοκκοφονικών, καφεοδένδρων, καπνοῦ καθὼς καὶ δένδρων, ἀπὸ τὰ ὅποια παράγονται μπαχαρικά (ὅπως καὶ εἰς τὴν Κεϋλάνην). Ἡ κτηνοτροφία δὲν ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν· ἐκτρέφονται παντοῦ βόες, βούβαλοι χρησιμοποιοῦμενοι ὡς ζῶα ἔλξεως καὶ δι' ἀρόσεις εἰς τοὺς ἀγρούς τῆς ὀρύζης (διότι εἶναι κατ' ἐξοχὴν ζῶα τῶν ἐλωδῶν μερῶν, ἀντέχοντα εἰς τὴν ὑγρασίαν) καὶ ἐξημερωμένοι ἐλέφαντες διὰ τὴν μεταφορὰν ἀπὸ τὰ δάση κορμῶν δένδρων. Ἡ ἔλλειψις κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ ἰδίως κρέατος ἀναπληροῦται ἀπὸ τοὺς ἰχθῦς, οἱ ὅποιοι ἀφθνοῦν εἰς τοὺς ποταμούς καὶ τὰ παράλια. Οὗτοι μετὰ τῆς ὀρύζης ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἰνδοκίναν.

Δασικὸς καὶ ὀρυκτὸς πλοῦτος. Βιομηχανία. Ἡ μεγάλη θερμοκρασία καὶ αἱ ἀφθονοὶ βροχαὶ κάμνουν, ὥστε νὰ ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἰνδοκίναν μεγάλα, πυκνὰ καὶ ἀδιαπέραστα δάση (ζοῦγκλαι). Εἰς ταῦτα, ἀρκετὰ ἐκ τῶν ὀποίων εἶναι καὶ σήμερον ἀνεξερεύνητα λόγῳ τῆς πυκνότητός των, ζῆ πλῆθος ζῶων (τίγρεις, πάνθηρες, ἐλέφαντες, ἀναρίθμητοι πίθηκοι, παπαγάλου καὶ διάφορα πολύχρωμα παραδείσια πτηνά, ὄφεις κ.λ.π.).

Ἐὸ ὀρυκτὸς πλοῦτος εἶναι μέγας. Μόνον ἡ Μαλαισία παράγει τὰ 30% τοῦ παγκοσμίως παραγομένου κασιτέρου καὶ ὑπάρχουν παντὸς εἶδους μεταλλεύματα, ἀπὸ τοῦ σιδήρου μέχρι τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χρυσοῦ, καθὼς καὶ πολῦτιμοὶ λίθοι. Εἰς τὴν Βιρμανίαν ὑπάρχει καὶ ἀρκετὸν πετρέλαιον. Ἡ Βιομηχανία ὅμως, παρὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν πρώτων ὑλῶν, τῶν προερχομένων ἀπὸ τὴν γεωργίαν καὶ παρὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν μεταλλευμάτων, δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη. Τοῦτο, διότι αἱ χώραι τῆς Ἰνδοκίνας ἦσαν, (ἐξαιρουμένης τῆς Ταϊλάνδης), μέχρις ἐσχάτων ἀποικίαι. Αἱ μητροπόλεις, ἐνδιαφερόμεναι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδικῶν των βιομηχανιῶν, δὲν ἐφρόντιζον διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν βιομηχανιῶν εἰς τὰς ἀποικίας των. Ταύτας ἤθελον μόνον διὰ νὰ προμηθεύωνται ἀπὸ αὐτὰς πρώτας ὑλὰς καὶ διὰ νὰ τοποθετοῦν εἰς αὐτὰς τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα των. Εἶναι ὅμως, αἱ χώραι τῆς Ἰνδοκίνας, χώραι πλούσιαι καὶ ἂν ἐξασφα-

Μία παγόδα εις τὴν Ραγκούν.

Τὰ ἔρειπια τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τοῦ Ἄνγκ-Κορ εις τὴν Καμπότζην.

λίσουν μίαν έσωτερικήν ασφάλειαν και πολιτικήν σταθερότητα, θα γίνονουν συντόμως χώραι εϋμερεούσαι και θα δύνανται να διαθρέψουν πολϋ μεγαλύτερον πληθυσμόν εκείνου, τόν όποιον έχουν σήμερα. Μεγάλοι εϋφοροι εκτάσεις μένουں εις αυτάς ακαλλιέργητοι (εις τήν Βιρμανίαν π.χ. επί 20 έκτατομ. έκταρίων καλλιεργησίμου γῆς καλλιεργοϋνται μόνον τὰ 7) και πλούσια όρυχεΐα μένουں τελείως άνεμετάλλευτα.

Οί κάτοικοι τῆς 'Ινδοκίνας άνήκουں εις τήν Κιτρινήν φυλήν. **Θρησκείαν** έχουν τόν Βουδισμόν πλην τών Μαλαίων τῆς Μαλαισίας, οί όποιοι είναι Μουσουλμάνοι. Έχουں μεγαλοπρεπεΐς ναούς Βουδικούς, καλουμένους **παγόδας** οί όποιοι είναι συγχρόνωσ και **μοναστήρια** και σχολεΐα. Ο άρχιτεκτονικός ρυθμός τών ναών φέρει κατάδηλα τὰ ἔγνη τῆς έπιδράσεως τών 'Ινδιών.

Εις τήν 'Ινδοκίαν άνήκουں τὰ άνεξάρτητα κράτη **Βιρμανία** ἢ **Μπούρμα**, **Ταϊλάνδη** (**Σιάμ**), τὰ σήμερα άνεξάρτητα κράτη τῆς τέως Γαλλικῆς 'Ινδοκίνας, δηλ. ἢ **Καμπότζη**, τὸ **Λάος**, τὸ **Βόρ.** και **Νότ. Βιετνάμ**, ἢ **Μαλαισία** και ἢ **Σιγκαπούρη**.

1. Βιρμανία ἢ Μπούρμα

Ἡ **Βιρμανία** ἢ **Μπούρμα** ἔγινεν άνεξάρτητον κράτος μετὰ τόν Β' παγκόσμιον πόλεμον (μέχρι τότε ἦτο Βρετανικῆ άποικία). Ἐκτείνεται μεταξύ τοϋ 'Ανατολικοϋ Πακιστάν και τῆς **Δημ.** τῆς 'Ινδίας, τῆς **Λαϊκῆς Δημ.** τῆς Κίνας, τοϋ **Λάος**, τῆς **Ταϊλάνδης** και τοϋ κόλπου τῆς **Βεγγάλης**. Έχει έκτασιν 678.000 τετρ. χιλ. και πληθυσμόν 19.500.000 κ. (πυκνότης πληθ. 29 κ. κατὰ τετρ. χιλ.). Ἡ **Ραγκοϋν** (719.000 κ.), κειμένη πλησίον τοϋ δέλτα τοϋ ποταμοϋ 'Ιραουάδη με ώραιούς Βουδικούς ναούς (**παγόδες**), είναι ἡ πρωτεύουσα. Δευτέρα εις πληθυσμόν πόλις είναι ἡ **Μανταλαϋ** (182.000 κ.).

2. Ταϊλάνδη (Σιάμ)

Ἡ **Ταϊλάνδη**, πρότερον όνομαζομένη **Σιάμ**, είναι ἡ μόνη χώρα τῆς 'Ινδοκίνας, ἢ όποία παρέμεινεν άνέκαθεν ώς άνεξάρτητον Βασίλειον. Τοϋτο, διότι εύρέθη μεταξύ δύο ισχυρών άποικιακῶν κρατῶν (**Γαλλίας** και **Μεγ. Βρετανίας**) και οϋδέν εκ τούτων ἤθελε να καταληφθῆ ἡ Ταϊ-

Η Μπανγκόκ με τὰς μεγαλοπρεπείς παγόδας της.

Ἔχει μεγάλα ἐργοστάσια καθαρισμού καὶ στιλβώσεως ὀρυζῆς, διασχίζεται ἀπὸ πολλὰς διώρυγας καὶ κοσμεῖται ἀπὸ μεγαλοπρεπείς Βουδικοὺς ναοὺς.

3. Καμπότζη

Συνορεύει πρὸς Β. μετὴν Ταϊλάνδην καὶ τὸ Λάος, πρὸς Ν. μετὸ Ν. Βιετνάμ καὶ τὸν κόλπον τοῦ Σιάμ, πρὸς τὰ Δ. μετὸ Βασίλειον καὶ τὸν κόλπον τοῦ Σιάμ καὶ πρὸς Α. μετὸ Ν. Βιετνάμ (Χαρτ. 20). Ἔχει ἑκτασίαν 175.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 5.000.000 (πυκνότης πληθ. 25). Τὸ κλίμα του εἶναι ὑγρὸν καὶ θερμὸν (μέση ἐτησίᾳ θερμοκρασία 26° Κ.). Ὁ ποταμὸς Μεκόνγκ τὴν διασχίζει ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Ἔχει πολλὰ πυκνὰ δάση, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀνευρίσκονται ἐρείπια πόλεων, αἱ ὁποῖαι ἤκμασαν παλαιότερον, ἀλλὰ παρήκμασαν κατόπιν καὶ ἐγκαταλειφθεῖσαι ἐκαλύφθησαν ἀπὸ τὸ δάσος. Μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τούτων ὑπάρχουν καὶ τὰ ἐρείπια μεγαλοπρεπῶν ναῶν π.χ. τοῦ περιφήμου ναοῦ Ἄνγκ - Κόρ. Τὸ Πνὸμ - Πένχ (500.000 κ.) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μεκόνγκ εἶναι ἡ πρωτεύουσα. Ἔχει μεγαλοπρεπὲς Ἀνάκτορον καὶ μεγαλοπρεπείς παγόδας.

4. Λάος

Εύρίσκεται μεταξύ τῶν Βιετνάμ, τῆς Κίνας, τῆς Βερμανίας, τῆς Ταϊλάνδης καὶ τῆς Καμπότζης. Ἡ ἔκτασις του εἶναι 237.000 τετρ. χιλ. καὶ ὁ πληθυσμὸς του 2.000.000 κ. (πυκνότης πληθ. 8 κ. κατὰ τετρ. χιλ.). Κατοικεῖται ἀραιῶς, διότι εὐρισκόμενον εἰς τὰ Β. τῆς Ἰνδοκίνας, εἰς τὰς προεκτάσεις τῶν Ἰμαλαίων, εἶναι ὄρεινόν ἐκτὸς τούτου μεγάλα ἐκτάσεις του καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ παρθένα δάση. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Βιεντιάν** (60.000 κ.). Ἄλλη σπουδαία πόλις εἶναι ἡ **Λουάνγκ - Πραμπάνγκ** (18.000 κ.) κειμένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Μεκόγκ.

5. Βορ. Βιετνάμ καὶ Νοτ. Βιετνάμ

Τὸ Βιετνάμ κατέχει τὸ Α. μέρος τῆς Χερσονήσου καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ Βόρ. καὶ ἀπὸ τὸ Νότ. Βιετνάμ. Τὸ **Βορ. Βιετνάμ** εἶναι Λαϊκὴ Δημοκρατία, δηλ. κράτος κομμουνιστικόν. Ἔχει ἔκτασιν 158.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 14.000.000 κατ. Πρωτεύουσά του εἶναι ἡ **Χανούϊ** (600.000 κ.). Τὸ **Νοτ. Βιετνάμ** εἶναι Δημοκρατία. Ἔχει ἔκτασιν 170.000 τετρ. χιλίωμ. καὶ πληθυσμὸν 12.300.000 κατ. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Σαϊγκὸν - Σολὸν** (1.800.000 κ.).

6. Μαλαισία

Κατέχει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Μαλαϊκῆς Χερσονήσου, ἔχουσα ἔκτασιν 131.300 τετρ. χιλίωμ. Βρετανικὸν προτεκτοράτον πρότερον, ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της ἀπὸ τοῦ 1957, ἀνήκει ὅμως εἰς τὴν Βρετανικὴν Κοινοπολιτείαν. Ἔχει μεγάλα καὶ πυκνὰ δάση, (λόγω τοῦ θερμοῦ κλίματος καὶ τῶν πολλῶν βροχῶν, ἐπειδὴ εὐρίσκεται πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ), τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον μένουσιν κατὰ μεγάλα μέρη των ἀνεξερευνήτα. Εἶναι γνωστὴ ἡ Μαλαισία διὰ τὰς μεγάλας φυτείας τῆς ἐβέας (καουτσουκοδένδρον) καὶ διὰ τὰ πλούσια ὄρυχεῖα της κασιτέρου. Ὁ πληθυσμὸς εἶναι 6.600.000 κ. (πυκνότης πληθ. 44 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.)· ἐκ τούτων, οἱ ἡμίσεις εἶναι Κινέζοι, οἱ δὲ ὑπόλοιποι **Μαλαῖοι**, οἱ ὁποῖοι ἀνήκουσιν μὲν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν, ἀλλ' εἶναι Μουσουλμάνοι τὸ Θρήσκευμα. Εἰς τὰ δάση τῆς Μαλαισίας

ζούν και μερικοί Νεγροειδεῖς Πυγμαῖοι. Ἡ Κούαλα - Λουμπούρ εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Μαλαισίας καὶ λιμὴν σημαντικὸς (320.000 κ.).

7. Σιγκαπούρη

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν πλησίον τῆς ἀκτῆς νῆσον Σιγκαπούρην καὶ δύο ἄλλας μικροτέρας νησίδας (*Κόκκος καὶ νῆσος τῶν Χριστογέννων*). Ἔχει ἑκτασιν 581 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 1.600.000 κ., οἱ περισσότεροι τῶν ὁποίων κατοικοῦν εἰς τὴν πόλιν Σιγκαπούρην (1.000.000 κ.). Αὕτη εἶναι εἰς τῶν μεγαλυτέρων λιμένων τοῦ κόσμου, ἔχει δὲ καὶ στρατηγικὴν σημασίαν, διότι δεσπόζει τῆς θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τὴν Ἄπω Ἀνατολήν. Διὰ τοῦτο οἱ Βρεταννοὶ τὴν ἔχουν ἰσχυρῶς ὀχυρώσει. Συνδέεται μετὰ τῆς πλησίον ἀκτῆς τῆς χερσονήσου διὰ γεφύρας, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁδὸς καὶ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ. Ἡ Σιγκαπούρη, Βρεταννικὴ ἀποικία πρὶν, εἶναι ἀπὸ τοῦ 1959 ἀνεξάρτητος Δημοκρατία, ἀνήκει ὅμως εἰς τὴν Βρεταννικὴν Κοινοπολιτείαν.

Ἰνδονησία

Ἡ Ἰνδονησία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς χερσονήσου τῆς Μαλαισίας μέχρι τῆς Αὐστραλίας καὶ αἱ ὁποῖαι πρότερον ἦσαν Ὀλλανδικὴ ἀποικία, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὀλλανδικαὶ Ἰνδία». Αἱ νῆσοι αὗται μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των, ἀνακηρυχθεῖσαι εἰς Δημοκρατίαν. Μεγαλύτεραι εἶναι ἡ Βόρνεο (ἐξαπλασία τῆς Ἑλλάδος), ἡ Σουμάτρα (τριπλασία τῆς Ἑλλάδος), ἡ Ἰάβα καὶ ἡ Κελέβη (ἐκάστη τῶν ὁποίων εἶναι ἴση πρὸς τὴν Ἑλλάδα) καὶ αἱ μικρότεροι νῆσοι Τιμόρ, Μολούκαι, Σούνδης, κλπ. (*Χαρτ. 21*). Ἐκ τῶν νήσων τούτων ἡ Β. Βόρνεο ἀνήκει εἰς τὸ Ἡν. Βασίλειον, ὡς ἀποικία του, ἡ δὲ ἀνατολικὴ Τιμόρ εἶναι Πορτογαλικὴ ἀποικία. Ἔχουν αἱ νῆσοι τῆς Ἰνδονησίας πολλὰ ἐνεργὰ καὶ ἐσβεσμένα ἠφαιστεία (περὶ τὰ 100 εἰς τὴν Σουμάτραν καὶ 120 εἰς τὴν Ἰάβαν)· τὸ ὕψος μερικῶν ἐξ αὐτῶν ὑπερβαίνει τὰ 3.000 μ. Ἡ κατὰ τὸ 1883 γενομένη ἐκρηξίς τοῦ ἠφαιστείου Κρακατῶο εἶναι ἡ μεγαλυτέρα παρατηρηθεῖσα μέχρι σήμερον ἠφαιστειακὴ ἐκρηξίς. Οἱ σεισμοὶ εἶναι συχνοὶ καὶ καταστρεπτικοί. Ἡ Ἰνδονησία ἔχει

Έκτασιν περίπου 1.500.000 τετρ. χιλ. και πληθ. 90.000.000 (πυκνότης πληθ. 60). Έκ τῶν κατοίκων τὰ $\frac{2}{3}$ ζοῦν εἰς τὴν Ἰάβαν, ἡ ὁποία εἶναι ἕκ τῶν πυκνότερον κατοικουμένων μερῶν τῆς Γῆς (πυκνότης 400). Ἡ Βόρνεο κατοικεῖται ἀραιότατα. Οἱ κάτοικοι, πληρὴν 1,5 ἑκατομ. Κινέζων, εἶναι Μαλαῖοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν· οἱ Εὐρωπαῖοι, κυρίως Ὀλλανδοί, εἶναι περὶ τὰς 250.000, ἔλλατοῦται δὲ ὁ ἀριθμὸς των διαρκῶς, διότι ἀναχωροῦν ἐκεῖθεν, ἐπειδὴ οἱ ἰθαγενεῖς διάκεινται δυσμενῶς πρὸς αὐτούς. Εἰς τὴν Βόρνεο ζοῦν καὶ ἡμιάγριαι φυλαὶ Ἰνδονησίων, ἀποτελούμεναι ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἀγνοοῦν τὴν γεωργίαν, τρέφονται μὲ καρπούς, ρίζας, ἔντομα, ὄφεις κλπ. καὶ ἔχουν ὡς ὄπλα των βέλη καὶ τόξα. Ζοῦν ἐπίσης εἰς αὐτὴν καὶ ὀλίγοι Νεγροεῖδεῖς Πυγμαῖοι.

Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν καθ' ὅλον τὸ ἔτος, διότι ἡ Ἰνδονησία εὐρίσκεται εἰς τὴν ζώνην τοῦ Ἰσημερινοῦ. Οἱ εἰς τὴν ζώνην ταύτην πνέοντες ἕκ τῆς θαλάσσης ἄνεμοι ἀνέρχονται, ὅταν φθάσουν εἰς αὐτὴν, πρὸς τὰ ἄνω, διότι γίνονται θερμότεροι καὶ ἐπομένως ἐλαφρότεροι. Καθ' ὅσον ὁμως ἀνέρχονται, ψύχονται καὶ ἀφίουν τοὺς ὑδρατμούς των ὡς βροχάς. Διὰ τοῦτο γενικῶς εἰς τὴν Ἰσημερινὴν ζώνην, ἐκτεινομένην 8^ο - 10^ο βορειῶς καὶ νοτίως τοῦ Ἰσημερινοῦ, αἱ βροχαὶ εἶναι πολλαί. Τοῦτο καὶ ἡ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ὑψηλὴ θερμοκρασία συντείνουν, ὥστε τὰ δάση νὰ εἶναι πολλά, μεγάλα καὶ πυκνά. Μεταξὺ τῶν εἰς Ἰνδονησίαν φυομένων φυτῶν ὑπάρχουν κοκκοφοίνικες, ἐβέαι, κιγχόνοι καθὼς καὶ πολλὰ φυτὰ, δίδοντα μπαχαρικά· οἱ Μολοῦκαι φημίζονται διὰ τὰ μπαχαρικά των.

Ἡ Γεωργία εἶναι ἡ κυρία ἀπασχόλησις τῶν κατοίκων, τὴν πρώτην δὲ θέσιν μεταξὺ τῶν καλλιεργειῶν κατέχει ἡ τῆς ὀρύζης. Καλλιεργεῖται ἐπίσης σακχαροκάλαμον (μὲ παραγωγὴν τήσης σακχάρους, ὥστε νὰ γίνεται καὶ ἐξαγωγή της), ἀραβόσιτος, γεώμηλα, ἐξαιρετικῆς ποιότητος καπνός, καφές, τέιον, κοκκοφοίνικες καὶ ἐβέαι. Ἡ Κτηνοτροφία δὲν ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν, ὑπάρχει ὁμως εἰς τὰς γύρω ἀπὸ τὰς νήσους θαλάσσας ἀφθονία ἰχθύων, οἱ ὅποιοι ἀναπληροῦν τὴν ἔλλειψιν κτηνοτροφικῶν προϊόντων.

Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος εἶναι ἀρκετὸς· ὑπάρχουν ἀνθρακες καὶ πετρέλαιον.

Ἡ **Βιομηχανία** ὅμως δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη, διότι ἡ Ἰνδονησία ἦτο μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου Ὀλλανδικὴ ἀποικία.

Ἐξάγει ἡ χώρα αὕτη κυρίως πετρέλαιον, μεταλλεύματα, καπνόν, σάκχαριν, τέϊον, καφέν, καουτσούκ καὶ κόπρα (ἀπὸ τὰ ἰνδοκάρυα).

Εἰσάγει κυρίως ὄρυζαν καὶ ἄλλα εἶδη διατροφῆς, καθὼς καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα.

Ἐπικρατοῦσα **θρησκεία** εἶναι ὁ Μουσουλμανισμός· εἰς τὰς ἡμισυγρίας φυλάς, αἱ ὁποῖαι ζοῦν εἰς τὰ δάση, διατηρεῖται ἡ εἰδωλοατρεία. Ὑπάρχουν καὶ μερικοὶ Βουδιστὰι καθὼς καὶ Χριστιανοὶ (προσηλυτισθέντες ἀπὸ τοὺς Ὀλλανδοὺς).

Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι: Ἡ **Τζιακάρτα**, (πρῶην Βαταβία) εὐρισκομένη εἰς τὴν νῆσον Ἰάβαν, πρωτεύουσα (2.800.000 κ.). Ἡ **Μπαντούγκ** (950.000 κ.) καὶ ἡ **Σουραμπάγια** (1.100.000 κ.) (Χαρτ. 21) Ὅλοι αἱ μεγάλαι πόλεις εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἰάβαν.

Βρεταννικὴ Βόρνεο

Βρεταννικὴ Βόρνεο εἶναι τὸ Β. καὶ τὸ ΒΔ. μέρος τῆς Βόρνεο. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν Βρεταννικὴν ἀποικίαν **Β. Βόρνεο** καὶ **Σαραβὰκ** καὶ τὸ Προτεκτοράτον **Μπρουνέϊ**. Συνολικὴ ἔκτασις 203.800 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 970.000 κ.

Πορτογαλικὴ Τιμόρ

Εἶναι τὸ ἀνατολικὸν ἡμισυ τῆς νήσου Τιμόρ, τὸ ὅποιον εἶναι Πορτογαλικὴ ἀποικία καὶ ἔχει 469.000 κ.

Φιλιππῖναι

Αἱ Φιλιππῖναι, ἀνήκουσαι εἰς τὰς Ἑν. Πολιτείας, ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον. Ἀποτελοῦνται ἀπὸ πλῆθος νήσων (περὶ τὰς 7.000), ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δύο μεγαλύτεραι εἶναι ἡ **Μιντανάο** καὶ ἡ **Λουζόν**. Ἡ συνολικὴ ἔκτασις εἶναι 300.000 τετρ. χιλιομ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 21.850.000 (πυκνότης πληθ. 73). Οἱ

κάτοικοι ανήκουν εις την Κιτρίνην φυλήν, μεταξύ δὲ αὐτῶν εἶναι καὶ ὀλίγοι (περὶ τὰς 40.000) πυγμαῖοι Νεγροειδεῖς, προσόμοιοι πρὸς τοὺς τῆς Μαλαισίας καὶ τοὺς τῆς Βόρνεο. Ἡ θάλασσα, ἀβαθὴς εἰς τὰ παράλια, βαθύνεται ἀποτόμως ἀνατολικώτερον καὶ συναντᾶται ἐκεῖ τὸ μεγαλύτερον βάθος τῆς θαλάσσης (10.838 μ.) ὀλίγον ἀνατολικῶς τῆς νήσου Μιντανάο. Τοῦτο, διότι ἐκεῖ ὑπάρχει μία βαθυτάτη ὑποθαλασσία τάφρος, ἡ ὁποία προεκτείνεται καὶ πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ τέλους τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων. Διὰ τοῦτο, καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ἔκτασιν, ὁ φλοιὸς τῆς Γῆς δὲν εἶναι παγιωμένος καὶ συνεπείᾳ τούτου ὑπάρχουν πολλὰ ἠφαιστεία ἐνεργὰ καὶ ἐσβεσμένα καὶ οἱ σεισμοὶ εἶναι συχνοί.

Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν καὶ τὰ δάση, λόγῳ τούτου, καλύπτουν σχεδὸν τὸ $\frac{1}{2}$ τῶν νήσων, σπανίζουσι ὅμως εἰς αὐτὰ τὰ ἄγρια ζῷα. Πολλάκις πνέουσι σφοδροὶ ἄνεμοι, τυφῶνες, ἀναρπάζοντες ἀκόμη καὶ στέγας οἰκιῶν καὶ συνοδευόμενοι ἀπὸ ραγδαιοτάτας βροχάς.

Ἡ **Γεωργία** εἶναι ἡ κυριώτερα ἀπασχόλησις τῶν κατοίκων μὲ μεγάλην παραγωγὴν ἰνδοκαρύων, καπνοῦ καὶ τῆς λεγομένης καννάβευς τῆς **Μανίλλας**, ἡ ὁποία εἶναι φυσικαὶ ἴνες, ἐξαχόμεναι ἀπὸ ἓν εἶδος βανανέας.

Ἐπιπλέον ὑπάρχουσι ἀρκετὰ καὶ μεταξύ τούτων ἄνθρακες καὶ πετρέλαιον, ἡ **βιομηχανία** ὅμως δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη, διότι μέχρις ἐσχάτως αἱ Φιλιππῖναι ἦσαν ἀποικία.

Ἐπικρατοῦσα **θρησκεία** εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς, εἰς τὸν ὅποιον προσηλυτίσθησαν οἱ κάτοικοι ἀπὸ Ἱεραποστόλους, ὑπάρχουσι δὲ καὶ περὶ τὸ $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. Μουσουλμάνοι, ὀλίγοι Βουδισταὶ καὶ τινες Εἰδωλοάτραι. Τοῦλάχιστον τὰ 30% τῶν κατοίκων ὁμιλοῦν τὴν Ἀγγλικήν.

Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι: Ἡ **Κεζὸν** (108.000κ.) πρωτεύουσα τῆς Δημοκρατίας. Εὐρίσκεται εἰς τὴν νήσον Λουζὸν, πλησίον τῆς δὲ εἶναι ἡ **Μανίλλα** (1.200.000 κ.) ἡ μεγαλύτερα πόλις καὶ λιμὴν τῶν Φιλιππίνων.

ΙV. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

Εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἀσίαν ἀνήκουν ἡ **Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Κίνας**, ἡ **Φορμόζα** (Ἐθνικιστικὴ Κίνα), αἱ νῆσοι **Ρίου-Κίου**, ἡ **Ἰαπωνία** καὶ ἡ **Ν. καὶ Β. Κορέα**. Ἡ Α. μετὰ τῆς Ν. Α. Ἀσίας λέγονται καὶ **Ἄπω Ἀνατολή**.

Κίνα

Ἡ **Κίνα**, **Λαϊκὴ Δημοκρατία** (κράτος κομμουνιστικόν) ἀπὸ τοῦ 1949, εἶναι τὸ μεγαλύτερον εἰς πληθυσμὸν καὶ τὸ δευτερον εἰς ἔκτασιν (μετὰ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν) κράτος τῆς Γῆς. Ἡ ἔκτασίς της εἶναι 9.700.000 τετρ. χιλιομ., σχεδὸν ἴση πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς Εὐρώπης, καὶ ὁ πληθυσμὸς της 650.000.000 κ. δηλ. σχεδὸν τὸ 1/4 τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Γῆς. Ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι 66 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν **κυρίως Κίναν**, ἡ ὁποία εἶναι τὸ μεγαλύτερον καὶ πολυανθρωπότερον τμῆμα της, κατοικούμενον ἀπὸ 500.000.000 κ. καὶ τὰ δυτικῶς τῆς κυρίως Κίνας εὐρισκόμενα **Θιβέτ**, **Κινεζικὸν Τουρκεστάν** ἢ **Σινκιάνγκ** καὶ **Ἐσωτερικὴν Μογγολίαν** (καὶ τὰ τέσσαρα αὐτὰ τμήματα τῆς Κίνας ἀνήκουν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν) καὶ τέλος, πρὸς τὰ ΒΑ., ἀπὸ τὴν **Μαντζουρίαν** (Χαρτ. 22).

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Κίνας καὶ τὸ νότιον εἶναι ἐκτάσεις ὄρειαι. Εἰς τὰ δυτικὰ ὑπάρχουν ὑψηλὰ ὄρη, ὅπως τὰ **Ἀλταΐα** (4.550 μ.), τὰ **Οὐράνια** ἢ ὄρη **Τιέν-Σάν** (7.310 μ.) καὶ τὰ ὄρη **Καρὰ-Κορούμ** (8.620 μ.) καὶ **Κουέν-Λούν** (7.860 μ.), τὰ ὁποῖα προεκτείνονται καὶ εἰς τὰ ὄροπέδια **Κασιμίρ** καὶ **Παμίρ**, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀρχίζουν ὅλαι αἱ ὡς ἄνω ὄροσειραὶ, πλὴν τῶν Ἀλταίων, καὶ τέλος τὰ **Ἰμαλαΐα** (βλ. Ἰνδία). Τὰ ὄρη τῆς Ν. Κίνας εἶναι προεκτάσεις τῶν Ἰμαλαίων (βλ. Ἰνδία). Πλὴν τῶν ὡς ἄνω ὄρέων εἰς τὰ ΝΔ. μεταξύ **Κουέν-Λούν**, **Καρὰ-Κορούμ** καὶ **Ἰμαλαίων** εὐρίσκεται τὸ ἀπέραντον ὄροπέδιον τοῦ **Θιβέτ** (μῆκους 2.600 καὶ πλάτους 800 χιλιομ.), τὸ ὁποῖον ἔχει μέσον ὕψος 4000—5000 μ.. Δυτικώτερον τοῦ **Θιβέτ** εὐρίσκεται τὸ ἐξ ἴσου ὑψηλὸν ἀλλὰ πολὺ μικρότερον κατὰ τὴν ἔκτασιν ὄροπέδιον **Παμίρ**, (ἀνήκον ἓν μέρος εἰς τὴν Κίναν καὶ ἓν μέρος εἰς τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὸ

Ἀσιατικὸν τμήμα τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως). Τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς Κίνας εἶναι μία τεραστία πεδινὴ ἔκτασις, ἡ ὁποία κατὰ μέγα μέρος τῆς (Βόρ. τμήμα) καλύπτεται ἀπὸ παχὺ καὶ μαλακὸν στρῶμα κιτρίνου χρώματος. Τοῦτο προέρχεται ἀπὸ κίτρινον κοινορτόν, τὸν ὁποῖον μετέφερον μέχρι τῆς Κίνας καὶ ἀπέθεσαν ἐκεῖ οἱ ἐκ τῶν ἐρήμων τῆς Μογγολίας πνέοντες χειμερινοὶ μουσσῶνες.

Κλίμα. Μολονότι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Κίνας εὐρίσκεται εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην, τὸ κλίμα τῆς ἀποκλίνει πρὸς τὸ ἡπειρωτικόν, λόγῳ τῆς γειτνιασῆώς της μὲ τὸν ὄγκον τῆς ξηρᾶς τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου· οἱ χειμῶνες εἶναι δριμεῖς καὶ τὰ θέρη θερμά. Τὸ Πέϊ - Πίνγκ (Πεκίνον) π.χ., τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος μὲ τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας, ἔχει μέσσην ἔτησίαν θερμοκρασίαν $5^{\circ},2$ Κ., ἐνῶ ἡ Νεάπολις ἔχει $8^{\circ},2$ Κ. Ἡ θερμοκρασία τῶν -20° Κ. δὲν εἶναι ἀσυνήθης κατὰ τὸν χειμῶνα (καὶ ἰδίως ὅταν πνέουν Β.Δ. ἄνεμοι, οἱ χειμερινοὶ μουσσῶνες, ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἡπείρου) εἰς τὰ τμήματα τῆς μεγάλης πεδιάδος, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ Β. γεωγραφικὸν πλάτος μὲ τὴν Πελοπόννησον. Εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς χώρας πίπτουν ἀρκετὰ βροχαὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν θερινῶν μουσσῶνων (βλ. Ἰνδία), ἀλλὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ξηρῶν χειμερινῶν μουσσῶνων αἱ βροχαὶ εἶναι ἐλάχισται. Ὅσον προχωρεῖ κανεὶς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, αἱ βροχαὶ γίνονται ὀλιγώτεραι καὶ τὸ κλίμα στεππῶδες καὶ τέλος ἐρημικόν. Τοιοῦτον εἶναι τὸ κλίμα τοῦ Κινεζικοῦ Τουρκεστάν καὶ τῆς Μογγολίας (Κεντρικὴ Ἀσία), ὅπου συναντῶμεν τὰς μεγάλας ἐκτάσεις τῶν ἐρήμων Γκόμπι εἰς τὴν Μογγολίαν καὶ Ταρίμ εἰς τὸ κεντρικὸν Τουρκεστάν. (Χάρτ. 22).

Ποταμοί. Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Κίνας εἶναι : ὁ Χοάνγκ - Χὸ ἢ Κίτρινος ποταμὸς, ὁφείλων τὸ ὄνομά του εἰς τὸ κίτρινον χρῶμα τῶν ὑδάτων του, λόγῳ τοῦ κιτρίνου χρώματος, τὸ ὁποῖον ὁ ποταμὸς παρασύρει. Χρωματίζεται κιτρίνη καὶ ἡ θάλασσα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκβάλλει ὁ ποταμὸς καὶ ἡ ὁποία λέγεται διὰ τοῦτο **Κιτρίνη θάλασσα**. Τὸ χῶμα τοῦτο, ἐπειδὴ εἶναι μαλακόν, ἀνασκάπτεται εὐκόλως ἀπὸ τὸν ποταμὸν καὶ διὰ τοῦτο οὗτος ἀλλάσσει συχνὰ κοίτην, προξενῶν μεγάλας πλημμύρας καὶ καταστροφάς. Ὅταν ὅμως τὰ ὕδατα ἀποσύρωνται μετὰ τὰς πλημμύρας, ἀπομένει παχὺ στρῶμα κιτρίνης ἰλύος, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται ἡ εὐφορία τῶν ἀγρῶν, ἂν καὶ οὗτοι καλλιεργοῦνται ἀπὸ χιλι-

Γέφυρα εις τὸν ποταμὸν Γιάνγκ-Τσέ-Κιάνγκ, ἡ μεγαλύτερα εις τὸν κόσμον.

ετηρίδων. Διὰ τὴν προ-
φύλαξιν ἀπὸ τὰς πλημ-
μύρας ἔχουν γίνεи εἰς τὰς
ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ὑψη-
λὰ ἀναχώματα. Ὁ **Γι-
άνγκ - Τσέ - Κιάνγκ** ἢ
Κυανοῦς ποταμός, ὁ ὀ-
ποῖος, πηγάζων ἀπὸ τὸ
Θιβέτ, χύνεται εἰς τὴν
Σινικὴν θάλασσαν. Εἰς
τὴν Ν. Κίναν εἶναι οἱ
ποταμοὶ **Σι - Κιάνγκ** καὶ
Σόγκ - Κόϊ, (λεγόμενος
καὶ Ἐρυθρὸς ποταμός,
λόγῳ τοῦ ἐρυθροῦ χρώ-
ματος, τὸ ὅποῖον λαμ-
βάνουν τὰ ὕδατά του ἐκ
τῆς ἐρυθρᾶς ἰλύος, τὴν
ὀποῖαν παρασύρουν).

Ὅλοι οἱ ποταμοὶ οὗτοι εἶναι πλωτοὶ καὶ διευκολύνουν πολὺ τὴν συγ-
κοινωνίαν εἰς τὴν ἀπέραντον Κίναν.

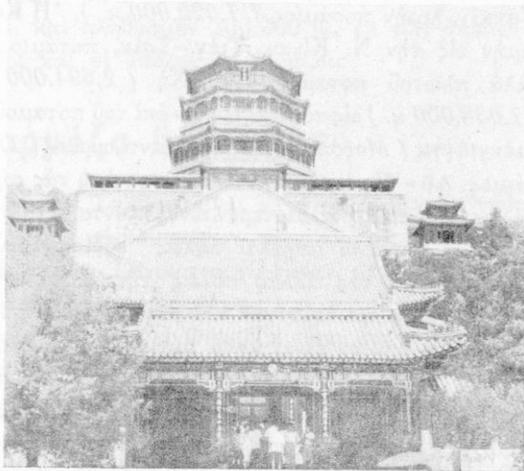
Γεωργία. Κτηνοτροφία. Ἄλιεῖα. Ἡ Κίνα εἶναι ἀπὸ παλαιωτάτων
χρόνων καθαρῶς γεωργικὸν κράτος, τὴν πρώτην δὲ θέσιν μεταξὺ τῶν καλ-
λιεργειῶν κατέχει εἰς αὐτήν, ὅπως καὶ εἰς ὅλην τὴν Ἄπω Ἀνατολήν, ἢ
δρυζα. Κατόπιν ἔρχεται ὁ κέχρος καὶ εἰς τὰ βόρεια ἐπικρατεῖ ὁ σῖτος.
Ἡ παραγωγή δρύζης ὑπερβαίνει τὰ 50 ἑκατ. τόν. ἐτησίως καὶ ὡς πρὸς
τοῦτο ἡ Κίνα ἔρχεται πρώτη εἰς τὸν κόσμον. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης
τέιον, τὸ ὅποῖον εἶναι ἐθνικὸν ποτὸν διὰ τοὺς Κινέζους, (ἀφθονοῦν τὰ
τεῖοποτεῖα παντοῦ τῆς Κίνας), ἕσπρια, βάμβαξ, γεώμηλα, σακχαρο-
κάλαμον, φυτὰ μὲ ἐλαιοῦχα σπέρματα, ἢ μήκων ἢ ὑποφόρος διὰ τὴν
παραγωγὴν ὀπίου, μορεόδενδρα διὰ τὴν ἐκτροφὴν μεταξοσκωλήκων,
(ἡ Κίνα ἔρχεται πρώτη εἰς τὴν παραγωγὴν μετάξης), ὀπωροφόρα δέν-
δρα κλπ. Ἡ Κίνα εἶναι αὐτάρκης εἰς γεωργικὰ προϊόντα, ἢ κτηνοτροφία
ἀντιθέτως ὑστερεῖ. Οἱ Κινέζοι δὲν ἀρέσκονται εἰς τὸ βόειον κρέας καὶ
γενικῶς τὰ γαλακτοκομικὰ προϊόντα καὶ διὰ τοῦτο διατρέφονται βόες

καὶ βούβαλοι μόνον διὰ τὰς ἀγροτικὰς ἐργασίας. Χρησιμοποιοῦν ὅμως πολὺ οἱ Κινέζοι τὸ χοίριον κρέας καὶ ἐκτρέφονται διὰ τοῦτο πολλοὶ χοῖροι. Ἡ ἔλλειψις κτηνοτροφικῶν προϊόντων ἀναπληροῦται ἀπὸ τοὺς ἰχθῆς, οἱ ὅποιοι ἀφθονοῦν εἰς τοὺς ποταμούς καὶ τὰ παράλια, ἀντικαθιστῶντες τὸ κρέας (ὅπως γίνεται καὶ εἰς τὴν Ἰνδοκίνα). Ἀνεπτυγμένη ἀρκετὰ εἶναι καὶ ἡ πτηνοτροφία.

Τὰ **ὄρυκτὰ** ἀφθονοῦν εἰς τὴν Κίναν· ὑπάρχουν σχεδὸν ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ μεταλλεύματα, ἄφθονος ἄνθραξ καὶ ὀλίγον πετρέλαιον. Ἡ ἐκμετάλλευσις ὅμως τοῦ ὄρυκτοῦ πλούτου τῆς χώρας δὲν εἶναι εἰσέτι σημαντικὴ, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως συγκοινωνιῶν, κεφαλαίων καὶ εἰδικῶν ἐπιστημόνων.

Ἡ **Βιομηχανία** ἀσήμαντος πρὸ τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, ἤρχισεν ἐσχάτως νὰ ἀναπτύσσεται μὲ γοργὸν ρυθμὸν καὶ παρουσιάζει μεγάλας δυνατότητες περαιτέρω ἀναπτύξεώς της, διότι ἔχει ἄφθονα μεταλλεύματα, ἄνθρακας, καθὼς καὶ ἀφθόνας καὶ εὐθηνὰ προσφερομένας ἐργατικὰς χεῖρας.

Οἱ **κάτοικοι** τῆς Κίνας ἀνήκουν εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν, ὁ δὲ πολιτισμὸς των εἶναι παλαιότατος· δὲν ἔκαμον ὅμως, παρὰ τοῦτο, οἱ Κινέζοι τὰς προόδους, ὡς πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, τὰς ὁποίας ἐπέτυχον οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Β. Ἀμερικῆς. Ἐγνωρίζον πολὺ πρὸ τῶν Εὐρωπαίων τὴν ναυτικήν πυξίδα, τὴν πορσελάνην καὶ τὴν σιροτροφίαν καὶ εἶχον κατασκευάσει ἀπὸ παλαιωτάτων ἐποχῶν ἔργα τὰ ὅποια καὶ σήμερον ἀκόμη, παρὰ τὰς συντελεσθείσας τεχνικὰς προόδους, νὰ θεωροῦνται

Θερινὰ ἀνάκτορα τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κίνας εἰς τὸ Πεκίνον.

ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα, τὰ ὁποῖα κατεσκευάσεν ὁ ἄνθρωπος. Τοιοῦτον εἶναι π.χ. τὸ λεγόμενον «**Μέγα Σινικὸν Τεῖχος**», τοῦ ὁποῖου ἡ κατασκευὴ ἤρχισε τὸν 3ον π.Χ. καὶ ἐτελείωσε τὸν 16ον μ.Χ. αἰῶνα. Κατεσκευάσαν τὸ τεῖχος τοῦτο οἱ Κινέζοι διὰ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὰς ἐκ βορρᾶ ἐπιδρομὰς τῶν Μογγόλων· ἔχει μῆκος 2.200 χιλιομ. (ἂν ὑπολογισθοῦν καὶ τὰ τμήματά του, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ τεῖχος εἶναι διπλοῦν, τότε τὸ μῆκος του φθάνει τὰς 4.000 χιλιομ.), πλάτος 7 μέτρα εἰς τὴν κορυφὴν του, 10 εἰς τὴν βάσιν του καὶ μέσον ὕψος 11 μ.

Θρησκεία τῶν Κινέζων εἶναι ὁ Κομφουκισμός καὶ ὁ Βουδισμός.

Πόλεις μὲ πληθυσμὸν ἄνω τοῦ 1.000.000 εἰς τὴν Κίναν εἶναι αἱ : **Πέι - Πίγκ** (*Πεκῖνον* 2.768.000) πρωτεύουσα τῆς Κίνας. Ἔχει πρὸς τὰ Β. καὶ Δ. του τὸ Μέγα Τεῖχος (*Χαρτ. 22*) τὸ στολιζοῦν δὲ κῆποι, ναοί, τὰ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα τῶν ἄλλοτε Αὐτοκρατόρων τῆς Κίνας, τὸ Πανεπιστήμιον κλπ. Ἡ **Σαγκάη**, ἡ μεγαλύτερα πόλις καὶ ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Κίνας (6.204.000 κ.) καὶ μία ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας πόλεις τοῦ κόσμου· εὐρίσκεται εἰς τὸ Δέλτα τοῦ ποταμοῦ Γιάνγκ - Τσέ - Κιάνγκ. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ εἶναι καὶ τὸ **Νανκίν**, λιμὴν ποτάμιος (1.020.000 κ.). Ἡ **Καντών** (1.600.000 κ.), λιμὴν εἰς τὴν Ν. Κίναν. **Τιέν - Τσίν**, ποτάμιος λιμὴν ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἀλλὰ πλωτοῦ ποταμοῦ Πέι - Χὸ (2.694.000 κ.). **Τσουνγκ - Κίνγκ** (1.038.000 κ.) εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γιάνγκ - Τσέ - Κιάνγκ. **Σιένγιάνγκ** (*Μοῦδκεν*) εἰς τὴν Μαντζουριάν (1.550.000 κ.), λιμὴν ποτάμιος. **Λὺ - Τῦ**, λιμὴν ἀποτελούμενος ἀπὸ τὰς σήμερον συνηνωμένας δύο πόλεις, αἱ ὁποῖαι παλαιότερον ὀνομάζοντο *Ντάϊρεν* καὶ *Πόρτ - Ἀρθούρ*. Ὅλαι αἱ ὡς ἄνω μεγάλαι πόλεις εὐρίσκονται πρὸς τὰ παράλια τῆς χώρας. Ἀπὸ τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Κίνας ἀναφέρομεν : τὴν **Τιχβά** (47.000 κ.) πρωτεύουσαν καὶ μεγαλύτεράν πόλιν τοῦ Κινεζικοῦ Τουρκεστάν, τὸ ὁποῖον εἶναι κατὰ μέγιστον μέρος του κοίλωμα, ἡ λεγομένη **λεκάνη Ταρίμ**. Τὸ κοίλωμα τοῦτο κατὰ τὸ πλεῖστον του εἶναι ἔρημος. Ὅασεις καὶ καλλιεργούμενα ἐδάφη ὑπάρχουν μόνον ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ὕδωρ. Τὴν **Λάσα** (20.000 κ.), πρωτεύουσαν τοῦ Θιβέτ οἱ κάτοικοι τοῦ ὁποῖου, ἀνήκοντες εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν, ἐπιδίδονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ἰδίως προβάτων, ἵππων καὶ γιᾶκ

(ζῶον βοοειδές χρησιμοποιούμενον διὰ φόρτον καὶ μεταφοράς). Ἡ Λάσα εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ θρησκευτικοῦ ἀρχηγοῦ, τοῦ λεγομένου **Δαλαί-Λάμα** τῶν Θιβητιανῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι Βουδισταί· εἶναι ἱερὰ πόλις διὰ τοὺς Βουδιστάς.

Χόνγκ - Κόνγκ

Τὸ **Χόνγκ-Κόνγκ** περιλαμβάνει τὴν ὁμώνυμον μικρὰν νῆσον, εὐρισκομένην εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου τῆς Καντῶνος καὶ μικρὸν τμήμα τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς. Ἔχει ἕκτασιν 1.012 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 2.800.000 κ., τῶν ὁποίων ἡ ὁλόγητος σχεδὸν κατοικεῖ εἰς τὴν πόλιν - λιμένα **Χόνγκ-Κόνγκ**, ἡ ὁποία μετὰ τῆς Σαγκάης εἶναι ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Τὸ Χόνγκ-Κόνγκ εἶναι Βρετανικὴ ἀποικία, ἀλλὰ οἱ κάτοικοι, πλὴν ὀλίγων Εὐρωπαίων, εἶναι Κινέζοι.

Μακάο

Τὸ **Μακάο** εὐρισκόμενον ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὀχθῆς τοῦ στομίου τοῦ κόλπου τῆς Καντῶνος (Χαρτ. 22) εἶναι Πορτογαλικὴ ἀποικία. Ἔχει ἕκτασιν 16 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 200.000 κ., ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 9.000 εἶναι Πορτογάλοι καὶ οἱ ὑπόλοιποι Κινέζοι.

Φορμόζα ἢ Ταῦβάν

Ἡ **Φορμόζα**, λεγομένη καὶ **Ταῦβάν**, εἶναι μετὰ τινων μικρῶν νήσων, ὅπως αἱ νῆσοι **Κεμού** κλπ., εὐρισκομένων πλησίον τῆς ἠπειρωτικῆς Κίνας, ὅ,τι ἀπομένει ἀπὸ τὴν Ἐθνικιστικὴν Κίναν, μετὰ ἐπικράτησιν εἰς αὐτὴν τῆς κομμουνιστικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς εἰς Λαϊκὴν Δημοκρατίαν (1949). Ἡ Φορμόζα εἶναι μία νῆσος ἔχουσα ἕκτασιν 36.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 9.400.000 κ. (πυκνότης πληθυσμοῦ 250 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.). Εἶναι ὄρεινὴ (ὄρη ὕψους μέχρι 4.145 μ. καὶ μόνον εἰς τὰ παράλια συναντῶνται πεδιάδες. Οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἀλιείαν (Χαρτ. 22) Πρωτεύουσα ἢ **Ταϊπέχ** (800.000 κ.).

Νῆσοι Ρίου - Κίου

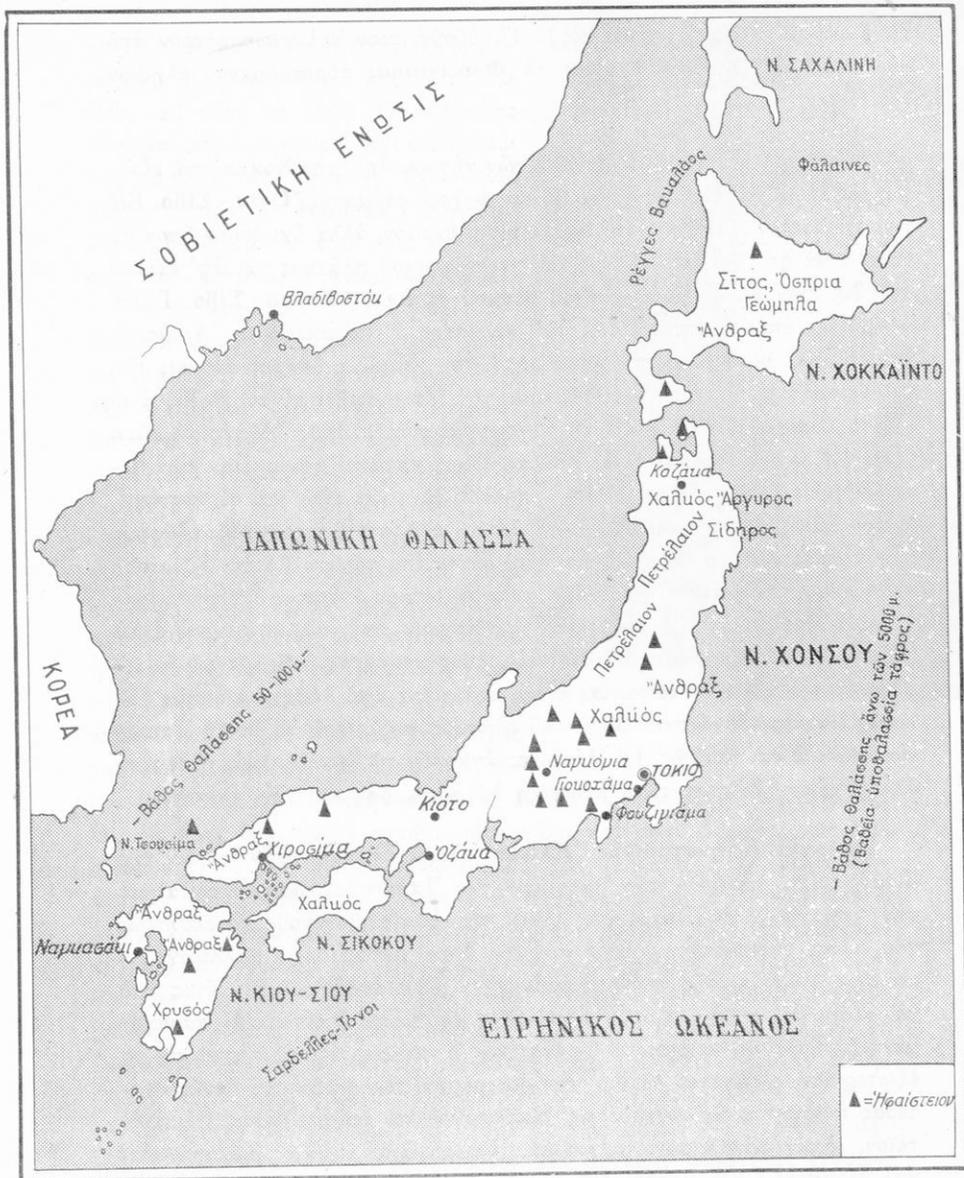
Ἀπὸ τὴν Φορμόζαν μέχρι τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων ὑπάρχουν κατὰ σειράν, ὡς ἐν εἶδος γεφύρας, μικραὶ νησίδες, αἱ ὁποῖαι κατεχόμεναι πρὸ τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου ἀπὸ τοὺς Ἰάπωνας, ἀνήκουν σήμερον εἰς τὰς Ἠνωμ. Πολιτείας. Ἔχουν αὗται συνολικὴν ἔκτασιν (Χαρτ. 22) 2.200 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 800.000 κ., τὸ ἕμισυ τῶν ὁποίων εἶναι Ἰάπωνες καὶ τὸ ἄλλο ἕμισυ Κινέζοι. Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν γεωργίαν. Μεταξὺ τῶν νήσων τούτων εἶναι καὶ ἡ Ὀκινάβα, γνωστὴ διὰ τὴν ἐκεῖ ἦτταν τῶν Ἰαπῶνων ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανούς κατὰ τὸ τέλος τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου.

Ἰαπωνία

Ἡ Ἰαπωνία εἶναι κράτος καθαρῶς νησιωτικόν, ἀποτελούμενον ἀπὸ 4 μεγάλας νήσους (Κίου - Σιουῦ, Σικοκουῦ, Χονσοῦ καὶ Χοκκαϊντο) καὶ τινὰς ἄλλας μικροτέρας. Ἐκτείνονται αὗται ἀπὸ τῶν νήσων Ρίου - Κίου μέχρι τῆς νήσου Σαχαλίνης (Χαρτ. 23).

Ἔκτασις. Πληθυσμός. Μορφολογία ἐδάφους. Ἡ σημερινὴ ἔκτασις τῆς Ἰαπωνίας (διότι ἀπώλεσεν αὕτη ἀρκετὰ ἐδάφη μετὰ τὸν Παγκόσμιον πόλεμον, ὅπως τὴν Μαντζουρίαν, τὴν Φορμόζαν, τὴν Χερσονήσον τῆς Κορέας κ.λ.π.) εἶναι 370.000 τετρ. χιλιομ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 93.000.000 κ. (πυκνότης πληθ. 242). Εἶναι μία χώρα πυκνῶς κατοικουμένη, ὁ πληθυσμὸς τῆς δὲ αὐξάνεται κατὰ ἓν ἑκατομμύριον ἐτησίως. Εἶναι τὸ ἰσχυρότερον καὶ τὸ πλέον πολιτισμένον κράτος τῆς Ἀσίας. Ὁ Ἰαπωνικὸς λαὸς εἶναι λαὸς καρτερικὸς, δραστήριος, πειθαρχικὸς, θαρραλέος, ἀγαπᾷ δὲ πολὺ τὴν καθαριότητα.

Τὰ παράλια τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων, βαθύτατα διαμελισμένα, σχηματίζουν πολλοὺς κόλπους καὶ χερσονήσους. Πρὸς τὰ Δ. ἡ θάλασσα εἶναι ἀβαθής, πρὸς τὰ Α. ὅμως εἶναι βαθυτάτη, διότι συνεχίζεται μέχρις ἐδῶ ἡ ὑποθαλασσία τάφρος, τὴν ὁποίαν εἶδομεν εἰς τὰς Φιλιππίνας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν εἶναι καὶ ἐδῶ ὁ φλοιὸς τῆς Γῆς παγιωμένος· τὰ ἠφαίστεια ἐνεργὰ καὶ ἐσβεσμένα πλέον τῶν 100 καὶ οἱ σεισμοὶ συχνοὶ καὶ ὄχι σπανίως καταστρεπτικοί· (ἀπὸ ἑνα τοιοῦτον σεισμὸν ὑπέστη, τὸ 1923,

Χάρτ. 23. Οικονομικός Χάρτης Ίαπωνίας.

τὸ Τόκιο μεγάλας καταστροφάς). Τὸ ὑψηλότερον καὶ γνωστότερον ἀπὸ τὰ Ἰαπωνικά ἡφαίστεια εἶναι τὸ **Φουζιγιάμα**, εὐρισκόμενον πλησίον τοῦ Τόκιο.

Τὸ **κλίμα** εἰς τὴν βορειότεραν τῶν νήσων, δηλ. τὴν Χοκκαϊντο, εἶναι ψυχρὸν λόγῳ τοῦ ἐκεῖθεν διερχομένου ψυχροῦ ρεύματος **Όγια - Σίβο**. Εἰς τὴν ὑπόλοιπον Ἰαπωνίαν τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν, ἀλλὰ ὄχι τόσον ὅσον θὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο, λόγῳ ἀφ' ἑνὸς τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ διὰ τῶν ἀκτῶν διερχομένου θερμοῦ ρεύματος **Κοῦρο - Σίβο**. Τοῦτο συμβαίνει, ἐπειδὴ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ κλίματος ἡ παρακειμένη Ἀσιατικὴ ἡπειρος καὶ οἱ ἐκεῖθεν πνέοντες κατὰ τὸν χειμῶνα ψυχροὶ ἄνεμοι. Εἰς τὸ Τόκιο π.χ. ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι 3^ο Κ., ἐνῶ εἰς τὸ εὐρισκόμενον εἰς τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος Ἀλγέριον αὕτη εἶναι 12^ο Κ. Αἱ βροχαὶ εἶναι πολλαί, ἰδίως κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν θερινῶν μουσῶνων (βλ. Ἰνδίας), πολλοὶ δὲ εἶναι ἐδῶ καὶ οἱ ποταμοί, ἔχουν ὅμως οὗτοι μικρὸν μῆκος λόγῳ τῆς στενότητος τοῦ ἐδάφους τῶν νήσων. Κατερχόμενοι οἱ ποταμοὶ οὗτοι ἀπὸ τὰ ὄρη (διότι ἡ Ἰαπωνία εἶναι χώρα ὄρεινῃ), παρέχουν ἄφθονον λευκὸν ἄνθρακα διὰ τὴν παραγωγὴν ὑδροηλεκτρικῆς ἐνεργείας. Ὑπάρχουν καὶ πολλαὶ μικραὶ ἀλλὰ γραφικαὶ λίμναι, σχηματισθεῖσαι εἰς τοὺς κρατῆρας ἐσβεσμένων ἡφαιστείων. Τὰ ὄρη τῆς Ἰαπωνίας εἶναι κατὰ φύσιν ἀπὸ δάση, τὰ ὅποια γενικῶς καταλαμβάνουν τὰ 59% τοῦ ἐδάφους τῆς, παρὰ τὸ ὅτι ἡ Ἰαπωνία κατοικεῖται πυκνῶς. Οἱ Ἰάπωνες ἀγαποῦν τὰ δάση καὶ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν δίδεται τόση προσοχὴ δι' αὐτά, ὅση εἰς τὴν Ἰαπωνίαν.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Ἀλιεία. Παρὰ τὴν διαρκῆ ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας, τὰ 44% τῶν κατοίκων τῆς Ἰαπωνίας ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν, τὸ ἔδαφος δέ, λόγῳ τῆς ἡφαιστειογενοῦς προελεύσεώς του, εἶναι εὐφορώτατον. Τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν καλλιεργειῶν κατέχει ἡ ὄρυζα, τῆς ὁποίας λαμβάνονται δύο ἐσοδεῖαι κατ' ἔτος ἀπὸ τὸν αὐτὸν ἀγρὸν, ἡ μία ὄρυζης καὶ ἄλλη βάμβακος ἢ σίτου. Ἡ παραγομένη ὄρυζα εἶναι ἀρίστης ποιότητος καὶ ἡ περισσοτέρα ἐξάγεται εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἰσάγεται δὲ διὰ τὴν διατροφὴν τῶν κατοίκων ὄρυζα δευτέρας ποιότητος ὡς εὐθηνότερα. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης σῖτος, βάμβαξ, τίτον, σακχαροκάλαμον, λαχανικά, ὀπωροφόρα (ἰδίως δαμασκηνέαι καὶ κερασεαί) καὶ μορέαι διὰ τὴν ἐκτροφὴν μεταξοσκωλήκων (παρά-

γονται μεγάλοι ποσότητες ζωϊκής με-
τάξης). Καλλιεργούνται επίσης πολλά
άνθη καθ' όλον τὸ ἔτος. Οἱ Ἰάπωνες
εἶναι ἐπιδέξιοι κηπουροὶ καὶ ἀνθοκόμοι
καὶ εἰς ὅλας τὰς μεγάλας Ἰαπωνικὰς
πόλεις ὑπάρχουν δημόσιοι βοτανικοὶ
κῆποι, θεωρούμενοι ἀπὸ τοὺς καλλιτέ-
ρους τοῦ κόσμου, σπανίως δὲ ἀνευρί-
σκεται εἰς Ἰαπωνίαν οἰκία χωρὶς ἀν-
θόκηπον ἢ τουλάχιστον χωρὶς ἄνθη
εἰς γλάστρες. Τὸ πράσινον τῶν δασῶν
καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθέων κάμνουν
ὥστε νὰ ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν
ὠραιότατα τοπία. Τὸν Φεβρουάριον τὰ
λευκὰ ἄνθη τῶν δαμασκηνῶν, τὸν
Ἀπρίλιον τὰ ρόδινα τῶν κερασεῶν, τὸ
φθινόπωρον τὰ χρυσάνθεμα, τὰ ὁποῖα
καλλιεργοῦνται σχεδὸν παντοῦ καὶ εἰς
ποικίλους χρωματισμοὺς τόσον, ὥστε
ἡ Ἰαπωνία νὰ λέγεται καὶ «**ἡ χώρα
τῶν Χρυσανθέμων**» καὶ πλῆθος ἄλλο
ἀνθέων καθ' ὅλας σχεδὸν τὰς ἐποχὰς
τοῦ ἔτους, κάμνουν τὰ Ἰαπωνικὰ το-
πία ὠραιότατα.

Ἡ **κτηνοτροφία** ἀντιθέτως δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη.
Οἱ Ἰάπωνες δὲν πίνουν σχεδὸν ποτὲ γάλα καὶ ἀντὶ κρέατος κατανα-
λίσκουν ἰχθύς, οἱ ὁποῖοι ἀφθονοῦν εἰς τὰς θαλάσσας των. **Ἀλιεύον-
ται** μεγάλοι ποσότητες ἰχθύων ἀπὸ σαρδίνιας μέχρι φαλαινῶν καὶ ὁ
ἀλιευτικὸς Ἰαπωνικὸς στόλος ὑπολογίζεται μεταξὺ τῶν μεγαλυτέρων
τοῦ κόσμου, φθάνων τὰ 4,5 ἑκατ. τόν. Καταναλίσκει ὁ Ἰάπων ἐτη-
σίως μεγάλας ποσότητες ἰχθύων καθὼς καὶ στρειδιῶν, μυδιῶν, καβου-
ριῶν καὶ γενικῶς μαλακοστράκων καὶ βρωσίμων θαλασσίων φυκιῶν, τὰ
ὁποῖα καὶ καλλιεργοῦνται εἰς τὰ ἀβαθῆ παράλια. Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην
χώραν τοῦ κόσμου ἡ θάλασσα παίζει τόσον σημαντικὸν ρόλον, ὡς πρὸς
τὴν διατροφὴν τῶν κατοίκων της, ὅσον εἰς τὴν Ἰαπωνίαν. Παρὰ τὴν με-
γάλην ὅμως κατανάλωσιν περισσεύουν καὶ μεγάλοι ποσότητες ἰχθύων,
ὥστε νὰ γίνεται ἐξαγωγή αὐτῶν εἰς κονσέρβας. Ἐξάγονται ἐπίσης εἰς

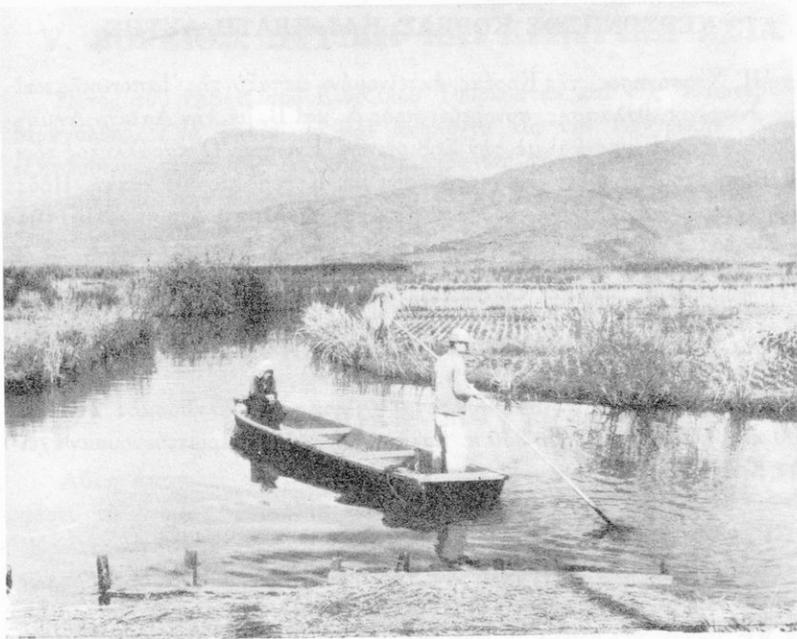
Τυπικὸν νεαρὸν ζεῦγος μετ' Εὐρωπαϊκὴν
ἐνδυμασίαν εἰς τὸ Τόκιο.

κονσέρβας στρείδια, μύδια, καβούρια, κ.λ.π. δὲ εἶναι σπάνια ἰδὲ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας οἱ ἀλιευόμενοι ἰχθύες εἶναι τόσον πολλοί, ὥστε νὰ ρίπτωνται τὰ πλεονάσματα εἰς τοὺς ἀγροὺς ὡς λίπασμα.

Συγκοινωνία. Βιομηχανία. Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀρίστη καὶ ὑπάρχει πλῆθος σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ καλῶν αὐτοκινητοδρόμων. Τὰ ὀρυκτὰ εἶναι ἀρκετὰ καὶ μεταξύ τούτων ἄνθρακες καὶ πετρέλαιον καθὼς καὶ λευκὸς ἄνθραξ· τὰ ἡμερομίσθια ἐπίσης εἶναι εὐθηνά. "Ὅλα αὐτὰ συντελοῦν ὥστε ἡ Ἰαπωνία νὰ ἔχῃ ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν καὶ μάλιστα νὰ προσφέρῃ τὰ βιομηχανικά της προϊόντα πολὺ εὐθηνότερα ἀπὸ ἄλλας χώρας, λόγῳ κυρίως τῶν χαμηλῶν ἡμερομισθίων. Ἡ ὑφαντουργία, ἰδίως βαμβακερῶν ὑφασμάτων, ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν· ἡ **Ὄζάκα** εἶναι μεγάλον ὑφαντουργικὸν κέντρον (ὅ,τι εἶναι τὸ Μάντσεστερ διὰ τὸ Ἦν. Βασιλεῖον). Κατασκευάζονται ἐπίσης ἐξαιρετικὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα. Ἡ οἰκοτεχνία ἔχει ἐπίσης μεγάλην ἀνάπτυξιν, καθὼς καὶ ἡ βιομηχανία κατασκευῆς παιδικῶν παιγνιδίων καὶ χαρτίνων καὶ πλεκτῶν ἀντικειμένων. Κατασκευάζονται παντὸς εἴδους μηχαναί, ὄπλα, αὐτοκίνητα, ἀεροπλάνα, πλοῖα κ.λ.π. Εἰς τὴν **ναυπηγηκὴν** ἡ Ἰαπωνία ἔχει δυνατότητας μεγαλυτέρας καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου. Τὰ βιομηχανικά προϊόντα θὰ κατέκλυζον τὰς διεθνεῖς ἀγοράς, λόγῳ τῆς χαμηλῆς τιμῆς των, ἂν δὲν εἶχον ἐπιβληθῆ δι' αὐτὰ εἰς πλείστας χώρας μεγάλοι εἰσαγωγικοὶ δασμοί, οἱ ὁποῖοι νὰ τὰ κάμνουν ἀκριβώτερα καὶ νὰ παρεμποδίζουσαν τὴν εἰσαγωγὴν των.

Ἐξάγει ἡ Ἰαπωνία κυρίως ὑφάσματα, μηχανὰς καὶ μηχανήματα, χημικὰ προϊόντα, χάρτην, πυρεῖα, μέταξαν ἀκατέργαστον, ὄρυζαν, τέϊον, εἶδη πορσελάνης, παιδικὰ παιγνίδια, κονσέρβας διαφόρους κ.λ.π. **Εἰσάγει** ὄρυζαν δευτέρας ποιότητος, ἔρια, λίνον, κάρναβιν καὶ γενικῶς πρώτας ὕλας διὰ τὴν βιομηχανίαν της.

Ἡ επικρατοῦσα **θρησκεία** εἶναι ὁ **Σιντουϊσμός**, ἡ λατρεία δηλ. τῶν προγόνων καὶ μερικῶν θεοτήτων, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Θεὸς Ἥλιος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, κατὰ τοὺς Ἰάπωνας, ἔλκει ἀπ' εὐθείας τὴν καταγωγὴν της ἡ Αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια. Οἱ Ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων εἶναι οἱ Ἀϊνώ, οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν εἰς τὴν Λευκὴν φυλὴν· ἐκ τούτων ὅμως ἀπομένουν σήμερον μόνον μερικαὶ χιλιάδες. Οἱ Ἰάπωνες διεπεραιώθησαν εἰς τὰς Ἰαπωνικὰς νήσους ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἀνήκουν εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν.

Άγροί όρύξης εις την Ίαπωνίαν. Εις τὸ βάθος τὸ ἠψίασκειον Φούζι - Γιάμα.

Σπουδαιότεραι πόλεις: Τὸ **Τόκιο**. Εἶναι ἡ πρωτεύουσα, μία ἐκ τῶν μεγαλυτέρων πόλεων τοῦ κόσμου (9.000.000 κ.), λιμὴν καὶ πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ. Ὑποφέρει πολὺ ἀπὸ τοὺς συχνοὺς σεισμοὺς. **Γιοκοχάμα** (1.200.000 κ.), μέγας εἰσαγωγικὸς καὶ ἐξαγωγικὸς λιμὴν, εὐρισκομένη πλησίον τοῦ Τόκιο, μετὸ ὁποῖον συνδέεται διὰ διώρυγος εἰς τρόπον, ὥστε νὰ δύνανται νὰ φθάνουν, μέσῳ τῆς Γιοκοχάμα, μέχρι τοῦ Τόκιο καὶ τὰ μεγαλύτερα πλοῖα. **Κιότο** (1.200.000 κ.) καὶ **Ὀζάκα** (2.500.000 κ.) πόλεις βιομηχανικαί, αἱ ὁποῖαι παλαιότερον καὶ ἀλληλοδιαδόχως ὑπῆρξαν πρωτεύουσαι τῆς Ἰαπωνίας καὶ ἔχουν μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα καὶ ναοὺς. **Ναγκόγια** (1.300.000 κ.). **Χιροσίμα** (400.000 κ.) καὶ **Ναγκασάκι** (280.000 κ.) δύο πόλεις, αἱ ὁποῖαι κατεστράφησαν τελείως μετὰ μίαν ἀτομικὴν βόμβαν ἐκάστη, κατὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιον πόλεμον, ριφθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν. Αἱ βόμβαι αὗται ἐδημιούργησαν ἑκατοντάδας χιλιάδας θυμάτων εἰς τὰς καταστραφείσας ταύτας πόλεις καὶ ἐξηνάγκασαν τοὺς Ἰάπωνας νὰ συνθηκολογήσουν ἄνευ ὄρων.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΚΟΡΕΑΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗ ΑΥΤΗΣ

Ἡ Χερσόνησος τῆς Κορέας, ἐκτεινομένη μεταξύ τῆς Ἰαπωνικῆς καὶ τῆς Κιτρίνης θαλάσσης, συνορεύει πρὸς Δ. καὶ Β. μὲ τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Κίνας καὶ μὲ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν. Ὁ παράλληλος τῶν 38 Β. πλάτους χωρίζει τὴν χερσόνησον τῆς Κορέας εἰς δύο κράτη. Πρὸς βορρᾶν τοῦ παραλλήλου τούτου εὐρίσκεται ἡ **Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Β. Κορέας** καὶ πρὸς νότον ἡ **Δημοκρατία τῆς Ν. Κορέας** (*Χαρτ. 22*).

1. Δημοκρατία Νοτ. Κορέας

Ἐχει αὕτη ἑκτασίαν 99.600 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 21.570.000 κ. (πυκνότης πληθ. 230 κ. κατὰ τετρ. χιλ.). Πρωτεύουσάν ἔχει τὴν **Σεούλ** (1.750.000 κ.).

2. Λαϊκὴ Δημοκρατία Βορ. Κορέας

Ἐχει ἑκτασίαν 124.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 10.000.000 κ. (πυκνότης πληθ. 80 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.). Πρωτεύουσάν ἔχει τὸ **Πιόνγκ—Γιάγκ** (450.000 κ.).

Οἱ Κορεῖται ἀνήκουν εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχουν ἔντονα τὰ μογγολικὰ χαρακτηριστικὰ (ἰδίως τὴν Μογγολικὴν πτυχὴν τῶν ὀφθαλμῶν, ἡ ὁποία σπανίως συναντᾶται εἰς αὐτούς). Ἐπίσημον **θρησκείαν** ἔχουν τὸν Βουδισμόν καὶ εἶναι λαὸς καθαρῶς **γεωργικὸς**, (τὰ 85% τούτων ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν). Ὑπάρχει ἀρκετὸς **ὀρυκτὸς πλοῦτος**, ἀλλ' ἡ **βιομηχανία** εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκος. Τὰ ἐδάφη εἶναι εὐφορα, αἱ ἀποδόσεις καλαὶ καὶ αἱ δύο αὐταὶ χῶραι ἔπρεπε νὰ εὐμεροῦν. Μακρὰ ὅμως ἔνοπλος ρῆξις μεταξύ τῆς Βορ. καὶ τῆς Νοτ. Κορέας. προκαληθεῖσα ἐξ ἀπροκλήτου ἐπιθέσεως τῆς πρώτης κατὰ τῆς δευτέρας τὸ 1950, ἠρήμωσε τὴν χώραν (εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν ἀπέστειλαν στρατεύματα πρὸς βοήθειαν τῆς Ν. Κορέας τὰ Ἠνωμένα Ἔθνη καὶ μεταξύ αὐτῶν καὶ ἡ Ἑλλάς, ἀρκετοὶ δὲ Ἕλληνες στρατιῶται ἐφορεύθησαν ἐκεῖ).

V. ΒΟΡΕΙΟΣ, ΔΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ

Ἐκτός τοῦ Θιβέτ, τοῦ Κινεζικοῦ Τουρκεστάν καί τῆς Ἑσωτερικῆς Μογγολίας, (τὰ ὅποια ἂν καί ἀνήκοντα εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν ἐξητάσθησαν μετὰ τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Κίνας, εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκουν), εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν ἀνήκει καί ἡ **Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Ἐξωτερικῆς Μογγολίας**, εἰς δὲ τὴν Β., τὴν Δ. καί τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν ἀνήκει τὸ **Ἀσιατικὸν τμήμα τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως**. Τὴν Ἐξωτερικὴν Μογγολίαν καί τὸ Ἀσιατικὸν τμήμα τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως θὰ ἐξετάσωμεν κατωτέρω.

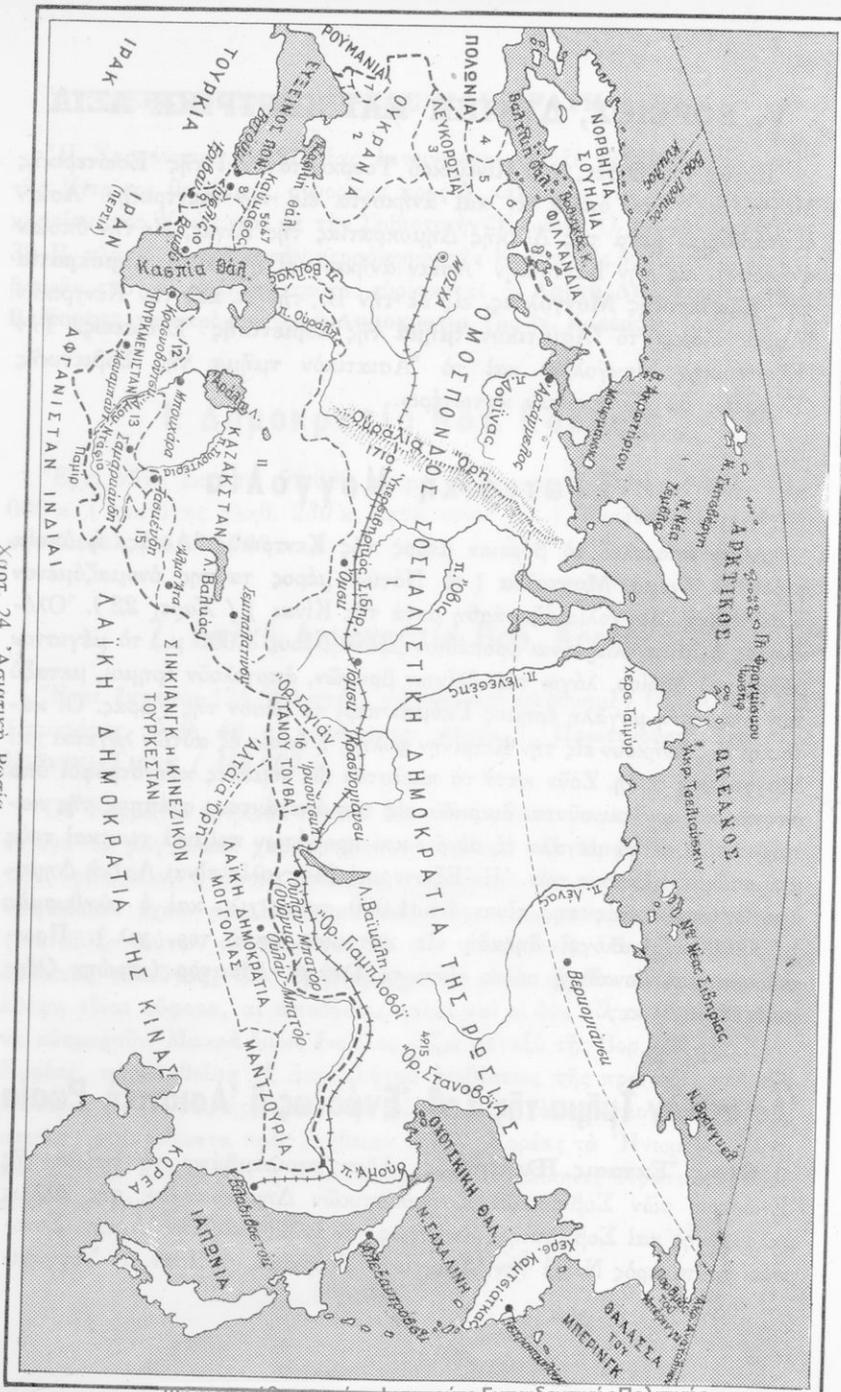
Ἐξωτερικὴ Μογγολία

Αὕτη ἀποτελεῖ τὸ βόρειον μέρος τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, ἡ ὅποια φέρει τὸ ὄνομα **Μογγολία** (τὸ Νότιον μέρος ταύτης ὀνομαζόμενον Ἑσωτερικὴ Μογγολία ἐξητάσθη μετὰ τῆς Κίνας) (Χαρτ. 22). Ὀλόκληρος ἡ Μογγολία εἶναι ὀροπέδιον μέσου ὕψους 1.000 μ., τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ὁποίου, λόγῳ τῶν ὀλίγων βροχῶν, ἀποτελοῦν ἔρημοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ μεγάλη ἔρημος Γκόμπι περὶ τὸ μέσον τῆς χώρας. Οἱ κάτοικοί της ἀνήκουν εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν, ἡ ὅποια ἐξ αὐτῶν λέγεται καί **Μογγολικὴ φυλὴ**. Ζοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον ὡς νομάδες κτηνοτρόφοι ὑπὸ σκηνᾶς καί μετακινοῦνται διαρκῶς εἰς τὰς ἀπεράντους στέππας τῆς πατρίδος των μετὰ τὰ μεγάλα ἐξ αἰγῶν καί προβάτων ποιμνιά των καί τοὺς μικροσώμους ἵππους των. Ἡ Ἐξωτερικὴ Μογγολία εἶναι Λαϊκὴ Δημοκρατία· ἡ ἔκτασίς της εἶναι 1.531.000 τετρ. χιλ. καί ὁ πληθυσμὸς 1.000.000 (ἀναλογεῖ δηλαδὴ εἰς κάτοικος κατὰ τετρ. χιλ.). Πρωτεύουσα καί μοναδικὴ πόλις εἶναι τὸ **Οὐλάν - Μπατόρ** (πρῶην *Οὐρ-γκα* 120.000 κ.).

Ἀσιατικὸν Τμήμα τῆς Σοβ. Ἑνώσεως ἢ Ἀσιατικὴ Ρωσία

Θέσις. Ἐκτασις. Πληθυσμὸς. Αὕτη περιλαμβάνει τὸ τμήμα τῆς Ἑνώσεως τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν, τῆς ἄλλως καλουμένης καί Σοβιετικῆς Ἑνώσεως, τὸ ἀνήκον εἰς τὴν Ἀσίαν. Συνορεύει τοῦτο πρὸς Ν. μετὰ τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὸ Ἰράν, τὸ Ἀφγανι-

Χάρτ. 24. Δοτωτική Ρωσία.

σταν, τὸ Κασμίρ, τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Κίνας, τὴν Ἐξωτερικὴν Μογγολίαν καὶ τὴν Β. Κορέαν. Πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν, πρὸς Α. ἀπὸ τὴν Ἰαπωνικὴν, τὴν Ὄχοτσικὴν θάλασσαν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πορθμὸν τοῦ Μπέριγκ. (Βερίγγειον). Ὁ πορθμὸς τοῦ Μπέριγκ, πλάτους 92 καὶ μήκους 200 χιλιομ., τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Β. Ἀμερικὴν. Τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀποτελεῖ ἡ Σιβηρία, ἀνήκουσα εἰς τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Ρωσίας. Ἀνήκουν εἰς αὐτὴν καὶ αἱ **Κουρίλλαι Νῆσοι**, ἡ νῆσος **Σαχαλίνη** καὶ διάφοροι ἀκατοίκητοι νῆσοι, εὐρισκόμενοι εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν, μεγαλύτεραι ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι, αἱ νῆσοι τῆς **Νέας Σιβηρίας** καὶ αἱ νῆσοι **Βράνγκελ** (Χαρτ. 24).

Ἡ ἔκτασις εἶναι 17 ἐκ. τετρ. χιλ. (δηλ. πλεόν τοῦ 1,5 τῆς ἐκτάσεως τῆς Εὐρώπης) ἐπὶ συνολικῆς ἐκτάσεως 22.400.000 ὁλοκλήρου τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Ὁ πληθυσμὸς ὑπολογίζεται (διότι δὲν δίδονται ἀκριβεῖς στατιστικαί) περὶ τὰ 40 ἕως 45 ἑκατομμ. κατοίκους (ἀπέναντι συνολικοῦ πληθυσμοῦ 200—210 ἑκατομμ. ὁλοκλήρου τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως). Ὅλη ἡ τεραστία αὐτὴ ἔκτασις εἶναι μία ἀπέραντος πεδιάς, ἐρχομένη ὡς συνέχεια τῆς μεγάλης Εὐρωπαϊκῆς πεδιάδος. Ὅρη συναντῶνται μόνον εἰς τὰ ἀνατολικά, εἰς τὰ δυτικά καὶ ἰδίως τὰ νότια τῆς ἀπεράντου αὐτῆς πεδινῆς ἐκτάσεως. Ταῦτα εἶναι: Εἰς τὰ Α. τὰ ὄρη **Γιαμπλονόβι** καὶ **Στανοβόϊ** (4.915 μ.). Εἰς τὰ Δ. τὰ **Οὐράλια** ὄρη, ἀποτελοῦντα τὰ δυτικά πρὸς τὴν Εὐρώπην σύνορα τῆς Ἀσίας. Ἐχουν ὕψος 1.710 μ. καὶ πολλοὺς ἀρχένας ὕψους μόλις 400 μ., εἰς τρόπον ὥστε ἡ δι' αὐτῶν διάβασις ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἀντιθέτως νὰ εἶναι εὐκόλος. Εἰς τὰ Ν.Δ. εὐρίσκεται ὁ **Καύκασος**, σχηματίζων καὶ οὗτος εἰς τὸ μέρος αὐτὸ τὰ μετὰ τῆς Εὐρώπης σύνορα τῆς Ἀσίας καὶ ἔχων τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν του εἰς τὸ ὄρος **Ἐλμπρούς** (5.647 μ.). Εἰς τὰ Ν. ὑπάρχει πλῆθος ὄρεων, τὰ ὁποῖα ἀνεφέραμεν προηγουμένως, ὅτε ἐξητάσαμεν τὰς γειτονικάς πρὸς τὴν Ἀσιατικὴν Ρωσίαν χώρας. Τοιαῦτα ἀναφερθέντα ἤδη ὄρη εἶναι τὰ: **Ἀραράτ** εἰς τὰ πρὸς τὴν Ἀσιατικὴν Ρωσίαν σύνορα, **Ἰνδοκουχ** ἢ **Ἰνδοκαύκασος** εἰς τὰ πρὸς τὸ Ἰράν καὶ Ἀφγανιστάν σύνορα, προεκτάσεις τῶν Ἰμαλαίων, **Καρά-Κορούμ** καὶ **Κουὲν Λοὺν** εἰς τὸ Παμίρ, τὰ **Ἀλτάια** ὄρη καὶ τὰ ὄρη **Τιέν Σάν** ἢ **Οὐράνια** εἰς τὰ πρὸς τὴν Κίναν καὶ τὰ ὄρη **Σαγιάν** εἰς τὰ πρὸς τὴν Μογγολίαν σύνορα. Ἡ Σιβηρία εἶναι ἀπὸ τὰ ψυχρότερα μέρη τῆς γῆς. Εἰς τὸ **Βερκογιάνσκ**, πολίχνην τῆς, παρετηρήθη θερμοκρασία -73°K , ἡ ὁποία εἶναι ἡ μικροτέρα μέχρι τοῦδε παρατηρηθεῖσα θερμοκρασία

ἐπὶ τῆς Γῆς (ἐξαιρουμένης τῆς Ἀνταρκτικῆς ὅπου παρατηρήθη τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1957 ἡ θερμοκρασία τῶν $-102,10$ K.). Γενικῶς τὸ κλίμα εἶναι ἠπειρωτικὸν καὶ αἱ βροχαὶ ὀλίγαι, γινόμεναι ἐλάχισται εἰς τὸ τμήμα τῆς, τὸ ἀνήκον εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν, εἰς τὸ ὁποῖον διὰ τοῦτο ἐπικρατοῦν αἱ στέππαι καὶ αἱ ἔρημοι.

Ποταμοί. Λίμναι. Παρὰ τὰς ὀλίγας βροχὰς εἶναι τόσον μεγάλαι αἱ ἐκτάσεις, τὰ ὕδατα τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἀποστραγγισθοῦν, ὥστε νὰ ὑπάρχουν ἀρκετοὶ μεγάλοι ποταμοί. Τοιοῦτοι χυνόμενοι εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανὸν εἶναι οἱ : **Ὄβις**, **Ἰενεσεῆς** καὶ **Λένας**, τὸ ὕδωρ τῶν ὁποίων κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἔτους εἶναι παγωμένον. Εἰς τὸν Εἰρηρικὸν (ἀπέναντι τῆς νήσου Σαχαλίνης) χύνεται ὁ **Ἀμούρ**. Εἰς τὰ νότια ὑπάρχουν δύο ποταμοὶ χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀράλην, ὁ **Ἀμούρ - Ντάρια** (ὁ Ὠξος τῶν ἀρχαίων) καὶ ὁ **Σὺρ - Ντάρια** (ὁ Ἰαξάρτης τῶν ἀρχαίων). Τέλος ὁ **Οὐράλης**, ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν. **Λίμναι** ὑπάρχουν πολλαὶ καὶ μεγάλαι. Ἡ μεγαλύτερα, ὄχι μόνον τῆς Ἀσίας ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τῆς Γῆς, εἶναι ἡ **Κασπία**, λεγομένη διὰ τοῦτο καὶ θάλασσα. Εἶναι ὑπερτριπλασία τῆς Ἑλλάδος (439.000 τετρ. χιλ.) ἔχει ἀλμυρὸν ὕδωρ, μέγιστον βάθος 980 μ. καὶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατός τῆς εἶναι κατὰ 26 μ. χαμηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἡ **Ἀράλη**, ἀλμυρὰ καὶ αὐτὴ λίμνη καὶ ἡ δευτέρα εἰς μέγεθος λίμνη τῆς Ἀσίας (τετάρτη ὅλης τῆς Γῆς), εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, τὴν Στερεὰν καὶ τὴν Θεσσαλίαν ὁμοῦ λαμβανομένας. Ἡ **Βαλκὰς**, μὲ γλυκὺ αὐτὴ ὕδωρ, ἔχουσα τὴν ἕκτασιν περίπου τῆς Πελοποννήσου. Ἡ **Βαϊκάλη** καὶ αὐτὴ μὲ γλυκὺ ὕδωρ. Ἐχει τὴν ἕκτασιν τῆς Μακεδονίας καὶ εἶναι ἡ βαθυτέρα λίμνη τοῦ κόσμου (βάθος 1.313 μ.).

Βλάστησις. Ὡς πρὸς τὴν βλάστησιν διακρίνομεν : Τὴν **Ζώνην** τῆς **Τούνδρας** (Χαρτ. 25) εἰς τὰ βόρεια τῆς χώρας, ὅπου τὸ δριμύ πολικὸν ψῦχος ἐπιτρέπει τὴν βλάστησιν μόνον εἰς βρύα καὶ λειχήνας. Τὴν **Ζώνην τῶν δασῶν**. Νοτίως τῆς Τούνδρας ἐκτείνεται μία ἀπέραντος ζώνη, καλυπτομένη ἀπὸ δάση, ἡ καλουμένη **Ταίγκα** (ἢ **Τάϊγα**). Τὰ δένδρα τῶν δασῶν τούτων εἶναι τὰ ἀντέχοντα εἰς τὸ ψῦχος καινοφόρα, εἰς δὲ τὰ νότια τῆς καὶ φυλλοβόλα δένδρα. Τὴν **Ζώνην μὲ τὰ μαυροχώματα**. (τὸ μαῦρον χροῶμα τοῦ χρώματός των ὀφείλεται εἰς τὴν κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν σηπομένην ἐκεῖ χλόην). Ἡ

ζώνη αὕτη εἶναι κατ' ἐξοχὴν κατάλληλος διὰ τὴν καλλιέργειαν σιτηρῶν καὶ τὴν **Ζώνην τῶν στεππῶν καὶ τῶν ἐρήμων**, ἡ ὁποία ἐκτείνεται εἰς τὸ νοτιώτερον μέρος τῆς χώρας.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Εἰς τὴν περιοχὴν τῆς *Τούνδρας* καὶ εἰς τὴν *Ζώνην τῶν δασῶν* ἢ δριμύτης τοῦ κλίματος δὲν ἐπιτρέπει τὴν ὑπαρξίν ἀξίας νὰ ἀναφερθῇ γεωργίας. Ὑπάρχουν ὅμως εἰς τὴν *Ζώνην τῶν δασῶν* ἀρκετὰ ἄγρια ζῶα μὲ παχὺ καὶ μακρὸν τρίχωμα, τὸ δέρμα τῶν ὁποίων χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν κατασκευὴν γουναρικῶν. Ἀπὸ τὰ κατοικίδια ζῶα ὑπάρχουν μόνον οἱ **Τάρανδοι**, διατρεφόμενοι διὰ τὸ γάλα καὶ τὸ κρέας των, καθὼς καὶ ὡς ζῶα ἔλξεως καὶ οἱ **πολικοὶ κύνες**, χρησιμοποιούμενοι διὰ νὰ σύρουν ἐπὶ τῶν πάγων ἔλκυθρα. Εἰς τὴν *Ζώνην* μὲ τὰ **μαυροχάματα** καὶ τὰς **στεππώδεις ἐκτάσεις**, τὰς εὐρισκομένας ἀνατολικῶς τῆς *Κασπίας*, ἰδίως ἐκεῖ, ὅπου εἴτε φυσικῶς εἴτε διὰ τεχνητῶν ἔργων εἶναι δυνατὰ ἀρδεύσεις, ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία ἀκμάζουν. Τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν καλλιιεργειῶν κατέχει ὁ βάμβαξ μὲ παραγωγὴν τόσην, ὥστε νὰ ἐπαρκῆ αὕτη διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς *Ρωσικῆς βαμβακουργίας*. Καλλιιεργοῦνται ἐπίσης ὁ σῖτος, ἰδίως εἰς τὴν *Ζώνην* μὲ τὰ **μαυροχάματα**, τὸ λίνον, ἡ κάνναβις, τὰ σακχαρότευτλα, φυτὰ μὲ ἐλαιούχῃ σπέρματα, κλπ. Ἐκτρέφονται ἐπίσης εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς μεγάλα ποίμνια αἰγῶν καὶ προβάτων.

Οἱ **ἰχθύες** ἀφθονοῦν εἰς τοὺς ποταμούς, τὰς λίμνας καὶ τὰ πρὸς τὸν *Εἰρηνικὸν παράλια*. Εἰς τὸ **Πετροπαυλόσκ**, λιμένα ἐπὶ τῆς χερσονήσου τῆς **Καμισιάτκας**, ὑπάρχει καὶ βιομηχανία κατασκευῆς κονσερβῶν ἰχθύων.

Ὁ **ὄρυκτός πλοῦτος** εἶναι ἀφθονος· ὑπάρχουν ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ μεταλλεύματα, ἀρκετὸς χρυσοὺς καὶ λευκόχρυσος. Τὰ πετρέλαια εἶναι ἀφθονα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς *Κασπίας*, ὑπάρχουν δὲ τοιαῦτα καὶ εἰς *Καζακστάν*, *Τουρκμενιστάν* καὶ τὴν νῆσον *Σαχαλίην*.

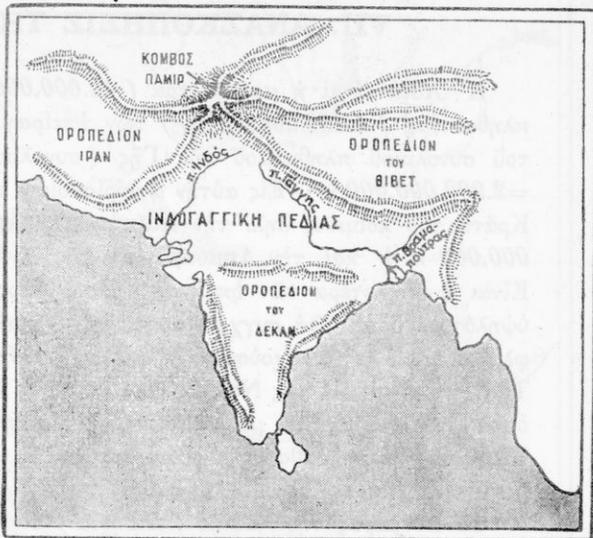
Ἡ **Βιομηχανία** ἔχει λάβει μεγάλην ἀνάπτυξιν κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν. Ὁλη ἡ *Ρωσικὴ* πολεμικὴ βιομηχανία καὶ πολλαὶ ἄλλαι βιομηχανίαι ἔχουν μεταφερθῆ εἰς τὰ *Οὐράλια* καὶ τὴν *Σιβηρίαν*, διὰ νὰ εὐρίσκωνται μακρὰν τῆς δράσεως τῶν ἀεροπλάνων.

Ἡ **συγκοινωνία**, λόγω τῆς ἀχανοῦς ἐκτάσεως καὶ τοῦ ἐπικρατοῦντος φύχους, δὲν εἶναι καλή, παρὰ μόνον εἰς τὰ νότια, περὶ τὴν Καστίαν, μέρη. Εἰς τὰ βόρεια διενεργεῖται κατὰ τὸν χειμῶνα δι' ἐλικύθρων, συρομένων ἀπὸ κύνας, διότι ὅλα εἶναι παγωμένα· καὶ αὐτὸς ἀκόμη, ὁ εἰς τὰ Ν.Α. τῆς χώρας εὐρισκόμενος λιμὴν τοῦ **Βλαδιβοστόκ**, δὲν εἶναι προσιτὸς καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὰ πλοῖα, διότι ἡ θάλασσα παγώνει. Μία σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, ἡ ἐπιμηκεστέρα τοῦ κόσμου (ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ Κράτους) ἐνώνει τὴν Μόσχαν μὲ τὸ Βλαδιβοστόκ (διακλαδουμένη καὶ πρὸς τὴν Κίαν). Τὸ μῆκος τῆς εἶναι 7.600 χιλιομ. καὶ λέγεται Ὑπερσιβηρικὸς σιδηρόδρομος. Δύο ἄλλαι γραμμαὶ ἐνώνουν τὴν Μόσχαν, εἴτε διὰ τῆς Καστίας (Ὑπερκασπικὸς σιδηρόδρομος) εἴτε ἀπ' εὐθείας, μὲ τὴν Τασκένδην, προεκτεινόμεναι καὶ ὀλίγον πέραν τῶν συνόρων ἐντὸς τοῦ Ἀφγανιστάν.

Κάτοικοι. Λαϊκαὶ Δημοκρατίαι. Σπουδαιότεραι πόλεις. Οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας ἀνήκουν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Λευκὴν φυλὴν, ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἀρκετοὶ τῆς Κιτρίνης φυλῆς (ὅπως οἱ *Τουρκομάνοι, οἱ Τουρκομένιοι, οἱ Τάταροι, οἱ Βουριᾶται Μογγόλοι, οἱ Κιρκίζοι, οἱ Καλμοῦκοι, οἱ Σαμογέται, οἱ Τσιουῦκσοι κ.λπ.*). Ἡ Ἀσιατικὴ Ρωσία ὑποδιαιρεῖται εἰς διαφόρους Λαϊκὰς Δημοκρατίας, αἱ ὁποῖαι μετὰ τῶν Λαϊκῶν Δημοκρατιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας ἀποτελοῦν τὴν « Ἐνωσιν τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν » ἢ « **Σοβιετικὴν Ἐνωσιν** ». Αἱ σπουδαιότεραι Λαϊκαὶ Δημοκρατίαι τῆς Ἀσιατικῆς Ρωσίας (ἐξαιρουμένης τῆς Σιβηρίας, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Ρωσίας καταλαμβάνουσαν καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας) εἶναι : α) Αἱ τρεῖς Λαϊκαὶ Δημοκρατίαι αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν λεγομένην Ὑπερκαυκασίαν, δηλ. τῆς Γεωργίας τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καὶ τῆς Ρωσικῆς Ἀρμενίας. Αἱ σπουδαιότεραι εἰς αὐτὰς πόλεις εἶναι : Τὸ Βακοῦ (1.000.000 κ. Χαρτ. 24) πρωτεύουσα τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν. Εἶναι ἡ πόλις τοῦ πετρελαίου, ἔχουσα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πολλὰς καὶ πλουσίας πετρελαιοπηγὰς. Τυφλίς (700.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς Γεωργίας. Ἐριβάν (400.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς Ρωσικῆς Ἀρμενίας. β) Διάφοροι ἄλλαι Δημοκρατίαι (5 τὸν ἀριθμὸν) μὲ σπουδαιότερας πόλεις τὴν Τασκένδην (900.000 κ.), τὴν Ἄλμα - Ἄτα (400.000 κ.), τὴν Ἀσκαμπάντ (170.000 κ.), τὴν Οὐλάν - Οὐντὲ (130.000 κ.) καὶ τὴν Σαμαρκάνδην (135.000 κ.) παλαιὰν πρωτεύουσαν τοῦ Ταμερλάνου.

Τότε ὁ Μάρκο Πόλο, ὅστις ἐπὶ μακρὸν εἶχε ζήσει εἰς τὴν Ἄπω Ἀνατολήν, ἐδημοσίευσε βιβλίον, εἰς τὸ ὁποῖον διηγεῖτο μὲ ζωηρὰ χρώματα ὅλα τὰ θαυμαστά πράγματα, πού εἶχε παρατηρήσει ἐκεῖ. Αἱ διηγήσεις τοῦ Μάρκο Πόλο ἐκίνησαν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Εὐρωπαίων διὰ τὰς χώρας αὐτάς καὶ τοὺς παρώτρυναν νὰ μεταβοῦν ἐκεῖ διὰ θαλάσσης.

Χαρτ. 27. Ἡ διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους τῶν Ἰνδιῶν.

Πρῶτος ὁ μέγας Πορτογάλος θαλασσοπόρος Βάσκο - δὲ - Γάμα (1498) κατώρθωσε, περιπλέων τὴν Ἀφρικὴν, νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν πρὸς τὸν κόλπον τοῦ Ὀμάν παραλίων τῶν Ἰνδιῶν. Ἐν συνεχείᾳ ἄλλοι θαλασσοπόροι ἐφθάσαν εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Μαλαισίας, ἀργότερον εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Κίνας καὶ κατὰ τὸ 1543 εἰς τὰς Ἰαπωνικὰς νήσους.

Οἱ Ρῶσοι διαβάντες τὰ Οὐράλια ἀπὸ τοῦ 1580 ἤρχισαν νὰ ἐξερευνοῦν καὶ νὰ κατακτοῦν ὅλην τὴν Σιβηρίαν.

Ἄλλ' ἀκόμη μέχρις ἐσχάτων ἡ Κεντρικὴ Ἀσία καὶ ἰδίᾳ τὰ ὄροπέδια τοῦ Θιβέτ, τοῦ Κασμίρ, τοῦ Παμίρ καὶ αἱ ἐρημοὶ τῆς Μογγολίας, ἦσαν σχεδὸν τελείως ἄγνωστα διὰ τοὺς Εὐρωπαίους.

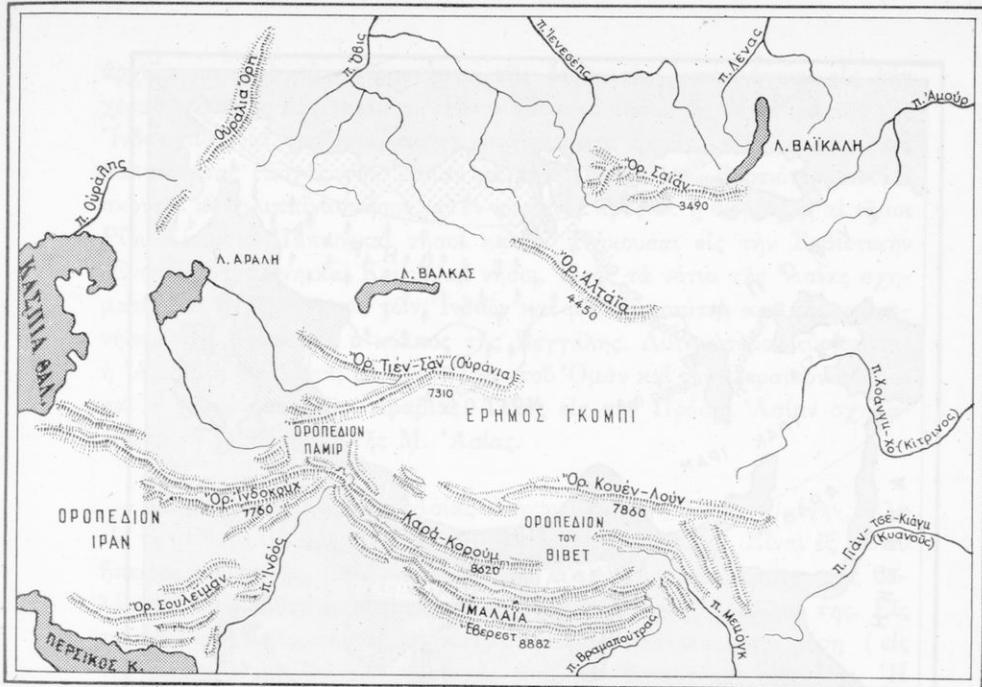
Τὰ ὑπὸ τῶν Πορτογάλων, Ὀλλανδῶν, Ἀγγλων καὶ Γάλλων θαλασσοπόρων καὶ ἐξερευνητῶν ἀνακαλυπτόμενα ἐδάφη, μετεβάλλοντο εἰς ἀποικίας τῶν κρατῶν τούτων καὶ ἡ Ἀσία, κατὰ μέγα μέρος της, ἦτο ἀποικία Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Σήμερον, πλὴν μικρῶν τμημάτων της, τὰ ὁποῖα ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἀποικίαι, ἡ Ἀσία ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνεξάρτητα Κράτη.

VII. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Η Ἀσία εἶναι ἡ μεγαλύτερα (44.000.000 τετρ. χιλ.) καὶ πολυπληθεστέρα (1.680.000.000 κ.) τῶν ἡπείρων, ἔχουσα πλεόν τοῦ 1/2 τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς (συνολικός πληθυσμὸς τῆς Γῆς = 2.900.000.000 κ.). Εἰς αὐτὴν ἀνευρίσκομεν τὰ δύο πολυανθρωπότερα Κράτη τοῦ κόσμου, δηλ. τὴν **Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Κίνας** (670.000.000 κ.) καὶ τὴν **Δημοκρατίαν τῆς Ἰνδίας** (440.000.000 κ.). Εἶναι ἡ ὑψηλότερα τῶν ἡπείρων (μέσον ὕψος 1.010 μ.) καὶ ἔχει τὰ ὑψηλότερα ὄρη, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὰς μεγαλύτερας ἀπὸ τὰς ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς ὑπαρχούσας κοιλότητας (πλήρεις ὕδατος ὡς λίμνας). Τοιαῦται εἶναι: Ἡ τῆς **Νεκρᾶς Θαλάσσης**, ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος τῆς ὁποίας εὐρίσκεται 394 μ. χαμηλότερον τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος τῆς θαλάσσης καὶ τὸ βάθος της φθάνει τὰ 400 μ. καὶ ἡ τῆς **Βαϊκάλης** τῆς βαθυτέρας λίμνης τῆς Γῆς (βάθος 1.313 μ.).

Τὸ Β. μέρος τῆς Ἀσίας (*Σιβηρία*) εἶναι μία ἀπέραντος πεδινὴ ἔκτασις. Εἰς τὴν Ἀσίαν ὑπάρχουν πολλὰ ὑψηλὰ ὄρη (*χαρτ. 28*), τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ὑψηλότερα τῆς Γῆς (μετὰ τῶν Κορδιλιέρων τῶν Ἄνδεων τῆς Ν. Ἀμερικῆς). (Βλέπε κατωτέρω πίνακα ὁρέων). Χαρακτηριστικώτερον ὅμως καὶ τῶν ὁρέων εἶναι τὰ ὀροπέδια της. Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἡπειρον συναντῶνται τόσα ἐκτεταμένα καὶ τόσον ὑψηλὰ ὀροπέδια. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ὑψηλὰ ὀροπέδια τοῦ Παμίρ (7.000 μ.), τὸ ὁποῖον λέγεται λόγῳ τοῦ ὕψους του « **στέγη τοῦ Κόσμου** » καὶ τοῦ *Θιβέτ* (4.000 - 5.000 μ.). Ἄλλα χαμηλότερα ὀροπέδια καλύπτουν μεγάλας ἐκτάσεις τῆς Ἀσίας. Δέχονται ταῦτα ὀλίγας βροχὰς καὶ διὰ τοῦτο καλύπτονται ἀπὸ ἐκτάσεις στεππώδεις ἢ ἐρήμους. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ὀροπέδια τῆς Μ. Ἀσίας μετὰ τὴν ἄλμυρὰν ἐρημον, τὸ ὀροπέδιον τῆς Ἀραβίας μετὰ τὰς ἐρήμους Μεγάλην καὶ Μικρὰν Νεφούνη καὶ τὴν ἐρημον Ντάχνα, τὸ ὀροπέδιον τοῦ Ἰράν, μετὰ τὴν μεγάλην ἄλμυρὰν Ἐρημον Λούτ καὶ τὴν Ἐρημον Ρεγκιστάν, τὸ ὀροπέδιον τῆς Μογγολίας μετὰ τὴν Ἐρημον Γκόμπι καὶ τέλος τὸ ὀροπέδιον τοῦ Δεκαν μετὰ τὴν Ἐρημον Θὰρ (*Χαρτ. 27*).

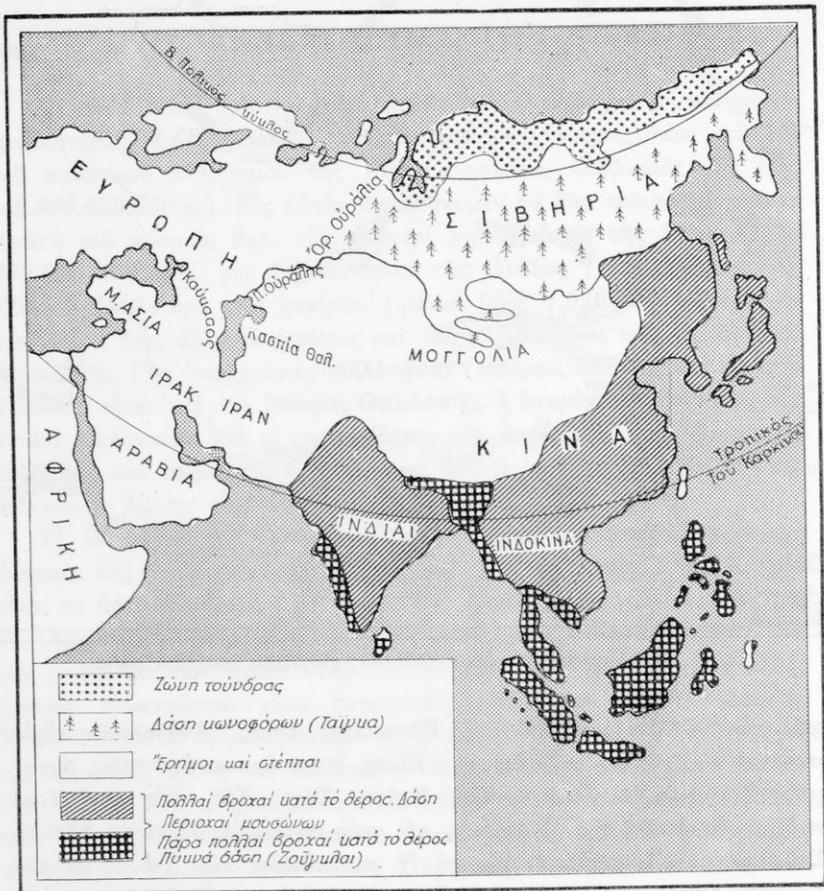
Πεδιάδες — Ποταμοὶ (Βλέπε κατωτέρω πίνακας). Ἄν ἐξαιρέσωμεν τὴν μεγάλην πεδινὴν ἔκτασιν τῆς Σιβηρίας, ὅλαι αἱ ἄλλαι μεγάλαι πεδιάδες τῆς Ἀσίας εὐρίσκονται ἀνατολικῶς, νοτίως καὶ νοτιοανατολι-

Χαρτ. 28. Αί υψηλότεραι όροσειραι και ύψηλότερα όροπέδια 'Ασίας.

κώς τῶν ὑψηλῶν όροσειρῶν τῆς Κεντρικῆς 'Ασίας. 'Ανατολικῶς εὐρίσκονται αἱ μεγάλαι πεδιάδες τῆς Κίνας, διαρρεόμεναι ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς **Χοάνγκ - Χό, Γιάνγκ - Τσέ - Κιάγκ, Σόγκ - Κόι**. Εἰς τὰ ΝΑ αἱ πεδινὰ ἐκτάσεις τῆς 'Ινδοκίνας μὲ τοὺς ποταμοὺς **Μεκόγκ, Μενάν Σαλουέν** καὶ **'Ιραουάδην**. Εἰς τὰ Ν. αἱ πεδιάδες τῶν 'Ινδιῶν μὲ τὸν **Γάγγην, Βραχμαπούτραν** καὶ **'Ινδόν**. Αἱ ὡς ἄνω πεδιάδες, μετὰ τῆς Μεσοποταμίας, εἶναι ἀπὸ τὰ πυκνότερα κατοικοῦμενα μέρη τῆς Γῆς καὶ συγκεντρῶνουν σχεδὸν τὸ 1/2 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς (1.300.000.000 κ.).

Θαλάσσιος διαμελισμός. 'Η 'Ασία εἶναι μία ἡπειρος συμπαγῆς. 'Η θάλασσα δηλ. δὲν εἰσχωρεῖ βαθέως ἐντὸς αὐτῆς (ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὴν Εὐρώπην). Πρὸς Α. σχηματίζεται ἡ χερσόνησος τῶν **Τσουκτσων**, καταλήγουσα εἰς τὸ **'Ανατολικὸν ἄκρωτήριον**, μετὰ τοῦ ὀπίου καὶ τῆς **'Αλάσκας** σχηματίζεται ὁ πορθμὸς τοῦ **Μπέρηνγκ**, ὁ ὁποῖος συνδέει τὸν Βορ. Παγωμένον μὲ τὸν Εἰρηνικὸν 'Ωκεανόν. Νοτιώτερον

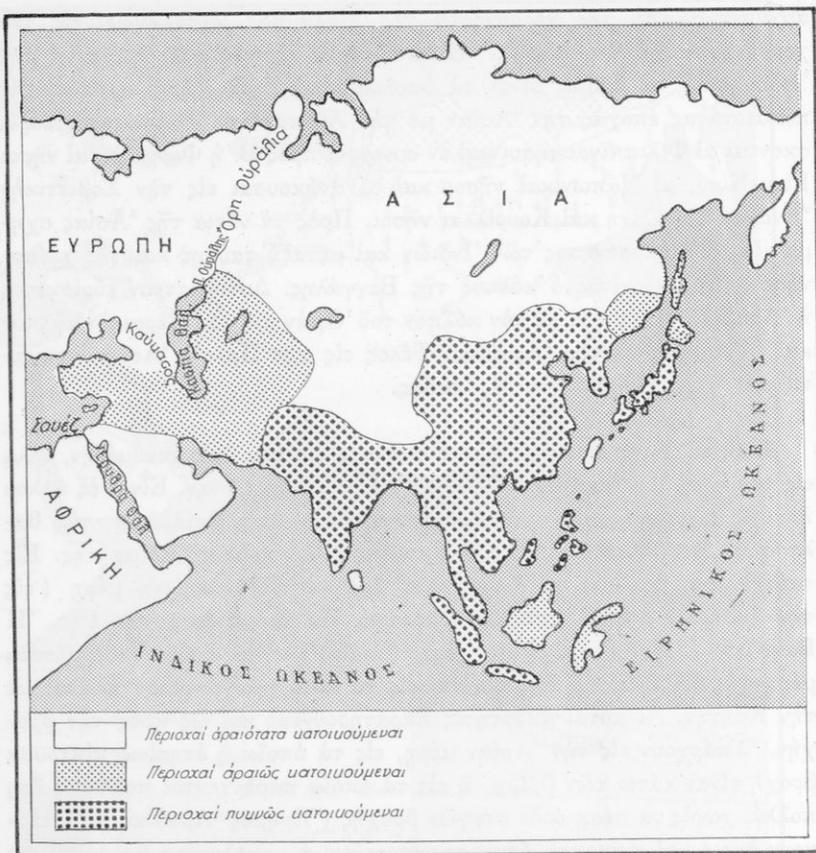
Χαρτ. 29. Βλάστησις Ἀσίας καί βροχαί.

σχηματίζεται ἡ Θάλασσα τοῦ Μπέρικκ, ἡ χερσόνησος τῆς Καυτωιάτικας, ἡ Ὀχοτοσική καὶ ἡ Ἰαπωνική Θάλασσα, ἡ χερσόνησος τῆς Κορέας καὶ ἡ Σινική Θάλασσα, ἡ ὁποία εἰς τὰ νότια τῆς σχηματίζει τὸν Κόλπον τοῦ Τογκίνου καὶ τὸν Κόλπον τοῦ Σιάμ. Τέλος πρὸς τὰ Ν.Α. ἐκτείνεται ἡ χερσόνησος τῆς Ἰνδοκίνας, προέκτασις τῆς ὁποίας εἶναι ἡ στενὴ καὶ ἐπιμήκης χερσόνησος τῆς Μαλαισίας ἢ Μαλαϊκῆ χερσονήσου. Εἰς τὰ Α καὶ ΝΑ τῆς Ἀσίας ἐκτείνεται σειρά πολυαριθμῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι,

ἀρχίζουσαι ἀπὸ τῆς χερσονήσου τῆς Μαλαισίας, καταλήγουν εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Καμτσιάκας. Εἶναι αὐταὶ αἱ νῆσοι τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἰνδονησίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὰ ὑπολείμματα ξηρᾶς, ἣτις συνέδεεν εἰς παλαιοτάτας ἐποχὰς τὴν Ἀσίαν μὲ τὴν Αὐστραλίαν. Βορειότερον εὐρίσκονται αἱ Φιλιππῖναι νῆσοι καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς Β. ἡ Φορμόζα, αἱ νῆσοι Ρίου-Κίου, αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι καὶ αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν Σαχαλίνη καὶ Κουρίλλαι νῆσοι. Πρὸς τὰ νότια τῆς Ἀσίας σχηματίζεται ἡ χερσόνησος τῶν Ἰνδιῶν καὶ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς χερσονήσου τῆς Ἰνδοκίνας ὁ κόλπος τῆς Βεγγάλης. Δυτικώτερον εὐρίσκεται ἡ Ἀραβικὴ Θάλασσα, μὲ τὸν κόλπον τοῦ Ὀμάν καὶ τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἡ χερσόνησος τῆς Ἀραβίας. Τέλος εἰς τὴν Πρόσω Ἀσίαν σχηματίζεται ἡ χερσόνησος τῆς Μ. Ἀσίας.

Κλίμα. Τμήματα τῆς Ἀσίας ἀνήκουν εἰς τὴν Διακεκαυμένην, ἄλλα εἰς τὴν Εὐκρατον καὶ ἄλλα εἰς τὴν Κατεψυγμένην ζώνην. Εἶναι ἐξ ἄλλου ἡπειρος συμπαγῆς, μὴ ὕφισταμένη τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῆς θαλάσσης. Διὰ τοῦτο παρουσιάζει ἀκρότητα ὡς πρὸς τὸ κλίμα τῆς. Εἰς ταύτην ἀνευρίσκομεν τὰ ψυχρότερα ἀπὸ τὰ κατοικούμενα μέρη (εἰς τὴν Σιβηρίαν) ἀλλὰ καὶ περιοχὰς ἀπὸ τὰς θερμότερας τῆς Γῆς. Ἡ Βαγδάτη (Ἰράκ) καὶ ἡ Λαχώρη (Ἰνδία) εἶναι ἀπὸ τὰ θερμότερα μέρη τῆς Γῆς, ἀν καὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος μὲ τὴν Κρήτην. Αἱ αὐταὶ ἀκρότητες παρατηροῦνται καὶ ὡς πρὸς τὴν βροχήν. Ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἀσίαν μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἐτησίως πίπτουσα βροχὴ εἶναι κάτω τῶν 0,25μ. ἢ εἰς τὰ ὁποῖα παρέρχονται πολλάκις ἔτη πολλά, χωρὶς νὰ πέσῃ οὐδὲ σταγὼν βροχῆς (Ἐρημος Ἀραβίας). Ὑπάρχουν ὁμως καὶ περιοχαί, ὅπου παρατηρεῖται ἡ μεγαλύτερα βροχόπτωσης παρὰ εἰς οἰονδήποτε ἄλλο μέρος τῆς Γῆς, τοῦ ἐτησίου ὕψους τῆς βροχῆς ὑπερβαίνοντος τὰ 12 μ. (Δέλτα τοῦ Γάγγη). Αἱ περιοχαὶ αὐταὶ καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.

Βλάστησις. Ἀνάλογος πρὸς τὴν θερμοκρασίαν καὶ τὰς βροχὰς εἶναι καὶ ἡ βλάστησις. Οὕτω ἔχομεν: 1) Τὴν ζώνην τῆς Τούνδρας εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἀσίας. 2) Τὴν ζώνην τῶν δασῶν νοτιώτερον. 3) Τὰς στεππώδεις ἢ ἐρημικὰς ἐκτάσεις νοτιώτερον τῆς ζώνης τῶν δασῶν (Χαρτ. 29) καὶ τέλος 4) Τὸ νοτιῶς καὶ ἀνατολικῶς τῶν ὑψηλῶν ὄροσειρῶν τμήμα τῆς Ἀσίας, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι πολλάι, ἰδίως κατὰ

Χαρτ. 30. Πυκνότης πληθυσμού περιοχών 'Ασίας.

την εποχήν τῶν θερινῶν μουσσώνων καί ἡ βλάστησις ἀρκετή. Ἐκεῖ ὅπου αἱ βροχαί εἶναι πάρα πολλαί, ἡ βλάστησις ὀργιάζει, σχηματιζομένων μεγάλων καί ἀδιαπεράστων δασῶν ('Ἰνδοκίνα, 'Ἰνδονησία, Φορμόζα, κοιλάς Γάγγη, πρόποδες 'Ιμαλαίων κλπ.).

Κάτοικοι. Εἰς τὴν 'Ἀσίαν, ἡ ὅποια θεωρεῖται καί ὡς κοιτὶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, συναντῶμεν καὶ τὰς τρεῖς φυλάς, δηλ. τὴν Κιτρίνην, τὴν Λευκὴν καὶ τὴν Μαύρην. Ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων τῆς ἀνήκει εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν ('Ἰνδοκίνα, 'Ἰνδονησία, Φιλιππῖναι, 'Ἰαπωνία,

Κορέα, Κίνα, Μογγολία, Τουρκία και μερικοί ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Ἀσιατικῆς Ρωσίας). Λευκοὶ εἶναι : Οἱ Ἰσραήλινοί, οἱ Κοῦρδοι, οἱ Ἀρμένιοι καὶ γενικῶς οἱ Καυκάσιοι, οἱ Πέρσαι, οἱ Βελοῦχοι, οἱ κάτοικοι τοῦ Πακιστάν καὶ τῆς Ἰνδίας, ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων τῆς Ἀσιατικῆς Ρωσίας καὶ τέλος οἱ Ἀραβες τῶν Ἀραβικῶν Κρατῶν (Συρίας — Λιβάνου — Ἰράκ — Ἰορδανίας καὶ τῆς Χερσονήσου τῆς Ἀραβίας). Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν μαύρην φυλὴν εἶναι οἱ ἐλάχιστοι πυγμαῖοι Νεγροειδεῖς, τοὺς ὁποίους συνηγήσαμεν εἰς τὴν Μαλαισίαν, τὴν Βόρνεο καὶ τὰς Φιλιππίνας.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσίας ἐπιδίδονται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν (ἡ ὁποία κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι νομαδική), οἱ δὲ κάτοικοῦντες τὰ παράλια καὶ περὶ τοὺς ποταμοὺς ἐπιδίδονται καὶ εἰς τὴν ἀλιεῖαν, διότι οἱ ἰχθύες ἀφθονοῦν. Μεταξὺ τῶν γεωργικῶν προϊόντων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει, ἰδίως εἰς τὴν πολυανθρωποτέραν Ἀπὼ Ἀνατολήν (Α. καὶ ΝΑ. Ἀσία), ἡ ὄρυζα, ἡ ὁποία εἶναι ἐκεῖ ὅ,τι δι' ἡμᾶς ὁ σῖτος καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τῶν ἰχθύων τὴν βᾶσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων. Ὁ ὄρυκτὸς πλοῦτος εἶναι ἀρκετός, ἀλλὰ παραμένει κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνεκμετάλλευτος λόγῳ ἐλλείψεως συγκοινωνιῶν, εἰδικῶν ἐπισημόνων καὶ κεφαλαίων. Ἡ Βιομηχανία δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη. Ἐξαιρέσειν ὡς πρὸς τοῦτο ἀποτελεῖ ἀπὸ ὅλα τὰ Ἀσιατικὰ κράτη ἡ Ἰαπωνία καὶ τὸ Ἀσιατικὸν τμήμα τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως.

Θρησκείαι. Αἱ πλέον διαδεδομένα θρησκείαι εἰς τὴν Ἀσίαν εἶναι ὁ Βουδισμὸς, ὁ Βραχμανισμὸς, ὁ Ἰνδουῖσμὸς καὶ ὁ Ἰσλαμισμὸς. Ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει εἰς τὴν Ἀσίαν, ἂν καὶ ἐγεννήθη εἰς αὐτὴν, τοὺς ὀλιγωτέρους ὁπαδοὺς.

Παρατήρησις. Ἀκολουθοῦν πίνακες ἐμφαίνοντες τὰ Κράτη τῆς Ἀσίας μετὰ τὴν ἔκτασιν, πληθυσμὸν καὶ πρωτεύουσας αὐτῶν, πίνακες τῶν σπουδαιότερων ὀρέων, ποταμῶν, λιμνῶν κλπ.

ΠΙΝΑΞ Αος

Έμφαίνων κατ' αλφαβητικὴν σειρὰν τὰ διάφορα ἀνεξάρτητα καὶ μὴ κράτη τῆς Ἀσίας μὲ τὴν ἑκτασιν, τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν πυκνότητα τῶν κατοίκων ἑαυτῶν.

	Κ ρ ά τ η	Ἑκτασιν εἰς τετρ. χιλ.	Πληθυσμὸς	Πυκνότης κατοίκων κατὰ τετ. χιλ.
Ἐξαρτήματα Κράτη				
1	Ἀφγανιστάν	650.000	12.000.000	18
2	Βιρμανία ἢ Μπούρμα	678.000	19.500.000	29
3	Βιέτ - Νάμ Βόρειον	158.000	14.000.000	
	Βιέτ - Νάμ Νότιον	170.000	12.300.000	
	Βιέτ - Νάμ (Βόρειον καὶ Νότιον)	(328.000)	(26.300.000)	(80)
4	Ἰαπωνία	370.000	93.000.000	242
5	Ἰνδία	3.288.000	400.000.000	120
6	Ἰνδονησία	1.500.000	90.000.000	55
7	Ἰορδανία (τέως Ἑπεριορδανία)	96.610	1.600.000	15
8	Ἰράκ (τέως Μεσοποταμία)	444.500	5.200.000	12
9	Ἰράν (τέως Περσία)	1.630.000	21.146.000	13
10	Ἰσραήλ	20.678	2.000.000	86
11	Καμπόδζη	175.000	5.000.000	25
12	Κατάρ	22.000	35.000	
13	Κεϋλάνη	65.000	8.889.000	131
14	Κίνα (Ἡπειρωτικὴ, Λαϊκὴ Δημ.)	9.700.000	650.000.000	66
15	Κουβέιτ	15.540	203.000	13
16	Κορέα Νοτ.	99.600	21.570.000	230
17	Κορέα Βορ.	121.250	10.000.000	80
18	Κύπρος	9.251	549.000	56
19	Λάος	237.000	2.000.000	8
20	Λίβανος	10.400	1.425.000	137
21	Μαλαισία	131.300	6.600.000	46
22	Μαλδίβαι Νῆσοι	298	89.000	300

	Κ ρ ά τ η	Έκτασις εις τετρ. χιλ.	Πληθυσμός	Πυκνότης κατοίκων κατά τετ. χιλ.
23	Μασκάτ	212	550.000	2.500
24	Μογγολία Έξωτερική	1.531.000	1.000.000	1
25	Μπαχρέιν Νήσοι	598	120.000	200
26	Μπουτάν	50.000	623.000	12
27	Νεπάλ	140.750	8.500.000	48
28	Όμάν	83	80.000	1
29	Πακιστάν	945.000	82.439.000	87
30	Σαουδική Άραβία	1.600.000	7.000.000	4
31	Σιγκαπούρη	581	1.600.000	2.900
32	Σοβιετική Ένωσις (Άσιατική)	17.000.000	45.000.000	3
33	Συρία	185.000	4.145.000	23
34	Ταϊλάνδη (τέως Σιάμ)	514.000	21.500.000	40
35	Τουρκία (Άσιατική)	767.980	24.496.000	31
36	Ταϊβάν (τέως Φορμόζα, Έθν. Κίνα)	36.000	9.400.000	250
37	Ύεμένη	195.000	4.500.000	23
38	Φιλιππίναι	300.000	21.850.000	73
Κράτη εξηρημένα				
1	Άντεν Άποικία (Βρετ.)	207	140.000	676
2	Άντεν Προτεκτοράτον (Βρετ.)	290.080	650.000	2
3	Βόρνεο Βορ. (Βρετ.)	76.112	370.000	5
4	Μπρουνέιτ (Βρετ.)	5.765	56.000	10
5	Νέα Γουινέα Δυτ. (Όλλανδία)	412.781	700.000	2
6	Ρίου - Κίου Νήσοι (Στρ. Διοικήσις Ένωμ. Πολιτειών Άμερικής)	2.200	800.000	363
7	Σαραβάκ (Βρετ.)	121.914	614.000	5
8	Τιμόρ (Πορτογαλ.)	14.925	469.000	31
9	Χόνγκ - Κόνγκ (Βρετ.)	1.012	2.800.000	2.580

ΠΙΝΑΞ Βος

*Εμφαίνων τὰ διάφορα Ἀσιατικά Κράτη καὶ τὰ πολιτεύματά των, τὰς πρωτεύουσας των μὲ τὸν πληθυσμὸν των καὶ τὰς κυριωτέρας μεγάλας πόλεις τῆς Ἀσίας μὲ τὸν πληθυσμὸν.

Κράτη	Πολίτευμα	Πρωτεύουσαι	Πληθυσμός πρωτευουσῶν	Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Ἀσίας πλὴν τῶν πρωτευουσῶν
Τουρκία	Δημοκρατία	Ἄγκυρα	450.000	Σμύρνη (227.000 κ.)
Κύπρος	Δημοκρατία	Λευκωσία	86.000	* Ἀδανα (117.000 κ.)
Συρία	Δημοκρατία	Δαμασκός	450.000	Προῦσσα (103.000 κ.)
Λίβανος	Δημοκρατία	Βηρυτὸς	500.000	Χαλέπιοι (450.000 κ.)
Ἰσραήλ	Δημοκρατία	Νέα Ἱερουσαλήμ	150.000	Χάμα (140.000 κ.)
Ἰορδανία	Βασίλειον	Ἀμμάν	200.000	Λαττάκια (100.000 κ.)
Σαουδική Ἀραβία	»	Ἑλ-Ριάντ καὶ Μέκκα	150.000 (ἐκάστη)	Τρίπολις (72.000 κ.)
Ἰεμένη	»	Σάνα	80.000	Γιάφφα (101.000 κ.)
Ἰράκ (Μεσοποταμία)	Δημοκρατία	Βαγδάτη	730.000	Τελ - Ἀβίβ (270.000 κ.)
Ἰράν (Περσία)	Βασίλειον	Τεχεράνη	1.150.000	Χάιφα (170.000 κ.)
Ἀφγανιστάν	»	Καμπούλ	250.000	Μεδίνα (30.000 κ.)
Πακιστάν	Ὁμοσπ. Κράτος	Καράτσι (τ. πρωτ.) (ἐσχ. ἡ Ραβαλπίντι)	1.300.000	Μοσούλη (133.000 κ.)
Ἰνδία	Δημοκρατία	Δελχί	240.000	Βασσόρα (160.000 κ.)
Νεπάλ	Μοναρχία	Κατμαντοῦ	175.000	Κιρκούκ (85.000 κ.)
Μπουτάν	»	Πουάκα	15.000	Ἰσταχάν (250.000 κ.)
Κεϋλάνη	Δημοκρατία	Κολόμπο	430.000	Μεσχέντ (250.000 κ.)
Βιρμανία (Μπούρμα)	»	Ραγκών	719.000	Ταυρίς (300.000 κ.)
Ταϊλάνδη (Σιάμ)	Βασίλειον	Μπανγκόν	1.300.000	Ρέχτ (120.000 κ.)
Βιετνάμ Βόρειον	Λαϊκ. Δημοκρατ.	Χανόι	600.000	Λαχώρη (850.000 κ.)
Βιετνάμ Νότιον	Δημοκρατία	Σαϊγκόν-Σολόν	1.800.000	Ντάκκα (410.000 κ.)
Λάος	Βασίλειον	Βιεντιάν	60.000	* Ἀλλαχαμπάντ (312.000 κ.)
Καμπότζη	»	Πνόμ - Πένχ	500.000	Καουνπούρ (705.000 κ.)
Σιγκαπούρη	Δημοκρατία	Σιγκαπούρη	1.000.000	* Ἄγκρα (334.000 κ.)
Μαλαισία	Δημοκρατία	Κοάλα - Λουμπούρ	320.000	Βομβάη (2.840.000 κ.)
Ἰνδονησία	»	Τζιακάρτα (Βαταβία)	2.800.000	Πούνα (480.000 κ.)
Φιλιππῖναι	»	Κεζόν	108.000	* Ἀχμεταμπάντ (794.000 κ.)
Φορμόζα	»	Ταϊπέχ	800.000	Μαντράς (1.416.000 κ.)
				Χαϊντερμπάντ (1.085.000 κ.)
				Καλκούτα (4.578.000 κ.) μὲ πρόσθια
				Τζιογκιακάρτα (800.000 κ.)
				Σουραμπάγια (1.100.000 κ.)
				Μανίλλα (1.200.000 κ.)
				Σαγγάη (6.204.000 κ.)
				Νανγκίν (1.020.000 κ.)
				Καντών (1.600.000 κ.)
				Τιέν - Τσιν (2.694.000 κ.)
				Τσουνγκ - Κίγκι (1.038.000 κ.)
				Σιενγκιάνγκ (Μοϋκδεν 1.550.000 κ.)
				Τζεχόλ (510.000 κ.)
				* Οζάκα (2.500.000 κ.)

Κράτη	Πολίτευμα	Πρωτεύουσα	πληθυσμός πρωτευουσών	Αί σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Ἀσίας πλὴν τῶν πρωτευουσῶν
Κίνα	(Λαϊκ. Δημokr. Αὐτοκρατορία	Πέι-Πινγκ (Πεκίνο)	2.768.000	Κίττο (2.000.000 κ.) Νογκόγια (1.300.000 κ.) Γιοκοχάμα (2.000.000 κ.)
Ἰαπωνία		Τόκιο	9.000.000	
Βορ. Κορέα	Λαϊκ. Δημokr.	Πιδόνγκ - Γιάγκ	450.000	
Νοτ. Κορέα	Δημοκρατία	Σεούλ	750.000	
Ἐξωτ. Μογγολία	Λαϊκ. Δημokr.	Οὐλάν - Μπατόρ (Οὐργκα)	120.000	
Δημοκραταὶ Ἀσιατικοῦ τμήματος Σοβιετικῆς Ἐνώσεως				
1) Δημοκρατία	Ἀζερμπαϊτζάν	Βακοῦ	1.000.000	
2) »	Γεωργίας	Τυφλίς	700.000	
3) »	Ρωσ. Ἀρμενίας	Ἐριβάν	400.000	
4) »	Οὐζμπεκιστάν	Τασκένδη	900.000	
5) »	Καζακιστάν	Ἄλμα - Ἄτα	235.000	
6) »	Τουρκμενιστάν	Ἀσκαμπάντ	170.000	
7) »	Βουριατῶν Μογγόλων	Οὐλάν-Οὐντέ	130.000	

ΠΙΝΑΞ Γος

Ἐμφαίνων τὰ σπουδαιότερα ὄρη τῆς Ἀσίας μετὰ τὰ ὕψη των, ἀρχῆς γινομένης ἐκ τῶν ὀψηλοτέρων, τὰ ὄροπέδια, τοὺς ποταμοὺς καὶ λίμνας.

Ὄρη	Ὑψος εἰς μ.	Ὄροπέδια	Ποταμοὶ	Λίμναι
Ἰμαλαία (Ἐβερρεστ)	8.882 μ.	Μ. Ἀσία	Ἄλως	Ἄλμυρὰ λίμνη
Καρά - Κορούμ	8.620 μ.	Ἀραβίας	Σαγγάριος	Ἄκ - Σεχρή
Κουέν Λοῦν	7.860 μ.	Ἰρὰν	Γρανικός	Ἀσκανία
Ἰνδοκούχ (Ἰνδ. Καύκασος)	7.760 μ.	Κασιμίρ	Ἐρμος	Βάν
Τιέν Σάν (Οὐρ. ὄρη)	7.310 μ.	Δεκάν	Πακτωλὸς	Νεκρὰ Θάλασσα
Καύκασος (Ἐλμπρούς)	5.647 μ.	Θιβέτ	Μαϊάνδρος	Λίμνη Τιβεριάδος
Περσικὸς Καύκασος (Ἐλμπούρζ)	5.620 μ.	Παμίρ	Κύδνος	Σαμαχανίτ. λίμν.
Ἀραράτ	5.198 μ.	Μογγολίας	Καλύκανδρος	Οὐρμία
Ὄρη Ζάγκρος	5.150 μ.		Τίγρης	Κασπία θάλασσα
Στανοβόι	4.915 μ.		Εὐφράτης	Ἀράλη
Ἀλτάι ὄρη	4.550 μ.		Ὀρόντης	Βαϊκάλη
Σεφίντ Κούχ	4.500 μ.		Μπαράντα	Βαϊκάς
Σουλεϊμάν	4.100 μ.		Ἰορδάνης	
Ἀργαῖον (ἠφαιστειον)	3.916 μ.		Καμπούλ	

Όρη	Ύψος εις μ.	Όροπέδια	Ποταμοί	Λίμναι
Μικρόν Ἀραράτ	3.911 μ.		Ἰνδός	
Παράκτιος ὄροσειρά Ἀραβίας	3.670 μ.		Γάγγης	
Ταύρος καὶ Ἀντίταυρος	3.500 μ.		Βραμαπούτρας	
Όρη Σαγιάν	3.490 μ.		Ἰραουάδης	
Λίβανος	3.097 μ.		Σαλουέν	
Όρη Ὀμάν	3.020 μ.		Μενάμ	
Όρη Τογγίνου	3.000 μ.		Μεκόγκ	
Όρη Πόντου	3.000 μ.		Σόγκ-Κόι (Ἐ- ρυθρός)	
Ἀντιλίβανος (Ἐρμών)	2.81½ μ.		Χοάνγκ-Χό (Κί- τρινος)	
Όρη Γκάτ	2.600 μ.		Γιάν-τσέ-Κιάνγκ (Κυανούς)	
Όλυμπος Βιθυνίας	2.501 μ.		Ἰευσέης	
Όλυμπος Κύπρου (Τρόδος)	2.140 μ.		Σι-Κιάνγκ	
Τμῶλος	2.120 μ.		(Κυανούς)	
Όρη Ἀνάμ	2.000 μ.		Ἰευσέης	
Όρη Δρούσων	1.850 μ.		Σι-Κιάνγκ	
Οὐράλια	1.700 μ.		Ἄμουρ	
Ἰδη	1.700 μ.		Λένας	
Όρη Ἀσσαριτῶν	1.500 μ.		Όβις	
Πενταδάκτυλον	1.045 μ.		Ἄμου - Ντάρια (Ὠξος)	
Θαβάρ	562 μ.		Σὺρ - Ντάρια (Ἰαξάρτης)	

ΠΙΝΑΞ Δος

Ἐμφαίνων τὰς σπουδαιότερας χερσονήσους, νήσους, θαλάσσας, κόλπους
καὶ ἐρήμους τῆς Ἀσίας.

Χερσόνησοι	Νῆσοι	Θάλασσαι	Κόλποι	Πορθμοί	Ἐρημοί
Μ. Ἀσίας	Πριγκι- πόνησοι	Θάλασσα τοῦ Μαρ- μαρᾶ	Ἀδραμυτιῶ Σμύρνης	Βόσπορος Δαρδανέλλια	Ἄλμυρά Ἐρημος Μ. Ἀσίας
Ἐρυθραίας	Ἱμβρος	Ἀραβ. Θά- λασσα	Κεραμειοῦ	Μπάμπ-ελ- Μαντέμπ	Μεγ. Συριακὴ Ἐρημος
Μυκάλης	Τένεδος	Ἀραβ. Θά- λασσα	Ἀλεξανδρέτ- τας	Μπέρουγκ (Βερίγγιος)	Ἐρημος μεγ. Νεφούντ
Ἀλικαρνα- σοῦ	Κύπρος	Σινική Θά- λασσα	Ἀμμοχώστου		Ἐρημος μικρὰ Νεφούντ
Σινᾶ	Ν. Μπα- χρέν	Ἰοχοτσικὴ Θάλασσα	Λάρνακος		Ἐρημος Ντάχνα
Ἀραβίας	Ἀνδαμά- ναι		Ἐπισκοπῆς		Μεγάλῃ ἄλμυρά Ἐρη- μος Περσίας
Δεκάν	Νικοβά- ραι		Μόρφου		Ἐρημος Λούτ
Ἰνδοκίνας			Ἄκαμπα		Ἐρημος Ρεγκιστάν
Μαλαισίας ἢ Μαλακκῆ			Ὀμάν		Ἰνδ. Ἐρημος ἢ Ἐρημος Θάρ
Κορέας			Περσικὸς		Ἐρημος Ταρίμ
Καμτσιάτ- κας			Βεγγάλης		Ἐρημος Γκόρμπι
Τσοούκων			Σιάμ		
Ταϊμὺρ			Τογγίνου		

Β. Α Φ Ρ Ι Κ Η

Γενικά. Ἡ Ἄφρική, ἔχουσα ἑκτασιν 30.000.000 τετρ. χιλιομ. ἔρχεται τρίτη κατὰ σειράν μεταξὺ τῶν ἡπείρων (μετὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν). Μετὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ἀνήκει εἰς τὸν Παλαιὸν κόσμον, εἶναι δηλαδὴ μεταξὺ τῶν ἡπείρων, τὰς ὁποίας παλαιότερον ἐγνώριζεν ὁ ἄνθρωπος. Παρὰ τοῦτο ὅμως καὶ μολονότι ἡ Ἀφρική εὐρίσκεται πολὺ πλησίον τῆς Εὐρώπης, χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς μόνον διὰ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ (πλάτους 16 χιλιομ.) τοῦ Γιβραλτάρ, ἔμεινε μέχρι ἐσχάτων, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος της, τελείως ἄγνωστος εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. Τοῦτο, διότι ἡ Ἀφρική παρουσιάζει ἐλάχιστον θαλάσσιον διαμελισμόν. Ἐκτὸς τούτου εἰς ὅλα τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς συναντῶμεν ἢ ὑψηλὰ ὄρη, ἐκτεινόμενα κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν (ὅπως π.χ. τὸν Ἄτλαντα εἰς τὴν Β. Ἀφρικὴν), ἢ ἀμμώδεις ἀξένους παραλίας (πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν) χωρὶς τὸ ἐλάχιστον ὀρμητήριον, ἢ φραγμοὺς ἀπὸ ἐπικινδύνους Κοραλλιογενεῖς νήσους καὶ ὑφάλους. Πάντα ταῦτα καθιστοῦν δύσκολον τὴν προσέγγισιν καὶ τὴν διείσδυσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἡπείρου. Πλὴν δὲ τούτων καὶ ἄλλα ἐμπόδια παρεμβάλλονται, διότι μεγάλα Ἐρημοὶ, ὅπως ἡ **Σαχάρα** καὶ ἡ **Καλαχάρι**, ἀρχίζουσι ἤδη ἀπὸ τῆς παραλίας, καθιστῶσαι τὴν διείσδυσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀδύνατον. Περὶ τὸν Ἰσημερινὸν πυκνὰ καὶ ἀδιαπέραστα δάση (ζοῦγκλαι) κλείουσι τὸν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἡπείρου δρόμον. Καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ὅπου ὑπάρχουν πλωτοὶ ποταμοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ προχωρήσῃ κανεὶς βαθέως εἰς τὸ ἐσωτερικόν, διότι οὗτοι σχηματίζουν μεγάλους καταρράκτας. Πάντα ταῦτα συνετέλεσαν, ὥστε τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς νὰ παραμείνῃ ἐπὶ μακρὸν τελείως ἄγνωστον εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. Ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἦτο γνωστὴ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μόνον ἡ Βόρ. Ἀφρική.

Κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα, πρῶτοι οἱ Πορτογάλοι κατῴρθωσαν νὰ περιπλεύσουν τὴν Ἀφρικὴν, ἀλλὰ μόλις κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ἐξερευνήθη τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἡπείρου. Τοῦτο ἐγένετο κυρίως ἀπὸ τοὺς ἐξερευνητὰς Λίβινγκστον (Σκῶτον) καὶ Στάνλεϋ (ἐκ τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν). Ὁ Ἰσημερινὸς διέρχεται σχεδὸν ἀπὸ τὸ μέσον τῆς Ἀφρικῆς καὶ διὰ τοῦτο αὕτη κατὰ μέγα μέρος της ἀνήκει (Χαρτ. 32) εἰς τὴν Διακεκαυμένην ζώνην. Κατοικεῖται, κατὰ μεγίστην πλειοψηφίαν, ἀπὸ ἀνθρώπους ἀνήκοντας εἰς τὴν Μαύρην φυλὴν (λέγεται καὶ Μαύρη ἡπει-

ρος), οί όποιοι συγκαταλέγονται μεταξύ τών πλέον άπολιτίστων άνθρώπων. 'Η 'Αφρική μέχρι τοῦ 1960 άπετελείτο, κατά μέγιστον μέρος της, από άποικίας. Δυνάμεθα νά τήν χωρίσωμεν εις 5 φυσικάς περιοχάς Αὔται εἶναι : 'Η Β. 'Αφρική. 'Η Δ. 'Αφρική. 'Η Κεντρική 'Αφρική. 'Η Α. 'Αφρική καί ἡ Ν. καί Ν.Α. 'Αφρική μετά τῆς μεγάλης νήσου **Μαδαγασκάρης** καί τών ὑπολοίπων νήσων τοῦ 'Ινδικοῦ 'Ωκεανοῦ, καθώς καί τών νήσων τοῦ 'Ατλαντικοῦ.

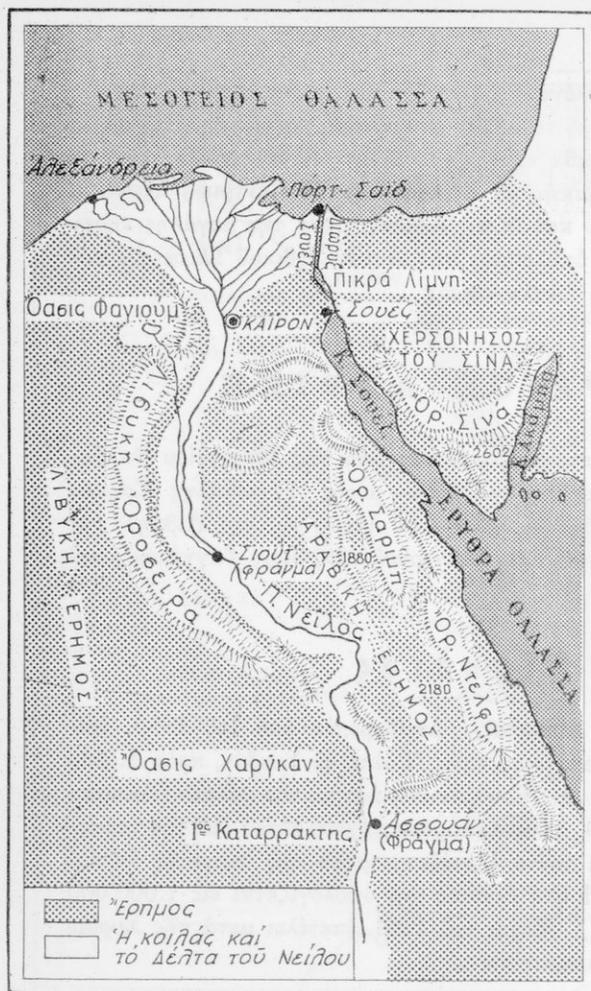
I. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

'Η Βόρειος 'Αφρική περιλαμβάνει τās ὑπό τῆς Μεσογείου Θαλάσσης βρεχομένης χώρας καί τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς μεγάλης 'Ερήμου Σαχάρας. Περιλαμβάνει δηλαδή αὕτη τήν Αἴγυπτον, τήν Λιβύην, τās χώρας τοῦ "Ατλαντος (Τυνησίαν, 'Αλγερίαν, Μαρόκον, Ταγγέρην) καί τήν 'Ερημον Σαχάραν.

Αἴγυπτος

"Ορια. "Εκτασις. 'Η Αἴγυπτος, Δημοκρατία από τοῦ 1953, ὀρίζεται πρὸς Β. από τήν Μεσόγειον, πρὸς Ν. από τὸ Σουδάν, πρὸς Δ. από τήν Λιβύην, πρὸς Α. από τήν 'Ερυθράν Θάλασσαν, τὸν κόλπον "Ακαμπα καί τὸ κράτος τοῦ 'Ισραήλ, προεκτεινομένη μέχρις αὐτοῦ διὰ τῆς χερσονήσου τοῦ Σινᾶ, ἥτις διὰ τοῦτο ἐξετάζεται μετά τῆς 'Αφρικῆς ἂν καί ἀνήκει εις τήν 'Ασίαν. 'Η ὅλη ἔκτασις της ὑπολογίζεται εις 1.000.000 τετρ. χιλίομ. (*Χαρτ. 33*). Μέχρι τοῦ 1961 άπετέλει μετά τῆς Συρίας τήν 'Ην. 'Αραβικὴν Δημοκρατίαν.

Φυσικαὶ περιοχαί. Μορφολογία ἐδάφους. Τὴν Αἴγυπτον δυνάμεθα νά διακρίνωμεν εις δύο φυσικάς περιοχάς, ἥτοι 1) *Τὴν δυναμένην νά ἀρδευθῆ ἀπὸ τὸν Νεῖλον Αἴγυπτον*. Αὕτη εἶναι : α) 'Η καθαυτὸ κοιλάς τοῦ Νεῖλου, ἡ ὁποία, ἀρχομένη ἐκ Ν. ἀπὸ τοῦ 'Ασσουάν, φθάνει μέχρι τοῦ Καίρου καί λέγεται **"Ανω Αἴγυπτος**, καί β) Τὸ ἀπὸ τοῦ Καίρου μέχρι τῆς Μεσογείου Δέλτα τοῦ Νεῖλου, τὸ ὁποῖον λέγεται **Κάτω Αἴγυπτος** (*Χαρτ. 33 καί 34*). 'Η κοιλάς τοῦ Νεῖλου καί τὸ Δέλτα του, ἔχοντα ἔκτασιν περὶ τὰ 35.000 τετρ. χιλιομ. καί ἔδαφος εὐφο-

Χαρτ. 34. Αἴγυπτος : Φυσικαὶ περιοχαί.

10 ἔντολάς. Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου καὶ εἰς ὕψος 1530 μ. εὐρίσκεται ἡ περίφημος *Μονὴ Σινᾶ*, ἡ ὁποία ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ καὶ εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν Ἁγ. Αἰκατερίνην.

Διῶρυξ τοῦ Σουέζ. Εἰς τὸ σημεῖον τῆς συνδέσεως τῆς χερσονήσου τοῦ Σινᾶ μετὰ τῆς Ἀφρικῆς, δηλ. εἰς τὴν χθαμαλὴν (ὕψος ἀνώτερον

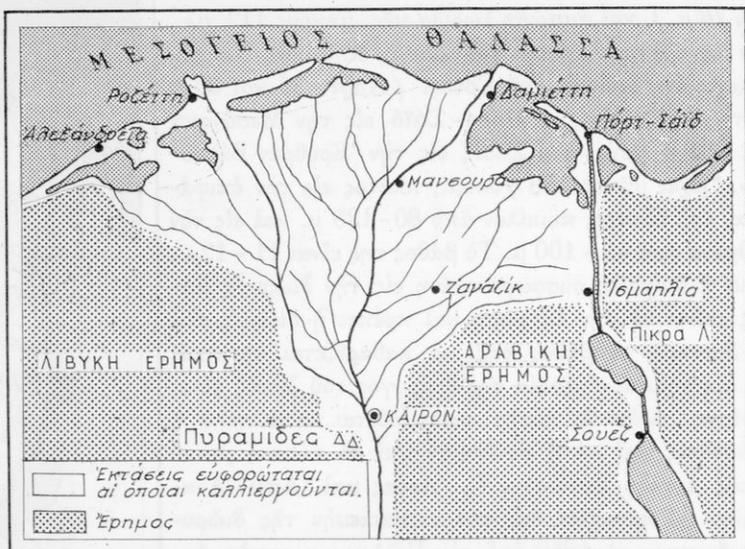
ρώτατον καὶ καλλιεργήσιμον, διότι ἀρδεύεται ἀπὸ τὸν Νεῖλον, εἶναι ἡ κατοικουμένη Αἴγυπτος.

2) *Τὴν Δ. καὶ Α. τῆς κοιλάδος καὶ τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου* ἔκτασιν, ἡ ὁποία εἶναι μία ἀπέραντος καὶ κατάξηρος Ἔρημος, πλὴν ὁάσεων τινων π.χ. τῶν ὁάσεων **Χάργκα** καὶ **Φαγιούμ**.

Πρὸς τὰ Δ. ἐκτείνεται ἡ κατάξηρος *Αἰβικὴ Ἔρημος* ἢ *Ἀνατολικὴ Σαχάρα*. Πρὸς τὰ Α. τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου ὑπάρχει πάλιν Ἔρημος, ἡ ὁποία ἔχει ὑψηλὰ καὶ ἀπότομα ὄρη, φθάνοντα μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης. Ταῦτα εἶναι τὰ ὄρη **Ντέλφα** (2180 μ.) καὶ **Σαρήμπ** (1880 μ.). Πρὸς τὰ ΒΑ. ἐκτείνεται ἡ *Χερσόνησος τοῦ Σινᾶ* μετὰ τὸ ὄρος **Σινᾶ** (2602 μ.) ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ὁ Μωϋσῆς ἐδέχθη παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰς

Χαρτ. 36. Τὸ Δέλτα τοῦ Νεῖλου.

κατορθάνει νὰ φέρη μέχρι τῆς Μεσογείου, χωρὶς νὰ ἔχη παραποτάμους εἰς μέγα μῆκος του, τὰ ὕδατα τῆς Ἀν. Ἀφρικῆς, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ἄφθονοι. Ὁ Νεῖλος εἶναι ἡ ζωὴ τῆς Αἰγύπτου. Ἐχει κατ' ἀρχὰς δύο βραχίονας. Ἐκ τούτων ὁ εἷς, πηγάζων ἀπὸ τὴν λίμνην **Τάνα** τῆς Αἰθιοπίας, λέγεται **Κυανοῦς Νεῖλος** (Χαρτ. 37). Ὁ ἄλλος, πηγάζων ἀπὸ τὴν λίμνην **Βικτωριαν**, τῆς περιοχῆς τῶν *Μεγάλων λιμνῶν* τῆς Α. Ἀφρικῆς, λέγεται **Λευκὸς Νεῖλος**. Μὲ τὸ μῆκος του τῶν 6.500 χιλιομ. (ἐκ τῶν ὁποίων μόνον τὰ 1.600 ἀνήκουν εἰς τὴν Αἴγυπτον) ὁ Νεῖλος εἶναι ὁ ἐπιμηκέστερος ποταμὸς τοῦ κόσμου· (μόνον ὁ Μισσοσιπιτῆς, ἀλλὰ ὁμοῦ μὲ τὸν παραπόταμόν του Μισσοῦρι, λαμβανόμενος, εἶναι μεγαλύτερος εἰς μῆκος). Πλωτὸς μέχρι τοῦ Ἀσσοῦν (διότι νοτιώτερον σχηματίζει καταρράκτας), διευκολύνει πολὺ τὴν συγκοινωνίαν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἀπὸ τοῦ Καίρου ὁ Νεῖλος ἀρχίζει νὰ διαχωρίζεται εἰς πολλοὺς βραχίονας καὶ δημιουργεῖται οὕτω τὸ εὐφορώτατον Δέλτα τοῦ Νεῖλου, τὸ ὁποῖον συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν εὐφορωτέρων μερῶν τοῦ κόσμου (Χαρτ. 36). Ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἰουλίου τὰ ὕδατα τοῦ Νεῖλου εἶναι ὀλίγα, ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου ὅμως μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου ὁ ποταμὸς ἔχει πολὺ ὕδωρ καὶ πολλὰκις πλημμυρίζει τὰς γύρω του ἐκτάσεις. Διὰ τὴν

Ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ, ἡ ὁποία συνδέει τὴν Μεσόγειον μὲ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν.

ἀποφυγὴν πλημμυρῶν καὶ ἀκόμη διὰ τὴν ὑπάρχῃ ἀρκετὸν ὕδωρ, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὰ αἱ ἀρδεύσεις ὅταν ὁ Νεῖλος ἔχει ὀλίγον ὕδωρ, θέλουν οἱ Αἰγύπτιοι νὰ δημιουργήσουν ἀρκετὰ φράγματα καὶ τεχνητὰς λίμνας. Αὗται θὰ δέχονται τὸ πλεόνασμα τοῦ ὕδατος, ὅταν ὁ Νεῖλος ἔχη πολὺ ὕδωρ, καὶ θὰ ἀποφεύγονται αἱ πλημμύραι, θὰ διατηροῦν δὲ τὸ ὕδωρ τοῦτο, ὥστε νὰ γίνονται δι' αὐτοῦ ἀρδεύσεις, ὅταν ὁ Νεῖλος δὲν θὰ ἔχη ἀρκετὸν ὕδωρ. Ὑπάρχουν ἤδη ἐν φράγμα παρὰ τὴν πόλιν Σιουτ καὶ ἄλλο παρὰ τὴν πόλιν Ἀσσουάν. Τὸ φράγμα τοῦ Ἀσσουάν εἶναι τὸ μεγαλύτερον (ἔχει μῆκος 1950 μ., ὕψος 45 μ. καὶ πάχος 12 μ.).

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Ἡ Αἴγυπτος εἶναι χώρα καθαρῶς γεωργικὴ καὶ πλέον τῶν 65% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς εἶναι γεωργοί, οἱ λεγόμενοι *Φελλάχοι*. Τὸ κυριώτερον προϊόν εἶναι ὁ βάμβαξ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀρίστης ποιότητος ἢ ἀξία τοῦ ἐξαγομένου βάμβακος ἀνέρχεται εἰς τὰ 80% τῆς συνολικῆς ἀξίας ὅλων τῶν ἐξαγομένων ἐξ Αἰγύπτου προϊόντων. Καλλιεργεῖται ἐπίσης ἀραβόσιτος, ὁ ὁποῖος μὲ τὰ παραγόμενα ὄσπρια καὶ λαχανικὰ ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων. Σῖτος ὄχι ἐπαρκῆς διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας. Σακχαροκάλαμον καὶ φοίνικες (*χορμαδιές*), οἱ ὁποῖοι παρέχουν εἰς τοὺς κατοίκους τοὺς θρεπτικὸς σακχαροῦχος καρπούς των, τὰς ἴνας των

Χαρτ. 37. Διαδρομή του ποταμού Νείλου.

τρέφονται βοοειδή, βούβαλοι, πρόβατα, αίγες, κάμηλοι, ἵπποι, ἡμίονοι καὶ ὄνοι. Περισσότερον εἶναι ἀνεπτυγμένη ἡ πτηνοτροφία, ἰδίως ἡ τοιαύτη ὀρνίθων καὶ περιστερῶν. Οἱ ἰχθύες ἀφθονοῦν καὶ ἡ ἀλιεία ἔχει ἀρχετὴν ἀνάπτυξιν.

Ἐν τῇ Αἰγύπτῳ δὲν ἔχει ἀρχετὴν ἀνάπτυξιν.

με τὰς ὁποίας κατασκευάζονται πῖλοι, ὑποδήματα, κάμιστρα, κλπ. καὶ τὸ ξύλον των. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου, ἣ ὁποία κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔδιδεν ἐξαιρετικούς οἴνους, ἔχει ἐγκαταλειφθῆ σήμερον ἐξ αἰτίας τῆς Μουσουλμανικῆς θρησκείας τῶν κατοίκων, ἣ ὁποία ἀπαγορεύει τὴν πόσιν τοῦ οἴνου. Ἀνευρίσκονται ἀμπελώνες μόνον εἰς τὴν ὄασιν Φαγιούμ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἡ ἀμπέλος καλλιεργεῖται μόνον διὰ τὴν παραγωγὴν ἐπιτραπέζιων σταφυλῶν. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης τὰ γεώμηλα καὶ ἡ ὄρυζα εἰς τὰς παρακτίους ἐλώδεις περιοχάς, εἰς ποσότητας ὥστε νὰ γίνεταί καὶ ἐξαγωγή τῆς. Προσπάθειαι ἐγκλιματισμοῦ τοῦ καπνοῦ ἀπέτυχον καὶ τὰ καπνὰ τῆς ὑπαρχούσης σημαντικῆς καπνοβιομηχανίας τῆς Αἰγύπτου εἰσάγονται ἐξ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας.

Ἡ κτηνοτροφία κατέχει δευτερεύουσαν θέσιν. Ἐκ-

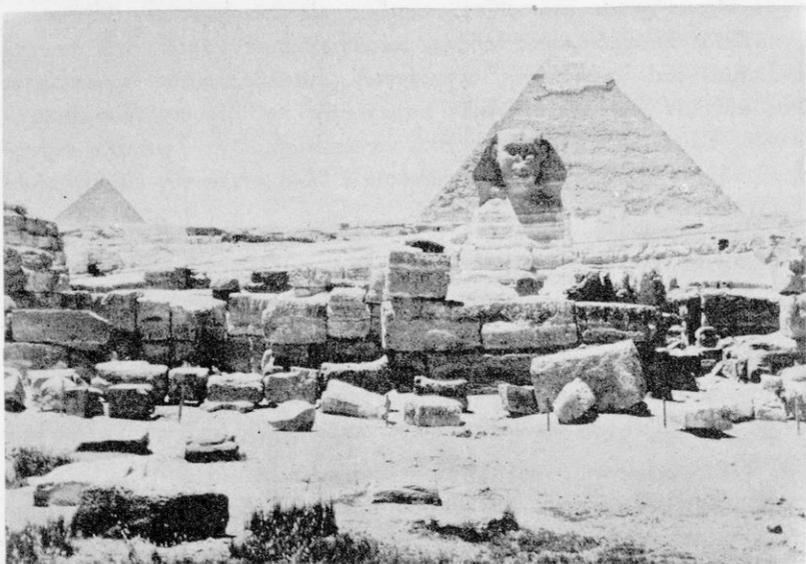
Ἡ **Βιομηχανία** περιορίζεται κυρίως εἰς ἐκκοικιστήρια βάμβακος, ἐργοστάσια ἀποφλοιώσεως ὀρύζης, παραγωγῆς σακχαρώσεως ἀπὸ σακχαροκάλαμον καὶ κατασκευῆς σιγαρέττων. Καταβάλλονται προσπάθειαι πρὸς αὐξησιν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ ἵδρυσιν νέων βιομηχανιῶν. Τὰ παρὰ τὸ Ἄσσουάν ὑπὸ κατασκευὴν ἔργα (μεγάλη τεχνητὴ λίμνη καὶ ὑδροηλεκτρικὰ ἐργοστάσια) θὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας.

Ἡ **συγκοινωνία** εἶναι καλὴ μόνον εἰς τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου· γίνεται μὲ ἀρκετὰς σιδηροδρομικὰς γραμμὰς καὶ διὰ τοῦ ποταμοῦ. Μία γραμμὴ, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Καΐρου, φθάνει εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον καὶ ἐκεῖθεν προχωρεῖ εἰς τὸ Σουδάν, ἀφοῦ ἀφίσει διακλαδώσεις πρὸς τὰς ὁάσεις Φαγιούμ καὶ Χάργκα. Ἄλλη γραμμὴ, χωροῦσα πρὸς Α., συνδέει τὸ Κάιρον μὲ τὴν Γάζαν καὶ ἐκεῖθεν προχωρεῖ παραλιακῶς πρὸς τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραήλ.

Ἡ Αἴγυπτος **ἐξάγει** κυρίως βάμβακα καὶ βαμβακόσπορον, ὄρυζαν, πρῶϊμα λαχανικά, γεώμηλα, σησάμι, χουρμάδες, δέρματα καὶ σιγαρέττα.

Εἰσάγει κυρίως ἄνθρακας, πετρέλαιον καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα. Τὸ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον εἶναι ἀρκετὰ σημαντικόν. Ἐξάγει εἰς τὴν Ἑλλάδα βαμβακόσπορον, γεώμηλα, χουρμάδες, σησάμι καὶ πρῶϊμα λαχανικά καὶ εἰσάγει ἐξ Ἑλλάδος σταφυλάς, ξηροὺς καρπούς, σάπωνα καὶ χημικὰ λιπάσματα.

Πληθυσμός. Κάτοικοι. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Αἰγύπτου ἀνέρχεται εἰς 25.000.000 (πυκνότης 25 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.). Ἄν ὅμως ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐκ τῆς ὅλης Αἰγύπτου κατοικεῖται μόνον ἡ κοιλάς καὶ τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου, ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ φθάνει τοὺς 500 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ. καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ θεωρητῆ ἡ Αἴγυπτος ὡς μία ἐκ τῶν πυκνότερων κατοικουμένων χωρῶν τοῦ κόσμου. Ἡ μεγίστη πλειονότης τῶν κατοίκων τῆς εἶναι Φελλάχοι (γεωργοί), Μουσουλμάνοι κατὰ τὸ θρήσκευμα· ὑπάρχουν ὅμως καὶ περὶ τὸ 1.500.000 Χριστιανοὶ (*Μοιροφυσῖται*), οἱ ὅποιοι λέγονται **Κόπται**. Εἰς τὰς παρυφάς τῆς Ἐρήμου ζοῦν καὶ μερικοὶ Βεδουῖνοι, Ἀραβικῆς καταγωγῆς, οἱ ὅποιοι εἶναι κτηνοτρόφοι καὶ διάγουν νομαδικὴν ζωὴν. Γλῶσσα εἶναι ἡ Ἀραβικὴ. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ζοῦν καὶ ἀρκετοὶ Εὐρωπαῖοι, μεταξὺ δὲ

Τὸ ὀγκώδες ἐρυθρωπὸν ἄγαλμα τῆς Σφιγγὸς καὶ ὀπισθὲν τῆς μία ἐκ τῶν πυραμίδων εἰς τὴν Αἴγυπτον.

τούτων περὶ τοὺς 100.000 Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι ἔχουν δημιουργήσει ἐκεῖ ἀκμαζούσας παροικίας, μὲ ἰδικὰ τῶν Νοσοκομεῖα, Σχολεῖα, Ἐκκλησίας, κλπ. ἰδίως εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ Κάϊρον. Γενικῶς οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου, οἱ ὅποιοι ἐδημιούργησαν ἀξιόλογον πολιτισμὸν 3.500 ἤδη ἔτη π.Χ., ἔχουν ὑποστῆ μεγάλην ἐπιμιξίαν μὲ τοὺς Ἀραβας, τόσοσιν ὥστε θεωροῦνται ὡς Ἀραβικὸς λαός. Ἀνήκουν εἰς τὴν Λευκὴν φυλὴν, ὑπάρχει ὅμως εἰς αὐτοὺς καὶ ἀρκετὸν Νεγρικὸν αἷμα καὶ Νεγρικὰ χαρακτηριστικά, ἰδίως εἰς τοὺς γειτονεύοντας μὲ τὸ Σουδάν, λόγῳ τῆς ἐκεῖ μεγάλης ἐπιμιξίας τῶν μὲ Νέγρους.

Σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Αἰγύπτου. Εἰς τὴν Κάτω Αἰγύπτον : Τὸ **Κάϊρον**, πρωτεύουσα τῆς Δημοκρατίας (3.050.000 κ.), εὐρισκόμενον ὀλίγον βορείως τῶν ἐρείπιων τῆς ἀρχαίας *Μέμφιδος*. Μὲ τὰ τεμένη (*τζαμὰ*) καὶ τὰ Ἀραβικῆς τεχνοτροπίας μνημεῖα του, εἶναι ἀπὸ τὰς ὠραιότερας Μουσουλμανικὰς πόλεις. Εἰς τὰ Ἄ. τῆς πόλεως καὶ εἰς τὰς παρυφὰς τῆς Ἐρήμου εὐρίσκεται τὸ ὀγκώδες ἐρυθρωπὸν ἄγαλμα τῆς

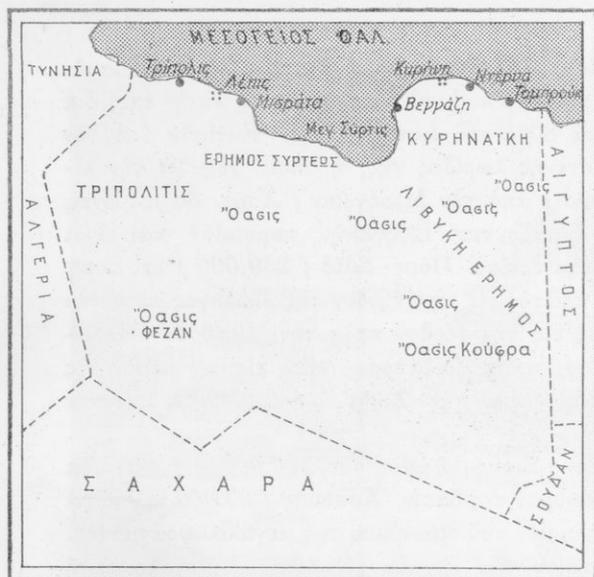
Σφιγγός και αἱ Πυραμίδες. Ἐλεξάνδρεια, ἡ δευτέρα εἰς πληθυσμὸν πόλις τῆς Αἰγύπτου (1.400.000 κ.) και ὁ μεγαλύτερος λιμὴν της, διὰ τοῦ ὁποίου διεξάγονται τὰ 80% τοῦ ἐμπορίου της. Ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον ἐπὶ στενῆς λωρίδος γῆς, ἡ ὁποία χωρίζει τὴν λιμνὴν Μαριούτ (Μαρεώτιδα) ἀπὸ τὴν Μεσόγειον (Χαρτ. 33). Ἐχει, ὅπως και τὸ Κάϊρον, ἀκμάζουσαν Ἑλληνικὴν παροικίαν και εἶναι ἔδρα τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Πόρτ - Σαΐδ (230.000) και Σουὲ (160.000 κ.) λιμένες, ὁ πρῶτος εἰς τὴν ἔξοδον τῆς διώρυγος πρὸς τὴν Μεσόγειον και ὁ δεύτερος εἰς τὴν ἔξοδον πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν. Ἰσμαηλία (25.000), σιδηροδρομικὸς κόμβος εἰς τὸ μέσον τῆς διώρυγος. Μανσούρα (150.000 κ.) και Ζαγαζίκ (120.000 κ.) κέντρα ἐμπορίου βάμβακος.

Εἰς τὴν Ἄνω Αἰγύπτον : Σιοῦτ (ἡ Ἀσσιούτ, 120.000 κ.) Φαγιούμ (100.000 κ.) εἰς τὴν ὁμώνυμόν της ἄσιν. Ἀσσουάν (27.000 κ.) παρὰ τὴν ἀρχαίαν Συήνην και πλησίον τοῦ ὁμώνυμου της μεγάλου φράγματος. Λουξορ (25.000 κ.) πλησίον τῶν ἀρχαίων Θηβῶν, με μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια ἀρχαίων ναῶν.

Εἰς τὴν Χερσόνησον τοῦ Σινᾶ : Ἡ χερσόνησος τοῦ Σινᾶ κατοικεῖται ἀπὸ νομάδας Βεδουίνους και μόνον εἰς τὰ πρὸς τὴν Μεσόγειον παράλια της ὑπάρχουν δύο ἀξιόλογοι πόλεις. Αὗται εἶναι τὸ Ἐλ - Ἀρίς και ἡ Γάζα εἰς τὸν ὁμώνυμον διάδρομον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἀφορμὴ διαρκῶν προστριβῶν και ἐρίδων μεταξὺ Αἰγύπτου και Ἰσραήλ.

Λιβύη

Ἡ Λιβύη, πρῶην Ἰταλικὴ ἀποικία, ἐγένετο ἀνεξάρτητον κράτος ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1952. Ἐχουσα ἕκτασιν 1.760.000 τετρ. χιλιομ. συνορεύει πρὸς Α. με τὴν Αἰγύπτον και τὸ Σουδάν, πρὸς Δ. με τὴν Τυνησίαν, Ἀλγερίαν και Σαχάραν, πρὸς Ν. με τὴν Σαχάραν και πρὸς Β. βρέχεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Πρὸς τὴν Μεσόγειον δὲν παρουσιάζει μεγάλον θαλάσσιον διαμελισμὸν· σχηματίζεται ἐκεῖ μόνον εἰς σημαντικὸς κόλπος, ἡ Μεγάλῃ Σύρτις (Χαρτ. 38). Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο τμήματα, τὴν Τριπολίτιδα πρὸς τὰ δυτικὰ και τὴν Κυρηναϊκὴν πρὸς τὰ Ἀνατολικὰ. Οἱ ἄμμοι τῆς Ἐρήμου προεκτείνονται εἰς τὴν Λιβύην εἰς πολλὰ μέρη, ὅπως π.χ. εἰς τὸν κόλπον τῆς Σύρτεως, μέχρι τῆς θαλάσσης και διὰ τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς προσέκτασις τῆς Ἐρήμου Σαχάρας.

Χαρτ. 38. Λιβύη.

Γεωργία. Κτηνο-τροφία. Άλιεία. Τò δυνάμενον νὰ καλλιεργηθῆ ἔδαφος εἶναι μία στενὴ λωρὶς γῆς, ἔκτεινομένη κατὰ μῆκος τῆς παραλίας. Νοτίως τῆς ζώνης ταύτης ἔκτεινεται μία ζώνη στεππώδης καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ μεγάλη **Λιβυκὴ Ἐρημος** μέτινας ὀάσεις ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Εἰς τὴν παραλιακὴν καλλιεργήσιμον ζώνην καλλιεργοῦνται ἐλαῖαι, ἄμπελοι, συκαῖ, ἄμυγδαλαῖ, ἔσπεριδοειδῆ, μορέαι, φοῖνικες, καπνὸς

καὶ δημητριακά. Εἰς τὴν στεππώδη ζώνην καλλιεργοῦνται ὀλίγα δημητριακά, διότι αὐτὴ χρησιμοποιεῖται κυρίως διὰ τὴν **κτηνοτροφίαν**, ἡ ὁποία κατέχει πρωτεύουσαν θέσιν εἰς τὴν Λιβύην. Διατρέφονται κυρίως πρόβατα καὶ αἰγες καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον ἀμήλοι καὶ ὄνοι· οἱ ποιμένες εἶναι γενικῶς νομάδες. Ἡ **ἀλιεία** εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη, διότι τὰ παράλια ἔχουν ἀρκετοὺς ἰχθῦς καὶ σπόγγους· μέχρις ἐκεῖ μεταβαίνουν δι' ἀλιείαν σπόγγων καὶ Ἑλληνες σπογγαλιεῖς (ἰδίως Καλύμνιοι). Ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι ἡ Λιβύη ἔχει πλουσίας πετρελαιοπηγὰς, ἔχουσι δὲ ἀνακαλυφθῆ μέχρι τοῦδε τοιαῦται, αἱ ὁποῖαι ἔχουν τεθῆ ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν.

Ἡ **Συγκοινωνία** εἶναι ἀρκετὰ καλὴ μόνον εἰς τὴν παραλιακὴν ζώνην. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι ὑποτυπώδης, διεξαγομένη κυρίως διὰ καραβανίων. Αἱ σπουδαιότεραι ἐκ τῶν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ὀάσεων εἶναι αἱ ὀάσεις **Φεζάν** καὶ **Κούφρα**.

Ἐξάγει ἡ Λιβύη κρέατα, ζῶα, δέρματα, ἔριον, ἰχθῦς σπόγγους, καπνὸν καὶ χουρμάδες.

Εἰσάγει σίτον καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξάγει κυρίως σφάγια καὶ δέρματα.

Πληθυσμός και Κάτοικοι. Πόλεις. Ο πληθυσμός άνερχόμενος εἰς 1.200.000 κ. (πυκνότης πληθυσμοῦ μικροτέρα τοῦ 1 κ. κατὰ τετρ. χιλ.) συγκεντροῦται σχεδὸν ὀλόκληρος εἰς τὴν παραλιακὴν ζώνην. Οἱ κάτοικοι εἶναι **Βέρβεροι** (αὐτόχθονες), Μουσουλμάνοι κατὰ τὸ θρήσκευμα, ὁμιλοῦν δὲ τὴν Ἀραβικὴν.

Εἰς τὴν Κυρηναικὴν καὶ τὴν Τριπολίτιδα εἶχον ἰδρύσει, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, οἱ Ἕλληνες πόλεις εὐημερούσας. Εἶναι γνωστὴ ἡ μεγάλη καὶ εὐδαίμων Κυρήνη καὶ ἐπὶ Πτολεμαίων ἡ Κυρηναικὴ Πεντάπολις (5 πόλεις) ἀναπτύξασαι ἰσχυρὸν ἐμπόριον καὶ σημαντικὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν. Πόλεις ἴδρυσαν ἐκεῖ βραδύτερον καὶ οἱ Ρωμαῖοι. Αἱ πόλεις ὅμως αὐταὶ κατεστράφησαν ἀργότερον μετὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀράβων. Σήμερον αἱ σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Ἡ **Τρίπολις** (140.000 κ.) τέως πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου· ἔχει ὠραία κτίρια (κατασκευασθέντα ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς), καθὼς καὶ λιμένα. Διαμένουν εἰς αὐτὴν καὶ ὀλίγοι Ἕλληνες. **Μισράτα** (40.000 κ.), **Βεγγάζη** (80.000 κ.) καὶ **Ντέρνα** (16.000 κ.) λιμένες εἰς τὴν Κυρηναικὴν. Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1961 ὠρίσθη ὡς πρωτεύουσα τῆς Λιβύης ἡ **Ἐλ - Μπέϊδα**.

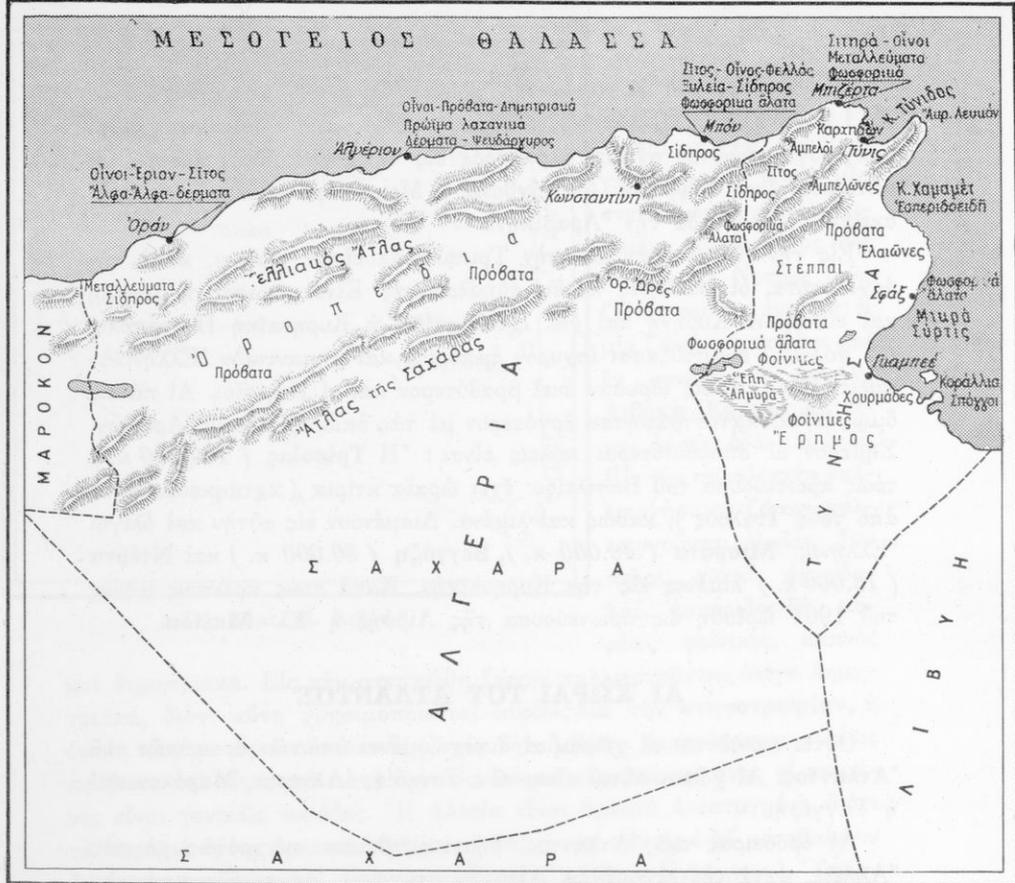
ΑΙ ΧΩΡΑΙ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΟΣ

Ὅτῳ καλοῦνται αἱ χῶραι, αἱ διασχιζόμεναι ὑπὸ τῶν ὄροσειρῶν τοῦ Ἄτλαντος. Αἱ χῶραι αὐταὶ εἶναι αἱ : Τυνησία, Ἀλγερία, Μαρόκον καὶ ἡ Ταγγέρη.

Αἱ ὄροσειραὶ τοῦ Ἄτλαντος, δημιουργηθεῖσαι συγχρόνως μετὰ τὰς Ἄλπεις, κατὰ τὴν λεγομένην Ἀλπικὴν πύχωσησιν, ἀποτελοῦν συνέχειαν τῶν Ἰταλικῶν Ἀπεννίνων καὶ συνεχίζονται καὶ ἐντὸς τῆς Ἰσπανίας μετὰ τὴν ὄροσειρὰν τῆς Σιέρρα - Νεβάδα. Ὑψηλοτέρα ἐκ τῶν ὄροσειρῶν τοῦ Ἄτλαντος εἶναι ὁ Ὑψηλὸς ἢ Μέγας Ἄτλας (4250 μ.), ὁ ὁποῖος εὕρεσκειται εἰς τὸ Μαρόκον.

Τυνησία

Θέσις. Ἐκτασις. Πληθυσμός. Ἡ Τυνησία, Γαλλικὴ ἀποικία πρότερον, ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἀπὸ τοῦ 1957 καὶ εἶναι μία ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Εὕρεσχομένη μεταξὺ τῆς Λιβύης, τῆς Ἀλγερίας καὶ τῆς Μεσογείου ἔχει ἔκτασιν 156.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθου-

Χαρτ. 39. Τυνησία και Άλγερία.

σμών 4.000.000 κ. (πυκνότης πληθυσμοῦ 25). Ὁ Ἄτλας φθάνει μέχρι τῶν βορείων παραλίων τῆς Τυνησίας, ἐκτεινόμενος παραλλήλως πρὸς αὐτά, ὥστε νὰ καθίσταται δύσκολος ἢ διεϊσδυσίς εἰς τὴν χώραν ἀπὸ τὴν πλευρὰν αὐτὴν. Πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς ὅμως, τὰ ὄρη δὲν ἐκτείνονται παραλλήλως πρὸς τὴν ἀκτὴν καὶ ἀπὸ τὸ μέρος αὐτὸ εἶναι εὐκόλος ἢ διεϊσδυσίς. Πρῶτοι εἰσέδυσαν εἰς τὴν Τυνησίαν οἱ Φοῖνικες (12 π. Χ. αἰὼν) καὶ κατὰ τὸν 8ον π. Χ. αἰῶνα ἔκτισαν εἰς τὰ βόρεια παράλια τῆς τῆν Καρχηδόνα (μεταξύ Μπιζέρτας καὶ Τύνιδος). Οἱ Ρωμαῖοι ἐν συνεχείᾳ νικήσαντες τοὺς Καρχηδονίους καὶ καταστρέψαντες τὴν Καρχη-

δόνα ἐγκατεστάθησαν αὐτοὶ εἰς Τύνιδα, ἰδρῦσαντες ἐκεῖ Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν, τὴν ὁποίαν ἔλεγον Ἀφρικανικὴν Ἐπαρχίαν. Παντοῦ τῆς χώρας σῶζονται ἐρείπια Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, ἐρείπια πόλεων, δεξαμενῶν, ἀρδευτικῶν ἔργων κλπ. Ἐπέδραμον ὅμως ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν χώραν οἱ Βάνδαλοι, οἱ Ἀραβες καὶ οἱ Τούρκοι καὶ ὅλοι οἱ ἐπιδρομεῖς αὐτοὶ κατέστρεψαν τὰ διάφορα ἔργα, τὰ ὁποῖα εἶχον κατασκευάσει οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἠρήμωσαν τὴν χώραν, ἣ ὁποία μετεβλήθη τελικῶς (ὅτε εὐρίσκετο ὑπὸ τοὺς Τούρκους καὶ πρὸ τῆς καταλήψεώς της ἀπὸ τοὺς Γάλλους) εἰς ὄρητῆριον τῶν τρομερῶν Τυνησιῶν ἢ Βερβερίνων πειρατῶν.

Μορφολογία ἐδάφους. Γεωργία. Κτηνοτροφία. Αἱ ὄροσειραι τοῦ Ἄτλαντος, ἀρχόμεναι ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον Λευκόν, τὸ βορειότερον τῆς Ἀφρικῆς, συνεχίζονται πρὸς τὰ Α. εἰσχωροῦσαι εἰς τὴν Ἀλγερίαν καὶ Τυνησίαν. Μεταξὺ τῶν ὄροσειρῶν ὑπάρχουν κοιλάδες εὐφοροὶ καὶ ὄροπέδια καὶ πρὸς τὰ ἀνατολικὰ τῆς χώρας πεδινὰ ἐκτάσεις, ὅπου τὸ μεσογειακὸν κλίμα εὐνοεῖ καλλιιεργείας φυτῶν μεσογειακῶν. Καλλιιεργοῦνται δημητριακά, ἄμπελοι, ἐλαῖαι, ὀπωροφόρα δένδρα καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν φοῖνικες. Εἰς τὰ ὄρη, αἱ πίπτουσαι βροχαί, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀρκεταί, εὐνοοῦν τὴν ὑπαρξίν δασῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοιούτων ἐκ φελλοδρυῶν. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας τὸ κλίμα γίνεταί στεππῶδες, διὰ τὸ κατὰλήξει εἰς ἐρημικόν. Εἰς τὰς στεππῶδεις ἐκτάσεις ἀκμάζει ἡ κτηνοτροφία, κυρίως αἰγῶν καὶ προβάτων καὶ κατὰ δευτέρον λόγον ὄνων, ἡμιόνων καὶ εἰς τὰ νότια καὶ καμῆλων.

Ἡ ἄλιεῖα καὶ ἡ σπογγαλιεῖα ἔχουν μεγάλην ἀνάπτυξιν, διότι ὑπάρχουν εἰς τὰ παράλια ἀφθόνως ἰχθύες καὶ

Ἐρείπια τῆς Καρχηδόνος.

σπόγγοι ἐξαιρετικῆς ποιότητος, διὰ τὴν ἀλιείαν τῶν ὁποίων μεταβαίνουν μέχρις ἐκεῖ καὶ Ἑλληνες σπογγαλιεῖς. Ὑπάρχουν ἀρκετὰ μεταλλεύματα σιδήρου καὶ φωσφορικῶν ἀλάτων, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται ὡς λιπάσματα, ἡ βιομηχανία ὅμως δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη.

Ἐξάγει ἡ Τυνησία σιτηρά, οἶνον, ἐλαιόλαδον, χουρμάδες, ζῶντα ζῶα, δέρματα, ἔριον, ἰχθῦς, σπόγγους, φωσφορικὰ ἄλατα καὶ μεταλλεύματα.

Εἰσάγει βιομηχανικὰ προϊόντα, καφέν, τέιον, σάκχαριν.

Κάτοικοι καὶ πόλεις. Οἱ κάτοικοι προέρχονται ἐξ ἐπιμιξίας τῶν αὐτοχθόνων Βερβέρων μὲ τοὺς Ἄραβας, οἱ ὅποιοι τοὺς κατέκτησαν καὶ τοὺς ἐπέβαλον τὴν γλῶσσαν των καὶ τὴν θρησκείαν των.

Γλῶσσα εἶναι ἡ Ἀραβικὴ καὶ **Θρησκεία** ὁ Μωαμεθανισμός. Εἰς τὴν χώραν ζοῦν καὶ ἀρκετοὶ Ἴταλοί, Μαλτζέζοι καὶ Γάλλοι.

Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Ἡ **Τύνις** (680.000 κ.) πρωτεύουσα καὶ ἀσφαλέστατος λιμὴν. Ἀσφαλεῖς λιμένες εἶναι ἡ **Μπιζέρτα** (45.000 κ.) καὶ τὸ **Σφάξ** (65.000 κ.). Ἡ **Γκαμπές** (25.000 κ.) εὐρισκομένη εἰς τὸ βάθος τοῦ κόλπου τῆς Μικρᾶς Σύρτρεως, εἰς τὸ κέντρον ὁάσεως.

Ἄλγερία

Ἔκτασις. Πληθυσμός. Ἡ Ἄλγερία ἔχει ἔκτασιν 208.000 τετρ. χιλιομ. μετὰ τοῦ τμήματος δὲ τῆς **Σαχάρας**, τὸ ὅποιον ἀνήκει εἰς αὐτήν, ἡ ἔκτασις τῆς φθάνει τὰ 2.200.000 τετρ. χιλιομ. Ὁ πληθυσμὸς εἶναι 10.000.000 κ., κατὰ πλειονότητα Ἄραβες (περὶ τὰ 6.000.000). Οἱ ὑπόλοιποι κάτοικοι εἶναι Βέρβεροι, αὐτόχθονες (οἱ Ἄραβες μετέβησαν καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ ὡς κατακτηταὶ) καὶ Εὐρωπαῖοι, ἰδίως Γάλλοι, ὑπολογιζόμενοι εἰς πλεόν τοῦ 1.000.000. Ἡ Ἄλγερία ἔθεωρεῖτο ὡς Γαλλικὸν μητροπολιτικὸν ἔδαφος καὶ οἱ κάτοικοί τῆς ἦσαν Γάλλοι ὑπήκοοι. Διηρεῖτο εἰς 3 Νομοὺς ἦτοι τοὺς Νομοὺς **Ἀλγερίου**, **Ὀράν** καὶ **Κωνσταντίνης** καὶ τὴν λεγομένην **Ἀλγερίαν τοῦ Νότου**, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὸ εἰς τὴν Ἀλγερίαν ἀνήκον μέρος τῆς Σαχάρας. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλγερίας μετὰ σκληροὺς ἀγῶνας κατὰ τῶν Γάλλων κατακτητῶν ἀπέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των καὶ ἀποτελοῦν σήμερον Ἀνεξάρτητον Κράτος.

Μορφολογία ἐδά-
φους. Κλίμα. Ὁ Ἄ-
 τλας ἐκ τῆς Τυνησίας
 προχωρεῖ καὶ εἰς τὴν
 Ἀλγερίαν, ὅπου χωρί-
 ζεται εἰς τὸν λεγόμενον
Τελλιακὸν Ἄτλαντα, ὅ-
 στις φθάνει μέχρι τῆς
 θαλάσσης, καὶ εἰς τὸν
Ἄτλαντα τῆς Σαχάρας.
 Μεταξὺ τῶν δύο ὄροσει-
 ρῶν ὑπάρχει μίᾳ περιοχῇ
 ὄροπεδίων (Χαρτ. 39).
 Ὁ Τελλιακὸς Ἄτλας
 δέχεται ἀρκετὰς βροχάς,
 λόγῳ τῆς γειτνιασεῶς
 του μετὰ τὴν Μεσόγειον
 καὶ ἔχει ἀρκετὰ δάση,

Ἄραβες νομάδες τῆς Ἀλγερίας.

μεταξὺ δὲ τούτων καὶ δάση φελλοδρυῶν. Ὁ Ἄτλας τῆς Σαχάρας δέχεται ἐλαχίστας βροχάς, νοτιῶς δὲ τούτου αἱ βροχαὶ δὲν φθάνουν τὰ 0,25 μ. ἐτησίως καὶ ἀρχίζει πλέον ἢ Ἐρημος τῆς Σαχάρας. Γενικῶς τὸ κλίμα μεσογειακὸν εἰς τὰ παράλια, μεταβάλλεται, καθ' ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, εἰς στεππῶδες καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς ἐρημικόν.

Ἡ Γεωργία κατέχει τὴν πρώτην θέσιν καὶ καλλιεργοῦνται κυρίως φυτὰ εὐδοκιμοῦντα εἰς τὸ μεσογειακὸν κλίμα. Καλλιεργοῦνται ὁμως μετὰ πρωτόγονα κατὰ τὸ πλεῖστον μέσα, πλὴν τῶν μεγάλων ἀγροκτημάτων, τὰ ὅποια ἐκμεταλλεύονται Γάλλοι. Καλλιεργοῦνται δημητριακά, ἄμπελοι, ἐλαῖα, συκαῖ, ἐσπεριδοειδῆ, καπνός, βάμβαξ, λαχανικά καὶ ὀπωροφόρα δένδρα.

Ἡ Κτηνοτροφία εἶναι κυρίως νομαδικὴ τοιαύτη προβάτων. Εἰς τὴν Ν. Ἀλγερίαν, ὅπου αἱ βροχαὶ σπανίζουσιν, γίνονται καλλιέργειαι μόνον εἰς τὰς δάσεις μετὰ ἐπικρατοῦν φυτὸν τὸν φοῖνικα (χουρμαδιά).

Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος εἶναι ἀξιόλογος καὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Ἀλγε-

Ἀποβίς τοῦ Ἀλγερίου πρωτεύουσας τῆς Ἀλγερίας.

ρίαν ἀρκετὰ μεταλλεύματα καὶ ἄφθονα φωσφορικά ἄλατα, χρησιμοποιούμενα κυρίως ὡς λιπάσματα.

Ἡ **Βιομηχανία** ἔχει ἐλαχίστην ἀνάπτυξιν, περιοριζομένη κυρίως εἰς τὴν κατασκευὴν ταπήτων, δερματίνων εἰδῶν, τοιούτων ἀπὸ φυσικὰς Ἴνας, προσερχομένης ἀπὸ τοὺς φοίνικας, καθὼς καὶ φελλοῦ ἀπὸ τὰς φελλοδρῦς.

Ἐξάγονται μεταλλεύματα, οἶνοι, ἔλαιον, σιτηρὰ, ὀπῶραι, λαχανικά, φελλός, ζῶα, ἔρια καὶ δέρματα καὶ **εἰσάγονται** εἶδη βιομηχανικά καὶ ἀποικιακά.

Γλῶσσα εἶναι ἡ Ἀραβικὴ καὶ **Θρησκεία** ὁ Μωαμεθανισμός.

Σπουδαιότεραι πόλεις : Ἀλγέριον (800.000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου Νομοῦ καὶ ὅλης τῆς Ἀλγερίας. Κέντρον πειρατῶν παλαιότερον (τῶν περιφήμων Ἀλγερίνων πειρατῶν), εἶναι σήμερον θαυμασίος λιμὴν καὶ ὠραία πόλις, ὀνομαζομένη *Λευκὴ πόλις* ἐξ αἰτίας τῶν καταλεύκων οἰκιῶν τῆς. Τὸ Ὀράν (390.000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου Νομοῦ, εἶναι ἀξιόλογος λιμὴν. Μπὸν (150.000 κ.) σημαντικὸς λιμὴν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξάγονται σιτηρὰ καὶ μεταλλεύματα.

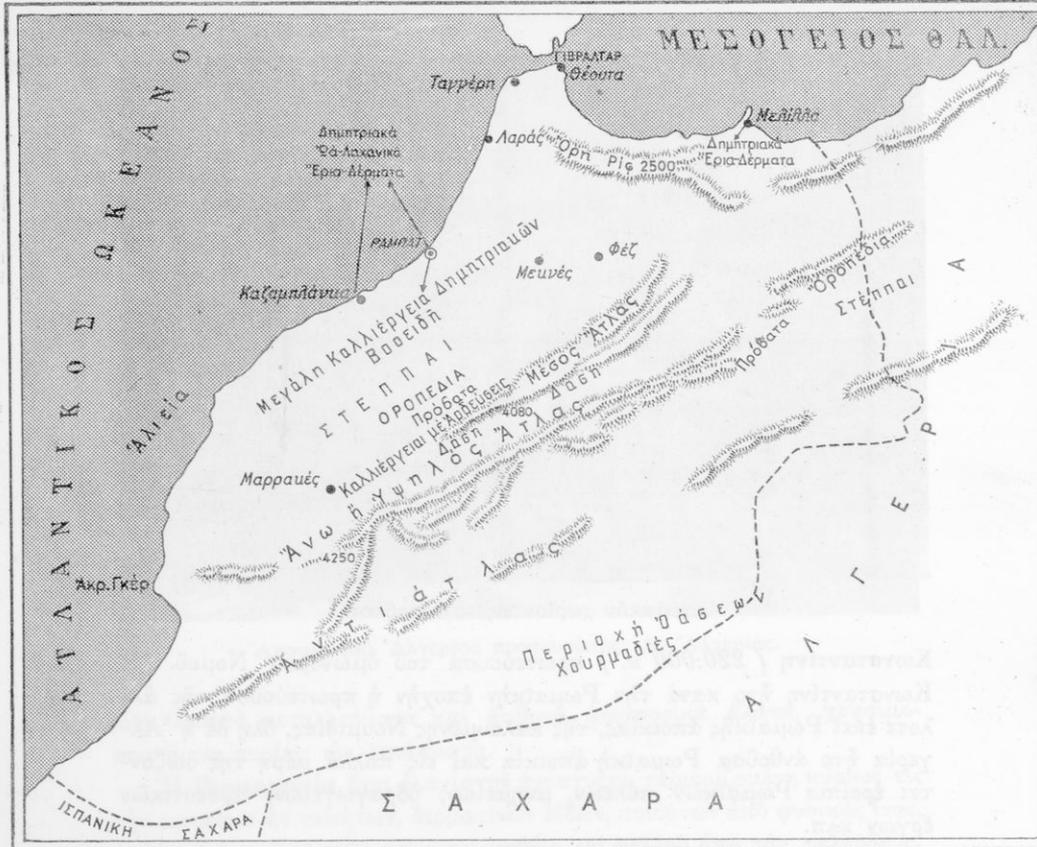
Ἄγροτικὸν χωριὸν εἰς τὸ Μαρόκον.

Κωνσταντίνη (220.000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου Νομοῦ. Ἡ Κωνσταντίνη ἦτο κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἐποχὴν ἡ πρωτεύουσα τῆς ἀλλοτε ἐκεῖ Ρωμαϊκῆς ἀποικίας, τῆς καλουμένης Νουμιδίας, ὅλη δὲ ἡ Ἀλγερία ἦτο ἀνθοῦσα Ρωμαϊκὴ ἀποικία καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς σώζονται ἐρείπια Ρωμαϊκῶν πόλεων, μνημείων, ὑδραγωγείων, ἀρδευτικῶν ἔργων κλπ.

Μαρόκον

Τὸ **Μαρόκον** ἦτο Γαλλικὸν προτεκτοράτον κατὰ τὸ μέγιστον μέρος του καὶ ὑπὸ Ἰσπανικὴν ἐξάρτησιν τὸ ὑπόλοιπον, ἐγένετο δὲ ἀνεξάρτητον Σουλτανᾶτον ἀπὸ τοῦ 1956. Ἐκ τοῦ Μαρόκου παραμένου σήμερον ὑπὸ Ἰσπανικὴν κατοχὴν ἡ λεγομένη **Νοτιὰ ζώνη τοῦ Μαρόκου** ἢ **Ἰφνι** καὶ ἐκ τῆς πρότερον λεγομένης Ἰσπανικῆς βορείας ζώνης τοῦ Μαρόκου αἱ πόλεις **Θέουτα**, **Μελίλλα** καὶ τινες πολίχαι.

Ὅρια. Ἔκτασις. **Πληθυσμὸς.** Περιλαμβάνεται τὸ Μαρόκον μεταξὺ τῆς Μεσογείου πρὸς Β., τῆς Σαχάρας πρὸς Ν., τοῦ Ἀτλαντικοῦ πρὸς Δ. καὶ τῆς Ἀλγερίας πρὸς Α. Ἔχει ἔκτασιν 450.000 τετρ. χιλιομ.

Χαρτ. 40. Μαρρόκον.

καί πληθυσμὸν 10.000.000 κ. (πυκνότης πληθυσμοῦ 24 κ. κατὰ τετρ. χιλίωμ.). Διασχίζεται ἀπὸ Α. πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἄτλαντος, ὁ ὁποῖος προεκτεινόμενος ἐκ τῆς Ἀλγερίας, χωρίζεται εἰς τὸ Μαρρόκον εἰς 4 ὄροσειράς. Αὗται εἶναι ἀπὸ Β. πρὸς Ν. : Τὰ ὄρη Ρίφ (2500 μ.), ὁ Μέσος Ἄτλας (4080 μ.), ὁ ὕψηλος Ἄτλας (4250 μ.) καὶ τέλος ὁ Ἄντιάτλας (Χαρτ. 40), ἀπὸ τὰς νοτίους κλιτύς τοῦ ὁποῖου ἀρχίζει ἡ ἔρημος Σαχάρα (156.000 κ.). Μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω ὄροσειρῶν ἐκτείνονται ὄροπέδια καὶ ἐκτάσεις στεππώδεις, πρὸς δὲ τὸν Ἄτλαντικὸν πεδιάδες ἀρκετὰ μεγάλαι καὶ εὐφοροί.

Τὸ κλίμα εἶναι εἰς τὰ βόρεια τοῦ μεσογειακόν, εἰς δὲ τὰ πρὸς τὸν

Ἀτλαντικὸν παράλια ὠκεάνιον μὲ ἀρκετὰς βροχάς, αἱ ὁποῖαι τροφοδοτοῦν ποταμοὺς μικροὺς μὲν, ἀλλὰ πολυτίμους, διότι δι' αὐτῶν ἀρδεύονται ἀρκετὰ ἐκτάσεις, αἱ ὁποῖαι γίνονται οὕτω ἀποδοτικώταται. Καθ' ὅσον ὅμως προχωροῦμεν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, τὸ κλίμα μεταβάλλεται εἰς στεππῶδες καὶ τέλος εἰς ἐρημικόν, μὲ παντελῆ σχεδὸν ἔλλειψιν βροχῶν (Ἐρημος Σαχάρα).

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Ἄλιεα. Τὸ Μαρόκον εἶναι καθαρῶς γεωργοκτηνοτροφικὸν κράτος καὶ τὰ $\frac{4}{5}$ τῶν κατοίκων του ἀποζοῦν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας. Πρωτεύουσαν μεταξὺ τῶν καλλιεργειῶν θέσιν κατέχουν τὰ δημητριακά. Παράγονται ἐπίσης ὄσπρια, λίνον καὶ λινόσπορος καὶ καλλιεργοῦνται ἐλαῖαι, ἀμπελοι, κυρίως διὰ τὰς σταφυλάς των (διότι ἡ Μουσουλμανικὴ Ἐρησκεία ἀπαγορεύει τὸν οἶνον). Ἐσπεριδοειδῆ καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα, καθὼς καὶ φοίνικες. Ἡ κτηνοτροφία διενεργεῖται περισσότερον ἀπὸ νομάδες κτηνοτρόφους καὶ κυρίως μὲ πρόβατα καὶ αἴγας. Ἐκτρέφονται ὅμως καὶ ἀρκετοὶ ὄνοι καὶ ἡμίονοι εἰς τὰ ὄρεινά, κάμηλοι εἰς τὰ νότια τῆς χώρας καὶ ἵπποι καὶ βοοειδῆ εἰς τὰ πεδινά. Τὰ δάση εἶναι ἀρκετὰ ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντος, μεταξὺ δὲ τούτων καὶ τοιαῦτα φελλοδρυῶν, ἐκ τῶν φλοιῶν τῶν ὁποίων παράγεται ἀρκετὸς φελλός. Ὑπάρχουν εἰς τὸ Μαρόκον ἀρκετὰ μεταλλεύματα καθὼς καὶ φωσφορικὰ ἄλατα, μένουσιν ὅμως ἀνεκμετάλλευτα λόγῳ ἑλλείψεως συγκοινωνιῶν. Οἱ ἰχθύες ἀφθνοῦν εἰς τὰ παράλια καὶ ἡ ἄλιεα εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη.

Ἡ **βιομηχανία** εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτος, ἂν ἐξαιρέσῃ κανεῖς τὴν τοιαύτην τῆς κατεργασίας δερμάτων.

Κάτοικοι. Πόλεις. Εἰς τὸ Μαρόκον ὑπερτεροῦν οἱ ἰθαγενεῖς Βέρβεροι (65% Βέρβεροι καὶ 20% Ἀραβες). Ζοῦν ἐπίσης περὶ τὰς 350.000 Ἑβραῖοι, 400.000 Εὐρωπαῖοι (κατὰ τὸ πλεῖστον Γάλλοι) καὶ ἀρκετοὶ Μαυριτανοὶ. **Γλῶσσα** εἶναι ἡ Ἀραβικὴ καὶ **θρησκεία** ὁ Μωαμεθανισμός.

Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι: Τὸ **Ραμπὰτ** (180.000 κ.), πρωτεύουσα. Τὸ **Φέξ** (215.000 κ. ἐξ ὧν 16.000 Εὐρωπαῖοι). Ἡ **Καζαμπλάνκα** (700.000 κ. ἐξ ὧν 135.000 Εὐρωπαῖοι) ἡ μεγαλύτερα πόλις καὶ ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τοῦ Μαρόκου. **Μαρρακῆς** (230.000 κ.) ἐξ ὧν 12.500 Εὐρωπαῖοι. **Μεκνῆς** (150.000 κ. ἐξ ὧν 22.000 Εὐρωπαῖοι).

Ίσπανικὸν Μαρόκον

Ἀπὸ τὴν πρὶν Ἰσπανικὴν Ἀφρικὴν εἰς τὸ Β. Μαρόκον δὲν ἀπομένουν σήμερον παρὰ αἱ πόλεις **Θέουτα, Μελίλλα** καὶ τινες ἄλλαι πολίχναι, συνολικῆς ἐκτάσεως, μετὰ τῆς περιοχῆς των, 213 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 143.000 κ. (ἐπὶ συνολικῆς πρὸ τοῦ 1956 ἐκτάσεως 20.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 1.045.000 κ.). Τὸ ὑπόλοιπον συνεσσωματώθη μετὰ τοῦ ἄλλοτε Γαλλικοῦ Μαρόκου καὶ ἀπετέλεσαν ἀμφότερα τὸ Σουλτανᾶτον τοῦ Μαρόκου.

Ταγγέρη

Ἡ πόλις — λιμὴν τῆς **Ταγγέρης** μετὰ μικρᾶς γύρω τῆς περιοχῆς ἀποτελεῖ διεθνῆ καὶ ἀποστρατικιοποιημένην ζώνην, διότι εὐρίσκεται πλησίον τῆς ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν εἰσόδου τῶν στενῶν τοῦ Γιβραλτάρ, δεσπόζουσα τούτων. Ἐχει ἔκτασιν 349 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 349.000 κ. μετὰ τῶν ὁποίων πολλοὶ Εὐρωπαῖοι, ἰδίως Ἰσπανοί.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΡΗΜΟΣ ΣΑΧΑΡΑ

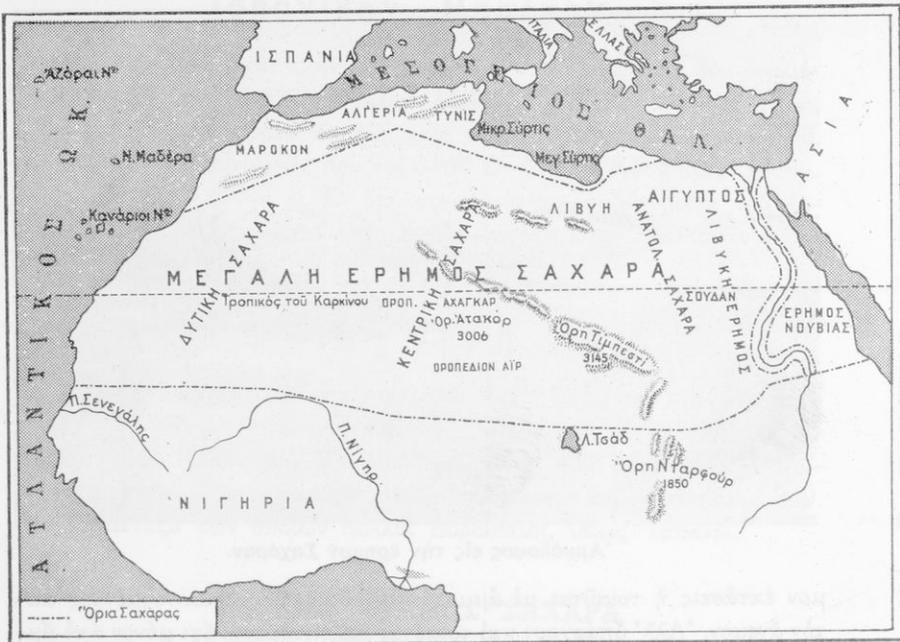
Θὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ χωριστὰ διὰ τὴν μεγάλην Ἐρημον Σαχάραν, τὴν μεγαλύτεραν Ἐρημον τῆς Γῆς, παρὰ τὸ ὅτι αὕτη ἀνήκει κατὰ τὸ ἐν μέρος τῆς εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἐξετασθέντα κράτη τῆς Β. Ἀφρικῆς καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὴν Δ. Ἀφρικὴν καὶ τὸ Σουδάν, τὰ ὁποῖα θὰ ἐξετάσωμεν κατωτέρω. Τὸ μῆκος ὅλης τῆς Ἐρήμου ὑπολογίζεται ἀπὸ Α. πρὸς Δ. εἰς 5.000 χιλιομ. καὶ τὸ πλάτος τῆς ἀπὸ Β. πρὸς Ν. εἰς 1.500 χιλιομ. Ὡς ὄρια τῆς Σαχάρας λαμβάνονται: Πρὸς Δ. ὁ Ἀτλαντικὸς. Πρὸς Β. ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Ἀτλαντος, ἡ Θάλασσα τῆς Μικρᾶς καὶ τῆς Μεγάλης Σύρτεως καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ Μεσόγειος (ἐξαιρουμένου τοῦ Δέλτα τοῦ ποταμοῦ Νείλου. Πρὸς Ν. μία γραμμὴ, ἡ ὁποία, ἀρχίζουσα ὀλίγον βορείως τοῦ ποταμοῦ Σενεγάλη, ἐφάπτεται τοῦ τόξου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει στρεφόμενος πρὸς Ν. ὁ ποταμὸς Νίγηρ καὶ διὰ τῆς λίμνης **Τσαῶ** φθάνει εἰς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν. Παλαιότερον ἡ Σαχάρα ἐθεωρεῖτο ὡς μία ἀπέραντος κατὰξηρος ἔκτασις, σκεπασμένη με ἄμμους καὶ ἐπίπεδος. Τοῦτο γνωρίζομεν σήμερον ὅτι δὲν εἶναι ἀληθές. Ὑπάρχουν βεβαίως εἰς τὴν Σαχάραν καὶ μεγάλα ἐπίπεδοι καὶ σκεπασμένα με ἄμ-

Ἄμμολοφος εἰς τὴν ἔρημον Σαχάραν.

μον ἐκτάσεις ἢ τοιαῦται μὲ ἀμμολόφους, διαρκῶς μετακινουμένους ἀπὸ τὸν ἄνεμον. Ἄλλ' ὑπάρχουν καὶ τοιαῦται καλυπτόμενα ὄχι μόνον ἀπὸ ἄμμων, ἀλλὰ ἀπὸ κροκάλας καὶ χάλικας καὶ ἔχουσαι ἀκόμη καὶ βραχώδη ὑψώματα. Καὶ τὰ καλυπτόμενα μὲ κροκάλας καὶ χάλικας τμήματα αὐτὰ τῆς Σαχάρας εἶναι τὰ χειρότερα, διότι οὐδὲ σταγῶν ὕδατος, οὐδὲ ἢ παραμικρὰ ὄσους συναντῶνται ἐκεῖ καὶ ἡ ζωὴ ἐλλεῖπει τελείως ἀπὸ αὐτά. Οὐδὲν καραβάνιον τολμᾷ νὰ διασχίσῃ τὰς τελείως ἀνύδρους ἐρημικὰς αὐτὰς ἐκτάσεις. Μόνον τὰ αὐτοκίνητα, προκειμένου νὰ διασχίσουν τὴν Ἐρημον, προτιμοῦν αὐτάς, διότι ἔχουν σταθερὸν ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ κινηθοῦν οἱ τροχοὶ των, ἐνῶ εἰς τὴν ἄμμον βυθίζονται. Εἰς τὴν Σαχάραν ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ ὁροπέδια καὶ ὑψηλά ὄρη, ὅπως π.χ. τὰ ὁροπέδια Ἄχαγκὰρ καὶ Αἶρ καὶ τὰ ὄρη Ἀτακόρ (3000 μ. ὕψος) καὶ Τιμπεστὶ (3145 μ.).

Ἡ θερμοκρασία φθάνει εἰς τὴν Σαχάραν κατὰ τὸ θέρος συχνάκις τοὺς 50° Κ. ὑπὸ σιάν· (παρατηρήθη καὶ θερμοκρασία 58° Κ., ἡ ὁποία εἶναι ἡ μεγαλύτερα παρατηρηθεῖσα ἐπὶ τῆς Γῆς θερμοκρασία ὑπὸ σιάν). Κατὰ τὸν χειμῶνα ὅμως ἡ θερμοκρασία κατέρχεται καὶ κάτω τοῦ 0° (ἔχει παρατηρηθῆ θερμοκρασία -15°Κ.). Κατὰ τὴν ἡμέραν ἡ ὑπερ-

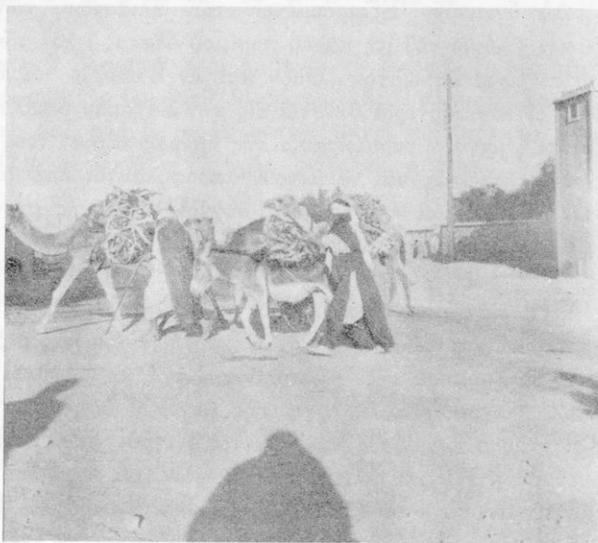

Χαρτ. 41. Σαχάρα.

θερμαινομένη από τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου Ἔρημος κάμνει τὴν θερμοκρασίαν ὑψηλὴν καὶ ἐξαναγκάζει τοὺς κατοίκους νὰ ἐνδύωνται μὲ ἐλαφρὰ ἐνδύματα. Ἀντιθέτως κατὰ τὴν νύκτα, ἡ ξηρότης τοῦ ἀέρος καὶ τὸ διαρκῶς ἀνέφελον τοῦ οὐρανοῦ δὲν παρεμποδίζουν τὴν ἀκτινοβολίαν θερμότητος ἀπὸ τὴν Γῆν πρὸς τὸ ἀχανές. Δι' αὐτὸ ἀκτινοβολεῖται πολὺ ποσὸν θερμότητος, τὸ ἔδαφος ψύχεται καὶ ἡ θερμοκρασία κατέρχεται χαμηλά, παρουσιαζομένης οὕτω μεγάλης διαφορᾶς θερμοκρασίας μεταξὺ ἡμέρας καὶ νυκτός.

Αἱ βροχαὶ εἶναι σπάνιαι, ἀλλὰ ραγδαίωταται, ἀφίνουσαι εἰς ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα τεραστίας ποσότητος ὕδατος. Τότε αἱ ἀπὸ μακρὸν κατὰξηροι κοῖται τῶν ποταμῶν πλημμυρίζουν καὶ δὲν εἶναι ἄγνωστοι εἰς τὴν Σαχάραν οἱ πνιγμοὶ ἀπὸ πλημμύρας. Τὸ ὕδωρ ὅμως τῶν οὕτω πῶς ἀναζωογονουμένων, προσκαίρως καὶ διὰ μικρὰ χρονικὰ διαστήματα, ποταμῶν δὲν προφθάνει νὰ διανύσῃ μακρὸν διάστημα, διότι

καταπίνεται συντόμως από την άμμον. Μόνον ο Νεϊλος, από τούς ποταμούς τούς διασχίζοντας την Έρημον, κατορθώνει να φθάση μέχρι τής Μεσογείου και ο Νίγηρ, ο όποιος φέρει την εύεργετικήν του επίδρασιν μέχρι τών παρυφών τής Έρήμου, άλλ' ούτος, στρεφόμενος πρός νότον, απομακρύνεται ταχέως ταύ-

Φορτωμένοι κάμηλοι, τó κατ' έξοχήν ζώον τής έρήμου.

της. Είς την Σαχάραν, μολονότι σπανιώτατα βρέχει, υπάρχουν έν τούτοις αρκετά υπόγεια ύδατα και έχουν δημιουργηθή εις πολλά μέρη αρτεσιανά φρέατα, διά τών όποιών τó ύδωρ αναβλύζει ένιοτε από βάθους 400 μ. Είς τά μέρη τής Έρήμου, όπου υπάρχει ύδωρ, υπάρχουν **δάσεις** με κατοίκους ασχολουμένους εις καλλιέργειας κυρίως φοινίκων και εις κτηνοτροφίαν με πρόβατα, αίγας, όνους και με τó χαρακτηριστικώτερον ζώον τής Σαχάρας, δηλ. την έχουσαν ένα ύβον κάμηλον, ή όποια λέγεται *δρομάς*. Είς τά όροπέδια και τά όρη τής Σαχάρας, καθώς και τας κοίτας τών ποταμών, αι όποϊαι διατηροϋν ποιάν τινα ύγρασίαν, δέν απολείπει τελείως ή βλάστησις. Χόρτα από άγρωστώδη άντέχοντα εις την ξηρασίαν, άγριαι έλαϊαι, πιστακίαι, άψυθιές κλπ. συναντώνται εις πολλά μέρη. Έκ τών ζώων συναντώνται εις πολλας περιοχάς τής Σαχάρας άντιλόπαι, γαζέλαι, λαγωί, θώες, άγριαι αίγες κλπ. Ο λέων φθάνει μέχρι τών όροπεδίων του Άτρ (*Χαρτ. 41*).

Είς τας δάσεις τó κλίμα είναι θερμόν και ύγρόν και μαστίζονται οί κάτοικοι από την έλονοσίαν. Αντιθέτως εις την Έρημον ό άλλ είναι ξηρός, ό ήλιος (ό όποιος φονεύει τά μικρόβια) άφθονος και τó κλίμα

πολύ υγιεινόν. Ἐξαιρουμένων τῶν ἡλιάσεων, τῶν ἐντερικῶν παθήσεων (λόγω τοῦ μὴ καλοῦ ποσίμου ὕδατος) καὶ τῶν ψύξεων, αἱ ἀσθένειαι εἶναι ἄγνωστοι. Ὅσον καὶ ἂν φαίνεται παράδοξον, εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ περισσότεροι θάνατοι εἰς τὴν Σαχάραν ὀφείλονται εἰς πνευμονίας, διότι ἡ μεγάλη θερμοκρασία τῆς ἡμέρας κάμνει τοὺς κατοίκους νὰ ἐνδύονται ἐλαφρῶς καὶ νὰ μένουν ἀπροφύλακτοι ἀπὸ τὸ νυκτερινόν ψῦχος. Οἱ ρευματισμοὶ ἐπίσης εἶναι συχνοί, λόγω τῆς μεγάλης καὶ ἀποτόμου πτώσεως τῆς θερμοκρασίας κατὰ τὰς νύκτας.

Οἱ κάτοικοι εἶναι κυρίως οἱ **Τουαρέγκ** καὶ οἱ **Μαυριτανοὶ** εἰς τὰ κεντρικὰ καὶ τὰ δυτικὰ τῆς Σαχάρας, ἀνήκοντες εἰς τὴν Λευκὴν φυλὴν καὶ οἱ **Τουμποῦ** τῆς Ἀνατολικῆς Σαχάρας (Λευκοὶ καὶ αὐτοί, ἀλλὰ μὲ πολὺ Νεγρικὸν αἷμα, λόγω τῆς μεγάλης ἐπιμιξίας των μὲ Νέγρους). Εἰς τὰς ὁάσεις ζοῦν καὶ ἀρκετοὶ **Νέγροι**, διότι αὐτοὶ ἀντέχουν εἰς τὸ θερμὸν καὶ ὑγρὸν κλίμα τῶν ὁάσεων. Οἱ κάτοικοι τῆς Σαχάρας ὑπολογίζονται περὶ τὸ 1.500.000. Εἶναι κτηνοτρόφοι, οἱ δὲ ζῶντες εἰς τὰς ὁάσεις εἶναι καὶ γεωργοί, καλλιεργοῦντες κυρίως φοίνικας (χουρμαδιές) καὶ εἰς τὴν σκιὰν τούτων σόργον, ὀλίγον σῖτον, λαχανικά, καπνὸν καὶ ὑπωροφόρα δένδρα. Οἱ κάτοικοι τῶν ὁάσεων ἔχουν μονίμους κατοικίας· οἱ ἄλλοι εἶναι νομάδες.

Ἡ **συγκοινωνία**, διεξαγομένη ἄλλοτε ἀποκλειστικῶς μὲ καραβάνια καμήλων, γίνεται σήμερον ὅλοῦν καὶ περισσότερον μὲ τὰ αὐτοκίνητα καὶ τὰ ἀεροπλάνα. Τὰ αὐτοκίνητα χρειάζονται 3—4 ἡμέρας διὰ νὰ μεταβοῦν ἀπὸ τὸν ποταμὸν Νίγηρα εἰς τὴν πόλιν Ἀλγέριον, προτιμοῦν δέ, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, τὰ χαλικιώδη καὶ κατάξηρα τμήματα τῆς Ἐρήμου.

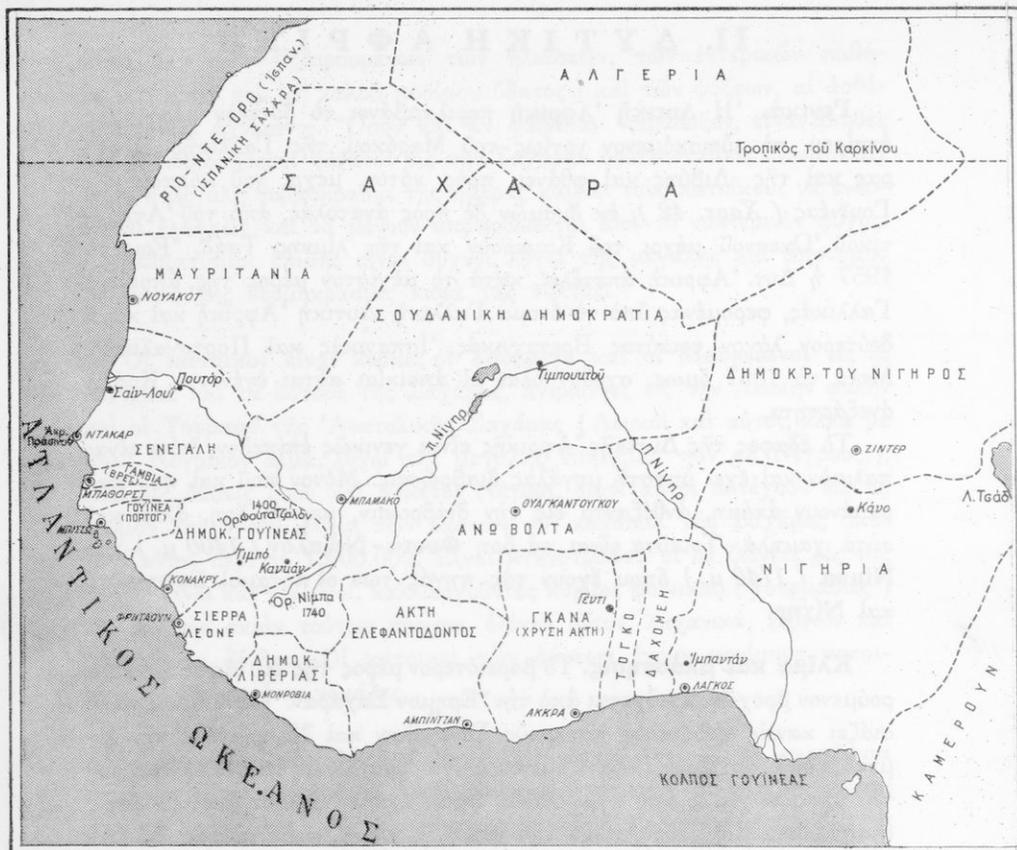
Σήμερον γίνονται εἰς τὴν Σαχάραν ἐντατικαὶ ἔρευναι διὰ τὴν ἀνεύρεσιν πετρελαίου, διότι ὑπάρχουν ἐνδείξεις περὶ τοῦ ὅτι τοῦτο ὑπάρχει ἐκεῖ ἀφθόνως καὶ ἔχουν ἀνευρεθῆ μέχρι σήμερον ἀρκετὰ πλοῦσαι πετρελαιοπηγαί. Καταστρώνονται ἐπίσης διάφορα σχέδια διὰ τὴν ἀξιοποίησιν μὲ τεχνητὰς ἀρδεύσεις μεγάλων τμημάτων τῆς Σαχάρας, διότι τὸ ἔδαφός τῆς δὲν εἶναι ἄγονον· ἔχει ὅλα τὰ ἀναγκαῖα συστατικὰ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν καὶ μόνον ἡ μεγάλη ἔλλειψις ὕδατος τὸ καθιστᾷ ἐρημικόν.

II. ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Γενικά. Ἡ Δυτική Ἀφρική περιλαμβάνει τὸ δυτικὸν μέρος τῆς ἡπείρου, τὸ εὐρισκόμενον νοτίως τοῦ Μαρόκου, τῆς Γαλλικῆς Σαχάρας καὶ τῆς Λιβύης καὶ φθάνει, πρὸς νότον, μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας (*Χαρτ. 42*), ἐκ δυσμῶν δὲ πρὸς ἀνατολάς, ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Καμερούν καὶ τῆς λίμνης Τσάδ. Ἔως τὸ 1957 ἡ Δυτ. Ἀφρική ἀπετέλει, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος της, ἀποικίας Γαλλικῆς, φερομένης ὑπὸ τὸ ὄνομα Γαλλικῆ Δυτικῆ Ἀφρική καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τοιαύτας Βρετανικῆς, Ἰσπανικῆς καὶ Πορτογαλικῆς. Μετὰ τὸ 1957 ὅμως, σχεδὸν ὅλοι αἱ ἀποικίαι αὐταὶ ἐγένοντο Κράτη ἀνεξάρτητα.

Τὸ ἔδαφος τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς εἶναι γενικῶς ἐπίπεδον, διότι εἶναι παλαιὸν καὶ ἔχει ὑποστῆ μεγάλας διαβρώσεις. Μόνον ποῦ καὶ ποῦ παραμένουν ἀκόμη, ἀνθέξαντα εἰς τὴν διάβρωσιν, μερικὰ ὄρη, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ χαμηλά. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ὄρη **Φουτὰ - Ντζαλόν** (1400 μ.) καὶ **Νίμπα** (1740 μ.) ὅπου ἔχουν τὰς πηγὰς των οἱ ποταμοὶ **Σενεγάλης** καὶ **Νίγηρ**.

Κλίμα καὶ βλάστησις. Τὸ βορειότερον μέρος τῆς Δ. Ἀφρικῆς, στερούμενον βροχῶν, κατέχεται ἀπὸ τὴν Ἐρημον Σαχάραν. Ὅσον ὅμως πλησιάζει κανεὶς πρὸς τοὺς ποταμοὺς Σενεγάλην καὶ Νίγηρα καὶ τὴν λίμνην Τσάδ, ἀρχίζουν ἐμφανιζόμεναι ὀλίγα βροχαί, αἱ ὅποια ἐπιτρέπουν τὴν ὑπαρξίν χλόης ἀπὸ ἀγρωστῶδη φυτά· ἔχομεν δηλαδὴ ἐκεῖ ἐκτάσεις στεππῶδεις. Εἰς ταῦτα, πλὴν τῆς χαμηλῆς χλόης, συναντῶνται καὶ Ἀραβικαὶ ἀκακίαι, (αἱ ὅποιαὶ δίδουν τὸ Ἀραβικὸν κόμμα), μιμόζαι, νανῶδεις φοίνικες κλπ. Ἡ θερμοκρασία εἶναι μεγάλη, φθάνουσα τοὺς 40° Κ. ὑπὸ σκιάν καὶ αἱ καλλιέργειαι εἶναι δυναταὶ μόνον πλησίον τῶν ποταμῶν Σενεγάλη καὶ Νίγηρος, ὅπου εἶναι δυνατόν νὰ γίνουιν ἀρδεύσεις. Ὅλη ἡ ζώνη τῶν στεππῶν λέγεται **Σαέλ** (*Χαρτ. 43*). Ὅσον προχωροῦμεν νοτίως τῆς ζώνης ταύτης, αἱ βροχαὶ γίνονται ὀλοῦν καὶ περισσότεραι, ἡ φυομένη χλόη εἶναι ὑψηλὴ καὶ ἀνευρίσκονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἰδίως κατὰ μῆκος τῶν ποταμῶν, συστάδες δένδρων. Αἱ περιοχαὶ μὲ τὴν βλάστησιν αὐτὴν λέγονται **σαβάνα**. Σχηματίζεται δηλαδὴ νοτίως τῆς **Σαέλ** ἡ ζώνη τῆς **Σαβάνας** Ἡ θερμοκρασία εἰς τὴν ζώνην αὐτὴν κυμαίνεται μεταξύ τῶν 30°Κ. (μέση θερμοκρασία τοῦ θερμοτέρου μηνός)

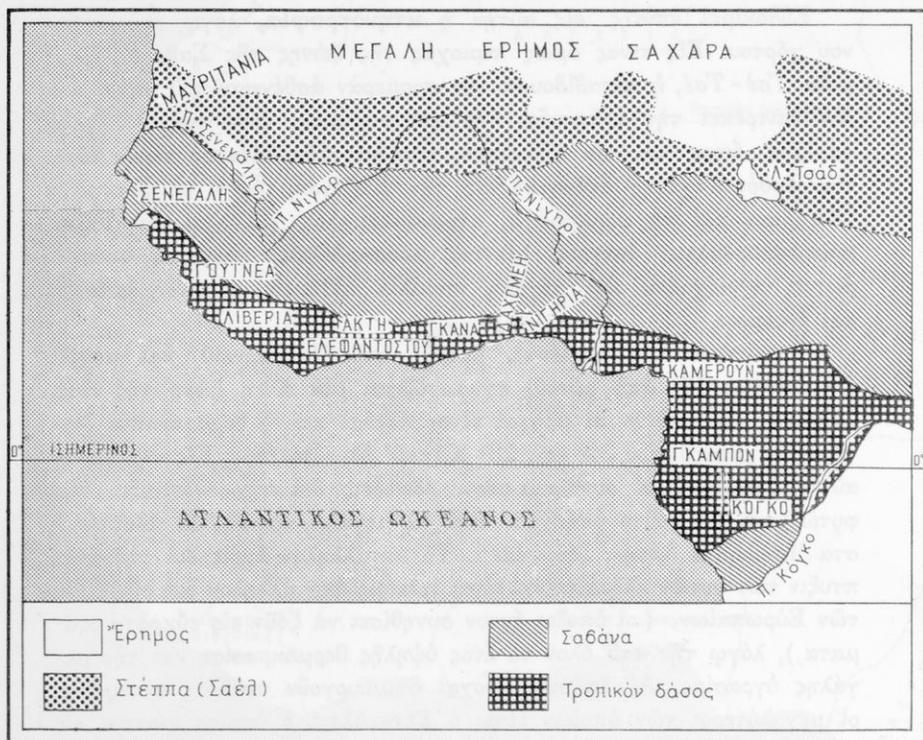
Χαρτ. 42. Δυτική Ἀφρική.

καὶ 23°K. (μέση θερμοκρασία τοῦ ψυχροτέρου μηνός). Εἶναι μία ἀπέραντος ἐπίπεδος καὶ τελειῶς μονότονος ἔκτασις. Ἡ ὑψηλὴ χλόη, ἡ ὁποία φύεται εἰς αὐτὴν καὶ ἡ ὁποία γίνεται πολλάκις τόσοσ ὑψηλὴ, ὥστε νὰ σκεπάζῃ ἄνδρα ἔφιππον, ξηρανομένη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀνομβριῶν καθιστᾷ εὐκολωτάτας τὰς πυρκαϊάς. Ἡ Σαβάνα εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν κατάλληλος διὰ καλλιέργειας ἔκτασις καὶ εἰς αὐτὴν συγκεντρῶνται οἱ περισσότεροι κάτοικοι. Καλλιεργοῦνται ἐκεῖ κέχρος, ἀραβσίτος, ὄρυζα, ἀραχίδες, γλυκοπατάτες, μανιόκα, βάμβαξ, καπνός, σισάμι κλπ.

Ευδοκιμεί επίσης εις αὐτὴν ἡ **κτηνοτροφία**, λόγω τοῦ ἀφθό-
νου χόρτου. Εἷς τινὰς ὁμῶς περιοχὰς τῆς ζώνης τῆς Σαβάνας ζῆ ἡ
μυῖα *Τσέ-Τσέ*, ἡ μεταδίδουσα τὴν τρομερὰν ἀσθένειαν τοῦ ὕπνου καὶ
δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας, διότι προσβάλλουσα
τὰ ζῶα, ὅπως καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἐπιφέρει τὸν θάνατόν των. Λόγω
τῆς ἀφθόπου χλόης ἀφθονοῦν εἰς τὴν Σαβάναν, τόσον τὰ φυτοφάγα
ζῶα ὅσον καὶ τὰ σαρκοφάγα, στρουθοκάμηλοι, γαζέλλαι, ἀντιλόπαι,
καμηλοπαρδάλει, ὄναγροι, λέοντες, λεοπαρδάλει, πάνθηρες, ρινοκέ-
ρωτες, ἀγριόχοιροι καὶ μεγάλη ποικιλία πιθήκων, πτηνῶν, ἐρπετῶν
καὶ ἐντόμων.

Νοτιώτερον τῆς Σαβάνας, μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ μέχρι
ἀποστάσεως 10° ἀπὸ αὐτοῦ, σχηματίζεται μία ἄλλη ζώνη τῆς Δυτ.
Ἀφρικῆς. Εἰς αὐτὴν αἱ βροχαὶ εἶναι πολλαὶ καὶ ἡ θερμοκρασία δια-
τηρεῖται μεταξὺ τῶν 24° ἕως 28° Κ. καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Εἰς τὴν ζώνην
αὐτὴν ἐπομένως αἱ συνθήκαι εἶναι ἰδεώδεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν
φυτῶν καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχουν ἐκεῖ τὰ μεγάλα, πυκνὰ καὶ ἀδιαπέρα-
στα Ἰσημερινὰ δάση (*ζοῦγκλαι*). Τὸ κατάλληλον ὁμῶς διὰ τὴν ἀνά-
πτυξιν τῶν φυτῶν κλίμα τοῦτο, εἶναι τελείως ἀκατάλληλον διὰ τὴν ζωὴν
τῶν Εὐρωπαϊῶν, (οἱ ὅποιοι ἔχουν συνηθίσει νὰ ζοῦν εἰς εὐκρατὰ κλί-
ματα), λόγω τῆς καθ' ὅλον τὸ ἔτος ὑψηλῆς θερμοκρασίας καὶ τῆς με-
γάλης ὑγρασίας. Αἱ ἀφθονοὶ βροχαὶ δημιουργοῦν πολλοὺς ποταμούς,
οἱ μεγαλύτεροι τῶν ὁποίων εἶναι ὁ **Σενεγάλης**, ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς
τὰς δυτικὰς πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ἀκτὰς, καὶ ὁ **Νίγηρ**, (ὁ λεγόμε-
νος καὶ ποταμὸς τῶν Νέγρων), ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς
Γουϊνέας.

Κάτοικοι. Εἰς τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τοῦ Σαἰλ καὶ εἰς τὴν Μαυρι-
τανίαν κατοικοῦν κυρίως Λευκοὶ δηλ. Ἀραβες, Βέρβεροι, Μαυριτανοί,
Τουαρέγκ καὶ διάφοροι μιγάδες, προσερχόμενοι ἐξ ἐπιμιξίας τῶν ἀνωτέρω
μετὰ Νέγρων. Νοτίως τοῦ Σαἰλ κατοικοῦν σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου Νέ-
γροι. Οὗτοι εἶναι γενικῶς ὑψηλοῦ ἀναστήματος, εὐκίνητοι καὶ δυνατοί,
μὲ χρῶμα τοῦ δέρματος ἀπὸ τὸ τελείως μέλαν μέχρι τὸ σοκολατί, προ-
γναθισμόν, πλατεῖαν καὶ μὲ πολὺ ἀνοικτοὺς ρῶθωνας ρίνα, κόμην βρα-
χεῖαν καὶ σπειροειδῆ (κατσαρὴν πολὺ) καὶ χεῖλη παχέα. Πολλοὶ ἐξ
αὐτῶν, ἰδίως οἱ κατοικοῦντες τὴν περιοχὴν τῶν δασῶν, ζοῦν ζωὴν πρω-
τόγονον καὶ στεροῦνται μονίμου κατοικίας. Ἀλλὰ καὶ οἱ πλέον πολιτι-

Χαρτ. 43. Βλάστησις εις την Δυτικήν Ἀφρικήν.

σμένοι ἐκ τούτων διαφέρουν κατὰ πολὺ τῶν Λευκῶν. Εἶναι γενικῶς τερατολόγοι, ὑπερβάλλοντες τὴν πραγματικότητα, προσελκύνονται ἀπὸ ὅ,τι λάμπει ἢ κάμνει θόρυβον, ἐλάχιστα νευρικοὶ ἀλλὰ καὶ ἐλάχιστα εὐαίσθητοι, διαρκῶς χαρούμενοι καὶ ἐπιρρεπεῖς εἰς τὴν μουσικὴν, τὸν χορὸν καὶ τὰς διασκέδασεις. Χρησιμοποιοῦν πρὸς στολισμὸν τῶν διάφορα λάμποντα πράγματα, στολισματα εἰς τὰ ὦτα καὶ τὴν ρῖνα τῶν καθῶς καὶ τὴν στίξιν τοῦ δέρματος (τατουάζ). Τὰ ἀνωτέρω ἰσχύουν δι' ὅλους τοὺς Νέγρους τῆς Ἀφρικής.

Ίσπανική Δ. Ἀφρική

Ἐχει αὕτη ἔκτασιν περὶ τὰς 300.000 τετρ. χιλίωμ., πληθυσμὸν μόλις 61.300 κατ. καὶ εἶναι Ἰσπανικὸν προτεκτοράτον.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τοῦ Μαρόκου εὐρισκόμενον Ἴφνι καὶ ἀπὸ τὴν λεγομένην Ἰσπανικὴν Σαχάραν. Αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ λεγόμενα Ρίο - ντέ - Ὀρο καὶ Σάγκνια - Ἐλ - Χάμρα καὶ εἶναι τμῆμα τῆς μεγάλης Ἐρήμου Σαχάρας. Μεταξὺ τῶν κατοίκων εἶναι περὶ τοὺς 2.300 Εὐρωπαῖοι.

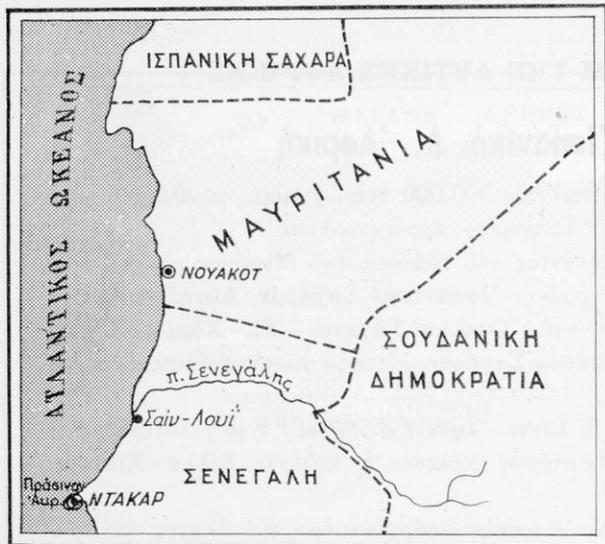
Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Σίντι - Ἴφνι (8.000 κ.) ἡ μεγαλυτέρα πόλις. Ἄλλη ἐκ τῶν σπουδαιότερων πόλεων ἡ πολίχνη Βίλλα - Κισνέρος (1.100 κ.).

Εἰς τὴν Ἰσπαν. Δ. Ἀφρικὴν ὑπάρχουν ὄρυχεῖα ἄλατος καὶ φωσφορικῶν λιπασμάτων. Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν ἀλιείαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν.

Μαυριτανία

Ἡ Μαυριτανία, τέως Γαλλικὴ ἀποικία, εἶναι ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Πρὸς τὰ Δ. καὶ τὰ βόρειά της εὐρίσκονται ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανός, ἡ Ἰσπανικὴ Δυτ. Ἀφρική καὶ ἡ Γαλλικὴ Σαχάρα (Ἀλγερία). Πρὸς τὰ νότιά της εὐρίσκεται ἡ Σενεγάλη, ὁ ποταμὸς δὲ Σενεγάλης ἀνήκει ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν Μαυριτανίαν. Πρὸς τὰ Α. καὶ τὰ ΒΑ. εὐρίσκονται ἡ Σουηδικὴ Δημοκρατία καὶ ἡ Γαλλικὴ Σαχάρα.

Ἡ ἔκτασις της εἶναι 1.085.000 τετρ. χιλίωμ., ἀλλὰ ὁ πληθυσμὸς εἶναι μόλις 624.000 κατ., διότι τὸ μέγιστον μέρος της εἶναι ἡ Ἐρημος Σαχάρα. Οἱ κάτοικοι, σχεδὸν ἐν τῇ δλότῃτι των Μαυριτανοί, ἀνήκουν εἰς τὴν Λευκὴν φυλὴν καὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Τρέφουν πρόβατα ἰδίως καὶ κατὰ δεύτερον λόγον βόας καὶ καμήλους, συλλέγουν τὸ ἀραβικὸν κόμμι ἀπὸ τὰς Ἀραβικὰς ἀκακίας καὶ καλλιεργοῦν εἰς τὰς παρὰ τὸν ποταμὸν Σενεγάλην ἀρδευόμενας ἐκτάσεις σόργον, κριθὴν, ἀραβόσιτον καὶ ὄρυζαν. Εἰς τὰ παράλια ἀπασχολοῦνται καὶ μὲ τὴν ἀλιείαν. Ἐχει μεταλλεύματα σιδήρου, χαλκοῦ καὶ ὄρυκτὸν ἄλας.

Χαρτ. 43α. Μαυριτανία.

Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Γαλλική, οἱ κάτοικοι ὅμως ὀμιλοῦν Ἀραβικά καὶ Βερβερικά.

Θρησκεία εἶναι ὁ Ἰσλαμισμὸς καὶ διὰ τοῦτο ἡ Μαυριτανία λέγεται Ἰσλαμική Δημοκρατία.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Νουακὸτ** (4.800 κ.), παράλιος πόλις καὶ λιμὴν, εὕρισκομένη εἰσέτι ὑπὸ ἀνέγερσιν.

Σενεγάλη

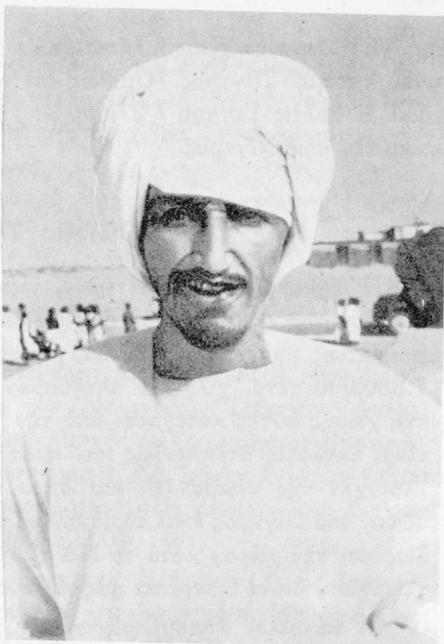
Τέως Γαλλική ἀποικία μετὰ τοῦ Ντακάρ, ἀποτελεῖ σήμερον μετ' αὐτοῦ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν. Ἔχει ἔκτασιν 198.000 τετρ. χιλιόμε. καὶ πληθυσμὸν 2.300.000 κατ. Οἱ κάτοικοι εἶναι **Νέγροι**, λεγόμενοι **Σενεγαλέζοι**, ζοῦν δὲ εἰς τὴν χώραν καὶ περὶ τὰς 50.000 Εὐρωπαῖοι, ἰδίως Γάλλοι.

Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν ἀλιείαν. Τὰ δυνάμενα νὰ καλλιεργηθοῦν ἐδάφη εὕρισκονται πλησίον τοῦ ποταμοῦ Σενεγάλη, ἔπου εἶναι δυνατὰ αἱ ἀρδεύσεις, διότι αἱ βροχαὶ εἶναι ἐλάχισται. Ἡ Σενεγάλη ἔχει μεγάλην παραγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν ἀραχιδίων. Πλὴν τούτων καλλιεργεῖται ἡ ὄρυζα, ὁ ἀραβόσιτος, ὁ βάμβαξ, ὁ καπνός, οἱ φασιόλοι κλπ. Παράγεται ἐπίσης ἀρκετὸν φοινικέλαιον ἀπὸ τὰ σπέρματα τοῦ ἐλαιοφοίνικος, μέλι καὶ κηρὸς μελισσῶν καὶ ἀραβικὸν κόμμι.

Γλῶσσα ἐπίσημος εἶναι ἡ Γαλλική, ὀμιλοῦνται ὅμως ἀπὸ τοὺς κατόικους διάφοροι τοπικὰ διάλεκτοι.

Τὸ 75% τῶν κατοίκων εἶναι Μουσουλμάνοι κατὰ τὸ **θρησκευμα** καὶ οἱ ὑπόλοιποι εἶναι Χριστιανοὶ (Καθολικοὶ) καὶ Εἰδωλολάτραι.

Τὸ **Ντακάρ** (320.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ ὁ σημαντικώτερος λιμὴν τῆς Δυτ. Ἀφρικῆς (ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ). **Σαῖν - Λουί** (60.000 κ.), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Σενεγάλη, εἶναι ἡ δευτέρα εἰς πληθυσμὸν πόλις.

Τύπος κατοίκου τῆς Μαυριτανίας

Σουδανικὴ Δημοκρατία

Εὐρίσκεται ἀνατολικῶς τῆς Σενεγάλης καὶ τῆς Μαυριτανίας. Τέως Γαλλικὴ ἀποικία, εἶναι σήμερον ἀνεξάρτητος Δημοκρατία.

Ἔχει ἑκτασιν 1.200.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 3.700.000 κατ. μεταξύ τῶν ὁποίων 6.300 Εὐρωπαῖοι. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς πρὸς τὰ βόρεια τῆς, κατέχεται ἀπὸ τὴν Ἔρημον Σαχάραν. Νοτιώτερον ὑπάρχουν στεππώδεις ἐκτάσεις καὶ πρὸς τὰ νότια ἐκτείνεται ἡ σαβάνα, ἐκεῖ δὲ εὐρίσκονται καὶ αἱ καλλιεργήσιμοι ἐκτάσεις. Καλλιεργήσιμοι ἐκτάσεις εὐρίσκονται καὶ πλησίον τῶν ποταμῶν Σενεγάλη καὶ Νίγηρος, ὅπου εἶναι δυνατὰ αἱ ἀρδεύσεις (οἱ δύο αὐτοὶ ποταμοὶ εἰς ἀρκετὸν μῆκος τῶν ἀνήκουν εἰς τὴν Σουδανικὴν Δημοκρατίαν).

Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφίαν, ἰδίως προβάτων καὶ βοοειδῶν καὶ τὴν γεωργίαν. Παράγονται ἀραχίδες, ἀραβικὸν κόμμα, βάμβαξ, ὄρυζα, ἀραβόσιτος, φυτικὸν βούτυρον, τὸ λεγόμενον βούτυρον καριτέ ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῶν βουτυροδένδρων ἢ δένδρων καριτέ.

Γλῶσσα ἐπίσημος εἶναι ἡ Γαλλικὴ, ὁμιλοῦνται ὅμως διάφοροι τοπικαὶ διάλεκτοι. Τὰ 10% τῶν κατοίκων εἶναι Χριστιανοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι Μουσουλμάνοι καὶ Εἰδωλολάτραι.

Πρωτεύουσα είναι η **Μπαμακό** (85.000 κ.) έκτισμένη εις τὰς όχθας του ποταμου Νίγηρος. Όμοίως επί των όχθών του Νίγηρος εύρίσκονται και αι πόλεις **Σεγκοϋ** (21.000 κ.) και **Τιμπουκτοϋ**, ή δευτέρα εις την καμπήν του Νίγηρος.

Δημοκρατία του Νίγηρος

Ή Δημοκρατία του Νίγηρος, τέως και αύτη Γαλλική άποικία, είναι ανεξάρτητος Δημοκρατία. Εύρίσκεται ανατολικώς της Σουδανικής Δημοκρατίας και νοτιώς της Άλγερίας και της Λιβύης, έχει δέ έκτασιν 1.250.000 τετρ. χιλ. και πληθυσμόν 2.800.000 κατ. Μέγα μέρος και της χώρας αύτης κατέχεται από την Έρημον Σαχάραν, το υπόλοιπον δέ είναι έκτάσεις στεππώδεις και προς τὰ νότια είναι «σαβάνα» Εις την περιοχην της «σαβάνας» και όπου είναι δυναται αι άρδεύσεις με τὰ ύδατα του Νίγηρος εκεί εύρίσκονται τὰ καλλιεργήσιμα έδάφη. Ό Νίγηρ διαρρέει την χώραν κατά το ΝΔ τμήμα της και είναι πολύτιμος διά την γεωργίαν, διότι επιτρέπει τὰς άρδεύσεις.

Οί κάτοικοι άπασχολούνται με την **γεωργία** και κυρίως με την **κτηνοτροφίαν**. Παράγονται τὰ αυτὰ γεωργικά προϊόντα, τὰ όποια άνευρομεν εις τὰς προηγούμενως εξετασθείσας Δημοκρατίας και έκτρέφονται κυρίως πρόβατα και βοοειδή.

Έπίσημος **γλώσσα** είναι ή Γαλλική. Ός προς το **θρήσκευμα** οι περισσότεροι κάτοικοι είναι Μουσουλμάνοι ή Ειδωλολάτραι, οι υπόλοιποι δέ Χριστιανοί.

Το **Νιαμέϋ** (18.000 κ), εύρισκόμενον εις τὰς όχθας του ποταμου Νίγηρος, είναι ή πρωτεύουσα. Ή **Ζίντερ** (10.000 κ.) ή δευτέρα εις πληθυσμόν πόλις. Και αι δύο αυται πόλεις έχουν άεροδρόμια.

Γαμβία

Ή **Γαμβία**, άποικία και προτεκτορᾶτον Βρεταννικόν, εύρίσκεται εις τὰ προς τον Άτλαντικόν Όκεανόν παράλια, περιβαλλομένη από τὰ άλλα της μέρη από την Δημοκρατίαν της Σενεγάλης. Εις αυτην άνηκει και ή πολυ πλησίον της ακτής εύρισκομένη νήσος **Σαιντ - Μαίρυ** (*Άγ. Μαρία*).

Ἡ ἔκτασίς της εἶναι 10.400 τετρ. χιλιόμε. καὶ ὁ πληθυσμὸς 270.000 κατ. Οὗτοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν **γεωργίαν** καὶ τὴν **κτηνοτροφίαν**, αἱ κυριώτεροι δὲ καλλιέργειαι εἶναι αἱ τῆς ἀραχίδος, τοῦ ἀραβοσίτου, τῆς ὀρύζης, τοῦ σόργου καὶ τῆς μανιόκας.

Ἡ **Μπάθορστ** (8.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα, κειμένη ἐπὶ τῆς νήσου Σαίντ - Μαίρυ.

Πορτογαλικὴ Γουϊνέα

Ἐχει αὐτὴ ὄρια πρὸς Β. τὴν Σενεγάλην, πρὸς Ν. καὶ Α. τὴν Δημοκρατίαν τῆς Γουϊνέας καὶ πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν. Ἀνήκει εἰς τὴν Πορτογαλίαν, θεωρουμένη ὑπὸ ταύτης ὡς ὑπερπόντιον Πορτογαλικὸν ἔδαφος (δηλ. Πορτογαλικὴ ἐπαρχία). Εἰς αὐτὴν ἀνήκουν καὶ αἱ πλησίον τῆς ἀκτῆς νῆσοι **Μπισάγκος**, μετὰ τῶν ὁποίων ἔχει ἔκτασιν 36.300 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 520.000 κατ.

Ἐπίσημος **γλῶσσα** εἶναι ἡ Πορτογαλική, ὁμιλοῦνται ὅμως διάφοροι τοπικαὶ διάλεκτοι. Οἱ περισσότεροι τῶν κατοίκων εἶναι Μουσουλμάνοι ἢ Εἰδωλόατραι καὶ οἱ ὑπόλοιποι Χριστιανοὶ (Καθολικοὶ). Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν **γεωργίαν** καὶ τὴν **κτηνοτροφίαν** καὶ παράγονται ἀραχίδες, βάμβαξ, ὄρυζα, μανιόκα, σόργον καὶ κοκκοκάρυα (Ἰνδικῆς καρύδες) ἀπὸ τοὺς κοκκοφοίνικας.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Μπισσῶ** (6.000 κ.).

Δημοκρατία τῆς Γουϊνέας

Ἡ **Δημοκρατία τῆς Γουϊνέας**, σήμερον ἀνεξάρτητος, ἦτο πρότερον ἀποικία Γαλλική. Βρέχεται πρὸς τὰ δυτικὰ της ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν καὶ συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Πορτογαλικὴν Γουϊνέαν καὶ τὴν Σενεγάλην, πρὸς Ν. μὲ τὴν Σιέρρα - Λεόνε καὶ τὴν Λιβερίαν καὶ πρὸς Α. μὲ τὴν Ἀκτὴν τοῦ Ἐλεφαντόδοντος καὶ τὴν Σουδανικὴν Δημοκρατίαν.

Ἐχει ἔκτασιν 246.000 τετρ. χιλιόμε. καὶ πληθυσμὸν 2.700.000 κ.

Πρὸς τὰ ἀνατολικά της εἶναι ὄρεινῆ, μὲ χαμηλὰ ὅμως ὄρη. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ὄρη **Φουτὰ - Ντζαλόν** (1400 μ. καὶ **Νίμπα** (1740) μ. Ἀπὸ αὐτὰ πηγάζουν οἱ ποταμοὶ **Σενεγάλης** καὶ **Νίγηρ**, οἱ ὅποιοι ἀνήκουν κατὰ τὸν ἄνω ροῦν των εἰς τὴν Γουϊνέαν.

Έχει πολλές βροχές, αι όποϊαι εις τινας περιοχάς της φθάνουν τὰ 4 μ. έτησίως και διά τούτο μεγάλα δάση και έκτεταμένες σαβάνας.

Οι κάτοικοι άπασχολοῦνται κυρίως με την γεωργίαν και ολιγώτερον με την κτηνοτροφίαν. Καλλιεργοῦνται κυρίως άραχίδες, μανιόκα, σόργον, άραβόσιτος, όρυζα, καφές, γλυκοπατάτες, βανανέαι, κοκκοφοίνικες, έλαιοφοίνικες, κίνα (διά την παραγωγήν κινίνης κλπ.). Έκτρέφονται κυρίως βοοειδή και πρόβατα.

Υπάρχουν διάφορα όρυκτά, μεταξὺ τῶν όποϊων χρυσός και άδάμαντες.

Έπίσημος γλώσσα είναι ή Γαλλική, κατά δε τὸ θρήσκευμα οι κάτοικοι είναι άλλοι μεν Μωαμεθανοί, άλλοι Ειδωολάτραι και άλλοι Χριστιανοί.

Η Κόνακρυ (115.000 κ.) είναι ή πρωτεύουσα και ή Κανκάν (25.000 κ.) ή δευτέρα εις πληθυσμόν πόλις συνδεομένη σιδηροδρομικῶς με την Κόνακρυ.

Σιέρρα - Λεόνε

Αύτη, τέως Βρεταννική άποικία, έγινε ανεξάρτητος Δημοκρατία από τοῦ Άπριλίου τοῦ 1961, ανήκει όμως εις την Βρεταννικήν Κοινοπολιτείαν. Εὔρσκεται εις την πρὸς τὸν Άτλαντικὸν άκτήν, από τὰ άλλα δε μέρη της περιβάλλεται από την Γουινέαν και την Λιβερίαν.

Η έκτασις της είναι 72.600 τετρ. χιλίμ. και ὁ πληθυσμός της 2.000.000 κ. Έχει κλίμα ὑγρὸν και θερμόν, διότι εὔρσκεται εις άπόστασιν μικροτέραν τῶν 10° από τὸν Ίσημερινόν. Αί βροχαί είναι πολλαί φθάνουσαι τὰ 4 μ. έτησίως και ή μέση έτησία θερμοκρασία είναι 24° έως 28° Κ.

Οι κάτοικοι άπασχολοῦνται με την γεωργίαν και την κτηνοτροφίαν και καλλιεργοῦνται τὰ αὐτὰ φυτά, τὰ όποϊα καλλιεργοῦνται και εις την Γουινέαν. Έχει διάφορα όρυκτά και μεταξὺ τούτων χρυσόν και άδάμαντας.

Έπίσημος γλώσσα είναι ή Άγγλική και θρησκείαι ὁ Ίσλαμισμός, ὁ Χριστιανισμός και ή Ειδωολατρεία.

Τὸ Φρητάουν (125.000 κ.) είναι ή πρωτεύουσα και έχει καλὸν λιμένα και άεροδρόμιον.

Λιβερία

Ἡ **Λιβερία**, εὐρισκομένη εἰς τὰς πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ἄκτας τῆς Ἀφρικῆς μεταξὺ τῆς Σιέρρα-Λεόνε καὶ τῆς Ἀκτῆς τοῦ Ἐλεφαντόδοντος, ἔχει ἔκτασιν 111.400 τετρ. χιλιομ., πληθυσμὸν 1.300.000 κατ. καὶ πυκνότητα 12 κατ. κατὰ τετρ. χιλιομ. Εἶναι μίᾳ ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἀπὸ τοῦ 1847, κατοικουμένη ἀποκλειστικῶς ἀπὸ Νέγρους, (Εὐρωπαϊοὶ ζοῦν εἰς αὐτὴν μόλις περὶ τοὺς 1.000), μεταξὺ τῶν ὁποίων περὶ τὰς 20.000 εἶναι Νέγροι, προερχόμενοι ἀπὸ τὰς Ἡν. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, εἰς χεῖρας δὲ αὐτῶν, ὡς πλέον πολιτισμένων, εὐρίσκεται ἡ διακυβέρνησις τῆς χώρας.

Τὸ **κλίμα** εἶναι ὑγρὸν καὶ θερμὸν καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχουν πυκνὰ καὶ μεγάλα δάση καὶ μεταξὺ τῶν δένδρων τῶν δασῶν τούτων ὑπάρχουν κοκκοφοίνικες, ἐλαιοφοίνικες, καουτσουκόδενδρα, δένδρα δίδοντα τὸ ξύλον τὸ λεγόμενον **μαόνι**, χρησιμοποιούμενον εἰς τὴν ἐπιπλοποιῖαν, ἀρτόδενδρα, κλπ. Καλλιεργοῦνται κυρίως καφές, βάμβαξ, ἀραβόσιτος, σόργον, μανιόκα, κλπ. καὶ ὑπάρχει καὶ ὀλίγη κτηνοτροφία. Τὰ δάση κατέχουν τὰ 35% καὶ τὸ καλλιεργούμενον ἔδαφος τὰ 16% τῆς ἐπιφανείας τῆς χώρας.

Ὅρυκτά. Ἐκ τῶν ὀρυκτῶν ὑπάρχουν σιδηρομεταλλεύματα, χαλκός, χρυσὸς καὶ ἀδάμαντες.

Γλῶσσα ἐπίσημος εἶναι ἡ Ἀγγλική, ὁμιλοῦνται ὅμως κατὰ περιοχὰς διάφοροι τοπικαὶ διάλεκτοι.

Θρησκείαι εἶναι ὁ Ἀνιμισμὸς, ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ὁ Ἰσλαμισμὸς.

Ἡ **Μονροβία** (60.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ ἡ μεγαλύτερα πόλις καὶ λιμὴν τῆς Δημοκρατίας.

Ἀκτὴ Ἐλεφαντόδοντος

Αὕτη, Γαλλικὴ ἀποικία πρότερον, εἶναι σήμερον ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Εὐρίσκεται εἰς τὰ πρὸς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας παράλια καὶ ἔχει ὄρια πρὸς Δ. τὴν Λιβερίαν καὶ τὴν Γουϊνέαν, πρὸς ἀνατολὰς τὴν Γκάνα καὶ πρὸς Β. τὴν Σουδανικὴν Δημοκρατίαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν

Ἄνω Βόλτα. Ἡ ἔκτασίς της εἶναι 322.000 τετρ. χιλ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 3.100.000 κ.

Τὸ κλίμα της εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν καὶ αἱ βροχαὶ πολλαί. Διὰ τοῦτο μέγιστα ἐκτάσεις, καταλαμβάνουσαι τὰ 33% τῆς ἐπιφανείας τῆς χώρας, καλύπτονται ἀπὸ δάση.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀσήμαντος. Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν γεωργίαν. Καλλιεργοῦνται ἀραχίδες, ὄρυζα, ἀραβόσιτος, μανιόκα, καφεόδενδρα, κακαόδενδρα, βανανέαι, ἀνανάδες, κοκκοφοίνικες, δένδρα καριτέ, καουτσουκόδενδρα κλπ. Ἀπὸ δὲ τὰ δάση της παράγεται πολύτιμος ξυλεία (μαόνι, ἔβενος κλπ.). Ἔχει ἡ Ἀκτή τοῦ Ἐλεφαντόδοντος καὶ ἀδάμαντωρυχεῖα.

Ἐπίσημος γλώσσα εἶναι ἡ Γαλλικὴ καὶ θρησκεία ὁ Ἰσλαμισμὸς (15%), ὁ Χριστιανισμὸς (8%) καὶ ἡ Εἰδωλοατρεία (77%).

Τὸ Ἄμπιζάν (180.000 κ. ἐκ τῶν ὁποίων 8.000 Εὐρωπαῖοι) εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ ἔχει καλὸν λιμένα καὶ ἀεροδρόμιον.

Γκάνα

Εἶναι καὶ αὕτη (ἀπὸ τοῦ 1960) ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Ἀνήκε πρότερον εἰς τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν. Καὶ σήμερον ὅμως ἐξακολουθεῖ νὰ ἀνήκη εἰς τὴν Βρεταννικὴν Κοινοπολιτείαν. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν τέως Βρεταννικὴν ἀποικίαν τῆς Χρυσῆς Ἀκτῆς καὶ τὸ τέως ὑπὸ Βρεταννικὴν κηδεμονίαν Βρεταννικὸν Τόγκο. Εὐρίσκεται ἀνατολικῶς τῆς Ἀκτῆς τοῦ Ἐλεφαντόδοντος εἰς τὰ πρὸς τὸν κόλπον τῆς Γουίνεας παράλια καὶ ἔχει ἔκτασιν 237.850 τετρ. χιλιομ. Ὁ πληθυσμὸς της εἶναι 6.700.000 κ.

Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν, ἰδίως εἰς τὰ νότια τῆς χώρας, ὅπου ὑπάρχουν καὶ μεγάλα δάση, καταλαμβάνοντα τὰ 36% τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς χώρας. Πρὸς τὰ βόρειά της ἐπικρατεῖ ἡ «σαβάνα», καλύπτουσα τὰ 40% τῆς ἐπιφανείας. Τὰ προϊόντα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ τῆς Ἀκτῆς τοῦ Ἐλεφαντόδοντος, μόνον ὅτι ἡ Γκάνα παράγει πολὺ κακάο (τὰ 30% τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς). Ἔχει διάφορα ὀρυκτὰ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἀδάμαντας.

Ἐπίσημος γλώσσα εἶναι ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἐκ τῶν κατοίκων τὰ

30% είναι Χριστιανοί, τὰ 25% Μωαμεθανοί καὶ οἱ ὑπόλοιποι Εἰδωλολάτραι.

Ἡ Ἄκκρα (320.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ λιμὴν εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας.

Τόγκο

Τὸ Τόγκο ὑπὸ Γαλλικὴν κηδεμονίαν πρότερον, εἶναι σήμερον ἀνεξάρτητος Δημοκρατία.

Ἐδρῖσκειται εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας καὶ ἀνατολικά τῆς Γκάνα, μὲ τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ αὐτὸ κλίμα καὶ τὰ αὐτὰ προϊόντα. Ἡ ἔκτασις του εἶναι 57.000 τετρ. χιλιομ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 1.088.000 κατ.

Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Γαλλικὴ, θρησκείαι δὲ ὁ Χριστιανισμὸς, ὁ Ἰσλαμισμὸς καὶ ἡ Εἰδωλολατρεία καὶ πρωτεύουσα τὸ Λομέ (60.000 κ.).

Δαχομέη

Ἐδρῖσκειται ἀνατολικῶς τοῦ Τόγκο καὶ φθάνει μέχρι τῶν πρὸς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας ἀκτῶν. Ἀποικία Γαλλικὴ πρότερον, εἶναι σήμερον ἀνεξάρτητος Δημοκρατία, μὲ ἐπίσημον γλῶσσαν τὴν Γαλλικὴν καὶ θρησκείας τὸν Χριστιανισμὸν, Ἰσλαμισμὸν καὶ τὴν Εἰδωλολατρείαν.

Ἔχει ἔκτασιν 116.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 2.000.000 κατ.

Τὸ κλίμα καὶ τὰ προϊόντα εἶναι προσόμοια μὲ τὰ τῆς Γκάνα.

Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Πόρτο - Νόβο (32.000 κ.) συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μὲ τὸν λιμένα Κοτονοῦ (57.000 κ.).

Ἄνω Βόλτα

Ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἄνω Βόλτα ἦτο καὶ αὕτη Γαλλικὴ ἀποικία. Ὀνομάζεται οὕτω διότι τὴν διαρρέει, κατὰ τὸν ἄνω ροῦν του, ὁ ποταμὸς Βόλτα. Ἐκτείνεται βορείως τῆς Ἀκτῆς τοῦ Ἐλεφαντόδοντος, τῆς Γκάνα, τοῦ Τόγκο καὶ τῆς Δαχομέης καὶ ἔχει πρὸς τὰ Β., τὰ Δ. καὶ τὰ ἀνατολικά της τὴν Σουδανικὴν Δημοκρατίαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν τῆς Νιγηρίας.

Ἡ ἔκτασίς της εἶναι 275.000 τετρ. χίλιοι, καὶ ὁ πληθυσμὸς 4.000.000 κ. Εὐρίσκεται εἰς μεγαλυτέραν τῶν 10^ο ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν Ἴσημερινὸν καὶ συνεπῶς αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλιγώτεραι. Διὰ τοῦτο τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐπιφανείας της καλύπτεται ἀπὸ τὴν «σαβάναν». Ἡ μέση ἔτησίαι θερμοκρασία κυμαίνεται μεταξὺ τῶν 27^ο ἕως 29^ο Κ., ἔχει δηλαδὴ **κλίμα** θερμὸν.

Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν **γεωργίαν** καὶ τὴν **κτηνοτροφίαν**. Καλλιεργοῦνται ἀραχίδες, μανιόκα, ἀραβόσιτος, σόργον, φόνιο (ἀγρωστῶδες φυτὸν, τὰ σπέρματα τοῦ ὁποίου χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν παραγωγὴν ἄρτου). Ἐπίσης βάμβαξ, γλυκοπατάτες, καριτέ καὶ τὸ λεγόμενον Ἰγκνάμ (φυτὸν μὲ μεγάλους ὑπογείους κονδύλους (πατάτες), τοὺς ὁποίους οἱ ἰθαγενεῖς χρησιμοποιοῦν πρὸς διατροφήν των). Ἐκτρέφονται κυρίως βοοειδῆ, πρόβατα καὶ αἰγες.

Ἐπίσημος **γλῶσσα** εἶναι ἡ Γαλλικὴ καὶ **θρησκείαι** ὁ Χριστιανισμὸς, ὁ Ἰσλαμισμὸς καὶ ἡ Εἰδωλολατρεία.

Ἡ **Οὐαγκαντούγκου** (50.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ ἡ **Μπόμπο - Ντιουάσο** (45.000 κ.) ἡ δευτέρα πόλις.

Νιγηρία

Ἡ Δημοκρατία τῆς **Νιγηρίας** εἶναι τὸ μεγαλύτερον, ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν, κράτος τῆς Ἀφρικῆς. Εὐρίσκεται πρὸς τὰς ἀκτὰς τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας, ἀνατολικῶς τῆς Δαχομέης καὶ νοτίως τῆς Δημοκρατίας τοῦ Νίγηρος. Ἀπετελέσθη ἀπὸ τὴν πρώην Βρεταννικὴν ἀποικίαν τῆς Νιγηρίας καὶ τὸ πρώην, ὑπὸ Βρεταννικὴν κηδεμονίαν, τμήμα τοῦ Καμερόν. Τὸ ὄνομά της τὸ ὀφείλει εἰς τὸν ποταμὸν Νίγηρα, ὁ ὁποῖος διασχίζει τὴν χώραν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας. Ἡ Νιγηρία ἀνήκει εἰς τὴν Βρεταννικὴν Κοινοπολιτείαν. Ἐχει ἔκτασιν 878.450 τετρ. χίλιοι. καὶ πληθυσμὸν 35 ἑκατομ. κατοίκων. Τὸ ὑψηλότερον σημεῖον της εἶναι ἡ κορυφὴ τοῦ ἠφαιστείου **Καμερόν** (4070 μ.).

Ἐχει γενικῶς **κλίμα** θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Αἱ βροχαὶ εἶναι πολλαί, φθάνουσαι πρὸς τὰ παράλια τὰ 10 μ. ἔτησίως, λόγῳ τῶν πνεόντων ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας ἀνέμων, οἱ ὁποῖοι εἶναι φορτωμένοι μὲ ὕδατιμοῦς. Καθ' ὅσον ὁμοῦ προχωρεῖ κανεὶς πρὸς τὰ βόρεια τῆς χώρας αἱ

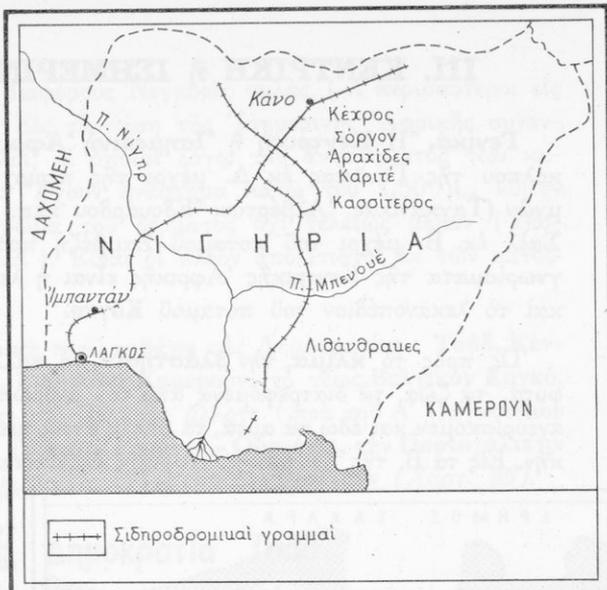
βροχαί έλαττοῦνται και τὰ δάση διαδέχεται ἡ «σαβάνα». Πρὸς τὰ βορειότερα αἱ βροχαί εἶναι ὀλίγαι και ἐπικρατεῖ ἡ στέππη.

Τὰ δάση εἶναι πυκνά (ζουγκλαί) και καλύπτουν συνολικῶς τὰ 34% τῆς ἐπιφανείας τῆς χώρας, ἡ δὲ καλλιεργουμένη ἔκτασις τὰ 24%.

Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν και τὴν κτηνοτροφίαν. Καλλιεργοῦνται κυρίως κακάο, ἀραχίδες και ἔλαιοφεινικες και ἔρχεται ἡ Νιγηρία, πρώτη εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν φοινικελαίου, δευτέρα ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ἀραχίδων και τρίτη ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν κακάο. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης βάμβαξ, ὄρυζα, μανιόκα, σόργον, γλυκοπατάτες, ἀραβόσιτος και καπνός. Ἀπὸ τὰ καουτσουκόδενδρα τῶν δασῶν τῆς και ἀπὸ τὰ εἰς φυτείας καλλιεργούμενα, παράγεται ἀρκετὸν καουτσούκ. Ἐκτρέφονται κυρίως βοοειδῆ, πρόβατα και αἴγες. Ἀπὸ ὄρυκτὰ ἔχει ἄνθρακας, διάφορα μεταλλεύματα και χρυσόν.

Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἀγγλική, ὁμιλεῖται ὅμως κατὰ περιοχὰς πλῆθος διαλέκτων τοπικῶν. Τὰ 40% τῶν κατοίκων εἶναι Μουσουλμάνοι, τὰ 20% Χριστιανοὶ και οἱ ὑπόλοιποι εἶναι Εἰδωλολάτρι.

Τὸ Λάγγος (365.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα και λιμὴν εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας. Ἄλλος λιμὴν εἶναι τὸ Πόρτ-Χαρκοῦρ (500.000 κ.). Ὀλίγον βορειότερον τοῦ Λάγγος εὐρίσκεται τὸ Ἴμπαντάν (600.000 κ.), ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Νιγηρίας και πρὸς τὰ βόρεια τὸ Κάνο (130.000 κ.) συνδεδεμενον σιδηροδρομικῶς μὲ τὸ Ἴμπαντάν και τὸ Λάγγος.

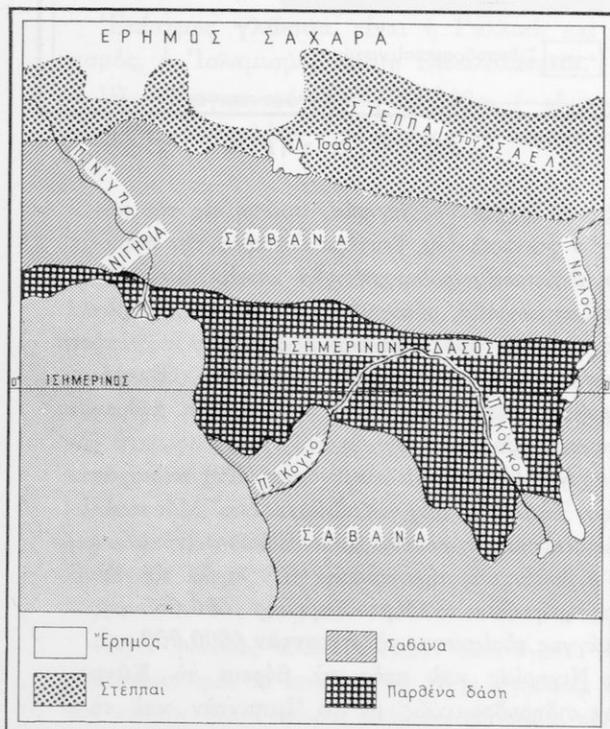

Χαρτ. 44. Νιγηρία.

III. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ἢ ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΦΡΙΚΗ

Γενικά. Ἡ Κεντρικὴ ἢ Ἴσημερινὴ Ἀφρικὴ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας ἐκ Δ. μέχρι τῆς περιοχῆς τῶν Μεγάλων Λιμνῶν (Ταγκανίκας, Ἀλβέρτου, Ἐδουάρδου κλπ.) πρὸς Α. καὶ ἀπὸ τοῦ Σαέλ ἐκ Β. μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ζαμβέζη πρὸς Ν. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς εἶναι ἡ λεκάνη τῆς λίμνης Τσαῶ καὶ τὸ λεκανοπέδιον τοῦ ποταμοῦ Κόγκο.

Ὡς πρὸς τὸ κλίμα, τὴν βλάστησιν, τὰ καλλιεργούμενα καὶ ἄγρια φυτὰ, τὰ ζῶα, τὰ διατρεφόμενα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ἄγρια ζῶα, ἀνευρίσκομεν καὶ ἐδῶ τὰ αὐτά, τὰ ὁποῖα ἀνεύρομεν καὶ εἰς τὴν Δ. Ἀφρικὴν. Εἰς τὰ Β. τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς ἐκτείνεται ἡ ἔρημος, ἀκολουθοῦν

Χαρτ. 45. Βλάστησις εἰς Κεντρικὴν Ἀφρικὴν.

νοτιώτερον αἱ στέππαι τοῦ Σαέλ, ἐν συνεχείᾳ αἱ σαβάναι καὶ τέλος τὸ παρθένον δάσος, τὸ ὁποῖον ἐδῶ εἶναι πλέον ἐκτεταμένον, καταλαμβάνον μεγάλας ἐκτάσεις καὶ προεκτεινόμενον καὶ νοτίως τοῦ Ἴσημερινοῦ (Χαρτ. 45) μέχρι τοῦ νοτίου γεωγραφικοῦ πλάτους τῶν 10°. Νοτίως τοῦ δάσους ἔχομεν πάλιν διαδοχικῶς σαβάνας, στέππαι καὶ ἔρημον.

Πλὴν ὀλίγων Τουαρέγκ, οἱ ὁποῖοι ζοῦν εἰς τὴν ζώνην τοῦ Σαέλ καὶ ὀλίγων Εὐρωπαϊῶν, ὅλοι οἱ ἄλλοι κάτοικοι τῆς Ἴσημερινῆς Ἀφρικῆς εἶναι

Νέγροι, ἀνήκοντες εἰς διαφόρους Νεγρικὰς φυλάς, (οἱ περισσότεροι εἰς τὴν φυλὴν *Μπαντού*). Εἰς τὰ δάση τῆς Ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς συναντῶνται καὶ οἱ Νεγρίλλοι, οἱ ὅποιοι λόγῳ τοῦ ἀναστήματός των καλοῦνται καὶ **Πυγμαῖοι**. Ἔχουν ἀνάστημα κάτω τοῦ 1.50 μ., κόμην ἄρκετὰ μακρὰν καὶ χρῶμα τοῦ δέρματος ὄχι τελείως μέλαν (ἀποκλίνον πρὸς τὸ σοκολατί). Εἶναι οἱ πλέον ἀπολίτιστοι ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ Ἰσημερινὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὰς Δημοκρατίας : **Τσαδ, Κεντροαφρικανικὴν, Κογκό, Γκαμπόν, Καμερούν**, τὸ τέως **Βελγικὸν Κογκό**, τὴν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ Βελγίου, ἄλλοτε (πρὸ τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου) Γερμανικὴν ἀποικίαν **Ρουάντα - Οὐρόντι**, τὴν **Πορτογαλικὴν Καμπίντα καὶ Ἀγκόλα** καὶ τὴν Ἰσπανικὴν **Γουϊνέαν** (*Χαρτ. 46*).

Ἡ Δημοκρατία Τσαδ

Εὐρίσκεται αὐτὴ ἀνατολικῶς τῆς Δημοκρατίας τῆς Νιγηρίας καὶ τοῦ Νίγηρος καὶ ἔχει πρὸς βορρᾶν τὴν Λιβύην, πρὸς Α. τὸ Σουδάν καὶ πρὸς Ν. τὴν Κεντροαφρικανικὴν Δημοκρατίαν. Εἶναι ἡ τέως Γαλλικὴ ἀποικία **Τσαδ** καὶ ὀφείλει τὸ ὄνομά της εἰς τὴν μεγάλην, ἀλλ' ἀβαθῆ λίμνην Τσαδ, ἡ ὅποια εὐρίσκεται εἰς τὰ σύνορά της πρὸς τὰς Δημοκρατίας τῆς Νιγηρίας καὶ τοῦ Νίγηρος.

Ἔχει ἕκτασιν 1.284.000 τετρ. χιλίῳμ. καὶ πληθυσμὸν 2.600.000 κ. Τὸ βόρειον μέρος της, κατεχόμενον ἀπὸ τὴν Ἐρημον Σαχάραν, εἶναι σχεδὸν τελείως ἀκατοίκητον. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον μέρος της καλύπτεται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ στέππας, λόγῳ τῶν ὀλίγων βροχῶν. Καλλιεργήσιμα ἐδάφη ὑπάρχουν μόνον εἰς τὸ λεκανοπέδιον τῆς λίμνης Τσαδ καὶ μάλιστα ἐκεῖ ὅπου εἶναι δυνατὰ αἱ ἀρδεύσεις. Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν **γεωργίαν** καὶ τὴν **κτηνοτροφίαν**. Καλλιεργοῦνται κυρίως ἀραχίδες, σόργον, βάμβαξ, ὄρυζα, ἀραβόσιτος, σησάμιον καὶ ἐλαιοφοίνικες. Ἐκτρέφονται βοοειδῆ, πρόβατα καὶ αἴγες, καθὼς καὶ ἄρκετοὶ κάμηλοι.

Ἐπίσημος **γλῶσσα** εἶναι ἡ Γαλλικὴ καὶ **θρησκεία** ὁ Χριστιανισμός, ὁ Ἰσλαμισμὸς καὶ ἡ Εἰδωλοατρεία.

Ἡ πόλις **Φόρτ - Λαμὺ** (45.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Κεντραφρικανική Δημοκρατία

Είναι η πρώην Γαλλική αποικία **Ουμπάνγκι - Σιάρι**, η οποία έγενετο μία ανεξάρτητος Δημοκρατία. Εύρσκεται νοτιώς τῆς Τσαδ και ἔχει ἔκτασιν 617.000 τετρ. χιλίωμ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς εἶναι 1.200.000 κατ. Πρὸς τὰ νότια τῆς χώρας, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὴν ζώνην τοῦ Ἴσημερινοῦ, αἱ βροχαὶ εἶναι πολλαὶ καὶ καλύπτονται ταῦτα ἀπὸ μεγάλη δάση. Βορειότερον εἶναι ἡ σαβάνα καὶ εἰς τὰ βόρεια τῆς χώρας, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλίγα, ἐπικρατεῖ ἡ στέππη.

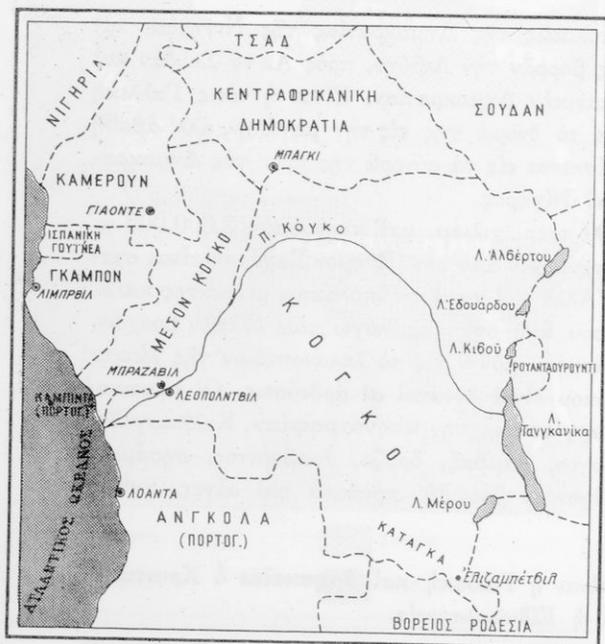
Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν **γεωργίαν** κυρίως. Καλλιεροῦνται ἀραχίδες, καφές, βάμβαξ, διάφοροι φοῖνικες, σιζάλ (εἶδος ἀγαύης, μὲ τὰς ἴνας τῆς ὁποίας κατασκευάζονται σχοινία). Ἡ Κεντραφρικανικὴ Δημοκρατία ἔχει καὶ μεγάλα ἀδαμαντωρυχεῖα.

Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Γαλλικὴ καὶ **θρησκείαι** ὁ Χριστιανισμὸς, ὁ Ἰσλαμισμὸς καὶ ἡ Εἰδωλολατρεία.

Ἡ Μπάνγκι (80.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Δημοκρατία Κογκό

Γαλλικὴ καὶ αὐτὴ ἀποικία πρότερον ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν **Μέσον Κογκό**, εἶναι σήμερον ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Εὐρίσκεται νοτιώς τῆς Κεντραφρικανικῆς Δημοκρατίας καὶ δυτικῶς τοῦ τέως Βελγικοῦ Κογκό, ἀπὸ τὸ ὁποῖον χωρίζεται διὰ τοῦ ποταμοῦ **Κόγκο** καὶ τοῦ πα-

Χαρτ. 46. Κεντρικὴ ἢ Ἴσημερινὴ Ἀφρική.

ραποτάμου του **Ουμπάνγκι**. Έκτεινομένη από τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Ἰσημερινοῦ ἔχει **κλίμα** θερμὸν καὶ ὑγρὸν, μὲ ἀφθόνους βροχάς. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ δάση εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά, δίδοντα ἀφθονον ξυλείαν.

Ἔχει ἔκτασιν 324.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 762.000 κατ., οἱ ὅποιοι ἀπασχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν **γεωργίαν**. Παράγεται φοινικέλαιον, καπνός, βανάναι, κακάο, καουτσούκ καὶ ξυλεία. Ἔχει ἀρκετὰ μεταλλεύματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ χρυσόν.

Ἡ ἐπίσημος **γλῶσσα** καὶ **θρησκεία** εἶναι ὡς καὶ εἰς τὰς προηγουμένας Δημοκρατίας.

Ἡ **Μπραζαβίλλ** (107.000 κ.) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κόγκο καὶ εἰς τὰ σύνορα μὲ τὸ τέως Βελγικὸν Κογκό, εἶναι ἡ πρωτεύουσα. Συνδέεται αὕτη σιδηροδρομικῶς μὲ τὸ **Πουάντ - Νουάρ** (57.000 κ.), λιμένα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἐπιχειρεῖται ἡ ἔνωσις τῶν τοιῶν ὡς ἄνω Δημοκρατιῶν εἰς μίαν Ὀμοσπονδίαν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐνωσις κεντρικοαφρικανικῶν Δημοκρατιῶν».

Γκαμπόν

Τέως Γαλλικὴ ἀποικία, εἶναι σήμερον ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας καὶ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Κογκό, εἰς τὴν ζώνην τοῦ Ἰσημερινοῦ. Διὰ τοῦτο ἔχει **κλίμα** θερμὸν καὶ ὑγρὸν, ἀφθόνους βροχάς, πολλὰ μεγάλα καὶ πυκνὰ δάση καὶ ἀφθονον ξυλείαν.

Ἡ ἔκτασις τῆς Δημοκρατίας τῆς Γκαμπόν εἶναι 267.000 τετρ. χιλ. καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς 420.000 κατ., οἱ ὅποιοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν **γεωργίαν**. Παράγονται κυρίως ἀραχίδες, φοινικέλαιον, καπνός, κακάο καὶ καουτσούκ. Ὑπάρχουν ἀρκετὰ μεταλλεύματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ χρυσός. Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ πετρέλαιον.

Γλῶσσα καὶ **θρησκεία** εἶναι ὡς καὶ εἰς τὰς προηγουμένας Δημοκρατίας.

Ἡ **Λιμπρβίλλ** (22.000 κ.), εἰς τὰ παράλια τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας, εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Καμερούν

Τὸ τέως ὑπὸ Γαλλικὴν κηδεμονίαν **Καμερούν** εἶναι σήμερον ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Εὐρίσκεται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας, βορείως τῆς Γκάμπὸν καὶ τὸ νότιόν του μέρος εἶναι εἰς τὴν ζώνην τοῦ Ἴσημερινοῦ· διὰ τοῦτο ἔχει πολλὰς βροχὰς καὶ δάση. Τὸ βορειότερον μέρος του καλύπτεται ἀπὸ σαβάναν. Ἔχει ἑκτασίην 432.000 καὶ πληθυσμὸν 3.200.000 κατ. Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν **γεωργίαν** καὶ τὴν **κτηνοτροφίαν**. Παράγονται κυρίως καφές, κακάο, βανάναι, ἀραχίδες, φοινικέλαιον, βάμβαξ, καουτσούκ καὶ ξυλεία. Ἐκτρέφονται βοοειδῆ, πρόβατα καὶ αἴγες.

Ἐπίσημος **γλῶσσα** καὶ **θρησκεία** εἶναι ὡς καὶ εἰς τὰς προηγουμένας Δημοκρατίας.

Ἡ **Γιαουντέ** (55.000 κ.) εἶναι πρωτεύουσα. Ἡ **Ντουάλα** (127.000 κ.) εἶναι λιμὴν εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας.

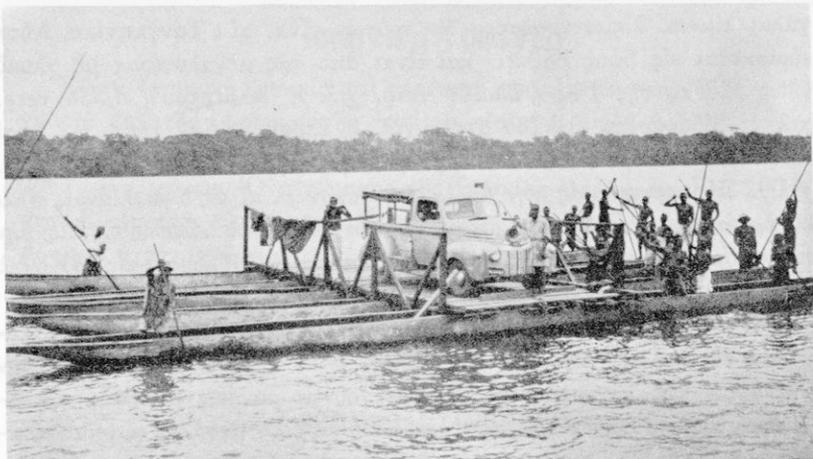
τὸ τέως Βελγικὸν Κογκὸ

Τὸ τέως Βελγικὸν Κογκὸ εἶναι σήμερον ἀνεξάρτητος Δημοκρατία (ἀπὸ τῆς 30 Ἰουνίου τοῦ 1960). Εὐρίσκεται νοτίως τῆς Κεντραφρικανικῆς Δημοκρατίας καὶ ἀνατολικῶς τῆς Δημοκρατίας τοῦ Μέσου Κογκὸ (τέως Γαλλικῆς ἀποικίας) καὶ διασχίζεται ἀπὸ τὸν Ἴσημερινόν, σχεδὸν περὶ τὸ μέσον του. Διὰ τοῦτο ἔχει **κλίμα** θερμὸν καὶ ὑγρὸν, πολλὰς βροχὰς καὶ μεγάλα καὶ πυκνὰ δάση. Ἡ μέση ἔτησίᾳ θερμοκρασία κυμαίνεται, κατὰ περιοχάς, μεταξὺ τῶν 21° καὶ 26° Κ.

Ἡ ἑκτασίς του εἶναι 2.345.000 τετρ. χιλιομ. Εἶναι ἐπομένως τὸ μεγαλύτερον ὡς πρὸς τὴν ἑκτασίην κράτος τῆς Ἀφρικῆς.

Ὁ πληθυσμὸς του εἶναι 13.750.000 κ. Μεταξὺ τῶν κατοίκων του εἶναι περὶ τὰς 82.000 Εὐρωπαῖοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ 2.500 Ἕλληνες. Μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν ὅμως τοῦ Κογκὸ καὶ τὰς ἐσωτερικὰς ἐκεῖ διαταραχάς, πολλοὶ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν. Οἱ ὑπόλοιποι κάτοικοι εἶναι **Νέγροι**, ἀνήκοντες εἰς διαφόρους φυλάς. Εἰς τὰ δάση ζοῦν οἱ **Πυγμαῖοι**, ἔχοντες ἀνάστημα κάτω τοῦ 1,50 μ. καὶ τελείως ἀπολίτιστοι.

Πρὸς τὰ νότιά του αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλιγώτεραι καὶ ἐπικρατεῖ ἐκεῖ

Σχεδία διά τήν διαπεραιώσιν ἑνός βραχίονος τοῦ ποταμοῦ Κόγκο εἰς τήν Δημοκρατίαν τοῦ Κογκό.

ἡ σαβάνα. Γενικῶς τὰ 50% τῆς ἐπιφανείας του καλύπτονται ἀπό πυκνά δάση, τὰ 21% εἶναι ἐκτάσεις καλλιεργήσιμοι καί τὰ ὑπόλοιπα 29% λειβάδια διά τήν κτηνοτροφίαν καί σαβάνα. Εἰς μικράν ἐκτασιν, μήκους μόλις 35 χιλιομ., τὸ Κογκό ἔχει παράλια πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν. Ἡ μεγαλύτερα του πεδιάς εἶναι τὸ λεκανοπέδιον τοῦ ποταμοῦ Κόγκο, τὸ ὁποῖον διαρρέεται ἀπὸ τὸν ποταμὸν Κόγκο καί τοὺς παραποτάμους του καί τὸ ὑψηλότερον σημεῖον του ἢ κορυφή τοῦ ὄρους **Ρουβενζόρι**. (5119 μ.). Τοῦτο εὑρίσκεται πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς χώρας πλησίον τῆς λίμνης τοῦ **Ἐδουάρδου**.

Ποταμοί. Λόγω τῶν πολλῶν βροχῶν εἰς τὸ Κογκό ὑπάρχει ὁ μεγάλος ποταμὸς **Κόγκο** μὲ τοὺς παραποτάμους του. Ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὰ ὄροπέδια, τὰ εὑρισκόμενα πρὸς τὰ σύνορα τοῦ Κογκό μὲ τὴν Βορ. Ροδεσίαν καί χύνεται εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν παρὰ τὰ σύνορα τοῦ Κογκό, εἰς τὴν Πορτογαλικὴν Ἀγκόλα. Ὁ ποταμὸς Κόγκο, ἂν καί εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ποταμοὺς τοῦ κόσμου, δὲν διευκολύνει τὴν συγκοινωνίαν, διότι εἶναι πλωτὸς μόνον κατὰ τμήματά του, ἐπειδὴ ἔχει καταρράκτας. Κατὰ τὸ μήκος εἶναι ὁ δεύτερος, μετὰ τὸν Νεῖλον, ποταμὸς τῆς Ἀφρικῆς.

Λίμναι. Πρὸς τὰ ἀνατολικά τοῦ Κογκό ὑπάρχουν πολλαὶ καί με-

γάλαι λίμναι. Σημαντικώτεροι ἐκ τούτων εἶναι αἱ : **Τανγκανίκα**. Αὕτη εὑρίσκεται εἰς ὕψος 840 μ. καὶ εἶναι ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας μὲ γλυκὺ ὕδωρ λίμνας τῆς Γῆς (35.130 τετρ. χιλ.), **Ἀλβέρτου** (5.335 τετρ. χιλ.), **Ἐδουάρδου** (2.150 τετρ. χιλ.), **Κιβού** (2.650 τετρ. χιλ.) καὶ **Μέρου**, νοτιώτερον, εἰς τὰ σύνορα μὲ τὴν Βόρ. Ροδεσίαν (4.853 τετρ. χιλ.). Ἡ περιοχὴ, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται αἱ ὡς ἄνω λίμναι, εἶναι ἐν ὀροπέδιον καὶ λέγεται «περιοχὴ τῶν Μεγάλων Λιμνῶν». Εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εὑρίσκονται καὶ ἄλλαι λίμναι, μὴ ἀνήκουσαι εἰς τὸ Κογκό (θὰ τὰς ἀνεύρωμεν κατωτέρω).

Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν **γεωργίαν**, διότι ἡ ὑπάρχουσα εἰς πολλὰς περιοχὰς τοῦ Κογκό μύια *Τσέ - Τσέ* ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας. Καλλιεργοῦνται κυρίως βάμβαξ, καφεόδενδρα, καουτσουκόδενδρα, τῶν ὁποίων ὑπάρχουν μεγάλαι φυτεῖαι, ἀραβόσιτος, καπνός, μανιόκα, γεώμηλα, ὄσπρια, ὄρυζα κλπ.

Τὰ ἄγρια ζῶα ἀφθονοῦν. Συναντᾶ κανεῖς ἐκεῖ λέοντας, λεοπαρδάλεις, ἐλέφαντας, ρινοκέρωτας, ἵπποποτάμους, βουβάλους, καμηλοπαρδάλεις κλπ. Ἐπίσης ὑπάρχουν πολλὰ ἑρπετά, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πύθωνες καὶ διάφοροι δηλητηριώδεις ὄφεις. Ὑπάρχει καὶ ἀκόμη πλῆθος πτηνῶν καὶ ἐντόμων.

Ἐχει πλεῖστα **ὄρυκτά**, ἰδίως εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς **Κατάνγκα**, εὐρισκομένης εἰς τὰ νότια τῆς χώρας, πρὸς τὴν Β. Ροδεσίαν. Οὕτω ἔχει ἄνθρακας, πλεῖστα μεταλλεύματα, χρυσόν, ἀδάμαντας καὶ πλούσια ὄρυχεῖα τοῦ πολυτίμου σήμερον οὐρανίου. Τὰ ἀδαμαντωρυχεῖα του ὑπολογίζονται μεταξὺ τῶν πλουσιωτέρων τοῦ κόσμου.

Ἐπίσημος **γλῶσσα** εἶναι ἡ Γαλλικὴ, ὁμιλοῦνται ὅμως κατὰ περιοχὰς πλεῖστοι τοπικαὶ διάλεκτοι. Οἱ κάτοικοι, ἰδίως οἱ ζῶντες μακρὰν τῶν πόλεων, εἶναι ἀπολίτιστοι καὶ εὑρίσκονται εἰς πρωτόγονον κατάστασιν, δὲν εἶναι δὲ σπάνιον φαινόμενον μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡ ἀνθρωποφαγία. Ἡ πλειονότης των εἶναι Εἰδωλολάτραι καὶ μόνον περὶ τὰ 4,5 ἑκατομ. εἶναι Χριστιανοὶ καὶ περὶ τὰς 100.000 Μουσουλμάνοι.

Ἡ **Λεοπόλντβιλ** (367.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα. Εὑρίσκεται ἀπέναντι τῆς Μπραζαβίλλ, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κόγκο. Ἡ **Ἐλιζάμπετβιλ** (169.000 κ.). **Στάνλεϋβιλ** (71.000 κ.) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κόγκο. Ἡ **Λουλουαμπούργκ** (61.000 κ.) πλησίον τῶν συνόρων της μὲ τὴν Ἀνγκόλα.

Ίσπανική Γουϊνέα

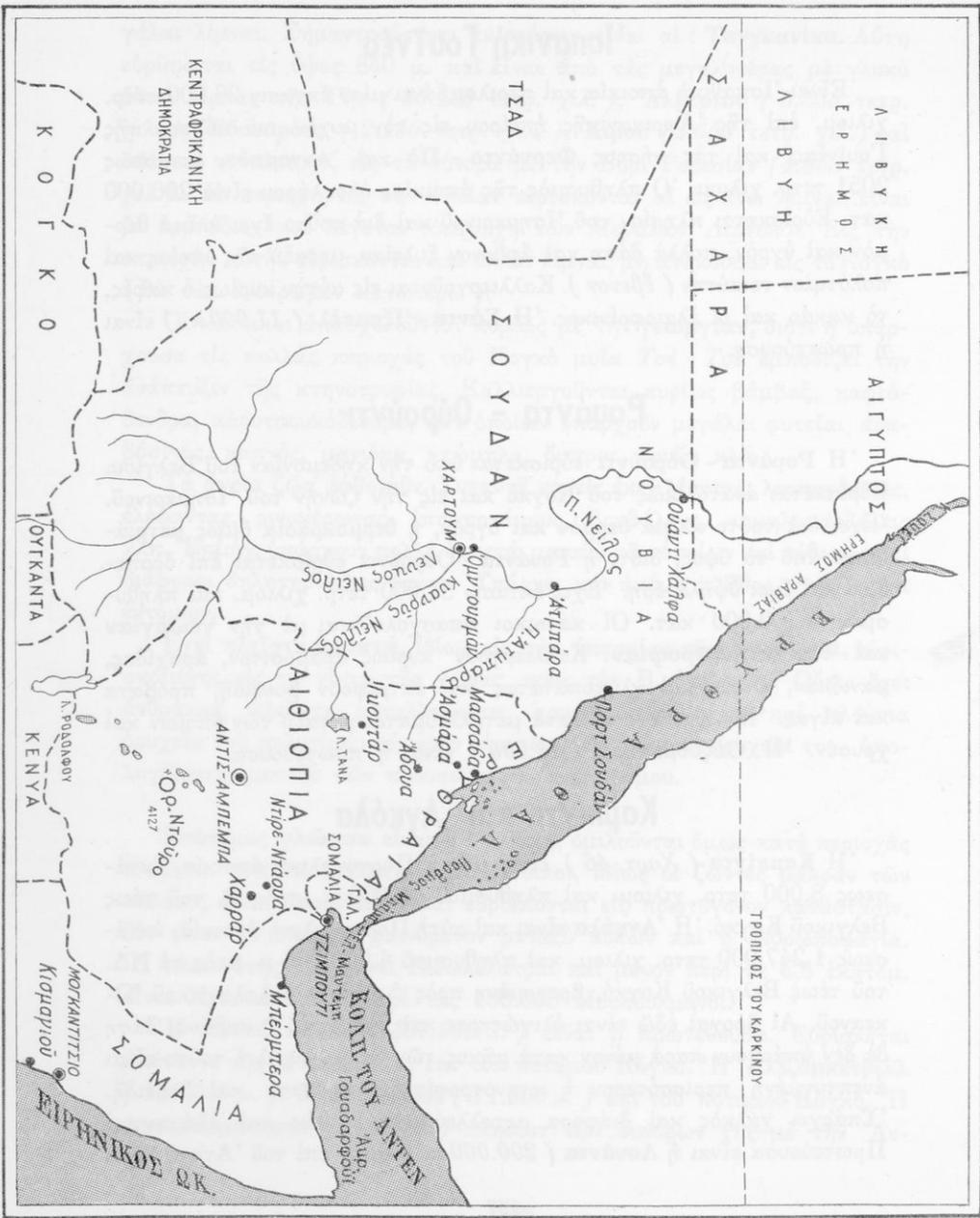
Είναι Ίσπανική άποικία και περιλαμβάνει μίαν έκτασιν 26.000 τετρ. χιλιομ. επί τῆς Ἀφρικανικῆς ἠπείρου, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας, καὶ τὰς νήσους **Φερνάντο - Πὸ** καὶ **Ἄννομπόν**, ἐκτάσεως 2051 τετρ. χιλιομ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀποικίας ὀλοκλήρου εἶναι 200.000 κατ. Εὐρίσκεται πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ διὰ τοῦτο ἔχει κλίμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν, πολλὰ δάση καὶ ἀφθονον ξυλείαν, μεταξύ τῆς ὁποίας καὶ πολύτιμον τοιαύτην (ἔβενον). Καλλιεργοῦνται εἰς αὐτὴν κυρίως ὁ καφές, τὸ κακάο καὶ οἱ ἐλαιοφοίνικες. Ἡ **Σάντα - Ἰζαμπέλ** (11.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Ρουάντα - Οὐρούντι

Ἡ **Ρουάντα - Οὐρούντι** εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ Βελγίου. Εὐρίσκεται ἀνατολικῶς τοῦ Κογκό καὶ εἰς τὴν ζώνην τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ἔχει διὰ τοῦτο κλίμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν, ἡ θερμοκρασία ὁμως μετριάζεται ἀπὸ τὸ ὕψος, διότι ἡ Ρουάντα - Οὐρούντι εὐρίσκεται ἐπὶ ὄροπεδίου καὶ ἔχει ὑψηλὰ ὄρη. Ἔχει έκτασιν 54.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 4.700.000 κατ. Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν **γεωργίαν** καὶ τὴν **κτηνοτροφίαν**. Καλλιεργοῦν κυρίως ἀραβόσιτον, ἀραχίδας, μανιόικαν, καφὲν καὶ γλυκοπατάτας καὶ ἐκτρέφουν βοοειδῆ, πρόβατα καὶ αἰγας. Ἡ χώρα ἔχει ἀρκετὰ μεταλλεύματα, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ χρυσόν. Ἡ **Οὐζουμπόρα** (48.000) εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Καμπίντα καὶ Ἀγκόλα

Ἡ **Καμπίντα** (*Χαρτ. 46*) εἶναι μικρὰ Πορτογαλικὴ ἀποικία, ἐκτάσεως 8.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμοῦ 12.000 κ. πρὸς Β. τοῦ τέως Βελγικοῦ Κογκό. Ἡ **Ἀγκόλα** εἶναι καὶ αὕτη Πορτογαλικὴ ἀποικία, ἐκτάσεως 1.247.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμοῦ 4.000.000 κ. πρὸς τὰ ΝΔ. τοῦ τέως Βελγικοῦ Κογκό, βρεχομένη πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Αἱ βροχαὶ ἐδῶ εἶναι ὀλιγώτεραι καὶ κυριαρχεῖ ἡ σαβάνα, δάση δὲ δὲν ὑπάρχουν παρὰ μόνον κατὰ μῆκος τῶν ποταμῶν. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνεπτυγμένη περισσότερον ἡ κτηνοτροφία μὲ πρόβατα καὶ βοοειδῆ. Ὑπάρχει χαλκὸς καὶ διάφορα μεταλλεύματα, καθὼς καὶ ἀδάμαντες. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Λουάντα** (200.000 κ.) λιμὴν ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Χαρτ. 47. Σουδάν και Αιθιοπία.

IV. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Αὕτη εἶναι τὸ τμήμα τῆς Ἀφρικῆς, τὸ εὐρισκόμενον Ν. τῆς Αἰγύπτου μέχρι τῆς Ροδεσίας καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἀνατολικῶς τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς (*Ἐγγρ. Χαρτ. II*) Περιλαμβάνει : Τὴν Ὀμοσπονδίαν τῆς Αἰθιοπίας καὶ Ἐρυθραίας. Τὸ Σουδάν. Τὴν Σομαλίαν. Τὴν Βρεταννικὴν Ἀνατολικὴν Ἀφρικὴν. Τὴν Μοζαμβίκην.

Ὀμοσπονδία Αἰθιοπίας - Ἐρυθραίας

Ἡ Ὀμοσπονδία τῆς Αἰθιοπίας - Ἐρυθραίας (*Χαρτ. 47*). εἶναι ἀπόλυτος Μοναρχία με ἀνώτατον ἄρχοντα τὸν Αὐτοκράτορα, λεγόμενον **Νεγκούς**. Ἡ συνολικὴ ἔκτασις εἶναι 1.185.000 τετρ. χιλιομ., ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 124.000 τετρ. χιλιομ. ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐρυθραίαν. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 20.000.000 κατ. ἐκ τῶν ὁποίων τὸ 1.000.000 ἀνήκει εἰς τὴν Ἐρυθραίαν. Ἡ Αἰθιοπία εἶναι γενικῶς ὄρεινὴ χώρα, μέσου ὕψους περὶ τὰ 2.000 μ., ἔχουσα ὑψηλὰ ὄρη καὶ ὄροπέδια. Πολλὰ τῶν ὄρεων ὑπερβαίνουν εἰς ὕψος τὰς 4.000 μ., ἡ ὑψηλότερα δὲ κορυφὴ εἶναι ἡ κορυφὴ **Ρὰς - Νιασκιάν** (4628 μ.)

Τὸ **κλίμα** ποικίλλει κατὰ περιοχάς, ἀναλόγως τοῦ ὕψους εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται αὗται. Εἰς τὴν ζώνην, τὴν ἔχουσαν ὕψος μέχρι 1200 μ. ἡ θερμοκρασία κυμαίνεται μεταξύ 20° καὶ 40° Κ. Εἰς τὴν ἔχουσαν ὕψος 1200 — 2750 κυμαίνεται μεταξύ 15° καὶ 30° Κ., ἐνῶ αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ τῶν ὄρεων καλύπτονται ὑπὸ χιόνων. Τὰ παράλια τῆς Ἐρυθραίας εἶναι ἀπὸ τὰ θερμότερα μέρη τῆς Γῆς καὶ εἰς ταῦτα ἡ θερμοκρασία τῶν 50° Κ. ὑπὸ τοιαύτῃν εἶναι κατὰ τὸ θέρος συνήθης. Αἱ βροχαὶ εἶναι γενικῶς ἀφθονοὶ καὶ κυρίως ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, ὅποτε εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν μεγάλων βροχῶν. Τότε τὰ ὕδατα τοῦ Κιανοῦ Νείλου (ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὴν Αἰθιοπίαν) καὶ τῶν παραποτάμων του ὄγκουονται καὶ πλημμυρίζουν μεγάλας ἐκτάσεις. Αἱ πλήμμυραι αὗται γίνονται αἰσθηταὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου (βλ. Αἴγυπτον), ὅποτε φθάνουν ἐκεῖ διωγκωμένα τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου. Ὑπάρχουν πολλοὶ ποταμοί, μικρότεροι τοῦ Κιανοῦ Νείλου, καὶ ἀρκετὰ **λίμναι**. Μεγαλύτερα δὲ τούτων εἶναι ἡ λίμνη **Τάνα**, ἐξ ἧς πηγάζει ὁ Κιανοῦς Νεῖλος. Εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἀνήκει καὶ μέρος τῆς λίμνης τοῦ **Ροδόλφου**.

Τὰ δάση, αἱ χλοεραὶ ἐκτάσεις καὶ τὰ ἄγρια ζῶα ἀφθονοῦν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. Λέοντες (ὁ λέων εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς Αἰθιοπίας), πάνθηρες, λεοπαρδάλεις, ὕαιναι, θῶες, ἐλέφαντες, ἵπποπόταμοι, ἀντιλόπαι, ἀγρίοχοιροι, κροκόδειλοι, στρουθοκάμηλοι κλπ. Τὸ ἔδαφος εἶναι εὐφορώτατον καὶ ἡ χώρα αὐτάρκης εἰς γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα, ἀν καὶ καλλιεργοῦνται μόνον τὰ 10% τοῦ καλλιεργησίμου ἐδάφους. Καλλιεργοῦνται βάμβαξ, σακχαροκάλαμον, καφεόδενδρα, καουτσουκόδενδρα, ἐσπεριδοειδῆ, ἐλαῖαι, συκαῖ καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα, λαχανικά, δημητριακά, πέπερι κλπ. Ὑπάρχουν καὶ ἀρκετὰ ἄρτόδενδρα, ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῶν ὁποίων ἐξάγεται ἄλευρον, χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν διὰ τὴν παρασκευὴν ἄρτου. Ἡ **κτηνοτροφία** εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Διατρέφονται πρόβατα, αἴγες, βοοειδῆ, ἵπποι, ὄνοι καὶ κάμηλοι.

Κάτοικοι. Οἱ Αἰθίοπες ἀνήκουν εἰς τὴν Λευκὴν φυλὴν καὶ εἶναι Χαμιτικῆς καταγωγῆς, ἔχουν ὅμως ὑποστῆ μεγάλην ἐπιμιξίαν μὲ τοὺς Νέγρους, ὥστε εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, νὰ ὑπερισχύουν τὰ Νεγρικὰ χαρακτηριστικά. Εἰς τὰ νότια τῆς χώρας ὁ πληθυσμὸς εἶναι κατὰ πλειοψηφίαν **Νέγροι**, οἱ λεγόμενοι Νειλοτικοὶ Νέγροι. Κατ' ἄλλους οἱ Αἰθίοπες ἀποτελοῦν ἴδιον κλάδον, ὅστις διατηρεῖται ὡς ἀρχικῶς ἦτο, μὴ ἐξελιχθεὶς οὔτε εἰς Λευκὴν οὔτε εἰς Μαύρην φυλὴν. Εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ζοῦν καὶ περὶ τοὺς 1.500 Ἑλληνες, ἰδίως εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Αὕτη εἶναι ἡ **Ἄντις - Ἀμπέμπα**, ἡ ὁποία σημαίνει « νέον ἄνθος ». Εὐρίσκεται εἰς ὕψος 2.500 μέτρων (400.000 κ.) καὶ εἶναι ἡ πλέον συγχρονισμένη πόλις τῆς Αἰθιοπίας, μὲ ὠραίους δρόμους καὶ Εὐρωπαϊκὰ κτίρια. **Ντίρε - Ντάουα** (30.000 κ.) ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἄντις Ἀμπέμπα - Τιμπουτι (λιμένος τῆς Γαλικῆς Σομαλίας). **Χαρράρ** (40.000 κ.) κέντρον ἐμπορίου καφέ. **Γκοντάρ** (22.000 κ.) παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Αἰθιοπίας. Εἰς τὴν Ἐρυθραίαν κυριώτεραι πόλεις εἶναι ἡ **Ἀσμάρα** (130.000 κ.) εἰς ὕψος 2370 μ. πλησίον χρυσορυχείων καὶ ἡ **Μασσάβα** (17.000 κ.) σημαντικὸς λιμὴν.

Σουδάν

Ἐχει ἑκτασιν 2.506.000 τετρ. χιλιομ. ἀλλὰ πληθυσμὸν μόλις 10.000 000, μὲ πυκνότητα πληθ. 4 κάτ. κατὰ τετρ. χιλιομ. Μεταξὺ τῶν κα-

τοίκων υπάρχουν και περί τους 1.000 Έλληνες, κυρίως εις τὴν πρωτεύουσαν. Τὸ πλεῖστον τῆς χώρας εἶναι ἔρημος. Ὁ πληθυσμὸς συγκεντρῶνται κατὰ μῆκος τοῦ Νείλου καὶ τῶν παραποτάμων του, εἰς ἐκτάσεις δηλαδὴ αἱ ὁποῖαι ἀρδευόμεναι δύνανται νὰ καλλιεργηθοῦν. Τὸ Β. μέρος τοῦ Σουδάν, δηλ. ἡ **Νουβία** (*Χαρτ. 47*), ἐξαιρουμένης τῆς στενῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου, εἶναι ἀμμόδης καὶ ἀνυδρὸς ἔρημος μὲ σχεδὸν τελείαν σπάνιν βροχῶν. Νοτιώτερον αἱ βροχαὶ γίνονται περισσότεραι, ἐπιτρέπουσαι τὴν ὑπαρξίν στεππῶν, εἰς τὰ νότια δὲ τῆς χώρας κυριαρχεῖ ἡ σαβάνα. Ἡ θερμοκρασία εἶναι καθ' ὄλον τὸ ἔτος ὑψηλὴ (21^ο Κ μέση θερμοκρασία Ἰανουαρίου καὶ 33^ο Κ ἡ μέση θερμοκρασία Ἰουλίου εἰς τὸ Χαρτοῦμ) φθάνει πολλάκις κατὰ τὴν ἡμέραν τοὺς 50^ο Κ. ὑπὸ σιάν, ἐνῶ κατὰ τὴν νύκτα εἶναι χαμηλὴ, πίπτουσα κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ κάτω τοῦ 0^ο Κ. εἰς τὸ Β. Σουδάν. Εἰς τὰς στέππας καὶ τὰς σαβάνας τοῦ Σουδάν συναντῶνται ἄφθονα καὶ παντὸς εἴδους ἄγρια ζῶα, ὅμοια μὲ τὰ προηγουμένως ἀναφερθέντα καὶ πολλὰ στρουθοκάμηλοι καὶ τερμίται (καλούμενοι λευκοὶ μύρμηκες).

Ὁ Νεῖλος διασχίζει ἀπὸ Ν. πρὸς Β. τὸ Σουδάν, σχηματίζων ἀπὸ τοῦ Χαρτοῦμ μέχρι τοῦ Ἀσσουάν 6 καταρράκτας, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐμποδιζοῦν νὰ εἶναι πλωτὸς καθ' ὄλον του τὸ μῆκος.

Οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται κυρίως εἰς τὴν **γεωργίαν** καὶ τὴν **κτηνοτροφίαν**. Τὴν πρώτῃν θέσιν μεταξὺ τῶν καλλιεργειῶν κατέχει ὁ βάμβαξ. Κατόπιν ἔρχεται ὁ κέχρος, ἀποτελῶν τὴν βάσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων, ὁ ἀραβόσιτος, ἀραχίδες, σησάμι, βανανέαι, φοίνικες (χουρμαδιές) κλπ. Ἡ κτηνοτροφία εἰς τὰς στέππας καὶ τὴν σαβάναν ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν καὶ ἐκτρέφονται πρόβατα, αἴγες, βοοειδῆ, στρουθοκάμηλοι καὶ κάμηλοι. Ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων εἶναι **Νέγροι**, εἰς τὸ Β. ὅμως Σουδάν, δηλ. τὴν Νουβίαν, συναντῶνται καὶ μιγάδες προερχόμενοι ἐκ τῆς ἐπιμιξίας Νέγρων μετὰ Αἰγυπτίων, Βερβέρων, Αἰθιοπῶν καὶ Ἀράβων.

Γλώσσα εἶναι ἡ Ἀραβικὴ καὶ ὡς πρὸς τὸ **θρησκεῦμα**, ἄλλοι ἐκ τῶν κατοίκων εἶναι Μουσουλμάνοι, ἄλλοι Χριστιανοὶ καὶ ἄλλοι Εἰδωλόλατραι. Εἰς τὸ Σουδάν ἐδρεῖ καὶ Ἕλλην μητροπολίτης, ὁ **Νουβίας**.

Σπουδαιότεραι πόλεις: Τὸ **Χαρτοῦμ** (100.000 κ.) εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Λευκοῦ καὶ τοῦ Κυανοῦ Νείλου (*Χαρτ. 47*), πρωτεύουσα,

συνδεόμενη σιδηροδρομικῶς με τὸ Κάιρον. Ἐπὶ τοῦ Νείλου καὶ ὀλίγον βορειότερον τοῦ Χαρτούμ εὐρίσκεται ἡ Ὀμντουρμάν (150.000 κ.) μεγαλύτερα πόλις τοῦ Σουδάν, τῆς ὁποίας ὅμως αἱ οἰκίαι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον καλύβαι. Πόρτ - Σουδάν (60.000 κ.) λιμὴν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν, συνδεόμενος σιδηροδρομικῶς με τὸ Χαρτούμ.

Σομαλία

Σομαλία λέγεται ὅλη ἡ ΝΑ. τῆς Αἰθιοπίας καὶ Α. τῆς Κένυα παράκτιος περιοχή. Ὑποδιαιρεῖται εἰς :

Τὴν **Γαλλικὴν Σομαλίαν** με ἑκτασιν 22.000 τετρ. χιλιομ., πληθυσμὸν 63.000 (πυκνότης 3) καὶ πρωτεύουσαν τὸν λιμένα **Τσιμπουτι** (30.000 κ.).

Τὴν **Δημοκρατίαν τῆς Σομαλίας**. Ἐγένετο αὕτη ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1960 καὶ ἀπετελέσθη ἀπὸ τὸ πρῶην Βρετανικὸν προτεκτοράτον τῆς Σομαλίας καὶ τὴν Ἰταλικὴν Σομαλίαν. Εὐρίσκεται μεταξύ τῆς Αἰθιοπίας καὶ τῆς Κένυα ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ κόλπου τοῦ Ἄντεν καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἔχει ἑκτασιν 640.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 1.950.000 κατ.

Ἔχει **κλίμα** θερμὸν καὶ ξηρόν. Αἱ μέσαι ἐτήσιαι θερμοκρασίαι κυμαίνονται μεταξύ 20° Κ. καὶ 28° Κ. Αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλίγαι καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας κάτω τῶν 0,200 μ. ὥστε νὰ ὑπάρχουν ἐκεῖ μεγάλοι ἔρημοι.

Οἱ κάτοικοι ὀνομαζόμενοι **Σομαλί**, εἶναι Χαμιτικῆς καταγωγῆς συγγενεῦντες φυλετικῶς με τοὺς Αἰθίοπας. Ὀμιλοῦν ἴδιαν διάλεκτον καὶ εἶναι Μουσουλμάνοι ἢ Εἰδωλόατραι, ὑπάρχουν δὲ καὶ ὀλίγοι Χριστιανοί.

Ἀπασχολοῦνται κυρίως με τὴν **κτηνοτροφίαν** καὶ κατὰ δεύτερον λόγον με τὴν **γεωργίαν**. Καλλιεργοῦν κυρίως ἀραβόσιτον, ὃ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων, βανανέας καὶ βάμβακα καὶ ἐκτρέφουν πολλὰ πρόβατα (1,5 ἑκατομ.), αἰγας (4,5 ἑκατομ.), καμήλους (2,5 ἑκατομ.) καὶ βοοειδῆ (1.150.000).

Πρωτεύουσα εἶναι τὸ **Μογκαντίσιο** (68.000 κ.) πρωτεύουσα τῆς τέως Ἰταλικῆς Σομαλίας. Ἡ **Μπερμπέρα** (30.000 κ.) πρωτεύουσα τῆς τέως Βρετανικῆς Σομαλίας.

Βρεταννική 'Ανατολική 'Αφρική

Καταλαμβάνει τὸ 'Οροπέδιον τῶν Μεγάλων λιμνῶν, ἐκτεινομένη πρὸς Α. μέχρι τοῦ 'Ινδικοῦ 'Ωκεανοῦ ('Εγχε. Χαρτ. II). Οὕτω ἔχει ὄρια πρὸς Β. τὸ Σουδάν καὶ τὴν Αἰθιοπίαν, Β.Α. τὴν Δημοκρατίαν τῆς Σομαλίας, πρὸς Δ. τὸ τέως Βελγικὸν Κογκό καὶ πρὸς Ν. τὴν Ροδεσίαν καὶ Μοζαμβίκην. Πλὴν τῶν λιμνῶν, τὰς ὁποίας εἶδομεν ἀνωτέρω εἰς τὰ πρὸς τὸ Βελγικὸν Κογκό σύνορα τῆς χώρας ('Αλβέρτου, 'Εδουάρδου, Κιβού, Τανγκανίκας), εὐρίσκονται ἀκόμη ἐδῶ αἱ λίμναι τῆς **Βικτωρίας** (83.310 τετρ. χιλιομ.) ἡ δευτέρα εἰς ἔκτασιν μὲ γλυκὺ ὕδωρ λίμνη τῆς Γῆς (μετὰ τὴν λίμνην 'Ανωτέραν τῶν 'Ην. Πολιτειῶν τῆς 'Αμερικῆς) (Χαρτ. 48). Αἱ λίμναι **Κιόγκα**, **Ροδόλφου** (μέρος τῆς ὁποίας ἀνήκει καὶ εἰς τὴν Αἰθιοπίαν) καὶ μέρος τῆς λίμνης **Νυάσσα** (Χαρτ. 48).

'Ανευρίσκονται ἐδῶ τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς 'Αφρικῆς, δηλ. τὰ ἐνεργὰ ἠφαίστεια **Κιλιμάντζαρο** (5890 μ.), **Κένυα** (5640 μ.) καὶ **'Ελγκόν** (4300 μ.) καθὼς καὶ τὸ ὄρος **Ρουβενζόρι** (5110 μ.) (Χαρτ. 49).

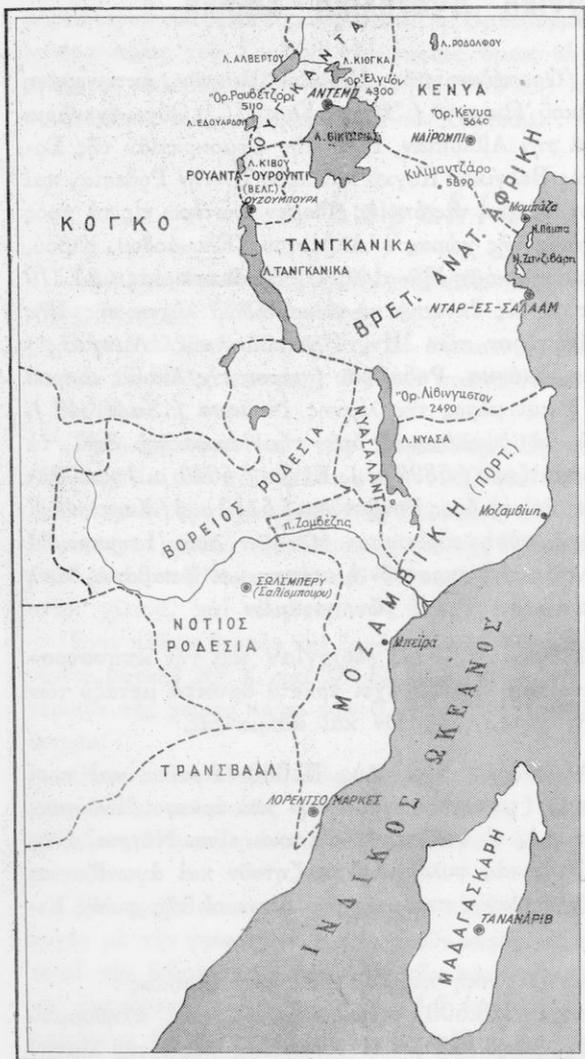
Μολονότι ἡ περιοχὴ αὐτὴ εὐρίσκεται πλησίον τοῦ 'Ισημερινοῦ, αἱ βροχαὶ δὲν εἶναι πολλαὶ καὶ ἐπικρατοῦν ἡ στέππη καὶ ἡ σαβάννα, δάση δὲ ἀνευρίσκονται κυρίως κατὰ μῆκος τῶν ποταμῶν.

Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν **γεωργίαν** καὶ τὴν **κτηνοτροφίαν**. Ἡ Βρετ. 'Ανατολικὴ 'Αφρική ἔχει ἀρκετὰ **ὄρυκτά** μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ κασσίτερον, χαλκόν, χρυσόν καὶ ἀδάμαντας.

'Εκτὸς ἀπὸ 250.000 'Ινδούς, περὶ τοὺς 70.000 'Αραβες καὶ περὶ τοὺς 60.000 Εὐρωπαίους (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἀρκετοὶ 'Ελληνες, ζῶντες κυρίως εἰς Κένυα), οἱ ὑπόλοιποι κάτοικοι εἶναι **Νέγροι**, ἀνήκοντες εἰς διαφόρους Νεγρικὰς φυλάς. Οὗτοι ζητοῦν καὶ ἀγωνίζονται διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἀνεξαρτησίαν (περισσότερον ὄλων οἱ τῆς φυλῆς **Κικουγιού**).

'Η Βρετ. 'Ανατολικὴ 'Αφρική περιλαμβάνει τὰς ἀποικίας :

Ὀυγκάντα μὲ ἔκτασιν 243.500 τετραγ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 6.500.000 κ. (πυκνότης πληθ. 25). Ἡ **Καμπάλα**, παρὰ τὴν λίμνην Βικτωρίαν εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς (40.000 κ.). Συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ εἰς τὸν 'Ινδικὸν 'Ωκεανὸν λιμένος **Μομπάζα** (ἢ Μομπάσα).

Χαρτ. 48. Βρετ. 'Ανατ. 'Αφρική και Μοζαμβίκη.

Κένυα έκτασως 582.650 τετραγ. χιλιομ. και πληθυσμού 6.048.000 κ. εκ τῶν ὁποίων περί τὰς 11.000 Εὐρωπαῖοι (πυκνότης 10), με πρωτεύουσαν τὴν **Ναῖρόμπι** (215.000 κ.). Ἡ **Μομπάσα** (80.000 κ.) εἶναι ὁ μοναδικὸς λιμὴν τῆς Κένυα.

Τανγκανίκα. Ἐχει αὕτη ἑκτασιν 935.500 τετρ. χιλιομ. και πληθυσμὸν 8.325.000 κ. (πυκνότης πληθ. 9). Πρωτεύουσά της εἶναι ἡ **Ντάρ-εσ-Σαλάμ** (130.000 κ. ἐξ ὧν 4.000 Εὐρωπαῖοι).

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, εἰς τὴν Βρετ. Ἄνατ. Ἀφρικὴν ἀνήκουν ἡ νῆσος **Ζανζιβάρη**, με πρωτεύουσαν τὴν ὁμώνυμον πόλιν και λιμένα Ζανζιβάρη (58.000 κ.) και ἡ νῆσος **Πέμπα**. Ἀμφότερα αἱ νῆσοι αὗται εὐρίσκονται εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

V. Ν Ο Τ Ι Ο Σ Α Φ Ρ Ι Κ Η

Είναι τὸ νοτιώτερον τμήμα τῆς Ἀφρικῆς καὶ περιλαμβάνει τὴν Βρεταννικὴν Ν. Ἀφρικὴν καὶ τὴν Νοτιοαφρικανικὴν Ἐνωσιν μετὰ τῆς Ν.Δ. Ἀφρικῆς (Χαρτ. 50).

Βρεταννικὴ Ν. Ἀφρικὴ

Εἰς ταύτην ἀνήκουν :

Ἡ Ἐνωσις Ροδεσίας καὶ Νυασσαλάνδης ἢ Κεντροαφρικανικὴ Ἐνωσις. Περιλαμβάνει αὐτὴ τὴν Βορ. καὶ τὴν Νοτ. Ροδεσίαν καὶ τὴν Νυασσαλάνδην καὶ ἔχει ἔκτασιν 1.263.115 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 8.000.000 κ. (πυκνότης πληθ. 7). Εἶναι μία αὐτόνομος Ὁμοσπονδία ἀνήκουσα εἰς τὴν Βρεταννικὴν Κοινοπολιτείαν. Πρωτεύουσά της εἶναι ἡ Σώλσμπερ (262.000 κ.).

Ἡ Μπετσιουαναλάνδη με ἔκτασιν 712.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 296.000.

Ἡ Μπασσουτολάνδη με ἔκτασιν 30.350 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 626.000 κ. καὶ

Ἡ Ζουαζιλάνδη ἔχουσα ἔκτασιν 17.364 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 237.000 κ. Ἀμφότεραι αἱ τελευταῖαι εὐρίσκονται ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως (Χαρτ. 50).

Εἶναι καὶ αἱ τρεῖς ἀνωτέρω χῶραι ἀποικίαί τῆς Μεγ. Βρετανίας, ἔχουν κατὰ τὸ πλεῖστον κλίμα θερμὸν, ὑγρὸν καὶ ἀνθυγιεινόν, καλύπτονται ἀπὸ δάση ἢ σαβάνας καὶ μαστίζονται ἀπὸ τὴν μυῖαν Τσέ - Τσέ. Εἰς τὰ Ν. τῆς Μπετσιουαναλάνδης προεκτείνεται καὶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς μεγάλης ἐρήμου Καλαχάρι. Λόγω τῆς μυίας Τσέ-Τσέ ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀσήμαντος. Καλλιεργοῦνται κυρίως ἀραβόσιτος, βάμβαξ, καπνός, τέιον, ἐσπεριδοειδῆ καὶ διάφορα ὀπωροφόρα. Ὑπάρχουν σημαντικὰ μεταλλεύματα μολύβδου, χαλκοῦ, ἀργύρου, χρυσοῦ κλπ. Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι (ἀνήκοντες κυρίως εἰς τὴν φυλὴν τῶν Μπαντου) πλὴν ὀλίγων Εὐρωπαίων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐκεῖ μεγάλα ἀγροκτήματα.

Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις καὶ ΝΔ. Ἀφρικὴ

Ἡ Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις, Ἀγγλικὴ ἀποικία μέχρι τοῦ 1910, εἶναι ἀπὸ τότε ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Ἀνήκουσα μέχρι τοῦ 1961

εις την Βρετ. Κοινοπολιτειαν απεσχίσθη έκτοτε ταύτης. Ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς εὐρίσκεται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου καὶ ἡ **Ν.Δ. Ἀφρική**, ἣτις ἔχει ἔκτασιν 834.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν μόλις 460.000 κ., διότι κατέχεται κατὰ μέγα μέρος τῆς ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἔρημον Καλαχάρι. Ἡ Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις ἀπετελέσθη ἀπὸ τὴν συνένωσιν τῆς χώρας τοῦ Ἀκρωτηρίου, τοῦ Νατάλ, τοῦ Τράνσβααλ καὶ τοῦ ἐλευθέρου κράτους τῆς Ὁράνγκης. Ἐχει ἔκτασιν 1.223.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 13.670.000 κ. (πυκνότης πληθ. 11). Ὅλη ἡ χώρα εἶναι ἐν μέγα ὄροπέδιον καὶ μόνον εἰς τὰ παράλια συναντῶνται πεδιάδες.

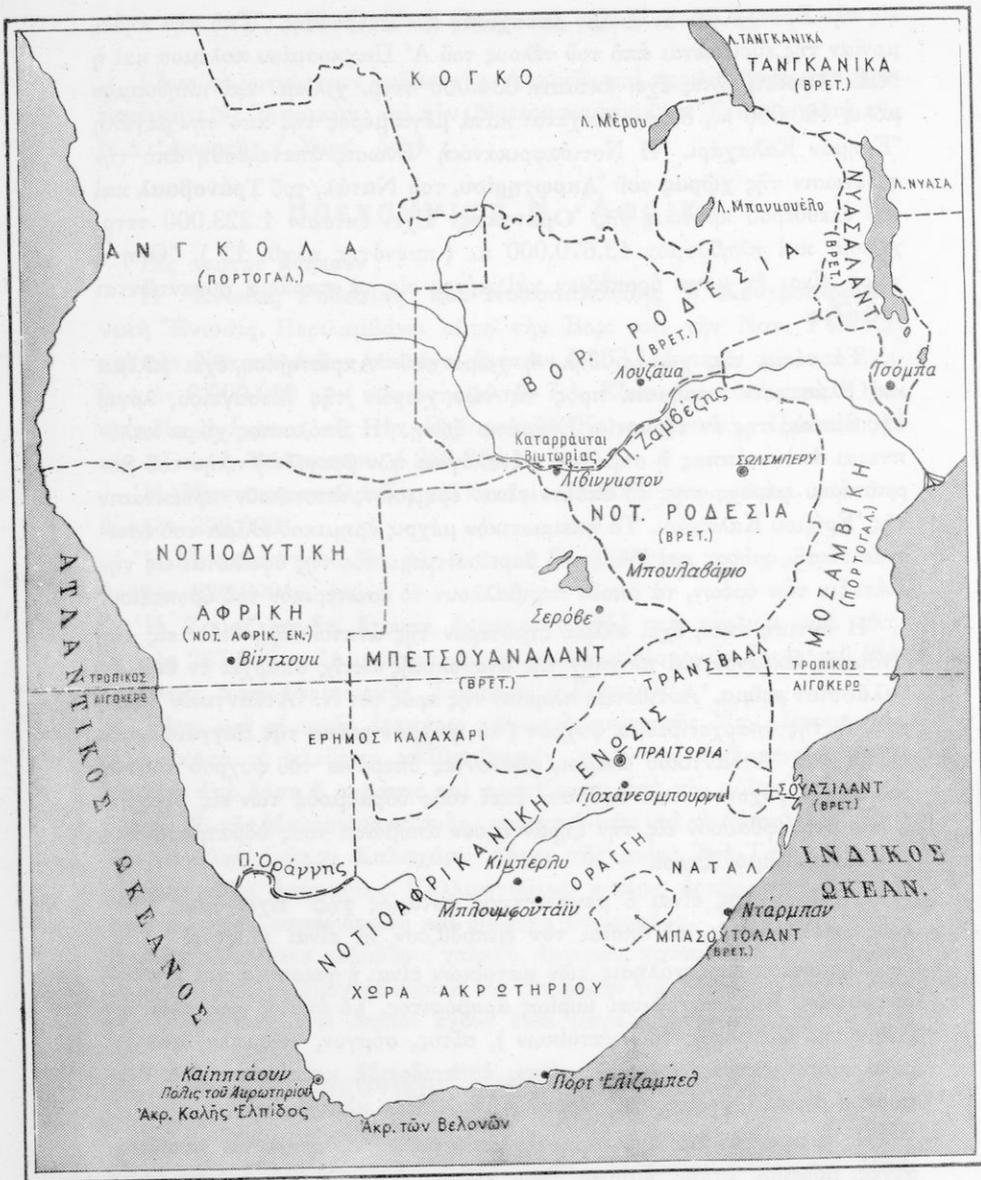
Τὰ νότια τῆς χώρας, δηλ. ἡ χώρα τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἔχει **κλίμα** καὶ βλάστησιν παρόμοια πρὸς τὰ τῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου, λόγῳ τῆς θέσεώς τῆς ἐν τῇ νοτίῳ Εὐκράτῳ ζώνῃ. Ἡ ὑπόλοιπος χώρα καλύπτεται ἀπὸ στέππας ἢ σαβάνας (ἀναλόγως τῶν βροχῶν) πλὴν τοῦ βορειότερου μέρους τῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐρημικὸν, ἀποτελοῦν προέκτασιν τῆς Ἐρήμου Καλαχάρι. Τὸ ἡπειρωτικὸν μέχρις ἐρημικὸν κλίμα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας καὶ ἰδίως τοῦ βορείου τμηματός τῆς ὀφείλεται εἰς τὴν διάταξιν τῶν ὄρέων, τὰ ὁποῖα περιβάλλουν τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὄροπέδιου.

Ἡ δυτικὴ ἀκτὴ ἔχει κλίμα ξηρότερον τῆς ἀνατολικῆς, διότι εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν καὶ πλησίον τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς ὑπάρχει ἐν **θερμὸν θαλάσσιον ρεῦμα**. Ἀντιθέτως πλησίον τῆς πρὸς τὸν Ν. Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν ἀκτῆς ὑπάρχει ρεῦμα ψυχρὸν (**τὸ ψυχρὸν ρεῦμα τῆς Βεγγουέλας**). Οἱ ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἄνεμοι, φθάνοντες ὑπεράνω τοῦ ψυχροῦ τούτου ρεύματος, ψύχονται καὶ ἀφήνουν ἐκεῖ τοὺς ὑδρατμούς των εἰς βροχὴν. Οὕτω ὅταν φθάσουν εἰς τὴν ξηρὰν ἔχουν ἀποβάλλει τοὺς ὑδρατμούς των καὶ εἶναι ἄνεμοι ξηροί.

Ὁ Ὁράνγκης εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς. Ἐχει ὅμως πολλοὺς καταρράκτας, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐμποδίζουσι νὰ εἶναι πλωτός.

Κυριωτέρα ἀπασχόλησις τῶν κατοίκων εἶναι ἡ **γεωργία** καὶ ἡ **κτηνοτροφία**. Καλλιεργοῦνται κυρίως ἀραβόσιτος, (ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων), σῖτος, σόργον, γεώμηλα, σακχαροκάλαμον, καπνός, βάμβαξ, τέιον, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ὀπωροφόρα διάφορα (μηλέαι, ροδακινέαι, ἀμπελοι, ἀχλαδέαι κλπ.).

Ἡ **Κτηνοτροφία** ἔχει ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν. Ἐκτρέφονται πρόβατα, αἰγες, βοοειδῆ, ἵπποι, ἡμίονοι, ὄνοι, χοῖροι. Διατρέφονται ἐπίσης ἀρκε-

Χαρτ. 50 Νοτιος 'Αφρικής.

τά πουλερικά και στρουθοκάμηλοι διὰ τὸ πολύτιμον πτέρωμά των. Οἱ ἰχθύς εἶναι ἄφθονοι εἰς τὰ παράλια καὶ ἡ ἄλιεία ἀρκετὰ ἀποδοτική.

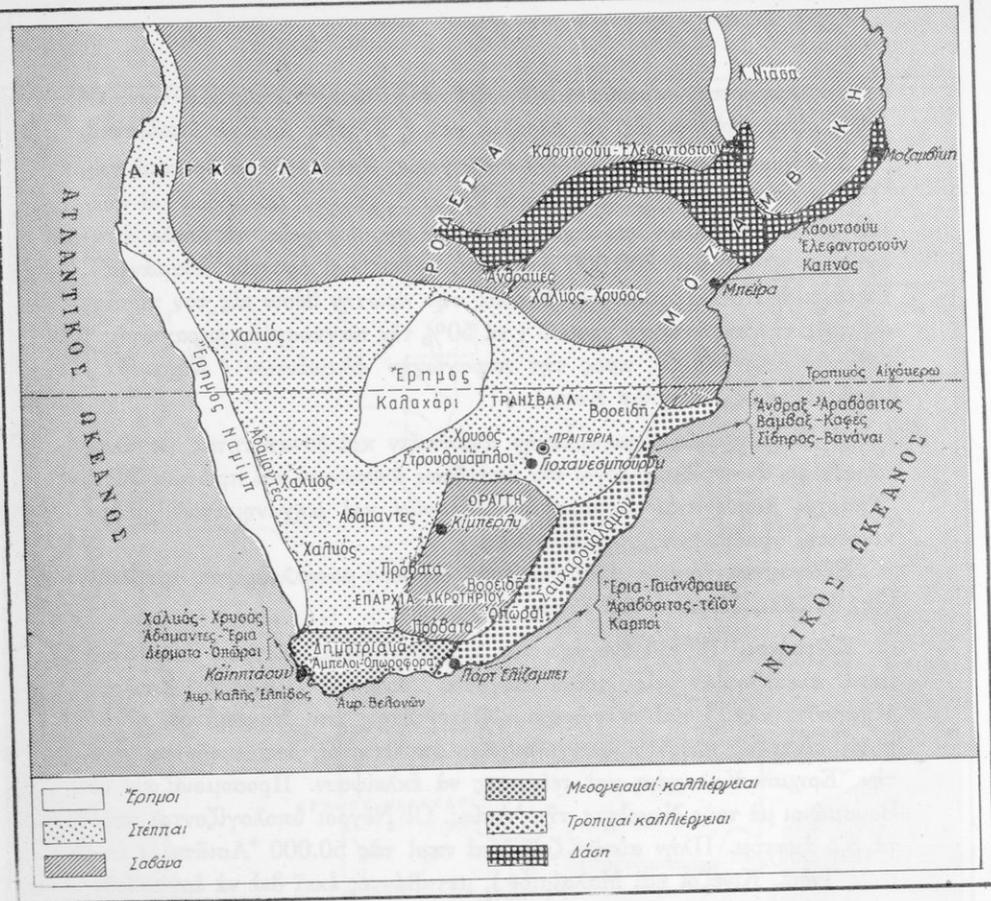
Τὸν κυριώτερον ὅμως πλοῦτον τῆς χώρας ἀποτελοῦν τὰ ὄρυκτά της. Ὑπάρχουν ἄνθρακες, μεταλλεύματα ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ πολλῶν ἄλλων μετάλλων καὶ κυρίως πλούσια χρυσορυχεῖα, τὰ ὅποια ἀπασχολοῦν πλέον τῶν 300.000 ἐργατῶν, καθὼς καὶ ὄρυχεῖα ἀδαμάντων. Κατέχει ἡ Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν χρυσοῦ (τὰ 50% τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς) καὶ τὴν δευτέραν ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ἀδαμάντων (*Χαρτ. 51*) μετὰ τὸ τέως Βελγικὸν Κογκό. .

Ἡ **Βιομηχανία** ἔχει ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν καὶ δυνατότητας μεγάλης περαιτέρω ἀναπτύξεως λόγῳ τῆς υπάρξεως ἀνθράκων καὶ πρώτων ὑλῶν. Ὑπάρχει βιομηχανία κατασκευῆς μηχανῶν καὶ μηχανημάτων, αὐτοκινήτων, ὑφασμάτων, τροφίμων κλπ.

Ἐξάγονται χρυσός, ἀδάμαντες καὶ διάφορα μεταλλεύματα, ἀραβόσιτος, ὀπῶραι, δέρματα καὶ ἔριον.

Κάτοικοι. Ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων εἶναι **Νέγροι**, ἀνήκοντες κατὰ πλειοψηφίαν εἰς τοὺς Νέγρους Μπαντοῦ (*Κάφροι, Ζουλού, Μπασοῦτι* κλπ.) καὶ ὀλιγώτεροι **Ἵνδιανοὶ** καὶ **Βουσμάνοι**, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ πλέον πρωτόγονοι καὶ ἀπολίτιστοι, κατοικοῦντες περὶ τὴν Ἐρημον *Καλαχάρι* καὶ τείνοντες νὰ ἐκλείψουν. Προσομοιάζουν οἱ Βουσμάνοι μὲ τοὺς Νεγρίτας τῆς Ἀσίας. Οἱ Νέγροι ὑπολογίζονται περὶ τὰ 8,5 ἑκατομ. Πλὴν αὐτῶν ζοῦν καὶ περὶ τὰς 50.000 Ἀσιᾶται (κυρίως Ἰνδοί, Κινέζοι καὶ Μαλαισιοὶ), μεταβάντες ἐκεῖ διὰ νὰ ἐργασθοῦν ὡς ἐργάται καὶ παραμεινάντες μονίμως. Οἱ Λευκοὶ ὑπολογίζονται εἰς 2.650.000 καὶ οἱ περισσότεροι παραμένουν εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἀκρωτηρίου λόγῳ τοῦ καλοῦ, παρομοίου πρὸς τὸ μεσογειακόν, κλίματός της. Περὶ τὸ 1.000.000 ὑπολογίζονται οἱ μιγάδες. Διαρκεῖς ἐριδες ὑφίστανται μεταξύ τῶν Λευκῶν καὶ τῶν ἐγχρώμων, τοὺς ὁποίους οἱ Λευκοὶ θεωροῦν ὡς κατωτέρας των καὶ τοὺς περιφρονοῦν. Οἱ πρῶτοι ἄποικοι ἦσαν Ὀλλανδοὶ (τὸ 1652 μ.Χ.) οἱ λεγόμενοι **Μπόερς**.

Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι: **Πραιτωρία** (350.000 κ.) καὶ **Καιμπάουν** (ἡ πόλις τοῦ Ἀκρωτηρίου 730.000 κ. ἐξ ὧν αἱ 250.000 Λευκοί). Ἡ πρώτη εἶναι ἔδρα τῆς Κυβερνήσεως, ἡ δὲ δευτέρα τοῦ Κοινοβουλίου. Διὰ τοῦτο θεωροῦνται ἀμφοτέραι ὡς πρω-

Χαρτ. 51. Οικονομικός Νοτίου 'Αφρικής.

τεύουσαι τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως. Τὸ Καίρηπτάουν εἶναι καλὸς λιμὴν καὶ πρωτεύουσα τῆς χώρας τοῦ Ἀκρωτηρίου. **Γιοχάνεσμπουργκ** (1.000.000 κ. ἐξ ὧν 350.000 Λευκοὶ) εἶναι ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Ἐνώσεως. Τὸ **Ντάρμπαν** (ἢ *Ντουρμπάν* 640.000 κ. ἐξ ὧν τὸ 1/3 Λευκοί, τὸ 1/3 Νέγροι καὶ τὸ 1/3 Ἀσιᾶται) εἶναι λιμὴν καὶ πρωτεύουσα τοῦ Νατάλ. **Μπλουμφοντάιν**, πρωτεύουσα τοῦ ἐλευθέρου κράτους τῆς Ὁράνγκης (110.000 κ.). **Πόρτ-Ἐλίζαμπεθ** (133.000 κ.) σημαντικὸς λιμὴν καὶ **Κιμπερλέυ** (56.000 κ. ἐξ ὧν 20.000 Λευκοὶ) ὀφείλου τὴν δημιουργίαν των εἰς τὰ ἐκεῖ ἀνακαλυφθέντα ἀδαμαντωρυχεῖα.

Τῆς **ΝΔ. Ἀφρικής** πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Οὔδιντοκ** (36.000 κ.).

VI. ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΙΝΔΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν πλὴν τῶν νήσων Ζανζιβάρης καὶ Πέμπας, τὰς ὁποίας ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, ὑπάρχουν καὶ αἱ :

Μαδαγασκάρη (Χαρτ. 48). Τὸ μέγεθος ταύτης εἶναι ὑπερτετραπλάσιον τῆς Ἑλλάδος. (590.000 τετρ. χιλιομ. ἐνῶ ὁ πληθυσμὸς μόλις φθάνει τὰ 5.200.000 κ.). Οἱ περισσότεροι κάτοικοι εἶναι Νέγροι. Ὑπάρχουν καὶ ἀρκετοὶ Ἀσιᾶται (τῆς Κιτρίνης φυλῆς) κατοικοῦντες τὴν νήσον ἀπὸ παλαιωτάτων ἐποχῶν καὶ περὶ τοὺς 60.000 Λευκοὶ ἰδίως Γάλλοι καὶ τινες Ἀραβες καὶ μιγάδες. Ἡ Μαδαγασκάρη, πρότερον Γαλλικὴ ἀποικία, εἶναι σήμερον μίᾳ ἀνεξάρτητος Δημοκρατία, ὀνομαζομένη « **Δημοκρατία Μαλγκάς** ».

Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἡ διαφορὰ δὲ θερμοκρασίας μεταξὺ θέρους καὶ χειμῶνος μικρά.

Εἰς τὴν **Ταναριβ**, πρωτεύουσαν τῆς χώρας, ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ Ἰανουαρίου (θέρους) εἶναι 20° Κ. καὶ τοῦ Ἰουλίου (χειμῶν) 14° Κ. Οἱ πνέοντες ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ ΝΑ ἄνεμοι ἀφίουν ἀρκετὰς βροχὰς εἰς τὰ ἀνατολικά παραλία καὶ τὰ ὄρη, τὸ ἐσωτερικὸν ὅμως τῆς νήσου δέχεται ὀλίγας βροχὰς καὶ εἶναι στεππῶδες. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ δάση εὐρίσκονται πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς νήσου καὶ εἰς τὰ ὄρη, καλύπτουν δὲ τὰ 20% τῆς ἐπιφανείας τῆς. Παράγεται ἀρκετὴ ὄρυζα, μανιόκα, γλυκοπατάται, καφὲς καὶ ἀραχίδες, καθὼς καὶ ἀρκετὰ μπαχαρικά καὶ κινίνον ἔλαιον (ρετσινόλαδο).

Ἐχει ἡ νῆσος καὶ ἀρκετὰ ὄρυκτά, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολυτίμους λίθους, χρυσὸν καὶ οὐράνιον. Ἡ **Ταναριβ** (193.000 κ.) ἐξ ὧν 7.500 Εὐρωπαῖοι, εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Ἡ νῆσος **Ρεουινὸν** ἐκτάσεως 2511 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθ. 278.000 κατοίκων.

Αἱ νῆσοι **Κομόραι**, αἱ ὁποῖαι εἶναι διάφοροι μικραὶ νησίδες ἔχουσαι συνολικῶς ἑκτασιν 2.171 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 170.000 κ.

Νῆσοι ἀνήκουσαι εἰς τὸ Ἡνωμ. Βασίλειον ὡς ἀποικία Βρεταννικαὶ αἱ : **Μαυρίκιους**, κειμένη πλησίον τῆς Μαδαγασκάρης (550.000

κ.) και αἱ νῆσοι **Σεϋχέλαι** (39.000 κ.) εἰς μίαν τῶν ὁποίων ὀνομαζομένην **Μαχέ** ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ἐξόριστος ὁ Ἐθνάρχης τῆς Κύπρου Μακάριος.

ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ

Αἱ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς ἀνήκουν εἰς τὴν Πορτογαλίαν, τὴν Ἰσπανίαν καὶ εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον.

Εἰς τὴν Πορτογαλίαν ἀνήκουν αἱ νῆσοι :

Ἀζόρα (285.000 κ.) καὶ ἡ νῆσος **Μαδέρα** (246.000 κ.). Εὐρίσκονται αὗται δυτικῶς τοῦ Μαρόκου καὶ θεωροῦνται ὡς μητροπολιτικὸν Πορτογαλικὸν ἔδαφος, ἐπαρχία δηλαδὴ τῆς Πορτογαλίας. Παράγουν ἐσπεριδοειδῆ, βανάνας, ὀπώρας διαφόρους καὶ ἔχουν ἀμπελῶνας, οἱ ὅποιοι δίδουν ὀνομαστοὺς οἴνους (οἶνοι Μადέρας).

Αἱ νῆσοι τοῦ **Πρασίνου Ἀκρωτηρίου** (182.000 κ.), λεγόμεναι οὕτω διότι εὐρίσκονται πλησίον τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ δυτικώτερον ἄκρον τῆς Ἀφρικῆς καὶ

ἡ νῆσος τοῦ **Ἀγ. Θωμᾶ** (54.000 κ.) καὶ ἡ νῆσος **Πρίνσιπε** (7.000 κ.) εὐρίσκόμεναι εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἀνήκουν : Αἱ **Κανάριοι** νῆσοι (700.000 κ.) αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται ὡς μητροπολιτικὸν Ἰσπανικὸν ἔδαφος (Ἰσπανικὴ ἐπαρχία). Ἔχουν ὠραῖον κλίμα καὶ εὐφορον ἔδαφος. Καλλιεργοῦνται εἰς αὐτὰς βανάνας, ἀμπελοὶ, καφές, λαχανικὰ καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα. Ἡ νῆσος **Φερνάνδο - Πό**, Ἰσπανικὴ ἀποικία εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας.

Εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν ἀνήκουν Ἄγ. Ἑλένη (4.900 κ.) εἰς τὴν ὁποίαν ἐκρατήθη ἐξόριστος καὶ ἀπέθανεν ὁ Μέγας Ναπολέων καὶ ἡ **Νῆσος τῆς Ἀναλήψεως ΒΔ.** τῆς προηγουμένης (168 κατ.). Εἶναι αὗται Βρεταννικαὶ ἀποικίαι.

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Θέσις, Ἐκτασις, Μορφολογία ἐδάφους. Ἡ Ἀφρικὴ εἶναι μία ἐκ τῶν τριῶν ἡπείρων τοῦ Παλαιοῦ κόσμου (Εὐρώπη - Ἀσία - Ἀφρικὴ), ἡ τρίτη, ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν (30.000.000 τετρ. χιλιομ.) καὶ ἡ ἔχουσα τὸν μικρότερον θαλάσσιον διαμελισμόν. Οἱ μόνοι ἀξιόλογοι κόλποι εἶναι ὁ τῆς Μεγάλης καὶ Μικρᾶς Σύρτεως εἰς τὴν Μεσόγειον, ὁ κόλπος τῆς Γουϊνέας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ ὁ τοῦ Ἄντεν εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Τὸ βορειότερον ἀκρωτήριόν τῆς εἶναι τὸ Ἀκρωτήριον Λευκὸν (εἰς τὴν Τυνησίαν) καὶ τὸ νοτιώτερον, τὸ Ἀκρωτήριον τῶν Βελονῶν (εἰς τὴν Νοτιοαφρικανικὴν Ἑνωσιν). Τὸ δυτικώτερον ἀκρωτήριον εἶναι τὸ Πράσινον Ἀκρωτήριον (εἰς τὴν Σενεγάλην) καὶ τὸ ἀνατολικώτερον, τὸ ἀκρωτήριον Γκουαρνταφούι (εἰς τὴν Ἰταλικὴν Σομαλίαν). Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ Λευκοῦ Ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Ἀκρωτηρίου τῶν Βελονῶν εἶναι 8.000 χιλιομ. καὶ ἡ τοιαύτη ἀπὸ τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Γκουαρνταφούι 7.500 χιλιομ.

Βρέχεται ἡ Ἀφρικὴ ἀπὸ Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου Θαλάσσης καὶ ἀπὸ Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, τὰ ὕδατα δὲ τούτων συγκοινωνοῦν διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ, ὁ ὁποῖος ἔχει πλάτος 16 χιλιομ. καὶ μέγιστον βάθος 450 μ. Ἐκεῖ εἶναι τὸ πλησιέστερον πρὸς τὴν Εὐρώπην μέρος τῆς Ἀφρικῆς. Πρὸς τὰ ἀνατολικά βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, τὸν κόλπον τοῦ Ἄντεν καὶ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν. Ὁ κόλπος τοῦ Ἄντεν συγκοινωνεῖ μὲ τὴν Ἐρυθρὰν διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Μπάμπ-ἐλ-Μαντέμπ. Ἡ Ἐρυθρὰ Θάλασσα συγκοινωνεῖ (ἀπὸ τοῦ 1869) μὲ τὴν Μεσόγειον διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, ἡ οἰκονομικὴ σημασία τῆς ὁποίας εἶναι μεγίστη, διότι συντομεύει πολὺ τὴν θαλασσίαν ὁδὸν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης πρὸς τὰ παράλια τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Ἡ διώρυξ διηνοίχθη ἐπὶ τῆς στενῆς χθαμαλῆς καὶ ἀμμώδους λαρίδος γῆς, ἡ ὁποία λέγεται Ἰσθμὸς τοῦ Σουέζ καὶ ἀποτελεῖ τὰ ὅρια μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς. Αἱ ἐργασίαι τῆς διανοίξεως τοῦ Ἰσθμοῦ ἤρχισαν τὸ 1859 καὶ ἡ διώρυξ ἤνοιξε τὸ 1869 διὰ τοὺς ναυτιλλομένους.

Χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀφρικῆς, ὡς πρὸς τὴν μορφήν τοῦ ἐδάφους τῆς, εἶναι τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Β. καὶ τῆς Α. Ἀφρικῆς, τὰ λεκανοπέδια τῶν ποταμῶν Σενεγάλη, Νίγηρος, Νείλου, Κόγκο καὶ Ζαμβέζη, τὸ λεκανοπέδιον τῆς λίμνης Τσάδ καὶ τὰ ἐκτεταμένα ὄροπέδια τῆς Αἰθιοπίας, τῆς περιοχῆς τῶν Μεγάλων Λιμνῶν καὶ τῆς Ν. Ἀφρικῆς.

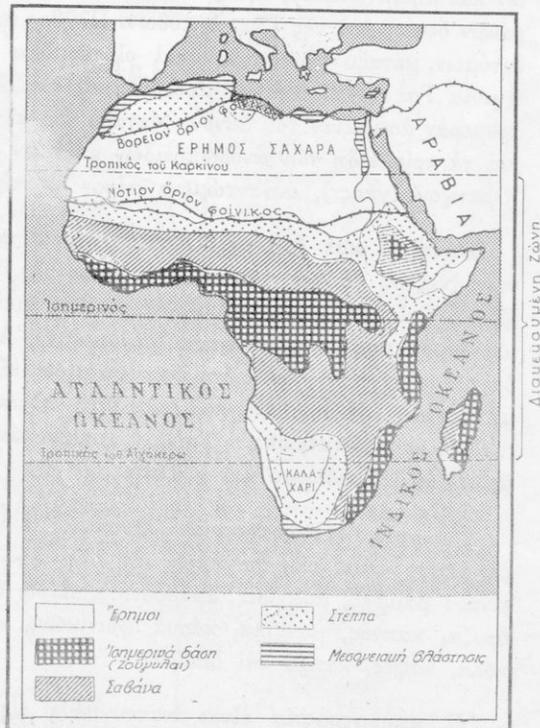

Οί μεγάλοι καταρράκται τῆς Βικτωρίας εἰς τὸν ποταμὸν Ζαμβέζην.

Κλίμα καὶ βλάστησις. Ἐπειδὴ ἡ Ἄφρική διασχίζεται ὑπὸ τοῦ Ἴσημερινοῦ σχεδὸν εἰς τὸ μέσον τῆς, ἀνήκει, πλὴν τοῦ νοτιωτέρου καὶ βορειοτέρου μέρους τῆς, εἰς τὴν Διακεκαυμένην ζώνην καὶ ἔχει διὰ τοῦτο κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τῆς κλίμα θερμὸν. Εἰς τὰς παρὰ τὸν Ἴσημερινὸν χώρας τῆς ἡ θερμοκρασία εἶναι ὁμοιόμορφος καθ' ὅλον τὸ ἔτος, κυμαινομένη μεταξὺ τῶν 24° ἕως 27° Κ. Ὅσον ἀπομακρυνόμεθα τοῦ Ἴσημερινοῦ, ἡ θερμοκρασία γίνεται μεγαλυτέρα κατὰ τὸ θέρος, ἐνῶ κατὰ τὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος πίπτει καὶ κάτω τοῦ 0° Κ. Εἰς τὰ πρὸς τὴν Μεσό-

γειον παράλια, καθώς και τὰ τοιαῦτα τοῦ νοτιωτέρου μέρους τῆς (Χώ-
 ραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ), τὸ κλίμα εἶναι μεσογειακόν. Αἱ βροχαὶ εἰς τὰ
 παράλια ταῦτα εἶναι ἀρκεταὶ καὶ πίπτουν συνήθως κατὰ τὸ φθινόπω-
 ρον καὶ τὸν χειμῶνα. Ὅσον ὅμως προχωροῦμεν πρὸς τὸ ἐσωτερικόν, αἱ
 βροχαὶ γίνονται ὀλιγώτεροι, τὸ κλίμα στεππῶδες καὶ ἐν συνεχείᾳ αἱ βρο-
 χαὶ γίνονται ἐλάχιστοι (κάτω τῶν 0,25 μ. ἐτησίως), με ἀποτέλεσμα νὰ
 δημιουργηθοῦν ἐκεῖ δύο μεγάλοι Ἐρημοὶ, ἡ Ἐρημος Σαχάρα καὶ ἡ Ἐρη-
 μος Καλαχάρι (Χαρτ. 52). Νοτίως τῆς Σαχάρας καὶ βορείως τῆς Καλα-
 χάρι αἱ βροχαὶ γίνονται πάλιν περισσότεροι, ἐπανεμφανίζεται ἡ στέππη
 καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ σαβάννα, (διότι αἱ βροχαὶ γίνονται περισσότεροι καθ'
 ὅσον πλησιάζει κανεὶς
 πρὸς τὸν Ἰσημερινόν).
 Εἰς ἀπόστασιν 8^ο—10^ο
 ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ αἱ
 βροχαὶ εἶναι ἄφθονοι
 καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Διὰ
 τοῦτο, βοηθούσης καὶ
 τῆς θερμοκρασίας, ἡ ὁ-
 ποία διατηρεῖται καθ' ὅ-
 λον τὸ ἔτος γύρω ἀπὸ
 τοὺς 25^οΚ. ἡ βλάστησις
 εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν
 ὀργιάζει καὶ ὑπάρχουν
 μεγάλα πυκνὰ καὶ ἀδια-
 πέραστα δάση (ζουγ-
 κλαί).

Εἰς τὰς στεππῶδεις
 ἐκτάσεις ἐπικρατεῖ ἡ
 κτηνοτροφία, ἰδίως ἡ
 τοιαύτη προβάτων. Αἱ
 σαβάναι εἶναι αἱ κατ' ἐ-
 ξοχὴν ἐκτάσεις διὰ καλ-
 λιεργείας καὶ ἐπικρατεῖ
 εἰς αὐτὰς ἡ γεωργία, ὅ-
 που δὲ δὲν ὑπάρχει ἡ
 μυῖα Τσέ—Τσέ, εἶναι

Χαρτ. 52. Διακεκαυμένη Ζώνη.

ἀνεπτυγμένη και ἡ κτηνοτροφία. Τὰ μεγάλα δάση δίδου ἀφθονον ξυλείαν, μεταξύ τῆς ὁποίας και πολύτιμον τοιαύτην (μαόνι, ἔβενον κλπ.) και ἀφθονα ἄλλα δασικά προϊόντα ἀπὸ τοὺς φοίνικας, τοὺς κοκκοφοίνικας, τοὺς ἐλαιοφοίνικας, τὰ καριτέ, τὰ ἀρτόδενδρα, τὰς Ἀραβικὰς ἀκακίας, τὰ καουτσουκόδενδρα, κλπ.

Τὰ ἄγρια ζῶα εἶναι ἀφθονα και εἰς μεγάλην ποικιλίαν.

Οὐδεμία ἄλλη ἡπειρος ἔχει τόσον πλῆθος και τοσαύτην ποικιλίαν ἀγρίων ζῶων (τόσον σαρκοφάγων, ὅσον και φυτοφάγων) θηλαστικῶν, ἔρπετων, πτηνῶν και ἐντόμων. Λέοντες, λεοπαρδάλεις, πάνθηρες, θῶες, ρινοκέρωτες, ἵπποπόταμοι, ἐλέφαντες, ἀγριοχοίροι, γαζέλαι, πλῆθος πιθήκων. Ἐπίσης κροκόδειλοι και διάφορα ἄλλα ἔρπετα, μεταξύ τῶν ὁποίων και δηλητηριώδεις ὄφεις και ὁ μεγαλύτερος τῶν σήμερον συναντωμένων ὄσων ἐπὶ τῆς Γῆς, ὁ πύθων. Πλῆθος παντὸς εἶδους πτηνῶν και ἐντόμων, μεταξύ τῶν ὁποίων και οἱ τερμίται (λευκοὶ μύρμηκες) και ἡ μυῖα Τσέ - Τσέ, ἡ ὁποία μεταδίδει εἰς τὰ ζῶα και τὸν ἄνθρωπον τὴν τρομερὰν ἀσθένειαν τοῦ ὕπνου. Μεταξὺ τοῦ πλῆθους τῶν πιθήκων εἶναι και τὰ τρία εἶδη τῶν ἀνθρωποειδῶν πιθήκων (Χιμπαντζῆς, Γορίλλας, Ὁραγγουτάγκος), συναντώμενα μόνον εἰς τὴν Ἀφρικὴν.

Ποταμοὶ και Λίμναι. Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς εἶναι : **Νεῖλος** (ὁ ἐπιμηκέστερος ποταμὸς τῆς Γῆς), **Σενεγάλης, Νίγηρ, Κόγκο** (εἰς ἀπὸ τοὺς πολυῦδροτέρους ποταμοὺς τῆς Γῆς), **Ζαμβέζης, και Ὁράνγκης.** Οἱ περισσότεροι ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς κατερχόμενοι ἀπὸ ὄροπέδια σχηματίζουν καταρράκτας και δὲν εἶναι πλωτοὶ καθ' ὅλον τὸ μῆκος των (**Νεῖλος, Κόγκο, Ζαμβέζης, Ὁράνγκης**). Μεγαλύτεραι λίμναι εἶναι : ἡ **Βικτωρία**, ἡ **Τσαδ**, ἡ **Ταγκανίκα**, ἡ **Νυάσσα**, ἡ τοῦ Ἐδουάρδου, τοῦ **Ροδόλφου** και ἡ **Τάνα**.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Ὁρυκτά. Ἡ γεωργία εἶναι ἡ κυριώτερα ἀπασχόλησις τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι : βάμβαξ, ἀραχίδες, ἀραβόσιτος, σῖτος, ὄσπρια, σαχχαροκάλαμον, ὄρυζα, καπνός, μανιόνα, κάρυα φοινίκων, κοκκοφοινίκων και κάρυα κόλα, καφέ, κακάο και ὀπῶραι.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀνεπτυγμένη εἰς τὰς στεππῶδεις ἐκτάσεις και εἰς τὰς σαβάνας, ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ μυῖα Τσέ - Τσέ. Ἐκτρέφονται κατὰ πρῶτον λόγον πρόβατα και αἰγες και κατὰ δεύ-

τερον βοοειδή, κάμηλοι, ἵπποι, ὄνοι καὶ ἡμίονοι. Ἐκτρέφονται ἐπίσης πουλερικά καὶ στρουθοκάμηλοι (ἐξημερωμένοι) διὰ τὸ πτέρωμά των.

Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος εἶναι ἀρκετὸς· φωσφορικά ἄλατα, τὸ πολῦτιμον οὐράνιον, μεταλλεύματα διάφορα μέχρι καὶ χρυσοῦ καὶ πολῦτιμοὶ λίθοι. Ὑπάρχει ἡ γνώμη ὅτι εἰς τὴν Σαχάραν ὑπάρχει καὶ ἄφθονον πετρέλαιον.

Ἡ βιομηχανία εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτος εἰς ὀλόκληρον τὴν ἥπειρον. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ Ἀφρικὴ κατὰ μέγιστον μέρος τῆς ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἀποικίας, τὰς ὁποίας αἱ μητροπόλεις θέλουν κυρίως διὰ νὰ προμηθεύωνται ἀπὸ αὐτὰς πρώτας ὕλας καὶ νὰ διαθέτουν εἰς αὐτὰς τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα των.

Πληθυσμός. Κάτοικοι. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀφρικῆς ἀνέρχεται εἰς 249.000.000 κ. (πυκνότης πληθ. 8 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.). Οὗτω ἡ ἥπειρος αὐτή, ἐξαιρουμένης τῆς Αὐστραλίας, εἶναι ἡ ἀραιότερον κατοικουμένη ἥπειρος τῆς Γῆς. Εἶναι ἡ ἥπειρος τῶν Νέγρων, τῶν ἀνθρώπων δηλ. τῆς Μαύρης φυλῆς καὶ διὰ τοῦτο λέγεται καὶ **Μαύρη ἥπειρος**. Μόνον οἱ κάτοικοι τῆς Β. καὶ τῆς ΒΑ. Ἀφρικῆς εἶναι Λευκοί. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων, οἱ ζῶντες εἰς τὰ νοτιώτερα τῆς Β. καὶ τῆς ΒΑ. Ἀφρικῆς (δηλ. οἱ *Μαυριτανοί, οἱ Τουαρέγκ, Τουμπού, Αἰγύπτιοι, Αἰθίοπες*) ἔχουν ὑποστῆ μεγάλην με τοὺς Νέγρους ἐπιμιξίαν καὶ εἶναι ἐκδηλα ἐπ' αὐτῶν τὰ Νεγρικὰ χαρακτηριστικά. Ἀρκετοὶ Λευκοὶ ζοῦν καὶ εἰς τὴν Νοτιοαφρικανικὴν Ἐνωσιν, ἀπόγονοι κυρίως τῶν Ὀλλανδῶν καὶ Ἀγγλῶν ἀποίκων, τῶν ἐγκατασταθέντων ἐκεῖ. Εἰς τὴν Ν. Ἀφρικὴν καὶ τὴν Μαδαγασκάρην ζοῦν καὶ ἀρκετοὶ Ἀσιᾶται τῆς Κιτρίνης φυλῆς. Οἱ πλέον ἀπολίτιστοι ἀπὸ τοὺς Μαύρους τῆς Ἀφρικῆς εἶναι οἱ *Βουσμάνοι* καὶ οἱ *Πυγμαῖοι*.

Ἡ Ἀφρικὴ ἦτο μέχρι τοῦ 1959 ἡ μόνη ἥπειρος, ἡ ὁποία ἀπετελεῖτο κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀπὸ ἀποικίας Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Τὰ κράτη, τὰ ὁποία εἶχον ἀποικίας εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἦσαν κυρίως ἡ Γαλλία, τὸ Ἡν. Βασίλειον, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Πορτογαλία. Διατηροῦν εἰσέτι ἀρκετὰ μεγάλας ἀποικίας τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον καὶ ἡ Πορτογαλία καὶ μικροτέρας ἡ Ἰσπανία.

Π Ι Ν Α Ξ Α ο ς *

*Εμφαίνων τὰ διάφορα κράτη τῆς Ἀφρικῆς μὲ τὴν ἑκτασίαν, τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ των.

Κράτη	Ἐκτασίς (εἰς τετρ. χίλιοι.)	Πληθυσμὸς	Πυκν. πληθ.
ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ			
Αἴγυπτος (Δημοκρατία)	1.000.000	25.000.000	25
Λιβύη (βασιλείον)	1.760.000	1.200.000	1
Τυνησία (βασιλείον)	156.000	4.000.000	24
Ἀλγερία (Ἀνεξάρτητον Κράτος)	2.200.000	10.000.000	5
Ταγγέρη (Διεθνῆς ζώνη)	349	349.000	1.000
Μαρόκον (Σουλτανάτον)	450.000	10.000.000	23
ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ			
Ἰσπανικὴ Δυτ. Ἀφρικὴ (ἀπ. Ἰσπ.)	300.375	61.300	
Μαυριτανία (Δημοκρατία)	1.085.000	624.000	0,5
Σενεγάλη (Δημοκρατία)	198.000	2.300.000	11,4
Σουδανικὴ Δημοκρατία	1.200.000	3.700.000	3
Δημοκρατία τοῦ Νίγηρος	1.250.000	2.800.000	2
Γαμβία (Βρετ. ἀποικία)	10.400	270.000	26
Πορτογαλικὴ Γουϊνέα (ὑπερπόντιον Πορτογαλ. ἔδαφος)	36.300	520.000	14
Δημοκρατία τῆς Γουϊνέας	246.000	2.700.000	9,6
Σιέρρα - Λεόνε (Δημοκρατία)	72.600	2.000.000	27
Λιβερία (Δημοκρατία)	111.400	1.300.000	12
Ἀκτὴ Ἐλεφαντόδοντος (Δημοκρ.)	322.000	3.100.000	9
Γκάνα (Δημοκρατία)	237.850	6.700.000	28
Τόγκο (Δημοκρατία)	57.000	1.088.000	19
Δαχομήη (Δημοκρατία)	116.000	2.000.000	17
Ἄνω Βόλτα (Δημοκρατία)	275.000	4.000.000	14
Νιγηρία (Δημοκρατία)	878.450	35.000.000	40
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ἢ ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΦΡΙΚΗ			
Δημοκρατία τῆς Τσάδ	1.284.000	2.600.000	2
Κεντραφρικανικὴ Δημοκρατία	617.000	1.200.000	1,8
Δημοκρατία τοῦ Κογκό	324.000	762.000	2,2
Γκαμπόν (Δημοκρατία)	267.000	420.000	1,6
Καμερόν (Δημοκρατία)	432.000	3.200.000	7,4
Ἰσπανικὴ Γουϊνέα (Ἰσπαν. ἀποικ.)	26.000	200.000	7

Κράτη	Έκτασις (εἰς τετρ. χιλιομ.)	Πληθυσμὸς	Πυκν. πληθ.
Κογκό (Δημοκρατία)	2.345.000	13.750.000	5,5
Ρουάντα - Ουρούντι (ὕπὸ Βελγικὴν κηδε- μονίαν)	54.000	4.700.000	90
Καμπίντα } Ἀγκόλα } Πορτογαλικαὶ ἀποικίαι	8.000	12.000	1
	1.247.000	4.280.000	3
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ			
Ὁμοσπονδία Αἰθιοπίας - Ἐρυθραίας (Αὐ- τοκρατορία)	1.185.000	20.000.000	16
Σουδάν (Δημοκρατία)	2.506.000	10.000.000	4
Γαλλ. Σομαλία (Γαλλ. ἀποικία)	22.000	63.000	3
Σομαλία (Δημοκρατία)	640.000	1.950.000	3
Οὐγκάντα (Βρετ. προτεκτ.) } Βρετανικὴ Κένυα (Βρετ. ἀποικ.) } Ἀνατολική	243.000	6.500.000	25
	582.650	6.048.000	10
Τανγκανίκα (ὕπὸ βρετ. κηδ.) } Ἀφρικὴ	939.500	8.325.000	9
Μοζαμβίκη ἢ Πορτογαλ. Α. Ἀφρικὴ Πορτογαλ. ἀποικία)	771.000	6.000.000	8
Κεντροαφρικανικὴ Ἐνωσις Μπετσιουαναλάνδη (Βρετ. Πρωτ.) } Βρετανικὴ Μπασουτολάνδη (Βρετ. Πρωτ.) } Νότιος Ζουαζιλάνδη (Βρετ. Πρωτ.) } Ἀφρικὴ	1.263.115	8.000.000	7
	712.000	296.000	2
	30.350	627.000	20
	17.364	237.000	13
Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις (Δημ.)	1.223.000	13.670.000	11
ΝΔ. Ἀφρικὴ (ὕπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως)	834.000	460.000	1,8
ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ			
Μαδαγασκάρη (Δημοκρατία)	590.000	5.200.000	8,5
Μαυρικίου, Ροδίγρου κλπ. (Βρετ.)	2.100	550.000	261
Σεϋχέλλαι (Βρετ.)	404	39.000	97
Κομόραι (Γαλλ.)	2.171	170.000	78
Ρεουნიόν (Γαλλ.)	2.511	278.000	111
Ἄγ. Ἐλένης καὶ Ἀναλήψεως (Βρετ.)			
Κανάριοι καὶ Φερνάντο Πὲ καὶ Ἄννομπού (Ἰσπαν.)			
Ἄζόραι, Μαδέρα, Νοὶ τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου, ἢ νῆσος τοῦ Ἄγ. Θωμᾶ καὶ ἡ νῆσος Πρίνσιπε (Πορτογαλ.)			

ΠΙΝΑΞ Βος

Έμφαινών τὰς πρωτεύουσας τῶν διαφόρων κρατῶν τῆς Ἀφρικῆς με τὸν πληθυσμὸν τῶν.

Κράτη	Πρωτεύουσαι	Πληθυσμὸς
Αἴγυπτος (Ἡν. Ἀραβ. Δημ.)	Κάιρον	3.050.000
Λιβύη	(Τρίπολις)—Ἑλ-Μπέιδα	(140.000)
Τυνησία	Τύνις	680.000
Ἀλγερία (ὑπερπόντ. Γαλ. ἔδαφος)	Ἀλγέριον	800.000
Ταγγέρη (Διεθνῆς)	Ταγγέρη	349.000
Μαρόκον	Ραμπάτ	180.000
Ἰσπανικὴ Δ. Ἀφρικὴ (ἀποικ.)	Σίντι -Ἴφνι	8.000
Μαυριτανία	Νουακὸτ	4.800
Σενεγάλη	Ντακάρ	320.000
Σαουδικὴ Δημοκρατία	Μπαμακὸ	85.000
Δημοκρατία τοῦ Νίγηρος	Νιαμέυ	18.000
Γαμβία (Βρετ. ἀποικ.)	Μπάθορστ	8.000
Πορτογαλικὴ Γουινέα (ὑπερποντ. Πορτογαλ. ἔδαφος)	Μπισσώ	6.000
Δημοκρατία τῆς Γουινέας	Κόνακρου	115.000
Σιέρρα Λεόνε	Φρητάουν	125.000
Λιβερία	Μουροβία	60.000
Ἀκτὴ Ἐλεφαντόδοντος	Ἀμπιτζάν	180.000
Γκάνα	Ἀκκρα	320.000
Τόγκο	Λομὲ	60.000
Δαχομέη	Πόρτο - Νόβο	32.000
Ἄνω Βόλτα	Οὐαγκαντούγκου	50.000
Νιγηρία	Λάγγος	360.000
Τσάδ	Φόρτ - Λαυὸ	45.000

Κ ρ α τ η	Πρωτεύουσai	Πληθυσμός
Κεντραφρικανική Δημοκρατία	Μπάνγκι	80.000
Δημοκρατία του Κογκό	Μπραζαβιλ	107.000
Γκαμπόν	Λιμπρβιλ	22.000
Καμερούν	Γιαουττέ	55.000
Ίσπανική Γουινέα (άποικία)	Σάντα -Ίζαμπέλ	11.000
Κογκό (τέως Βελγ.)	Λεοπόλντβιλ	367.000
Ρουάντα - Ούρουντι (υπό Βελγικήν κηδεμονίαν)	Ούζουμπούρα	48.000
Καμπίντα και Άγκόλα (Πορτογ. άποικία)	Λουάντα	200.000
Όμοσπονδία Αιθιοπίας - Έρυθραίας	Άντις-Άμπέμπα	400.000
Σουδάν	Χαρτούμ	100.000
Γαλλ. Σομαλία (άποικ.)	Τσιμπουτί	30.000
Σομαλία	Μογκαντίτσιο	68.000
Ούγκάντα (Βρετ. προτεκτ.)	Καμπάλα	40.000
Κένυα (Βρετ. άποικ.)	Ναϊρόμπι	215.000
Τανγκανίκα (υπό Βρετ. κηδεμ.)	Ντάρ - έλ - Σαλαάμ	130.000
Μοζαμβίκη (Πορτογ. άποικ.)	Λουρέντσο - Μάρκες	93.000
Κεντροαφρικανική Ένωσις	Σάλσμπερυ	262.000
Μπετσιουαναλάνδη	Μάφεκινγκ	7.000
Μπασουτολάνδη	Μασερού	5.000
Ζουαζιλάνδη	Μπαμπάν	10.000
	Πραιτωρία (έδρα Κοινοβουλίου)	350.000
Νοτιοαφρικανική Ένωσις	και Καιηπτάουν (έδρα Κυβερνήσεως)	730.000
ΝΔ. Άφρική (υπό την κηδεμονίαν τής Νοτιοαφρικανικής Ένώσεως)	Ούντοκ	36.000
Μαδαγασκάρη	Ταναναρίβ	193.000

ΠΙΝΑΞ Γος

Ἐμφαίνων τὰ μεγαλύτερα ὄρη κατὰ σειρὰν ὕψους, ἀρχῆς γινομένης ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων, ποταμοὺς καὶ λίμνας τῆς Ἀφρικῆς.

Ὅρη	Ποταμοὶ	Λίμναι
Κιλιμάντζαρο (ἐνεργ. ἕψ. 5890 μ.)	Νεῖλος	Τσαῦδ
Κένυα (ἐνεργ. ἕψ. 5640 μ.)	Σενεγάλης	Τάνα
Ρουβενζόρι (5110 μ.)	Νίγηρ	Τανγκανίκα
Καμερούν (ἐνεργ. ἕψ. 4500 μ.)	Ζαμβέζης	Ἀλβέρτου
Ἐλγκόν (ἐνεργ. ἕψ. 4300 μ.)	Ὀράνγης	Ἐδουάρδου
Ἵψηλὸς Ἄτλας (4250 μ.)		Κιβού
Ντοῦρο (4127 μ.)		Μέρου
Μέσος Ἄτλας (4080 μ.)		Βικτωρίας
Τιμπεστὶ (3145 μ.)		Κιόγκα
Ἄτακὸρ (3006 μ.)		Νιάσσα
ὄρ. Σινᾶ (2602 μ.)		
Ριφ (2500 μ.)		
Ντέλφα (2180 μ.)		
Σαριμπ (1880 μ.)		
Νίμπα (1740 μ.)		
Φουτᾶ — Ντζαλόν (1400 μ.)		

Γ. Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η

Γενικά. Ἡ Ἄμερική εἶναι ἡ μόνη ἥπειρος, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὸ Δυτικὸν Ἡμισφαίριον. Ἐκτείνεται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. μεταξύ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, βρεχομένη πρὸς τὰ βόρειά της ὑπὸ τοῦ Β. Παγωμένου Ὠκεανοῦ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μεγάλα τμήματα, τὴν Β. καὶ τὴν Ν. Ἄμερικήν, τὰ ὁποῖα συνδέονται μεταξύ των διὰ μιᾶς στενῆς, σχετικῶς πρὸς ταῦτα, λαυρίδος ξηρᾶς. Αὕτη ἀρχίζουσα ἀπὸ τῆς Ν. Ἄμερικῆς περιλαμβάνει καὶ ὁλόκληρον σχεδὸν τὸ Μεξικὸν καὶ λέγεται **Κεντρικὴ Ἄμερική** (*Ἑγγρ. Χαρτ. III*).

Ἡ Ἄμερική ἀνεκαλύφθη τὸ 1492 ἀπὸ τὸν Ἰταλὸν (Γενουήσιον) ναυτικὸν Χριστόφορον Κολόμβον, διαμένοντα εἰς Ἰσπανίαν. Οὗτος ἀπεστάλη ἀπὸ τοὺς Ἰσπανοὺς βασιλεῖς μὲ τρία πλοῖα, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὰς Ἰνδίας προχωρῶν πρὸς δυσμᾶς, ἀκολουθῶν δηλαδὴ δρόμον ἀντίθετον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος μέχρι τότε ἠκολουθεῖτο. Ἀναχωρήσας τὴν 3ην Αὐγούστου τοῦ 1492 ἀπὸ τὸν μικρὸν Ἰσπανικὸν λιμένα Πάλος (πολίχνην σήμερον, εὐρισκομένην μακρὰν τῆς θαλάσσης λόγῳ τῶν προσχώσεων, πλησίον τῆς ἐκβάλλοντος ποταμοῦ), ἔφθασε κατὰ τὴν νύκτα τῆς 11ης πρὸς τὴν 12ην Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους (δηλ. μετὰ δύο μῆνας καὶ 8 ἡμέρας) εἰς μίαν ἀπὸ τὰς Μπαχάμας νήσους (τὴν Σάν - Σαλβαδὸρ) ἀνακαλύψας οὕτω ἕδαφος ἀνῆκον εἰς τὴν Ἄμερικήν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὁ ἴδιος τοῦτο. Διότι ὁ Κολόμβος ἐνόμιζεν ὅτι πλέων πρὸς δυσμᾶς εἶχε φθάσει εἰς τὰς Δ. Ἰνδίας. Διὰ τοῦτο, τὰ ἕδαφη τὰ ὁποῖα ἀνεκάλυψεν, ὠνομάσθησαν Δυτικά Ἰνδία. Δὲν ἐδόθη ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ Κολόμβου εἰς τὴν Ἄμερικήν, ἀλλὰ τὸ ὄνομα ἑνὸς συντρόφου του, τοῦ Ἀμέρικο Βεσπούκι. Τοῦτο ἐγένετο ἀπὸ τὸν συντάξαντα τὸν χάρτην τῆς Ἄμερικῆς, τὸν Ἀλσατὸν Βαλνζεμύλλερ, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον εἶπει ὅτι τὴν Ἄμερικήν ἀνεκάλυψεν ὁ Ἀμέρικο Βεσπούκι. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὴν Ἄμερικήν εἶχον ἀνακαλύψει, πολὺ πρὸ τοῦ Κολόμβου (ἀπὸ τοῦ 1.000 μ.Χ.) καὶ εἶχον μεταβῆ εἰς αὐτὴν πολλάκις, οἱ περίφημοι Νορβηγοὶ θαλασσοπόροι Βίκινγκς. Ἡ ἀνακάλυψις ὅμως αὕτη δὲν ἐγνώσθη ἀπὸ τοὺς ἄλλους Εὐρωπαίους. Οἱ Βίκινγκς, ἄγνωστον διατί, ἐσταμάτησαν τὰ μέχρις ἐκεῖ ταξίδια των καὶ τὸ πρᾶγμα ἐλησμονήθη μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Νοτίου καὶ ὅλη σχεδὸν ἡ Κεντρικὴ Ἄ-

μερική εύρισκονται εις την Διακεκαυμένην ζώνην (Χαρτ. 53), ή όποία ελάχιστα προσφέρεται διά την ζώνην των Λευκών και διά την ανάπτυξιν του πολιτισμού.

Τό δυτικόν μέρος της 'Αμερικανικῆς ήπείρου είναι όρεινόν με ύψηλά όρη, διήκοντα, σχεδόν έν συνεχείᾳ, από του βορειοτέρου μέρους της, δηλαδή του άκρωτηρίου Μπάρρου, μέχρι του νοτιωτέρου, του άκρωτηρίου Χόρν. (Χαρτ. 53). Τό ανατολικόν μέρος της ήπείρου έχει και αυτό όρη, ταύτα όμως δέν είναι ύψηλά ούτε και συνεχῆ. Διακόπτονται εις πολλά μέρη των από πεδιάδας. Μεταξύ των δύο όρεινών τούτων τμημάτων εκτείνεται μία άπέραντος πεδινη έκτασις, διήκουσα από του κόλπου του Οΰδσωνος μέχρι και της Παταγονίας (διακοπτομένη μόνον υπό του κόλπου του Μεξικου).

'Η 'Αμερικῆ, άν και άνεκαλύφθη πολύ άργότερον της 'Αφρικῆς, έν τούτοις έξηρευνήθη ταχέως και έγένετο γνωστή καθ' όλην της την έκτασιν. Τούτο, διότι οι εις τον 'Ατλαντικόν εκβάλλοντες ποταμοί της 'Αμερικῆς, οι όποιοι είναι πλωτοί, και ή έλλειψις εκεί ύψηλών όροσειρών επέτρεψαν την εκ του 'Ατλαντικου εύκολον διεύσδυσιν εις τό έσωτερικόν της ήπείρου, πρᾶγμα τό όποιον δέν συνέβαινε διά την 'Αφρικῆν. Εις την Β. 'Αμερικῆν μετέβησαν, ως άποικοι κατ' άρχάς και ως μετανάσται κατοπιν, πολλοί Εύρωπαϊοι λόγω του πλούτου της και του εύκράτου κλιματός της. Ούτοι συν τῷ χρόνῳ άπάθησαν προς τό έσωτερικόν της ήπείρου τους Ιθαγενεΐς 'Ινδιάνους (κληθέντας ούτω, διότι ένομίσθη κατ' άρχάς ότι δέν έπρόκειτο περι νέας ήπείρου, αλλά περι των 'Ινδιών), τους όποίους κατεδίωξαν και συν τῷ χρόνῳ τους έξουθένωσαν τελείως. Σήμερον ελάχιστοι έξ αυτών (μόλις περι τάς 350.000) απομένουν εις την Β. 'Αμερικῆν (ένῶ υπολογίζεται ότι εις ολόκληρον την 'Αμερικῆν υπήρχον, ότε μετέβησαν εκεί οι Εύρωπαϊοι, περι τά 10.000.000 - 20.000.000 Ιθαγενών).

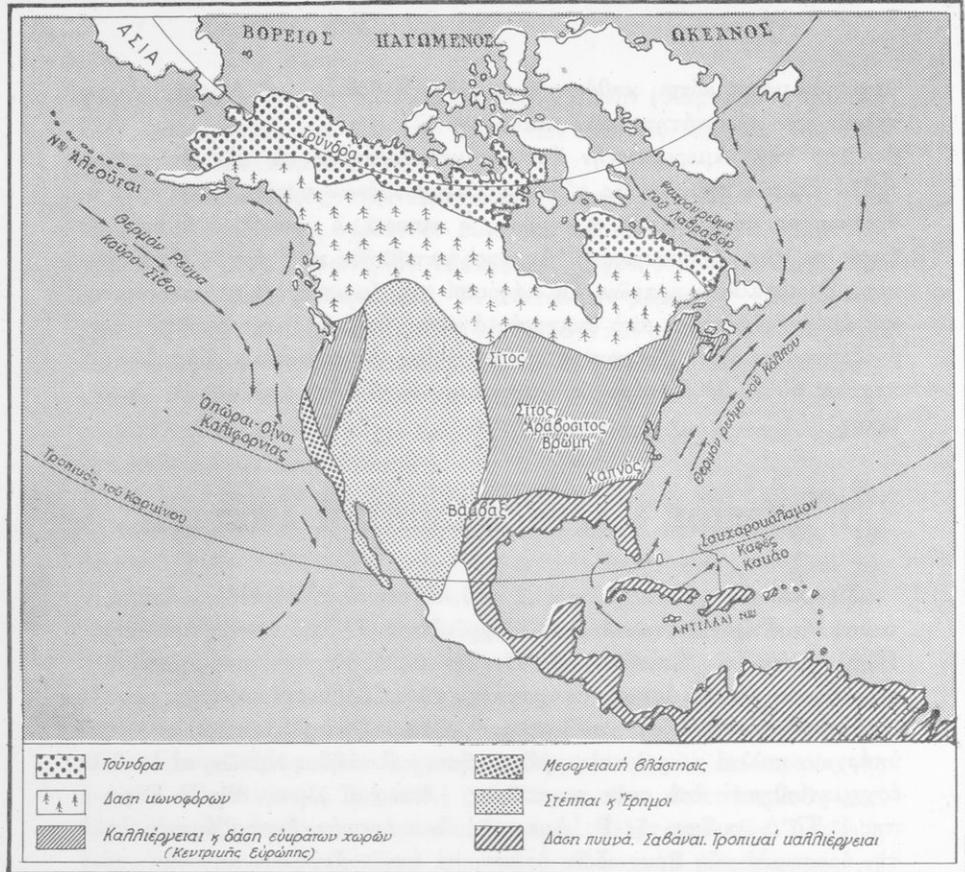
Οι εις την Κεντρικῆν και την Νότιον 'Αμερικῆν εγκατασταθέντες Εύρωπαϊοι ήσαν κατά πολύ ολιγώτεροι των εγκατασταθέντων εις την Βόρειον τοιαύτην, λόγω του επικρατοῦντος εις Κεντρ. και Ν. 'Αμερικῆν θερμου και υγρου κλιματος. Εις την Βόρειον 'Αμερικῆν μετέβησαν κατά πλειοψηφίαν 'Αγγλοσάξωνες, εις την Νότιον δέ και Κεντρικῆν τοιαύτην κυρίως 'Ισπανοί και Πορτογάλοι, λαοί δηλαδή Νεολατινικοί. Εις την Β. 'Αμερικῆν ή πλειονότης των κατοίκων είναι Λευκοί, διότι έξωλοθρευθήσαν οι 'Ινδιάνοι. Εις την Νότιον οι 'Ινδιάνοι δέν εδιώχθησαν και εις

μέγιστον μέρος οὔτοι, καθὼς καὶ μιγάδες Ἰνδιάνων καὶ Λευκῶν, ἀποτελοῦν τὴν πλειονότητα τῶν κατοίκων.

Ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴν ἤπειρον μετεφέρθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην πολλὰ ἐκ τῶν σήμερον εἰς αὐτὴν καλλιεργουμένων φυτῶν, ὅπως π.χ. ὁ ἀραβόσιτος, τὰ γεώμηλα, ἡ τομάτα, ἡ πιπεριά, ὁ καπνός, ἡ ἀραχίς, ὁ φασιόλος κλπ. Ὁλόκληρος ἡ Ἀμερικὴ μετεβλήθη κατ' ἀρχὰς εἰς ἀποικίας Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Οἱ κάτοικοί της ὁμοῦ ἐζήτησαν συντόμως καὶ ἐπέτυχον, ἔπειτα ἀπὸ σκληροῦς ἀγῶνας πρὸς τὰς μητροπόλεις, τὴν ἀνεξαρτησίαν των, ἰδρύσαντες ἀνεξαρτήτους Δημοκρατίας. Τὰς Δημοκρατίας αὐτὰς θὰ ἐξετάσωμεν κατωτέρω, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν Β. Ἀμερικὴν.

I. ΒΟΡΕΙΟΣ ἢ ΑΓΓΛΟΣΑΞΩΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Γενικά. Αὕτη εἶναι τὸ πρὸς Β. τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ ποταμοῦ Ρίο-Γκράντε-ντελ-Νόρτε (*Ἔγχρ. Χαρτ. IV*) μέρος τῆς Ἀμερικῆς. Περιλαμβάνει τὸν **Καναδᾶν**, τὰς **Ἡν. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς** μετὰ τῆς χερσονήσου τῆς **Ἀλάσκας**, τὴν μεγάλην νῆσον **Γροιλανδίαν** (τὴν μεγαλύτεραν νῆσον τῆς Γῆς) καὶ διαφόρους ἄλλας νήσους. Εἰς τὰ βόρεια τῆς ὑπάρχουν πολλαὶ μικραὶ καὶ μεγάλαι νῆσοι καὶ πλῆθος λιμνῶν, αἱ ὁποῖαι ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ τοὺς παγετῶνας (ὅπως αἱ λίμναι τῆς Β. Εὐρώπης). Τὸ Δ. τμήμα τῆς Β. Ἀμερικῆς εἶναι ὄρειόν, διασχιζόμενον ἀπὸ τὴν ὄροσειρὰν τῶν **Βραχωδῶν ὄρεων**, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν χερσονήσον τῆς Ἀλάσκας φθάνοντα μέχρι τοῦ Μεξικοῦ. Δυτικώτερον τούτων ὑψοῦνται τὰ **Καταρρακτώδη** (ἢ **Κασκήνητ**) ὄρη, ἢ **Σιέρρα Νεβάδα** καὶ ἡ **Παράκτιος ὄροσειρά**. ὑψομένη πλησίον τῆς πρὸς τὸν Εἰρηνηκὸν ἀκτῆς καὶ παραλλήλως πρὸς τὴν θάλασσαν (*Ἔγχρ. Χαρτ. IV*). Τὰ ὡς ἄνω ὄρη σχηματισθέντα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον μετὰ τὰς Ἄλπεις, σχετικῶς δηλαδὴ προσφάτως, δὲν ἔχουν ὑποστῆ μεγάλας διαβρώσεις καὶ εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλά, μετὰ πολλὰς κορυφὰς ὑπερβαίνουσας εἰς ὕψος τὰ 4.000 μ. Ἡ ὑψηλότερα κορυφή των εὐρίσκεται εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἀλάσκας **Μὰκ - Κίνλεϋ** (6337 μ.). Πρὸς τὰ ἀνατολικά τὰ ὄρη εἶναι χαμηλά, (διότι ἔχουν σχηματισθῆ παλαιότερον καὶ ἔχουν ὑποστῆ μεγάλην διάβρωσιν). Τοιαῦτα εἶναι τὰ **Ἀππαλάχια** (ἢ Ἀλεγάνεια ὄρη), κορυφαὶ τινες τῶν ὁποίων μόλις ὑπερβαίνουν τὰς 2.000 μ. Προεκτείνονται

Χαρτ. 53. Βλάστησις εἰς Βόρειον καὶ Κεντρικὴν Ἀμερικὴν.

ταῦτα πρὸς Β. μέχρι τῆς χερσονήσου **Λαβραδὸρ** καὶ τῆς **Νέας Γῆς**, σχηματίζοντα τὰ **Λαυρεντιανὰ ὄροπέδια**. Μεταξὺ τῶν Βραχωδῶν καὶ τῶν Καταρρακτωδῶν ὄρεων πρὸς Δ. καὶ τῶν Ἀπαλαχίων πρὸς Α. ἐκτείνονται μεγάλαι πεδινὰ ἐκτάσεις, διαρρεόμεναι ἀπὸ τὸν Μισσισιππὴν καὶ τοὺς παραποτάμους του.

Τὸ **κλίμα** ποικίλλει ἀναλόγως τῆς θέσεως ἐκάστου τμήματος καὶ τοῦ ὕψους του. Γενικῶς τὰ Δ. παράλια, λόγω τοῦ ἐκεῖθεν διερχομένου θερμοῦ θαλασσίου ρεύματος (τοῦ λεγομένου **Κούρο - Σίβο**), εἶναι θερμότερα τῶν μέχρι τῆς **Νέας Ὑόρκης** ἀνατολικῶν παραλίων, διότι δι' αὐτῶν

διέρχεται τὸ ψυχρὸν ρεῦμα τοῦ Λαβραδὸρ (*Χαρτ. 53*). Οὕτω εἰς τὸ **Βανκοῦβερ** ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι 2^ο Κ., ἐνῶ εἰς τὸ **Κεμπέκ**, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος εἶναι -12^ο Κ. Αἱ μέχρι τῆς Νέας Ὑόρκης Α. ἀκταὶ τῆς Β. Ἀμερικῆς ἔχουν ἐπίσης πολὺ μικροτέρας θερμοκρασίας, ἀπὸ τὰς θερμοκρασίας τῶν εἰς τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος εὐρισκομένων ἀκτῶν τῆς Εὐρώπης (διὰ τῶν ὁποίων διέρχεται τὸ θερμὸν *Ρεῦμα τοῦ Κόλπου*). Νοτίως ὅμως τῆς Ν. Ὑόρκης, ἐπειδὴ διέρχεται ἐκεῖθεν τὸ θερμὸν Ρεῦμα τοῦ Κόλπου, ἡ ἰσοροπία μεταξὺ τῆς θερμοκρασίας τῶν δυτικῶν καὶ τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἀποκαθίσταται. Αἱ βροχαὶ βαίνουν ἐλαττούμεναι, καθ' ὅσον προχωροῦμεν ἐξ Α. πρὸς Δ., πέραν δὲ τοῦ Μεσημβρινοῦ τῶν 100^ο αὐταὶ γίνονται πολὺ ὀλίγαι. Γενικῶς ὁ Μεσημβρινὸς τῶν 100^ο ἀποτελεῖ εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν τὸ διαχωριστικὸν ὄριον μεταξὺ τῆς δεχομένης ἀρκετὰς βροχᾶς (εὐρισκομένης πρὸς ἀνατολὰς) καὶ τῆς δεχομένης ὀλίγας (εὐρισκομένης πρὸς δυσμὰς τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν 100^ο) Β. Ἀμερικῆς (*Χαρτ. 57*). Ἐξαιροῦνται τὰ πρὸς τὸν Εἰρηρικὸν δυτικὰ παράλια, τὰ ὁποῖα δέχονται πολλὰς βροχᾶς.

Καναδᾶς

Θέσις. Ἐκτασις. Ὁ Καναδᾶς καταλαμβάνει τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου, ἐκτεινόμενος βορείως τοῦ νοτίου ἄκρου τῆς νήσου Βανκοῦβερ καὶ τῆς πόλεως Βανκοῦβερ (εἰς τὸν Εἰρηρικόν), τῶν Μεγάλων Λιμνῶν καὶ τῆς χερσονήσου τῆς Νέας Σκωτίας (εἰς τὸν Ἀτλαντικόν). Ἐξαιροῦνται αἱ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς νήσου τῆς Νέας Γῆς δύο μικραὶ νῆσοι Ἀγ. Πέτρου (Σαιν - Πιερ) καὶ Μικελόν, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ μεγάλη νῆσος Γροιλανδία, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν Δανίαν, καὶ ἡ χερσονήσος τῆς Ἀλάσκας, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἔκτασις τοῦ ἀνερχομένη εἰς 9.960.170 τετρ. χιλιομ. (σχεδὸν ἴση πρὸς τὴν Εὐρώπην), κάμνει τὸν Καναδᾶν τὸ δεύτερον εἰς ἔκτασιν Κράτος τῆς Γῆς (μετὰ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν). Ἀπὸ ὅλην ὅμως τὴν τεραστίαν αὐτὴν ἔκτασιν κατοικεῖται κυρίως μία λωρὶς ἐδάφους, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὰ νότια τῆς χώρας, διήκουσα ἀπὸ τοῦ Εἰρηρικοῦ μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ μὴ ὑπερβαίνουσα εἰς πλάτος τὰ 560 χιλιομ. Ὅλη ἡ ὑπόλοιπος χώρα εἶναι ἢ ἀραιότατα κατωκημένη ἢ τελείως ἀκατοίκητος. Καλύπτεται αὕτη

ἀπὸ ἓν μέγα δάσος κωνοφόρων. Βορειότερον τούτου εἶναι ἡ « τούνδρα » καὶ τέλος αἱ πολικαὶ ἐκτάσεις (Χαρτ. 53) καλυπτόμεναι καθ' ὄλον τὸ ἔτος ἀπὸ πάγου.

Φυσικαὶ περιοχαί. Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Δυτικὸς Καναδᾶς.

Πρὸς τὰ δυτικὰ (εἰς τὸ Γιοῦκον δηλ. καὶ τὴν Βρετ. Κολομβίαν) ἡ χώρα εἶναι ὄρεινή, διασχιζομένη ἀπὸ τὰ Καναδικὰ Βραχώδη ὄρη, μὲ κορυφάς, αἱ ὁποῖαι ὑπερβαίνουν εἰς ὕψος τὰς 5.000 μ. (ὑψηλότερα κορυφὴ 5860 μ.) (Χαρτ. 58). Δυτικῶς τῶν βραχωδῶν ὄρεων εὐρίσκειται ἡ **Παράκτιος ὄροσειρά**. Πρὸς τὰ ἀνατολικά ἡ ὄροσειρὰ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων καταπίπτει ἀποτόμως καὶ ἀρχίζει μίαν ἀπέραντος πεδινὴν ἐκτασίς, ἔχουσα μικρὰν κλίσιν πρὸς τὸν Β. Παγωμένον Ὁκεανὸν καὶ τὸν κόλπον τοῦ Οὐδσωνος. Διὰ τοῦτο πρὸς τὰ ἐκεῖ ἀποστραγγίζονται τὰ ὕδατα καὶ ρέουν οἱ ποταμοί. Τὸ ἔδαφος καλύπτεται ἀπὸ παλαιότατα πετρώματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν διαβρωθῆ ἀπὸ τοὺς παγετῶνας, οἷτινες ἔχουν σχηματίσει καὶ πλῆθος λιμνῶν. Φθάνει ἡ ἐκτασίς αὕτη, ἡ ὁποία καλεῖται **Κεντρικὸς Καναδᾶς**, μέχρι τῆς περιοχῆς τῶν Μεγάλων Λιμνῶν (Ἐνωτέρας ἢ Σουπήριορ, Μίτσιγκαν, Χιούριον, Ἡρι καὶ Ὀντάριο). Βορείως καὶ ΒΑ τούτων ἐκτείνεται ὁ **Ἀνατολικὸς Καναδᾶς**. Οὗτος γίνεταί πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὄρεινός, ἀλλὰ μὲ χαμηλὰ ὄρη (προεκτάσεις τῶν Ἀππαλαχίων) πρὸς νότον καὶ ὀροπέδια εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Λαβραδῶρ.

Ὁ θαλάσσιος διαμελισμὸς εἶναι ἀρκετὰ μέγας. Σχηματίζονται ἀρκετοὶ κόλποι καὶ νῆσοι εἰς τὰ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν παράλια, μεγαλύτερα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ νῆσος **Βανκούβερ**. Πρὸς βορρᾶν σχηματίζεται ὁ κόλπος τοῦ **Οὐδσωνος** καὶ πλῆθος νήσων, μεγαλύτεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ **Γῆ τῆς Βικτωρίας** καὶ ἡ **Γῆ Μπάφιν**. Μεταξὺ τοῦ κόλπου τοῦ Οὐδσωνος καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ σχηματίζεται ἡ χερσόνησος **Λαβραδῶρ** καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά αὐτῆς ὁ ποταμόκολπος τοῦ Ἁγ. **Λαυρεντίου**, ἡ χερσόνησος τῆς **Νέας Σκωτίας** καὶ αἱ νῆσοι **Νέα Γῆ, Πρίγκηπος Ἐδουάρδου** καὶ **Ἀντικόστι**.

Κλίμα. Βλάστησις. Ποταμοί. Λίμναι. Τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς χώρας ὁ Δ. δηλ. Καναδᾶς, δὲν ἔχει πολὺ ψυχρὸν κλίμα, λόγῳ τοῦ διὰ τῶν παραλίων του διερχομένου θερμοῦ ρεύματος Κοῦρο - Σίβο. Τὰ μέγала ψύχη εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εἶναι ἄγνωστα παρὰ τὸ μέγα Β. γεωγραφικὸν πλάτος.

Αί βροχαί εις τὴν Παράκτιον ὄροσειρὰν καὶ τὰς δυτικὰς κλιτῦς τῶν Βραχωδῶν ὄρέων εἶναι ἄφθονοι. Διὰ τοῦτο ὑπάρχουν ἐκεῖ μεγάλα δάση, κυρίως ἀπὸ πεῦκα καὶ ἔλατα, τὰ ὅποια συναντῶνται μέχρις ὕψους 2.000 μ. εἰς τὰ νότια καὶ μέχρι 800-900 μ. εἰς τὰ βόρεια τῆς χώρας, δίδοντα ἄφθονον ξυλείαν. Ὑψηλότερον τῆς ζώνης τῶν δασῶν συναντᾶται κατ' ἀρχὰς χλόη (ὀρεινὰ λειβάδια) καὶ ὑψηλότερον βρύα καὶ λειχήνες μέχρι τοῦ ὄριου τῶν αἰωνίων χιόνων.

Ὅσον ὅμως ἀπομακρύνεται κανεὶς ἀπὸ τὸν Εἰρηνικὸν καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, δηλ. πρὸς τὸν Κεντρικὸν Καναδᾶν, τόσον τὸ ψῦχος γίνεται δριμύτερον καὶ αἱ βροχαὶ ὀλιγώτεροι. Πίπτουν ὅμως αἱ βροχαὶ ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Αὐγούστου καὶ οὕτω εὐνοεῖται ἡ ἀνάπτυξις τῶν σιτηρῶν. Ὁ Κεντρικὸς Καναδᾶς εἶναι, μετὰ τῆς Σιβηρίας, ἀπὸ τὰ ψυχρότερα μέρη τοῦ κόσμου (ἂν καὶ δὲν φθάνει εἰς τὸ ψῦχος τὸ Βερκογιάνσκ τῆς Σιβηρίας, βλ. Ἀσιατικὴν Ρωσίαν). Εἰς τὴν πόλιν **Οὐίννιπεγκ**, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὸ νοτιώτερον μέρος τοῦ Κεντρικοῦ Καναδᾶ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος μετὰ τοὺς Παρισίους, ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι -20° K καὶ τὸ ὕδωρ παγώνει κατὰ τὴν νύκτα εἰς τὸ ὑπαιθρον ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἰουνίου. Βορειότερον τὸ ψῦχος γίνεται δριμύτερον. Αἱ λίμναι **Οὐίννιπεγκ** καὶ **Ἀταμπάσκα** ἐλευθεροῦνται ἀπὸ τοὺς πάγους μόνον ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ ἀκόμη ὀλιγώτερον αἱ βορειότερον κείμεναι λίμναι τῶν **Σκλάβων** καὶ τῶν **Ἄρκτων**.

Δριμύτατοι εἶναι οἱ χειμῶνες καὶ εἰς τὸν Ἀνατολικὸν Καναδᾶν, (μολονότι οὗτος εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος μετὰ τὴν Κεντρικὴν Ἰταλίαν) λόγῳ τοῦ διερχομένου διὰ τῶν παραλίων τοῦ ψυχροῦ ρεύματος τοῦ Λαβραδὸρ. Αἱ ἄκται τῆς χερσονήσου τοῦ Λαβραδὸρ ἀποκλείονται, κατὰ μέγα μέρος τοῦ ἔτους, ἀπὸ τοὺς πάγους. Εἰς τὰ νοτιώτερα τῆς χερσονήσου τῆς Νέας Σκωτίας π.χ. τὸ Χάλιφαξ, τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς τὸ νοτιώτερον μέρος τοῦ Καναδᾶ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ σχεδὸν γεωγραφικὸν πλάτος μετὰ τὴν Ἀλεξανδρούπολιν, ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι -6° K. Εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς πολιτείας Κεμπέκ αὕτη εἶναι $-11,2^{\circ}$ K. δηλ. ἡ αὕτη μετὰ τὴν τῆς Μόσχας, ἂν καὶ ἡ Μόσχα εὐρίσκεται βορειότερον κατὰ 10° . Ὅπως εἶναι δριμεῖς οἱ χειμῶνες εἰς τὸν Κεντρικὸν καὶ τὸν Ἀνατολικὸν Καναδᾶν, οὕτω εἶναι καὶ τὰ θέρη θερμά. Ἡ θερμοκρασία κατὰ τὸ θέρος εἰς τὸ Μόντρεαλ π.χ. δὲν κατέρχεται κάτω τῶν 21° K. ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τέλους

Αυγούστου, ούτε και κατά την νύκτα. Μόνον εις την περιοχὴν τῶν Μεγάλων Λιμνῶν ἢ θερμοκρασία εἶναι ἡπιωτέρα λόγω τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως τοῦ ὕδατος τῶν Μεγάλων Λιμνῶν, αἱ ὁποῖαι κάμνουν ἡπιωτέρους τοὺς χειμῶνας καὶ δροσερώτερα τὰ θέρη.

Λόγῳ τοῦ ψύχους ἐπικρατοῦν εἰς τὸν Καναδᾶν τὰ ἀντέχοντα εἰς τὸ ψύχος κωνοφόρα, ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἀρκετὰ φυλλοβόλα δένδρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἓν εἶδος σφενδάμου, ὁ χυμὸς τοῦ ὁποίου εἶναι σακχαροῦχος καὶ παράγεται ἀπὸ αὐτὸν εἶδος σακχαρέως ἐκτιμωμένης πολὺ ἀπὸ τοὺς Καναδοὺς. Νοτιώτερον τοῦ δάσους ἐκτείνεται μεγάλη περιοχὴ σκεπασμένη μὲ χλόην, ἢ λεγομένη *περιοχὴ τῶν λειμῶνων* κατάλληλος διὰ τὴν καλλιέργειαν σίτου.

Εἰς τὸν Καναδᾶν ὑπάρχουν πολλὰ λίμναι. Ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τοὺς παγετῶνας, οἵτινες ἐκάλυπτον τὴν περιοχὴν κατὰ τὴν παγετώδη περίοδον τῆς ἡλικίας τῆς Γῆς. Αἱ μεγαλύτεραι ἐκ τούτων εἶναι ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ἢ λίμνη τῶν **Ἄρκτων**, τῶν **Σκλάβων**, ἢ **Ἀταμπάσκα** καὶ ἡ **Οὐίννιπεγκ**. Πλὴν τούτων ὑπάρχουν εἰς τὰ νότια τοῦ Καναδᾶ αἱ λεγόμεναι *Μεγάλαι Λίμναι*, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν τόσον εἰς τὸν Καναδᾶν, ὅσον καὶ εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, πλὴν τῆς Μίτσιγκαν, ἢ ὁποία ἀνήκει ὁλόκληρος εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας. Εἶναι αὗται αἱ λίμναι : Ἄνωτέρα (Σουπήριον) **Μίτσιγκαν**, **Χιούρον**, **Ἡρι** καὶ **Ὀντάριο**. Ἐκ τούτων ἡ Ἄνωτέρα εἶναι ἡ μεγαλύτερα μὲ γλυκὺ ὕδωρ λίμνη τῆς Γῆς (ἑκτασίς 87.900 τετρ. χιλιομ.). Αἱ λίμναι εὐρίσκονται ἢ μία ὑψηλότερον τῆς ἄλλης καὶ συγκοινωνοῦν μεταξὺ των διὰ ποταμῶν μικροῦ μήκους. Τὰ ὕδατά των τελικῶς χύνονται διὰ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἄγ. **Λαυρεντίου** εἰς τὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ κόλπον.

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ εἶναι : Ὁ **Μακένξι**, ὁ ὁποῖος, δεχόμενος ὕδατα ἀπὸ τὰς λίμνας τῶν Ἄρκτων καὶ τῆς Ἀταμπάσκα, καθὼς καὶ ἀπὸ τοὺς παραποτάμους του, τοὺς πηγάζοντας ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων, χύνεται εἰς τὸν Βορ. Παγωμένον Ὠκεανόν. Ὁ **Νέλσον**, ὁ ὁποῖος, πηγάζων ἀπὸ τὴν λίμνην Οὐίννιπεγκ, χύνεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Οὐδσῶνος. Ὁ **Νιαγάρας**, σχηματιζόμενος ἀπὸ τὴν ροὴν τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης Ἡρι εἰς τὴν λίμνην Ὀντάριο. Ὁ ποταμὸς οὗτος σχηματίζει τοὺς περιφῆμους **καταρράκτας τοῦ Νιαγάρα**, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ ὕδωρ πίπτει ἀπὸ ὕψους 52,4 μέτρων. Εἶναι δύο καταρράκται, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ σημαντικώτερος εὐρίσκεται ἐπὶ Καναδικοῦ καὶ ὁ ἄλλος ἐπὶ Ἀμερικανικοῦ ἐδάφους. Ἡ δύναμις ἐκ τῆς πτώσεως τῶν ὑδάτων χρησιμο-

ποιείται δια τὴν παραγωγὴν ὑδροηλεκτρικῆς ἐνεργείας. Ὁ Ἄγ. Λαυρέντιος, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὴν τελευταίαν πρὸς τὰ ἀνατολικά καὶ χαμηλοτέραν τῶν Μεγάλων Λιμνῶν, δηλ. τὴν λίμνην Ὀντάριο καὶ χύνεται εἰς τὸν ὁμώνυμόν του ποταμόκολλον.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Δασικὸς καὶ Ὀρυκτὸς πλοῦτος. Ὁ Καναδᾶς εἶναι μεγάλη σιτοπαραγωγὸς χώρα. Ὁ σῖτος καὶ τὰ δημητριακὰ γενικῶς κατέχουν τὴν πρώτην θέσιν μεταξύ τῶν καλλιεργειῶν. Καλλιεργοῦνται κυρίως εἰς τὸν Κεντρικὸν Καναδᾶν, δηλ. τὰς Πολιτείας Ἀλμπέρτας, Σασκατουᾶν καὶ Μανιτόμπας. Ἀπὸ τὰς πολιτείας αὐτὰς προέρχονται τὰ 95% τῆς παραγωγῆς εἰς σῖτον τοῦ Καναδᾶ.

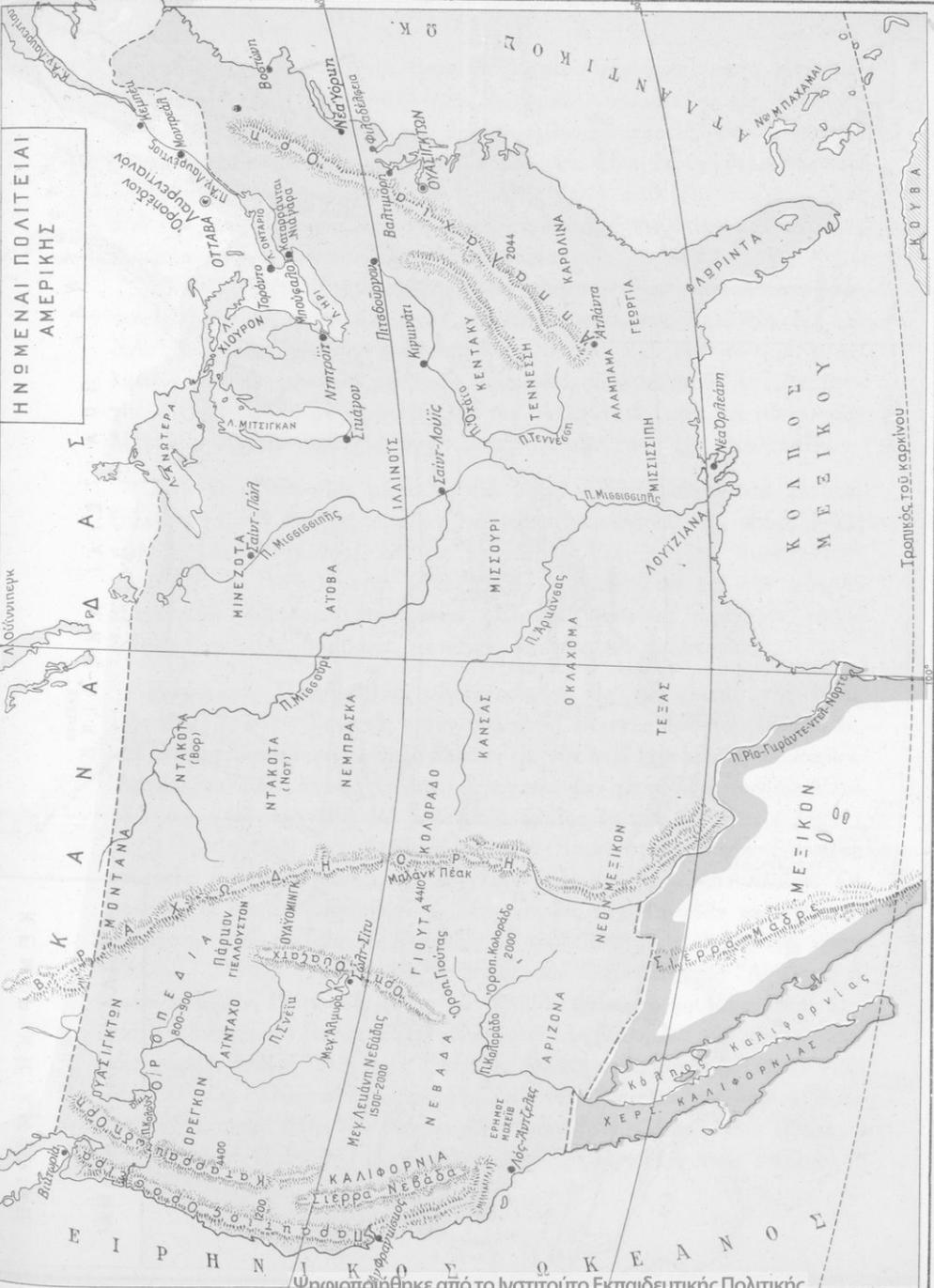
Εἰς τὸν Ἀνατολικὸν Καναδᾶν καλλιεργοῦνται περισσότερο τεχνητὰ λειβάδια (διὰ κτηνοτροφίαν) καὶ ὀπωροφόρα δένδρα (ιδίως μηλέαι) καπνὸς καὶ γεώμηλα. Ἐκτρέφονται εἰς τὸν Α. Καναδᾶν πολλὰ βοοειδῆ, ιδίως γαλακτοπαραγωγικαὶ ἀγελάδες καὶ εἶναι μεγάλη ἡ παραγωγὴ τυροῦ καὶ βουτύρου.

Εἰς τὸν Δυτικὸν Καναδᾶν, τὰ Βραχώδη δηλ. ὄρη, τὴν Παράκτιον ὄροσειρὰν καὶ τὰ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν παράλια, οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται περισσότερο εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν δασῶν καὶ τῶν ἀφθόνως ὑπαρχόντων μεταλλευμάτων, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀλιείαν. Οἱ ἰχθύες εἰς τὰ παράλια αὐτὰ εἶναι ἀφθονοί, ὅπως ἀφθονοί εἶναι καὶ εἰς τὰ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν παράλια, ιδίως τὰ πρὸς τὴν Νέαν Γῆν, μέχρι τῆς ὁποίας φθάνουν δι' ἀλιείαν ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην ἀλιεῖς.

Εἰς τὸν Δυτικὸν Καναδᾶν (Βρετανικὴν Κολομβίαν) ὑπάρχει ἀφθόνως ἄνθραξ, ἄργυρος, χαλκός, μόλυβδος, χρυσὸς κλπ. Εἰς τὴν πολιτείαν Γιούκον (Χαρτ 55) ὁ ἀνακαλυφθεὶς χρυσὸς προσεῖλκυσε τοὺς πρώτους ἀποίκους. Εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς λίμνης τῶν Σκλάβων καὶ τὴν κοιλιάδα τοῦ Μακένζι ποταμοῦ ὑπάρχει πετρέλαιον.

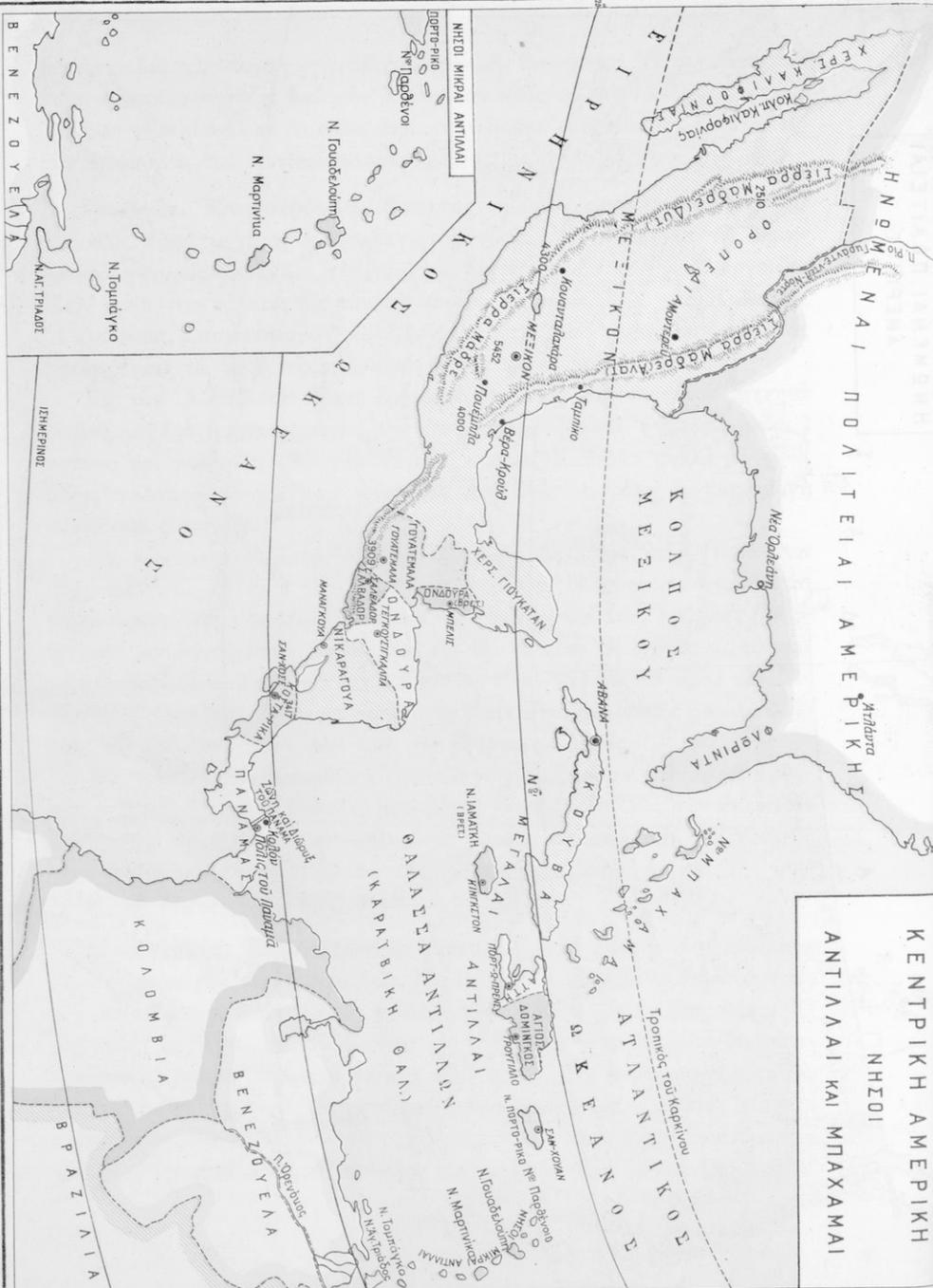
Βιομηχανία. Συγκοινωνία. Ἐμπόριον. Ἡ ξυλεία εἶναι ἀφθονὸς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ζώνης τῶν δασῶν καὶ λόγῳ τούτου ἀκμάζουν εἰς τὸν Καναδᾶν αἱ βιομηχανίαι κατασκευῆς χάρτου καὶ χαρτομάζης. Ὁ Καναδᾶς παράγει τὰ 80% τοῦ παγκοσμίως παραγομένου δημοσιογραφικοῦ χάρτου. Ἐρχεται ἐπίσης πρῶτος εἰς τὴν παραγωγὴν νικελίου καὶ ἀμιάντου, τρίτος εἰς τὴν παραγωγὴν χρυσοῦ καὶ δευτέρος εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ σήμερον πολυτίμου οὐρανοῦ. Δὲν ἀπολείπουν ἀκόμη καὶ τὰ γουναρικά ἀπὸ τὰ ἀφθόνως εἰς τὰ δάση του ζῶντα ἄγρια ζῷα,

**ΗΝΘΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ
ΑΜΕΡΙΚΗΣ**

Χάρτ. V

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ
 ΝΗΣΙΟΙ
 ΑΝΤΙΛΛΑΙ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΜΑΙ

Χάρτ. VI

τά ὅποια λόγω τοῦ φύχους ἔχουν δέρμα μὲ μακρὸν καὶ παχὺ τρίχωμα. Ὁ Καναδᾶς ἔχει τὸ μεγαλύτερον ἐμπόριον γουναρικῶν, εἰς δασώδεις δὲ καὶ διὰ συρματοπλέγματος ἀπομονωμένας ἐκτάσεις, δηλ. εἰς περιβάλλον κατὰ τὸ δυνατὸν φυσικόν, διατρέφονται ζῶα, ἐκ τοῦ δέρματος τῶν ὁποίων γίνονται γουναρικά. Ὁ Καναδᾶς ἔχον ἀφθόλους πρώτας ὕλας ἀπὸ τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὰ δάση, τὴν ἀλιείαν καὶ τὸ ὑπέδαφος του, ἔχει ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν.

Πυκνὸν δίκτυον σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ ἀσφαλτοστρωμένων δρόμων διασχίζει ὅλον τὸν πυκνοκατοικούμενον, δηλ. τὸν Ν. καὶ ΝΑ. Καναδᾶν. Ἡ συγκοινωνία διευκολύνεται καὶ διὰ τῶν μεγάλων λιμνῶν καὶ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, ἰδίως διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου. Ὁ Καναδᾶς συγκοινωνεῖ μὲ τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ διὰ μέσου τῶν Μεγάλων Λιμνῶν καὶ διωρύγων καὶ ποταμῶν τῶν Ἡν. Πολιτειῶν.

Ἐξάγει ὁ Καναδᾶς μέταλλα καὶ μεταλλεύματα, σίτον καὶ ἄλευρα, ξυλείαν, χάρτην καὶ χαρτόμαζαν, γαλακτοκομικὰ προϊόντα, κρέας, ἰχθῦς νωπούς, ἀπεξηραμένους καὶ εἰς κονσέρβας, καὶ διάφορα βιομηχανικὰ προϊόντα. Συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν μεγαλυτέρων εἰς τὸν κόσμον ἐξαγωγέων διαφόρων προϊόντων. **Εἰσάγει** κυρίως σάκχαριν, τέιον, διάφορα τρόφιμα, βάμβακα, μέταξαν, ὀπώρας καὶ καουτσούκ.

Κάτοικοι. Πληθυσμός. Φαίνεται ὅτι εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Νέας Γῆς καὶ τῆς Νέας Σκωτίας εἶχον φθάσει οἱ Βίκινγκς ἀπὸ τοῦ 1000 μ.Χ. καὶ ὅτι μετέβαινον συχνὰ πρὸς ἀλιείαν εἰς τὴν ἐκεῖ ἰχθυοβριθῆ θάλασσαν. Ἀργότερον ὅμως, ἄγνωστον διατί, ἐγκατέλειψαν τὰ ταξιδία των αὐτὰ καὶ τὸ πρᾶγμα ἐλησμονήθη. Ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος ἐφθασε κατόπιν (1497) μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Λαβραδὸρ ἦτο ὁ Ἰωάννης Καμπόζο (Ἰταλὸς ναυτικὸς ἐγκατεστημένος εἰς Ἀγγλίαν) μὲ ἓν Ἀγγλικὸν πλοῖον. Οἱ πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι μετέβησαν ὡς ἄποικοι εἰς τὸν Καναδᾶν καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ παλαιόντες διαρκῶς μὲ τοὺς Ἰθαγενεῖς Ἰνδιάνους, ἦσαν Γάλλοι (1604). Ἀργότερον προσεῖλκυσε ἐκεῖ καὶ τοὺς Ἀγγλοὺς ἢ ἀφθονία ζώων, ἐκ τοῦ δέρματος τῶν ὁποίων ἐγένοντο γουναρικά καὶ ἤρχισεν ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ Γάλλων καὶ Ἀγγλων, διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας, ἐνῶ οἱ Ἰθαγενεῖς ἐβοήθηον ἄλλοτε τοὺς μὲν καὶ ἄλλοτε τοὺς δέ. Τελικῶς ὁ Καναδᾶς κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων γενόμενος Βρετανικῆ ἀποικία, πλὴν τῶν δύο μικρῶν νήσων Σαιν - Πιερ (Ἀγ. Πέτρου) καὶ Μικελόν, αἱ ὅποια παραμένουν μέχρι σήμερον εἰς τοὺς Γάλλους.

Γλώσσα ὁμιλούμεναι περισσότερο εἶναι ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Ἀγγλική. Ὁμιλοῦνται ὅμως καὶ πολλαὶ ἄλλαι γλώσσαι, ἀναλόγως τῆς καταγωγῆς τῶν κατοίκων. Διὰ τὴν ἀντιληφθῆ κανεὶς τοῦτο ἀρκεῖ νὰ σκεφθῆ ὅτι εἰς τὴν πόλιν Οὐτίνιπεγκ ἐκδίδονται ἐφημερίδες εἰς 26 γλώσσας. Τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ὁ Καναδᾶς ἀπέκτησεν ἀπὸ τοῦ 1926, ἀνήκει ὅμως εἰς τὴν Βρετανικὴν Κοινοπολιτείαν.

Ὁ συνολικὸς πληθυσμὸς τοῦ Καναδᾶ, ἀνερχόμενος εἰς 18.000.000 εἶναι συγκεντρωμένους εἰς τὰ νότια τῆς χώρας καὶ ἰδίως (τὰ 60%) εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, ὅπου ὑπάρχουν καὶ αἱ μεγαλύτεραι πόλεις. Κατὰ 31% οἱ κάτοικοι εἶναι Γαλλικῆς καταγωγῆς, Καθολικοὶ κατὰ τὸ θρήσκευμα καὶ ζοῦν κυρίως εἰς τὴν πολιτείαν Κεμπέκ. Ὁμιλοῦν οὗτοι τὴν Γαλλικὴν. Τὰ 49% εἶναι Βρετανικῆς ἢ Ἰρλανδικῆς καταγωγῆς, Διαμαρτυρούμενοι κατὰ τὸ θρήσκευμα. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων κατοίκων τὰ 19% εἶναι ἀπὸ διάφορα Εὐρωπαϊκὰ κράτη καὶ τὸ 1% εἶναι ὅ,τι ἔχει ἀπομείνει ἀπὸ τοὺς αὐτόχθονας Ἰνδιάνους, τοὺς ὁποίους ἐξωλόθρευσαν σχεδὸν τελείως οἱ ἄποικοι Εὐρωπαῖοι. Διὰ τὴν μὴ ἐξαφανισθῶν τελείως οἱ Ἰνδιάνοι, ἔχουν ὀρισθῆ δι' αὐτοὺς περιοχαί, εἰς τὰς ὁποίας ζοῦν ἀνενόχλητοι.

Πολίτευμα. Σπουδαιότεραι πόλεις. Ὁ Καναδᾶς εἶναι μία Ὁμόσπονδος Δημοκρατία, ἀποτελουμένη ἀπὸ 10 αὐτοδιοικουμένης πολιτείας καὶ ἐπαρχίας.

Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Ὀττάβα (281.000 κ.) πρωτεύουσα, πόλις ἐμπορικῆ, βιομηχανικῆ καὶ πνευματικῶν κέντρον. Μοντρεάλ (1.395.000 κ.) μέγας λιμὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, πόλις βιομηχανικῆ. Ὁ λιμὴν τοῦ Μοντρεάλ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῆ ἐπὶ 4 μῆνας ἐτησίως, ὅτε ὁ ποταμὸς εἶναι παγωμένος. Τὸ 1/8 τῶν κατοίκων τοῦ Μοντρεάλ εἶναι Γαλλικῆς καταγωγῆς καὶ ὁμιλεῖ τὴν Γαλλικὴν. Κεμπέκ (259.000 κ.), λιμὴν καὶ ἡ ἀρχαιότερα πόλις τοῦ Καναδᾶ. Χάλιφαξ (εἰς τὴν Νέαν Σκωτίαν, 160.000 κ.), εἰς ἐκ τῶν μεγαλύτερων λιμένων τοῦ κόσμου. Τορόντο (1.117.000 κ.), λιμὴν εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Ὀντάριο, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξάγονται μεγάλα ποσότητες σιτηρῶν. Οὐτίνιπεγκ (344.000 κ.), κέντρον συγκεντρώσεως σιτηρῶν. Ἐντιμόντον (173.000 κ.), συνδεόμενον μὲ τὴν Ἀλάσκαν διὰ μεγάλου αὐτοκινητοδρόμου. (Χαρτ. 61). Βανκούβερ (530.000 κ.), λιμὴν εἰς τὸν Εἰρηγικὸν καὶ Βικτωρία (104.000 κ.) ἐπὶ τῆς νήσου Βανκούβερ.

Νήσοι Σαιν-Πιέρ και Μικελόν

Είναι, αὐται δύο μικραὶ νησίδες ἐκτάσεως 240 τετ. χιλιομ. καὶ πληθυσμοῦ 8.000 κατοίκων. Οἱ κάτοικοί των ἀποζοῦν ἐκ τῆς ἀλιείας, διότι οἱ ἰχθύες εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εἶναι ἀφθονοί. Ἀνήκουν καὶ αἱ δύο νησίδες εἰς τὴν Γαλλίαν.

Γροινλανδία

Ἡ **Γροινλανδία**, ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς Γῆς, ἔχουσα ἑκτασιν 2.175.000 τετρ. χιλιομ., ἀνήκει εἰς τὴν Δανίαν. Ἀπὸ τοῦ 1953 ἡ Δανία θεωρεῖ τὴν Γροινλανδίαν ὡς Ὑπερπόντιον μητροπολιτικὸν ἔδαφός της. Τὸ μεγαλύτερον μέρος της σκεπάζεται διαρκῶς ἀπὸ πάγους (ὑπάρχουν οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι ἡ Γροινλανδία δὲν εἶναι μόνον μία νῆσος, ἀλλὰ περισσότεραι, δὲν διακρίνονται ὅμως ἐξ αἰτίας τοῦ παχέος στρώματος πάγου, ὁ ὁποῖος τὰς σκεπάζει). Ὁ Πολικὸς κύκλος διέρχεται διὰ τῶν νοτίων τῆς νήσου οὕτως, ὥστε τὸ μέγιστον μέρος της ἀνήκει εἰς τὴν Β. Πολικὴν ζώνην. Μόνον εἰς τὰ νότια τῆς νήσου οἱ πάγοι τήκονται κατὰ τὸ θέρος (ἀλλὰ διὰ 2-3 μῆνας) καὶ παρουσιάζεται ποιά τις βλάστησις, ἰδίως ἀπὸ βρύα καὶ λειχήνες. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 26.000, σχεδὸν ἐν τῇ ὁλότῃ των Ἐσκιμῶι, πλὴν ἑκατοντάδων τινων Δανῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι εἴτε Κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι, εἴτε ἐργάζονται εἰς τὰ ὑπάρχοντα ἐκεῖ ὄρυχεῖα **κρυσθίου**, ἐνὸς ὄρυκτοῦ σπανίου, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ ἀλουμινίου.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Γενικά. Ὀνομάζονται οὕτω, διότι ἀποτελοῦν Ὁμόσπονδον Δημοκρατίαν ἐκ 50 Πολιτειῶν συμπεριλαμβανομένης τῆς Ἄλσκα, ἀναγνωρισθείσης ὡς Πολιτείας ἀπὸ τοῦ 1958, καὶ τῶν νήσων **Χαβάι** ἀπὸ τοῦ 1959. Ἐκάστη τῶν Πολιτειῶν τούτων εἶναι αὐτόνομος. Ἔχει δηλαδὴ ἰδίαν Κυβέρνησιν, Νόμους, Βουλὴν κλπ., ἀναγνωρίζουν ὅμως ὅλαι αἱ Πολιτεῖαι μίαν Ὁμόσπονδον Κυβέρνησιν, ἐδρεύουσαν εἰς τὴν Οὐάσιγκτων, πρωτεύουσαν τῆς Ὁμοσπύδου Δημοκρατίας, ἓνα Πρόεδρον, ὑπάρχει δὲ καὶ μία Ὁμόσπονδος Βουλὴ καὶ Γερουσία γνωσταὶ μὲ τὸ ὄνομα **Κογκρέσσον**. Ἀποικία κατ' ἀρχὰς τῆς Μεγάλης Βρετανίας, αἱ Ἠνω-

μέναι Πολιτεΐαι, απέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των, κατόπιν σκληρῶν ἀγώνων πρὸς τοὺς Ἄγγλους τὸ 1783. Τὸ 1783 ἀνεκηρύχθη ὡς πρῶτος Πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ὁ Γεώργιος Οὐάσιγκτων. Πλὴν τῶν 50 Πολιτειῶν ὑπάρχει καὶ τὸ λεγόμενον Διαμέρισμα **Κολοῦμπια** εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει ἡ πρωτεύουσα τῶν Ἠν. Πολιτειῶν Οὐάσιγκτων, μετὰ μικρᾶς περιοχῆς, συνολικῆς ἐκτάσεως 181 τετρ. χίλιον. διοικουμένη ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν Ὁμοσπονδιακὴν Κυβέρνησιν.

Ὅρια. Ἑκτασις. Συνορεύουν αἱ Ἠν. Πολιτεΐαι πρὸς Β. μετὸν Καναδᾶν, πρὸς Ν. μετὸ Μεξικὸν καὶ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ. Πρὸς Α. βρέχονται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ πρὸς Δ. τὸν Εἰρηρικὸν Ὠκεανόν. Ἡ ἑκτασίς των εἶναι 7.827.976 τετρ. χίλιον. καὶ μετὰ τῆς Ἀλάσκας καὶ τῶν νήσων Χαβάι 9.363.276 τετρ. χιλ. Ἐκ τούτων τὰ 1.518.000 ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀλάσκαν καὶ τὰ 16.600 εἰς τὰς νήσους Χαβάι. Ἐξετάζομεν κεχωρισμένως τὰς 48 συνεχόμενας Πολιτείας καὶ κατόπιν τὴν τῆς Ἀλάσκας καὶ τὰς νήσους Χαβάι.

Φυσικαὶ περιοχαί. Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὰς 48 συνεχόμενας πολιτείας τῶν Ἠν. Πολιτειῶν δυνάμεθα νὰ τὰς διακρίνωμεν εἰς τρεῖς φυσικὰς περιοχάς, ἧτοι :

Τὸ **Δυτικὸν ὄρεινόν τιμῆμα**, τὸ ἐκτεινόμενον κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηρικοῦ καὶ νοτίως τοῦ Καναδᾶ μέχρι καὶ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων. Ἀνευρίσκομεν εἰς τοῦτο ἐξ Α. πρὸς Δ. τὰ **Βραχῶδη ὄρη** (ἀνώτερον ὕψος 4410 μ. Χαρτ. 56), ἀποτελοῦντα συνέχειαν τῶν Βραχωδῶν ὄρεων τοῦ Καναδᾶ. Δυτικώτερον τούτων ἐκτείνονται ὄροπέδια ὕψους 800 - 2000 μέτρων μετὰ βαθυτάτας χαράδρας, τὰς λεγομένας **Κανυόν**, ὅπως ἡ τοιαύτη π.χ. ἡ σχηματισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ **Κολοράντο** καὶ λεγομένη «**Μέγα Κανυόν τοῦ Κολοράντο**», τὸ βάθος τῆς ὁποίας φθάνει τὰ 2000 μέτρα. Τὰ Κανυόν αὐτὰ διηνοίχθησαν μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ἀπὸ τοὺς ποταμούς, οἱ ὁποῖοι διασχίζουν τὰ ὄροπέδια καὶ ἔχουν πολλοὺς καταρράκτας, ἐξ ἴσου μεγαλειώδεις μετὰ τοὺς καταρράκτας τοῦ Νιαγάρα. Τέλος πρὸς τὸν Εἰρηρικὸν ἐκτείνονται τὰ **Καταρρακτώδη** (Κασκήντ) ὄρη (4400 μ.) συνεχιζόμενα πρὸς νότον μετὰ τὴν **Σιέρρα Νεβάδα** (4541 μ.) καὶ ἡ **Παράκτιος ὄροσειρά**, ἡ ὁποία ὑψομένη παραλλήλως πρὸς τὸν Εἰρηρικόν, φθάνει εἰς τινὰ μέρη μέχρι τούτου. Ὅλα τὰ ὄρη ταῦτα εἶναι σύγχρονα τῶν Ἄλπεων (ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὴν λεγομένην Ἀλπικὴν πτύχωσιν). Ἐπομένως, ὡς σχετικῶς νέα, δὲν ἔχουν

υποστή μεγάλην διάβρωσιν και διά τούτο είναι ύψηλά και όξυκόρυφα. Είς τά Βραχώδη όρη υπάρχουν ώραιότατα κατάφυτα μέρη, τά υπό τών 'Αμερικανών όνομαζόμενα « Πάρκα ». Είς ταύτα προστατεύονται, ζώντα άνενόχλητα, ζώα, τά όποια έτεινον νά εκλείψουν, όπως κόνδωρες, βίσωνες κλπ. Τό περιφημότερον εκ τών Πάρκων αυτών είναι τό πάρκον **Γιέλλουο-στόου**ν μέ τά έξαιρετικά τοπία και τούς θερμοπίδακας του. (Έξ αυτού πηγάζουν, καθώς θά ίδωμεν κατωτέρω, και οι ποταμοί Σνάκε και Μισσούρι.

Τό **'Ανατολικόν τμήμα τών 'Ην. Πολιτειών**. Τούτο περιλαμβάνει : τά **'Αππαλάχια όρη**, τά όποια φθάνουν πρós Ν μέχρι τής Πολιτείας 'Αλαμπάμας, (*Χαρτ. 56*) και τās ανατολικώς και νοτίως τών 'Αππαλαχιών εκτεινομένης πρós τās άκτάς του 'Ατλαντικού πεδιάδας. Τά 'Αππαλάχια, σχηματισθέντα παλαιότερον τών Βραχωδών όρέων, έχουν υποστή μεγάλας διαβρώσεις και δέν έχουν μέγα ύψος (*2044 μ.*). Τό νότιον μέρος αυτών είναι τά λεγόμενα 'Αλεγάνια όρη.

3) Τό **Κεντρικόν τμήμα τών 'Ην. Πολιτειών**. 'Από τās ανατολικάς κλιτύς τής όροσειράς τών Βραχωδών όρέων αρχίζει μία τεραστία πεδινη έκτασις, ή όποια φθάνει πρós άνατολάς μέχρι τής όροσειράς τών 'Αππαλαχιών, πρós νότον μέχρι του Κόλπου του Μεξικου και πρós βορραñ μέχρι του Καναδά, προεκτεινομένη και έντός αυτού. "Όλη ή πεδινη αυτή έκτασις έχει κλίσιν πρós τόν κόλπον του Μεξικου και πρós αυτόν άποχετεύονται τά ύδατά της.

Κλίμα. Είς όλον τό δυτικόν τμήμα τών 'Ην. Πολιτειών οι χειμῶνες, και είς τά βόρειά του άκόμη μέρη δέν είναι δριμεΐς (όπως και είς την Βρετ. Κολομβίαν του Καναδά). Τούτο διότι διέρχεται διά τών άκτών του τό θερμόν ρεύμα Κούρο - Σίβο. (*Χαρτ. 54*). Αί βροχαί (ή χιόνες αναλόγως τής έποχής του έτους) πίπτουν αφθόνως είς όλην την παραλιακήν έκτασιν, είς την Παράκτιον όροσειράν, τά Καταρακτώδη όρη και την Σιέρρα - Νεβάδα. Διά τούτο τά όρη αυτά είναι κατάφυτα από δάση. Είς τόν **'Αγιον Φραγκίσκον** ή μέση θερμοκρασία του 'Ιανουαριου είναι 9⁰ K και ή τοιαύτη του 'Ιουλίου 15⁰ K. Νοτιώτερον τό κλίμα είναι θερμότερον και είς τά παράλια τής Καλιφορνίας οι χειμῶνες είναι γλυκεΐς, τά θέρη δροσερά. Αί βροχαί, ραγδαΐαι, πίπτουν κατά τό φθινόπωρον και τόν χειμῶνα. Τό κλίμα δηλαδή προσομοιάζει πρós τό μεσογειακόν τοιοϋτον.

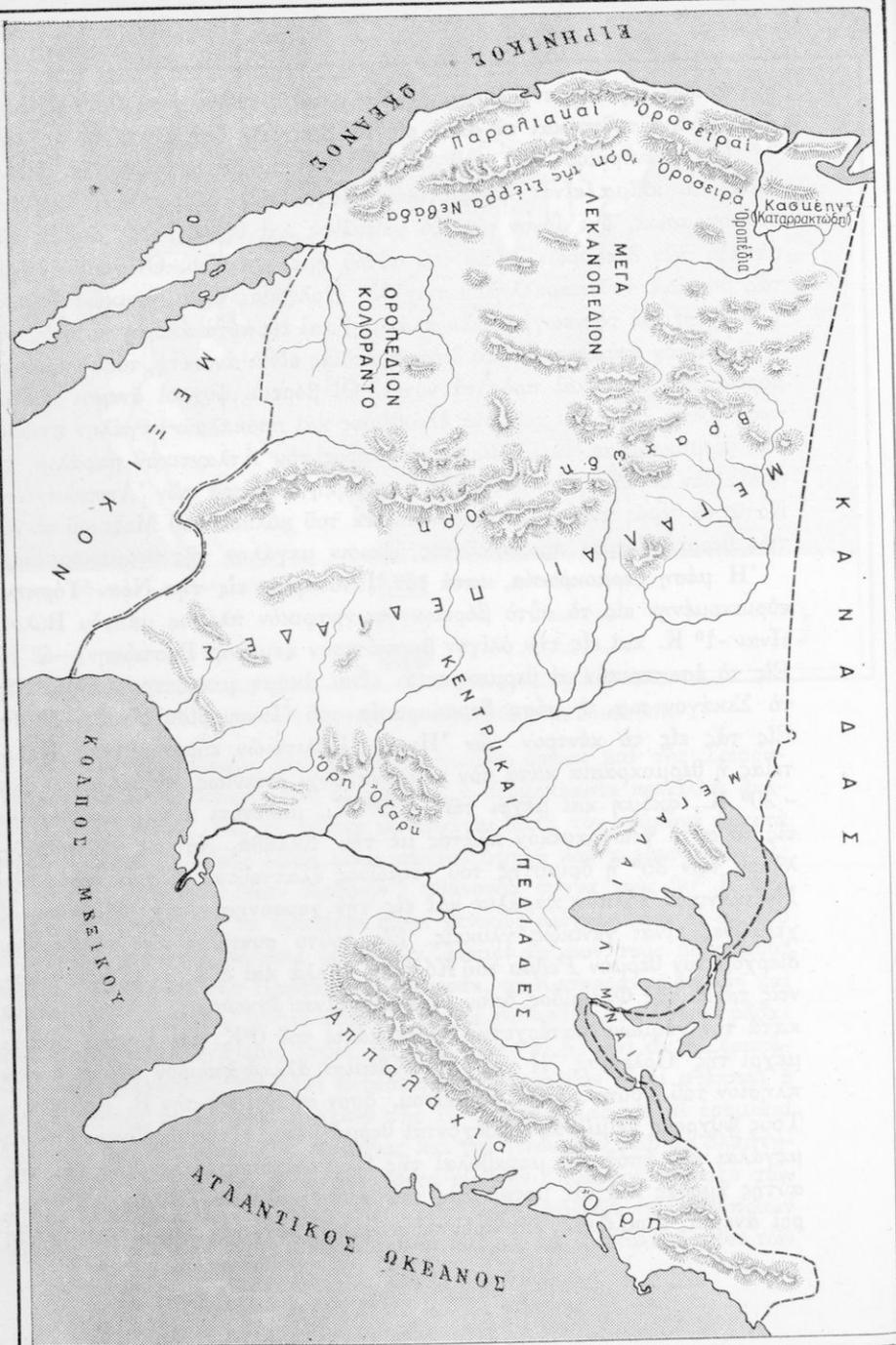

όροπεδίων, εύρισκόμενα Βραχώδη όρη (μόλις φθάνουν τὸ 0,50 μ. ἔτησιως). Διὰ τοῦτο καὶ τὰ δάση εἰς τὰ Βραχώδη όρη δὲν εἶναι πολλά.

Τοῦ Κεντρικοῦ καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ τμήματος τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τὸ κλίμα εἶναι ἠπειρωτικόν. Παρουσιάζονται μεγάλαι διαφοραὶ θερμοκρασίας, ὄχι μόνον μεταξύ χειμῶνος καὶ θέρους, ἀλλ' ἀκόμη καὶ μεταξύ τῶν διαφόρων ὥρῶν τοῦ αὐτοῦ ἡμερονυκτίου. Οἱ χειμῶνες εἰς τὰς βορείως τοῦ παραλλήλου τῶν 35^ο Πολιτείας εἶναι γενικῶς δριμεῖς (ἐν σχέσει μὲ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος) καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν παράλια. Τοῦτο διότι ἡ πεδιάς εἶναι ἀνοικτὴ, τόσον πρὸς τὰ βόρειά της ὅσον καὶ πρὸς τὰ νότια. Οἱ βόρειοι ψυχροὶ ἄνεμοι πνέουν πρὸς αὐτὴν κατὰ τὸν χειμῶνα ἐλευθέρως καὶ προκαλοῦν μεγάλην πτώσιν τῆς θερμοκρασίας, ἀκόμη καὶ εἰς τὰ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν παράλια, τὰ ὅποια δὲν δύναται νὰ προφυλάξῃ ἡ χαμηλὴ ὄροσειρὰ τῶν Ἀππαλαχίων. Κατὰ τὸ θέρους πνέουν ἀνεμπόδιστοι ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ οἱ νότιοι θερμοὶ ἄνεμοι προκαλοῦντες ὑψωσιν μεγάλην τῆς θερμοκρασίας.

Ἡ μέση θερμοκρασία, κατὰ τὸν Ἰανουάριον εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην, εύρισκομένην εἰς τὸ αὐτὸ βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος μὲ τὸν Βόλον, εἶναι -1^ο K. καὶ εἰς τὴν ὀλίγον βορειότερον κειμένην Βοστώνην -4^ο K. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αἱ θερμοκρασίαι εἶναι ἀκόμη μικρότεραι. Οὕτω εἰς τὸ Σικάγον π.χ. ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι -5^ο K. Εἰς τὰς εἰς τὸ κέντρον τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν εύρισκομένης Πολιτείας ἡ θερμοκρασία κατὰ τὸν χειμῶνα, οὐχὶ σπανίως, πίπτει μέχρι τῶν -20^ο K., ἀκόμη καὶ μέχρι τῶν -30^ο K., μολοντί αὐταὶ εύρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος μὲ τὴν Ἑλλάδα. Νατίως τοῦ παραλλήλου τῶν 35^ο ἡ δριμύτης τοῦ χειμῶνος ἐλαττοῦται. Εἰς τὰ πρὸς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον παράλια καὶ εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Φλωρίδος οἱ χειμῶνες εἶναι γενικῶς γλυκεῖς. Εἰς τοῦτο συντελεῖ καὶ τὸ ἐκεῖθεν διερχόμενον θερμὸν Ρεῦμα τοῦ Κόλπου. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ, ἂν ἐξαίρεση κανεῖς τὰ Ν. τῆς Φλωρίδος, ὅπου ὁ χειμῶν εἶναι ἀγνωστος, ἡ θερμοκρασία κατὰ τὸν χειμῶνα κατέρχεται ἐνίοτε κάτω τοῦ 0^οK. καὶ ἡ χιών φθάνει μέχρι τῆς Ὁρλεάνης. Ἡ χιών εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἠπειρον φθάνει τόσον πλησίον τοῦ Τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου, ὅσον φθάνει εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν. Τοὺς ψυχροὺς χειμῶνας διαδέχονται θερμὰ θέρη. Παρατηροῦνται ἐπίσης μεγάλαι καὶ ἀπότομοι μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ τὰς μεταβολὰς ταύτας ἐπακολουθοῦν βίαιοι καὶ ἰσχυροὶ ἄνεμοι, **κυκλώνες**, ἐπιφέροντες μεγάλας καταστροφάς. Παρατηρήθη

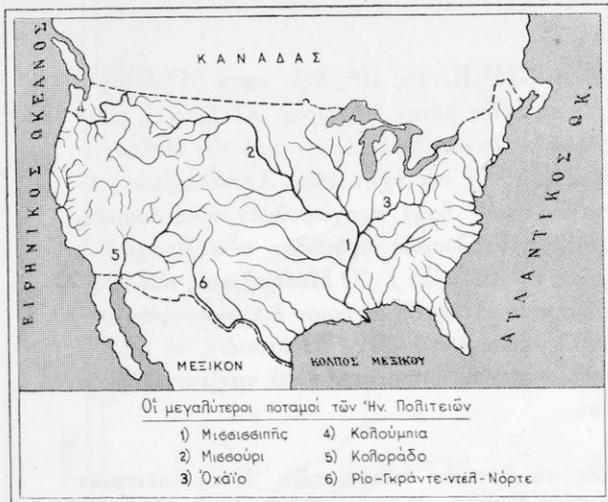
Χάρτ. 56. Πεδιάδες 'Ην. Πολιτειών 'Αμερικής.

άνοδος τῆς θερμοκρασίας ἀπὸ -21° K. εἰς 10° , δηλ. κατὰ 31° ἐντὸς 8 ὥρῶν καὶ ἀπὸ -21° εἰς 2° K. ἐντὸς μόνον $1\frac{1}{2}$ ὥρας. Αἱ βροχαί, μᾶλλον ἄφθονοι εἰς τὰς πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν καὶ τὸν Μεξικανικὸν κόλπον περιοχὰς καθὼς καὶ τὴν περιοχὴν τῶν Ἀππαλαχίων ($1-1\frac{1}{2}$ μ. ἐτησίως), ἐλαττοῦνται καθ' ὅσον προχωροῦμεν πρὸς δυσμὰς, γινόμεναι ἐλάχισται εἰς τοὺς πρὸς δυσμὰς πρόποδας τῶν Βραχωδῶν ὄρεων ($0,25-0,50$ μ. ἐτησίως) (Χαρτ. 55). Ὁ Μεσημβρινὸς τῶν 100° , ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, δύναται νὰ ληφθῆ ὡς ὄριον διαχωριστικὸν μεταξὺ τοῦ ἀνατολικῶς αὐτοῦ τμήματος τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, τὸ ὅποιον δέχεται περισσοτέρας βροχὰς καὶ τοῦ δυτικῶς τούτου τμήματος, ὅπου αἱ βροχαί εἶναι ὀλιγώτεραι.

Ποταμοί. Λίμναι. Εἰς τὸ δυτικὸν τμήμα τῶν Ἡν. Πολιτειῶν σπουδαιότεροι ποταμοί εἶναι ὁ **Κολούμπια** (μὲ τὸν παραπόταμόν του Σνάκε, πηγάζοντα ἀπὸ τὸ πάρκον Γέλουουστῶν) εἰς τὰ βόρεια καὶ ὁ **Κολοράντο** εἰς τὰ νότια (Χαρτ. 57). Πηγάζουν οὗτοι ἀπὸ τὰ Βραχωδῆ ὄρη καὶ ἔχουν διανοίξει βαθυτάτας χαράδρας (τὰ Κανυόν, διὰ τὰ ὅποια ὠμιλήσαμεν ἀνωτέρω) καὶ σχηματίζοντες μεγαλειώδεις καταρράκτας χύνονται εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. Εἰς τὸ Κεντρικὸν τμήμα τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, τὴν ἀπέραντον δηλαδὴ πεδινὴν ἔκτασιν ἣ ὅποια καταλαμβάνει σχεδὸν τὸ $\frac{1}{2}$ τῆς χώρας, ἀνευρίσκομεν τὸν **Μισσισιπὴν** καὶ τοὺς παραποτάμους του. Ὁ Μισσισιπῆς πηγάζει ἀπὸ τὰς ἐλώδεις ἐκτάσεις τῆς Πολιτείας Μιννεζότα καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ, ἔχων μῆκος 4200 χιλιομ. ἀπὸ τὰς πηγὰς μέχρι τῶν ἐκβολῶν του. Εἶναι, μετὰ τὸν Ἀμαζόνιον, τὸν Κόγκο, τὸν Παραναῖ καὶ τὸν Γιάνγκ - Τσέ - Κιάνγκ, ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους καὶ ἐπιμηκεστέρους ποταμοὺς τοῦ κόσμου. Τὸ βάθος του, ποικίλον ἀπὸ 15 - 40 μ., κάμνει τὸν Μισσισιπὴν πλωτὸν μέχρι τῆς πόλεως Σαιν - Πὼλ δηλαδὴ σχεδὸν μέχρι τῶν πηγῶν του. Μὲ τὴν ἰλὺν, τὴν ὁποίαν μεταφέρει καὶ ἀποθέτει εἰς τὰς ἐκβολὰς του, ὅπου σχηματίζει μέγα Δέλτα, προσχώνει τὴν θάλασσαν κατὰ 20 μ. ἐτησίως.

Κατὰ τὴν διαδρομὴν του ὁ Μισσισιπῆς δέχεται πολλοὺς παραποτάμους μεταξὺ τῶν ὁποίων σπουδαιότεροι εἶναι: ὁ **Μισσοῦρι**, ὁ ὅποιος πηγάζων ἀπὸ τὸ πάρκον Γέλουουστῶν συμβάλλει μὲ τὸν Μισσισιπὴν εἰς τὴν Πόλιν Σαιν - Λουί. Εἶναι οὗτος ἐπιμηκέστερος τοῦ Μισσισιπῆ, καὶ ἂν ὑπολογισθῆ τὸ μῆκος καὶ τῶν δύο ποταμῶν, εἶναι τοῦτο μεγαλυτέ-

Χαρτ. 57. Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ Ἡν. Πολιτειῶν Ἀμερικῆς.

ρον τοῦ μήκους τοῦ Νείλου, οὕτω δὲ ὁ Μισσισιπιῆς - Μισσούρι δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ ἐπιμηκέστερος ποταμὸς τῆς Γῆς. Ὁ Ἀρκάνσας πηγάζων ἀπὸ τὰ Βραχώδη ὄρη. Ὁ Όχάϊο καὶ ὁ παραπόταμός του Τέννεση, πηγάζοντες ἀπὸ τὰ Ἀππαλάχια. Ὁ Οὐδσων (ἢ Χάντσον), ἐκβάλλων εἰς τὸν λιμένα τῆς Νέας Ὑόρκης. Ὁ Ρίο-Γκράντε-ντελ-

Νόρτε, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὰ Βραχώδη ὄρη καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικῶ, ἀφοῦ σχηματίζει εἰς ἀρκετὸν μῆκος του τὰ φυσικὰ ὄρια τῶν Ἡν. Πολιτειῶν μετὰ τὸ Μεξικόν.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ποταμῶν ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι παραπόταμοι εἴτε ἀπ' εὐθείας τοῦ Μισσισιπιῆ εἴτε τῶν παραποτάμων του, καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι πλωτοί. Πλήθος ἐξ ἄλλου διωρύγων συνδέει τοὺς ποταμοὺς τούτους μεταξύ των καὶ μετὰς μεγάλας λίμνας, εἰς τρόπον ὥστε τὸ ποτάμιον σύστημα τοῦ Μισσισιπιῆ καὶ τῶν παραποτάμων του νὰ εἶναι τὸ μεγαλύτερον πλωτὸν ποτάμιον σύστημα τοῦ κόσμου καὶ νὰ ὑπάρχουν μεγάλοι λιμένες εἰς αὐτὴν αὐτὴν τὴν καρδίαν τῶν Ἡν. Πολιτειῶν. Συχνὰ εἶναι αἱ πλημμύραι τοῦ Μισσισιπιῆ καὶ τῶν παραποτάμων του καὶ μεγάλαι αἱ ἐκ τούτων προξενούμεναι ζημίαι. Σήμερον μετὰ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα, φράγματα καὶ τεχνητὰς λίμνας ἔχουν δαμασθῆ οἱ ποταμοὶ καὶ ἀποφεύγονται, κατὰ τὸ πλεῖστον αἱ πλημμυραι καὶ αἱ ἐκ τούτων καταστροφαί. Συγχρόνως ἀρδεύονται ἀπὸ τὸ ὕδωρ τῶν τεχνητῶν λιμνῶν μεγάλαι ἐκτάσεις, ἰδίως εἰς τὰς στερουμένας ἀρκετῶν βροχῶν Πολιτείας καὶ λειτουργοῦν μεγάλα ὑδροηλεκτρικὰ ἐργοστάσια, παράγοντα ἠλεκτρικὴν ἐνέργειαν.

Λίμναι. Σπουδαιότεραι λίμναι εἶναι ἡ Μεγάλῃ Ἀλμυρὰ Λίμνη (Σῶλτ - Λέικ), εὐρισκομένη εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ὄροσπεδίων καὶ

έχουσα άλμυρόν ύδωρ, και αι πέντε μεγάλοι λιμναι, τας οποιας ανεφεραμεν εις το περι Καναδα (δηλ. η **Ανωτέρα** η Σουπήριου, **Χιούδρον** **Ήρι** και **Όντάριο**), ανήκουσαι τόσον εις τον Καναδαν όσον και τας **Ήν. Πολιτείας** και η **Μίτσιγκαν**, η οποια ανήκει μόνον εις τας **Ήν. Πολιτείας**.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Η φύσις δέν έφάνη φειδωλή προς τας **Ήν. Πολιτείας** τής **Αμερικής** και έδωσε, θα ήδυνάμεθα να ειπωμεν, « όλα τα αγαθά », ώστε να γίνουιν μία χώρα πλουσία, ευδαιμων και ισχυρά. Απεραντοι ευφόροι εκτάσεις υπάρχουν δια την γεωργίαν, αλλά και σκεππώδεις η « λειμώνες » δια την κτηνοτροφίαν και υπέδαφος πλούσιον εις όλα τα όρυκτά.

Η καλλιέργεια των δημητριακων κατέχει πρωτεύουσαν θέσιν εις όλην την περιοχήν, την εκτεινομένην βορείως των ποταμων **Αρκάνσας** και **Τένεση**, από των **Απαλαχίων** μέχρι των **Βραχωδων** όρέων. Εις τα βόρεια επικρατεί ο σϊτος, η κριθή, χρησιμοποιουμένη κυρίως δια την παραγωγήν μύρας, και η βρώμη (δια την κτηνοτροφίαν). Νοτιώτερον (**Χαρτ. 58**) επικρατεί η καλλιέργεια του άραβοσίτου, ο οποιος θεωρείται ως το κατ' έξοχην εθνικόν προϊόν των **Ήν. Πολιτειων**. Παράγουιν αι **Ήν. Πολιτεiai** τα $\frac{9}{10}$ του παγκοσμίως παραγομένου άραβοσίτου και τα $\frac{7}{10}$ τούτου χρησιμοποιουνται ως κτηνοτροφαί, ιδίως δια την διατροφήν χοίρων.

Εις τας προς τον **Ατλαντικόν ΒΑ. Πολιτείας** καλλιεργουνται γεώμηλα, όπωροφόρα δένδρα και τεχνητά λειβάδια δια την διατροφήν ιδίως γαλακτοπαραγωγικων άγελάδων. Νοτίως των ποταμων **Αρκάνσας** και **Τένεση** επικρατεί η καλλιέργεια του **βάμβακος** (εις τας **Πολιτείας** **Τένεση**, **Τέξας**, **Λουιζιάναν**, **Αρκάνσας**, **Μισσισιπη**, **Αλαμπάμα**, **Γεωργίαν** και **Ν. Καρολίαν**) με παραγωγήν υπερβαίνουσαν τα $\frac{3}{4}$ του παγκοσμίως παραγομένου βάμβακος. Ο **καπνός** καλλιεργείται εις όλας τας **Ανατολικάς Πολιτείας** και έρχονται αι **Αν. Πολιτεiai** πρώται εις τον κόσμον ως προς την παραγωγήν καπνου. Εις τα θερμά και υγρά κλίματα του **Τέξας**, τής **Λουιζιάνας** και των **ΝΑ. Πολιτειων** ευδοκιμει και καλλιεργείται το **σακχαροκάλαμον** δια την παραγωγήν σακχάρους. Η **όρυζα** επίσης ευδοκιμει εις τα δυνάμενα να άρδευθουν έδαφη των **Νοτίων Πολιτειων**. Δέν καλλιεργείται όμως πολύ, διότι η καλλιέργειά της απαιτεί πολλάς εργατικας χείρας και τα **ήμερομισθια**

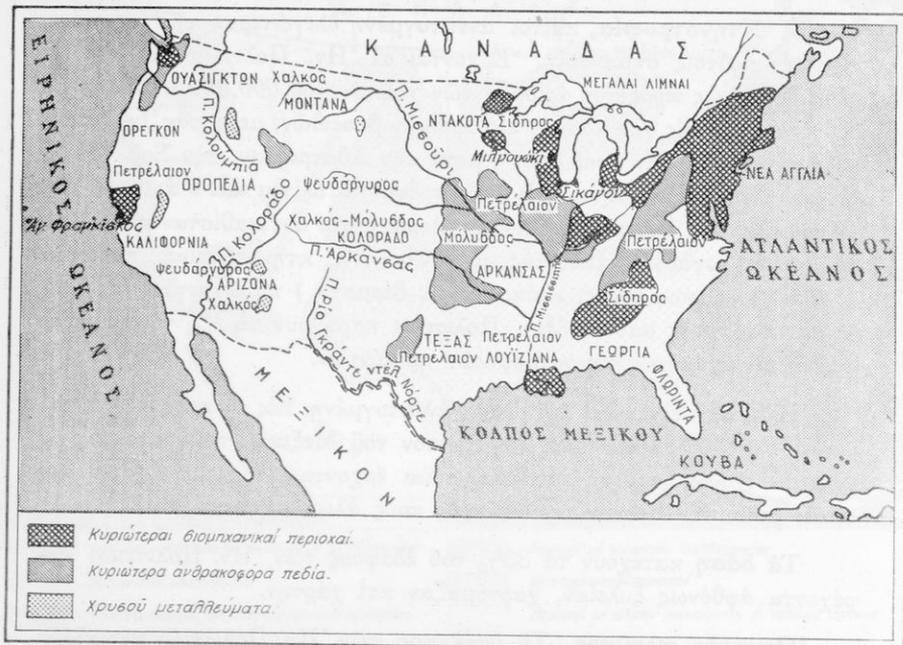
Ἡ **Κτηνοτροφία**, καίτοι ἀνεπτυγμένη ὀλιγώτερον τῆς γεωργίας, εἶναι ἐν τούτοις σημαντική. Ἔρχονται αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι πρῶται εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν χοίρων (50.000.000). Ἔρχονται δευτέρα χώρα εἰς τὸν κόσμον εἰς ἀριθμὸν βοοειδῶν, μετὰ τὰς Ἰνδίας καὶ τετάρτη εἰς ἀριθμὸν προβάτων (μετὰ τὴν Αὐστραλίαν, τὴν Σοβ. Ἐνωσιν καὶ τὴν Ἀργεντινὴν). Αἰγες διατρέφονται ὀλίγαι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἵππων διαρκῶς ἐλαττοῦται, διότι σήμερον οὗτοι ἀντικαθίστανται εἰς τὰς διαφόρους ἐργασίας ἀπὸ τὰς μηχανάς. Τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα (γάλα, βούτυρον, τυρός, κρέας, ἔριον, δέρματα) παράγονται εἰς τεραστίας ποσότητας καὶ αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι παράγουν τὸ 1/4 τῶν παγκοσμίως παραγομένων κτηνοτροφικῶν προϊόντων.

Ἡ **ἄλιεῖα** εἶναι καὶ αὕτη πολὺ ἀνεπτυγμένη. Εἰς τὰ πρὸς τὸν Εἰρηνικόν, τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικῶ παραλία ὑπάρχει ἀφθονία ἰχθύων καὶ αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι ἔρχονται δευτεροὶ εἰς τὸν κόσμον, μετὰ τὴν Ἰαπωνίαν, ὡς πρὸς τοὺς ἀλιευομένους ἰχθύς.

Τὰ **δάση** κατέχουν τὰ 33% τοῦ ἐδάφους τῶν Ἡν. Πολιτειῶν παρέχοντα ἀφθόνως ξυλείαν, χαρτόμαζαν καὶ χάρτην.

Ὄρυκτὸς πλοῦτος. Τὸ ὑπέδαφος τῶν Ἡν. Πολιτειῶν περιλαμβάνει ἀφθονά μεταλλεύματα καὶ γενικῶς ὄρυκτά. Ἔρχονται πρῶται εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ἀνθρακος (πλεόν τοῦ 1/2 τῆς παγκοσμίως παραγωγῆς). Τὰ μεγαλύτερα ἀνθρακωρυχεῖα εἶναι εἰς τὰς Πολιτείας τῆς Πενσυλβανίας καὶ τῆς Βιργινίας, ἀλλ' ἀνθρακωρυχεῖα ὑπάρχουν καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας Πολιτείας (βλ. Χαρτ. 59). Παράγουν τὰ 47% τοῦ παγκοσμίως παραγομένου πετρελαίου (ἰδίως εἰς τὰς Πολιτείας Τέξας, Ἰλλινόις, Καλιφόρναν καὶ Λουϊζιάναν), τὸ 1/2 τῶν παγκοσμίως ἐξαγομένων μεταλλευμάτων σιδήρου καὶ ἔρχονται πρῶται εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν θείου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ ψευδαργύρου. Εἰς διάφορα μέρη τῶν Ἡν. Πολιτειῶν ὑπάρχουν πλούσια χρυσορυχεῖα, καθὼς καὶ ὄρυχεῖα ἀργύρου, ὑδραργύρου, κλπ. Οὐδὲν μέταλλον ἐλλεῖπει εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, μὴδὲ αὐτοῦ τοῦ σήμερον θεωρουμένου πολυτίμου οὐρανίου, τὸ ὁποῖον ἀνευρέθη εἰς πολλὰ μέρη, ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Βραχωδῶν ὀρέων.

Συγκοινωνία. Βιομηχανία. Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀρίστη. Αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι ἔχουν πυκνὸν δίκτυον σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ

Χαρτ. 59. Κυριώτερα Άνθρακοφόρα πεδία Ἡν. Πολιτειῶν Ἀμερικῆς.

ὁδῶν ἀσφαλτοστρωμένων. Πέντε μεγάλοι σιδηροδρομικοὶ γραμμαι (μήκος ἀπὸ 5000 - 6000 χιλ. ἐκάστη) συνδέουσι τοὺς λιμένας τοῦ Ἀτλαντικοῦ μὲ τοὺς τοιοῦτους τοῦ Εἰρηνικοῦ, διασχίζουσαι τὰς Ἡν. Πολιτείας ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς. Ὁ Μισσισιπιῆς μὲ τοὺς παραποτάμους του εἶναι καθ' ἕλον σχεδὸν τὸ μῆκος του πλωτὸς καὶ πλην τούτων ὑπάρχει καὶ πλῆθος διωρύγων. Δύναται τις οὕτω ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὰς Μεγάλαις Λίμνας καὶ ἐξ αὐτῶν εἰς τὰ ἀνατολικά πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν παράλιον. Εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου τὰ εἰσιτήρια καὶ τὸ κόστος μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων εἶναι τόσο εὐθηνά, ὅσον εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας. Τὰ αὐτοκίνητα εἶναι τόσο πολλὰ, ὥστε νὰ ὑπάρχη ἀναλογία ἑνὸς αὐτοκινήτου ἀνὰ 3 ἄτομα. Ὁ Ἐμπορικὸς στόλος τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, διὰ τοῦ ὁποίου εἰσάγονται καὶ ἐξάγονται διάφορα εἶδη, ἔρχεται πρῶτος εἰς τὸν κόσμον (μὲ 28.000.000 τόννους, δηλ. τὰ 33% τοῦ παγκοσμίου ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ). Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν μεταφορὰν ἀεροπορικῶς ἐμπορευμάτων καὶ ἐπιβατῶν, τόσο εἰς τὸ ἐσωτερικόν

κόν τῆς χώρας ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, αἱ Ἑν. Πολιτεῖαι κατέχουν τὴν πρώτην θέσιν.

Ἡ Βιομηχανία ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν. Αἱ Ἑν. Πολιτεῖαι εἶναι χώρα ἔχουσα ἀφθότους πρώτας ὕλας ἀπὸ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν τῆς, ἀφθονον τὸν ἄνθρακα καὶ τὸ πετρέλαιον, καθὼς καὶ μεταλλεύματα παντὸς εἴδους καὶ ἰδίως σίδηρον. Ἔχουν ἐπίσης καὶ ἀρίστην συγκοινωνίαν, εἰς τρόπον ὥστε τὸ κόστος τῆς μεταφορᾶς νὰ εἶναι μικρόν. Μία τοιαύτη χώρα δὲν δύναται παρὰ νὰ ἔχη πολὺ ἀνεπτυγμένην τὴν βιομηχανίαν τῆς. Ἐπὶ κεφαλῆς ἔρχονται αἱ βιομηχανίαι, αἱ σχετιζόμεναι μὲ τὴν παραγωγὴν εἰδῶν διατροφῆς. Εἶναι παγκοσμίως γνωστὰ τὰ μεγάλα σφαγεῖα τοῦ Σικάγου (καθὼς καὶ ἄλλων πόλεων, ὅπως τῆς Κιγκινάτη, Μιλουόκη, Κλήβελαντ κλπ.), ὅπου σφάζονται χιλιάδες ζῶων καὶ παράγονται κατεψυγμένα κρέατα, κονσέρβαι, ζαμπόν, λαρδί, κλπ. Εἰς μόνον τὸ Σικάγον σφάζονται πλέον τῶν 10.000.000 ζῶων ἑτησίως. Βιομηχανίαι ἐπίσης κατασκευῆς ἀλεύρων, ζυμαρικῶν, βουτύρου, τυροῦ, κονσερβῶν λαχανικῶν, φρούτων, ἰχθύων κλπ. ὑπάρχουν παντοῦ. Κατόπιν ἔρχεται ἡ ὑφαντουργία, ἰδίως ἡ τοιαύτη κατασκευῆς βαμβακερῶν ὕφασμάτων (λόγω τοῦ ἀφθότως παραγομένου βάμβακος). Τρίτη ἔρχεται ἡ βιομηχανία σιδήρου καὶ χάλυβος, μηχανῶν καὶ μηχανημάτων ἐν γένει, αὐτοκινήτων, ἀεροπλάνων κλπ. ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Μεγάλων Λιμνῶν καὶ ἰδίως τὴν Πενσυλβανίαν, τῆς ὁποίας ἡ πόλις Πιτσβούργον εἶναι τὸ μεγαλύτερον μεταλλουργικὸν κέντρον τῶν Ἑν. Πολιτειῶν. Ἀκολουθοῦν ὅλαι αἱ ἄλλαι βιομηχανίαι, δηλαδὴ αἱ ἐπεξεργασίας καπνοῦ, καθαρισμοῦ πετρελαίου, κατασκευῆς φαρμάκων καὶ χημικῶν γενικῶς προϊόντων, λιπασμάτων, τσιμέντων, κεραμευτικῆ, ὑαλουργία κλπ.

Ἐξάγου αἱ Ἑν. Πολιτεῖαι προϊόντα γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ, ἀλλὰ κυρίως τοιαῦτα βιομηχανικά. **Εἰσάγου** κυρίως σάκχαριν, καφέν, ἔριον, μέταξαν, καουτσούκ καὶ διαφόρους πρώτας ὕλας, χρησίμους διὰ τὴν βιομηχανίαν των.

Πληθυσμός. Κάτοικοι. Ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἑν. Πολιτειῶν μὲ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1950 ἦτο 150 ἑκατομ. κάτοικοι. Κατὰ τὸ 1960 ὁ πληθυσμὸς ἔφθασε τὰ 180 ἑκατομ. Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων εἶναι Λευκοί. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ περὶ τὰ 15 ἑκατομ. Μαῦροι, ἰδίως εἰς τὰς Ν. Πολιτείας καὶ ἀρκετοὶ Ἀσιᾶται (Κίτρινοι). Οἱ Λευκοὶ προέρχονται

ἀπὸ ὅλας τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, οἱ περισσότεροὶ ὅμως εἶναι Ἀγγλο-σάξωνες. Οἱ Ἑλληνικῆς καταγωγῆς Ἀμερικανοὶ πολῖται ὑπολογίζονται ἄνω τῶν 800.000.

Εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας ὑφίσταται δὲ τὸ πρόβλημα τῶν φυλετικῶν διακρίσεων, ἰδίως μετὰξὺ Λευκῶν καὶ Μαύρων. Οἱ Λευκοί, ἰδίως οἱ τοιοῦτοι τῶν Ν. Πολιτειῶν, θεωροῦν τοὺς Μαύρους ὡς κατώτερα ὄντα, ἂν καὶ οὗτοι εἶναι Ἀμερικανοὶ πολῖται ἀπὸ τὸ 1865, ἀφ' ὅτου δηλαδὴ κατηργήθη εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας ἡ δουλεία. Ἀποφεύγουν οἰονδήποτε μετ' αὐτῶν συγχρωτισμὸν καὶ τὴν συμφοίτησιν τῶν παιδιῶν των εἰς τὰ Σχολεῖα.

Σπουδαιότεραι πόλεις καὶ ὁ πληθυσμὸς των μετὰ τῶν περιχώρων των εἶναι : Ἡ **Ουάσιγκτων** (1.287.000 κ.) Ἐλαβε τὸ ὄνόμα τῆς ἀπὸ τὸν πρῶτον Πρόεδρον τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τὸν Γεώργιον Ουάσιγκτων. Εἶναι πρωτεύουσα τοῦ Διαμερίσματος Κολούμπια, ὅλων τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τὸ πνευματικὸν των κέντρον καὶ κέντρον πολιτικῆς δραστηριότητος δι' ὅλον τὸν Δυτικὸν κόσμον. Ἔχει μεγάλας δενδροφυτευμένας λεωφόρους, πολυτελῆ κτίρια, βιβλιοθήκας, μουσεῖα κλπ.

Αἱ μεγαλύτεραι ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων τῶν Ἡν. Πολιτειῶν εὐρίσκονται εἰς τὴν πυκνοκαταφυκῆμένην βιομηχανικὴν περιοχὴν των, δηλαδὴ πέριξ τῶν Μεγάλων Λιμνῶν καὶ εἰς τὸ ΒΑ τμήμα των. Ἐκεῖ εὐρίσκονται αἱ 9 ἀπὸ τὰς 13 μεγάλας πόλεις τῶν Ἡν. Πολιτειῶν (αἱ ὁποῖαι ἔχουν πληθυσμὸν ἄνω τοῦ 1.000.000 ἐκάστη). Αὗται εἶναι κατὰ σειρὰν, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ των, αἱ : **Νέα Ὑόρκη, Σικάγον, Φιλαδέλφεια, Ντητροίτ, Βοστώνη, Πίττσμπουργκ, Σαιν Λοῦι, Κλήβελαντ καὶ Βαλτιμόρη**. Ὅλαι αἱ ὡς ἄνω πόλεις ἔχουν ἀκμαζούσας βιομηχανίας, αἱ 4 δὲ ἐξ αὐτῶν (δηλ. ἡ Βοστώνη, Νέα Ὑόρκη, Βαλτιμόρη καὶ Φιλαδέλφεια) εἶναι καὶ μεγάλοι πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν λιμένες. Ἡ **Ν. Ὑόρκη** (12.300.000 κ.) εἶναι ἡ μεγαλυτέρα πόλις καὶ ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τοῦ κόσμου καὶ συγχρόνως μέγα βιομηχανικὸν καὶ ἐμπορικὸν κέντρον. Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀποτελεῖται κατὰ τὸ $\frac{1}{4}$ ἀπὸ Ἰρλανδοῦς, κατὰ τὸ $\frac{1}{4}$ ἀπὸ Ἰταλοὺς καὶ κατὰ τὸ $\frac{1}{4}$ ἀπὸ Ἑβραίους. Τὸ ὑπόλοιπον $\frac{1}{4}$ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους λαοὺς τῆς Γῆς καὶ μετὰξὺ τούτων ὑπάρχουν καὶ περὶ τὰς 200.000 Ἑλληνας. Εἶναι ἐκτισμένη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Οὐδσωνος (ἡ Χάντσον) καὶ εἶναι πόλις δημιουργηθεῖσα κυρίως ἐντὸς τῆς τελευταίας ἑκατονταετίας

Μία άποψις τοῦ Μανχάταν, συνοικίας τῆς Νέας - Ὑόρκης,
μέ τούς οὐρανοξύστας τοῦ.

(τὸ 1850 εἶχε μόνον 500.000 κ.). Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κυρίως λιμένος τῆς εὐρίσκεται τὸ ἀγαλμα τῆς Ἐλευθερίας, ὕψους 46 μ., τὸ ὁποῖον ἐδωρήθη εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας ὑπὸ τῆς Γαλλίας. Αἱ σπουδαιότεραι ἐκ τῶν συνοικιῶν τῆς Ν. Ὑόρκης εἶναι : τὸ **Μανχάταν**, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται τὰ μεγαλύτερα καταστήματα, οὐρανοξύσται τὸ ὕψος τινῶν ἐκ τῶν ὁποίων φθάνει τὰ 300 μ., κέντρα, θέατρα, κλπ. Εἶναι ἐκτισμένον ἐπὶ μιᾷ νησίδος, σχηματιζομένης ἀπὸ τὸν ποταμὸν Οὐδσωνα καὶ συνδέεται διὰ πολλῶν γεφυρῶν μέ τὰς ἄλλας συνοικίας τῆς πόλεως. Τὸ **Μπρούκλιν**, ἡ πολυπληθεστέρα συνοικία τῆς πόλεως. Τὸ **Χάρλεμ**, τὸ ὁποῖον λέγεται

καὶ συνοικία τῶν Νέγρων, διότι ἐκ τοῦ 1,5 ἑκατομ. τῶν κατοίκων του οἱ 350.000 χιλιάδες εἶναι Νέγροι. Τὸ **Μπρόνξ**, τὸ **Κουήνς** κλπ. Ἡ Ν. Ὑόρκη εἶναι τὸ οἰκονομικὸν κέντρον τῶν Ἡν. Πολιτειῶν καὶ τείνει νὰ γίνῃ καὶ τὸ πνευματικὸν τοιοῦτον, μὲ τὸ ὄνομαστὸν Πανεπιστήμιόν της **Κολούμπια**, τὰ ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα **Ροκφέλερ**, τὰ μουσεῖα, βιβλιοθήκας της κλπ. καὶ τέλος τὸ μέγαρον τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.) τὸ ὁποῖον δίδει εἰς αὐτὴν καὶ Διεθνὲς κύρος.

Ἡ **Ὠλμπαν** (540.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας τῆς Ν. Ὑόρκης, εὐρισκομένη καὶ αὕτη ἐπὶ τοῦ Οὔδσωνος ποταμοῦ ΒΔ. τῆς πόλεως Ν. Ὑόρκης. Ἡ **Βοστώνη** (2.234.000 κ.) πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας Μασαχουσέτης. Εἶναι βιομηχανικὴ πόλις καὶ σημαντικὸς λιμὴν ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ. **Πίττσμπουργκ**, (*Πιτσβούργον* 1.532.000 κ.) εἰς τὴν Πολιτείαν τῆς Πενσυλβανίας, μέγα κέντρον χαλυβουργίας. Λέγεται καὶ « μαύρη πόλις » ἢ « πόλις τῶν καπνῶν » λόγῳ τῶν πολλῶν καπνῶν, οἱ ὁποῖοι ἀναδίδονται ἀπὸ τὰ χαλυβουργεῖα της. **Φιλαδέλφεια** (2.922.000 κ.), ἡ τετάρτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, πνευματικὸν κέντρον μὲ τὸ ὄνομαστὸν Πανεπιστήμιον τῆς Πενσυλβανίας, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις καὶ μέγας ποτάμιος λιμὴν (ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ντελαουαίρ). **Βαλτιμόρη** (1.161.000 κ.) μέγας λιμὴν καὶ πόλις βιομηχανική.

Εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Μεγάλων Λιμνῶν εἶναι : Τὸ **Σικάγον** (5.000.000 κ.), ἡ δευτέρα εἰς πληθυσμὸν πόλις τῶν Ἡν. Πολιτειῶν. Εἶναι μέγας λιμὴν ἐπὶ τῆς λίμνης Μίτσιγκαν, κόμβος συγκοινωνιῶν καὶ ἐμπορικὸν κέντρον, ἔχει δὲ τὰ μεγαλύτερα σφαγεῖα τοῦ κόσμου. **Ντητρόιτ** (2.660.000 κ.) μὲ πολλὰς καὶ μεγάλας βιομηχανίας, φημιζόμενον κυρίως διὰ τὰ ἐργοστάσια κατασκευῆς αὐτοκινήτων (αὐτοκίνητα Φόρντ). Εἰς τὸ Ντητρόιτ καθὼς καὶ τὸ Σικάγον ὑπάρχουν ἀκμάζουσαι Ἑλληνικαὶ παροικίαι. **Κληβελαντ** (1.385.000 κ.), πόλις βιομηχανική. **Μπάφφαλο** (ἢ *Μπούφαλο* 1.090.000 κ.) εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Ἡρι συνδεόμενον διὰ μεγάλης διάρυγος μὲ τὸν Οὔδσωνα ποταμὸν καὶ ἐκεῖθεν μὲ τὴν Ν. Ὑόρκην. **Μιλουόκη** (830.000 κ.) βιομηχανικὴ πόλις εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Μίτσιγκαν, ὀλίγον βορειότερον τοῦ Σικάγου.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἄλλαι σημαντικαὶ πόλεις τῶν Ἡν. Πολιτειῶν εἶναι αἱ : **Σαιν - Λουί** (1.400.000 κ.) βιομηχανικὴ πόλις μὲ μεγάλην βιομηχανίαν δερμάτων καὶ ὑποδημάτων καὶ λιμὴν εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Μισσούρι μὲ τὸν Μισσισιππὴν. **Σινσινάτι** (813.000 κ.), σημαντικὸς

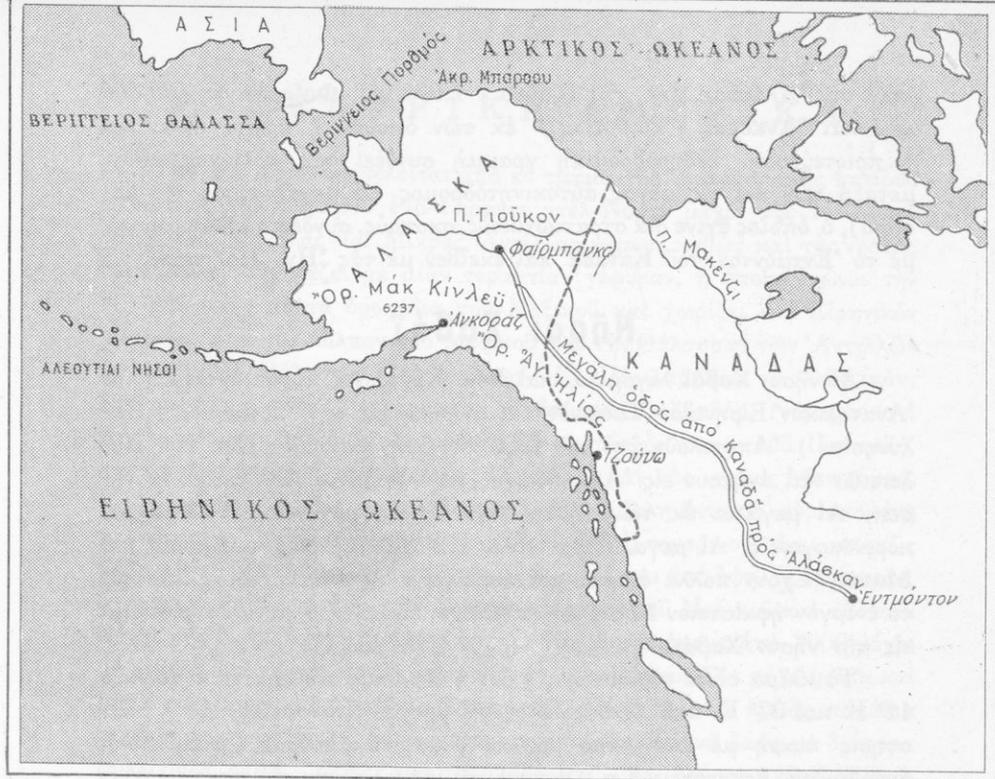
λιμνήν ἐπὶ τοῦ **Ὀχάιο**, παραποτάμου τοῦ Μισσισιπιῆ. **Μιννεάπολις** (1.100.000 κ.) εἰς γεωργικὴν περιοχὴν μὲ βιομηχανίας κατασκευῆς κυρίως γεωργικῶν μηχανῶν. **Κάνσας Σίτυ** (800.000 κ.) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μισσούρι. **Ἰνδιανούπολις** (500.000 κ.) πόλις βιομηχανικῆ.

Εἰς τὰ Νότια καὶ τὰ ΝΑ τῶν Ἡν. Πολιτειῶν σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι αἱ : **Ἀτλάντα** (450.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς πολιτείας Γεωργίας. **Νάσβιλ** (260.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας Τέννεση. Τὸ Βουλευτήριόν της, ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ, εἶναι ἐκτισμένον εἰς ἓν πάρκον της· ὑπάρχει ἐπίσης ἐκεῖ ὁ « Παρθενῶν » ἐκτισμένος κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ **Ν. Ὀρλεάνη**, (640.000 κ.) ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 40% εἶναι Νέγροι. Εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μισσισιπιῆ, πλησίον τῶν ἐκβολῶν του καὶ εἶναι ἐκ τῶν μεγαλυτέρων λιμένων τοῦ κόσμου.

Εἰς τὰς Δυτικὰς Πολιτείας αἱ σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι αἱ : **Σήατλ** (625.000 κ.) εἰς τὴν πολιτείαν Οὐάσιγκτων, σημαντικὸς, ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ λιμῆν. Ὁ **Ἅγιος Φραγκίσκος** (Σὰν Φραντζίσκο) (2.022.000 κ.) ὁ σημαντικώτερος πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν λιμῆν τῶν Ἡν. Πολιτειῶν καὶ ὁ μεγαλύτερος φυσικὸς λιμῆν εἰς τὸν κόσμον. Τὸ **Λὸς - Ἄντζελες** (4.000.000 κ.), ἡ τρίτη ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν πόλις τῶν Ἡν. Πολιτειῶν (μετὰ τὴν Ν. Ὑόρκην καὶ τὸ Σικάγον). Εἶναι ἡ πόλις τοῦ πετρελαίου, τοῦ κινηματογράφου καὶ τῆς ἀεροναυπηγικῆς. Ἐν ἐκ τῶν προστασιῶν του εἶναι καὶ τὸ **Χόλλυγουντ** (30.000 κ.), ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κινηματογράφου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὀφείλει εἰς τὸ ἐξαιρετικόν του κλίμα καὶ τὰς ἡλιολούστους ἡμέρας του.

Χερσόνησος τῆς Ἀλάσκας καὶ Ἀλεούτιαι νῆσοι

Ἡ χερσόνησος τῆς **Ἀλάσκας**, (Χαρτ. 61) ἡ ὁποία ἔχει σήμερον μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν ἄμυναν τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, ἠγοράσθη παρ' αὐτῶν ἀπὸ τὴν Ρωσίαν ἀντὶ 7.200.000 δολλαρίων τὸ 1867 μετὰ τῶν Ἀλεουτιῶν νήσων καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1958 ἀποτελεῖ τὴν 49ην Πολιτείαν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Αἱ **Ἀλεούτιαι νῆσοι** εἶναι διατεταγμέναι τοξοειδῶς, ἀπὸ τῆς Ἀλάσκας μέχρι τῆς Ἀσιατικῆς ἠπείρου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν χωρίζεται ἡ Ἀλάσκα διὰ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ τοῦ **Μπέρινγκ**. Ἡ ὅλη ἔκτασις εἶναι 1.518.000 τετρ. χιλιομ., ὁ πληθυσμὸς ὅμως μόλις φθάνει τὰς 210.000 κ. Τοῦτο, διότι πλὴν τῶν παραλίων, ὅπου λόγῳ τοῦ ἐκεῖθεν διερχομένου θερμοῦ ρεύματος **Κοῦρο - Σίβο** μετράζεται τὸ ψύ-

Χαρτ. 61. Ἀλάσκα.

χος (μέση θερμοκρασία Ἰανουαρίου 1° Κ.), τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ἔχει δριμυτάτους χειμῶνας (θερμοκρασία φθάνουσα τοὺς -56° Κ.) καὶ καλύπτεται, ἐξαιρουμένων 2—3 μηνῶν ἐτησίως, ἀπὸ πάχους. Περὶ τοὺς 15.000 ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Ἀλάσκας εἶναι Ἑσκιμῶδες (ἀνήκοντες εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν) καὶ περὶ τὰς 14.000 Ἰνδιάνοι. Εἰς τὴν Ἀλάσκαν εὐρίσκεται ὁ βορειότατος ποταμὸς τῆς Ἀμερικῆς Γιούκον, παγωμένος κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους, καὶ τὰ βορειότατα ἄκρα τῶν Βραχωδῶν ὄρεων, δηλ. τὰ ὄρη Ἁγ. Ἡλίας καὶ Μάκ - Κίνλεϋ (6.237 μ.)

Τοὺς πρώτους κατοίκους προσείλκυσε εἰς τὴν χερσόνησον ἢ εἰς αὐτὴν ἀνεύρεσις χρυσοῦ, τὸ 1905. Ὑπάρχουν μεταλλεύματα κασσιτέρου, μολύβδου καὶ χαλκοῦ καὶ πλείστων ἄλλων μετάλλων, ὡς καὶ πετρέλαιον καὶ τὸ πολύτιμον οὐράνιον. Οἱ ἰχθύες ἀφθονοῦν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀλάσκας. Γίνεται καλλιέργεια μικρῶν ἐκτάσεων γῆς πέριξ τῶν τριῶν πό-

λεων τῆς Ἀλάσκας, δηλ. τῆς **Τζούνο** (7.000 κ.), **Φαίρμπανκς** (50.000 κ.) καὶ **Ἄνκοραζ** (20.000 κ.) ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη εἶναι καὶ ἡ πρωτεύουσα. Σιδηροδρομικὴ γραμμὴ συνδέει τὰς πόλιντας αὐτὰς μεταξύ των καὶ εἰς μέγας αὐτοκινητόδρομος (ὁ μεγαλύτερος τοῦ κόσμου), ὁ ὁποῖος ἔγινε διὰ στρατιωτικούς σκοπούς, συνδέει τὸ Φαίρμπανκς μετὰ τὸ Ἐντμόντον τοῦ Καναδά καὶ ἐκεῖθεν μετὰ τὰς Ἡν. Πολιτείας.

Νῆσοι Χαβάϊ

Αἱ νῆσοι **Χαβάϊ** λεγόμεναι καὶ Βόρ. Σάντουιτς, εὑρίσκονται εἰς τὸν Ἀνατολικὸν Εἰρηλικὸν Ὠκεανὸν καὶ ἀνήκουν εἰς τὴν Ὠκεανίαν (Πολυνησίαν). Ἀποτελοῦν ἀπὸ τοῦ 1959 τὴν 50ῃν πολιτείαν τῶν Ἡν. Πολιτειῶν καὶ ἀνήκουν εἰς Ἀρχιπέλαγος, περιλαμβάνον μίαν εἰκοσάδα νήσων. Αἱ μεγάλαι ἐκ τῶν νήσων εἶναι ἠφαιστειογενεῖς, αἱ δὲ μικραὶ κοραλλιογενεῖς. Αἱ μεγαλύτεραι εἶναι αἱ : **Χαβάϊ**, **Ὀάχου**, **Καουάϊ** καὶ **Μαουῖ**. Ἐχουν πολλὰ ἐνεργὰ καὶ ἐσβεσμένα ἠφαιστεία, ἐκ τούτων δὲ τὸ ἐνεργὸν ἠφαιστειον **Μάουνα - Λόα** ἔχει ὕψος 4168 μ. καὶ εὑρίσκεται εἰς τὴν νῆσον Χαβάϊ.

Τὸ κλίμα εἶναι εὐχάριστον, διότι ἡ θερμοκρασία κρατεῖται μεταξύ 11° Κ. καὶ 32° Κ. καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Αἱ βροχαὶ εἶναι πολλαὶ καὶ ἡ βλάστησις πυκνὴ μετὰ δάση ἀπὸ κοκκοφοίνικας, βαμβούσας (μπαμποῦ), ἀρτόδενδρα, βανανέας κ.λ.π. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Καλλιεργοῦνται γεώμηλα, ὄρυζα, σακχαροκάλαμον, ἀνανάδες, καφές, καπνός, ἐσπεριδοειδῆ, ἄμπελος κ.λ.π. Τρέφονται κυρίως βοοειδῆ, πρόβατα καὶ αἴγες.

Ἡ ἔκτασις εἶναι 16.600 τετρ. χιλ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 600.000 κ. Ἐκ τούτων τὰ 17% εἶναι ἰθαγενεῖς τῶν νήσων, τὰ 30% Λευκοί, τὰ 32% Ἰάπωνες, τὰ 11% Φιλιππῖνοι καὶ οἱ ὑπόλοιποι Ἀσιᾶται ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἀσίας.

Ἡ **Χονολουλοῦ** (360.000) εἶναι ἡ πρωτεύουσα. Πλησίον τῆς εὑρίσκεται ὁ μέγας ναύσταθμος διὰ τὸν στόλον τοῦ Εἰρηλικοῦ τῶν Ἡν. Πολιτειῶν **Πέρλ - Χάρμπουρ**.

Βερμοῦδαι νῆσοι

Ἀνατολικῶς τῶν Ἡν. Πολιτειῶν εὑρίσκονται (*Χαρ. 64*) αἱ μικραὶ (περὶ τὰς 360) νῆσοι **Βερμοῦδαι**, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὸ Ἡν. Βασίλειον.

II. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Γενικά. Αύτη αποτελείται από τὸ τμήμα τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου τὸ νοτίως τοῦ ποταμοῦ Ρίο-Γκράντε ντέλ-Νόρτε μέχρι τῆς Ν. Ἀμερικῆς, τὰς Μεγάλας καὶ Μικρὰς Ἀντίλλας νήσους καθὼς καὶ τὰς νήσους Μπαχάμας. Ὁμοιάζει μὲ μίαν τεραστίαν γέφυραν, ἡ ὁποία ἐνώνει τὴν Ν. Ἀμερικὴν μὲ τὰ ὄροπέδια τοῦ Μεξικοῦ καὶ χωρίζει τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ καὶ τὴν Θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν ἢ Καραβαϊκὴν Θάλασσαν (*Ἔγχο. Χαρτ. IV*), Περιλαμβάνει τὰ : **Μεξικόν, Γουατεμάλαν, Βρετ. Ὀνδούραν, Ὀνδούραν, Σαλβαδόρ, Νικαράουαν, Κόστα - Ρίκα, Παναμᾶν** (μετὰ τῆς ζώνης τῆς διώρυγος τοῦ Παναμᾶ), τὰς νήσους **Μικρὰς καὶ Μεγάλας Ἀντίλλας** καὶ τὰς νήσους **Μπαχάμας.**

Πλὴν τοῦ Β. μέρους τοῦ Μεξικοῦ, ὅλη ἡ ἄλλη ἔκτασις, εὐρισκομένη μεταξὺ τοῦ Τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἔχει γενικῶς **κλίμα** θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Ἐπειδὴ ὅμως διασχίζεται ἀπὸ ὑψηλὰς ὄροσειράς, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ τὴν **Σιέρρα - Μάντρε** τοῦ Μεξικοῦ καὶ φθάνουσι μέχρι τῆς Ν. Ἀμερικῆς (ἔχουσι ὄρη μὲ ὑψὲς κυμαινόμενα ἀπὸ 2000 μέχρι 5452 μ.), διὰ τοῦτο συναντῶμεν ἀναλόγως τοῦ ὕψους ὅλα τὰ κλίματα καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ ὅλας τὰς βλαστῆσεις. Οὕτω, εἰς τὰ ἐλώδη παράλια φύονται φυτὰ ὑδρόφιλα· ὑψηλότερον συναντῶνται πυκνὰ δάση μὲ διάφορα φυλλοβόλα φυτὰ, ὅπως καουτσουκόδενδρα, βαμβούσας, ἐβενόδενδρα, κλπ. Ὑψηλότερον τούτων ὑπάρχουσι δάση δρυῶν, πεύκων, κυπαρίσσων κλπ. καὶ ἄνω τοῦ ὕψους τῶν 3000 μ. ἀλπικὰ λειβάδια. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Μεξικοῦ, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλίγαι, (διότι τοῦτο εἶναι ἓν ὄροπέδιον περιβαλλόμενον ἀπὸ ὑψηλὰ ὄρη, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ φθάσῃ μὲχρις αὐτοῦ οἱ ἐκ τῆς θαλάσσης πνέοντες πλήρεις ὑδρατμῶν ἄνεμοι) συναντῶμεν στεππώδεις ἢ ἐρημικὰς ἐκτάσεις μὲ φυτὰ ἀντέχοντα εἰς τὴν Ξηρασίαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ κακτώδη διαφόρων εἰδῶν. Παντοῦ ἄλλοῦ τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουσι μεγάλα καὶ πυκνὰ δάση.

Τὰ ὄρη ὑψοῦνται ἀποτόμως ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν ἁκτῆς καὶ πολλὰ τούτων εἶναι ἠφαιστεια ἐνεργά. Διὰ τοῦτο οἱ σεισμοὶ εἶναι συχνοὶ καὶ καταστρεπτικοί.

Οἱ κάτοικοι εἶναι, σχεδὸν εἰς τὸ σύνολόν των, Ἰνδιάνοι ἢ Μιγάδες, πλὴν τῆς Κόστα - Ρίκα, ὅπου ὑπερτεροῦσι οἱ Λευκοί. Οἱ Λευκοὶ εἶναι ὀλίγοι, ὑπάρχουσι δὲ καὶ ὀλίγοι Νέγροι. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, καλλιεργοῦντες κυρίως φυτὰ τροπικά, ὅπως καφέν, κα-

κάο, σακχαροκάλαμον, βάμβακα, όρυζαν, καπνόν, βανάνας και γενικώς τὰ όπωροφόρα, τὰ όποια εύδοκιμοϋν εις θερμά κλίματα. Τό έδαφος είναι, λόγω τής ήφαιστειογενοϋς προελεύσεώς του, πολύ εύφορον.

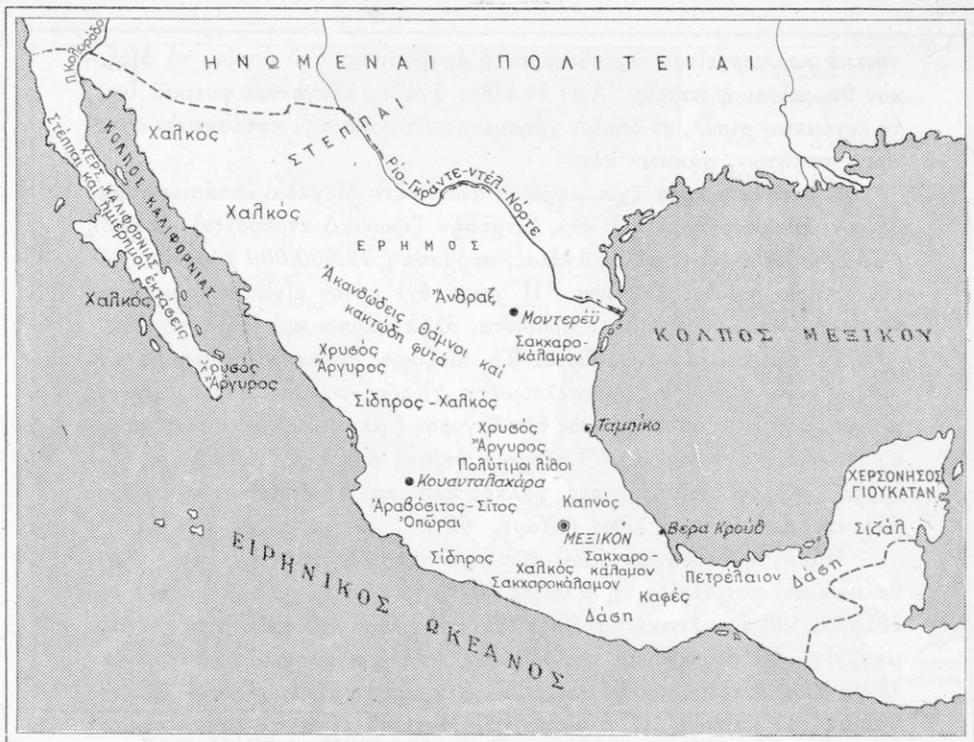
Τὰ κράτη τής Κεντρικής 'Αμερικής ήσαν παλαιότερον 'Ισπανικαί άποικιαί. Διά τοϋτο γλώσσαν έχουν τήν 'Ισπανικήν και θρησκείαν τόν Καθολικισμόν.

Μεξικόν

Τό Μεξικόν, τό όποιον καλείται και 'Ηνωμένοι Μεξικανικαί Πολιτεΐαι, είναι 'Ομόσπονδος Δημοκρατία, άποτελουμένη από διαφόρους (28) αυτόδιοικουμένας πολιτεΐας.

'Εκτασις. Πληθυσμός. Κάτοικοι. 'Η έκτασις τοϋ Μεξικου είναι 1.969.000 τετρ. χιλιομ. και ό πληθυσμός 34.600.000 κ. (πυκνότης 17). Εις τό Μεξικόν πρώτοι μετέβησαν οι 'Ισπανοί τό 1513, τό δέ εύφορον τοϋ έδαφους καθώς και τὰ άφθονα μεταλλεύματα, (ιδίως χρυσοϋ και άργύρου), προσείκυσαν πολλούς μετανάστas. 'Η σημερινή σύνθεσις τοϋ πληθυσμοϋ είναι 61% Μιγάδες (από Λευκοϋς και 'Ινδιάνους), 29% 'Ινδιάνοι, 9% Λευκοί, άπόγονοι κυρίως τών 'Ισπανών κατακτητών τοϋ Μεξικου και 1% Νέγροι. Οι 'Ινδιάνοι τοϋ Μεξικου είχαν άναπτύξει εκει, πρό τής έλεύσεως τών Εϋρωπαϊων, αξιόλογον πολιτισμόν, ιδίως οι **'Αζτέκοι**, οι όποιοι έζων εις τὰ όροπέδια, όπου είχαν δημιουργήσει ισχυράν Αϋτοκρατορίαν και οι **Μάγια** τής χερσονήσου **Γιουτακάν** (πρός τόν κόλπον τοϋ Μεξικου).

Οι κάτοικοι τοϋ Μεξικου είναι συγκεντρωμένοι εις τας περιοχάς τας εύρισκομένας εις ύψος μεταξϋ τών 1000 - 2500 μ., όπου τό κλίμα είναι εύκρατον, διότι ύψηλότερον είναι ψυχρόν, εις δέ τὰ χαμηλά είναι θερμόν, υγρόν, με πολλά έλη και άνθυγεινόν. Τό αυτό συμβαίνει και δι' όλην τήν Κεντρικήν και τήν Ν. 'Αμερικήν, τήν εύρισκομένην εις τήν Διακεκαυμένην ζώνην. Εις τὰ ανατολικά και δυτικά τοϋ Μεξικου ύψοϋνται αι δύο όροσειραί τής **Σιέρρα-Μάντρε** (5452 μ.), αι όποιαί, δεχόμεναι πολλάς βροχάς, καλύπτονται από δάση. Τὰ ήφαιστεια, ενεργά και έσβεσμένα, είναι πολλά εις τό Μεξικόν και διά τοϋτο οι σεισμοί συχνοί και όχι σπανίως καταστρεπτικοί. Τό έσωτερικόν τής χώρας είναι όροπέδιον, τό όποιον δέχεται όλιγωτέρας βροχάς, διότι τὰ γύρω του όρη έμποδίζουν τούς πλήρεις ύδρατμωήν θαλασσίους άνέμους να φθάσουν μέχρις αυτού.

Χαρτ. 62. Μεξικόν.

Ἐκεῖ ὅπου αἱ βροχαὶ δὲν εἶναι πολὺ ὀλίγα ὑπάρχουν δάση δρυῶν καὶ κωνοφόρων. Ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλίγα, ἐκεῖ τὸ ἔδαφος καλύπτεται ἀπὸ χαμηλὴν χλόην, ἀπὸ θάμνους ἀντέχοντας εἰς τὴν ξηρασίαν καὶ ἀπὸ φυτὰ κακτώδη (φραγκοσυκαῖ, ἀγαῦαι ἀθάνατοι, ἀλόαι κλπ.). Ταῦτα, ὅταν ἀνοίγουν τὰ μεγάλα πολύχρωμα καὶ παράδοξα ἄνθη των, δίδουν μίαν φαντασμαγορικὴν ὄψιν εἰς τὰ τοπία. Ἐκεῖ ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ἐλάχισται, ὑπάρχουν ἐκτάσεις ἐρημικαί.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Τὰ εὐφορα ἔδαφα καὶ ἡ ποικιλία τοῦ κλίματος (ἀναλόγως τοῦ ὕψους) ἐπιτρέπουν τὴν ὑπαρξιν παντὸς εἶδους καλλιεργειῶν. Κυρίως ὅμως καλλιεργοῦνται τροπικὰ φυτὰ καὶ ἐπικρατεῖ ἡ καλλιέργεια σακχαροκάλαμου, καπνοῦ, βάμβακος, καφέ, βανίλλης, κακαοδένδρων, βανανῶν, ἀνανάδων καὶ ἐσπεριδοειδῶν. Ἀπὸ τὰ δημη-

τριακά καλλιεργείται περισσότερο ο άραβόσιτος, του οποίου το Μεξικόν θεωρείται η πατρίς. Από έν είδος άγάλης έξάγονται φυτικά ίνες, τó λεγόμενον σισάλ, τó όποϊον χρησιμοποιείται διά τήν κατασκευήν σχοινίων, ταπήτων, σάκκων κλπ.

Η **κτηνοτροφία** έχει μεγάλην ανάπτυξιν. Μεγάλαι έκτάσεις παραμένουν άκαλλιέργητοι διά τήν έκτροφήν ζώων. Διατρέφονται βοοειδή (15.000.000) εις μεγάλας άγέλας, πρόβατα (12.000.000), αίγες, χοίροι, ίπποι, ήμίονοι και όνοι. Η χώρα όχι μόνον είναι αυτάρκης εις γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, αλλά κάμνει και έξαγωγήν.

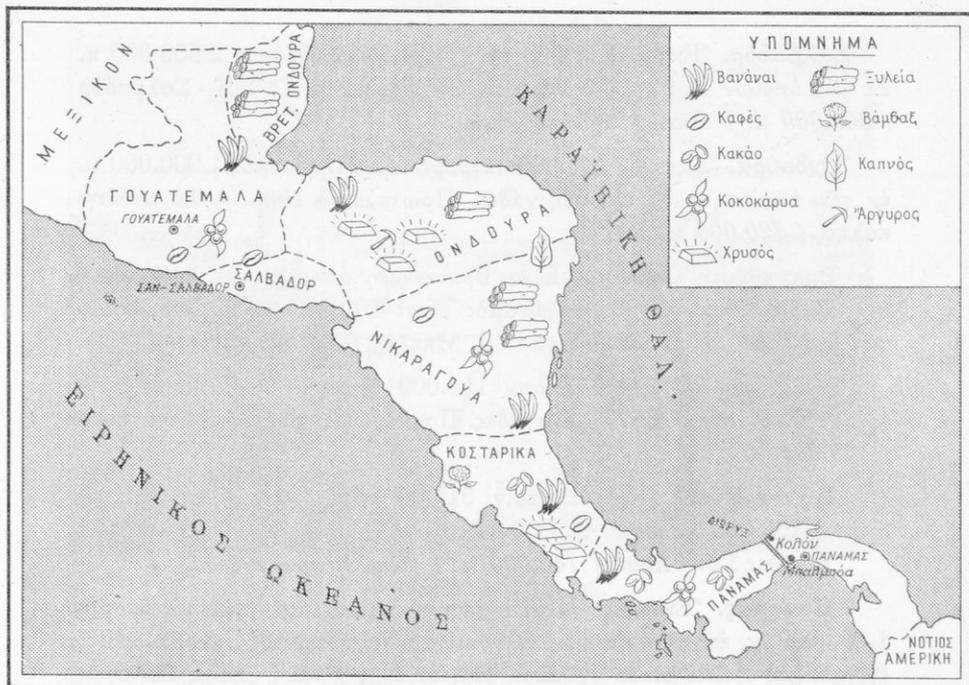
Τά **δρυκτά** είναι άφθονα. Τó Μεξικόν συγκαταλέγεται μεταξύ τών πλουσιωτέρων εις μεταλλεύματα χωρών του κόσμου. Έρχεται πρώτον εις τόν κόσμον ώς πρòς τόν άργυρον (με τά 40% τής παγκοσμίου παραγωγής άργύρου). Έπάρχουν επίσης άνθρακες, πετρέλαιον, μόλυβδος, σίδηρος, ψευδάργυρος, χαλκός κλπ. και δέν έλλείπει και ó χρυσός και οί πολύτιμοι λίθοι (Χαρτ. 62).

Παρά τήν άφθονίαν όμως τών πρώτων ύλών και τήν ύπαρξιν άνθράκων και πετρελαίου, ή έλλειψις συγκοινωνιών, λόγω του όρεινου του έδάφους, και ή πολιτική άσάθεια, δέν επέτρεψαν τήν ανάπτυξιν τής βιομηχανίας. Η βιομηχανία περιορίζεται εις τήν κατασκευήν ύφασμάτων, ιδίως βαμβακερών, σακχάρους από σακχαροκάλαμον και τήν έπεξεργασίαν του καπνου. Ο πλούτος του Μεξικου είναι τά μεταλλεύματα του. Τά 70% τών έσόδων προέρχονται από τήν έξαγωγήν μεταλλευμάτων, βάμβακος και πετρελαίου.

Πρωτεύουσα του Μεξικου είναι ή πόλις **Μεξικόν** (3.300.000 κ.) κειμένη εις ύψος 2.278 μ. Παρά τó ύψος εις τó όποϊον εύρίσκεται, ή θερμοκρασία ουδέποτε κατέρχεται κάτω τών 2° Κ, λόγω του μικρου γεωγραφικου πλάτους. Άλλαι πόλεις είναι αι : **Γκουανταλαχάρα**, ή δευτέρα εις πληθυσμόν πόλις του Μεξικου (740.000 κ.). **Πουέμπλα** (275.000 κ.) εις τó σημείον συναντήσεως τών δύο όροσειρών τής Σιέρρα.

ΤΑ ΑΛΛΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τά υπόλοιπα (πλην του Μεξικου) Κράτη τής Κεντρικης Άμερικης είναι Δημοκρατίαι ανεξάρτητοι, πλην τής Βρεταννικης Όνδούρας, ή όποία είναι Βρεταννική άποικία. Οί κάτοικοί των είναι σχεδόν έν τψ συνόλω των Ινδιάνοι ή Μιγάδες (Ινδιάνων και Λευκών), πλην τής

Χαρτ. 63. Οίκον. Χάρτης κρατών Κεντρ. Ἀμερικῆς πλὴν Μεξικῆς.

Κόστα—Ρίκα, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι εἶναι κατὰ πλειονότητα Λευκοί. Εἶναι γενικῶς κράτη πλούσια εἰς μεταλλεύματα, μὲ πολλὰ ἠφαιστεία, συχνούς σεισμούς καὶ εὐφορον ἠφαιστειογενές ἔδαφος. Τὰ δάση εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά καὶ τὰ κυριώτερα γεωργικὰ προϊόντα των εἶναι ὁ καφές, ὁ καπνός, αἱ βανάναι, τὸ κακάο, οἱ ἀνανάδες καὶ ἡ σάκχαρις ἀπὸ σακχαροκάλαμον (Χαρτ. 63). Εἰς τὰ δάση τῆς Γουατεμάλας φέεται καὶ τὸ φυτὸν **Τσίκλε** τὸ ὁποῖον παράγει ἓν εἶδος μαστίχης ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζονται αἱ τσίκλες.

Ὁ πληθυσμὸς καὶ ἡ ἔκτασις τῶν κρατῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς εἶναι ὡς κάτωθι :

Γουατεμάλα. Ἔχει ἑκτάσιν 108.890 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 3.800.000 κ. ἐκ τῶν ὁποίων 60% εἶναι Ἰνδιάνοι, 30% Μιγάδες. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Γουατεμάλα** (384.000 κ.) κειμένη εἰς ὕψος 1500 μ. (**Εγχο. Χαρτ. VI*).

Σαλβαδόρ. Έκτασις 21.000 τετρ. χιλιομ. Πληθυσμός 2.500.000 κ. εκ τῶν ὁποίων τὰ 52% Μιγάδες, τὰ 40% Ἰνδιάνοι. Τὸ Σάν - Σαλβαδόρ (300.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Ὀνδούρα. Έκτασις 112.000 τετρ. χιλιομ. Πληθυσμός 1.900.000 κ. εκ τῶν ὁποίων τὰ $\frac{3}{4}$ εἶναι Μιγάδες. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Τεγκουθιγκάλλα (120.000 κ.).

Βρεταννικὴ Ὀνδούρα. Εἶναι Βρεταννικὴ ἀποικία καὶ ἔχει ἔκτασιν 23.000 τετρ. χιλ. Ὁ πληθυσμὸς εἶναι 100.000 κ. εκ τῶν ὁποίων τὸ $\frac{1}{2}$ Νέγροι. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Μπελιζ (22.000 κ.).

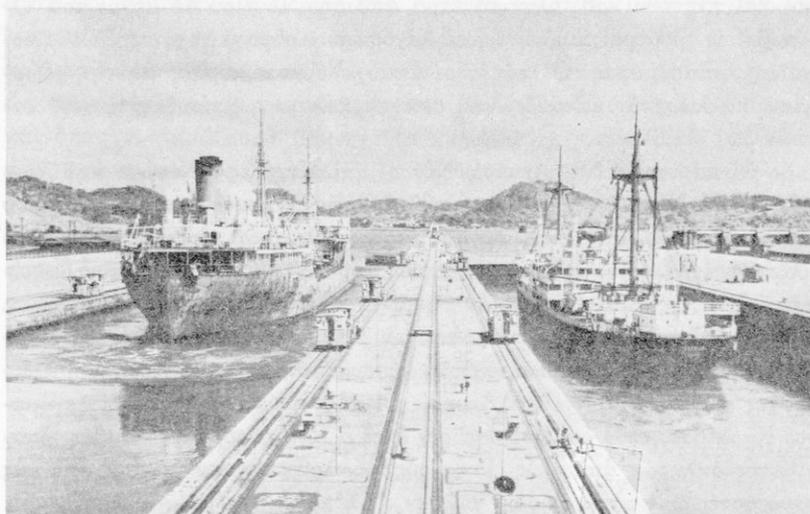
Νικαράγουα. Ἐχει ἔκτασιν 148.000 τετραγ. χιλιομ. πληθυσμὸν 1.420.000 κ. κατὰ τὰ 77% Μιγάδες. Πρωτεύουσα εἶναι, ἡ Μανάγκουα (150.000 κ.).

Κόστα-Ρίκα. Ἐχει ἔκτασιν 51.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 1.150.000 κ. κατὰ τὰ 60% Λευκοὺς.

Ἡ πόλις Σάν - Χοσέ (140.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Παναμαῖς. Έκτασις 74.470 τετραγ. χιλιόμετρ. καὶ πληθυσμὸς 1.060.000 κ. εκ τῶν ὁποίων 60% εἶναι Μιγάδες, 18% Λευκοί, 10% Νέγροι καὶ οἱ ὑπόλοιποι Ἰνδιάνοι. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ πόλις Παναμαῖς (270.000 κ.). Εἶναι λιμὴν εἰς τὴν πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανὸν ἔξοδον τῆς διώρυγος. Εἰς τὴν ἔξοδον τῆς διώρυγος πρὸς τὴν Καραβαϊκὴν θάλασσαν εὐρίσκεται ἡ πόλις Κολὸν (60.000 κ.).

Ζώνη καὶ διώρυξ τοῦ Παναμαῖ. Ἡ Διώρυξ τοῦ Παναμαῖ συνδέει τὸν Ἀτλαντικὸν μὲ τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανόν. Ἐχει μῆκος 81 χιλιομ. (τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ) ἐλάχιστον βάθος 2,5 μ. καὶ πλάτος ποικίλον ἀπὸ 91 - 305 μ. Διαφέρει ἀπὸ τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ κατὰ τὸ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατός της δὲν εὐρίσκεται καθ' ὅλον τὸ μῆκος της εἰς τὴν αὐτὴν στάθμην μὲ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ ὑψηλότερον. Τὰ πλοῖα πρέπει νὰ ἀνέλθουν μέχρις ὕψους 30 μ. καὶ κατόπιν πλησίον τῶν ἄκρων τῆς διώρυγος (ὅπου τὸ ὕδωρ εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ μὲ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὕψος) νὰ κατέλθουν πάλιν. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν βοήθειαν ὑδροφρακτῶν, οἱ ὅποιοι γεμίζουν μετ' ὕδωρ παρακειμένης λίμνης, ἥτις συγκοινωνεῖ μετ' τὴν διώρυγα. Ἐκατέρωθεν τῆς διώρυγος, ὑπάρχει ζώνη πλάτους 8.046 μ. Ἡ συνολικὴ ἔκτασις τῆς ζώνης εἶναι 1432 τετρ. χιλιομ. καὶ ὁ

Ἡ διώρυξ τοῦ Παναμᾶ.

πληθυσμός της 53.000. Ἡ ζώνη αὕτη εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τῆς Δημοκρατίας τοῦ Παναμᾶ, ἀλλ' ἠγοράσθη ὑπὸ τῶν Ἡν. Πολιτειῶν καὶ οὕτω ἀνήκει ἤδη ἀπὸ τοῦ 1903 μετὰ τῆς διώρυγος εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας, αἱ ὁποῖαι καταβάλλουν ἐτησίως εἰς τὸν Παναμᾶν 250.000 Δολλ. Πρωτεύουσα τῆς ζώνης τῆς διώρυγος εἶναι ἡ **Μπαλμπόα**, (20.000) κειμένη πλησίον τῆς πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανὸν ἐξόδου τῆς διώρυγος.

ΝΗΣΟΙ ΜΠΑΧΑΜΑΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ

Γενικά. Αἱ νῆσοι αὗται ἐκτείνονται τοξοειδῶς ἀπὸ τῆς χερσονήσου τῆς Φλωρίδος μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὀρενόκου ποταμοῦ τῆς Ν. Ἀμερικῆς (*Ἔγχρ. Χαρτ. VI*). Κλείουν οὕτω ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ ἀπομονώνουν ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὀκεανὸν τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ καὶ τὴν θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν ἢ Καραϊβικῆν θάλασσαν. Αἱ νῆσοι αὗται λέγονται καὶ **Δυτικαὶ Ἰνδία**, διότι εἰς αὐτάς ἀπεβίβάσθη τὸ πρῶτον ὁ Χριστόφορος Κολόμβος καὶ τὰς ὠνόμασε Δυτικὰς Ἰνδίας, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε φθάσει ἐκ δυσμῶν εἰς τὰς Ἰνδίας, ἀγνοῶν ὅτι ἀνεκάλυψε μίαν νέαν ἥπειρον. Τὸ **κλίμα** εἰς ὅλας αὐτάς τὰς νήσους εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν καὶ ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ ἔτους εἶναι 24°- 26°K. Αἱ βροχαὶ εἶναι ἄφθο-

νοι και πίπτουν καθ' ὄλον τὸ ἔτος, ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου δὲ μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου τρομεροὶ κυκλώνες, οἱ λεγόμενοι « οὐραγκάν », προξενοῦν μεγάλας καταστροφάς. Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν γεωργίαν· καλλιεργοῦν κακαὸδενδρα, σακχαροκάλαμον, βανανέας, καφέν, καπνὸν καὶ βάμβακα.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Λευκοί, Νέγροι καὶ Μιγάδες (Νέγων καὶ Λευκῶν). Οἱ Νέγροι εἶχον μεταφερθῆ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐπωλήθησαν ἐκεῖ ὡς δοῦλοι, διὰ νὰ καλλιεργοῦν τὰς φυτείας, διότι τὸ θερμὸν καὶ ὑγρὸν κλίμα ἐπέτρεπε τὴν ἐργασίαν εἰς τοὺς ἀγροὺς μόνον εἰς τοὺς συνηθισμένους εἰς αὐτό, ἀπὸ τὴν πατρίδα των, Νέγρους. Οἱ πωληθέντες ὡς δοῦλοι Νέγροι ἀπέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των καὶ ἀποτελοῦν, μετὰ τῶν Μιγάδων, τὴν βᾶσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νήσων. Μόνον εἰς τὴν Κούβαν ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων εἶναι Λευκοί. Οἱ αὐτόχθονες Ἰνδιάνοι, οἱ λεγόμενοι Καραΐβαι, τοὺς ὁποίους ἀνεῦρεν ἐκεῖ ὁ Χριστόφορος Κολόμβος, διωχθέντες σκληρῶς ἀπὸ τοὺς Ἰσπανοὺς, ἐξωλοθρεύθησαν τελείως ἀπὸ τὰς περισσοτέρας ἐκ τῶν νήσων τούτων (βλέπε κατωτέρω πίνακας).

Νῆσοι Μπαχάμαι

Εἶναι μία σειρά ἀπὸ μικρὰς κοραλλιογενεῖς νήσους (περὶ τὰς 860), αἱ ὁποῖαι ἐκτείνονται ἀνατολικῶς τῆς χερσονήσου τῆς Φλωρίδος μέχρι τῆς Δομινικανῆς Δημοκρατίας. Ἔχουν ἑκτασιν 11.400 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 100.000 κ. κατὰ τὸ πλεῖστον Νέγρους. Οἱ Λευκοὶ ἀποτελοῦν τὰ 2% τῶν κατοίκων. Αἱ Μπαχάμαι νῆσοι εἶναι Βρετανικῆ ἀποικία.

Νῆσοι Ἀντίλλαι

Ὑποδιαιροῦνται αὗται εἰς τὰς Μεγάλας καὶ εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας. Μεγάλαι Ἀντίλλαι εἶναι αἱ μεγαλύτεραι ἐκ τῶν Ἀντιλλῶν νήσων δηλ. ἡ Κούβα, ἡ Αἰτή, ἡ Ἰαμαϊκὴ ἢ Ζαμάϊκα καὶ τὸ Πόρτο - Ρίκο (Ἔγγρ. Χάρτ. VI).

Κούβα. Εἶναι ἡ πρώτη εἰς μέγεθος ἐκ τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν ἔχουσα ἑκτασιν 114.500 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 6.500.000 κ. (πυκνότης πληθ. 56). Ἐκ τούτων τὸ 1/4 εἶναι Νέγροι καὶ Μιγάδες (Νέγων καὶ Λευκῶν) οἱ δὲ ὑπόλοιποι Λευκοί.

Τὰ ἐδάφη εἶναι εὐφορα, μεγάλαι ὅμως ἐκτάσεις καλυπτόμεναι ἀπὸ

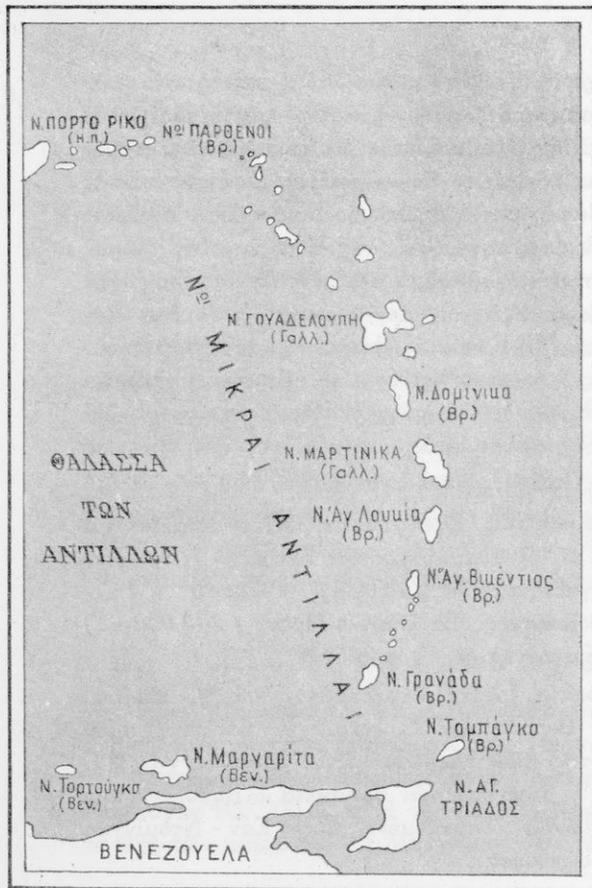
δάση δὲν ἔχουν ἀκόμη ἐκχερσωθῆ. Τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν καλλιεργειῶν κατέχει ἡ τοῦ σακχαροκαλάμου, ἥτις ἀπασχολεῖ τὸ $\frac{1}{2}$ τῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως. Ἡ Κούβα ἔρχεται δευτέρα εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν σακχάρως. Καλλιεργεῖται ἐκλεκτὸς καπνὸς καὶ ὑπάρχει ἀκμάζουσα βιομηχανία κατασκευῆς ποῦρων καὶ σιγαρέτων (τὰ ποῦρα τῆς Ἀβάνας, πρωτεύουσης τῆς Κούβας, εἶναι ὀνομαστά). Καλλιεργοῦνται ἐπίσης, καθὼς καὶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας νήσους τῶν Ἀντιλλῶν, ὄρυζα, ἀραχίδες, καφές, κακάο, βανανέαι, ἀνανάδες, διάφοροι ὀπῶραι καὶ λαχανικά. Ἡ Κούβα ἐξάγει κυρίως σάκχαριν, ποῦρα καὶ σιγαρέττα, ὀπῶρας διαφόρους καὶ ξυλείαν. Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἰσπανικὴ καὶ **θρησκεία** ὁ Καθολικισμὸς. Πρωτεύουσα, ἡ Ἀβάνα (1.150.000 κ.) καὶ τὸ πολίτευμα Δημοκρατία.

Ἀϊτή. Κατέχει αὕτη τὸ $\frac{1}{3}$ περίπου τῆς νήσου Ἀϊτῆς καὶ εἶναι ὡς πρὸς τὸ πολίτευμα Δημοκρατία. Ἐχει ἐκτασιν 27.750 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 3.305.000 κ. Ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων εἶναι Νέγροι 60%, (30% εἶναι Μιγάδες καὶ 10% Λευκοί). Γλῶσσα ἡ Γαλλικὴ καὶ **θρησκεία** ὁ Καθολικισμὸς. Τὸ Πόρτ-ω-Πρένς (200.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα, ἐξαίρετος λιμὴν.

Δομινικανὴ Δημοκρατία. Αὕτη καταλαμβάνει τὰ $\frac{2}{3}$ περίπου τῆς νήσου Ἀϊτῆς ἔχουσα ἑκτασιν 48.735 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 2.900.000 κ. Ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων εἶναι Μιγάδες (70%). Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἰσπανικὴ καὶ **θρησκεία** ὁ Καθολικισμὸς. Τὸ Τουγίλλο (ἢ Τρουχίλλο) ὀνομαζομένη πρὶν Σάν - Ντομίνγκο (275.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Ἰαμαϊκὴ ἢ (Ζαμάϊκα). Αὕτη εἶναι Βρετανικὴ ἀποικία. Εἶναι ἡ τρίτη εἰς ἑκτασιν νῆσος τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν μὲ ἐπιφάνειαν 11.424 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 1.550.000 κ., οἱ ὅποιοι εἶναι κατὰ 77% Νέγροι. Παράγει τὰ αὐτὰ μὲ τὰς ἄλλας Ἀντίλλας προϊόντα καὶ φημιζεται διὰ τὸ ροῦμι της, ποτὸν οἶνοπνευματώδες, παραγόμενον ἀπὸ τὴν μελάσσαν, ἥτις μένει ὡς ὑπόλειμμα κατὰ τὴν παραγωγὴν σακχάρως ἀπὸ σακχαροκάλαμον. Πρωτεύουσά της εἶναι ἡ Κίνγκστον (160.000 κ.).

Πόρτο - Ρίκο. Εἶναι ἡ μικροτέρα ἐκ τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν, κατοικεῖται ὅμως πυκνῶς (232 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.) Ἡ ἑκτασίς της εἶναι 8900 τετρ. χιλιομ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 2.263.000 κ. Ἀνήκει εἰς τὰς Ἦν.

Χαρτ. 64. Μικραὶ Ἀντίλλαι.

ταννικαὶ ἀποικίαι, εὐρίσκονται πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὀρενόκου καὶ ἔχουν ἕκτασιν 5.128 τετρ. χιλιομ. πληθυσμὸν δὲ 720.000 κ.

Αἱ νῆσοι **Γουαδελούπα** καὶ **Μαρτινίκα** (ἕκτασις 2.882 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸς 470.000 κ.) ἀνήκουσαι εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ θεωροῦμεναι παρὰ ταύτης ὡς μητροπολιτικὸν ἔδαφός της.

Βορειότερον ὄλων καὶ πλησίον τοῦ Πόρτο - Ρίκο εὐρίσκονται αἱ **Παρθένοι** νῆσοι, ἀνήκουσαι ἄλλαι εἰς τὰς Ἑνωμ. Πολιτείας καὶ ἄλλαι εἰς τὸ Ἑν. Βασίλειον. Εἰς τοῦτο ἀνήκουν καὶ αἱ ὑπόλοιποι μικραὶ Ἀντίλλαι πλὴν τινων, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν.

Πολιτείας, τῶν ὁποίων θεωρεῖται ὡς μητροπολιτικὸν ἔδαφος καὶ οἱ κάτοικοί της ὡς Ἀμερικανοὶ πολῖται. Οὗτοι εἶναι κατὰ πλειονότητα Νέγροι καὶ Μιγάδες καὶ ὁμιλοῦν Ἰσπανικά, ἐπίσημος ὁμως γλῶσσα εἶναι ἡ Ἀγγλική. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Σάν-Χουάν** (225.000 κ.).

Μικραὶ Ἀντίλλαι

Αὗται εἶναι μικραὶ νῆσοι ἐκτεινόμεναι τοξοειδῶς (Χαρτ. 64) ἀπὸ τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὀρενόκου, ποταμοῦ τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Σπουδαιότερα τούτων εἶναι :

Ἡ νῆσος τῆς Ἀγ. **Τριάδος** (*Τρινιτάτ*) καὶ ἡ νῆσος **Τομπάκο**. Εἶναι ἀμφότερα Βρε-

ΙΙΙ. Ν Ο Τ Ι Ο Σ Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΙ ΤΩΝ ΑΝΔΕΩΝ

Γενικά. Δημοκρατίαι τῶν Ἄνδεων λέγονται αἱ Δημοκρατίαι τῆς Ν. Ἀμερικῆς, αἱ διασχιζόμεναι ὑπὸ τῆς ἐπιμήκους καὶ ὑψηλῆς ὄροσειρᾶς τῶν Κορδιλλιέρων τῶν Ἄνδεων. Εἶναι αὐταί : Ἡ εἰς τὰ ΒΔ τῆς Ν. Ἀμερικῆς Δημοκρατία τῆς **Βενεζουέλας** καὶ αἱ πρὸς τὰ δυτικὰ παράλια κατὰ σειράν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, Δημοκρατίαι τῆς **Κολομβίας**, τοῦ **Ἰσημερινοῦ**, τοῦ **Περού**, τῆς **Βολιβίας** καὶ τῆς **Χιλῆς**.

Αἱ **Κορδιλλίεροι τῶν Ἄνδεων** ἀποτελοῦν προέκτασιν τῶν Βραχωδῶν ὄρέων καὶ τῶν ὄρέων τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς (*Ἐγγρ. Χαρτ. ΙΙΙ*). Προχωροῦν κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς, πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν, ἀκτῆς, ἀφοῦ ἀφήσουν μίαν διακλάδωσιν πρὸς τὰ ΒΑ. Ἡ διακλάδωσις αὕτη διασχίζει τὴν Βενεζουέλαν, φθάνουσα μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ (*Σιέρρα Μερίντα 5150 μ.*). Σχηματισθεῖσαι αἱ Ἄνδεις συγχρόνως μὲ τὰ Βραχώδη ὄρη, τὰ Ἰμαλάια, τὸν Καύκασον, τὰς Ἄλπεις τῆς Εὐρώπης κ.λ.π., εἶναι σχετικῶς πρόσφατα ὄρη, μὴ διαβρωθέντα εἰσέτι ἐπαρκῶς, καὶ διὰ τοῦτο ὑψηλά. Τὸ μεγαλύτερον ὕψος των εἰς τὴν κορυφῆν των Ἄκονκάγκουα, εὐρισκομένην εἰς τὰ σύνορα Ἀργεντινῆς καὶ Χιλῆς, φθάνει τὰ 7.034 μ., ὑπάρχουν δὲ πολλαὶ κορυφαὶ των ὕψους ἄνω τῶν 5500. Εἰς τὴν ὄροσειράν ὑπάρχουν, ὅπως καὶ εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν, πολλὰ ὑψηλὰ ἠφαιστεία, ἄλλα μὲν ἐσβεσμένα, ἄλλα δὲ ἐνεργά. Τὰ ὑψηλότερα τούτων εἶναι εἰς τὴν Δημοκρατίαν τοῦ Ἰσημερινοῦ, τὸ γνωστὸν ἀπὸ τὰς πολλὰς του ἐκρήξεις ἐνεργὸν ἠφαιστειον **Κοτοπάξι** (5880 μ.) καὶ τὸ ἐσβεσμένον τοιοῦτον **Χμποράζο** (6310 μ.).

Εἰς τὴν Βενεζουέλαν εἶναι ὄρεινὰ τὰ βόρειά της, τὰ ὅποια διασχίζονται ἀπὸ τὰς Ἄνδεις καὶ τὰ ΝΑ, ὅπου ἐκτείνεται τὸ ὄροπέδιον τῆς **Γουιάνας**. Μεταξὺ τούτων ἐκτείνεται τὸ λεκανοπέδιον τοῦ ποταμοῦ Ὀρενόκου. Εἶναι μία ἀπέραντος πεδινὴ ἔκτασις, διαρροομένη ἀπὸ τὸν Ὀρενόκον καὶ τοὺς παραποτάμους του. Ὅπου πίπτουν ἀρκεταὶ βροχαί, ἐκεῖ ἡ ἔκτασις καλύπτεται ἀπὸ πυκνὰ δάση. Ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλιγώτεραι, ἐκεῖ εἶναι ἐκτάσεις μὲ ὑψηλὸν χόρτον καὶ δένδρα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, σαβάναι δηλαδή, αἱ ὅποια ἐδῶ λέγονται **Λιάνος**. Ὁ Ὀρενόκος εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ποταμοὺς τῆς Γῆς· πηγάζει ἀπὸ τὰς Ἄνδεις καὶ χύνεται εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, ὅπου σχηματίζει μέγα Δέλτα.

Τὸ ἔδαφος τῶν ὑπολοίπων Δημοκρατιῶν τῶν Ἄνδεων εἶναι, ὄρεινόν μὲν πρὸς τὰ δυτικὰ καὶ τὸ κέντρον του, διότι διασχίζεται ἀπὸ τὴν ὄρσειράν τῶν Ἄνδεων, πεδινὸν δὲ πρὸς τὰ ἀνατολικά του, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν προέκτασιν τῶν ποταμίων λεκανῶν τοῦ Ὁρενόκου καὶ τοῦ Ἄμαζονίου. Μικραὶ πεδινὰ ἐκτάσεις ὑπάρχουν καὶ εἰς τὰ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν παράλια, εἰς πολλὰ ὅμως μέρη τῶν παραλίων αὐτῶν αἱ Ἄνδεις φθάνουν μέχρι τῆς ἀκτῆς.

Ὅλαι αἱ Δημοκρατίαι τῶν Ἄνδεων, ἐξαιρουμένου τοῦ κεντρικοῦ καὶ νοτίου τμήματος τῆς Χιλῆς, εὐρίσκονται εἰς τὴν Διακεκαυμένην ζώνην. Ἐπρεπε διὰ τοῦτο νὰ ἔχουν κλίμα ὑγρὸν καὶ θερμὸν. Ἐν τούτοις αὐτὸ δὲν συμβαίνει ἐξ αἰτίας τῶν Ἄνδεων, αἱ ὁποῖαι τὰς διασχίζουν. Εἰς τὰ μέχρι ὕψους 1000 μ. μέρη τῶν Ἄνδεων τὸ κλίμα εἶναι πράγματι θερμὸν καὶ ὑγρὸν, τὰ ἔλη δὲ τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη των τὸ καθιστοῦν ἔτι πλέον ἀνθυγιεινόν. Διὰ τοῦτο τὰ κάτω τῶν 1000 μ. μέρη ἀποφεύγονται ἀπὸ τοὺς Λευκοὺς. Καλύπτονται ἄλλωστε τὰ μέρη αὐτὰ ἀπὸ πυκνὰ δάση ἢ ἀπὸ σαβάνας καὶ κατοικοῦνται ἀραιότατα καὶ κυρίως ἀπὸ Ἰθαγενεῖς (Ἰνδιάνους). Οἱ περισσότεροι κάτοικοι ζοῦν εἰς τὰ μέρη τὰ εὐρισκόμενα εἰς ὕψος μεταξὺ τῶν 1000 μ. καὶ τῶν 3500 μ., διότι ἐκεῖ τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον.

Ἐξαιρέσειν ἀπὸ τὰ κάτω τῶν 1000 μ. μέρη ἀποτελεῖ μόνον μία παραλιακὴ (πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν) λωρὶς ἐδάφους. Αὕτη, ἀρχομένη ἀπὸ τὰς πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν ἀκτὰς, φθάνει εἰς ἀπόστασιν 50—150 χιλιομ. πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Ἐχει μῆκος περὶ τὰ 1300 χιλ. ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ ἀρχίζουσα ἀπὸ τοῦ παραλλήλου 8° N. πλάτους, δηλ. ἀπὸ τὸ **Περού**, προχωρεῖ ἐντὸς τῆς Β. Χιλῆς, τῆς ὁποίας καταλαμβάνει τὰ $\frac{3}{4}$. Εἰς τὴν στενὴν καὶ ἐπιμήκη παραλιακὴν αὐτὴν ζώνην τοῦ ἐδάφους, τὸ **κλίμα** εἶναι ψυχρὸν καὶ ξηρὸν, παρὰ τὸ μικρὸν γεωγραφικὸν πλάτος τῆς ζώνης αὐτῆς. Αἱ βροχαὶ εἰς αὐτὴν εἶναι σπάνιαι καὶ πολλάκις παρέρχονται ἔτη πολλὰ χωρὶς νὰ πέσῃ οὔτε σταγὼν βροχῆς. Σχηματίζεται διὰ τοῦτο εἰς αὐτὴν ἡ κατάξηρος ἔρημος **Ἀτακάμα**. Μεγάλῃ ἐκτασὶς αὐτῆς εὐρίσκεται εἰς τὴν Χιλῆν, ἔχουσα μεγάλα ὄρυγεῖα **νίτρου**, τοῦ λεγομένου **νίτρου τῆς Χιλῆς**, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν γεωργίαν ὡς λίπασμα. Τὸ ξηρὸν καὶ ψυχρὸν κλίμα τῆς ζώνης αὐτῆς ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι διὰ τῶν παραλίων διέρχεται τὸ ψυχρὸν ρεῦμα **Ὀυμπολντ**. Τοῦτο κάμνει ψυχρὰ τὰ παράλια καὶ δὲν ἐπιτρέπει νὰ πνεύσουν ἐξ αὐτῶν πρὸς τὴν ξηρὰν θαλάσσιοι ἄνεμοι χλιαροὶ καὶ πλήρεις ὑδρατμῶν. Ἐνεκα τοῦ

ρεύματος τούτου πνέουν από τόν Ειρηνικόν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ξηρᾶς, ἄνεμοι ψυχροὶ καὶ ξηροί, οἱ ὁποῖοι ἐπιφέρουν πτώσιν τῆς θερμοκρασίας καὶ κάμνουν τὸ κλίμα ξηρὸν καὶ τὰς βροχὰς σπανιωτάτας.

Οἱ **κάτοικοι** ὄλων τῶν Δημοκρατιῶν τῶν Ἰνδιάνων εἶναι κατὰ πλειονότητα ἰθαγενεῖς (Ἰνδιάνοι) ἢ Μιγάδες. Οἱ Λευκοί, ἀπόγονοι κυρίως τῶν πρώτων Ἰσπανῶν κατακτητῶν, εἶναι ὀλίγοι καὶ ἀκόμη ὀλιγώτεροι εἶναι οἱ Νέγροι. **Γλῶσσα** ἐπίσημος εἰς ὅλας τὰς Δημοκρατίας εἶναι ἡ Ἰσπανικὴ καὶ **θρησκεία** ὁ Καθολικισμός. Αἱ Δημοκρατίαι αὗται τῆς Ν. Ἀμερικῆς κατοικοῦνται ἀραιότατα. Ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ κυμαίνεται ἀπὸ 3 μέχρι 14 κατ. κατὰ τετρ. χιλιομ., μολονότι τὰ ἐδάφη τῶν χωρῶν αὐτῶν, ὡς ἠφαιστειογενῆ, εἶναι εὐφορώτατα καὶ τὸ ὑπέδαφος πλουσιώτατον εἰς ὀρυκτά. Ὑπάρχουν **μεταλλεύματα** παντὸς εἶδους, δὲν ἐλλεῖπει δὲ οὐδὲ ὁ ἄργυρος, ὁ χρυσὸς καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι. Ἡ Βολιβία παράγει τὰ 15% τοῦ παγκοσμίως παραγομένου κασσιτέρου. Ἡ Χιλὴ ἔρχεται δευτέρα εἰς τὸν κόσμον (μετὰ τὰς Ἡν. Πολιτείας) ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν χαλκοῦ καὶ πρώτη εἰς τὴν παραγωγὴν νίτρου. Πλὴν τούτων ὑπάρχουν ἄνθρακες καὶ ἄφθονον πετρέλαιον εἰς τὰς Δημοκρατίας αὐτάς, περισσότερον δὲ εἰς τὴν Βενεζουέλαν, ἡ ὁποία ἔρχεται τρίτη εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν πετρελαίου.

Παρὰ τὰ ἀνωτέρω, τὴν ὑπαρξίν δηλ. πρώτων ὑλῶν, ἄνθρακος καὶ πετρελαίων, ἡ **βιομηχανία**, ἐξαιρουμένης κάπως τῆς Χιλῆς, ἔχει ἐλαχίστην ἀνάπτυξιν καὶ οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται κυρίως εἰς τὴν **γεωργίαν** καὶ τὴν **κτηνοτροφίαν**. Καλλιεργοῦνται σακχαροκάλαμον, καφές, κακάο, βανανέαι, καπνός, ὄρυζα, βάμβαξ, (τὰ ὁποῖα θεωροῦνται ὡς φυτὰ ἰθαγενῆ τῆς Βενεζουέλας), ἀραβόσιτος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων, σῖτος, ὄσπρια, γλυκοπατάτες, ἐσπεριδοειδῆ καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα. Εἰς τὸ Περού καὶ εἰς τὴν Χιλὴν εὐδοκίμοῦν καὶ καλλιεργοῦνται καὶ ἡ ἄμπελος καὶ ἡ ἐλαία.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι καὶ αὕτη πολὺ ἀνεπτυγμένη. Διατρέφονται κυρίως βοοειδῆ καὶ πρόβατα, ὀλιγώτερον δὲ αἰγες. Εἰς τὰ ὄρεινά τοῦ Περού καὶ τῆς Βολιβίας ἐκτρέφονται καὶ δύο εἶδη προβατοειδῶν, τὰ **λάμα**, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται καὶ ὡς ὑποζύγια καὶ τὰ **ἄλπιακας**.

Λόγω τῆς ἀφθονίας τῶν δασῶν, εἶναι ἄφθονος καὶ ἡ ξυλεία εἰς ὅλας τὰς Δημοκρατίας τῶν Ἰνδιάνων. Μεταξὺ τῶν δασικῶν προϊόντων εἶναι καὶ τὸ καουτσούκ (ἀπὸ τὰς φυομένας εἰς τὰ δάση ἐβέας), ὁ φλοιὸς τῆς κιγχόνης (ἀπὸ τὸν ὁποῖον παράγεται ἡ κινίνη), ἡ βανίλλη κ.λ.π.

Γενικῶς ὅλαι αἱ Δημοκρατίαι τῶν Ἑνδεων εἶναι χῶραι πλούσιαι, παρὰ τοῦτο ὅμως κατοικοῦνται ἀραιῶς.

Βενεζουέλα. Ἐχει ἔκτασιν 912.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 6.600.000 κ. (πυκνότης πληθ. 7 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.). Ἐκ τῶν κατοίκων τὰ 65% εἶναι Μιγάδες (Λευκῶν καὶ Ἰνδιάνων). Πρωτεύουσα εἶναι τὸ **Καρακάς** (1.200.000 κ.) εὐρισκόμενον εἰς ὕψος 1000 μ. ἐπὶ τῶν Ἑνδεων. Τὸ **Μαρακάϊμπο** εἶναι ἡ δευτέρα εἰς πληθυσμὸν πόλις (360.000 κ.) καὶ εὐρίσκεται πλησίον πλουσιῶν πετρελαιοπηγῶν.

Κολομβία. Ἐχει ἔκτασιν 1.138.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 14.500.000 κ. (πυκνότης 12). Ἐκ τῶν κατοίκων τὰ 68% εἶναι Μιγάδες. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Μπογκότα** (1.200.000 κ.) εὐρισκομένη ἐπὶ τῶν Ἑνδεων καὶ εἰς ὕψος 2653. μ.

Ἰσημερινός. Ἐχει ἔκτασιν 271.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 4.400.000 κ. (πυκνότης 15). Ἐκ τῶν κατοίκων 40% εἶναι Μιγάδες καὶ 40% Ἰνδιάνοι. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ **Κίτο** (270.000 κ.) κείμενον εἰς ὕψος 2850 μ.

Περού. Ἐχει ἔκτασιν 1.250.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 10.500.000 κ. (πυκνότης 8). Ἐκ τῶν κατοίκων τὰ 49% εἶναι Ἰνδιάνοι, τὰ 38% Μιγάδες. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Λίμα** κειμένη εἰς τὴν παρὰκτιον ξηρὰν περιοχὴν (1.200.000 κ.).

Βολιβία. Ἐχει ἔκτασιν 1.100.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 3.200.000 κ. (πυκνότης 3). Οὐδαμοῦ βρέχεται ὑπὸ θαλάσσης. Οἱ κάτοικοι εἶναι κυρίως Ἰνδιάνοι καὶ Μιγάδες. Ἡ **Σουκρε** (50.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα. Ἡ **Λά - Πάζ** (340.000 κ.) εἶναι ἡ μεγαλύτερα πόλις καὶ εὐρίσκεται ἐπὶ τῶν Ἑνδεων εἰς ὕψος 3.700 μ. Εἰς τὴν Βολιβίαν εὐρίσκεται καὶ ἡ λίμνη **Τιτικάκα**, ἡ μόνη σημαντικὴ λίμνη τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Κεῖται εἰς ὕψος 3812 μ. καὶ εἶναι ἡ ὑψηλότερα λίμνη τοῦ κόσμου. Ἀνήκει ἐν μέρει εἰς τὴν Βολιβίαν καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ Περού. Ἡ λίμνη αὕτη θεωρεῖται ὡς ἡ κοιτὶς μιᾶς φυλῆς Ἰθαγενῶν (Ἰνδιάνων), τῶν **Ἰνκας**, οἱ ὅποιοι εἶχον ἰδρῦσει μεγάλην Αὐτοκρατορίαν, ἐκτεινομένην εἰς τὴν Βολιβίαν, τὸ Περού καὶ τὴν Χιλὴν ὅτε οἱ Ἰσπανοὶ

κατέλαβον τὴν Ν. Ἀμερικὴν. Οἱ Ἴσπανοὶ εὗρον τοὺς Ἴνκας νὰ ἔχουν ἄρκετὰ ἀνεπτυγμένον πολιτισμόν. Ἦσαν γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι καὶ εἶχον μεγίστην ἐπιδεξιότητα εἰς τὴν κατεργασίαν τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χαλκοῦ, καθὼς καὶ εἰς τὴν κεραμευτικὴν. Εἶχον γεφύρας, ὑδραγωγεῖα, ναοὺς, ἀρδευτικὰ ἔργα, καλοὺς δρόμους καὶ ἀξιόλογα μνημεῖα καὶ πόλεις. Πάντα ταῦτα κατεστράφησαν ἀπὸ τοὺς Ἴσπανοὺς.

Χιλὴ. Ἔχει ἑκτασίω 742.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμόν 7.500.000 κ. (πυκνότης πληθ. 10). Ἐκ τῶν κατοίκων τὰ 60% εἶναι Μιγάδες, τὰ 35% Λευκοὶ καὶ τὰ 5% Ἰνδιάνοι. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ **Σαντιάγο** (1.348.000 κ. μὲ τὰ περίχωρα). Τὸ **Βαλπαραῖζο** (270.000 κ.) εἶναι ὁ σημαντικώτερος λιμὴν τῆς χώρας. Ἐξ ὄλων τῶν χωρῶν τῆς Ν. Ἀμερικῆς μόνον τὰ παράλια τῆς Χιλῆς παρουσιάζουν σημαντικὸν θαλάσσιον διαμελισμόν, μὲ πλῆθος νησίδων καὶ κολπίσκων παρομοίων πρὸς τὰ Νορβηγικὰ φιορδ.

Εἰς τὴν Χιλὴν ἀνήκει καὶ τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς νήσου **Γῆς τοῦ Πυρός** καὶ μερικαὶ νῆσοι τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἄρκετὰ μακρὰν τῆς Χιλῆς εὐρισκόμεναι. Σημαντικωτέρα ἐκ τούτων εἶναι ἡ νῆσος τοῦ **Πάσχα** (ὀνομαζομένη οὕτω, διότι ἀνεκαλύφθη κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα) κειμένη εἰς ἀπόστασιν 3200 χιλ. δυτικῶς τοῦ Βαλπαραῖζο. Εἶναι ὀνομαστή, διότι ἀνευρέθησαν εἰς αὐτὴν παλαιότερα ἀγάλματα, κατασκευασθέντα ἀπὸ προϊστορικοὺς ἀνθρώπους (εἰς μίαν ἀπὸ τὰς μικρὰς αὐτὰς νήσους ἔζησεν ἐπὶ 4 ἔτη εἷς πειρατὴς καὶ ἡ ἐκεῖ ζωὴ του ἔδωσεν ἀφορμὴν διὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ γνωστοῦ εἰς ὄλους βιβλίου « ὁ Ροβινσὼν Κροῦσος »).

Αἱ Χῶραι τοῦ Λά - Πλάτα

Λέγονται χῶραι τοῦ **Λά - Πλάτα** αἱ τρεῖς Δημοκρατίαι τῆς Ν. Ἀμερικῆς, αἱ διαρρέομεναι ἀπὸ τὸ ποτάμιον σύστημα **Παραγουάη—Οὐρουγουάη—Παρανά**, ποταμῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα τελικῶς καταλήγουν εἰς τὸν πλατύν, τὸν προσομοιάζοντα μὲ ποταμόκολπον, ποταμόν **Λά—Πλάτα**. Αἱ τρεῖς Δημοκρατίαι αὗται εἶναι ἡ **Παραγουάη**, ἡ **Οὐρουγουάη** καὶ ἡ **Ἀργεντινὴ**.

Παραγουάη

Ἡ **Παραγουάη**, ἡ ὁποία δὲν ἔχει διέξοδον πρὸς τὴν θάλασσαν, ὀφείλει τὸ ὄνομά της εἰς τὸν ποταμὸν Παραγουάην, ὁ ὁποῖος τὴν διαρρέει χωρίζων αὐτὴν εἰς δύο τμήματα : ἓν πρὸς τὰ ἀνατολικά καὶ ἓν πρὸς τὰ δυτικά τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Παραγουάης πηγάζει ἀπὸ τὸ Βραζιλιανὸν ὄροπέδιον **Μάτο - Γκρόσσο**, (τὸ ὁποῖον θὰ ἀνεύρωμεν εἰς τὴν Βραζιλίαν), καὶ συμβάλλει μὲ τὸν πηγάζοντα ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Βραζιλίας ποταμὸν Παρανά, εὐθὺς μόλις ἐξέλθη τῆς χώρας ταύτης. Εἰς τὸ δυτικῶς τοῦ ποταμοῦ εὐρισκόμενον τμήμα τῆς Παραγουάης αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλίγαι καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔδαφος στεππῶδες. Κατοικεῖται ἀραιῶς τὸ τμήμα τοῦτο τῆς Παραγουάης, ὀνομάζεται δὲ **Μέγα Χάκο**. Οἱ κάτοικοί του ἀπασχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ διατρέφονται μεγάλοι ἀγέλαι βοῶν καὶ ποιμνία προβάτων.

Τὸ ἀνατολικῶς τοῦ ποταμοῦ τμήμα δέχεται ἀρκετὰς βροχὰς καὶ εἶναι λοφῶδες μὲ εὐφόρους κοιλάδας. Κατοικεῖται τοῦτο πυκνότερον καὶ οἱ κάτοικοί του ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν. Καλλιεργοῦνται κυρίως ἀραβόσιτος καὶ μανιόκα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων, βάμβαξ, καπνός, ἔρυζα, σακχαροκάλαμον, ὀπωροφόρα δένδρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐσπεριδοειδῆ καὶ βανανέαι. Καλλιεργεῖται ἐπίσης καὶ ἓν ἀειθαλὲς δενδρύλλιον ὕψους 2—3 μ., τὰ φύλλα τοῦ ὁποίου ξηραίνόμενα καὶ τριβόμενα μεταβάλλονται εἰς κόνιν, τὸ λεγόμενον **τέιον Ματέ** ἢ **τσάι τῆς Παραγουάης**. Τὸ ἀφέψημα τούτου ἐκτιμᾶται πολὺ εἰς ὅλην τὴν Ν. Ἀμερικὴν.

Ὄρυκτά ὑπάρχουν πολλὰ, μένουσιν ὅμως ἀνεχμετάλλευτα ἐλλείψει συγκοινωνιῶν καὶ ἡ **βιομηχανία** ἔχει ἐλαχίστην ἀνάπτυξιν. Ἐξάγονται κυρίως κρέατα διατετηρημένα καὶ εἰς κονσέρβας καὶ τέιον ματέ, μὲ τὴν παρασκευὴν τῶν ὁποίων ἀπασχολεῖται κυρίως ἡ βιομηχανία τῆς χώρας, βάμβαξ, βανανέαι καὶ ἐσπεριδοειδῆ.

Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 1.700.000 κ. καὶ ἡ ἔκτασις εἰς 407.000 τετρ. χιλιομ. (πυκνότης πληθ. 4). Οἱ κάτοικοι εἶναι κατὰ τὰ 97% Ἰνδιάνοι καὶ Μιγάδες. **Γλῶσσα**, ἡ Ἰσπανικὴ καὶ θρησκεία, ὁ Καθολικισμός. Ἡ **Ἀσουνηθὸν** ἢ **Ἀσουνηθὸν** (210.000 κ.) κειμένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Παραγουάη καὶ ἓν τῶ μέσῳ πορτοκαλεῶν, εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

Ούρουγουάη

Κειμένη αυτή μεταξύ τῆς Βραζιλίας, τῆς Ἀργεντινῆς καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἶναι ἡ μικροτέρα ἐκ τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ν. Ἀμερικῆς, ἔχουσα ἑκτασιν 187.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 2.800.000 κ. (πυκνότης πληθ. 15) ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 85% εἶναι Λευκοὶ (Ἰσπανικῆς ἢ Ἰταλικῆς καταγωγῆς) καὶ τὰ 12% Μιγάδες. Μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας συγκεντρῶται εἰς τὴν πρωτεύουσαν **Μοντεβίδεο** (800.000 κ.), ἡ ὁποία, εὑρισκομένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Λά - Πλάτα, εἶναι εἷς ἐκ τῶν μεγαλύτερων λιμένων τοῦ κόσμου.

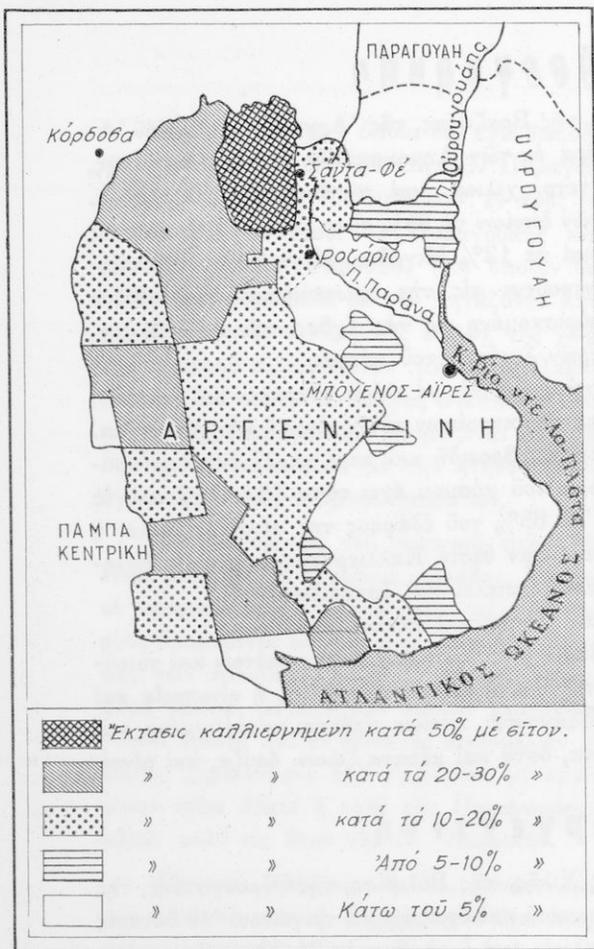
Ἡ Ούρουγουάη εἶναι χώρα πεδινή, μὲ κλίμα εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν, ἡ κυριώτερα δὲ ἀπασχόλησις τῶν κατοίκων αὐτῆς εἶναι ἡ **κτηνοτροφία**. Διατρέφονται περὶ τὰ 8 ἑκατομ. βοοειδῆ καὶ περὶ τὰ 27 ἑκατομ. πρόβατα, οὐδεμία δὲ ἄλλη χώρα τοῦ κόσμου ἔχει τόσα ζῶα, ἐν ἀναλογία πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς. Τὰ 65% τοῦ ἐδάφους τῆς εἶναι λειβάδια, ἡ δὲ γεωργία κατέχει δευτερεύουσαν θέσιν. Καλλιεργοῦνται κυρίως δημητριακά, καπνός, λίνον, ἐλαῖαι, ἄμπελοι καὶ ἐσπεριδοειδῆ.

Ἐπάρχει εἰς τὴν χώραν χρυσὸς καὶ πολύτιμοι λίθοι.

Ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ βιομηχανία κατεψυγμένων κρεάτων καὶ τοιούτων εἰς κονσέρβας καὶ ἀλιπάστων, ἡ καπνοβιομηχανία, ἡ οἰνοποιία καὶ ἡ βιομηχανία δερμάτων. Ἐξάγονται κυρίως κρέατα κατεψυγμένα καὶ εἰς κονσέρβας, ἔριον, δέρματα, ὀστᾶ καὶ κέρατα ζώων, δρυζα, καὶ οἶνοι.

Ἀργεντινῆ

Ἐκτείνεται μεταξύ τῆς Χιλῆς, τῆς Βολιβίας, τῆς Ούρουγουάης, τῆς Παραγουάης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ ἔχει σχῆμα τριγώνου. Ἡ ἑκτασίς τῆς εἶναι 2.780.000 τετρ. χιλιομ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 21.000.000 κ. (πυκνότης πληθ. 8). Τὸ δυτικὸν τμήμα, διασχιζόμενον ἀπὸ τὰς Ἄνδεις, εἶναι ὄρεινόν καὶ πολλαὶ κορυφαὶ τῶν Ἄνδεων ἔχουν εἰς τὴν Ἀργεντινὴν ὕψος ἄνω τῶν 5.000 μ. Εἰς τὰ πρὸς τὴν Χιλήν σύνορα εὑρίσκεται καὶ ἡ ὑψηλότερα κορυφή τῶν Ἄνδεων, ἡ **Ἀκόνκάγκουα** (7034 μ.). Ἀνατολικῶς τῶν Ἄνδεων, αἱ ὁποῖαι ἐδῶ δὲν ἔχουν μέγα πλάτος, ἀρχίζουν μεγάλαι πεδιάδες τῆς Ἀργεντινῆς. Εἰς τὰ βόρεια αἱ πεδιάδες αὐταὶ δέχονται ὀλίγας βροχὰς καὶ συνεχίζεται εἰς αὐτὰς τὸ « Μέγα Χάκο », τὸ ὁποῖον εἶδομεν εἰς τὴν Παραγουάην. Ὅσον ὅμως προχωρεῖ κανεὶς

Χαρτ. 65. Ἀργεντινή : Κατανομή καλλιεργείας σίτου.

κυριώτεροι ἀπασχολήσεις τῶν κατοίκων. Μεταξὺ τῶν καλλιεργειῶν τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ τοιαύτη τῶν σιτηρῶν, γινομένη κυρίως εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Πάμπας, ὅπου τὰ ὑπάρχοντα **μαυροχόματα** (ἀπὸ τὴν ξηραينوμένην καὶ σηπομένην κατ' ἔτος ὑψηλὴν χλόην,) εἶναι καταλληλότατα διὰ τὴν καλλιέργειάν των. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης ἀραβόσιτος, βρώμη, λίνον, σακχαροκάλαμον, τέιον ματέ (Χαρτ. 66). Ἡ κτηνοτροφία μὲ βοοειδῆ καὶ πρόβατα (44.000.000 βοοειδῆ καὶ

πρὸς Ν. αἱ βροχαὶ γίνονται περισσότεραι, ἢ χλόη πυκνότερα σχηματίζουσα τὴν καλουμένην Ἑργεντινὴν Πάμπας, (προσομοίαν μὲ τὰς σαβάνας, χωρὶς ὅμως οὐδὲ ἐν δένδρον). Εἶναι αἱ Πάμπας αὐταὶ ἐκτάσεις κατ' ἐξοχὴν κατάλληλοι διὰ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν καλλιέργειαν σιτηρῶν. Τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἀργεντινῆς δέχεται ἐλαχίστας βροχὰς τόσον, ὥστε τὸ ἔδαφος νὰ γίνεταί πρὸς τὰ δυτικὰ καὶ ἰδίως τὰ ΒΔ. τῆς χώρας τελείως ἐρημικόν. Ὀλίγαι βροχαὶ πίπτουν καὶ εἰς τὴν Παταγονίαν, εἰς τὰ νότια δηλαδή τῆς Ἀργεντινῆς, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἔδαφος εἶναι στεπεπῶδες ἢ τελείως ἐρημικόν.

Ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι αἱ

48.000.000 πρόβατα) έχει και αυτή εις τὰς Πάμπας μεγίστην ἀνάπτυξιν. Γίνεται ἐξαγωγή κρεάτων, ἐρίων, δερμάτων καὶ γαλακτοκομικῶν προϊόντων.

Ῥορυκτὰ ὑπάρχουν ἀρκετά, ὄχι ὅμως καὶ ἄνθρακες, ὥστε νὰ ὑπάρχη ἀνεπτυγμένη βιομηχανία. Καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἄλλωστε ὀρυκτῶν δὲν γίνεται ἀρκετὴ ἐκμετάλλευσις, ἐλλείπει συγκοινωνιῶν.

Ἡ Βιομηχανία περιορίζεται εἰς τὴν παρασκευὴν κατεψυγμένων κρεάτων καὶ κονσερβῶν, ἀλιπάστων, βουτύρου καὶ τυροῦ, δερμάτων καὶ σακχάρους.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀργεντινῆς εἶναι κατὰ 90% Λευκοί, Ἰσπανικῆς κυρίως καταγωγῆς καὶ τὰ ὑπόλοιπα 10% Μιγάδες. Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἰσπανικὴ καὶ θρησκεία ὁ Καθολικισμός.

Τὸ Μπουένος-Ἀἶρες (4.600.000 κ.) μίᾱ ἐκ τῶν μεγαλυτέρων πόλεων καὶ λιμένων τοῦ κόσμου, εὐρισκομένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Λά-Πλάτα, εἶναι ἡ πρωτεύουσα. Ἄλλαι πόλεις εἶναι : Ἡ Κόρδοβα (500.000 κ.), ἡ Ροζάριο (750.000 κ.) σημαντικὸς λιμὴν εἰς τὸν ποταμὸν Παρανά. Ἡ Λά-Πλάτα (300.000 κ.) κ.λ.π.

Χαρτ. 66. Γεωργία, κτηνοτροφία Ἀργεντινῆς.

Γῆ τοῦ Πυρός

Εἰς τὸ νοτιώτατον ἄκρον τῆς Ν. Ἀμερικῆς εὐρίσκεται συστάς νήσων, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀκατοικήτων, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀργεντινὴν καὶ τὴν Χιλήν. Μεγαλύτερα ἐκ τούτων εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου ἀνακαλυφθεῖσα νῆσος, ἡ λεγομένη **Γῆ τοῦ Πυρός** (διότι οἱ Ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῆς νήσου ἤναπτον πολλὰς πυράς, εὐθὺς ὡς ἐβλεπον πλοῖον). Χωρίζεται αὕτη ἀπὸ τὴν Ν. Ἀμερικὴν διὰ τοῦ **πορθμοῦ τοῦ Μαγγελάνου** καὶ ἔχει ἑκτασιν 48.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 5.000 κ. Οἱ κάτοικοι, πλὴν ὀλίγων Εὐρωπαίων ἐπιδιδόμενων εἰς τὴν ἀλιείαν (ιδίως φαλαινῶν), εἶναι ἰθαγενεῖς Ἰνδιάνοι, λεγόμενοι **Φουέγιοι**. Ζοῦν οὗτοι εἰς πρωτόγονον κατάστασιν καὶ περιπλανῶνται ἀνά τὴν νῆσον σχεδὸν γυμνοί, μολονότι ἐπικρατεῖ δριμύ ψυχρος, διότι ἡ Γῆ τοῦ Πυρός ἔχει κλίμα ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν. Εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς εὐρίσκεται τὸ ἀκρωτήριον **Χόρν**, τὸ νοτιώτερον ἀκρωτήριον τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ δυτικὸν μέρος τῆς νήσου ἀνήκει εἰς τὴν Χιλήν, τὸ δὲ ἀνατολικὸν εἰς τὴν Ἀργεντινὴν.

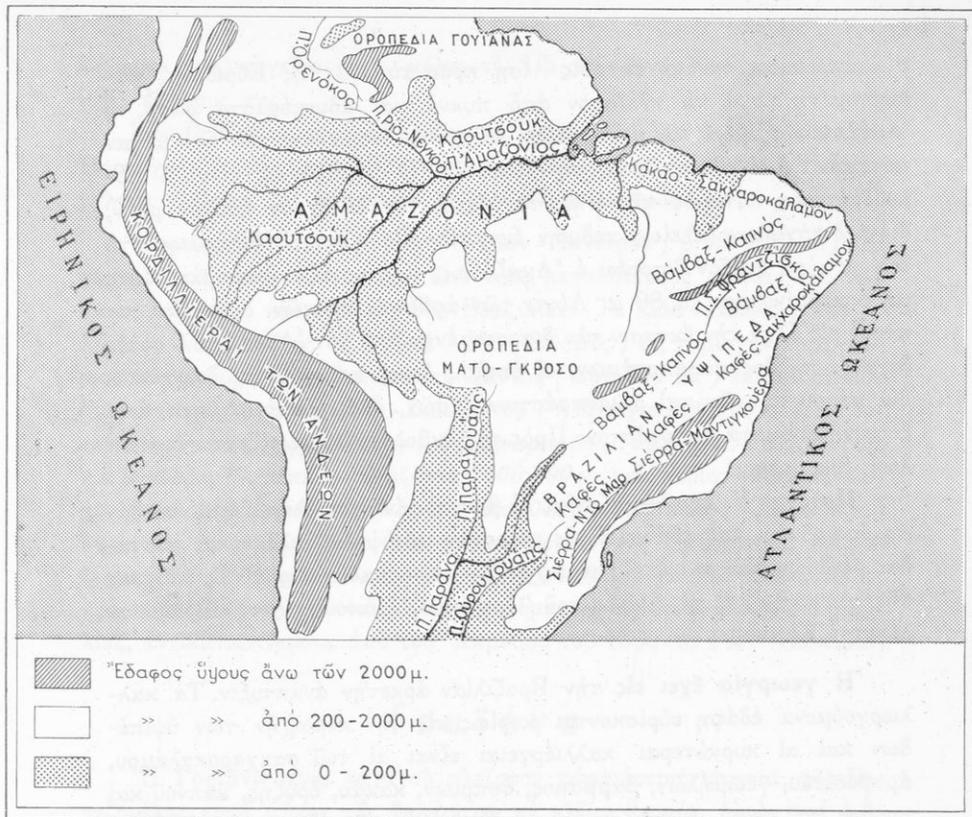
Νῆσοι Φάλκλαντ ἢ Μαλβίνοι νῆσοι

Εἶναι μία συστάς νήσων κατοικουμένων ἀπὸ 2000 κ. ἀσχολουμένων μὲ τὴν ἀλιείαν. Ἀνήκουν αὗται εἰς τὸ Ἡν. Βασίλειον, ὅπως καὶ αἱ ΝΑ. τῆς Γῆς τοῦ Πυρός νῆσοι **Σχέτλανδ**, Ν. Ὀρκάδες ἢ Ὀρκευ, ἡ νῆσος **Νέα Γεωργία** καὶ ἡ συστάς τῶν νήσων **Νοτίων Σάντουιτς** (Ἐγχερ. Χαρτ. Ἀνταρκτικῆς).

Ἡ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ AMAZONIOY

Βραζιλία

Ἡ **Βραζιλία** εἶναι Ὀμόσπονδος Δημοκρατία, ἀποτελουμένη ἀπὸ 22 αὐτοδιοικουμένης πολιτείας καὶ διὰ τοῦτο λέγεται καὶ **Ἡν. Πολιτεία τῆς Βραζιλίας**. Εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα εἰς ἑκτασιν κράτη τῆς Γῆς (πέμπτη εἰς ἑκτασιν μετὰ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, τὸν Καναδᾶ, τὴν Κίναν καὶ τὰς Ἡν. Πολιτείας). Ἡ ἑκτασις τῆς εἶναι 8.514.000 τετρ. χιλιομετρ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 68.000.000 κ. κατὰ πλειονότητα

Χαρτ. 67. Μορφολογία εδάφους Βραζιλίας.

(62 %) Λευκοί. Ύπάρχουν και αρκετοί (22 %) Μιγάδες και Νέγροι (14 %). Οι Ίθαγενείς (Ίνδιανοί) είναι ελάχιστοι, μόλις φθάνοντες τὰ 2% του πληθυσμού. Οι περισσότεροι Ίνδιανοί ζούν εις τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας και ἰδίως εις τὰ ἀνεξερεύνητα εἰσέτι δάση τῆς Ἀμαζονίας και τοῦ ὀροπέδιου Μάτο - Γκρόσσο, εὐρίσκονται δὲ εις ἡμιχαγρίαν κατάστασιν.

Τὸ σημαντικώτερον και πυκνότερον κατοικούμενον τμήμα τῆς Βραζιλίας εἶναι τὰ πρὸς Α., πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν δηλ. εὐρισκόμενα ὑψίπεδα, τὸ ὕψος τῶν ὀποίων εἶναι 300—900 μ. Τὰ ὑψίπεδα ταῦτα διασχίζονται ἀπὸ μερικά ἀρκετὰ ὕψηλά ὄρη. Πρὸς Δ. τῶν ὑψίπεδων ἐκτείνεται τὸ μέγα ὀροπέδιον Μάτο - Γκρόσσο και ΒΔ. τούτου

μία άπέραντος πεδινή έκτασις ίση προς τὸ 1/2 τῆς Εὐρώπης, καλυπτομένη κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ πυκνά καὶ ἀδιαπέραστα δάση, ἡ **Ἀμαζονία** (Χαρτ. 67). Ὀφείλει αὕτη τὸ ὄνομά της εἰς τὸν μέγαν ποταμὸν Ἀμαζόνιον, ὅστις τὴν διαρρέει. Ὁ **Ἀμαζόνιος** εἶναι ὁ πολυῦδροτερος ποταμὸς τῆς Γῆς, τὰ ὕδατά του δὲ ἔχουν ἥσυχον ροήν, διότι διασχίζουν τελείως πεδινήν έκτασιν. Εἰς μῆκος 3400 χιλιομ. τὸ ἔδαφος , τὸ ὁποῖον διαρρέει ὁ Ἀμαζόνιος, παρουσιάζει διαφορὰν ὕψους μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰ 80 μ. Λόγω τῶν ἀφθόνων βροχῶν, αἱ ὁποῖαι πίπτουν εἰς ὄλην τὴν έκτασιν τὴν διαρροεμένην ἀπὸ τὸν Ἀμαζόνιον, οὗτος δέχεται πλῆθος παραποτάμων, οἱ ὁποῖοι, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος, διέρχονται διὰ μέσου πυκνῶν καὶ ἀδιαπεράστων δασῶν, ἀκόμη καὶ σήμερον ἀνεξερευνήτων κατὰ τὸ πλεῖστον. Πρὸς τὰς ἐκβολὰς του χωρίζεται εἰς πολλοὺς βραχίονας.

Πρὸς τὰ Ν. τῆς Ἀμαζονίας αἱ βροχαὶ γίνονται ὀλιγώτεραι, τὰ δάση ἀραιοῦνται καὶ φθάνομεν εἰς περιοχὴν μὲ ὑψηλὴν χλόην καὶ συστάδας δένδρων ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, περιοχὴν δηλ. προσομοίαν πρὸς τὰς σαβάνας τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὰ Λιάνος τοῦ Ὁρενόκου, ἡ ὁποία εἰς τὴν Βραζιλιάν λέγεται **Κάμπος**.

Ἡ **γεωργία** ἔχει εἰς τὴν Βραζιλιάν ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν. Τὰ καλλιεργούμενα ἐδάφη εὐρίσκονται κυρίως εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ὑπέπεδων καὶ αἱ κυριώτεραι καλλιέργειαι εἶναι αἱ τοῦ σακχαροκαλάμου, ἀραβοσίτου, γεωμήλων, βάμβακος, ὀσπρίων, κακάο, ὀρύζης, καπνοῦ καὶ κυρίως τοῦ καφέ, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὰ 40% τῶν ἐξαγωγῶν τῆς Βραζιλίας. Ἀλλὰ καὶ **κτηνοτροφία** ἔχει ἀνεπτυγμένην ἡ Βραζιλία καὶ δάση ἄφθονα. Ὑπολογίζονται εἰς 62 ἑκατομ. τὰ διατρεφόμενα βοοειδῆ, εἰς 36 ἑκατομ. τὰ πρόβατα καὶ εἰς 20 ἑκατομ. χοῖροι. Ἡ Ξυλεία, τὸ καουτσούκ, τὸ τέιον ματέ, ἡ κινίνη, τὰ κάρυα τῆς Βραζιλίας, τὰ Ἰνδοκάρυα κ.λ.π., παρέχονται ἀφθόνως ἀπὸ τὰ δάση της. Διὰ τοῦτο, πλὴν τοῦ καφέ, ἐξάγει ἡ Βραζιλία βάμβακα, σάκχαριν, κρέατα, δέρματα καὶ διάφορα δασικὰ προϊόντα.

Ὁ **ὀρυκτὸς πλοῦτος** εἶναι ἐπίσης σημαντικός. Ὑπάρχει σίδηρος, χρυσός, ἀδάμαντες καὶ περὶ τὰ 20 ἄλλα μεταλλεύματα, καθὼς καὶ ἄνθρακες. Ἡ **βιομηχανία**, ἂν καὶ διαρκῶς ἀναπτύσσεται, εὐρίσκεται εἰσέτι μακρὰν τῶν δυνατοτήτων τῆς χώρας, διότι δὲν ἔχει ἀναπτύξει ἀκόμη παρὰ μικρὸν ποσοστὸν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν της πηγῶν.

Σήμερα καλλιεργείται π.χ. μόλις τὸ 1/5 τοῦ δυναμένου νὰ καλλιεργηθῆ ἑδάφους τῆς.

Τὴν Βραζιλίαν τὴν ἀνεκάλυψαν οἱ Πορτογάλοι καὶ ὑπῆρξεν ἀποικία Πορτογαλικὴ μέχρι τοῦ 1822. Διὰ τοῦτο ὀμιλεῖται εἰς αὐτὴν ἡ Πορτογαλικὴ γλῶσσα καὶ **θρησκεία** εἶναι ὁ Καθολικισμὸς.

Κυριώτεραι πόλεις εἶναι : τὸ **Ρίον - Ίανέιρον** (3.000.000 κ.) μίᾳ σύγχρονος βιομηχανικῆ πόλις, ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους λιμένας τοῦ κόσμου, καὶ τέως πρωτεύουσα τῆς Βραζιλίας. Τὸ **Σάο - Πάολο** ("Ἅγιος Παῦλος 3.300.000 κ. ἐξ ὧν καὶ 7.000 Ἕλληνες) εἰς περιοχὴν παράγουσαν πολλὴν καφέν· ἔχει ἐπίνειον τὸ **Σάντος** (300.000 κ.) ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξάγεται πολλὸς καφές. **Σάν - Σαλβαντόρ** (ἢ **Μπάχια** 500.000 κ.), ὁ δεύτερος λιμὴν τῆς χώρας. **Ρεσιφ** (ἢ **Περαμπούκο** 700.000 κ.) σημαντικὸς καὶ αὐτὸς λιμὴν. **Μπέλο-Ὀριζόντε** (500.000 κ.) εἰς περιοχὴν ὅπου ὑπάρχει χρυσός, ἀδάμαντες καὶ διάφορα μεταλλεύματα. **Μαναὸς** (110.000 κ.) λιμὴν ἐπὶ τοῦ Ἄμαζονίου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἄμαζονίας. **Μπραζιλία** (120.000), μίᾳ τελείως νέα πόλις, κτισθεῖσα κατὰ τὴν τελευταίαν, πρὸ τοῦ 1960, τετραετίαν. Εἶναι ἡ σημερινὴ πρωτεύουσα τῆς Βραζιλίας, ἀντικαταστήσασα ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1960 τὸ Ρίον-Ίανέιρον.

Γουϊάνα

Ἡ **Γουϊάνα** εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον χώρα ὀρεινὴ, ἀνατολ. τῆς Βενεζουέλας κατὰ μῆκος τῆς θαλάσσης, μὲ κλίμα θερμὸν, ὑγρὸν καὶ ἀνθυγιεινόν, καλύπτεται δὲ ἀπὸ μεγάλα δάση. Κατέχεται ἀπὸ τοὺς Γάλλους, τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ τὸ Ἡν. Βασίλειον.

Γαλλικὴ Γουϊάνα. Ἔχει ἕκτασιν 91.000 τετρ. χιλιομ. εἰς τὸ Α. ἄκρον τῆς Γουϊάνας καὶ πληθυσμὸν 28.000. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Καϊένη** (15.000 κ.). Ἔκει ἦσαν τὰ κάτεργα (κατηργηθέντα ἤδη), εἰς τὰ ὁποῖα ἀπεστέλλοντο οἱ βαρupoινῖται ἀπὸ τὴν Γαλίαν.

Ὀλλανδικὴ Γουϊάνα (ἢ **Σούριναμ**). Ἔχει ἕκτασιν 143.000 τετρ. χιλιομ. εἰς τὸ κεντρικὸν τμήμα τῆς Γουϊάνας καὶ πληθ. 240.000 κ. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ **Παραμαρίμπο** (100.000 κ.).

Βρετ. Γουϊάνα. Ἔχει ἕκτασιν 215.000 τετρ. χιλιομ. εἰς τὸ Δ. ἄκρον τῆς Γουϊάνας καὶ πληθ. 485.000 κ. Πρωτεύουσα ἡ **Τζωρτζτάουν** (120.000 κ.).

Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ δευτέρα (μετὰ τὴν Ἀσίαν) ὡς πρὸς τὴν ἑκτασὶν ἡπείρος (42 ἑκατ. τετρ. χιλιομ.). Ἐκτείνεται μετὰξὺ τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἀνήκει ὀλόκληρος εἰς τὸ Δ. ἡμισφαίριον. Χωρίζεται εἰς δύο μεγάλα τμήματα, τὴν Β. καὶ τὴν Ν. Ἀμερικὴν, συνδεόμενα μετὰξὺ των, διὰ σχετικῶς στενῆς λωρίδος γῆς, ἡ ὁποία λέγεται **Κεντρικὴ Ἀμερικὴ**. Τὸ στενότερον μέρος τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, πλάτους 47 χιλιομ., εἶναι ὁ **Ἴσθμὸς τοῦ Παναμᾶ**. Εἰς τοῦτο ἔχει διανοιχθῆ ἡ **διώρυξ τοῦ Παναμᾶ**, ἡ ὁποία συνδέει τὸν Ἀτλαντικὸν μὲ τὸν Εἰρηνικόν. Ἡ Ἀμερικὴ ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τὸν Χριστόφορον Κολόμβον τὸ 1492 μ.Χ., φαίνεται ὅμως ὅτι πολὺ πρὸ τοῦ Κολόμβου εἶχον μεταβῆ μέχρις αὐτῆς οἱ Νορβηγοὶ θαλασσοπόροι Βίκινγκς.

Μορφολογία ἐδάφους. Ἡ Β. καὶ ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ ἔχουν ἄρκετον θαλάσσιον διαμελισμόν. Εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν σχηματίζονται πολλοὶ μικραὶ καὶ μεγάλαι νῆσοι, κόλποι καὶ χερσόνησοι. Ἡ μεγαλύτερα τῶν νήσων αὐτῶν εἶναι ἡ **Γροινλανδία**, ὁ μεγαλύτερος κόλπος ὁ **Οὐδσωνος** καὶ αἱ σπουδαιότεραι τῶν χερσονήσων ἡ τῆς **Ἀλάσκας**, ἡ τοῦ **Λαβραδὸρ**, ἀπέναντι τῆς ὁποίας πρὸς Α. εὐρίσκεται ἡ νῆσος **Νέα Γῆ** καὶ ἡ χερσόνησος τῆς **Σκωτίας**. Εἰς τὰ Ν. τῆς Β. Ἀμερικῆς σχηματίζεται ἡ χερσόνησος τῆς **Φλωρίδος** καὶ ὁ κόλπος τοῦ **Μεξικοῦ**, εἰς δὲ τὰ δυτικὰ τῆς ἡ χερσόνησος τῆς **Καλιφορνίας**. Ἡ χερσόνησος τῆς Ἀλάσκας χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀσίαν διὰ τοῦ ἀβαθοῦς πορθμοῦ τοῦ **Μπέρινγκ** (Βεριγγείου). Τὸ βορειότερον ἄκρον τῆς Β. Ἀμερικῆς εἶναι τὸ ἄκρωτήριον **Μπάρροου**. Εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν ἡ μεγαλύτερα χερσόνησος εἶναι ἡ χερσόνησος **Γιουτακάν** (Μεξικόν). Ὁ κόλπος τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἡ Καραϊβικὴ Θάλασσα ἢ Θάλασσα τῶν Ἀντιλλῶν ἀπομονοῦνται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν διὰ τῶν πρὸς ἀνατολάς των ἐκτεινομένων, τοξοειδῶς ἀπὸ τῆς χερσονήσου τῆς Φλωρίδος μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Ὁρενόκου, νήσων. Αἱ νῆσοι αὗται εἶναι αἱ **Μπαχάμαι** καὶ αἱ **Μικραὶ καὶ Μεγάλαι Ἀντίλλαι**. Βορειότερον ἀπὸ τὰς Μπαχάμας εὐρίσκονται αἱ νῆσοι **Βερμούδαι**.

Ἡ Ν. Ἀμερικὴ παρουσιάζει ἐλάχιστον θαλάσσιον διαμελισμόν καὶ κατὰ τοῦτο προσομοιάζει μὲ τὴν Ἀφρικὴν. Μόνον εἰς τὰ νότια παράλια τῆς Χιλῆς ἡ θάλασσα εἰσχωροῦσα ἐντὸς τῆς ξηρᾶς σχηματίζει πλῆθος

μικρῶν κολπίσκων, παρομοίων πρὸς τὰ Νορβηγικὰ φιόρδ, καὶ πλῆθος νήσων. Εἰς τὸ νοτιώτερον ἄκρον τῆς Ν. Ἀμερικῆς εὐρίσκεται ἡ νῆσος **Γῆ τοῦ Πυρός**, χωριζομένη ἀπὸ ταύτης διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ **Μαγγελάνου**. Εἰς τὸ ΝΑ. ἄκρον τῆς νήσου ταύτης εὐρίσκεται τὸ ἀκρωτήριο **Χόρν**, τὸ νοτιώτερον ἄκρον τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου. Ἡ ἀπόστασις τούτου ἀπὸ τοῦ βορειότερου ἀκρωτηρίου Μπάρρου, καθορίζουσα τὸ μῆκος τῆς ἡπείρου, εἶναι 18.000 χίλιοι. Πρὸς Α. τῆς Γῆς τοῦ Πυρός εὐρίσκονται αἱ νῆσοι **Μαλβίνοι ἢ Φάλκλαντ** καὶ ΝΑ αἱ νῆσοι **Ν. Σάντουϊτς**, αἱ Ὀρκάδες καὶ ἡ νῆσος **Ν. Γεωργία**.

Κάθετος διαμελισμός. Ὀλόκληρος ἡ Δ., ἢ πρὸς τὸν Εἰρηρικὸν δηλ., Ἀμερικῆ, εἶναι χώρα ὀρεινὴ, διασχιστομένη ἀπὸ ὑψηλὰς ὄροσειράς, σχηματισθείσας συγχρόνως μὲ τὰς Ἀλπεις. Πλὴν τῆς **Παρακτιοῦ ὄροσειράς**, τῶν **Καταρρακτιῶδων** (Κασκέντ) καὶ τῆς **Σιέρρα - Νεβάδα**, ἢ Β. Ἀμερικῆ διασχίζεται κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος ὑπὸ τῆς ἐπιμήκους **σειρᾶς** τῶν **Βραχωδῶν ὀρέων**. Αὕτη ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Ἀλάσκαν, ὅπου ἔχει καὶ τὸ μεγαλύτερον ὕψος τῆς (εἰς τὸ ὄρος Μάκ - Κίνλεϋ, 6237 μ.) συνεχίζεται καὶ ἐντὸς τοῦ Μεξικοῦ μὲ τὴν **Σιέρρα - Μάντρε** (5452) καὶ διὰ τῶν ὀρέων τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, μὲ τὰς **Κορδιλλιέρας τῶν Ἄνδεων**. Αὗται διασχίζουν τὰ δυτικὰ τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἀφίνουσαι καὶ μίαν διακλάδωσιν πρὸς τὰ ΒΑ. (Βενεζουέλαν). Εἶναι ὑψηλότεραι τῶν Βραχωδῶν ὀρέων, ἡ δὲ ὑψηλότερα τῶν κορυφῆ, ἡ **Ἀκονκάγκουα**, φθάνει τὰ 7034 μ. Εἰς τὰς ὄροσειράς τῆς Κεντρικῆς καὶ τῆς Ν. Ἀμερικῆς ὑπάρχουν πολλὰ ἠφαιστεια ἐνεργὰ καὶ ἐσβεσμένα καὶ οἱ σεισμοὶ εἶναι συχνοὶ καὶ ὄχι σπανίως καταστρεπτικοὶ εἰς ὅλον τὸ δυτικόν, τὸ πρὸς τὸν Εἰρηρικὸν δηλ., τμήμα τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου. Ἀποτελεῖ τοῦτο μετὰ τῶν ἀνατολικῶν καὶ νοτιοανατολικῶν τῆς Ἀσίας τὴν λεγομένην «**ζώνην πυρὸς τοῦ Εἰρηρικοῦ**» λόγῳ τῶν πολλῶν ἠφαιστειῶν, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἐκεῖ.

Εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου ὑπάρχουν ὄρη, ἀλλὰ χαμηλά, διότι σχηματισθέντα παλαιότερον ἔχουν ἀρκούντως διαβρωθῆ. Τὰ ὄρη ταῦτα δὲν εἶναι συνεχῆ διακόπτονται ἀπὸ πεδιάδας ἢ ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Εἶναι ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον τὰ ὄροπέδια τοῦ **Λαβραδὸρ**, τὰ **Ἀππαλάχια ἢ Ἀλεγάνια** ὄρη, τὰ ὄροπέδια τῆς **Γουϊάνας**, τὰ **Βραζιλιανὰ ὑπίπεδα** καὶ τὸ ὄροπέδιον τοῦ **Μάτο - Γκρόσσο**. Διακόπτονται ταῦτα ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ, τὰς ποταμίους λεκάνας τοῦ Ὀρενόκου καὶ τὴν τοῦ Ἀμαζονίου, ἡ ἔκτασις τῆς ὁποίας εἶναι σχεδὸν τὸ

1/2 τῆς Εὐρώπης. Αἱ μεγάλαι αὐται πεδιναὶ ἐκτάσεις, καθὼς καὶ ἡ μεταξὺ τῶν Βραχωδῶν καὶ τῶν Ἀππαλαχίων ἐκτεινομένη μεγάλη πεδιάς, κάμνουν τὴν Ἀμερικὴν νὰ ἔχη μέσον ὕψος μικρότερον τῆς Ἀφρικῆς ἂν καὶ ἔχει ὑψηλότερα ταύτης ὄρη (μέσον ὕψος Β. Ἀμερικῆς 550 καὶ νοτίου 600 μ.).

Κλίμα. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Β. Ἀμερικῆς εὐρίσκεται εἰς τὴν Εὐκρατον ζώνην. Ἐν τούτοις ἡ θερμοκρασία κατὰ τὸν χειμῶνα εἶναι χαμηλὴ, ὅσον δὲν δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους. Τοῦτο, διότι ἡ μεγάλη πεδινὴ ἐκτασις, ἡ ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ Β. Παγωμένου Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ, ἀφίνει ἐλευθέρους τοὺς ἀπὸ βορρᾶ πνέοντας ἀνέμους, οἱ ὅποιοι προκαλοῦν μεγάλην πτώσιν τῆς θερμοκρασίας.

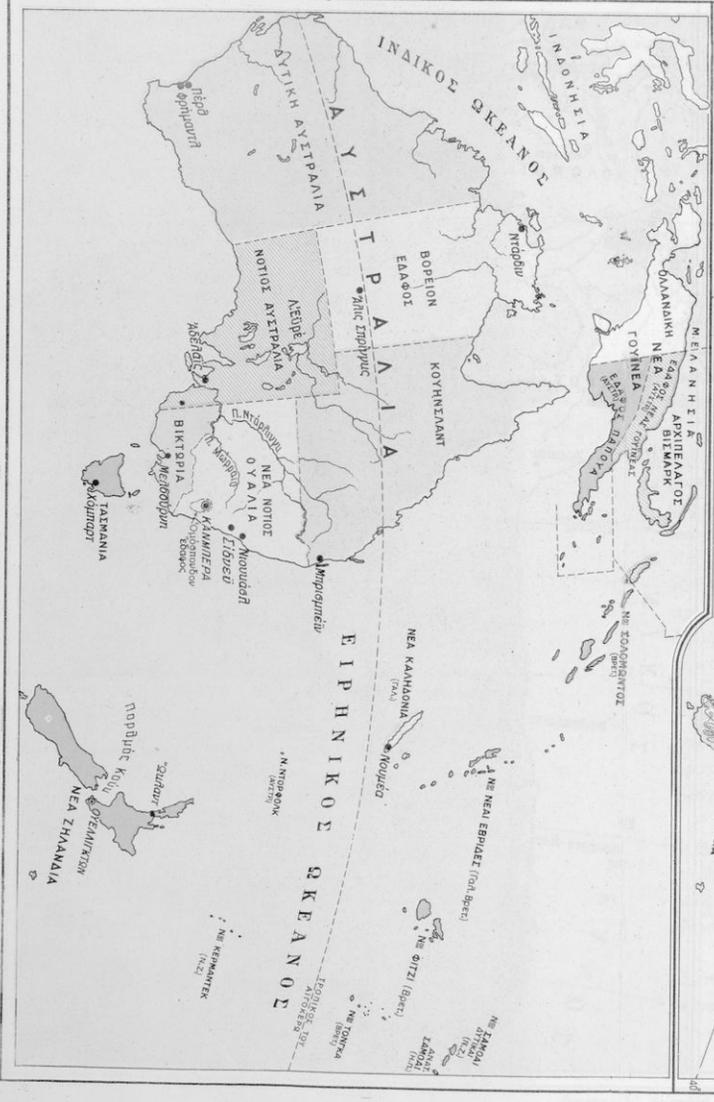
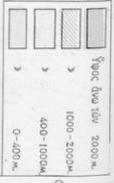
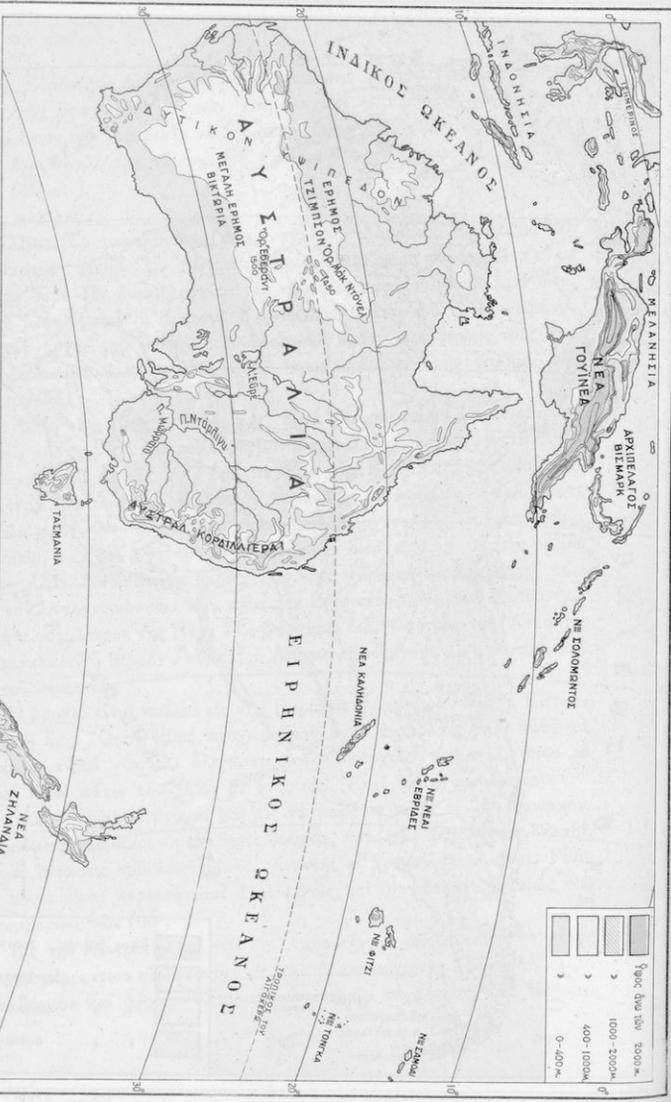
Τὰ θέρη εἶναι θερμά, διότι κατ' αὐτὰ πνέουν, πάλιν ἀνεμποδίστως, ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ, θερμοὶ ἄνεμοι. Τὰ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν βορειότερα (μέχρι τῆς Ν. Γῆς) παράλια τῆς Β. Ἀμερικῆς εἶναι πολὺ ψυχρότερα τῶν πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν ἀντιστοιχῶν παραλίων. Τοῦτο, διότι διὰ τῶν πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν παραλίων διέρχεται τὸ ψυχρὸν ρεῦμα *Λαβραδόρ*, ἐνῶ διὰ τῶν πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν διέρχεται τὸ θερμὸν ρεῦμα *Κοῦρο—Σίβο*. Νοτιώτερον ὅμως τῆς Νέας Γῆς, αἱ θερμοκρασίαι τῶν πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ τῶν πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν παραλίων ἐξισοῦνται· ἄλλωστε νοτιώτερον τῆς Νέας Γῆς διέρχεται διὰ τῶν πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν παραλίων τὸ θερμὸν *Ρεῦμα τοῦ Κόλπου*, προερχόμενον ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ.

Αἱ βροχαὶ εἶναι πολλαὶ εἰς τὴν Παράκτιον ὄροσειρὰν καὶ τὰ Καταρρακτώδη ὄρη. Ὅσον ὅμως προχωροῦμεν πρὸς ἀνατολάς, δηλ. πρὸς τὰ ὄροπέδια, αὐταὶ γίνονται ὀλιγώτεραι καὶ ὑπάρχουν περιοχαί, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι κάτω τῶν 0,25 μ. ἔτησίως. Ἐκεῖ ὑπάρχουν ἔρημοι.

Πολλαὶ εἶναι αἱ βροχαὶ καὶ εἰς τὰ παράλια πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν. Ὅσον ὅμως ἀπομακρυνόμεθα πρὸς δυσμάς, πρὸς τὰς ἀπεράντους δηλαδὴ πεδινὰς ἐκτάσεις τοῦ ἐσωτερικοῦ, γίνονται αἱ βροχαὶ ὀλιγώτεραι. Γενικῶς αὐταὶ εἶναι περισσότεραι ἀνατολικῶς καὶ ὀλιγώτεραι δυτικῶς τοῦ Μεσημβρινοῦ τῶν 100°.

Εἰς τὴν Κεντρικὴν καὶ τὴν Ν. Ἀμερικὴν, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος των εὐρίσκονται εἰς τὴν Διακεκαυμένην ζώνην, τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Ἐξαιρέσιν ἀποτελοῦν τὰ βόρεια τοῦ Μεξικοῦ

Χάρτ. VIII ΓΚρεβνία

και τὰ νότια τῆς Ν. Ἀμερικῆς, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὴν Εὐκρατον ζώνην. Ἐπίσης και ἡ παραλιακὴ, ἐρημικὴ ζώνη, τοῦ Περού και τῆς Χιλῆς, ἔχει κλίμα ψυχρὸν και ξηρὸν (παρὰ τὸ μικρὸν γεωγραφικὸν πλάτος) λόγῳ τοῦ ἐκεῖθεν διερχομένου ψυχροῦ *Ρεύματος Οὐμπολντ*. Αἱ ὀλιγώτεραι βροχαὶ πίπτουν: Εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ὄροπέδιων τῆς Β. Ἀμερικῆς, ὅπου ἡ ἐρημος Μοχαίβ και διάφοροι ἄλλαι ἐρημικαὶ ἐκτάσεις, εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ὄροπέδιων τοῦ Μεξικοῦ, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἐρήμου Ἀτακάμα και τέλος εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Ἀργεντινῆς και τὴν Παταγονίαν. Αἱ περισσότεραι βροχαὶ πίπτουν πλησίον τοῦ Ἴσημερινοῦ.

Βλάστησις. Ὅπου πίπτουν καθ' ὄλον τὸ ἔτος πολλαὶ βροχαί, ὑπάρχουν πολλαὶ και μεγάλα δάση. Οὕτω δάση ὑπάρχουν εἰς τὴν Παράκτιον ὄροσειράν, τὰ Καταρρακτώδη και τὰ Ἀππαλάχια ὄρη. Ἀρκετὰ μεγάλα δάση ἀπὸ κωνοφόρα, τὰ ὁποῖα ἀντέχουν εἰς τὸ ψῦχος, ἀνευρίσκονται και εἰς τὸν Καναδᾶν. Ἀλλὰ τὰ μεγαλύτερα και πυκνότερα δάση ἀνευρίσκονται πλησίον τοῦ Ἴσημερινοῦ και ἰδίως εἰς τὴν Ἀμαζονίαν. Ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ὀλιγώτεραι, ἐκεῖ τὸ ἔδαφος καλύπτεται ἀπὸ ὑψηλὴν χλόην. Τοῦτο συμβαίνει εἰς τὴν περιοχὴν τῶν λειμώνων τῆς Β. Ἀμερικῆς, τὸ Λιάνος τοῦ Ὁρενόκου, τὸ Κάμπος τῆς Βραζιλίας και τὰς Πάμπας τῆς Ἀργεντινῆς. Ὅπου αἱ βροχαὶ γίνονται ἀκόμη ὀλιγώτεραι ἐκεῖ τὸ ἔδαφος καλύπτεται ἀπὸ χαμηλὴν χλόην και θάμνους, ἀντέχοντας εἰς τὴν ξηρασίαν, εἶναι δηλ. στεπεπῶδες ἢ ἡμιομημικόν. Τοιαῦτα εἶναι αἱ πρὸς τὰ Βραχῶδη ὄρη ἐκτάσεις τῆς μεγάλης πεδιάδος εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν, ἀρκεταὶ ἐκτάσεις τοῦ Μεξικοῦ, τὸ Μέγα Χάκο τῆς Παραγουάης, τὰ δυτικὰ τῆς Ἀργεντινῆς και ἡ Παταγονία.

Ποταμοί. Λίμναι. Ἡ Ἀμερικανικὴ ἡπειρος παρουσιάζει μίαν κλίσιν τοῦ ἔδαφους τῆς πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν. Τοῦτο συντελεῖ, ὥστε οἱ περισσότεροι και μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς νὰ χύνονται εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Τὸ μέγιστον μέρος τῶν ὑδάτων τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου ἀποχετεύεται μὲ 4 μεγάλα ποτάμια συστήματα. Ταῦτα εἶναι τοῦ **Μισσισιπῆ**, τοῦ **Ὁρενόκου**, τοῦ **Ἀμαζονίου** και τοῦ **Παρανά** μετὰ τῶν παραποτάμων των. Οἱ ποταμοὶ αὐτοί, καθὼς και οἱ: **Ἄγ. Λαυρέντιος** και ὁ **Ρίο - Γκράντε - ντέλ - Νόρτε** χύνονται εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Εἰς τὸν Εἰρηρικὸν χύνονται ὀλίγοι ποταμοί, σπουδαιότεροι δὲ ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ **Κολούμπια** και ὁ **Κολοράντο**, οἱ ὁποῖοι ἔχουν διανοίξει βαθυτάτας χαράδρας διὰ μέσου τῶν Βραχωδῶν ὄρεων.

Ἐκ τῶν εἰς τὰ Β. τῆς Ἀμερικῆς εὐρισκομένους ποταμούς σπουδαιότεροι εἶναι ὁ **Μακένζι**, χυνόμενος εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανὸν καὶ ὁ **Γιοῦκον**, ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μπέρινγκ. Κατὰ μέγα μέρος τοῦ ἔτους οἱ ποταμοὶ οὗτοι εἶναι παγωμένοι.

Αἱ μεγαλύτεραι λίμναι εἶναι εἰς τὰ βόρεια αἰ : τῶν **Ἄρκτων**, τῶν **Σκλάβων**, **Ἀταμπάσκα**, **Οὔνινιπεγκ** καὶ ἡ **Μεγάλῃ ἄλμυρᾷ λίμνῃ**. Νοτιώτερον αἰ : **Ἀνωτέρα** (ἢ Σουπήριον), **Μίτσιγκαν**, **Ἡρι**, **Χιούρον** καὶ **Ὀντάριο**. Αἱ λίμναι αὗται εὐρίσκονται ὅλαι εἰς τὴν Β. Ἀμερικῆν. Τέλος ἡ λίμνη **Τιτικάρτα**, ἡ μόνη σημαντικὴ λίμνη τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ ὑψηλότερα λίμνη τῆς Γῆς, εὐρισκομένη εἰς ὕψος 3812 μ.

Οἰκονομικὴ Γεωγραφία. Ἡ Ἀμερικανικὴ ἥπειρος εἶναι ἀπὸ τὰς πλουσιωτέρας ἡπείρους. Ἐχει ἐδάφη εὐφορα, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ καλλιεργηθοῦν φυτὰ τόσον τῶν θερμῶν, ὅσον καὶ τῶν εὐκράτων ἢ τῶν ψυχρῶν κλιμάτων. Διὰ τοῦτο ἔχει ἄφθονα ὅλα τὰ γεωργικὰ προϊόντα. Αἱ ἐκτεταμέναι χλοεραὶ ἐκτάσεις τῆς εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας. Κατὰ ἑκατομμύρια ἐκτρέφονται οἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα εἰς τὴν «περιοχὴν τῶν λειμώνων» τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, τὰς στεππώδεις ἐκτάσεις τοῦ Μεξικικοῦ καὶ τῆς Ἀργεντινῆς, τὰ Λιάνος, τὰ Κάμπος καὶ τὰ Πάμπας.

Τὰ δάση εἶναι ἄφθονα, παρέχοντα ξυλείαν καὶ διάφορα δασικὰ προϊόντα. Καὶ ὑπάρχουν ἀκόμη ἀφθόνως : Πετρέλαιον, ἄνθρακες καὶ μεταλλεύματα παντὸς εἴδους, ἀπὸ τοῦ σιδήρου μέχρι τοῦ χρυσοῦ, τῶν πολυτίμων λίθων καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ πολυτίμου σήμερον οὐρανίου. Διὰ τοῦτο ἐδημιουργήθησαν εἰς τὴν Ἀμερικῆν, ἐκεῖ, ὅπου τὸ κλίμα (εὐκρατον) καὶ ἡ πολιτικὴ ὁμαλότης καὶ ἐσωτερικὴ ἡσυχία τὸ ἐπέτρεψαν, ἰσχυρὰ κράτη μὲ ἀκμαζούσας βιομηχανίας, ὅπως ὁ Καναδᾶς καὶ κυρίως αἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖαι, τὸ ἰσχυρότερον κράτος τοῦ κόσμου. Καὶ τοῦτο παρὰ τὸ ὅτι τὰ κράτη αὐτὰ εἶναι νέα. (Οἱ κάτοικοι τῶν εἶναι Εὐρωπαῖοι, οἱ ὁποῖοι μετώκησαν ἐκεῖ, εἴτε διότι δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσουν εἰς τὰς πατρίδας τῶν εἴτε διότι ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ αὐτὰς διὰ λόγους πολιτικούς ἢ θρησκευτικούς).

Κάτοικοι. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀμερικῆς ἀνέρχεται εἰς 365 ἑκατομ. μὲ μέσθην πυκνότητα 9 κατ. κατὰ τετρ. χιλιομ. Εἶναι δηλαδὴ ἡ Ἀμερικὴ παρὰ τὸν πλοῦτον τῆς, ἡπείρους ἀραιῶς κατοικοῦμένη. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς εἶναι κατὰ πλειονότητα εἰς μὲν τὴν Βόρειον Λευκοί, εἰς δὲ

τὴν Νότιον Ἰνδιάνοι ἢ Μιγάδες κυρίως ἀπὸ Λευκοὺς καὶ Ἰνδιάνους. Πλὴν τούτων ζοῦν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ Νέγροι, μεταφερθέντες ἐκεῖ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, διὰ τὰ ἐργάζονται εἰς τὰς φυτείας τῶν θερμῶν καὶ ὑγρῶν περιοχῶν, ὅπου οἱ Λευκοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐργασθῶν. Νέγροι κυρίως ἀνευρίσκονται καὶ εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας (περὶ τὰ 15 ἑκατομ., ἰδίως εἰς τὰς Πολιτείας τοῦ Νότου) καὶ τὰς Ἀντίλλας. Τὸ σύνολον τῶν Ἰθαγενῶν Ἰνδιάνων, οἱ ὅποιοι ἔζων εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅτε τὸ πρῶτον ἀνεκάλυψε ταύτην ὁ Κολόμβος, ὑπολογίζεται εἰς 10-20 ἑκατομ. Οἱ πλέον πολιτισμένοι ἐκ τούτων ἔζων εἰς τὸ Μεξικὸν (οἱ Ἀζτέκοι τῶν ὄροπεδιῶν τοῦ Μεξικοῦ καὶ οἱ Μάγια τῆς χερσονήσου Γιουκατὰν καὶ εἰς τὸ Περού καὶ τὴν Βολιβίαν οἱ Ἰνκας). Εἰς τὴν βορείως τοῦ ποταμοῦ Ρίο—Γκράντε—ντέλ—Νόρτε Ἀμερικὴν (δηλ. τὴν Β. Ἀμερικὴν), τὴν ἀποικισθεῖσαν κυρίως ἀπὸ Ἀγγλοσάξωνας, οἱ Ἰνδιάνοι, διωχθέντες, σχεδὸν ἐξωλοθρεύθησαν. Οἱ σήμερον ἀπομένοντες ἐκ τούτων ὑπολογίζονται εἰς 350.000 περίπου. Διὰ τοῦτο οἱ κάτοικοι τοῦ τμήματος αὐτοῦ τῆς Ἀμερικῆς εἶναι κατὰ μεγίστην πλειονότητα Λευκοὶ, προελθόντες ἐξ Εὐρώπης καὶ ἰδίως Ἀγγλοσάξωνες. Διὰ τοῦτο τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς Ἀμερικῆς λέγεται καὶ Ἀγγλοσαξωνικὴ Ἀμερικὴ.

Γλῶσσαν ἐπίσημον ἔχουν τὴν Ἀγγλικὴν καὶ ὡς πρὸς τὸ **θρησκευμα** εἶναι Διαμαρτυρόμενοι ἢ Καθολικοί.

Ἡ νοτίως τοῦ ποταμοῦ Ρίο - Γκράντε Ἀμερικὴ, δηλ. ἡ Κεντρικὴ καὶ Ν. Ἀμερικὴ, ἀποκίσθησαν ὑπὸ Ἰσπανῶν καὶ Πορτογάλων, δηλ. ὑπὸ Λατινικῶν λαῶν. Διὰ τοῦτο τὸ τμήμα τοῦτο τῆς Ἀμερικῆς λέγεται **Λατινικὴ Ἀμερικὴ**. Ἐπίσημος εἰς αὐτὸ γλῶσσα εἶναι ἡ Ἰσπανικὴ, (πλὴν τῆς Βραζιλίας ὅπου ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Πορτογαλικὴ) καὶ θρησκεία ὁ Καθολικισμός. Εἰς μερικάς ἐπίσης ἐκ τῶν νήσων (τὰς νήσους Μπαχάμας καὶ μερικάς ἐκ τῶν Ἀντιλλῶν) ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἀγγλικὴ ἢ ἡ Γαλλικὴ. Εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν, πλὴν τινῶν εἰς τὰς νήσους Ἀντίλλας, οἱ Ἰνδιάνοι δὲν κατεδιώχθησαν καὶ δὲν ἐξωλοθρεύθησαν ἀπὸ τοὺς Λευκοὺς ἀποίκους. Εἰς αὐτὴν οἱ Ἰνδιάνοι καὶ οἱ Μιγάδες ἀπὸ Ἰνδιάνους καὶ Λευκοὺς ἀποτελοῦν τὴν βᾶσιν τοῦ πληθυσμοῦ, ἐκτὸς τῆς Κόστα—Ρίκα, Κούβας, Οὐρουγουάης, Ἀργεντινῆς καὶ Βραζιλίας (βλέπε κατωτέρω πίνακας) ὅπου ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων εἶναι Λευκοί, καὶ τῆς Αἰτίης καὶ Ἰαμαϊκῆς ὅπου εἶναι Νέγροι. (Βλ. κατωτέρω πίνακας.

ΠΙΝΑΞ Α05

Έμφανιστον τὰ διάφορα κράτη τῆς Ἀμερικῆς μὲ τὸν πληθυσμὸν των, τὴν ἔκτασίν των, τὰς προτεινόμενους των καὶ τὸν πληθυσμὸν τῶν πρωτευουσῶν των.

Κράτη	Ἐκτασις	Πληθυσμὸς	Πυκν.	Πρωτεύουσαι	Πληθυσμὸς
A) ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ					
Καναδάς	9.960.170	18.000.000	2	Ὀττάβα	281.000
Σάν-Πιέρ καὶ Μικελὸν (Γαλλ. ἀποικία)	240	8.000			
Γροιλανδία (ὕπερτ. μὴτρ. ἔδαφος Δανίας)	2.175.000	26.000			
Ἡν. Πολιτ. Ἀμερικῆς (μετὰ τῆς Ἀλάσκας καὶ νήσων Χαβάϊ)	9.363.000	180.000.000	21	Ὀυάσινγκτον (Ἦρῶνο) (Χονολουόυ)	1.287.000 7.000
Ἀλάσκα (Ἡν. Πολ. Ἀμερ.)	(1.518.000)	(210.000)			360.000
Νῆσοι Χαβάϊ	16.600)	(600.000)			3.000
Νῆσοι Βερμούδαι (ἀπ. Ἡν. Βασιλείου)	53	41.000	774	Χάμιλτον	
B) ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ					
Μεξικὸν	1.969.000	34.600.000	17	Πόλις Μεξικὸν	2.234.000
Γουατεμάλα	108.890	3.800.000	35	Γουατεμάλα	284.000
Σαλβαδόρ	21.000	2.500.000	120	Σάν-Σαλβαδόρ	300.000
Ὀνδούρα	112.000	1.900.000	12	Τεγκουσιγκάπια	170.000
Βρετ. Ὀνδούρα (ἀπ. Ἡν. Βασιλείου)	23.000	100.000	4	Μπελιζ	22.000
Νικαράγουα	148.000	1.420.000	9	Μανάγουα	150.000
Κόστα - Ρίκα	51.000	1.150.000	22	Σάν - Χοσέ	140.000
Παναμαῖς	74.470	1.060.000	14	Πόλις Παναμαῖ	270.000
Ζώνη Παναμαῖ (Ἡν. Πολ.)	1.432	530.000	37	Μπαλιμπά	20.000
Νῆσοι Μπαχάμα (ἀπουκ. Ἡν. Βασιλείου)	11.400	100.000	9	Νασάου	20.000
Κούβα	114.500	6.500.000	57	Ἀβάνα	1.150.000
Ἄντζι	27.750	4.000.000	143	Πόρτ-ω-Πρένς	200.000
Δομινικανὴ Δημοκρατία	48.785	2.900.000	60	Τρουχάλλο	275.000
Ἑικουάτλ (ἀπ. Ἡν. Βασίλ.)	11.424	1.550.000	140	Κίνγκστον	160.000

Περτο-Ριζο ('Ην. Πολ.)	8.300	2.203.000	232	2.203.000	41.500
Γουατελούπα (άπ. Γαλλ.)	1.780	230.000	429	Πιουάντ-α-Πιτρ	66.000
Μαρτινίκα (άπ. Γαλλ.)	1.102	240.000	218	Φόρτ-ντε-Φράνς	41.000
'Αντίλλαι 'Ολλανδικαί	961	186.000	'197	Ουάλλεισταντ	93.000
Νήσοι Τριάδος καί Τομπάγκο (άπ. 'Ην. Βασι- λείου)	5.128	720.000	140	Πόρτ-οφ-Σπαίν	11.500
Παρθένοι νήσοι ('Ην. Πολ.)	1.024	128.000	125	Σαρλότ-Άμαλι	69.000
Διάφοροι έλληνι μικρά νήσοι ('Ην. Βασιλείου)	2.139	308.000	144	Μπρινγκκρέτου	
Νήσοι Μπραζιλπάντος (άπ. 'Ην. Βασιλείου)	431	229.000	531		
Γ) ΝΟΤ. ΑΜΕΡΙΚΗ					
Βενεζουέλα	912.000	6.600.000	7	Καρακάς	1.200.000
Κολομβία	1.318.000	14.500.000	12	Μπογκότα	1.200.000
'Ισημερινός	271.000	4.400.000	15	Κίτρο	270.000
Περου	1.250.000	10.000.000	8	Λίμα	1.200.000
Βολιβία	1.100.000	3.200.000	3	Λα-Πάζ	340.000
Χιλή	742.000	7.500.000	10	Σαντιάγο	1.348.000
Παραγουάη	407.000	1.700.000	4	'Ασουασιόν	210.000
Ούρουγουάη	187.000	2.800.000	15	Μοντεβιδεο	800.000
'Αργεντινή	2.780.000	21.000.000	8	Μπουένος - Άϊρες	4.600.000
Βραζιλία	8.514.000	68.000.000	7	Μπραζιλια	120.000
Γαλλ. Γουιάνα (άπ.)	91.000	28.000	3	Κεϊμέντ	15.000
'Ολλανδ. Γουιάνα ή Σούριναμ (άπ. 'Ολλανδ.)	143.000	240.000	2	Παραμαρίμπο	100.000
Βρετ. Γουιάνα (άπ.)	215.000	485.000	2	Τζωρτζτάουν	120.000
Νήσοι Γη τού Πυρός ('Αργεντ. Χιλή)	48.000	5.000			
Νήσοι Φάλλαντ ή Μαλβίδει (άπ. 'Ην. Βασίλ.)	11.961	2.300			
Νήσοι Σχέτλαντ (άπ. 'Ην. Βασιλείου)	4.590	1.000			
Νήσοι Νοτ. 'Ορκάδες ή 'Ορκνεύ (άπ. 'Ην. Βασιλείου)	612	200		Στράνλεύ	1.320
Νήσοι Νέα Γεωργία (άπ. 'Ην. Βασιλείου)	540	150			
Νήσοι Νοτ. Σάντουιτς (άπ. 'Ην. Βασιλείου)	920	150			

ΠΙΝΑΞ ΒΟΣ
 Εμφανίων τῶ σπουδαίτερα ἕρη, ποταμοὺς, λίμνης καὶ νήσους τῆς Ἀμερικής.

Ἔρη	Ἔψος	Ποταμοὶ	Λίμνη	Νῆσοι
Βραχὼδῆ ἕρη ἤροι : Μὰκ Κίλντς (Ἀλάσκα) Βραχὼδῆ Καναδά Βραχὼδῆ Ἡν. Πολιτειῶν	6237 5860 4410	Μακένζι Νέισον Μιχάιρας Ἄγ. Λαυρέντιος	Ἄρκτων Σιλόκβων Ἀτσιμπάσκα Οὐίνωπεγκ	Βαουκβερ Γῆ Βαυφορίας Γῆ Μπέφιν Γουινανδία (ἡ μεγαλυ- τέρα νῆσος τῆς Γῆς). Νέα Γῆ
Καταρακτώδῆ	4400	Κολούμπια	Ἄνωτέρα (Σουπήριουρ ἡ μεγαλυτέρα μὲ γλυκὺ ὕδωρ τῆς Γῆς). Μισσιγκαν Χιούρον Ἡρι Ἄντάρου Μεγὰλῆ λίμνη	Περίκρηπος Ἐδουάρδου Ἀντιόστι Σαιν-Πιερ Μικελόν
Σιέρα-Νεβάδα Ἄττινλάγια Σιέρα - Μάνρε Κορδιλλιέρα Ἄνδρων (Ἀκονκάγουα) (Κοριάκι) (Τιμπποράθι)	4541 2044 5452 7034 7034 5880 6310	Κολοράδο Μισσισιππῆς Μισσουρί Ἀρκάσας Ἄρχατο	Τριτσάτα (ἡ ὑψηλότερα λίμνη τῆς Γῆς)	Βερμοὺδα
Σιέρα-Μαντριγκουέρα	2990	Οὐδσων (Χάντσον) Ρλο-Ἰχράντε-ντε-Νόρτε Ἄρενός Περαγουάης Οὐβαγούαης Παρανά Ρλο-Λα-Πιδάττα Ἄμαζόνιος		Μπαχάμα Μεγάλα Ἀντίλλα Μικρά Ἀντίλλα Γῆ τοῦ Πιρόξ Φάλκλαντ ἢ Μαλβίνα Σχέ-ῤανδ Ν. Ὀρκάδες ἢ Ὀρκνεϋ Νέα Γεωργία Ν. Σάντουιτς

ΠΙΝΑΞ Γος

Εμφαίνουν την αναλογίαν κατά φυλάς τῶν κατοίκων τῆς Κεντρικῆς καὶ τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

Κράτη	Κάτοικοι τοῖς %			
	Μιγάδες τοῖς %	Ἰνδιάνοι τοῖς %	Λευκοὶ τοῖς %	Νέγροι τοῖς %
Μεξικόν	61	29	9	1
Γουατεμάλα	30	60	8	1
Σαλβαδόρ	52	40	8	0
Ὀνδούρα	75	15	9	1
Βρετ. Ὀνδούρα	34	10	8	48
Νικαράουα	77	4	10	9
Κόστα Ρίκα	16	1	80	3
Παναμαῖς	60	12	18	10
Κούβα	15	0	71	13
Αἴτη	30	0	10	60
Δομινικανὴ Δημοκρατία	70	11	13	6
Ἰαμαϊκὴ	12	1	10	77
Πόρτο Ρίκο	55	0	10	35
Βεγεζουέλα	65	10	15	10
Κολομβία	68	8	20	4
Ἰσημερινός	40	40	15	5
Περού	38	49	10	3
Βολιβία	34	52	13	1
Χιλὴ	60	5	35	0
Παραγουάη	32	65	3	0
Ούρουγουάη	12	3	85	0
Ἀργεντινὴ	10	0	90	0
Βραζιλία	22	2	62	14

Δ. Ω Κ Ε Α Ν Ι Α

Πλήθος νήσων, αί ὁποῖαι εἶναι ἐγκατεσπαρμέναι εἰς τὸν Εἰρηνικόν Ὀκεανόν, ἀνατολικῶς καὶ νοτιοανατολικῶς τῆς Ἀσίας, ἀποτελοῦν μίαν ἡπειρον, τὴν μικροτέραν τῶν ἡπείρων, ἣ ὁποία λέγεται Ὀκεανία. Ἐχει ἕκτασιν 9 ἑκατομ. τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 17.000.000 κ.

Περιλαμβάνει : Τὴν Δημοκρατίαν τῆς **Αὐστραλίας**. Εἰς αὐτὴν ἀνήκει ἡ καθαυτὸ **Αὐστραλία**, ἣ νοτίως καὶ πλησίον ταύτης κειμένη ἀρκετὰ μεγάλη νῆσος **Τασμανία**, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς μεγάλης νήσου **Γουίνεας** καὶ τινες ἄλλαι μικραὶ νῆσοι (*Ἐγκρ. Χαρτ. VIII*).

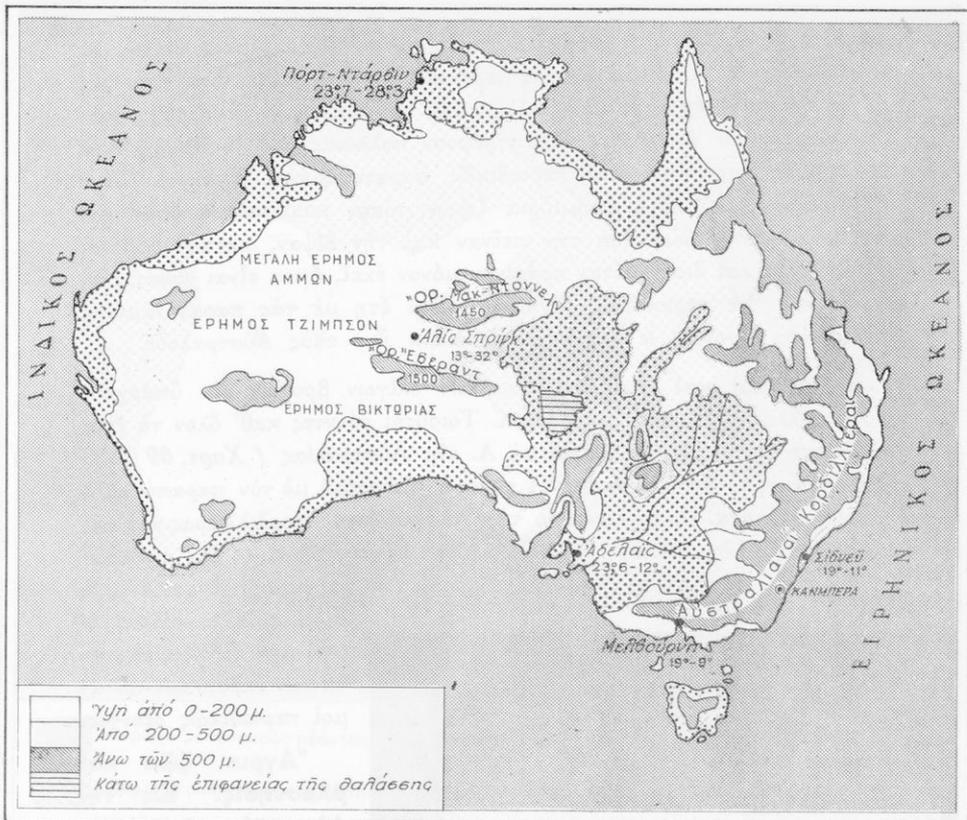
Τὴν Δημοκρατίαν τῆς **Νέας Ζηλανδίας**. Αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἀρκετὰ μεγάλας νήσους κειμένας πλησίον ἀλλήλων καὶ τινὰς ἄλλας μικροτέρας νήσους καὶ

Τὴν **Μελανησίαν**, τὴν **Πολυνησίαν** καὶ τὴν **Μικρονησίαν**. Αὗται ἀποτελοῦνται ἀπὸ πλήθος μικρῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται ἐγκατεσπαρμέναι εἰς τὸν Εἰρηνικόν, βορείως καὶ βορειοανατολικῶς τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Ν. Ζηλανδίας.

Αὐστραλία

Ἡ **Αὐστραλία** εἶναι Ὁμόσπονδος Δημοκρατία, ἀνήκουσα εἰς τὴν Βρετ. Κοινοπολιτείαν. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν καθαυτὸν Αὐστραλίαν, τὴν Τασμανίαν, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ν. Γουίνεας καὶ τινὰς ἄλλας μικρὰς νήσους (ὅπως τὴν νῆσον Νόρφολκ, τὰς νήσους τοῦ Ναυαρχείου καὶ τὰς βορειοτέρας ἐκ τῶν νήσων τοῦ Σολομῶντος). Ἡ Αὐστραλία ἀνεκαλύφθη τὸ 1606 ἀπὸ τὸν Ὀλλανδὸν **Τορρές**, ἣ δὲ Τασμανία τὸ 1642 ἀπὸ τὸν ἐπίσης Ὀλλανδὸν **Τάσμαν**. Ἀνήκουν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸ Ν. ἡμισφαίριον καὶ διὰ τοῦτο ὅλα τὰ μέρη των ἔχουν θέρος, ὅταν ἡμεῖς ἔχωμεν χειμῶνα καὶ ἀντιστρόφως.

Τὴν Αὐστραλίαν δυνάμεθα νὰ τὴν χωρίσωμεν εἰς τρεῖς φυσικὰς περιοχάς, ἧτοι : Τὸ **Δ. ὕψιπεδον**. Τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ μεγάλας ἐρήμους ἐκτάσεις, ἧτοι τὴν **Μεγάλην ἔρημον Βικτωρίαν**, τὴν **Μεγάλην ἔρημον τῶν ἄμμων** καὶ τὴν ἔρημον **Τζίμπσον** (*Χαρτ. 68*). Πρὸς τὰ

Χαρτ. 68. Μορφολογία εδάφους Αυστραλίας.

ἀνατολικά τοῦ ὑψηπέδου εὐρίσκονται τὰ ὄρη Μάκ-Ντόνελ (1450 μ.) καὶ Ἔβεραντ (2250 μ.). Τὸ Ἀνατολικὸν μέρος τῆς Αὐστραλίας. Τοῦτο εἶναι ὄρεινόν, διασχιζόμενον ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Αὐστραλίας, δηλ. τὰς Αὐστραλιανὰς Κορδιλλιέρας (2250 μ.). Τὸ Κεντρικὸν βαθύπεδον. Ἐκτείνεται τοῦτο μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω δύο τμημάτων καὶ εἶναι τὸ χαμηλότερον μέρος τῆς Αὐστραλίας. Μερικὰ μέρη του, π.χ. τὸ περὶ τὴν λίμνην Ἔϋρ, εὐρίσκονται χαμηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

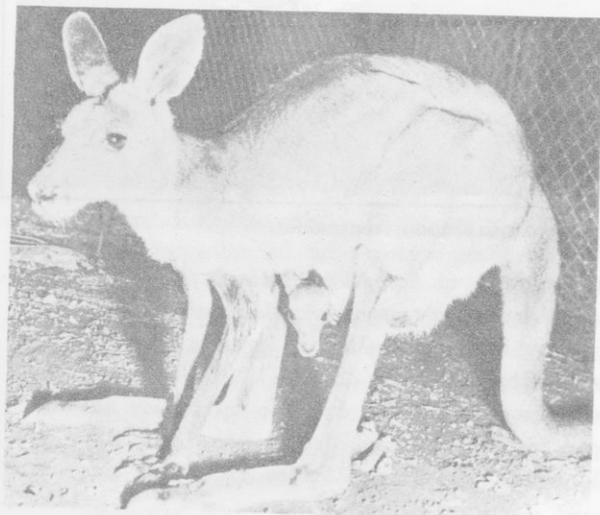
Κλίμα. Ἡ Αὐστραλία εἶναι ἀπὸ τὰς θερμότερας χώρας τῆς Γῆς καὶ αἱ θερμοκρασίαι τῶν 45° ἕως 48° Κ. ὑπὸ σκιάν εἶναι τι τὸ σύνθηδες

κατά τὸ θέρος. Ἄρκεται βροχαὶ πίπτουν μόνον εἰς τὰ βόρεια καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά της. Ἄλλὰ καὶ εἰς τὰς περιοχάς, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ἄρκεται, αὗται δὲν κατανέμονται κανονικῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, παρατείνονται δὲ ἀνομβρία καταστρέφουν πολλάκις τὰς ἐσοδείας. Ἄνὰ 8—11 ἔτη παρουσιάζονται περιοδικῶς παρατεταμέναι ξηρασίαι. Τότε ξηραίνεται ἡ χλόη, ἑκατομμύρια ζῶων, τόσον κατοικιδίων ὅσον καὶ ἀγρίων, ἀποθνήσκουν ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν, καταστρέφονται αἱ ἐσοδεῖαι καὶ διατηρεῖται πρᾶσινον μόνον ἐκεῖ, ὅπου εἶναι δυνατὰ αἱ ἀρδεύσεις. Τὰ περιοδικῶς ἐρχόμενα αὐτὰ ἔτη μὲ τὰς παρατεταμένας ἀνομβρίας λέγονται « ἔ τ η κ α τ ᾶ ρ α ς » ἀπὸ τοὺς Αὐστραλοῦς.

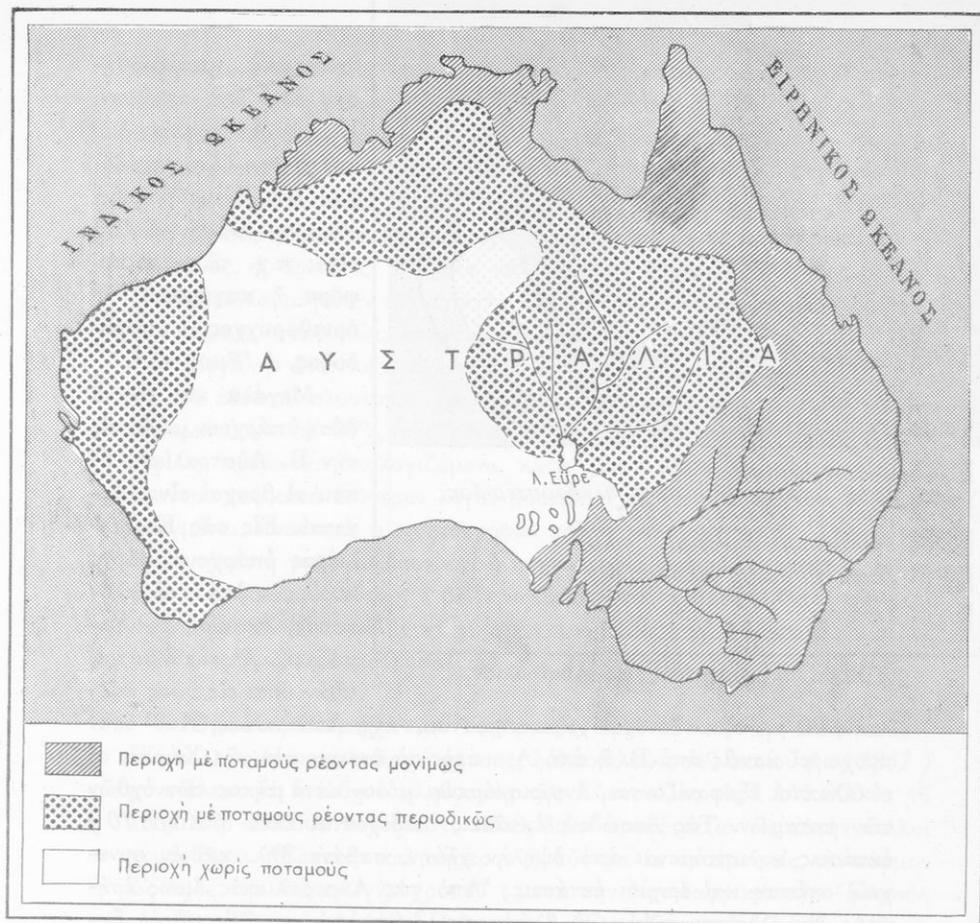
Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Λόγω τῶν ὀλίγων βροχῶν δὲν ὑπάρχουν οὔτε πολλοὶ οὔτε μεγάλοι ποταμοί. Τοιοῦτοι ρέοντες καθ' ὅλον τὸ ἔτος ὑπάρχουν μόνον εἰς τὰ Β. καὶ τὰ Α. τῆς Αὐστραλίας (Χαρτ. 69). Ὁ σπουδαιότερος ἐκ τῶν ποταμῶν εἶναι ὁ **Μώρραϊ** μὲ τὸν παραπόταμόν του **Ντάρλινγκ**. Πηγάζουν ἀπὸ τὰς Αὐστραλιανὰς Κορδιλλιέρας καὶ ἐκβάλλουν εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀδελαΐδος. Εἶναι πολύτιμοι διὰ τὴν Αὐστραλίαν οἱ ποταμοὶ οὗτοι, διότι τὰ ὕδατά των χρησιμοποιοῦνται δι' ἀρ-

δεύσεις. Ἡ μοναδικὴ λίμνη εἶναι ἡ **Ἐϋρ**, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκβάλλουν ποταμοὶ περιοδικῶς ρέοντες.

Ἄγρια ζῶα καὶ βλάστησις. Εἰς τὴν Αὐστραλίαν ἀνευρίσκομεν, διατηρούμενα μέχρι σήμερον, μερικά ζῶα καὶ φυτὰ (π.χ. δενδροπτέρυδας), τὰ ὁποῖα ἔζων εἰς παλαιότερας γεωλογικὰς ἐποχάς. Διτηρήθησαν τὰ ζῶα ταῦτα εἰς τὴν Αὐστραλίαν, διότι αὕτη ἀποκοπεῖσα τῆς Ἀσίας ἀπεμονώθη ἀπὸ παλαιωτάτων ἔπο-

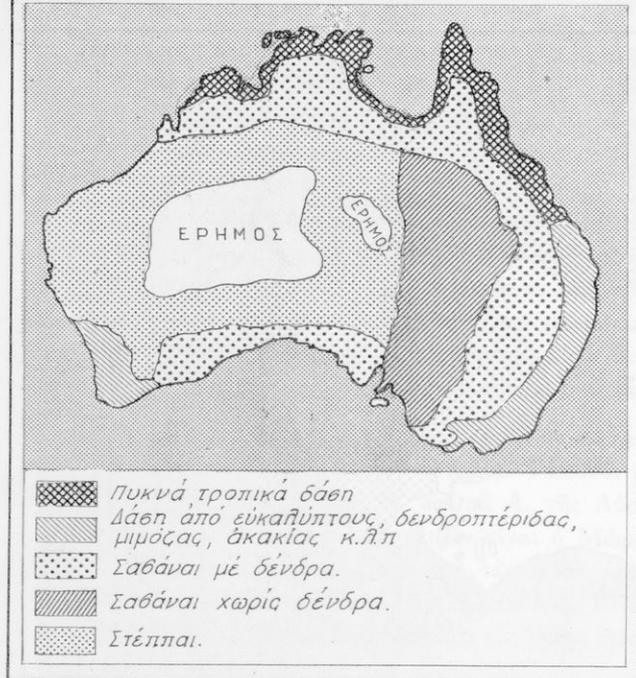

Καγκουρά, ἀπὸ τὰ ἀτελέστερα τῶν θηλαστικῶν, συναντᾶται μόνον εἰς τὴν Αὐστραλίαν.

Χαρτ. 69. Ποταμοί και λίμναι Αυστραλίας.

χῶν, δὲν ἀνεπτύχθησαν δὲ εἰς αὐτὴν τελειότερα θηλαστικά, ἰδίως σαρκοφάγα, ὥστε νὰ τὰ ἐξολοθρεύσουν, ὅπως συνέβη εἰς τὰς ἄλλας ἡπείρους, δεδομένου μάλιστα ὅτι εἶναι τὰ ζῶα ταῦτα ἀνίσχυρα καὶ ἀτελῶς ὠπλισμένα ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν των. Πράγματι, ἂν ἐξαίρεση κανεῖς ἓν εἶδος ἀφῶνου (μὴ δυναμένου δηλ. νὰ ὑλακτίσῃ) ἀγρίου κυνός, τοῦ λεγομένου **Ντίνγκο** καὶ μερικῶν τρωκτικῶν, κανὲν ἄλλο ζῶον ἀπὸ τὰ ἀνώτερα θηλαστικά δὲν ἀνευρέθη εἰς τὴν Αὐστραλίαν κατὰ τὴν ἀνακάλυψίν της. Ὅλα τὰ ζῶοντα σήμερον εἰς τὴν Αὐστραλίαν κατοικίδια

Χαρτ. 70. Βλάστησις εις Αυστραλίαν.

λάκις 80 μ., είναι δένδρον χαρακτηριστικόν τῆς Αυστραλίας. Καθ' ὅσον προχωρεῖ κανεὶς ἀπὸ Β. ἢ ἀπὸ Α. πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Χώρας, αἱ εὐκάλυπτοι ἐξαφανίζονται, ἀνευρισκόμεναι μόνον κατὰ μῆκος τῶν ὀχθῶν τῶν ποταμῶν. Τὰς δασώδεις ἐκτάσεις διαδέχονται ἐκεῖ (Χαρτ. 70) ἐκτάσεις καλυπτόμεναι ἀπὸ ὑψηλὴν χλόην, σαβάνα δηλ. καὶ ἐν συνεχείᾳ στέππη καὶ ἔρημοι ἐκτάσεις. Ἀπὸ τὰς Αυστραλιανὰς ὅμως ἐρήμους δὲν ἐλλείπει τελείως ἡ βλάστησις, διότι ὑπάρχουν εἰς αὐτὰς ξηρόφιλα τινα φυτὰ καὶ ἀκανθοφόροι θάμνοι ἀντέχοντες εἰς τὴν ξηρασίαν. Ἡ ὑψηλὴ χλόη τῶν σαβανῶν, ξηραινόμενη κατὰ τὸ θέρος, αὐταναφλέγεται ἐνίοτε λόγῳ τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας, ἢ πυρκαϊὰ μεταδίδεται καὶ εἰς τὰ συνεχόμενα δάση καὶ καίονται πολλάκις μεγάλαι δασικαὶ ἐκτάσεις.

Γεωργία. Κτηνοτροφία. Κατὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Αυστραλίας οὐδὲν φυτὸν καλλιεργούμενον εἰς αὐτὴν ἀνευρέθη. Οὐδὲν ἐπίσης ἀνευρέθη οἰκιάκων ζῶων (εἰς τὴν Ἀμερικὴν οἱ Ἰνδιάνοι εἶχον ἀρκετὰ καλ-

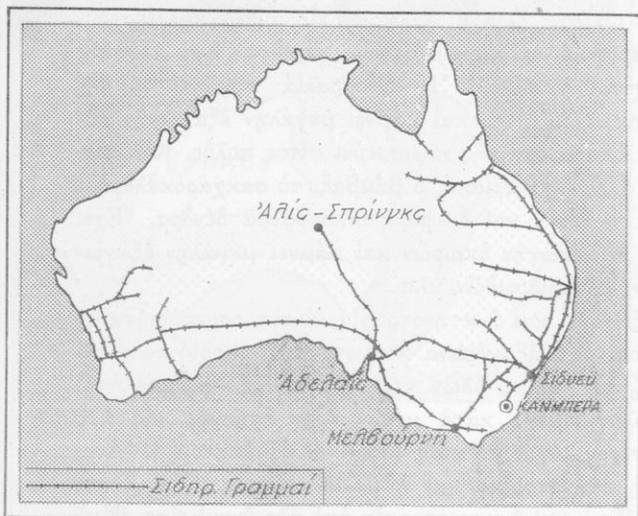
θηλαστικὰ μετεφέρθησαν ἐκεῖ ὑπὸ ἀποίκων. Εἰς τὴν Αυστραλίαν διετηρήθησαν ζῶα παράδοξα, μὴ ἀνευρισκόμενα σήμερον ἄλλοῦ. Ταῦτα εἶναι π.χ. τὰ **μαρσιποφόρα** ἢ **καγκουρώ**, ὁ **ὄρνιθόρουγγος** ὁ **παράδοξος**, ὁ **Ἐμοῦ** κλπ.

Μεγάλα καὶ πυκνὰ δάση ὑπάρχουν μόνον εἰς τὴν Β. Αυστραλίαν, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ἀρκεταί. Εἰς τὰς Κορδιλιέρας ὑπάρχουν δάση, κυρίως ἀπὸ εὐκαλύπτους, ἀκακίας καὶ μιμόζας. Αἱ εὐκάλυπτοι, φθάνουσαι εἰς ὕψος πολ-

λιεργούμενα φυτά και οικιακά ζώα). "Όλα τὰ εἰς αὐτὴν καλλιεργούμενα φυτὰ καὶ τὰ διατρεφόμενα ζῶα εἰσῆχθησαν ἔξωθεν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν καλλιεργειῶν ἔρχεται ὁ σῖτος. Ἡ Αὐστραλία παράγει τὰ 4% τοῦ παγκοσμίως παραγομένου σίτου καὶ κάμνει μεγάλην ἐξαγωγὴν αὐτοῦ, διότι κατοικεῖται ἀραιῶς καὶ τῆς περισσεύει σῖτος πολὺς. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης καὶ τὰ ἄλλα δημητριακὰ, ὁ βάμβαξ, τὸ σακχαροκάλαμον, ὁ καπνός, ἡ ἄμπελος, ἡ ἐλαία καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα. Ἐχει ἡ Αὐστραλία μεγάλην παραγωγὴν ὀπωρῶν καὶ κάμνει μεγάλην ἐξαγωγὴν μῆλων, σταφυλῶν, ἐσπεριδοειδῶν κλπ. ».

Μεγάλην ἀνάπτυξιν ἔχει καὶ ἡ κτηνοτροφία, ἀντιπροσωπεύουσα τὸ 1/4 τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου. Τὰ ἐξαγόμενα κτηνοτροφικὰ προϊόντα ἀντιπροσωπεύουν τὰ 60% τῆς ἀξίας ὅλων τῶν ἐξαγωγῶν. Ἐκτρέφονται κυρίως πρόβατα, ὑπολογιζόμενα κατὰ μέσον ὄρον ἐτησίως εἰς 120 ἑκατομ. καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον βοοειδῆ (περὶ τὰ 15 ἑκατομ.). Ἀνεπτυγμένα εἶναι καὶ ἡ πτηνοτροφία καὶ ἡ μελισσοτροφία. Ὑποφέρουν ὅμως τόσον ἡ γεωργία ὅσον καὶ ἡ κτηνοτροφία ἀπὸ τὰς ἀνομβρίας, ἰδίως τὰς περιοδικὰς τοιαύτας, (βλ. ἀνωτέρω) ὅποτε προξενοῦνται μεγάλαι καταστροφαί. Καταβάλλεται σήμερον προσπάθεια νὰ ἀποφευχθοῦν αἱ ἐκ τῶν ἀνομβριῶν καταστροφαί διὰ τῆς δημιουργίας τεχνητῶν λιμνῶν.

Ὄρυκτά. Βιομηχανία. Τὰ ὄρυκτὰ ἀφθονοῦν εἰς τὴν Αὐστραλίαν. Εἰς πολλὰ μέρη της ὑπάρχει χρυσός, ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ὁποίου (τὸ 1851) συνετέλεσε νὰ ἀνέλθῃ ὁ πληθυσμὸς τῆς Αὐστραλίας εἰς 1.145.000 κ. τὸ 1851 ἀπὸ 400.000 πού ἦτο τὸ 1850, διότι προσέτρεξαν εἰς αὐτὴν πολλοὶ χρυσοθῆραι. Ἐρχεται καὶ σήμερον ἡ Αὐστραλία τετάρτη εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν χρυσοῦ (μετὰ τὴν Νοτιοαφρικανικὴν Ἐνωσιν, τὸν Καναδᾶν καὶ τὰς Ἡν. Πολιτείας). Ἐχει ἐπίσης πολυτίμους λίθους, ἄργυρον, μόλυβδον, σίδηρον, κασσίτερον καὶ πλεῖστα ἄλλα μέταλλα καὶ ἄνθρακας. Ἐχει οὕτω ἡ Αὐστραλία ἀφθόνους τὰς πρώτας ὕλας ἀπὸ τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸ ὑπέδαφός της. Διὰ τοῦτο ἔχει καὶ βιομηχανίαν ἀνεπτυγμένην. Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἀντιπροσωπεύει τὰ 37% τοῦ Ἐθνικοῦ πλοῦτου της. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν ἔρχονται αἱ βιομηχανίαι, αἱ χρησιμοποιοῦσαι πρώτας ὕλας προερχομένας ἀπὸ τὴν κτηνοτροφίαν, π.χ. αἱ βιομηχανίαι παραγωγῆς κατεψυγμένων κρεάτων, ἐκχειλίσματος κρέατος, κονσερβῶν, βουτύρου καὶ τυροῦ, ἡ βυρσοδεψία καὶ ἡ ἐριουργία. Τὸ Αὐστραλιανὸν ἔριον, προερχόμενον ἀπὸ πρόβατα

Χαρτ. 71. Σιδηροδρομικαί γραμμαι Αυστραλίας.

τῆς φυλῆς (ράτσας) **μερινός**, θεωρεῖται τὸ καλύτερον ἔριον, ἢ δὲ Αὐστραλία ἔρχεται πρώτη εἰς τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ἔριου. Ἀκολουθοῦν ἡ ἀλευροβιομηχανία, ἡ βαμβακουργία, οἰνοποιία, ζυθοποιία, αἱ βιομηχανίαι παραγωγῆς σακχάρεως, καπνοῦ, χημικῶν προϊόντων καὶ ἡ μεταλλουργία.

Ἡ **συγκοινωνία** ἔχει ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν εἰς τὰ Ν. καὶ ἰδίως εἰς τὰ Α. τῆς χώρας, ὅπου διευκολύνεται ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς Μώρραϊϋ καὶ Ντάρλινγκ, πλωτοὺς εἰς ἀρκετὸν μῆκος των (Χαρτ. 71).

Ἐξάγει ἡ Αὐστραλία κυρίως ἔρια, σῖτον, μεταλλεύματα, χρυσόν, κρέατα, γαλακτοκομικὰ προϊόντα, δέρματα καὶ ὀπώρας.

Πληθυσμὸς καὶ κάτοικοι. Οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Αὐστραλίας ἀποτελοῦν τὴν κατωτέραν ζῶσαν ἐπὶ τῆς Γῆς ἀνθρωπίνην φυλὴν, ἢ ὅποια μάλιστα διατηρεῖται καθαρά, δὲν ἔχει δηλ. ὑποστῆ ἐπιμιξίαν. Εἶναι τὰ κατώτερα ἀνθρώπινα δείγματα, τὰ συναντώμενα σήμερον. Ἐχουν χρῶμα τοῦ δέρματος μέλαν (πρὸς τὸ τῆς σοκολάτας), πλατεῖς ρώθυνας, προεξέχοντα ὑπερόφρυα τόξα, ἀδυνατούς πόδας καὶ πυκνὸν τρίχωμα εἰς ὅλον των τὸ σῶμα. Ὅσοι ἐκ τούτων δὲν ἔχουν ἔλθει εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς Λευκοὺς, ὥστε νὰ ἐκπολιτισθοῦν ὀλίγον, περιφέρονται γυμνοί, ζοῦν εἰς σπήλαια ἢ εἰς πρωτογόνους καλύβας ἀπὸ κλάδους δένδρων. Τρώγουν ὅ,τι εὗρουν, ἀκόμη καὶ σκώληκας, κάμπας καὶ ἔντομα καὶ ἀποζοῦν κυρίως ἀπὸ τὰ κυνήγιον, ἔχοντες ὡς μόνον ὄπλα των τόξα καὶ βέλη. Ἀπομένουν σήμερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Αὐστραλίας περὶ τὰς 50.000 καὶ διαρκῶς ὁ ἀριθμὸς των ἐλαττοῦται.

Μολονότι τὸ χρώμα τοῦ δέρματός των εἶναι μέλαν, δὲν ἔχουν τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς Μαύρης φυλῆς (βλ. Ἀφρικὴν) καὶ διὰ τοῦτο παρὰ πολλῶν κατατάσσονται εἰς χωριστὴν φυλὴν.

Οἱ πρῶτοι Λευκοὶ κάτοικοι τῆς Αὐστραλίας ἦσαν 700 κατάδικοι, ἀποσταλέντες ἐκεῖ ἐκ τῆς Ἀγγλίας τὸ 1788. Ἡ ἀποστολὴ καταδικῶν εἰς Αὐστραλίαν ἐσυνεχίσθη ἐπὶ ἄρκετὰ ἔτη καὶ οὕτω οἱ πρῶτοι ἄποικοὶ τῆς ἦσαν κατάδικοι. Ἦρχισαν ὅμως σὺν τῷ χρόνῳ μεταβαίνοντες καὶ ἄποικοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἦσαν κατάδικοι. Ἡ μεγάλη αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Αὐστραλίας ἤρχισε κυρίως ἀπὸ τοῦ 1851, ἀφ' ὅτου δηλ. ἀνεκαλύφθη εἰς τὴν Αὐστραλίαν χρυσός. Τὸ σύνολον τῶν κατοίκων τῆς Ὁμοσπόνδου Δημοκρατίας τῆς Αὐστραλίας ἀνέρχεται εἰς 10.200.000 κ. Ἐξ αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ἔχει μικρὰν πυκνότητα πληθυσμοῦ (1,2 κ. κατὰ τετρ. χιλιομ.) καὶ εἶναι ὅλη ἡ Ὠκεανία ἢ ἀραιότερον κατοικουμένη ἡπειρος· διὰ τοῦτο λέγεται καὶ « κενὴ ἡπειρος ». Τὰ 98% τῶν κατοίκων εἶναι Λευκοί, προερχόμενοι ἐκ τῆς Εὐρώπης, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ἄρκετοὶ Ἕλληνες (ὑπολογίζονται περὶ τὰς 25.000). Οἱ ὑπόλοιποι εἶναι Ἰθαγενεῖς καὶ Ἀσιᾶται. Σήμερον ἀπαγορεύεται ἡ μετανάστευσις ἐγχρῶμων εἰς τὴν Αὐστραλίαν.

Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις. Ἡ Αὐστραλία ἀποτελεῖται ἀπὸ 7 αὐτοδιοικουμένους πολιτείας καὶ ἓν Ὁμόσπονδον ἔδαφος, εὐρισκόμενον ἐντὸς τῆς Πολιτείας « Νέα Νότ. Οὐαλλία ». Πρωτεύουσα τούτου καὶ ὀλοκλήρου τῆς Ὁμοσπόνδου Δημοκρατίας εἶναι ἡ **Κανμπέρα** (44.000 κ.). Τὸ **Σίδνεϋ** (2.050.000 κ.) (Χαρτ. 72) εἶναι ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Αὐστραλίας. Ἐχει θαυμάσιον λιμένα, καλὸν κλίμα καὶ πλουσίαν ἐνδοχώραν. Ὀλίγον βορειότερον τοῦ Σίδνεϋ εὐρίσκεται τὸ **Νιουκάστλ** (200.000 κ.) βιομηχανικὸν κέντρον καὶ λιμὴν ἐξαγωγῆς γαιανθράκων, διότι εὐρίσκεται πλησίον ἀνθρακούχου περιοχῆς. **Μελβούρνη** (1.800.000), ἐμπορικὸν κέντρον καὶ μέγας ἐξαγωγικὸς λιμὴν ἑρίου, κρεάτων καὶ γεωργικῶν προϊόντων. **Ἀδελαῖς** (560.000 κ.) βιομηχανικὴ πόλις καὶ λιμὴν. **Πέρθ** (400.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας « Αὐτ. Αὐστραλία ». **Μπρισμπάιην** (560.000 κ.) λιμὴν ποτάμιος εἰς ἀπόστασιν 40 χιλιομ. ἀπὸ τῆς ἀκτῆς. **Ντάρβιν** (18.000 κ.).

Μίαν ἀπὸ τὰς 7 πολιτείας τῆς Αὐστραλίας ἀποτελεῖ ἡ νῆσος Τασμανία. Πρωτεύουσα αὐτῆς ἡ **Χόμπαρτ** (110.000 κ.).

Ἡ **Τασμανία** εἶναι νῆσος ὄρεινὴ μὲ ἄρκετὰ δάση, παράγει πολλὰς

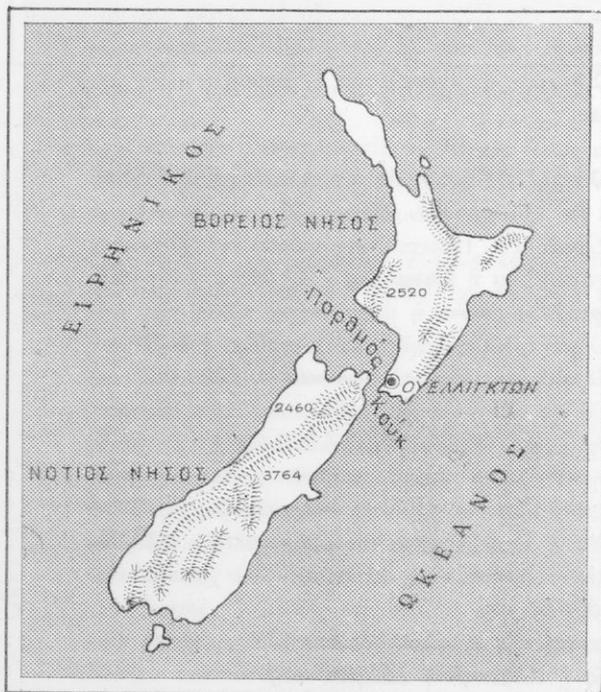
όπώρας και γεώμηλα, έχει δὲ καὶ ἀρκετὴν κτηνοτροφίαν, ἰδίως προβάτων. Κατοικεῖται ἀπὸ 350.000 κ. (ἔκτασις 68.000 τετρ. χιλιομ.) ὅλοι δὲ οἱ κάτοικοι εἶναι Εὐρωπαϊοί, Βρεταννικῆς κατὰ τὸ πλεῖστον καταγωγῆς. Οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι ἐξωλοθρεύθησαν ἀπὸ τὰς ἀσθενείας καὶ τὸ ἀλκοόλ, τὸ ὅποιον εἰσῆγαγον ἐκεῖ οἱ Εὐρωπαϊοί, ἢ ἐφονεύθησαν παρὰ τούτων. Ὁ τελευταῖος αὐτόχθων Τασμανὸς ἀπέθανε τὸ 1876.

Νέα Ζηλανδία

Ἡ **Νέα Ζηλανδία** εἶναι ἀνεξάρτητος Δημοκρατία, ἀνήκουσα εἰς τὴν Βρετ. Κοινοπολιτείαν. Ἔχει ἔκτασιν 268.000 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 2.400.000 (πυκνότης πληθ. 9) ἀποτελούμενον κατὰ 96% ἀπὸ Εὐρωπαίους ἀποίκους (κυρίως Βρεταννοὺς). Οἱ ὑπόλοιποι εἶναι αὐτό-

χθονες **Μαόρι**, ἀνήκοντες εἰς τὴν Κιτρίνην φυλὴν, ἀλλὰ μὲ τὰ Μογγολικὰ χαρακτηριστικὰ μόλις διακρινόμενα. Εἶναι οἱ Μαόρι μία φυλὴ σωματικῶς ὠραία, ὑπερήφανος καὶ ἀγαπῶσα τὴν ἐλευθερίαν. Ἀντέστη γενναίως εἰς τοὺς Βρεταννοὺς ἀποίκους πρὶν καταβληθῆ ὑπ' αὐτῶν, πολλοὶ δὲ Μαόρι ἐφονεύθησαν.

Ἡ **Νέα Ζηλανδία** ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μεγάλας καὶ ὀρεινὰς νήσους, χωριζομένας διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ **Κοῦκ** καὶ τινὰς ἄλλας μικροτέρας (νήσοι Κερμαντέκ Δυτ. Σαμόαι, Ἀρχιπέλαγος τῶν νήσων τοῦ

Χαρτ. 72. Νέα Ζηλανδία.

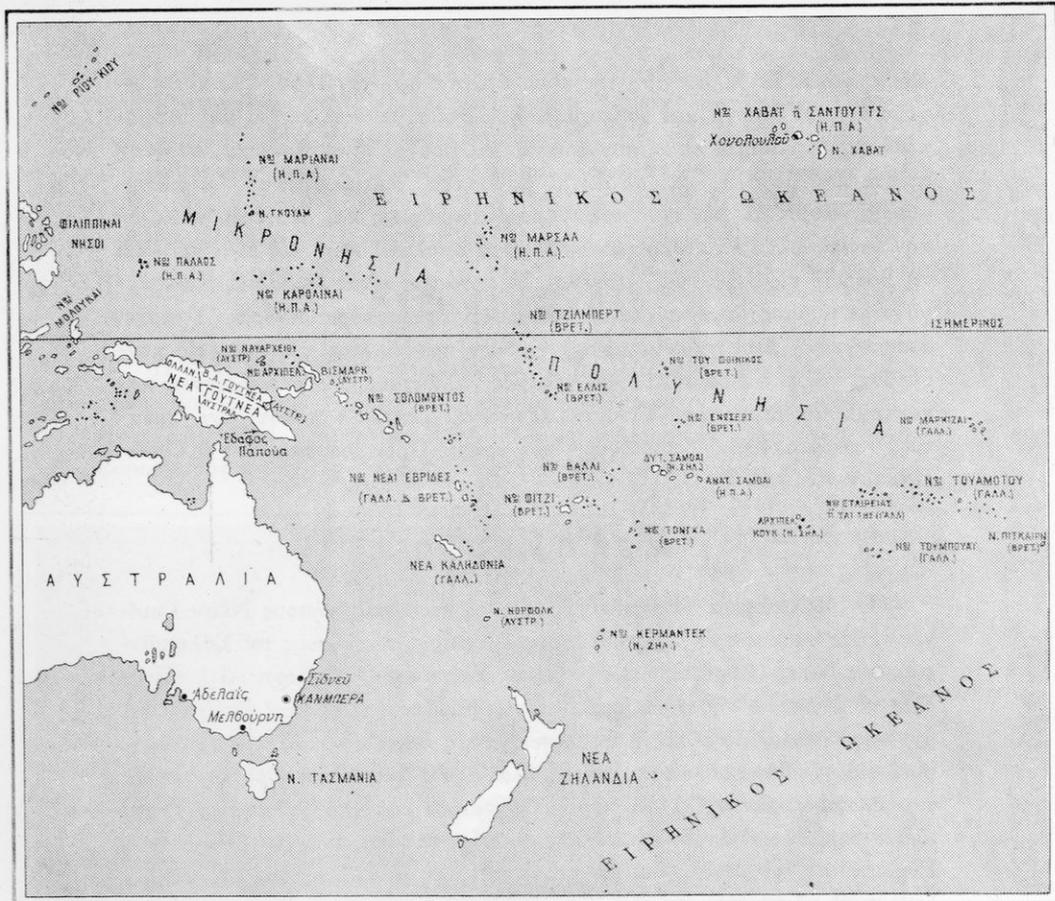
Κούκ, χαρτ. 72). Τὰ ὄρη τῆς εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὰ (3764 μ.) καὶ ὑπάρχουν ἀρκετὰ ἐνεργὰ καὶ ἐσβεσμένα ἠφαιστεία, θερμαὶ πηγαὶ καὶ θερμοπίδακες· οἱ σεισμοὶ εἶναι συχνότατοι. Αἱ βροχαὶ εἶναι ἀρκεταί, τὰ δάση πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ αἱ ἀκταὶ βαθύτατα διαμελισμένα. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν **κτηνοτροφίαν** κυρίως καὶ δευτερευόντως μὲ τὴν γεωργίαν. Τὰ ἐκτρεφόμενα πρόβατα ὑπολογίζονται εἰς 40 ἑκατ. καὶ τὰ βοοειδῆ εἰς 6 ἑκατομ., μεγάλα δὲ ἐκτάσεις εἶναι λειβάδια. Καλλιεργοῦνται κυρίως δημητριακά, ἄμπελοι καὶ ὀπωροφόρα δένδρα. Ὑπάρχει ἀνεπτυγμένη **βιομηχανία** κατεψυγμένων κρεάτων καὶ τοιούτων εἰς κονσέρβας, γάλακτος εἰς κυτία καὶ γενικῶς γαλακτοκομικῶν προϊόντων καὶ κατεργασίας δερμάτων. Γίνονται ἐξαγωγαὶ μεγάλων ποσοτήτων κρέατος, γαλακτοκομικῶν προϊόντων καὶ ἐρίου. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Οὐέλ-λιγκτον** (140.000 κ.).

Με λ α ν η σ ί α

Ἡ **Μελανησία** ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ τὰς νήσους **Νέαν Γουϊνέαν**, τὰς νήσους τοῦ **Ἀρχιπελάγους Βίσμαρκ**, τὰς νήσους τοῦ **Σολομῶντος**, τὰς **Νέας Ἐβρίδας** καὶ τὴν **Νέαν Χαληδονίαν** (Χαρτ. 73). Εἶναι ὅλαι αἱ ἀνωτέρω νῆσοι τὰ ὑπολείμματα προὔπαρξάσης ἐκεῖ ἠπείρου καὶ ὄχι νῆσοι κοραλλιογενεῖς ἢ ἠφαιστειογενεῖς ὅπως εἶναι αἱ τῆς Πολυνησίας καὶ τῆς Μικρονησίας. Ἐπειδὴ ὅλαι αἱ ὡς ἄνω νῆσοι εὐρίσκονται εἰς τὴν Διακεκαυμένην ζώνην, περιβάλλονται δὲ καὶ ὑπὸ θαλάσσης, ἔχουν κλίμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν μὲ πολλὰς βροχάς, τελείως ἀνθυγιεινὸν διὰ τοὺς Εὐρωπαίους, οἱ ὅποιοι, διὰ τὴν ἀνάγκην νὰ χαρακτηρίσουν τὸ κλίμα των, τὰς ὀνομάζουσι « αἱ νῆσοι ποῦ φονεύουσι ».

Τὸ κλίμα εὐνοεῖ τὴν βλάστησιν καὶ αἱ νῆσοι αὗται καλύπτονται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ πυκνὰ δάση. Κατοικοῦνται ἀπὸ ἀνθρώπους τῆς Μαύρης φυλῆς (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Μελανησία), ἐκ τῶν ὁποίων οἱ κατοικοῦντες ἰδίως τὸ ἐσωτερικὸν τῶν νήσων εἶναι ἀπολίτιστοι, ἡμίμαγριοι, ἐπιιδόμενοι ἀκόμη καὶ σήμερον εἰς τὴν ἀνθρωποφαγίαν. Οἱ κατοικοῦντες τὴν **Νέαν Γουϊνέαν** λέγονται **Παποδοὶ**, οἱ δὲ κατοικοῦντες τὴν **Ν. Χαληδονίαν** **Κανάκοι**. Ὑπολογίζονται οἱ κάτοικοι ὅλων τῶν ὡς ἄνω νήσων περὶ τοὺς 1.500.000 καὶ ἡ ἑκτασις περὶ τὰς 950.000 τετρ. χιλιομ.

Νέα Γουϊνέα. Εἶναι ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς Μελανησίας, ἔχουσα ἑκτασιν 803.000 τετρ. χιλιομ. εἶναι ἡ δευτέρα εἰς μέγεθος, μετὰ τὴν Γροιν-

Χαρτ. 73. Μελανησία, Μικρονησία και Πολυνησία.

λανθιαν, νήσος τῆς Γῆς. Ἐχει ὕψηλά ὄρη (4000 μ.) πολλά ἐνεργὰ καὶ ἐσβεσμένα ἠφαλοστεια καὶ μεγάλα καὶ πυκνὰ δάση, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς νήσου παραμένουν ἀκόμη καὶ σήμερον ἀνεξερεύνητα. Τὸ δυτικόν ἡμισυ τῆς νήσου εἶναι Ὀλλανδικὴ ἀποικία, λεγομένη Ὀλλανδικὴ Γουϊνέα (Χαρτ. 73). Τὸ ἀνατολικόν ἡμισυ λεγόμενον ΒΑ. Γουϊνέα ἢ ἔδαφος Παπούα, καθὼς καὶ αἱ πλησίον νῆσοι τοῦ Ναυαρχείου, ἀνήκει εἰς τὴν Αὐστραλίαν.

Αἱ νῆσοι τοῦ Ἀρχιπελάγους Βίσμαρκ καὶ αἱ βορειότεραι ἐκ τῶν νήσων τοῦ Σολομώντος, συνολικῆς ἐκτάσεως 520.000 τετρ. χιλιομ. καὶ

πληθυσμοῦ 1.900.000 κ. (ἐκ τῶν ὁποίων 1.300.000 εἶναι Ἰθαγενεῖς Παποῦαι), ἀνήκουν εἰς τὴν Αὐστραλίαν, ἐνῶ αἱ ὑπόλοιποι, πλὴν τῶν Αὐστραλιανῶν, νῆσοι τοῦ Σολομώντος, ἔχουσαι περὶ τὰς 340.000 κ. ἀνήκουν εἰς τὸ Ἡν. Βασίλειον.

Αἱ **Νεαὶ Ἐβρίδες** εἶναι περὶ τὰς 40 νῆσοι ἔχουσαι περὶ τὰς 54.000 κ. Αὗται εἶναι ὑπὸ συγκυριαρχίαν τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Ἡν. Βασιλείου.

Ἡ **Νέα Καληδονία** ἔχουσα πληθυσμὸν 63.000 κ., ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι Ἰθαγενεῖς, λεγόμενοι Κανάκοι, ἀνήκει εἰς τὴν Γαλίαν.

Μικρονησία

Βορείως καὶ ΒΑ τῆς Μελανησίας καὶ πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ εὐρίσκονται πλέον τῶν 1000 νησίδες, κατὰ τὸ πλεῖστον κοραλλιογενεῖς ἀποτελοῦσαι τὴν **Μικρονησίαν**. Αὗται εἶναι ἐκ Δ. πρὸς Α. (*Χαρτ. 73*): Τὰ Ἀρχιπελάγη **Παλάος**, **Καρολίνας**, **Μαριάνναι** (μεγαλυτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ νῆσος Γκουάμ), **Μάρσαλ**. Τὰ Ἀρχιπελάγη τῶν νήσων τούτων, ἔχοντα περὶ τοὺς 60.000 κ., ἀνήκουν εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας. Ἐκτὸς τούτων εἶναι καὶ τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν νήσων **Τζίλμπερτ** καὶ **Ἑλλις**, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὸ Ἡν. Βασίλειον καὶ ἔχουν 28.000 κ.

Πολυνησία

Ἡ **Πολυνησία** ἀποτελεῖται ἀπὸ πλῆθος ἡφαιστειογενῶν ἢ κοραλλιογενῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται ἐγκατεσπαρμέναι εἰς τὸν Εἰρηλικὸν Ὠκεανὸν καὶ εἰς μεγάλην ἀπόστασιν Α. καὶ ΝΑ. τῆς Μελανησίας (*Χαρτ. 73*). Αἱ νῆσοι τῆς Πολυνησίας εἶναι ἐκ Δ. πρὸς Α. :

Τὰ Ἀρχιπελάγη τῶν νήσων **Φίτζι**, **Βάλλι**, **Τόγκα**, **Ἐνώσεως** καὶ **Φοίνικος**. Ἀνήκουν τὰ Ἀρχιπελάγη αὐτὰ εἰς τὸ Ἡν. Βασίλειον, ἐκ τούτων δὲ τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν νήσων **Τόγκα** εἶναι βασίλειον (ὑπὸ βασιλίσσαν) τελοῦν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἡν. Βασιλείου. Τὸ σύνολον τῶν κατοίκων ὅλων αὐτῶν τῶν νήσων, πολλοὶ ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι τελείως ἀκατοίκητοι, φθάνει τὰς 450.000.

Αἱ νῆσοι **Σαμόα**, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δυτικαὶ ἀνήκουν εἰς τὴν

Νέαν Ζηλανδίαν (85.000 κ.) αἰ δὲ ἀνατολικαὶ εἰς τὰς Ἑν. Πολιτείας (20.000 κ.).

Τὸ Ἄρχιπέλαγος τῶν νήσων Κούκ, ἀνήκον εἰς τὴν Νέαν Ζηλανδίαν (περὶ τὰς 10.000 κ.).

Ἡ Γαλλικὴ Ὠκεανία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ Ἄρχιπέλαγος τῶν νήσων : Ταϊτῆς ἢ Ἐταιρίας, τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι ἡ νῆσος Ταϊτῆ (24.000 κ.), Τουμπουαῖ (περὶ τὰς 3.500 κ.) Τουαμοτοῦ (4500 κ.) καὶ τὸ Ἄρχιπέλαγος τῶν νήσων τῆς Μαρκεσίας ἢ Μαρκίζων νήσων (2.800 κ.).

Ἡ νῆσος Πιτκαῖρν (150 κ.) ἀνήκουσα εἰς τὸ Ἑν. Βασίλειον.

Αἱ νῆσοι Χαβαΐ ἢ Σάντουϊτς (βλέπε Ἑν. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς) καὶ

Ἡ Νῆσος τοῦ Πάσχα, ἡ ἀνατολικωτέρα τῶν νήσων τῆς Πολυνησίας, ἀνήκουσα εἰς τὴν Χιλήν (βλ. Χιλήν). Ὅλοι αἱ ὡς ἄνω νῆσοι, εὐρισκόμεναι εἰς τὴν Διακεκαυμένην ζώνην, ἔχουν κλίμα ὑγρὸν καὶ θερμόν. Παράγουν βανάνας, ἰνδοκάρυα, λαχανικά, ἀνανάδες, καφέν, σακχαροκάλαμον καὶ πολλὰ ὀπωρικά, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ἐσπεριδοειδῆ. Οἱ κάτοικοι τῆς Πολυνησίας καὶ τῆς Μικρονησίας δὲν ἀνήκον εἰς τὴν Μαύρην φυλὴν, ὅπως οἱ τοιοῦτοι τῆς Μελανησίας (Παποῦαι, Κανάκοι) ἀλλὰ εἰς τὴν Κιτρινήν φυλὴν, ἔχουν ὅμως πολὺ ἐξησθενημένα τὰ μογγολικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ σχεδὸν λευκὸν τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος.

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ

Ἡ Ὠκεανία εἶναι ἡ μικροτέρα ἐκ τῶν ἡπείρων. Οἱ κάτοικοι τῆς Ὅμοσπόνδου Δημοκρατίας τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Δημοκρατίας τῆς Ν. Ζηλανδίας εἶναι σχεδὸν ἐν τῇ ὁλότῃ τῶν Λευκοί, μεταβάντες ἐκεῖ ὡς ἄποικοι ἐκ τῆς Εὐρώπης.

Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Αὐστραλίας εἶναι ἐλάχιστοι (περὶ τοὺς 50.000). Ἄν καὶ τὸ χρῶμα τοῦ δέρματός των εἶναι μέλαν, δὲν ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς Νέγρους τῆς Ἀφρικῆς καὶ παρὰ τινῶν κατατάσσονται εἰς χωριστὴν φυλὴν. Μαῦροι εἶναι καὶ οἱ Ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῆς Μελανησίας καὶ τῆς Πολυνησίας, οἱ ὁποῖοι λέγονται Παποῦαι καὶ Κανάκοι καὶ ἀποτελοῦν τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νήσων τούτων. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τῆς

Μικρονησίας ανήκουν εις την Κιτρινήν φυλήν, άλλ' έχουν τελείως έξησθενημένα τὰ μογγολικά χαρακτηριστικά και τὸ δέρμα των εἶναι σχεδὸν λευκόν. Οἱ κατοικοῦντες τὴν Νέαυ Ζηλανδίαυ λέγονται **Μαόρι**. Οἱ εις τὰς νήσους αὐτὰς ζῶντες Λευκοί, ὡς ἄποικοι, εἶναι πολὺ ὀλίγοι, διότι δὲν ἀντέχουν εις τὸ θερμὸν και ὑγρὸν κλίμα τῶν νήσων τούτων.

Αἱ νῆσοι τῆς Μελανησίας εἶναι τὰ ὑπολείμματα ὑπαρξάσης ἐκεῖ εις παλαιστάτας ἐποχὰς ἠπειροῦ. Ἐκ τούτων ἡ Νέα Γουινέα εἶναι ἡ δευτέρα εις μέγεθος (μετὰ τὴν Γροινλανδίαυ) νῆσος τῆς Γῆς. Αἱ νῆσοι τῆς Μικρονησίας και τῆς Πολυνησίας εἶναι ἠφαιστειογενεῖς ἢ κοραλλιογενεῖς και γενικῶς μικραῖ. Ἐξαιρουμένης τῆς Αὐστραλίας (πλὴν τοῦ Β και τοῦ Α. τμήματός της), εις ὅλας τὰς νήσους τῆς Ὀκεανίας τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν (εὐρίσκονται αἱ περισσότεραι ἐπὶ ἢ πλησίον τοῦ Ἴσημερινοῦ) και ὑγρὸν και διὰ τοῦτο καλύπτονται ἀπὸ μεγάλα και πυκνὰ δάση. Ταῦτα εις τὴν Ν. Γουινέαυ εἶναι και σήμεραυ ἀκόμη κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνεξερεύνητα.

Π Ι Ν Α Ξ

Ἐμφαίνων τὰ διάφορα ἀνεξάρτητα και μὴ κράτη τῆς Ὀκεανίας μετὰ τὴν ἔκτασίν των, τὸν πληθυσμὸν των και τὴν πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ των.

Κράτη	Πληθυσμὸς	Ἐκτασις	Πυκνότης πληθ.
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ			
Αὐστραλία	10.200.000	7.704.159	1,2
Ν. Ζηλανδία	2.400.000	268.231	9
ΕΔΑΦΗ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ			
Αὐστραλίας			
Νῆσοι Κόκος	650	13	50
Ν. Νόρφολκ	1.000	35	29
ΒΔ. Γουινέα ἢ Παπούα	480.000	234.498	2
Γαλλίας			
Νέα Καληδονία	63.000	18.653	3
Διάφοροι νῆσοι ἤτοι, Νῆσοι Ταϊτῆς ἢ Ἐταιρίας, Μαρκησίας ἢ Μαρκίζας Τουαμότου & ἄλλαι μικρότεροι	69.000	3.998	17
Ἡνωμ. Βασιλείου			
Νῆσοι Σολομώντος (Βρετ.)	113.000	29.785	3
Νῆσοι Φίτζι	390.000	18.234	19

Κράτη	Πληθυσμός	Έκτασις	Πυκνότης πληθ.
Νήσοι Τζιλμπερτ	28.000	956	29
Ν. Πιτκαϊρν	150	5	30
Νήσοι Τόνγκα	54.000	697	77
Ν. Ζηλανδίας			
Νήσοι Κούκ	16.000	259	62
Νίβα	5.000	259	19
Τοκελάου	2.000	10	200
Ήν. Πολ. Ήμερικής			
Ήμερικανικαί Σαμόα	20.000	197	112
Γκουάμ	36.000	534	67
Χαβάι	600.000	16.600	36
ΕΔΑΦΗ ΥΠΟ ΚΗΔΕΜΟΝΙΑΝ			
Αυστραλίας			
Νέα Γουίνέα (τὸ Ν. καὶ τὸ ΝΑ. τμήμα της, αἱ νήσοι τοῦ Ἀρχιπελάγους Βίς- μαρκ, μέρος τῶν νήσων Σολομώντος)	1.900.000	520.870	4
Ήν. Πολ. Ήμερικής			
Νήσοι Καρολίνα, Μαριάναι, Μάρσαλ	60.000	1.779	36
Ν. Ζηλανδίας			
Δ. Σαμόα	85.000	2.927	33
Συγκυριαρχία Γαλλ.—Ήνωμ. Βασι- λείου			
Νέαι Ἐβρίδες	54.000	14.763	2

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ
(εἰς στρογγυλοῦς ἀριθμοὺς κατὰ τὸ 1956)

	Έκτασις (τετ. χιλ.)	Πληθυσμός	Πυκνότης πληθ.
1) ΑΣΙΑ	44.000.000	1.680.000.000	38
2) ΑΜΕΡΙΚΗ	42.000.000	365.000.000	9
3) ΑΦΡΙΚΗ	30.000.000	249.000.000	8
4) ΩΚΕΑΝΙΑ	9.000.000	17.000.000	2
5) ΕΥΡΩΠΗ	10.440.000	600.080.000	58
ΣΥΝΟΛΟΝ	135.000.000	2.911.080.000	22

Ε. ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ

Ἄνταρκτική λέγεται ἡ περιὸν Ν. Πόλον περιοχὴ μέχρι τοῦ 6θου παραλλήλου. Εἶναι ξηρὰ περιβάλλουσα ἀσυμμέτρως τὸν Ν. Πόλον (**Εγχο. Χαο. IX*). Ἡ ἔκτασις τῆς ὑπολογίζεται εἰς 13—14 ἑκατομμ. τετρ. χιλιομ. χωρὶς τοῦτο νὰ εἶναι βέβαιον, διότι σκεπάζεται ὅλη ἡ ἔκτασις ἀπὸ παχὺ στρῶμα πάγου, ὃ ὁποῖος προεκτείνεται κατὰ πολλὰ χιλιόμετρα καὶ εἰς τὴν θάλασσαν, τὴν περιβάλλουσαν τὴν ξηράν. Ἀποτελεῖ τὴν ἕκτην ἠπειρον τῆς Γῆς. Ἡ Ἄνταρκτικὴ περιβάλλεται ἀπὸ ὅλας τὰς πλευράς τῆς ὑπὸ τῶν νοτίων τμημάτων τοῦ Ἰνδικοῦ, Εἰρητικοῦ καὶ Ἀτλαντικοῦ Ὀκεανοῦ, ἀπὸ θάλασσαν δηλαδὴ ἣτις λέγεται καὶ **Νότιος Παγωμένος Ὀκεανός**. Τὸ στρῶμα τοῦ πάγου ἀκολουθεῖ τὰς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους καὶ εἶναι ζήτημα ἂν ἀπὸ ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτὴν μόλις 260.000 τετρ. χιλιομ. ἐλευθεροῦνται τῶν πάγων, καὶ ταῦτα μικρὸν μόνον χρονικὸν διάστημα κατ' ἔτος. Ὅλη ἡ ἄλλη ἔκτασις καλύπτεται διαρκῶς ἀπὸ πάγους, οἱ ὁποῖοι προχωροῦν καὶ ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Ἀπὸ τούτους ἀποκόπτονται πολλάκις μεγάλα τεμάχια, τὰ λεγόμενα **παγόβουνα**, τὰ ὁποῖα παρασύρονται πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῶν θαλασσίων ρευμάτων καὶ γίνονται θανάσιμοι παγίδες διὰ τὰ πλοῖα, τὰ πλέοντα εἰς τὰ νοτιώτερα μέρη τῶν νοτίων θαλασσῶν.

Καίτοι ἡ Ἄνταρκτικὴ μένει κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνεξερευνητος καὶ ἄγνωστος, φαίνεται ὅτι εἶναι ἐν ὄροπέδιον μέσου ὕψους 2.000 μ., τὸ ὁποῖον ἔχει ἀρκετὰ ὑψηλὰ ὄρη (ἄνω τῶν 4500 μ. ὕψους). Εἰς δύο μέρη τῆς Ἄνταρκτικῆς ἡ θάλασσα προχωρεῖ ἀρκετὰ βαθέως ἐντὸς τῆς ξηρᾶς καὶ σχηματίζει δύο μεγάλους κόλπους ἢ θαλάσσας, τὴν θάλασσαν τοῦ **Ουδέντελ** καὶ τὴν θάλασσαν τοῦ **Ρὸς**. Εἰς τὴν δευτέραν οἱ πάγοι προχωροῦν βαθέως ἐντὸς αὐτῆς, σχηματίζοντες εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἐν τεράστιον φράγμα πάγων, τὸ **φράγμα πάγων τοῦ Ρὸς**, τὸ ὕψος τοῦ ὁποῖου ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, φθάνει τὰ 84 μ. καὶ ὑψοῦται καθέτως ὡς τοῦχος ἀνυπερβλήτος, ἐμποδίζων τὴν περαιτέρω πορείαν. Εἰς τὴν αὐτὴν θάλασσαν εὐρίσκεται ἡ νῆσος Ρὸς καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ ἐνεργὸν ἠφαιστειον **Ἐρεβος** (3999 μ.) καὶ τὸ ἐσβεσμένον **Τρόμος** (3278 μ.).

Εἰς τὰ διάφορα τμήματα τῆς Ἄνταρκτικῆς ἔχουν δοθῆ διάφορα ὀνόματα, εἴτε τῶν ἐξερευνητῶν, οἱ ὁποῖοι πρῶτοι τὰ ἀνεκάλυψαν, εἴτε διαφόρων βασιλέων ἢ προσωπικοτήτων. Οὕτω ἔχομεν τὴν *Γῆν Γκράχαμ*,

τὴν Γῆν Ἐλσγοούρθ, τὴν Θάλασσαν τοῦ Ρός, τοῦ Οὐέντελ, τὴν Γῆν τῆς Βικτωρίας, τῆς Ἀδετίας, τῆς Βασιλίσσης Μὰδ κλπ. (Ἐγγρ. Χαρτ. ΙΧ). Οὐσιαστικῶς ἡ Ἀνταρκτικὴ εἰς οὐδένα ἀνήκει καὶ μέχρι πρό τινων ἐτῶν οὐδεὶς ἐνδιεφέρετο σοβαρῶς δι' αὐτήν, διότι εἶναι ἀκατοίκητος καὶ οὐδὲν ἐνδιαφέρον παρουσίαζεν ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως· καλύπτεται ἄλλωστε διαρκῶς ἀπὸ παχὺ στρῶμα πάγου. Αἱ σημεριναὶ ὅμως κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν δυνατὴν τὴν τῆξιν τοῦ καλύπτοντος τὴν Ἀνταρκτικὴν πάγου καὶ κυρίως ἡ στρατηγικὴ τῆς σημασίας, ἐπειδὴ εὐρίσκειται πολὺ πλησίον τῆς Ἀμερικῆς, συνετέλεσαν, ὥστε νὰ ἀυξηθῇ τὸ δι' αὐτὴν ἐνδιαφέρον καὶ νὰ τὴν διεκδικοῦν ὅλοι οἱ Ἰσχυροὶ τῆς Γῆς. Σήμερον ἡ Ἀνταρκτικὴ ἔχει ὑποδιαιρεθῆ εἰς τομεῖς, ἀναλόγως τῆς ἐθνικότητος τῶν ἐξερευνητῶν οἱ ὁποῖοι ἀνεκάλυψαν καὶ μετέβησαν πρῶτοι εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς. Ἐχομεν οὕτω τὸν Νορβηγικὸν τομέα, τὸν Αὐστραλιανόν, τὸν Γαλλικόν, τῆς Νέας Ζηλανδίας, τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, διεκδικοῦν δὲ ἐδάφη καὶ αἱ πλησίον τῆς Ἀνταρκτικῆς Χιλὴ καὶ Ἀργεντινὴ. Ἡ Σοβ. Ἐνωσις ὕψωσεν ἐσχάτως τὴν Σημαίαν τῆς εἰς περιοχὴν τῆς

Ἐν τμῆμα τῆς Ἀνταρκτικῆς καὶ ἡ γύρω του παγωμένη θάλασσα με παγοθραυστικὰ πλοῖα διασχίζοντα αὐτήν, κατὰ τὸ « διεθνὲς γεωφυσικὸν ἔτος » 1957 - 58.

Πιγκουίνοι εις τὴν Ἀνταρκτικὴν.

Ἀνταρκτικῆς, τὴν ὁποίαν ἡ Μεγάλη Βρετανία θεωρεῖ ἀνήκουσαν εἰς αὐτὴν (**Εγγρ. Χαρτ. IX*).

Ἀνακάλυψις τῆς Ἀνταρκτικῆς. Κατάκτησις τοῦ Ν. Πόλου.

Ὁ ἄνθρωπος ἐστράφη πρῶτον πρὸς βορρᾶν, δηλ. τὴν Ἀρκτικὴν καὶ πολὺ ἀργότερον πρὸς νότον, διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀνταρκτικῆς καὶ τὴν κατάκτησιν τοῦ Ν. Πόλου. Ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος ἀντίκρουσε τὴν Γῆν τῆς Ἀνταρκτικῆς, ἦτο ὁ **Μπίσκοκ** (*Ἀγγλος), ὁ ὁποῖος ἔφθασε πλησίον τῶν ΒΔ. ἀκτῶν τῆς καὶ τὰς ὠνόμασε Γῆν Ἐντερμπυ (1832).

Τὸ 1838 Ἀμερικανικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τὸν **Ουΐλκες** παρέπλευσε τὰς ΒΑ. ἀκτὰς τῆς. Τὸ 1840 ὁ Γάλλος Ντ' **Υρβίλ** ἀνεκάλυψε τὴν Γῆν τῆς Ἀδελλίας. Τὸ 1841 ὁ Ἀγγλος Ρὸς ἀνεκάλυψε τὴν Γῆν τῆς Βικτωρίας, τὴν θάλασσαν **Ρὸς**, τὸ ἐνεργὸν ἠφαίστειον **Ἐρεβος** καὶ τὸ ἐσβεσμένον τοιοῦτον Τρόμος. Νορβηγικὴ ἀποστολὴ, ὑπὸ τὸν **Ἀμοῦνδсен**, ἔφθασε μὲ τὸ πλοῖον « *Φράμ* » εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Ρὸς τὸ 1911. Ἐκεῖθεν ὁ Ἀμοῦνδсен μὲ 4 συντρόφους τοῦ ἐξεκίνησαν τὴν 20ὴν Φεβρουαρίου τοῦ 1911 διὰ τὸν Ν. Πόλον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔφθασε (κατακτῆσας πρῶτος τὸν Ν. Πόλον) τὴν 14ην Δεκεμβρίου. Ὁ Ἀγγλος **Σκῶτ** μὲ 4 συντρόφους τοῦ ἔφθασε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν Ν. Πόλον δεύτερος τὴν 18ην Ἰανουαρίου τοῦ 1912 (κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἀπωλέσθη μετὰ τῶν συντρόφων του). Ὁ πλοίαρχος **Μπέρντ** (Ἡν. Πολιτεῖαι) ἐγκαταστήσας μόνιμον βᾶσιν εἰς τὴν λεγομένην *Μικρὰν Ἀμερικὴν τῆς Ἀνταρκτικῆς*, ἐπέταξεν ἐκεῖθεν μὲ ἀεροπλάνον καὶ ὑπερέπτη τοῦ Ν. Πόλου τὴν 29ην Νοεμβρίου τοῦ 1928.

Πολλοὶ ἄλλοι ἀποστολαὶ μετέβησαν μετὰ τὸ 1928 εἰς Ἀνταρκτικὴν καὶ μὲ τὴν βοήθειαν ἰδίως ἀεροπλάνων ἐχαρτογράφησαν μεγάλας ἐκτάσεις τῆς. Ἡ σημαντικωτέρα καὶ μὲ περισσότερα ἀποτελέσματα ἀπο-

στολή ήτο ή τών 'Ην. Πολιτειών υπό τόν ναύαρχον Μπέρντ (είχε γίνει έν τῷ μεταξύ από πλοίαρχος ναύαρχος, απέθανε δέ τόν Μάρτιον τοῦ 1957), ή όποία ἀπετελεῖτο από 12 πλοῖα (μεταξύ τῶν όποίων καί έν ἀεροπλανοφόρον) καί 4000 ἄνδρας (1947). 'Η ἀποστολή αὐτή ἐξερευνήσε μεγάλας περιοχάς, τάς ἐχαρτογράφησεν, ἀνεκάλυψε δέ πολλά νέα ὄρη. 'Η μεγαλύτερα ὅμως προσπάθεια διά τήν ἐξερευνήσιν τῆς 'Ανταρκτικῆς κατεβλήθη ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ λεγομένου «**Διεθνοῦς Γεωφυσικοῦ Ἔτους**» ('Ιούλιος 1957 μέχρι τέλους Δ/βρίου 1958) ἀπό τῶν ἀρχῶν τοῦ όποίου ἤρχισεν ἐξερευνήσας τῆς 'Ανταρκτικῆς μέ τήν συμμετοχήν ἐξερευνητικῶν ἀποστολῶν 25 κρατῶν. Μεταξύ τῶν ἀποστολῶν τούτων ήτο καί μία Βρεταννική καί τῆς Ν. Ζηλανδίας, εἰς τήν όποίαν συμμετεῖχε καί ὁ κατακτητής τοῦ Ἔβερσετ Νεοζηλανδός **Χίλλαρου**. Οὗτος μαζί μέ 4 ἄλλους Νεοζηλανδούς, ἐκκινήσας ἀπό τήν βάση Σκώτ, εὕρισκομένην εἰς τήν Γῆν τῆς Βικτωρίας, ἔφθασε τρίτος, μετά τοὺς Ἄμούνδσεν καί Σκώτ, εἰς τόν Ν. Πόλον τήν 3ην Ἰανουαρίου τοῦ 1958. Ἐν συνεχείᾳ τήν 21ην τοῦ αὐτοῦ μηνός ἔφθασε εἰς τόν Ν. Πόλον καί ὁ εἰς τήν αὐτήν ἀποστολήν ἀνήκων Ἄγγλος **Φούκς** μετά τῶν 11 συντρόφων του.

Ἡ ζωὴ εἰς τήν Ἀνταρκτικήν. Ἐκ τῶν φυτῶν ἀνευρέθησαν κατά τὸ θέρος εἰς τήν Ἀνταρκτικήν, εἰς τινα τμήματά της, τὰ όποία ἀπαλλάσσονται τελείως τῶν πάγων ἐπί τι χρονικὸν διάστημα, βρύα καί λειχήνες (Τούνδρα). Ἐκ τῶν ζώων οὐδέν χερσαῖον τοιοῦτον ὑπάρχει εἰς τήν Ἀνταρκτικήν. Ὑπάρχουν ὅμως ἄφθονα θαλάσσια ζῶα, π.χ. φῶκαι, φάλαινα, διάφορα εἶδη θαλασσίων πτηνῶν καί ἰδίως ἀφθονώτατα τὰ διάφορα εἶδη τῶν **πιγκουίνων**. Οὗτοι ἔχουν προσαρμοσθῆ τελείως εἰς τήν θαλασσίαν ζωὴν καί συναντῶνται κατά χιλιάδας εἰς μερικὰς περιοχὰς τῆς Ἀνταρκτικῆς.

Α Ρ Κ Τ Ι Κ Η

Ἀρκτική ὀνομάζεται ὁλόκληρος ἡ περὶ τὸν Βόρειον Πόλον περιοχή μέχρι τοῦ 66ου παραλλήλου. Εἶναι θάλασσα (14.352.000 τετρ. χιλιομ.) περιβαλλομένη ὑπὸ τῆς Εὐρασίας, τῆς Ἀμερικῆς καί τῶν εἰς τὰ Β. τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου νήσων. Λέγεται **Βόρειος Παγωμένος Ὠκεανός**. Ἐηρὰ ἀνήκουσα εἰς τήν Ἀρκτικήν εἶναι : Τὰ βορειότερα τμήματα τῆς Εὐρασίας καί τῆς Ἀμερικῆς, αἱ εἰς τὰ βόρεια τοῦ Καναδά

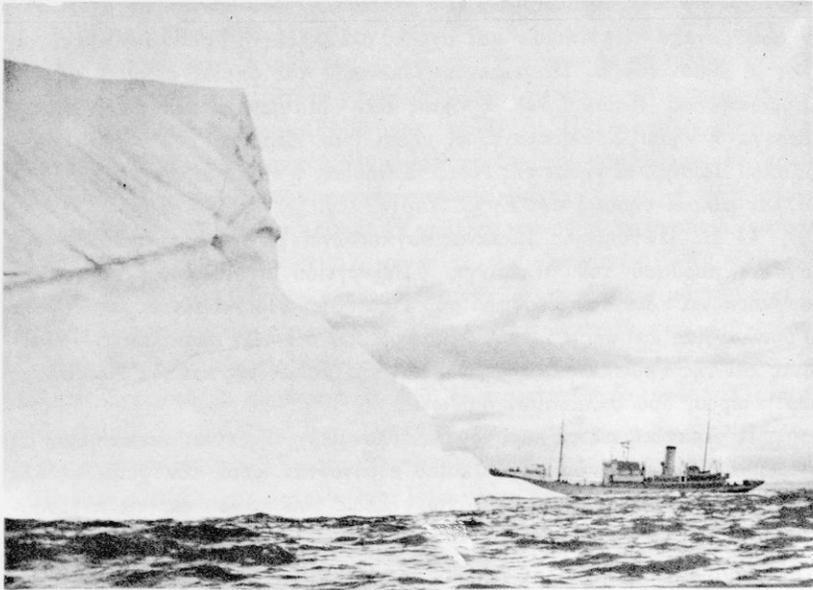
νήσοι, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ σχεδὸν ὀλόκληρος ἡ Γροινλανδία, καὶ τέ-
λος αἱ νήσοι τοῦ Β. Παγωμένου Ὠκεανοῦ, τὰς ὁποίας εἶδομεν εἰς τὴν
Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν (δηλ. ἡ νήσος Ζὰν - Μάγιεν, αἱ νήσοι τῆς Σπιτζ-
βέργης ἢ νήσοι Σβάλμπραντ, αἱ νήσοι Νέα Ζέμβλα, ἡ Γῆ τοῦ Φραγ-
κίσκου Ἰωσήφ, αἱ νήσοι τῆς Νέας Σιβηρίας, ἡ νήσος Βράγγελ καὶ τινες
ἄλλαι μικραὶ νήσοι) (*Ἐγχρ. Χαρτ. IX*).

Ὁ Β. Παγωμένος Ὠκεανὸς συγκοινωνεῖ μὲ τὸν Εἰρηνικὸν διὰ τοῦ
στενοῦ πορθμοῦ τοῦ Μπέρινγκ (Βεργιγείου). Μὲ τὸν Ἀτλαντικὸν
συγκοινωνεῖ διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Νταίηβις, εὐρισκομένου μεταξύ τῆς
Γροινλανδίας καὶ τῆς Γῆς τοῦ Μπάφφιν καὶ διὰ τῶν μεταξύ τῆς Ἰσλαν-
δίας καὶ τῆς Γροινλανδίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Ἰσλανδίας καὶ τῆς Νορβηγίας
ἀφ' ἑτέρου, δύο θαλασσιῶν διόδων.

Ἡ Ἀρκτική, εἰς τὰ περὶ τὸν Β. Πόλον μέρη τῆς, εἶναι σκεπασμένη μὲ
στρῶμα πάγου, τὰ ὅρια τοῦ ὁποίου εὐρύνονται κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ
περιορίζονται κατὰ τὸ θέρος λόγῳ τήξεως τοῦ πάγου εἰς τὰ περισσό-
τερον ἀπέχοντα τοῦ Β. Πόλου τμήματά του. Σήμερον μὲ τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς ἀεροπορίας ἡ Ἀρκτική ἐγίνε τελείως γνωστὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἡ
εἰς αὐτὴν μετάβασις σήμερον εἶναι εὐκόλος. Ἐχρειάσθησαν ὅμως κατὰ
τὸ παρελθόν, ὅτε τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας δὲν ἦσαν ὅσον σήμερον ἀνε-
πτυγμένα, μέγιστα προσπάθειαι διὰ νὰ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος μέχρι τοῦ
Β. Πόλου.

Ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι πρῶτοι ἐπροχώρησαν πρὸς Β. εἶναι : Ὁ
Κάμποτ (Ἀγγλος). Ἐφθασε τὸ 1517 μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου
τοῦ Οὐδσωνος, τὸν ὁποῖον ἀνεκάλυψε τὸ 1610 ὁ **Οὐδσων** (Ἀγγλος).
Ὁ **Νταίηβις** (Ἀγγλος) ἔφθασε τὸ 1587 μέχρι τοῦ Πορθμοῦ, τοῦ σχημα-
τιζομένου μεταξύ τῆς Γροινλανδίας καὶ τῆς Γῆς τοῦ Μπάφφιν καὶ
λαβόντος τὸ ὄνομα τοῦ ἐξερευνητοῦ τούτου. Ὁ **Μπάρεντς** (Ὁλλαν-
δός) ἔφθασε τὸ 1594 μέχρι τοῦ παραλλήλου τῶν 78° Β. πλάτους (εἰς
τὸν αὐτὸν δὲ παράλληλον ἔφθασε τὸ 1616 καὶ ὁ Μπάφφιν, Ἀγγλος).
Ὁ **Μπέρινγκ** (Δανός) ἔφθασε τὸ 1728 μέχρι τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ
καὶ ὁ **Παίρρυ** (Ἀγγλος), φθάσας μέχρι τοῦ παραλλήλου τῶν 82° καὶ
45' βορ. πλάτους τὸ 1827.

Ἀπὸ τοῦ 1850 ἐπολλαπλασιάσθησαν αἱ προσπάθειαι νὰ προχωρήσῃ
ὁ ἄνθρωπος ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο πρὸς βορρᾶν, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ
κυρίως ὅπως κατακτηθῇ ὁ Β. Πόλος τῆς Γῆς. Μεταξὺ αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι
ἐπεχείρησαν νὰ φθάσουν εἰς τὸν Β. Πόλον, ἀναφέρομεν τὸν **Πῆρυ** (Ἦν.

Ἐν παγόβουνον εἰς τὸν βόρειον Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Πολιτεῖαι), ὅστις τὸ 1898 ἔφθασε μέχρι τοῦ παραλλήλου τῶν 83^ο καὶ 50' καὶ συνεχίζων τὴν προσπάθειάν του ἀργότερον κατώρθωσε, τὴν 6ην Ἀπριλίου τοῦ 1909, νὰ φθάσῃ πρῶτος αὐτός, εἰς τὸν Β. Πόλον. Πολλοὶ ἄλλοι, ὅπως ὁ Νορβηγὸς Ἀμοῦνδσεν, ὁ Δανὸς Ρασμοῦσεν κλπ. ἐπιχείρησαν, χωρὶς νὰ τὸ ἐπιτύχουν, νὰ φθάσουν μέχρι τοῦ Β. Πόλου, μέχρις ὅτου ὁ Μπέρντ (Ἦν. Πολιτεῖαι), ἀναχωρήσας ἐκ τῆς Σπιτζβέργης δι' ἀεροπλάνου, ἔφθασε καὶ ὑπερέπτη τοῦ Β. Πόλου, ἐπιστρέψας εἰς Σπιτζβέργην χωρὶς διακοπὴν. Ἐκτοτε πλεῖστοι (μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Ἰταλὸς Νόμπιλε καὶ ὁ ἐκ τῶν Ἦν. Πολιτειῶν Οὐϊλκίς δι' ἀεροπλάνου, καὶ οἱ Γερμανοὶ Σβέρντουρπ καὶ Ἐκκενερ δι' ἀεροπλάνου) ὑπερέπτησαν τοῦ Β. Πόλου. Σήμερον μὲ τὰς πρὸόδους τῆς ἀεροπορίας ἢ εἰς αὐτὸν μετάβασις εἶναι εὐχερής.

Ἡ Ἀρκτική περιοχὴ εἶναι χωρὶς οἰκονομικὴν σημασίαν. Αἱ εἰς αὐτὴν ἀνήκουσαι νῆσοι, καλυπτόμεναι σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ ἔτος ὑπὸ χιόνων, εἶναι σχεδὸν ἐν τῇ ὀλόττητί των (ἐξαιρουμένων τῶν νήσων τῆς Σπιτζβέργης καὶ τῆς νήσου Ζὰν—Μάγιεν) ἀκατοίκητοι. Εἰς τὰ ἡπειρωτικὰ τμήματα τῆς Ἀρκτικῆς παρουσιάζεται κατὰ τοὺς 2—3 μῆνας τοῦ

έτους, ὅτε ἡ Γῆ ἐλευθεροῦται τῶν πάγων, ποιά τις βλάστησις ἀπὸ βρύα καὶ λειχήνας (Τούνδρα), μὲ τοὺς ὁποίους διατρέφονται οἱ λευκοὶ λαγωοὶ καὶ οἱ Τάρανδοι, τὰ μοναδικὰ ἐκεῖ ζῶντα φυτοφάγα ζῷα. Πλὴν τούτων ὑπάρχουν οἱ πολικοὶ κύνες, χρησιμοποιούμενοι ὡς ζῷα ἔλξεως ἐλκύθρων, λευκαὶ ἀλώπεκες, ἄρκτοι, ἄφθονα πτηνὰ καὶ θαλάσσια ζῷα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ φάλαινα, θαλάσσιοι ἐλέφαντες καὶ φῶκαι. Οἱ εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς ζῶντες (Ἐσκιμῶι, Σαμογιένται, Λάπωνες κλπ.) ἀποζοῦν κυρίως ἐκ τῆς ἀλιείας.

Ἄλλ' ἂν δὲν ἔχη σημασίαν ἡ Ἀρκτική ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως, ἀπέκτησεν ἐσχάτως σημασίαν, διότι μὲ τὴν ὑπεράνω αὐτῆς διέλευσιν τῶν ἀεροπλάνων συντομεύεται κατὰ πολὺ ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς Εὐρασίας πρὸς τὴν Ἀμερικήν.

Μεγίστης σημασίας εἶναι τὸ κατόρθωμα τοῦ ἀτομικοῦ ὑποβρυχίου (κινουμένου μὲ ἀτομικὴν ἐνέργειαν) τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς « Ναυτίλου », τὸ ὁποῖον πρῶτον κατόρθωσε νὰ διέλθῃ ὑπὸ τοῦς πάγους τοῦ Βορ. Παγωμένου ἢ Ἀρκτικοῦ Ὠκεανοῦ. Ὁ « Ναυτίλος » κατεδύθη ὑπὸ τοὺς πάγους, ἀφοῦ διῆλθε διὰ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ, καὶ διανύσας κάτωθι τούτων ἀπόστασιν 1830 μιλίων ἐντὸς 96 ὥρῶν, ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν πέρα τοῦ βορείου τμήματος τῆς Γροινλανδίας ὅπου ἡ θάλασσα ἦτο ἀπηλλαγμένη πάγων (*Εργχρ. Χαρτ. ΙΧ*). Συνέδρασε οὕτω ὁ « Ναυτίλος » τὸν Εἰρηνικὸν μὲ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν δι' ὁδοῦ ὑποθαλασσίας. Τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἔχει σημασίαν καὶ ἀπὸ ἐμπορικῆς ἀπόψεως, διότι ἐνῶ σήμερον ἡ ἀπόστασις ἀπὸ Λονδίνου εἰς Τόκιο, διὰ μέσου τῆς διώρυγος τοῦ Παναμᾶ εἶναι 11.200 μίλια, διὰ τῆς ὁδοῦ ὑπὸ τοὺς πάγους τοῦ Ἀρκτικοῦ Ὠκεανοῦ εἶναι μόνον 6700 μίλια.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.		Σελ.
A. ΑΣΙΑ. Γενικά.....	5	1. Βιρμανία (ή Μπούρμα) ..	67
ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ	5	2. Ταϊλάνδη (ή Σιάμ)	67
I. Ν.Δ. ή ΠΡΟΣΩ ΑΣΙΑ		3. Καμπότζη	68
'Ασιατική Τουρκία	7	4. Λάος	69
'Ιστορία τῆς Μ. 'Ασίας ..	17	5. Βόρ. Βιετνάμ και Ν.Βιετνάμ	69
Κύπρος	18	6. Μαλαισία	69
Συρία	22	7. Σιγκαπούρη	70
Λίβανος	26	'Ινδονησία	70
'Ισραήλ	28	Φιλιππίναι	73
'Ιορδανία	33	IV. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ	
ΧΕΡΣΟΝ. ΑΡΑΒΙΑΣ.....	34	Κίνα	75
1. Σαουδική 'Αραβία.....	37	Χόνγκ—Κόνγκ	81
2. 'Υεμένη	37	Μακάο	81
3. Σουλτανάτα 'Ομάν και Μα- σκάτ	38	Φορμόζα	81
4. 'Εμιράτα ή Σειχάτα Κατάρ- Μπαχερέν - Κουβέτ (ή Κοβέτ)	38	Νῆσοι Ρίου—Κίου.....	82
5. 'Αποικία και προτεκτοράτον του "Αντεν.....	38	'Ιαπωνία	82
'Ιράκ	39	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΚΟΡΕΑΣ	88
II. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ		1. Δημοκρατία Νοτ. Κορέας	88
Α.'Οροπέδιον του 'Ιράν ..	43	2. Λαϊκή Δημοκρατία Β.Κορέας	88
'Ιράν	46	V. ΒΟΡΕΙΟΣ, ΔΥΤΙΚΗ ΚΑΙ	
'Αφγανιστάν	48	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ	89
B. Αί 'Ινδία και τὰ κράτη αὐτῆς	49	'Εξωτερική Μογγολία	89
Πακιστάν και Δημ. τῶν 'Ιν- διῶν. Γενικά	49	'Ασιατική Ρωσία	89
1. Πακιστάν	56	VI. ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΙΣ ΤΗΣ Α-	
2. Δημοκρατία 'Ινδιῶν	57	ΣΙΑΣ	96
Κασμίρ.....	60	VII. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ Α-	
Νεπάλ	61	ΣΙΑΣ	98
Μπουτάν	61	Πίνακες	104
Κεϋλάνη	62	B. ΑΦΡΙΚΗ. Γενικά.....	109
III. Ν.Α. ΑΣΙΑ ή ΙΝΔΟΚΙΝΑ		1. ΒΟΡ. ΑΦΡΙΚΗ	111
Γενικά	63	Αίγυπτος	111
		Λιβύη	119
		Τυνησία	121

'Αλγερία	124	Βρετ. 'Ανατολ. 'Αφρική (Ουγκάντα. Κένυα. Ταγ- κανίκα)	163
Μαρόκον	127	Μοζαμβίκη (Πορτογαλ.) ...	165
'Ισπανικόν Μαρόκον	130		
Ταγγέρη	130		
Μεγάλη έρημος Σαχάρα	130		
II. ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ.			
Γενικά	135	V. ΝΟΤ. ΚΑΙ ΝΔ. ΑΦΡΙΚΗ	
'Ισπανική Δυτ. 'Αφρική	139	Βρεταν. Ν. 'Αφρική ('Ενω- σις Ροδεσίας και Νυασ- σαλάνδης. Μπετσιουανα- λάνδη. Μπασσουτολάνδη	166
Μαυριτανία	139	Νοτιοαφρικανική "Ενωσις και ΝΔ. 'Αφρική	166
Σενεγάλη	140		
Σουδανική Δημοκρατία	141		
Δημοκρατία Νιγηρος	142	VI. ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	
Γαμβία	142	Νήσοι Γαλλ. του 'Ινδικού 'Ωκεανού, Μαδαγασκάρη. Ρεουνιόν. Κομόραι	171
Πορτογαλλική Γουινέα	143	Βρεταννικαί (Μαυρίκιους. Σεϋχέλαι)	171
Δημοκρατία Γουινέας	143	Νήσοι του 'Ατλαντικού 'Ω- κεανού : Πορτογαλικά. 'Α- ζόραι. Μαδέρα. 'Αγ. Θωμά Πρίνσιπε. Πρασίνου 'Α- κρωτηρίου.	
Σιέρρα Λεόνε	144	'Ισπανικά (Κανάριοι - Φερ- νάνδο Πό)	
Λιβερία	145	Βρεταννικά ('Αγ. 'Ελένης. 'Αναλήψεως)	172
'Ακτή 'Ελεφαντόδοντος	145	'Ανασκόπησις 'Αφρικής	173
Γκάνα	146	Πίνακες	178
Τόγκο	147		
Δαχομένη	147	Γ. ΑΜΕΡΙΚΗ. Γενικά	183
'Ανω Βόλτα	147	I. ΒΟΡΕΙΟΣ Ή ΑΓΓΛΟΣΑΞΩ- ΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ	185
Νιγηρία	148	Καναδάς	187
		Νήσοι Σαιν-Πιερ και Μικελόν	195
		Γροιλανδία	195
		'Ην. Πολιτ. τής 'Αμερικής ..	195
		Χερσόνησος τής 'Αλάσκας και 'Αλεούτια Νήσοι ...	212
III. ΚΕΝΤΡΙΚΗ Ή ΙΣΗΜΕΡΙ- ΝΗ ΑΦΡΙΚΗ	150		
Δημοκρατία Τσάδ	151		
Κεντραφρικανική Δημοκρατία	152		
Δημοκρατία Κογκό	152		
Γκαμπόν	153		
Καμερόν	154		
Τό τέως Βελγικόν Κογκό ...	154		
'Ισπανική Γουινέα	157		
Ρουάντα - Ουρόντι	157		
Καμπίντα και 'Αγκόλα	157		
IV. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ			
'Ομοσπονδία Αιθιοπίας - 'Ε- ρυθραίας	159		
Σουδάν	160		
Σομαλία	162		

II. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Γενικά	215
Μεξικόν	216
Γουατεμάλα. Σαλβαδόρ. 'Ον- δούρα. Βρετ. 'Ονδούρα. Νι- καράουα. Κόστα-Ρίκα. Πα- ναμάς. Ζώνη και διώρυξ Παναμά	219
ΝΗΣΟΙ ΜΠΑΧΑΜΑΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ	221
(Μπαχάμαι. Κούβα. 'Αιτή. Δομινικανή Δημοκρατία. 'Ιαμαϊκή. Πόρτο-Ρίκο) ..	223
Μικράι 'Αντίλλαι ('Αγ. Τριά- δος. Τομπάκο. Γουαδελού- πα. Μαρτινίκα. Παρθένου Νήσοι)	224

III. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	225
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΙ ΤΩΝ ΑΝ- ΔΕΩΝ. Γενικά	225
Βενεζουέλα. Κολομβία. 'Ιση- μερινός. Περού. Βολιβία.	228
Χιλή	229

ΑΙ ΧΩΡΑΙ ΤΟΥ ΛΑ-ΠΛΑ-

ΤΑ	229
Παραγουάη	230
Ούρουγουάη	231
'Αργεντινή	231
Γῆ τοῦ Πυρός	234
Νῆσοι Φάλκλαντ ἢ Μαλβίνα	234
Βραζιλία	234
Γουιάνα	237
'Ανασκόπησις 'Αμερικῆς	238
Πίνακες	244

Δ. ΩΚΕΑΝΙΑ	248
Αύστραλία	248
Νέα Ζηλανδία	256
Μελανησία	257
Μικρονησία	259
Πολυνησία	259
'Ανασκόπησις	260
Ε. ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ	263
'Αρκτική	266

Ἐξώφυλλον Ζωγράφου: ΤΑΣΟΥ ΧΑΤΖΗ

Π η γ α ι

χρησιμοποιηθείσαι διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς Γεωγραφίας τῶν Ἠπειρῶν.

- 1) Στατιστικὴ ἐπετηρὶς τοῦ Ο.Η.Ε. τῶν ἐτῶν 1956 & 1957
- 2) Παγκόσμιος Γεωγραφία P. Vidal de la Blache & L. Gallois
- 3)   »   » Ernest Granger
- 4)   »   » Albin Michel
- 5)   »   » Ἄτλας Larousse
- 6)   »   » Ἄτλας ἐπιμελεῖα Π. Γαβρεσσέα
- 7) Le mond (Geographie Physique et politique claires, Paris)
- 8) Nouveau Larousse universel
- 9) Oxford junior engylopaedia
- 10) Pocket Almanac 1957
- 11) Suez, Panama et les routes maritimes mondiales, Paris, Colin
- 12) Etats—Unis, Canada, Paris, Emile—Paul
- 13) Tableau des Etats—unis, Paris, Colin
- 14) Au Sahara Gabus J.
- 15) Au Royaume des Incas Huber S.
- 16) L' Australie Boomerang:
- 17) L' Afrique du nord (P.O.M.)
- 18) Les Pays Tropicaux
- 19) L' Asie Sovietique. Mementos Publies Par L' I.N.S.E.
- 20) L' Australie   »   »   »   »
- 21) Le Canada   »   »   »   »
- 22) L' Egypte   »   »   »   »
- 23) La Palestin   »   »   »   »
- 24) L' Union Sub—Africain que Sais-Je
- 25) La Republique Argentine   »
- 26) L' Amerique central   »
- 27) La Haute - Asie   »
- 28) Les expeditions polaires   »
- 29) Les Grandes explorations depuis Colomb jusqu' aux voyages planetaires
- 30) Haute Asie - Iran Puerre George «Orbis», Paris.

Βοηθήματα διὰ τοὺς μαθητὰς

- Παναγιωτοπούλου Ι. Πολιτεῖες τῆς Ἀνατολῆς
Κοντογιάννη Κ. Ταξιδεύοντας στὶς νότιες θάλασσες
Βενέζη Ἑλένη Ἀμερικανικὴ Γῆ
» » Ὠκεανὸς
Φωτιάδης Δ. Ἡ ἀκτὴ τῶν Σκλάβων (στὴ Μαύρη Ἠπειρο)
Καζαντζάκη Ν. Ἰαπωνία—Κίνα
» Αἴγυπτος—Σινᾶ
Ἰγγλέση Ν. Οἱ μεγάλοι ἐξερευνηταὶ
Βασιλειάδου Ν. Εἰκόνες ἀπὸ τὸ Φανάρι
Θεοδοσοπούλου Γ. Ἅγιοι Τόποι
Χάρη Π. Πολιτεῖες καὶ θάλασσες
Μπαστιᾶ Κ. Στεριῆς καὶ θάλασσες
Χατζῆ Γ. Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸ Βελγικὸν Κογκρῶ

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιοσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτοῦ.

Ἄντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

Σπύρος Ι. Παπασπύρου

Συγγραφέας
Καθηγητὴς Ἑλληνικῆς Γλῶσσας

024000025364

ΕΚΔΟΣΙΣ Ε.΄ 1966 (VI) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 120.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1348 / 4-4-66 - 1362/14-4-66

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ : Ι. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ & ΥΙΟΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : ΙΩΑΝ. ΚΑΜΠΑΝΑ Ο. Ε.

500

